

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

**WOJEWÓDZTWO
MAŁOPOLSKIE**

2004

Kraków 2005

Opracowano w **Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego**
pod kierunkiem Janusza Sepiōła – Marszałka Województwa Małopolskiego

Zespōł autorski:

Beata Bańdura, Paulina Dąbrowska, Joanna Dobrzańska, Maria Domagała, Maciej Drzyzgiewicz, Agnieszka Dyga, Wiesław Fela, Stanisław Flaga, Joanna Fudalej, Małgorzata Gibas, Alina Handzlik, Andrzej Hyży, Andrzej Kaim, Paweł Kawa, Maciej Kilijański, Paweł Knapczyk, Karolina Laszczak, Dorota Leśniak, Katarzyna Mikrut, Anna Młynarczyk, Anna Nawrot, Aneta Okońska, Wiesława Onyszko, Krzysztof Pakoński, Maria Pasieka, Czesław Pater, Paweł Pawłowski, Jacek M. Pijanowski, Sławomir Piróg, Michał Sapeta, Agnieszka Słobodzian, Artur Strzelczyk, Robert Such, Dariusz Styrna, Małgorzata Szlązak, Anna Szymacha, Jakub Szymański, Norbert Tomkiewicz, Joanna Urbanowicz, Piotr Wiszniewski, Iwona Zwierzyk

Redakcja: Departament Polityki Regionalnej i Funduszy Strukturalnych

Zespōł autorski dziękuje:

Urzędowi Statystycznemu w Krakowie, Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska, Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Małopolskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu, Urzędowi Miasta Krakowa, Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad – Oddział w Krakowie, Wojewódzkiej Komendzie Policji, Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej, Regionalnej Izbie Obrachunkowej, Izbie Skarbowej, Małopolskiemu Centrum Zdrowia Publicznego, Uniwersytetowi Jagiellońskiemu, Akademii Górniczo-Hutniczej, Politechnice Krakowskiej, Akademii Ekonomicznej, Akademii Rolniczej, Akademii Pedagogicznej, Akademii Wychowania Fizycznego, Papieskiej Akademii Teologicznej, Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej, Akademii Sztuk Pięknych, Akademii Muzycznej, Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Tarnowie, Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Sączu, Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Targu, Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum”, Wyższej Szkole Biznesu – National Louis University, Krakowskiej Szkole Wyższej

za pomoc w zebraniu materiałów i konsultacje

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków
tel. (+48-12) 299 07 00, fax (+48-12) 299 07 26
www.malopolskie.pl

Projekt okładki:

ZALESKY'S

Druk:

Przedsiębiorstwo Poligraficzne „Deka” Sp. z o.o.

ISSN: 1730-9301

Zdjęcia: archiwum Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

PRZY PUBLIKOWANIU DANYCH RAPORTU „WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE 2004”
PROSIMY O PODANIE ŹRÓDŁA

Spis treści

WSTĘP	7
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	9
I. Zasoby środowiska przyrodniczego	11
1. Warunki fizykogeograficzne	11
2. Obszary chronione	11
3. Surowce mineralne regionu	13
II. Zagrożenia i stan środowiska przyrodniczego	17
1. Gospodarka wodno-ściekowa	17
2. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	23
3. Gospodarka odpadami	26
ZAGADNIENIA SPOŁECZNE	35
I. Ludność	37
1. Stan ludności	37
2. Procesy demograficzne	38
3. Struktura wieku ludności	41
4. Wykształcenie	42
II. Ochrona zdrowia	45
1. Finansowanie opieki zdrowotnej	45
2. Stan bazy służby zdrowia	45
3. Stan zdrowia ludności	50
III. Pomoc społeczna	52
1. Korzystający z pomocy społecznej	52
2. Środki finansowe	55
3. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej	59
4. Kadra pomocy społecznej	60
5. Zróżnicowanie problemów społecznych w powiatach województwa małopolskiego	62
IV. Oświata i wychowanie	64
1. Finansowanie oświaty	64
2. Baza materialna	65
3. Uczniowie	70
4. Kadra nauczycielska	72
V. Nauka	73
1. Szkoły wyższe w Małopolsce	73
2. Studenci szkół wyższych	74
3. Kadra naukowo-dydaktyczna	76
4. Programy badawcze i edukacyjne	78
5. Baza socjalna uczelni małopolskich	78
6. Najważniejsze inwestycje i remonty	79
VI. Kultura	85
1. Finansowanie kultury	85
2. Życie kulturalne	87
3. Baza materialna	97

VII. Sport	104
1. Finansowanie sportu	104
2. Organizacja kultury fizycznej	107
3. Wydarzenia sportowe	109
4. Baza sportowa	111
VIII. Bezpieczeństwo publiczne	114
1. Zagrożenie przestępczością	114
2. Bezpieczeństwo w ruchu drogowym	115
3. Działania prewencyjne policji	116
4. Technika i jakość	116
5. Ochrona przeciwpożarowa i zagrożenia pożarowe	117
GOSPODARKA	121
I. Rynek pracy	123
1. Zatrudnienie	123
2. Bezrobocie rejestrowane	126
II. Specyfika małopolskich przedsiębiorstw	130
1. Przedsiębiorczość	130
2. Eksport	134
3. Potencjał innowacyjny Małopolski	139
III. Rolnictwo	143
1. Uwarunkowania rozwoju	143
2. Produkcja rolna	146
3. Rozwój Rolnictwa ekologicznego	151
IV. Przemysł	153
1. Przemysł Małopolski na tle kraju	153
2. Liczba podmiotów przemysłowych oraz rozmieszczenie przestrzenne poszczególnych rodzajów działalności	157
3. Zatrudnienie w przemyśle	158
4. Wyniki ekonomiczne przemysłu	161
5. Inwestycje w przemyśle	164
6. Największe przedsiębiorstwa przemysłowe	166
V. Budownictwo	170
1. Struktura i produkcja przedsiębiorstw budowlano-montażowych	170
2. Zatrudnienie i wynagrodzenie	171
3. Finanse przedsiębiorstw budowlanych	172
VI. Budownictwo mieszkaniowe	173
1. Zasoby mieszkaniowe	173
2. Mieszkania oddane do użytku	174
VII. Sektor finansowy	177
1. Bankowość komercyjna	177
2. Bankowość spółdzielcza	179
3. Zakłady ubezpieczeń	180
4. Firmy leasingowe	181
5. Biura maklerskie	182
6. Niebankowe instytucje kredytowo-pożyczkowe	182
7. Zatrudnienie w sektorze finansowym w Małopolsce	183

VIII. Handel i gastronomia	184
1. Handel	184
2. Gastronomia	187
IX. Turystyka	188
1. Ruch turystyczny krajowy i zagraniczny	188
2. Charakterystyka przyjazdów turystów do Małopolski	189
3. Baza noclegowa Małopolski	194
4. Usługi turystyczne, piloci i przewodnicy turystyczni	198
ŚRODOWISKO GOSPODARCZE	201
I. Baza podatkowa	203
II. Budżety jednostek samorządu terytorialnego	204
1. Budżety gmin	210
2. Budżety powiatów	237
3. Budżety miast na prawach powiatu	241
4. Budżet województwa małopolskiego	243
III. Finansowanie inwestycji z budżetów jednostek samorządu terytorialnego	248
1. Możliwości finansowania rozwoju z własnych środków przez gminy Małopolski	248
2. Poziom zadłużenia gmin Małopolski	252
3. Wydatki majątkowe JST w Małopolsce	254
IV. Fundusze celowe i programy pomocowe	257
1. Fundusze celowe	257
2. Programy pomocowe	263
V. Instytucje dla rozwoju	279
1. Instytucje otoczenia biznesu	279
2. Wojewódzka informacja i poradnictwo zawodowe	286
3. Konkursy promocyjne	287
VI. Współpraca międzynarodowa, integracja europejska i promowanie województwa	292
1. Współpraca międzynarodowa	292
2. Integracja europejska	294
3. Promowanie województwa	294
SYSTEMY TECHNICZNE	297
I. Transport i komunikacja	299
1. Transport drogowy	299
2. Autobusowa komunikacja zbiorowa	306
3. Transport kolejowy	306
4. Transport lotniczy	308
II. Infrastruktura energetyczna	312
1. System energetyczny, gazowniczy oraz niekonwencjonalne źródła energii	312
2. Zaopatrzenie w energię elektryczną i gaz	314
III. Infrastruktura sanitarna	321
1. Wodociągi	321
2. Kanalizacje	322
IV. Społeczeństwo informacyjne	325
1. Regionalny Portal Internetowy Wrota Małopolski	325
2. Informatyzacja	328
3. Łączność	333

ANEKS	335
I. Pozycja Małopolski na tle innych województw	337
II. Finansowanie inwestycji z budżetów jednostek samorządu terytorialnego – tabele	339
III. Przykładowe inwestycje zrealizowane w Województwie Małopolskim w 2004 roku	361

Mam przyjemność przekazać w Państwa ręce przygotowywany corocznie w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa – „Województwo Małopolskie 2004”.

Rok 2004 był rokiem dobrym nie tylko dla samorządu województwa. Wpływy do naszego budżetu z tytułu podatku płaconego przez małopolskie firmy okazały się wyższe od oczekiwanych – to najlepsza oznaka rozwijającej się gospodarki. Dysponowaliśmy największym budżetem w krótkiej historii wojewódzkiego samorządu i dobrze go wykorzystaliśmy. Raz jeszcze udowodniliśmy, że naszym zadaniem są przede wszystkim nowe inwestycje.

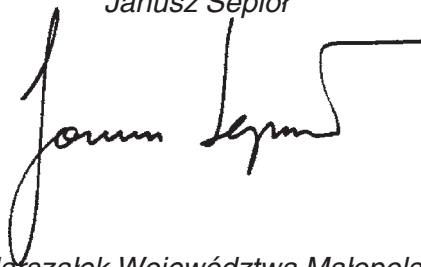
Przełamaliśmy swoistą niemożność, która od lat towarzyszyła wielu inwestycjom – rozpoczęliśmy budowę krakowskiej Opery i Regionalnego Dworca Autobusowego. Inwestowaliśmy w drogi – efektem jest obejście Kęt, czy przebudowa wielu dróg wojewódzkich. Nie zapomnieliśmy o problemach ważnych, choć często niedocenianych - zabezpieczeniu przeciwpowodziowym – i podwyższyliśmy wiślane obwałowania. Poważne pieniądze przeznaczaliśmy na służbę zdrowia, edukację, kulturę i turystykę. Tak, jak zapowiadałem: skończył się okres zaciskania pasa, rozpoczął czas zakasania rękawów.

Struktura tegorocznego, piątego już wydania raportu, nie odbiega zasadniczo od publikowanych w poprzednich latach. Mam nadzieję, że utrzymanie struktury publikacji będzie pomocne w analizie zjawisk występujących na obszarze Małopolski i ukazaniu pewnych trendów w dłuższej perspektywie czasu. Równocześnie, z przyczyn technicznych, możliwe są do ukazania wielkości z wybranych lat. Brakujące dane mogą Państwo znaleźć we wcześniejszych wydaniach, w identycznym, bądź bardzo podobnym układzie.

Nowością w tym roku jest rozszerzenie rozdziału dotyczącego przedsiębiorstw o zagadnienia dotyczące eksportu i innowacji oraz wprowadzenie nowego rozdziału przedstawiającego analizę finansowania inwestycji z budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Przedstawiona analiza przeprowadzona została w oparciu o wielkości zamieszczone w układzie tabelarycznym gminami i powiatami w Aneksie.

Pragnę podziękować za wypełnione w zeszłym roku ankiety oceniające raport. Wynika z nich, iż publikacja zyskała Państwa przychylność i odpowiada oczekiwaniom czytelników. Chcielibyśmy, aby raport był jak najbardziej przejrzysty i czytelny dlatego wprowadziliśmy dodatkowo w tym roku pewne zmiany w szacie graficznej. Mam nadzieję, że nowy układ graficzny spotka się również z Państwa aprobatą.

Janusz Sepiół

Marszałek Województwa Małopolskiego

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

I. Zasoby środowiska przyrodniczego

1. WARUNKI FIZYKOGEOGRAFICZNE

Województwo Małopolskie, położone na południu Polski, zajmuje powierzchnię 15 190 km², co stanowi 4,8% powierzchni kraju i plasuje je na 12 miejscu w kraju. Małopolska jest równocześnie na 2 miejscu w Polsce (po Województwie Śląskim) jak chodzi o gęstość zaludnienia, która wynosi tu 214 osób/km².

Obszar województwa małopolskiego należy do kilku podprovincji (zgodnie z podziałem Polski na mezoregiony fizyczno-geograficzne, Kondracki J., 1998):

- Wyżyny Śląsko-Krakowskiej,
- Wyżyny Małopolskiej,
- Północnego Podkarpacia,
- Zewnętrznych Karpat Zachodnich
- Centralnych Karpat Zachodnich.

Analiza warunków klimatycznych wskazuje, że ich zróżnicowanie regionalne pokrywa się z zasięgiem podstawowych jednostek fizjograficznych. Pod względem klimatycznym w Małopolsce wyróżnia się co najmniej trzy regiony klimatyczne, w tym: wyżyn środkowopolskich, kotlin podkarpackich oraz samych Karpat. Najcieplej jest w Kotlinie Sandomierskiej, tam też najdłużej trwa okres wegetacyjny (powyżej 220 dni), a Tarnów stanowi punkt o najwyższej średniej rocznej temperaturze w kraju (powyżej 8°C), zaś Kasprowy Wierch o najniższej (-0,8°C).

2. OBSZARY CHRONIONE

Województwo Małopolskie charakteryzuje się największym w Polsce zróżnicowaniem środowiska przyrodniczego. Ponad połowa powierzchni województwa objęta jest ochroną prawną. System obszarów i obiektów chronionych tworzą:

- Parki narodowe: Babiogórski, Gorczański, Ojcowski, Pieniński, Tatrański oraz część Magurskiego;
- Rezerваты przyrody (84);
- Parki krajobrazowe – 11, w tym 3 leżące częściowo na terenie województwa;
- Obszary chronionego krajobrazu – 9, w tym 5 leżące częściowo na terenie województwa;
- Obszary specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000: Gorce PLB120001, Puszcza Niepołomska PLB120002 oraz Tatry PLC120001, ustanowione na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000;
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: Lubinka, Wyspa Grodzisko oraz Dolina Rzeki Soły;
- Użytki ekologiczne – 17 powołanych rozporządzeniami wojewody i 8 powołanych uchwałami rad gmin;
- Stanowiska dokumentacyjne – 53 (utworzone aktami normatywnymi wojewodów);
- Pomniki przyrody ok. 1 823;
- Strefy ochronne wokół miejsc gniazdowania chronionych gatunków ptaków – 52.

Tabela 1. Formy ochrony przyrody w województwie małopolskim

Ip.	Nazwa formy ochrony przyrody	Liczba	Powierzchnia [ha]	% powierzchni województwa	Otuliny	
					Powierzchnia otulin [ha]	% powierzchni województwa
1	Parki narodowe	6 ¹	38 118,3	2,52	42 456,21	2,80
2	Rezerваты przyrody	84	3 024,3	0,20	320,19	0,02
3	Parki krajobrazowe	11 ²	177 596,3	11,73	104 410,8	6,89
4	Obszary chronionego krajobrazu	9 ³	644 545,3	42,56		
5	Obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 w granicach TPN i GPN	2	28 318,3	1,87		
6	Obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	1	11 897,0	0,78		
7	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	3	104,5	0,01		
8	Użytki ekologiczne	25	777,3	0,05		
9	Pomniki przyrody	1 823		--		
10	Stanowiska dokumentacyjne	53	48,1	0,00		
11	Strefy ochronne wokół miejsc gniazdowania	52		--		
Razem		2275	932 038,8	59,88	150 221,18	9,92

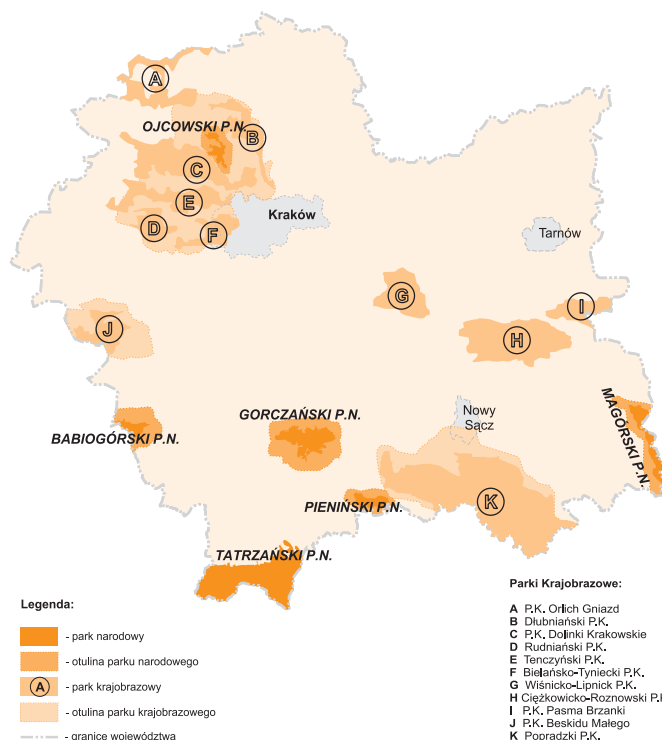
Źródło: Małopolski Urząd Wojewódzki, Wydział Środowiska i Rolnictwa, Wojewódzki Konserwator Przyrody

¹ Uwzględniono Magurski Park Narodowy i jego powierzchnię położoną na obszarze Województwa Małopolskiego

² 3 parki krajobrazowe położone są na obszarze dwóch województw

³ 5 obszarów chronionego krajobrazu położonych jest na obszarze dwóch województw

Rysunek 1. Parki narodowe i krajobrazowe w województwie małopolskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego

3. SUROWCE MINERALNE REGIONU

Zarys budowy geologicznej regionu

Zasoby surowców mineralnych Małopolski pozostają w ścisłej zależności od budowy geologicznej obszaru, będącej wynikiem jego geologicznej ewolucji. Elementem dominującym w budowie geologicznej obszaru województwa jest masyw karpacki, w którym wydziela się poczynając od południa:

Karpaty wewnętrzne, w skład których wchodzi:

- masyw tatrzański,
- niecka podhalańska,
- pieniński pas skałkowy;

Karpaty zewnętrzne o budowie płaszczwinowej, w obrębie których wydziela się:

- jednostkę magurską,
- jednostkę przedmagurską,
- jednostkę śląską,
- jednostkę podśląską,
- jednostkę skolską,
- zapadlisko przedkarpackie.

Północną część obszaru województwa budują struktury mezozoiczne: monoklina śląsko-krakowska i niecka miechowska, oraz paleozoiczna struktura zapadliska górnośląskiego przykryta częściowo mioceńskimi osadami zapadliska przedkarpackiego oraz nasuniętymi płaszczwinami Karpat zewnętrznych.

Surowce mineralne

Złoża surowców mineralnych, występujących na terenie Małopolski podzielić można na 5 zasadniczych grup:

- surowce energetyczne,
- surowce chemiczne wraz z solankami jodowo-bromowymi,
- rudy metali nieżelaznych,
- surowce skalne,
- wody lecznicze, mineralne i termalne.

Każda z powyższych grup surowców mineralnych związana jest z innym regionem geologicznym oraz charakterystycznym kompleksem skalnym. Należy jednak zauważyć, iż dominujące znaczenie wśród surowców mineralnych województwa mają eksploatowane odkrywkowo surowce skalne.

Surowce energetyczne

Obejmują one złoża węgla kamiennego, metanu w pokładach węgla, ropy naftowej, gazu ziemnego i torfu.

Złoża węgla kamiennego występują w zachodniej części województwa, w obrębie utworów Górnośląskiego Zagłębia Węglowego, po linię Krzeszowice-Brzeźnica-Sucha Beskidzka, na obszarze powiatów krakowskiego, chrzanowskiego, oświęcimskiego i wadowickiego.

Spośród 14 udokumentowanych złóż, eksploatacja prowadzona jest w kopalniach Brzeszcze i Janina w rejonie Libiąża. Położone na granicy województw złoża Czeczot i Piast należy zaliczyć do rezerw surowcowych województwa Śląskiego.

W tym samym regionie złożom węgla towarzyszą złoża metanu, będące przedmiotem eksploatacji w kopalni Brzeszcze. Zasoby metanu oszacowano w tej kopalni na 2,3 mld m³, przy zasobach przemysłowych wynoszących 323 mln m³.

Złoża ropy naftowej związane są z obszarem Karpat oraz zapadliska przedkarpackiego. Są to niewielkie złoża, o zasobach kilkudziesięciu tysięcy ton. Stąd ich ograniczone znaczenie gospodarcze. W granicach województwa udokumentowanych zostało 12 złóż ropy naftowej o zasobach 194'000 Mg, z czego eksploatowanych jest 10 złóż.

Złoża gazu ziemnego towarzyszą często złożom ropy naftowej. Stąd część kopalń ropy wydobywa równocześnie gaz ziemny. Rozmieszczenie złóż gazu ziemnego odpowiada w zasadzie występowaniu złóż ropy naftowej. Największa koncentracja złóż występuje na obszarze zapadliska przedkarpackiego, pomiędzy Wieliczką a Dębicą.

Ogółem na terenie województwa występuje 35 złóż gazu ziemnego o zasobach łącznych około 6,8 mld m³. Wydobywanie gazu ziemnego prowadzone jest z 25 złóż o zasobach około 5,4 mld m³. Zaanżelowanie eksploatacyjne dotyczy zatem ok. 80% udokumentowanych zasobów, co powoduje, że rezerwy tego surowca są niewielkie. Pochodzące z nich wydobywanie czyni je przydatnymi jedynie dla zaspokajania potrzeb lokalnych.

Złoża torfu zlokalizowane są w Małopolsce w rejonie Jabłonka-Czarny Dunajec oraz okolicach Tarnowa. W rejonie Jabłonka-Czarny Dunajec występują rozległe torfowiska wysokie, rozwinięte na europejskim wododziale oddzielającym zlewnie mórz Bałtyckiego i Czarnego. Na terenie tym eksploatowane jest jedno złożo torfu o nazwie „Puścizna Wielka”. W okolicach Tarnowa istnieje udokumentowane, ale nie eksploatowane złożo „Pogórska Wola”.

Należy nadmienić, iż torf nie posiada obecnie znaczenia jako surowiec energetyczny. Eksploatowany jest on głównie dla potrzeb rolnictwa i lecznictwa. W związku z wprowadzeniem torfowisk orawskono-tarskich na listę projektowanych obszarów Natura 2000 zgłoszonych do Komisji Europejskiej, eksploatacja torfu ze złoża "Puścizna Wielka" rodzi poważną kolizję z programem ochrony tych torfowisk.

Surowce chemiczne

Surowce chemiczne nie mają obecnie znaczenia gospodarczego. Złoża soli kamiennej ciągną się wąskim pasem wzdłuż nasunięcia karpacciego na mioceńskie utwory zapadliska przedkarpackiego. Jedyne udokumentowane złożo soli kamiennej Wojnicz może być, ze względu na budowę geologiczną oraz głębokość występowania (ok. 600 mppt), eksploatowane jedynie metodą otworową. Z powodu braku odbiorców solanki na południu Polski, jego eksploatacja jest obecnie niecelowa. Występujące w Małopolsce, znane złoża soli kamiennej: Wieliczka, Bochnia, Łęzkowice, Barycz, Siedlec-Moszczenia-Łapczyca, mają jedynie znaczenie historyczne.

Do surowców chemicznych zaliczyć należy również solanki jodowo-bromowe, eksploatowane na niewielką skalę w Łapczycy koło Bochni.

Rudy metali nieżelaznych

Do grupy tej należą złoża rud cynku i ołowiu występujące na terenie powiatów olkuskiego i chrzanowskiego. Spośród 12 udokumentowanych złóż eksploatowane są obecnie trzy: Olkusz, Pomorzany oraz Balin-Trzebionka. Perspektywy surowcowe dla eksploatacji złóż cynku i ołowiu są ograniczone i w miarę wyczerpywania się obecnych zasobów, górnictwo cynku i ołowiu w historycznym zagłębiach olkuskim i chrzanowskim będzie traciło na znaczeniu.

Surowce skalne

Surowce skalne stanowią najliczniejszą grupę kopalin Województwa Małopolskiego. Mają one różnorodne zastosowania. Ich wspólną cechą jest eksploatacja odkrywkowa. Do surowców skalnych województwa należą:

- Piaskowce, związane z obszarem Karpat. Z ogólnej liczby 47 udokumentowanych złóż, eksploatacja prowadzona jest w 17 spośród nich,
- Wapienie, występujące jedynie na obszarze Monokliny Śląsko-Krakowskiej. Spośród 24 udokumentowanych złóż, wydobyte, zarówno dla potrzeb drogownictwa, jak i przemysłu cementowo-wapienniczego, prowadzone jest w 5 spośród nich. Z wyjątkiem tzw. „marmurów dębnickich”, czyli rzadkiego i cennego złoża czarnych wapieni dewońskich, brak jest zainteresowania pozostałymi złożami. Część złóż położona jest w granicach Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych i możliwości ich eksploatacji ogranicza rozporządzenie Wojewody Małopolskiego w sprawie jego ochrony.
- Dolomity, występujące w regionie chrzanowskim i olkuskim. Udokumentowanych zostało 9 złóż. Eksploatacja prowadzona jest w 4 spośród nich. Dolomit wykorzystywany jest jako kamień drogowy (złoża Dubie, Libiąż, Stare Gliny), w hutnictwie (Żelatowa) oraz jako nawóz dla rolnictwa.
- Porfiry, melafiry, diabazy i tufy (skały magmowe i wulkaniczne), występujące jedynie w rejonie Krzeszowic. Eksploatowane są dwa spośród udokumentowanych 7 złóż: złożo porfiru „Zalas” oraz złożo diabazu „Niedźwiedzia Góra”.
- Kruszywa naturalne, tworzące najliczniejszą grupę złóż. Genetycznie związane są one z dolinami rzek i grupują się w kilku regionach: ujście Soły, środkowy i dolny bieg Raby, dolny fragment doliny Uszwicy, dolina Dunajca poniżej Łącka oraz dolina Wisły. Szczególna koncentracja kruszyw naturalnych występuje na terenie powiatów brzeskiego i tarnowskiego w widłach Wisły, Dunajca i Uszwicy. Z kolei najwartościowsze złoża kruszyw występują na Podhalu. W sumie na terenie województwa udokumentowano 217 złóż kruszywa naturalnego. W trakcie eksploatacji jest ponad 78 z nich.
- Surowce ilaste ceramiki budowlanej. W grupie tej znajdują się złoża glin czwartorzędowych, ilów trzeciorzędowych oraz permskich. Spośród 8 udokumentowanych, eksploatowanych jest 17 złóż. Liczba ta zmienia się w związku z malejącą ilością cegielni bazujących na glinach czwartorzędowych. Obserwuje się koncentrację produkcji w rękach dużych producentów wykorzystujących wysokiej jakości złoża ilów trzeciorzędowych.
- Piaski podsadzkowe, formierskie i dla przemysłu ceramicznego, występujących w złożach zlokalizowanych głównie pomiędzy Trzebiną a Olkuszem. Ponadto złożo piasków podsadzkowych występuje w gminie Chelmek a piasków do produkcji betonów komórkowych w gminie Szczucin. Ogółem udokumentowano 12 złóż piasków o różnorodnym zastosowaniu, z czego 8 to złoża piasków podsadzkowych w rejonie Szczakowej, Sierszy i Pustyni Błędowskiej. Aktualnie wydobyte prowadzone jest w pięciu złożach.
- Surowce skaleniowe, występujących w złożach Siedlec i Wygielzów. Złożo Siedlec, na północ od Krzeszowic, związane jest z intruzją magmową i znajduje się w granicach Jurajskiego Parku Krajobrazowego. Złożo Wygielzów w gminie Babice, to złożo okruchowe o zasobach pozabilansowych. Żadne z nich nie jest eksploatowane.

Wody lecznicze, mineralne i termalne

Zasoby tych wód stanowią istotny element bazy surowcowej regionu o rosnącym znaczeniu. Ich występowanie związane jest z Zapadliskiem Przedkarpackim, płaszczowinami Karpat Zewnętrznych oraz Niecką Podhalańską. Na obszarze Zapadliska występują głównie wody siarczanowe i siarczkowe znane z Krzeszowic, Matecznego i Swoszowic. Na obszarze karpackim znane są wody mineralne i lecznicze o zróżnicowanym składzie chemicznym z terenu powiatów gorlickiego, nowosądeckiego, nowotarskiego, limanowskiego. Natomiast w podłożu Niecki Podhalańskiej stwierdzono występowanie wysokotemperaturowych wód termalnych o znacznych wydajnościach.

Obserwuje się rosnącą produkcję wód leczniczych i mineralnych ze złóż karpackich. Główne „zagłębia” to rejon Wysowej, Krynicy i Muszyny, gdzie ujęcia mają największe wydajności wód leczniczych. Wody rejonu Krakowa i Krzeszowic nie są obecnie przedmiotem znaczącej eksploatacji i wykorzystywane są głównie do zabiegów leczniczych (Krzeszowice, Mateczny). Tabela 2 przedstawia dane,

które wskazują na możliwość wzrostu wielkości wydobycia wód leczniczych i mineralnych tylko z udokumentowanych obecnie złóż.

Tabela 2. Zestawienie złóż kopalin w Województwie Małopolskim (stan na 31.12.2004)

Rodzaj kopaliny	Liczba złóż	Zasoby geologiczne ogółem	Złóża eksploatowane	Zasoby geologiczne
Węgiel kamienny	14	8 631 260 tys. t	2	2 062 773 tys. t
Ropa naftowa	12	194,37 tys. t	10	194,37 tys. t
Gaz ziemny	35	6 817,84 mln m ³	25	5 379,42 mln m ³
Metan z pokładów węgla kamiennego	1	2 288,3 mln m ³	1	2 288,3 mln m ³
Torf	2	308,87 tys. t	1	274,87 tys. t
Sól kamienna	1	2 083,0 tys. t	-	-
Siarka	3	1 760,9 tys. t	-	-
Solanki jodowo-bromowe	1	6,2 m ³ /h	1	6,2 m ³ /h
Rudy cynku i ołowiu	12	67 486 tys. t	3	38 248 tys. t
Piaskowce	47	521 895 tys. t	17	193 709 tys. t
Wapień	24	532 453 tys. t	5	92 272 tys. t
Dolomity	9	233 148 tys. t	4	177 414 tys. t
Porfiry	3	90 783 tys. t	1	89 809 tys. t
Melafiry	2	2 719 tys. t	-	-
Diabazy	1	4 997 tys. t	1	4 997 tys. t
Tufy	1	18 270 tys. t	-	-
Kruszywa naturalne	217	1 636 297 tys. t	78	225 208 tys. t
Surowce ilaste	80	109 417 tys. m ³	17	30 314 tys. t
Piaski podsadzkowe formierskie	8	1 023 050 tys. m ³	3	406 527 tys. m ³
kwarcowe (p.cer.)	2	19 866 tys. t	1	19 866 tys. t
	2	9 457 tys. m ³	1	6 875 tys. m ³
Surowce skaleniowe	2	365 tys. t	-	-
Wody lecznicze i mineralne wody termalne	23	242,88 m ³ /h	14	193,96 m ³ /h
	6	1 170 m ³ /h	1	550 m ³ /h

Źródło: Małopolski Urząd Wojewódzki, Wydział Środowiska i Rolnictwa, Geolog Wojewódzki.

Przyszłościowe wydaje się również wykorzystanie zasobów wód termalnych. Na obszarze Małopolski zbiorniki geotermalne występują w obrębie pięciu jednostek geologicznych: Karpaty, zapadlisko przedkarpackie, niecka miechowska, monoklina śląsko-krakowska oraz zapadlisko górnośląskie. Największe możliwości wykorzystania wód termalnych dla celów ciepłowniczych i rekreacyjnych występują w Małopolsce na Podhalu.

Wody termalne odkryto w niecce podhalańskiej wierceniami: Siwa woda IG-1 (20°C), Zakopane 2 (26°C), Bańska IG-1 (72°C), Furmanowi PIG-1 (42°C), Chochołów PIG-1 (70°C), Bukowina Tatrzańska PIG/PniG-1 (32°C), Biały Dunajec PAN-1 (49°C) oraz Poronin PAN-1 (45°C).

Na pograniczu Białego Dunajca i Szaflar eksploatowane są otwory geotermalne Bańska PGP-1 oraz Biały Dunajec PGP-2, dostarczające ciepło do Zakopanego. Ich efektywne wykorzystanie stać się może istotnym czynnikiem rozwoju Podhala i przyległych obszarów. Ewentualny rozwój geotermii w innych rejonach województwa wymaga jednak prowadzenia kosztownych badań geologicznych dla udokumentowania zasobów wód geotermalnych, jak również określenia możliwości ich wykorzystania. W Małopolsce występuje też kilka obiecujących rejonów gdzie wody termalne tzw. niskotemperaturowe z powodzeniem mogły by być wykorzystywane do celów rekreacyjnych.

II. Zagrożenia i stan środowiska przyrodniczego

1. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Zużycie wody

Na terenie województwa małopolskiego pobór wody jest wysoki (w 2003 r. 5 miejsce w kraju). Zarówno do celów komunalnych jak i przemysłowych, wodę ujmuje się z ujęć powierzchniowych i podziemnych. Od 2001 r. obserwuje się niewielki spadek poboru wody dla celów komunalnych, przy tendencji wzrostowej poboru wody przez przemysł (w 2004 r. odnotowano niewielki, wynoszący 0,4% spadek poboru wód na cele produkcyjne).

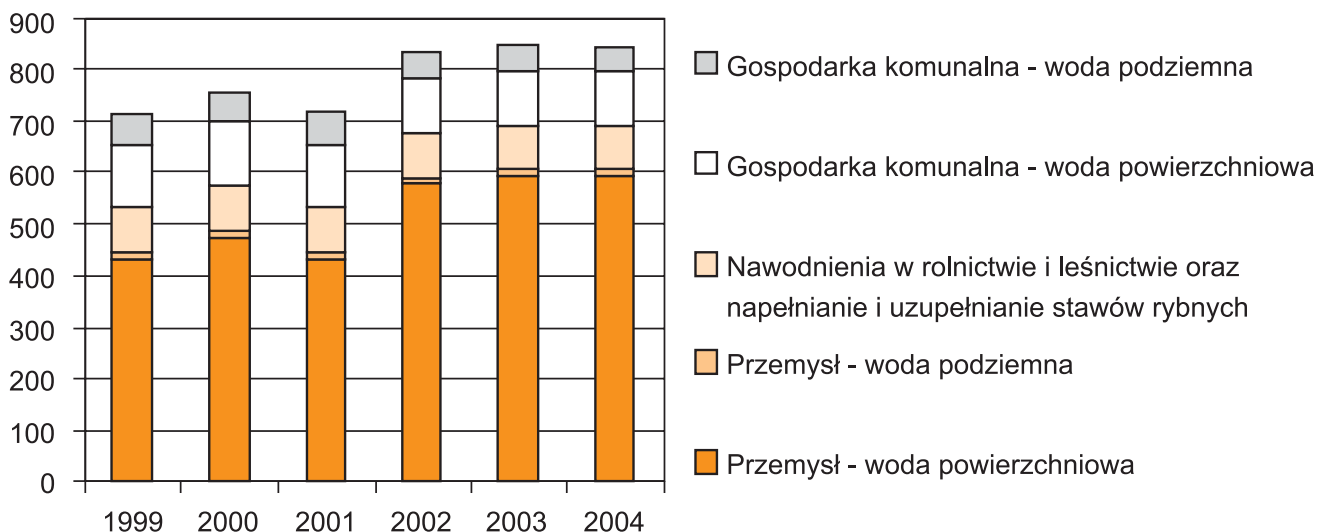
Gospodarka komunalna województwa w 67% bazuje na wodzie powierzchniowej. Zatem bardzo ważna dla regionu jest ochrona wód zlewni powyżej ujęć wody pitnej.

Tabela 3. Pobór wody (w hm³)

Wyszczególnienie	1999	2001	2003	2004
Ogółem, w tym na cele:	758,7	752,1	885,8	879,9
a) produkcyjne	492	480,7	642	639,2
- powierzchniowe	431,5	433	593,9	594,8
- podziemne	14,9	12,4	12,6	11,8
b) nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	89,8	90,5	82,7	85,6
c) eksploatacji sieci wodociągowych	176,9	181	161	155,1
- powierzchniowe	118,3	120,2	108	103,3
- podziemne	58,6	60,8	52,2	51,8

Źródło: dane US w Krakowie

Wykres 1. Pobór wody (w hm³)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

W roku 2004 nieznacznie wzrosła ilość wody powierzchniowej ujmowanej przez przemysł z 593,9 (w 2003 r.) do 594,8 hm³/rok. Natomiast ilość wody ujmowanej z ujęć wód podziemnych spadła o około 0,8 hm³.

Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych

Z terenu województwa małopolskiego w 2003 roku odprowadzono do wód powierzchniowych 275,5 hm³ ścieków wymagających oczyszczenia (dane US w Krakowie). W bilansowaniu uwzględniono zakłady, które odprowadziły więcej niż 20 dm³ ścieków rocznie, a ilości ścieków komunalnych podawane są łącznie z wodami opadowymi i infiltracyjnymi.

Tabela 4. Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód powierzchniowych lub do ziemi (w hm³/rok)

Wyszczególnienie	1999	2001	2003	2004
Ogółem	739,2	720,9	845,7	833,2
Odprowadzane bezpośrednio z zakładów	624,2	615,0	748,4	737,2
w tym wody chłodnicze	394,5	395,9	558,8	557,6
Odprowadzane siecią kanalizacyjną	115,0	106,0	97,3	96,0
Ścieki wymagające oczyszczenia	344,8	325,0	286,8	275,5
a) oczyszczane	310,5	312,6	283,9	273,3
- mechanicznie	224,6	224,0	207,6	195,5
- chemicznie	14,8	13,6	7,9	7,8
- biologicznie	49,0	38,1	22,5	22,8
- z podwyższonym usuwaniem biogenów	22,1	37,0	46,0	47,2
b) nieoczyszczane	34,3	12,4	2,9	2,2
- odprowadzane bezpośrednio z zakładów	3,5	3,4	2,2	1,8
- odprowadzane siecią kanalizacyjną	30,8	9,0	0,7	0,4

Źródło: dane US w Krakowie

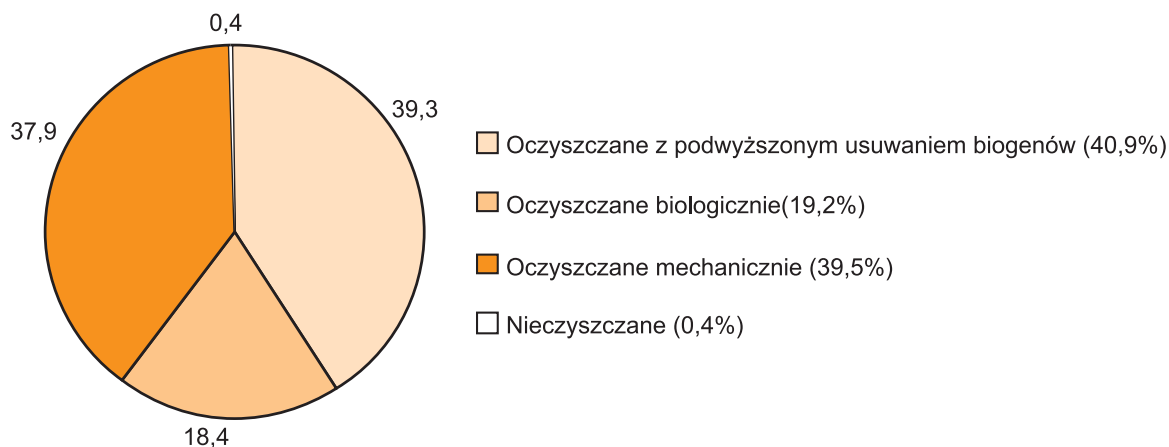
Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód powierzchniowych w roku 2004 to:

- 179,5 hm³ – ścieków odprowadzanych bezpośrednio z zakładów przemysłowych,
- 96,0 hm³ – ścieków odprowadzanych siecią kanalizacyjną.

Na uwagę zasługuje fakt, iż ogromną większość ścieków przemysłowych stanowią wody kopalniane oraz ścieki odprowadzone z kopalń węgla kamiennego i zakładów górniczo-hutniczych. Wody pochłonicze odprowadzane są głównie do rzeki Skawinki, Przemszy oraz Wisły.

Największym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych w województwie małopolskim jest jednak gospodarka komunalna, z uwagi na olbrzymi ładunek zanieczyszczeń, jaki odprowadza do odbiorników.

Wykres 2. Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną w 2004 r. (w hm³)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

Stan zanieczyszczenia wód powierzchniowych

Ocena jakości wód powierzchniowych wykonana została przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie według nowych przepisów obowiązujących od 2004 roku, w związku z tym nie ma możliwości porównania do badań wód z rokiem poprzednim.

W roku 2004 wprowadzony został rozporządzeniem Ministra Środowiska* nowy sposób oceny jakości śródlądowych wód powierzchniowych według 5 klas. Jest to istotna zmiana sposobu oceny stanu jakości rzek w Polsce w stosunku do lat poprzednich, kiedy rzeki oceniano w 3 klasach czystości (wody przekraczające parametry trzeciej klasy czystości traktowano jako wody pozaklasowe).

Powyższe rozporządzenie wprowadza klasyfikację dla prezentowania stanu wód powierzchniowych obejmującą 5 klas jakości tych wód, z uwzględnieniem kategorii jakości wód wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (A1, A2 i A3):

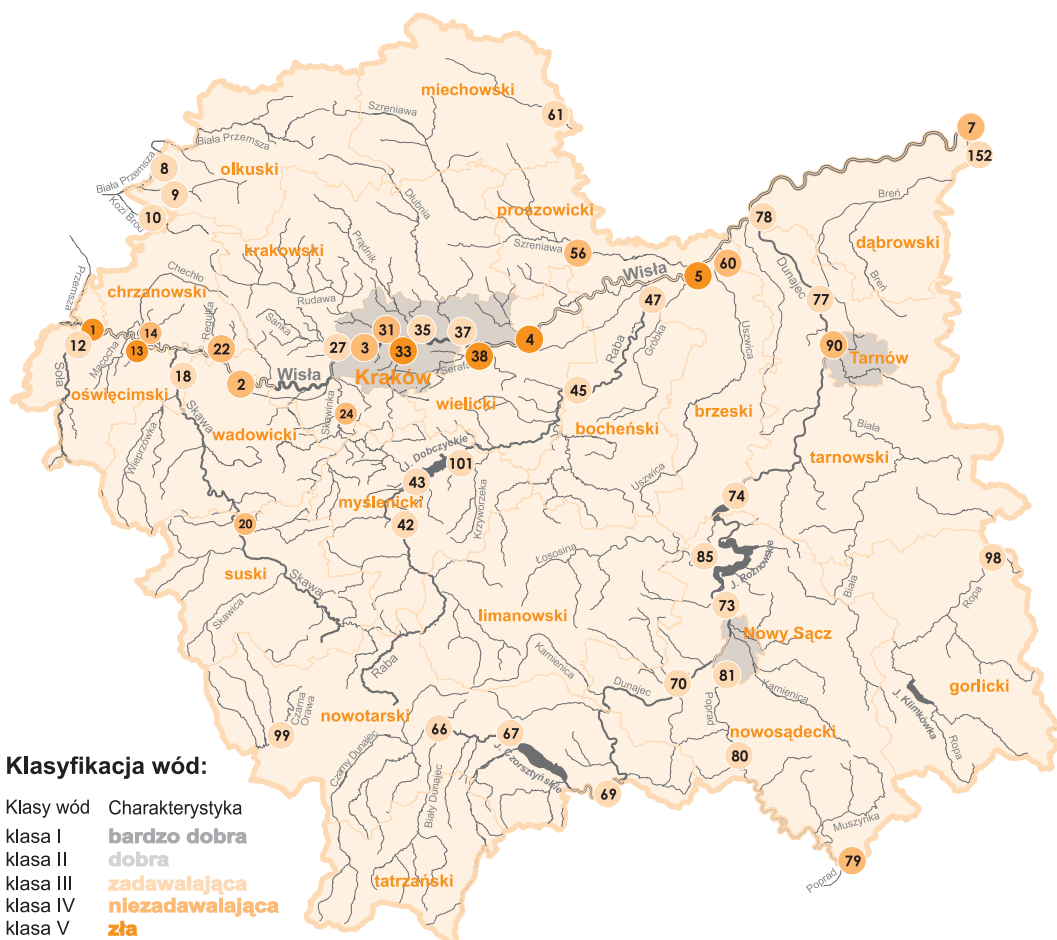
- klasa I – wody o bardzo dobrej jakości – spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A1; wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na żadne oddziaływania antropogeniczne;
- klasa II – wody dobrej jakości – spełniają w odniesieniu do większości wskaźników jakości wody wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A2; wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują niewielki wpływ oddziaływań antropogenicznych;
- klasa III – wody zadawalającej jakości – spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A2; wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują umiarkowany wpływ oddziaływań antropogenicznych;
- klasa IV – wody nie zadawalającej jakości – spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A3; wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują, na skutek oddziaływań antropogenicznych, zmiany ilościowe i jakościowe w populacjach biologicznych;

* Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. Nr 32, poz. 284)

- klasa V – wody złej jakości – nie spełniają wymagań dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia; wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują, na skutek oddziaływań antropogenicznych, zmiany polegające na zaniku występowania znacznej części populacji biologicznych.

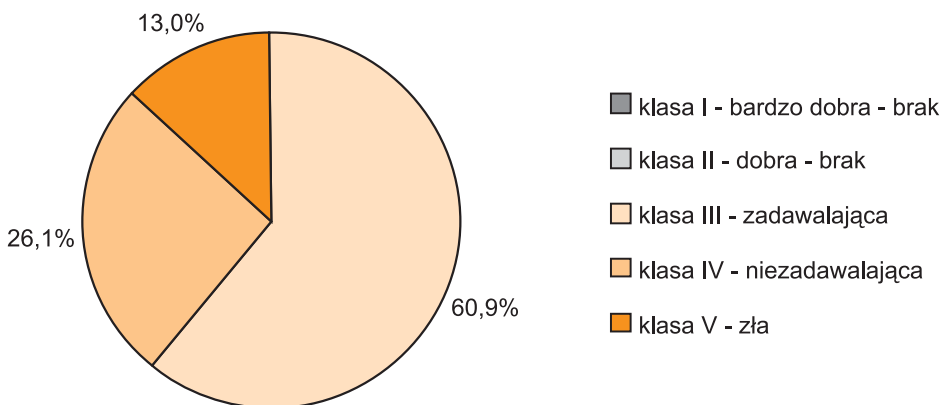
W roku 2004 w województwie małopolskim kontrolowano jakość wód 92 rzek i potoków oraz 6 zbiorników zaporowych, łącznie w 147 punktach pomiarowo-kontrolnych (p.p.k.), w tym w tym w 134 p.p.k. zlokalizowanych na rzekach oraz w 13 p.p.k. na zbiornikach zaporowych. Łączna długość badanych cieków wodnych wynosiła 1.302,3 km.

Rysunek 2. Klasyfikacja jakości śródlądowych wód powierzchniowych w województwie małopolskim w punktach monitoringu diagnostycznego w 2004 r.

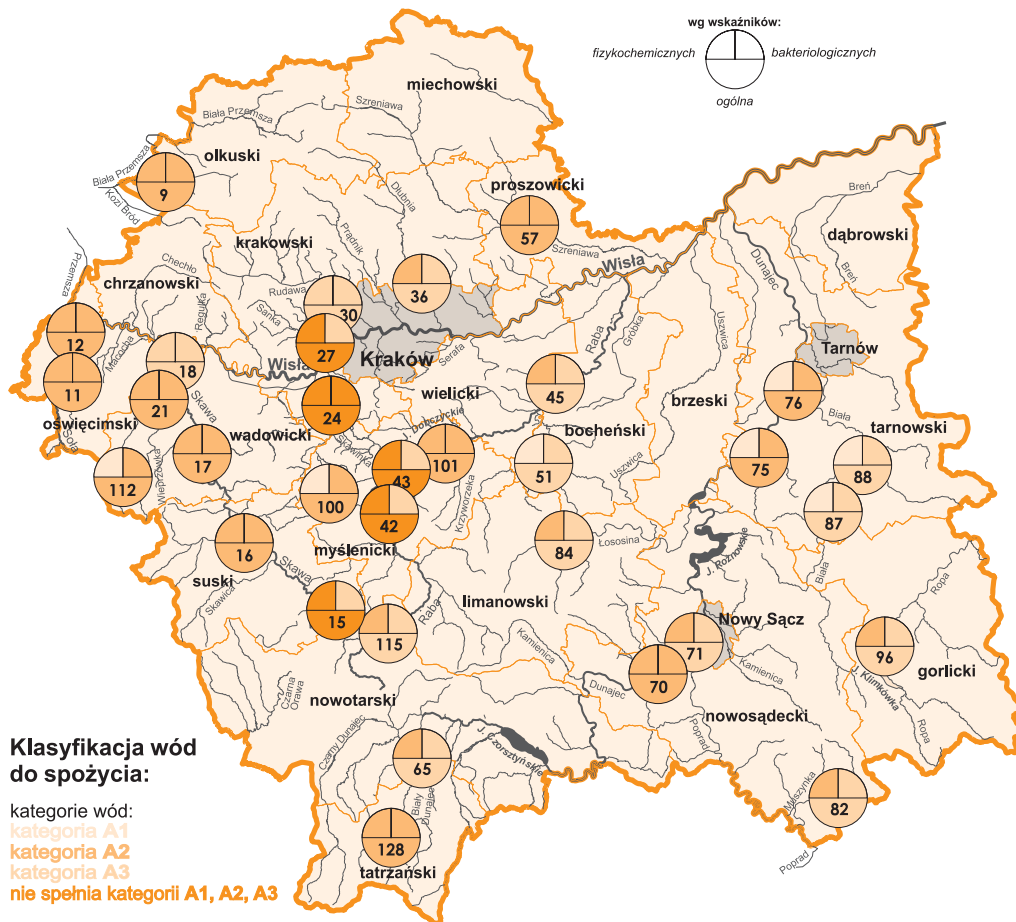
Źródło: WIOŚ w Krakowie

Wykres 3. Jakość wód powierzchniowych w województwie małopolskim w punktach monitoringu diagnostycznego w 2004 r.

Źródło: WIOŚ w Krakowie

Rysunek 3. Klasyfikacja wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia w województwie małopolskim w 2004 r.

Źródło: WIOŚ w Krakowie

Ocenę wód ujmowanych do celów zaopatrzenia ludności wykonano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz.1728). Zgodnie z ww. rozporządzeniem wody kategorii:

- A1 – to wody wymagające prostego uzdatniania fizycznego, w szczególności filtracji oraz dezynfekcji,
- A2 – wody wymagające typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania wstępnego, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji i dezynfekcji (chlorowanie końcowe),
- A3 – wody wymagające wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji, adsorpcji na węglu aktywnym, dezynfekcji (ozonowanie, chlorowanie końcowe).

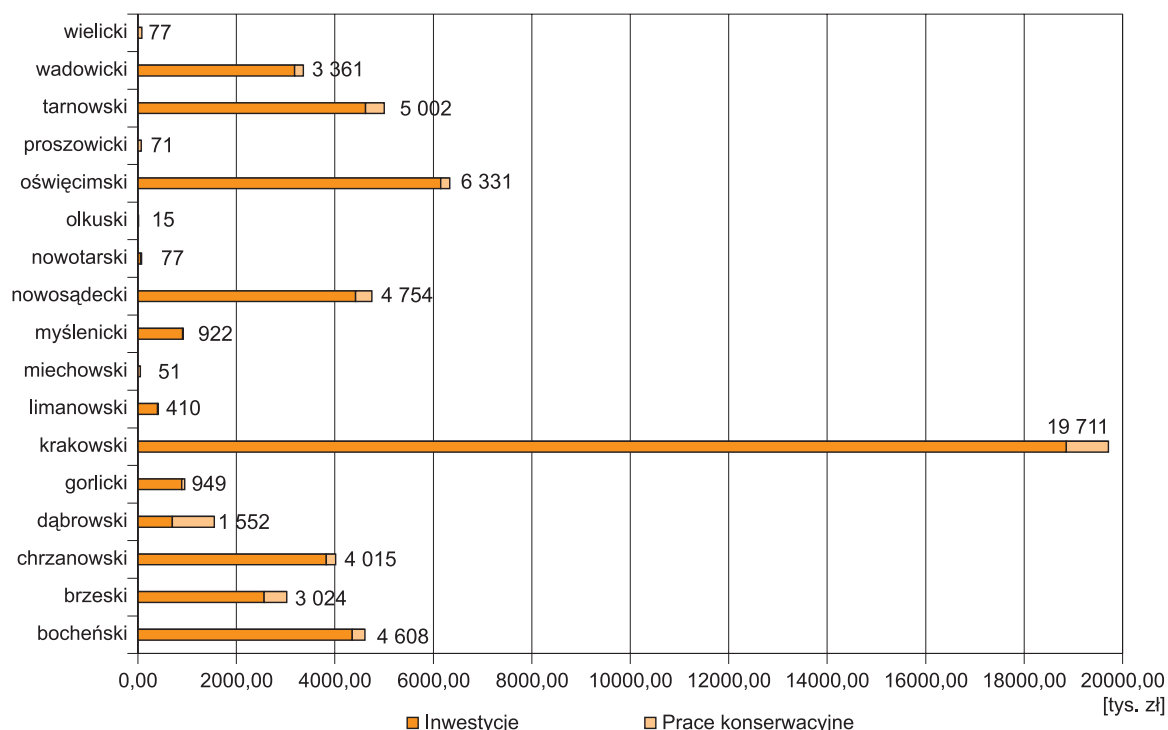
Ochrona przeciwpowodziowa

Obszar Małopolski należy w całości do dorzecza górnej Wisły. Ochronie przed powodzią służy w województwie 1 008,5 km wałów przeciwpowodziowych oraz zbiorniki retencyjne na: Dunajcu (*Czorsztyn-Niedzica, Rożnów, Czchów*), Rabie (*Dobczyce*), Ropie (*Klimkówka*) i Dłubni (*Zesławice*). Łączna pojemność zbiorników retencyjnych wynosi ok. 600 hm³, co pokrywa jedynie 7% potrzeb województwa.

Górski charakter większości małopolskich rzek wpływa na nierównomierność ich przepływów. Poziom zagrożenia powodziowego w województwie jest więc o ok. 15% wyższy niż średnio w kraju. Z hydrologicznego punktu widzenia największe zagrożenie powodziowe stwarzają dorzecza Soły i Dunajca, ale także Raby i Skawy.

Głównymi administratorami rzek i potoków oraz budowli i urządzeń hydrotechnicznych związanych z ochroną przeciwpowodziową oraz istotnych ze względu na bezpieczny przepływ wielkich wód na terenie województwa są: Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych (*MZMiUW*) w Krakowie oraz Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (*RZGW*) w Krakowie.

Wykres 4. Środki przeznaczone na melioracje i ochronę przeciwpowodziową w 2004 r. wg powiatów (łącznie kwota 54 930 000 PLN)

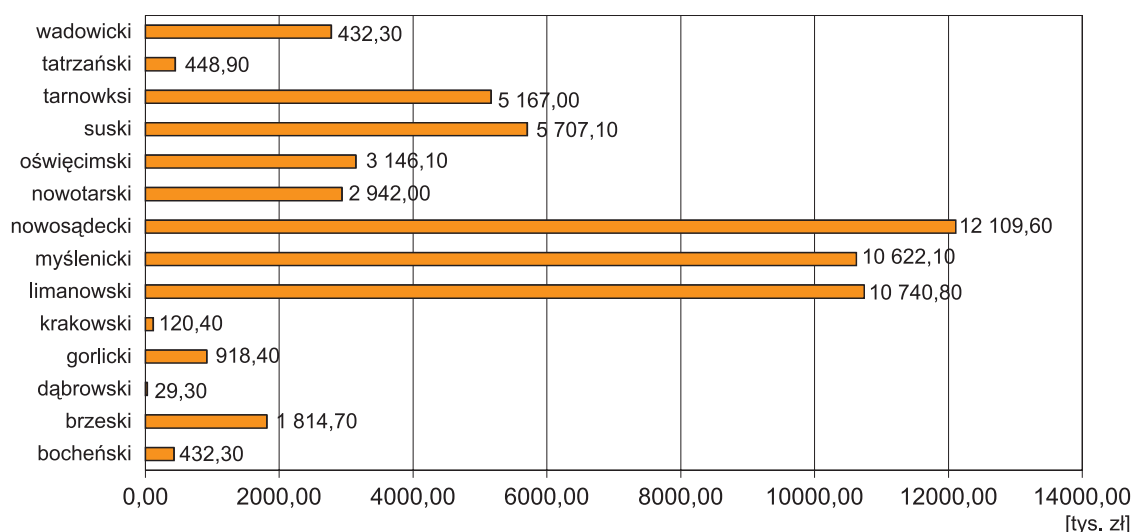

Źródło: dane MZMiUW w Krakowie

Dla podniesienia stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego Małopolski, samorząd województwa podjął dalszą realizację programu „Bezpieczny Wał”, który przewiduje czasowe zatrudnienie osób bezrobotnych z terenu województwa przy pracach na wałach przeciwpowodziowych. Program został sfinansowany przez samorząd województwa, powiaty i gminy.

W 2004 r. porozumienie o przystąpieniu do realizacji programu „Bezpieczny Wał” podpisało 14 powiatów i 53 gminy, zaś umowy dotyczące zwrotu 50% kosztów rzeczowych z województwem małopolskim podpisały 53 gminy. W 2004 r. wykoszono w ramach programu 1 710,74 ha wałów (95,37% planu) 804,96 km wałów oraz 36,54 km odpływów.

Wykres 5. Środki przeznaczone przez RZGW na realizację robót związanych z utrzymaniem rzek i potoków oraz z usuwaniem skutków powodzi w 2004 r. wg powiatów (łącznie kwota 56 976 200 PLN)

Źródło: dane RZGW w Krakowie

2. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

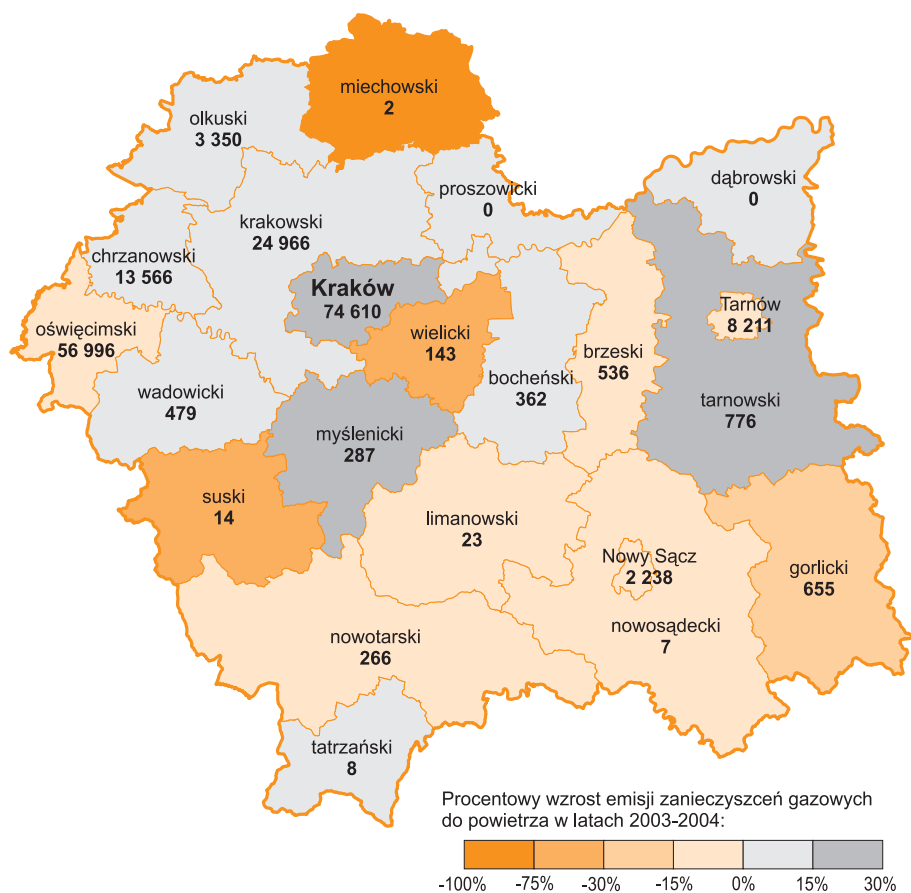
Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Emisja pyłów w województwie małopolskim w roku 2004 wyniosła ogółem 12,4 tys. Mg (2003 – 11,5 tys. Mg), z czego ze spalania paliw pochodziło 67,7%. Zanieczyszczeń gazowych wyemitowano ogółem 187,5 tys. Mg (w bilansowaniu nie uwzględniano emisji CO₂), w tym dwutlenku siarki – 52,8 tys. Mg. Zakłady zlokalizowane w granicach miasta Krakowa wyprodukowały 39,8% z ogólnej emisji gazów oraz 45,8% pyłów.

W stosunku do 2003 roku nastąpił wzrost emisji pyłów (o 2,1%) i gazów innych niż CO₂ (o 2,1%). W strukturze emisji zanieczyszczeń do powietrza, analogicznie jak w latach poprzednich, dominowały zanieczyszczenia gazowe (93,8%) nad pyłowymi (6,2%). Natomiast w emisji gazowej stwierdzono nadal znaczący udział dwutlenku siarki (28,2%).

Największa emisja z sektora przemysłowego wystąpiła w Krakowie oraz w powiatach oświęcimskim, krakowskim i chrzanowskim.

Rysunek 4. Emisja zanieczyszczeń gazowych w województwie małopolskim w 2004 r. (w tys. Mg)

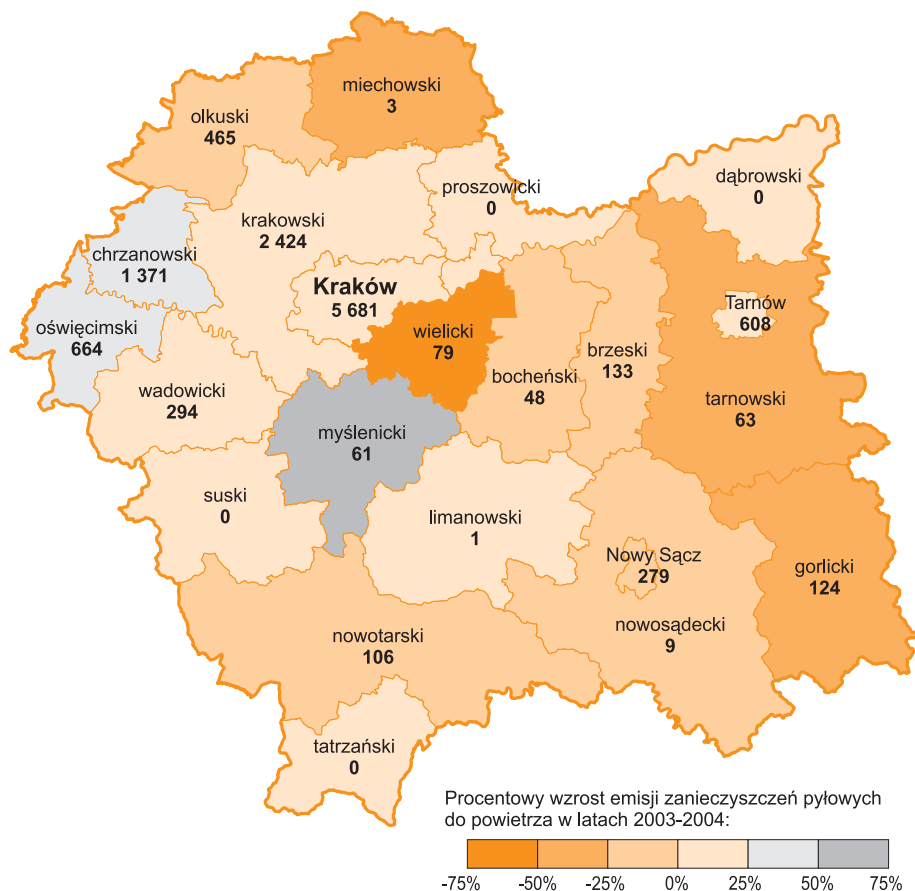
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

Tabela 5. Emisja zanieczyszczeń do powietrza w Małopolsce (w tys. Mg)

Wyszczególnienie		1999	2001	2003	2004
Zanieczyszczenia pyłowe	ogółem	16,6	14,4	11,5	12,4
	w tym ze spalania paliw	13,0	10,8	7,9	8,4
Zanieczyszczenia gazowych (bez CO ₂)	ogółem	197,4	189,9	174,9	187,5
	w tym SO ₂	64,5	58,4	52,6	52,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

Rysunek 5. Emisja zanieczyszczeń pyłowych w województwie małopolskim w 2004 r. (w tys. Mg)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

Stan zanieczyszczenia powietrza

W 2004 r. na terenie województwa małopolskiego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie kontynuował badania podstawowych zanieczyszczeń powietrza (dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, pyłu), węglowodorów oraz zanieczyszczeń specyficznych, a także metali ciężkich i ozonu.

Tabela 6. Maksymalne stężenia średnioroczne podstawowych zanieczyszczeń powietrza ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Wyszczególnienie	Norma	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Pył zawieszony	do 10.07.02r. – 50 od 11.07.02r. - 40	88	80	68,5	89	80	69
Dwutlenek siarki	do 31.12.02r. - 40 od 01.01.03r. - 20	44	32	45,2	38	66	54
Dwutlenek azotu	40	71	73	65	66	66	66

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

Pył zawieszony – zakres zmierzonych stężeń średniorocznych w województwie obejmował wartości od 35 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Tarnowie do 69 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Krakowie. Na obszarach ochrony uzdrowiskowej zakres stężeń wynosił od 7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Wysowej do 23 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ na terenie Swoszowic.

Dwutlenek siarki – zakres stężeń dwutlenku siarki obejmował wartości od 11 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Andrychowie do 54 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Oświęcimiu. Na obszarach ochrony uzdrowiskowej zakres stężeń obejmował od 2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (Krynica) do 17 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ na terenie Swoszowic.

Dwutlenek azotu – Na terenie województwa w 2004 roku zakres otrzymanych stężeń dwutlenku azotu obejmował wartości od 17 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Nowym Targu do 66 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Krakowie (Al. Krasińskiego). Na obszarach ochrony uzdrowiskowej zakres stężeń wyniósł od 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (Wysowa) do 33 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (Swoszowice).

W 2004 roku nie zanotowano przekroczeń wartości maksymalnej średniej ośmiogodzinnej, spośród średnich kroczących dla stężenia ozonu oraz tlenku węgla. Również stężenie ołowiu i benzenu nie przekroczyło dopuszczalnego poziomu tych substancji w powietrzu.

3. GOSPODARKA ODPADAMI

Odpady powstające w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej

W województwie małopolskim w 2004 roku, w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej powstało łącznie ok. 9 701,2 tys. Mg odpadów, z czego:

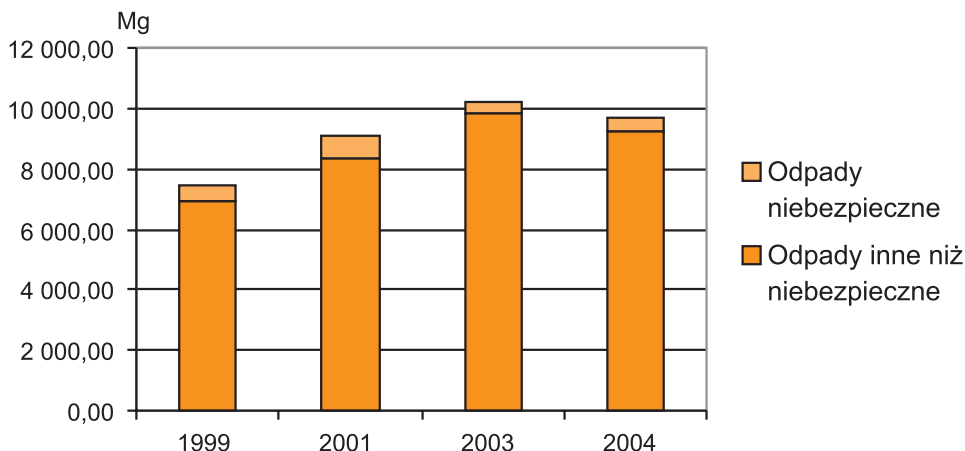
- odpady niebezpieczne – stanowiły 4,9% tj. 473,3 tys. Mg,
- inne niż niebezpieczne – 95,1% tj. 9 227,9 tys. Mg.

Tabela 7. Odpady wytworzone (w tys. Mg)

Wyszczególnienie	1999	2001	2003	2004
Odpady powstające w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej – ogółem:	7 455,3	9 088,3	10 233,3	9 701,2
w tym niebezpieczne:	546,9	719,9	425,1	473,3
w tym inne niż niebezpieczne	6 908,4	8 368,4	9 808,2	9 227,9

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

Wykres 6. Wytworzone odpady przemysłowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

W ogólnej masie odpadów wytworzonych w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej, podobnie jak w latach ubiegłych, największy udział mają:

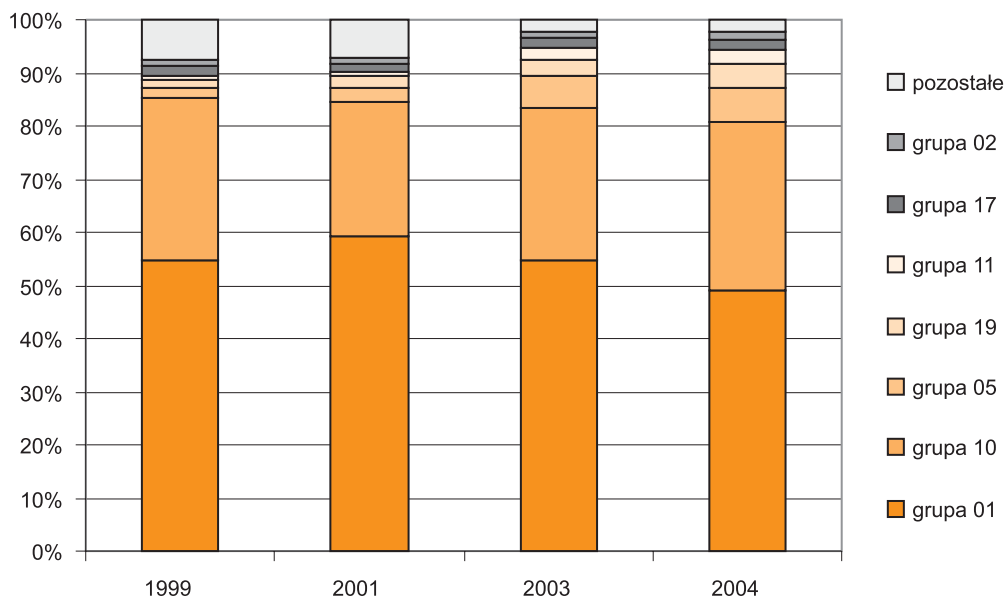
- odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalin;
- odpady z procesów termicznych;
- odpady z przeróbki ropy naftowej, oczyszczania gazu ziemnego oraz pirolitycznej przeróbki węgla;
- odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej;
- odpady z urządzeń do likwidacji i neutralizacji odpadów oraz oczyszczania ścieków i gospodarki wodnej, odpady z rolnictwa, sadownictwa, hodowli, rybołówstwa, leśnictwa oraz przetwórstwa żywności.

Tabela 8. Odpady wytworzone w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej w największych ilościach (w %)

Nr grupy	Nazwa grupy	Udział grupy w ilości odpadów wytworzonych ogółem [%]			
		1999	2001	2003	2004
01	Odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobyciu i wzbogacaniu rud oraz innych surowców mineralnych	54,8	59,4	54,8	49,0
10	Odpady z procesów termicznych	30,3	25,3	28,5	31,9
05	Odpady z przeróbki ropy naftowej, oczyszczania gazu ziemnego oraz pirolitycznej przeróbki węgla	2,1	2,3	6,3	6,4
19	Odpady z urządzeń do likwidacji i neutralizacji odpadów oraz oczyszczania ścieków i gospodarki wodnej	1,4	2,5	3,0	4,5
11	Odpady z chemicznej obróbki i powlekania powierzchni metali oraz innych materiałów i z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych	1,0	0,8	2,2	2,4
17	Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej	1,9	1,5	1,8	1,9
02	Odpady z rolnictwa, sadownictwa, hodowli, rybołówstwa, leśnictwa oraz przetwórstwa żywności	1,1	1,2	1,3	1,6
Razem		92,6	93,0	97,9	97,7

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

Wykres 7. Struktura wytworzonych odpadów przemysłowych w podziale na grupy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

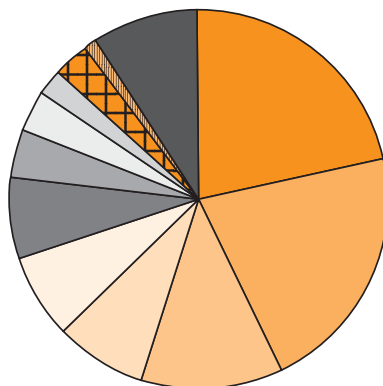
Na wielkość i strukturę strumienia odpadów decydujący wpływ ma grupa podmiotów wytwarzających powyżej 100 tys. Mg odpadów rocznie. Grupa ta, stanowiąca 2,5% wszystkich wytwórców, w roku 2004 wytworzyła 90,8% ogólnej ilości odpadów.

Tabela 9. Jednostki, które wytworzyły największe ilości odpadów w 2004 r. oraz latach poprzednich

Nazwa jednostki	Udział w ilości odpadów wytworzonych (w %)		
	2002	2003	2004
Zakłady Górniczo – Hutnicze „Bolesław” w Bukowni	25,60	24,90	21,8
Mittal Steel Poland S.A.. - Oddział w Krakowie (wcześniej Polskie Huty Stali S.A. - Oddział Huta im. Tadeusza Sendzimira w Krakowie)	17,30	17,80	20,9
„Trzebieńka” Zakłady Górnicze S.A. w Trzebini	14,40	12,40	12,1
Kompania Węglowa S.A. – 11 Kopalnia Węgla Kamiennego „Janina” w Libiążu	11,60	8,60	7,8
Energetyka „Dwory” Sp. z o.o. w Oświęcimiu	3,30	7,60	7,1
Kompania Węglowa S.A. – Kopalnia Węgla Kamiennego „Brzeszcze” w Brzeszczach	5,90	5,70	7,1
Kopalnia Wapienia „Czatkowice” Sp. z o.o. w Krzeszowicach	3,50	3,50	-
Elektrownia „Siersza” S.A. – w Jaworznie	2,80	3,20	3,9
Elektrownia „Skawina” w Skawinie	2,80	2,40	3,7
Elektrociepłownia „Kraków” S.A. w Krakowie	2,60	2,30	2,3
„Złomex” Zakłady Przerobu Złomu S.A. w Krakowie	1,20	1,80	2,9
Zakłady Azotowe „Tarnów” S.A. w Tarnowie -Mościcach	1,50	1,00	1,2
Razem	92,50	91,20	90,8

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

Wykres 8. Najwięksi wytwórcy odpadów przemysłowych w roku 2004

■ ZGH „Bolesław”	■ Mittal Steel Poland S.A	■ „Trzebieńka” ZG
■ KWK „Janina”	■ Energetyka „Dwory”	■ KWK „Brzeszcze”
■ Elektrownia „Siersza”	■ Elektrownia „Skawina”	■ Elektrociepłownia „Kraków”
■ „Złomex”	■ Zakłady Azotowe „Tarnów”	■ Pozostałe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

Odpady niebezpieczne

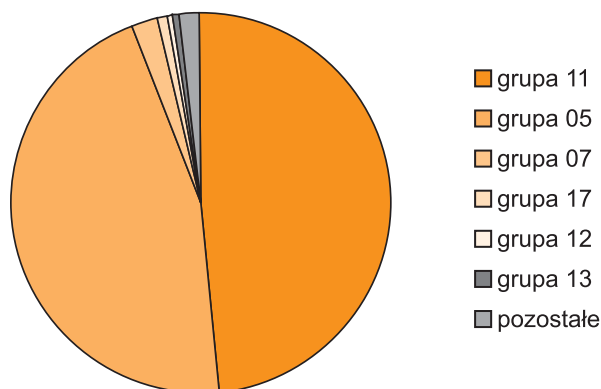
W roku 2004, w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej, powstało łącznie 473,3 tys. Mg odpadów niebezpiecznych. W strumieniu odpadów niebezpiecznych dominują odpady pochodzące z hutnictwa żelaza, hydrometalurgii metali nieżelaznych, przemysłu chemicznego. W ostatnich latach obserwuje się wzrost udziału odpadów pochodzących z działalności usługowej w zakresie m.in. czyszczenia zbiorników paliw i separatorów, unieszkodliwiania odpadów.

Tabela 10. Odpady niebezpieczne wytworzone w największych ilościach w 2004 r.

Nr grupy	Grupa	Udział grupy w ilości odpadów niebezpiecznych wytworzonych ogółem
11	odpady z chemicznej obróbki i powlekania powierzchni metali oraz innych materiałów i z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych	48,3%
05	odpady z przeróbki ropy naftowej, oczyszczania gazu ziemnego oraz pirolitycznej przeróbki węgla	46,0%
07	odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii organicznej	2,1%
17	odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej	0,7%
12	odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych	0,6%
13	oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw	0,5%
	pozostałe grupy odpadów	1,8%
Razem		100,0%

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

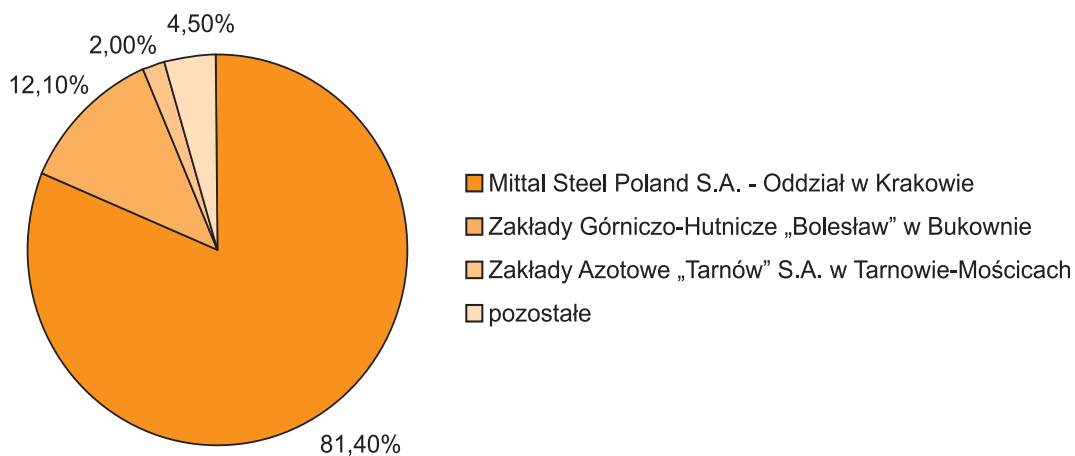
Wykres 9. **Struktura wytworzonych odpadów niebezpiecznych w roku 2004**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

O wielkości i strukturze strumienia odpadów decyduje grupa wytwórców, z których każdy wytwarza rocznie powyżej 1000 Mg odpadów niebezpiecznych. Łączny udział tej grupy w wytworzonej masie odpadów niebezpiecznych w roku 2004 wynosił 95,5%. Największych wytwórców na terenie województwa prezentuje Wykres 8.

Wykres 10. **Najwięksi wytwórcy odpadów niebezpiecznych w roku 2004**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

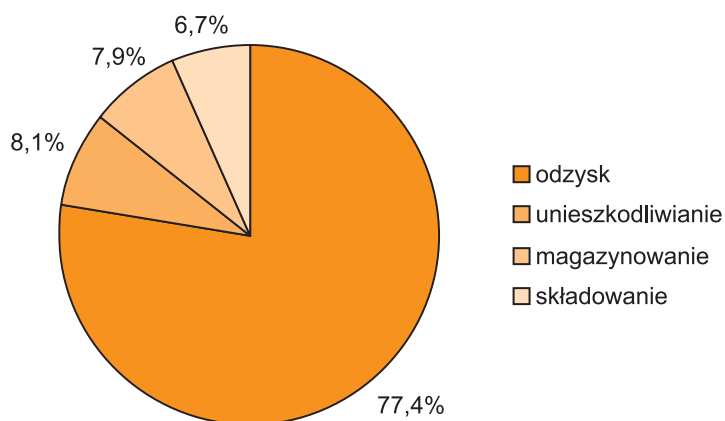
Postępowanie z odpadami powstającymi w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej.

Gospodarkę odpadami w województwie małopolskim w roku 2004, podobnie jak w latach poprzednich cechuje wysoki stopień gospodarczego wykorzystania odpadów, oraz zmniejszający się systematycznie wskaźnik odpadów składowanych na składowiskach.

W województwie małopolskim w roku 2004, z ilości odpadów wytworzonych ogółem:

- poddano odzyskowi 7506,5 tys. Mg,
- unieszkodliwiono 782,8 tys. Mg,
- magazynowano 766,6 tys. Mg,
- składowano na składowiskach 645,3 tys. Mg.

Wykres 11. Sposób postępowania z wytworzonymi odpadami w roku 2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

Tabela 11. Postępowanie z odpadami powstałymi w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej w województwie małopolskim

Odpady	Rok	Odpady [tys. Mg]				
		Ilość wytworzona	Sposób postępowania			
			Wykorzystane	Unieszkodliwione*	Magazynowane	Składowane na składowiskach
Wytworzone ogółem	1999	7455,3	5833,6	491,8	556,1	573,9
	2001	9 088,3	7 106,1	670,8	199,0	1 112,4
	2003	10 233,3	8 244,8	753,7	495,2	739,5
	2004	9 701,2	7 506,5	782,8	766,6	645,3
Niebezpieczne	1999	546,9	79,1	462,3	0,5	5
	2001	719,9	119,0	597,9	0,7	2,3
	2003	425,1	141,0	281,5	0,6	1,9
	2004	473,3	140,5	330,5	0,6	1,7
Inne niż niebezpieczne	1999	6 908,4	5 754,5	29,5	55,6	570,2
	2001	8 368,4	6 987,0	72,9	198,3	1 110,1
	2003	9 808,2	8 103,8	472,2	494,5	737,6
	2004	9 227,9	7 366,0	452,2	766,0	643,7

* w sposób inny niż składowanie

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

Najczęściej stosowanymi metodami odzysku odpadów były:

- wykorzystywanie jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii,
- recykling lub regeneracja metali i związków metali,

Wśród procesów unieszkodliwiania odpadów, poza składowaniem na składowiskach, dominuje termiczne przekształcanie odpadów. Procesy odzysku i unieszkodliwiania odpadów prowadzone były w 77 instalacjach zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego jak również w instalacjach funkcjonujących w innych województwach.

Łączna moc przerobowa instalacji w województwie małopolskim wynosi ponad 16 012 tys. Mg odpadów na rok. W roku 2004 procesom odzysku i unieszkodliwiania poddano ok. 4 178 tys. Mg odpadów.

Jednostki wytwarzające odpady w roku 2004 składowały łącznie 645,3 tys. Mg, w tym 1,7 tys. Mg odpadów niebezpiecznych. Odpady składowano zarówno na terenie województwa małopolskiego, jak i poza jego terenem, głównie w województwach: śląskim i wielkopolskim. Na składowiskach zlokalizowanych poza terenem województwa składowano łącznie 6,0 tys. Mg (9,3%) odpadów wytworzonych w Małopolsce. W ilości tej 0,6 tys. Mg (10%), to odpady niebezpieczne. Oznacza to, że 33,2% składowanych odpadów niebezpiecznych wywieziono poza teren województwa.

Odpady komunalne

W roku 2004 na terenie województwa zostało zebranych (wg GUS w Krakowie) około 611,3 tys. Mg odpadów komunalnych w tym:

– nieselektywnie	594 119,35 Mg (97,2%)
– selektywnie	17 187,90 Mg (2,8%)

Na ogólną masę nieselektywnie zebranych odpadów komunalnych składają się odpady z (GUS w Krakowie):

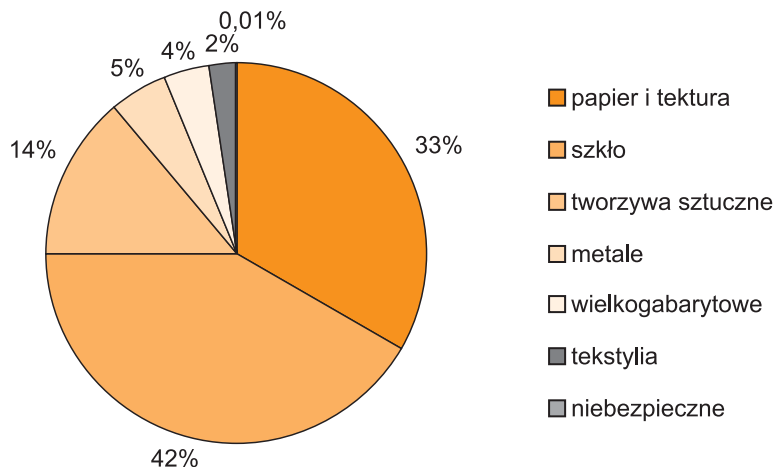
– gospodarstw domowych	405 664,02 Mg (68,3%)
– obiektów infrastruktury (biura, instytucje, handel, małe przedsiębiorstwa)	160 561,92 Mg (27,0%)
– usług komunalnych (zmiotki z ulic, odpady z koszy na śmieci, oczyszczania cmentarzy, etc.)	27 893,41 Mg (4,7%)

Rozwijana w ostatnich latach w gminach województwa selektywna zbiórka odpadów przynosi jak dotąd niewielkie efekty. W roku 2004 zebrano selektywnie (wg GUS w Krakowie) ogółem 17 187,9 Mg odpadów, w tym:

– papier i tekturę	5707,2 Mg
– szkło	7205,4 Mg
– tworzywa sztuczne	2364,4 Mg
– metale	867,4 Mg
– tekstylia	375,3 Mg
– odpady niebezpieczne	2,4 Mg
– odpady wielkogabarytowe	666 Mg

W latach wcześniejszych nie były zbierane dane na temat selektywnej zbiórki stąd nie jest możliwe przedstawienie dynamiki rozwoju selektywnego zbierania odpadów.

Wykres 12. Wyniki selektywnej zbiórki odpadów w roku 2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS w Krakowie

Składowiska odpadów

W roku 2004 w województwie małopolskim odpady składowano na 69 składowiskach, w tym na 24 przemysłowych i 45 komunalnych. Na 7 składowiskach przemysłowych składowane były odpady niebezpieczne.

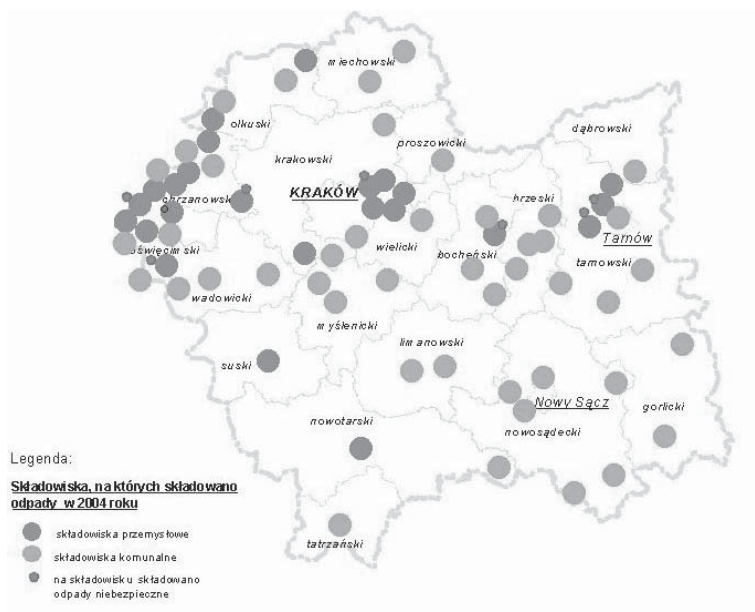
Według danych GUS powierzchnia składowisk na koniec 2003 r. wynosiła łącznie 1040,2 ha z czego 9,2% zajmowały składowiska komunalne, a 89,8% składowiska przemysłowe.

Na składowiskach zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego złożono w roku 2004 łącznie 1324,9 tys. Mg odpadów, z czego:

- 51,8% przyjęły składowiska przemysłowe,
- 48,2% składowiska komunalne.

W ilości odpadów składowanych w roku 2004 na składowiskach przemysłowych 1,6% tj. 10,2 tys. Mg stanowiły odpady niebezpieczne, które wytworzono zarówno na terenie województwa małopolskiego, jak i innych województw.

Rysunek 6. Składowiska odpadów w Województwie Małopolskim w roku 2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS w Krakowie

ZAGADNIENIA SPOŁECZNE

ZAGADNIENIA SPOŁECZNE

1. STAN LUDNOŚCI

Województwo małopolskie według bilansu ludności na dzień 31 grudnia 2004 zamieszkiwało 3260,2 tys. osób. Stanowiło to 8,5% ludności kraju i plasowało województwo na 4 miejscu po woj. mazowieckim, śląskim i wielkopolskim. W miastach mieszkało 1621,6 tys. osób, co stanowiło 6,9% ludności miejskiej Polski (6 miejsce po woj. śląskim, mazowieckim, dolnośląskim, wielkopolskim i łódzkim). Wskaźnik urbanizacji wynosił 49,7% i był znacznie niższy od średniego dla kraju - 61,5%. Wskaźnik ten w województwie, pomimo otrzymania przez kilka miejscowości praw miejskich, ulegał w ostatnich latach nieznacznemu obniżeniu zmniejszając się z 50,8% w 1995 roku. Podobny proces zmniejszania wskaźnika urbanizacji dotyczył również całego kraju. Głównym powodem spadku wskaźnika były migracje ludności miejskiej na obszary wiejskie oraz ujemny poziom przyrostu naturalnego w miastach. Obszary wiejskie zamieszkiwało 1638,6 tys. osób tj. 11,1% ludności wiejskiej Polski. Dawało to województwu drugie miejsce w kraju po woj. mazowieckim.

Tabela 12. Ludność województwa małopolskiego w latach 1995-2003

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Dynamika 1999-2004
Województwo – ogółem	3222,5	3222,4	3229,6 ¹	3237,2	3252,9	3260,2	101,2
- mężczyźni	1569,2	1564,9	1578,2 ²	1571,5	1578,8	1581,8	100,8
- kobiety	1653,3	1657,5	1662,7 ²	1665,7	1674,1	1678,4	101,5
z tego: - miasta	1624,2	1629,0	1629,8 ²	1624,9	1623,0	1621,6	99,8
- wsie	1598,3	1593,4	1611,1 ²	1612,3	1629,9	1638,6	102,5

Uwaga: ¹ ludność ogółem – przeliczona na podstawie spisu powszechnego z 2002 roku

² dane z bilansu ludności na podstawie spisu z 1988 roku

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Rozwój demograficzny województwa przebiegał zdecydowanie korzystniej niż średnio w kraju. Dynamika wzrostu ludności w latach 1999-2004 wynosiła 101,2 i była najwyższą wśród województw, gdy tymczasem w kraju notowano systematyczny ubytek rzeczywisty ludności (99,8). Podobnie korzystną sytuację jak województwo małopolskie miały jedynie województwa: pomorskie, mazowieckie i wielkopolskie. W pozostałych województwach nastąpił ubytek rzeczywisty ludności.

Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 215 osób/km² i była znacznie wyższa od średniej dla kraju (122 osób/km²) – drugie miejsce po województwie śląskim. Wskaźnik ten wykazuje znaczne zróżnicowanie przestrzenne, nawet w powiatach ziemskich – od powyżej 300 osób/km² w powiatach zachodniej części województwa do 75 osób/km² w powiecie miechowskim. Najsilniej zaludniona jest centralna i zachodnia część województwa, najslabiej – północna i południowo-wschodnia. Małopolskę cechuje wyjątkowo wysoki poziom zaludnienia obszarów wiejskich – 119 osób/km² – pierwsze miejsce w kraju (średnia krajowa 50 osób/km²).

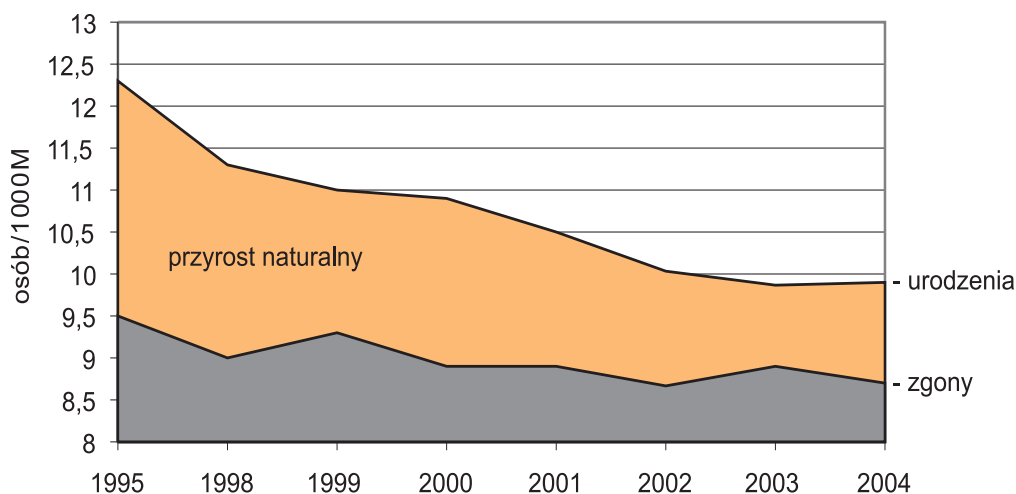
Struktura ludności wg płci wykazywała nieznaczną przewagę kobiet – 51,5%, tj. 1678,4 tys. Mężczyźni stanowili 48,5%, tj. 1581,8 tys. osób. Współczynnik feminizacji wynosił 106 i był zbliżony do wskaźnika krajowego – 106,5. Podobnie jak w całym kraju uzależniony był od miejsca zamieszkania – na obszarach wiejskich na 100 mężczyzn przypadało 101 kobiet, natomiast w miastach 111.

2. PROCESY DEMOGRAFICZNE

W roku 2004 zahamowany został spadek przyrostu naturalnego w województwie i po raz pierwszy od wielu lat zanotowano jego wzrost w stosunku do roku ubiegłego (o 18,6%), tj. o 0,6 tys. osób. W porównaniu do średniej krajowej ludność województwa małopolskiego odznaczała się relatywnie wysokim poziomem przyrostu naturalnego – wskaźnik 1,2 na 1000 mieszkańców jest znacznie wyższy od wskaźnika krajowego, który od 2002 roku przybrał wartości ujemne i w 2004 roku wynosił – 0,2‰. W skali kraju wyższy poziom przyrostu naturalnego niż w województwie małopolskim notowany jest w województwach: pomorskim, warmińsko-mazurskim i podkarpackim.

Ten wyższy poziom przyrostu był efektem znacznego poziomu urodzeń (9,9‰ – w województwie, 9,3‰ – w Polsce) oraz niższego niż w innych województwach wskaźnika zgonów (8,7‰ – w województwie, 9,5‰ – w Polsce). Wskaźnik urodzeń był wyraźnie wyższy na obszarach wiejskich – 10,9‰, choć nadal następował jego spadek (-0,6%), niż w miastach – 8,8‰, gdzie w roku 2004 zanotowano jego wzrost (+1,5%). Natomiast poziom zgonów uległ zmniejszeniu zarówno w miastach jak i na wsiach i wynosił odpowiednio 8,8‰ i 8,6‰.

Wykres 13. Przyrost naturalny

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Pomimo dość korzystnej sytuacji demograficznej, podobnie jak w całym kraju, w województwie małopolskim do 2003 roku następował systematyczny spadek przyrostu naturalnego. W latach 1995-2003 przyrost naturalny zmniejszył się o 64%. Ten niekorzystny trend został zahamowany w roku 2004, w którym przy niewielkim wzroście urodzeń (o 0,3% więcej niż rok wcześniej) i znaczącym spadku liczby zgonów (o 1,7%), przyrost naturalny ukształtował się na poziomie 3,8 tys. osób i był wyższy od roku ubiegłego o 18,7%, tj. o 0,6 tys. osób. Analogicznie wskaźnik na 1000 mieszkańców zmniejszył się z 2,7 do 0,98‰, po czym wzrósł do 1,16‰ w roku 2004.

Występowały wyraźne różnice pomiędzy miastami a obszarami wiejskimi. W miastach przyrost naturalny był od kilku lat minimalnie ujemny, w 2003 roku nastąpił wyraźny spadek do minus 412 osób, tj. -0,26‰, natomiast w 2004 roku wzrost do 75 osób, tj. 0,05‰. Wzrost ten uwarunkowany był korzystnymi zmianami zarówno w zakresie urodzeń (o 200 dzieci więcej niż w 2003 roku, tj. o 1,5%), jak i zgonów (o 273 mniej niż w 2003 r., tj. o 1,9%).

Na terenach wiejskich, pomimo znacznego spadku do 2003 r. i niewielkiego wzrostu w roku 2004, przyrost naturalny pozostawał dość wysoki (3680 osób, tj. 2,24‰). Wzrost przyrostu w roku 2004

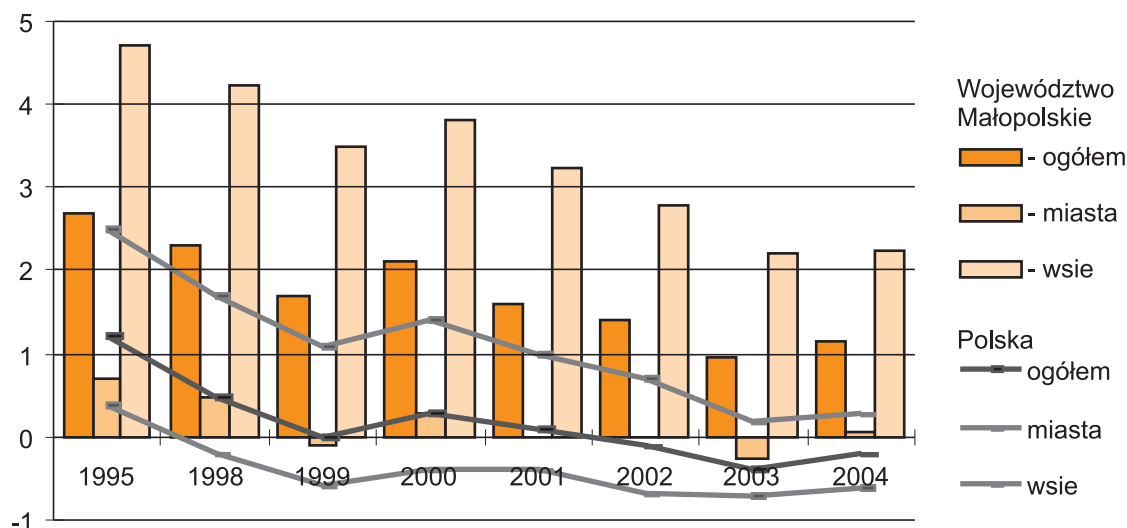
nastąpił jedynie w wyniku obniżenia poziomu zgonów (o 219 mniej niż w 2003 r., tj. o 1,5%). Dynamika urodzeń pozostawała nadal w tendencji spadkowej, chociaż jej tempo wyraźnie osłabło (99,4% w stosunku do roku 2003, wobec 96,9% rok wcześniej).

Tabela 13. Wskaźniki ruchu naturalnego

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Urodzenia na 1000 mieszkańców						
Województwo – ogółem	11,0	10,9	10,48	10,03	9,86	9,87
- miasta	9,0	9,2	8,87	8,58	8,69	8,83
- wsie	12,9	12,7	12,09	11,48	11,01	10,88
Zgony na 1000 mieszkańców						
Województwo – ogółem	9,3	8,9	8,87	8,64	8,88	8,71
- miasta	9,1	8,8	8,89	8,6	8,94	8,78
- wsie	9,4	8,4	8,86	8,67	8,82	8,63
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców						
Województwo – ogółem	1,7	2,1	1,61	1,4	0,98	1,16
- miasta	-0,1	0,3	-0,02	-0,02	-0,26	0,05
- wsie	3,5	3,8	3,23	2,8	2,19	2,24

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Wykres 14. Przyrost naturalny Małopolski na tle kraju (wskaźnik na 1000 mieszkańców)

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Najniższy poziom przyrostu naturalnego – przyjmujący wartości ujemne – występuje w gminach położonych w zachodniej, północnej i północno-wschodniej części województwa oraz w mieście Krakowie (-0,82‰), osiągając skrajne wartości w powiatach: miechowskim -4,56‰ (gminy: Gołcza -6,55‰, Raclawice -6,51‰) oraz proszowickim -2,2‰, (gminy: Radziemice -9,76‰, Koszyce -3,65‰). Obszar ten charakteryzuje szczególnie niski, ujemny przyrost naturalny na obszarach wiejskich. Wyjątkiem południowych obszarów województwa cechujących się wysokim przyrostem naturalnym jest mia-

sto Zakopane, w którym wskaźnik przyrostu jest ujemny i wynosi -2,36‰. Obszary południowe województwa wyróżniają się wysokim przyrostem na terenach wiejskich, np. gmina Słupnice (11,95‰), Nawojowa (10,45‰) oraz znacznie niższym na terenie miast. Zróżnicowanie przestrzenne wielkości przyrostu naturalnego wykazuje stałą niezmienną tendencję od kilku lat: niskiego lub nawet ujemnego przyrostu na obszarach północnych i zachodnich województwa oraz wysokiego przyrostu w części południowej. Pogłębia to corocznie wyraźne zróżnicowanie struktury wieku ludności na tych obszarach, chociaż w roku 2004 różnice te uległy nieznacznemu spłaszczeniu.

Korzystnym procesem demograficznym zachodzącym w województwie jest dodatnie saldo migracji w 2004 roku kształtujące się na poziomie 3204 osób i wyrażające się wskaźnikiem 1,0 na 1000 mieszkańców. Jest ono wyrazem atrakcyjności regionu zarówno pod względem gospodarczym, jak i z punktu widzenia warunków życia ludności oraz możliwości zaspokojenia jej potrzeb. Saldo migracji od 1995 roku było na obszarze województwa dodatnie i wykazywało stałą tendencję wzrostową. Wzrastał również poziom ruchów migracyjnych, zarówno napływu jak i odpływu ludności. W 2004 roku uległ on nieznacznemu zahamowaniu i zmniejszeniu w porównaniu z 2003 r. o 10%.

Dla kraju średni wskaźnik był ujemny i wynosił -0,4 ‰. Wśród województw jedynie cztery miały dodatnie saldo migracji: małopolskie zajmowało drugie miejsce po woj. mazowieckim (+2,7‰).

Tabela 14. Migracje ludności

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Zameldowania na pobyt stały – ogółem województwo	32915	29786	28277	30215	34183	33869
- miasta	14686	14061	14061	14528	15962	15676
- wsie	18229	15725	14216	15687	18221	18193
Wymeldowania z pobytu stałego – ogółem województwo	31255	27742	25690	27116	30631	30665
- miasta	16151	14684	13739	15146	17512	17465
- wsie	15104	13058	11951	11970	13119	13200
Saldo migracji – ogółem województwo	1660	2044	2587	3212	3552	3204
- miasta	-1465	-623	322	-563	-1550	-1789
- wsie	3125	2667	2265	3717	5102	4993
Saldo migracji na 1000 mieszkańców – ogółem województwo	0,5	0,6	0,8	1,0	1,1	1,0
- miasta	-0,9	-0,4	0,2	-0,4	-1,0	-1,1
- wsie	2,0	1,7	1,4	2,3	3,1	3,0

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Rozmieszczenie przestrzenne migracji jest jednak bardzo nierównomierne. Dodatkowo, wysokie saldo migracji występuje na obszarach wiejskich, gdzie w roku 2004 przybyło 4993 osoby, tj. 3,0‰. Szczególne natężenie napływu ludności miało miejsce w szerokiej strefie podmiejskiej Krakowa, gdzie najwyższy poziom salda migracji wystąpił w gminach powiatu krakowskiego: Zielonki (+23,6‰), Mogilany (+18,2‰), Wielka Wieś (+16,1‰), Michałowice (+16,0‰), Zabierzów (+13,1‰), ale również powiatu wielickiego: Wieliczka (+14,4‰), Niepołomice (+7,7‰) oraz północnej części powiatu myślenickiego: Dobczyce (+6,5‰), Siepraw (+4,7‰). Niższy poziom salda migracji, ale również dodatni, występował na obszarach podmiejskich Tarnowa (w gminach: Tarnów +12,5‰, Wierzchosławice +6,3‰, Lisia Góra +4,7‰, Skrzyszów +4,4‰) oraz Nowego Sącza (w gminach: Chelmiec +12,3‰, Kamionka +7,7‰, Nawojowa +3,1‰,) a także w powiatach: nowotarskim, suskim i oświęcimskim. Na pozostałych obszarach wiejskich, głównie powiatów rolniczych północnej części województwa (miechowski,

proszowicki, dąbrowski) oraz obszarów górskich (powiat limanowski, gorlicki, nowosądecki) obserwuje się przewagę odpływu ludności.

W 2004 roku utrzymywało się ujemne saldo migracji dla miast (ubyło 1789 osób, tj. -1,1%). Z dużych miast jedynie Kraków wykazywał dodatnie saldo (+1089 osób, tj. 1,5%). W Tarnowie ubyło 733 osoby (-6,2%) a w Nowym Sączu -236 osób (-2,8%). Odpływ ludności obejmuje także małe miasta położone w obszarach rolniczych oraz wszystkie miasta przemysłowe zachodniej części województwa.

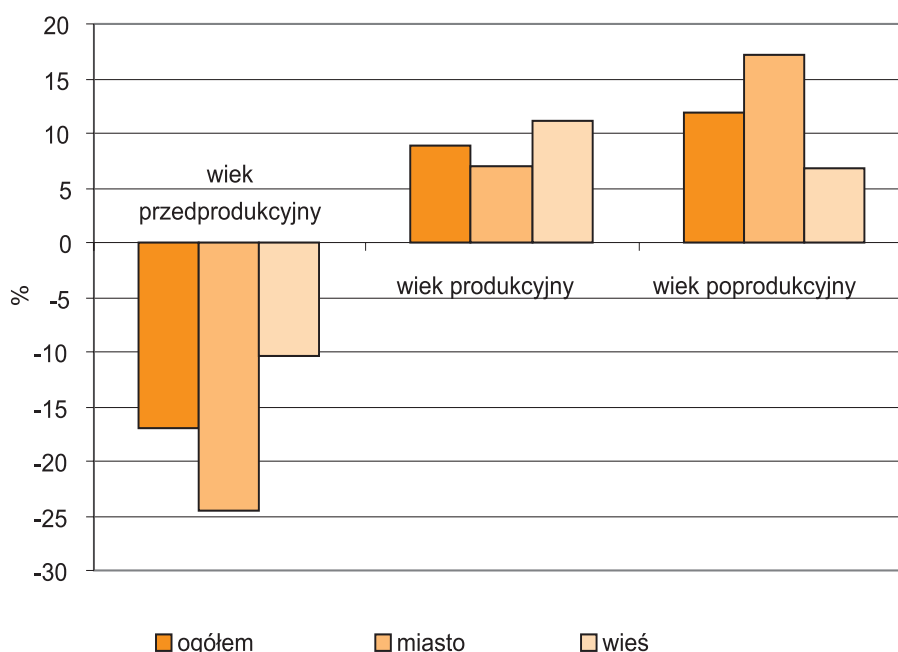
3. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI.

Ludność województwa małopolskiego cechowała się nieznacznie młodszą strukturą wieku od średniej dla kraju. Charakteryzował ją wyższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym: 22,4% (kraj 21,2%), niższy w wieku produkcyjnym: 62,3% (kraj 63,5%) i taki sam w wieku poprodukcyjnym: 15,3%.

W ostatnich latach, podobnie jak w całym kraju, nastąpiły niewielkie zmiany struktury w kierunku zmniejszania się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (z 28,4% w roku 1995 do 22,4% w roku 2004), oraz systematycznego wzrostu w wieku produkcyjnym (z 57,8% w roku 1995 do 62,3% w roku 2004) i poprodukcyjnym (z 13,8% w roku 1995 do 15,3% w roku 2004). Podstawowy wpływ na liczebność dwóch pierwszych grup wiekowych miała zmniejszająca się z każdym rokiem liczba urodzeń oraz wejście w wiek produkcyjny osób urodzonych w pierwszej połowie lat 80-tych, tj. w okresie ostatniego wyżu demograficznego.

Zmiany te w zróżnicowanym stopniu dotyczyły miast i obszarów wiejskich. W miastach nastąpił gwałtowny spadek grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym (dynamika w latach 1995-2003 – 75,5%), nieznaczny wzrost w wieku produkcyjnym (dynamika – 106,9%) oraz bardzo duży wzrost w wieku poprodukcyjnym (dynamika – 117,2%). Obszary wiejskie charakteryzowały bardziej wyrównane zmiany struktury wiekowej. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła tu 89,6% poziomu ludności z roku 1995, w wieku produkcyjnym wzrosła do 111,1% a w wieku poprodukcyjnym do 106,7%.

Wykres 15. Zmiany struktury wiekowej ludności Województwa małopolskiego w latach 1995-2003

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Podobnie jak pozostałe czynniki demograficzne obraz struktury wiekowej ludności jest bardzo zróżnicowany przestrzennie. Najmłodszą strukturą wieku charakteryzują się obszary położone na południu i wschodzie województwa, gdzie udział ludności w wieku poprodukcyjnym kształtuje się na poziomie 13,8%. Natomiast największy udział ludności w wieku emerytalnym występuje na obszarze północnym województwa w rolniczych powiatach miechowskim (19,6%) i proszowickim (16,9%). Teryny te cechuje wyjątkowo wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym zamieszkującej obszary wiejskie i znacznie młodsza struktura wieku ludności miejskiej.

Tabela 15. **Struktura wieku ludności**

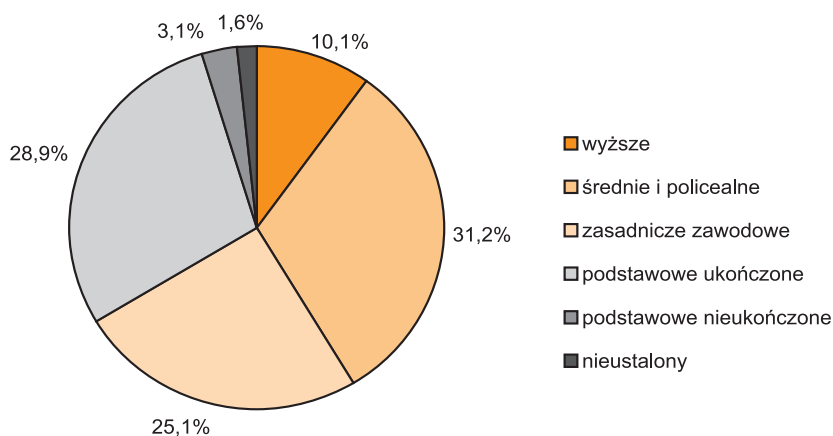
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ludność ogółem	3222,5	3233,8	3240,9	3237,2	3252,9	3260,2
z tego w wieku:						
- przedprodukcyjnym (0-17 lat)	835,2	815,4	792,2	772,0	751,2	731,3
- produkcyjnym (18-59 l. – kob., 18-64 l. – męż.)	1916,0	1939,7	1965,1	1977,4	2008,1	2028,7
- poprodukcyjnym (60 l. i w. - kob., 65 l. i w. – męż.)	471,3	478,8	483,7	487,8	493,7	500,2
Województwo – ludność z tego w wieku:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- przedprodukcyjnym	25,9	25,2	24,4	23,8	23,1	22,4
- produkcyjnym	59,5	60,0	60,7	61,1	61,7	62,3
- poprodukcyjnym	14,6	14,8	14,9	15,1	15,2	15,3

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

4. WYKSZTAŁCENIE

Badaniem poziomu wykształcenia w czasie NSP 2002 w województwie małopolskim objęte zostało 2707,0 tys. osób w wieku 13 lat i więcej*. Wykształcenie wyższe od podstawowego posiadało 1796,1 tys. osób, tj. 66,4%. Najliczniejszą grupę osób stanowiły osoby z wykształceniem średnim – 1434,6 tys. osób, tj. 53,0%.

Wykres 16. **Struktura poziomu wykształcenia ludności w 2002 roku**

Źródło: opracowanie własne na podstawie wydawnictwa Urzędu Statystycznego w Krakowie „Raport z wyników spisów powszechnych. Województwo małopolskie”.

* Badaniem poziomu wykształcenia w czasie NSP w roku 2002 została objęta ludność w wieku 13 lat i więcej. Jednak dla grupy ludności w wieku 13-15 lat można mówić jedynie o wykształceniu podstawowym (ukończonym lub nieukończonym).

Analiza poziomu wykształcenia według płci wykazuje wyższy poziom wykształcenia kobiet. Kobiety z wykształceniem wyższym stanowiły 10,6% ogółu (mężczyźni – 9,5%), z wykształceniem średnim i policealnym 35,3% (mężczyźni – 26,7%). Wśród mężczyzn wyraźnie dominowała natomiast grupa z wykształceniem zasadniczym zawodowym, która stanowiła 32,2% (kobiety 18,5%).

Poziom wykształcenia był wyraźnie zależny od charakteru miejsca zamieszkania. Wśród mieszkańców miast wyższy był udział ludności z wykształceniem wyższym – 15,5% (wieś – 4,2%), policealnym – 4,2% (wieś – 2,1%) oraz ogólnokształcącym – 12,5% (wieś – 4,0%). Natomiast na obszarach wiejskich ludność była zdecydowanie słabiej wykształcona. Wysoki był udział ludności z wykształceniem podstawowym – 37,5% (miasto 21,0%) oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 30,9% (miasto – 19,8%).

W porównaniu do struktury poziomu wykształcenia ludności kraju województwo małopolskie cechował wyższy udział ludności z wykształceniem ponadpodstawowym – 66,4% (kraj – 64,6%), w tym z wykształceniem wyższym – 10,1% (kraj – 9,9%), średnim – 53,0%, (kraj – 51,6), w tym szczególnie z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 25,1% (kraj – 23,2%).

Tabela 16. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku

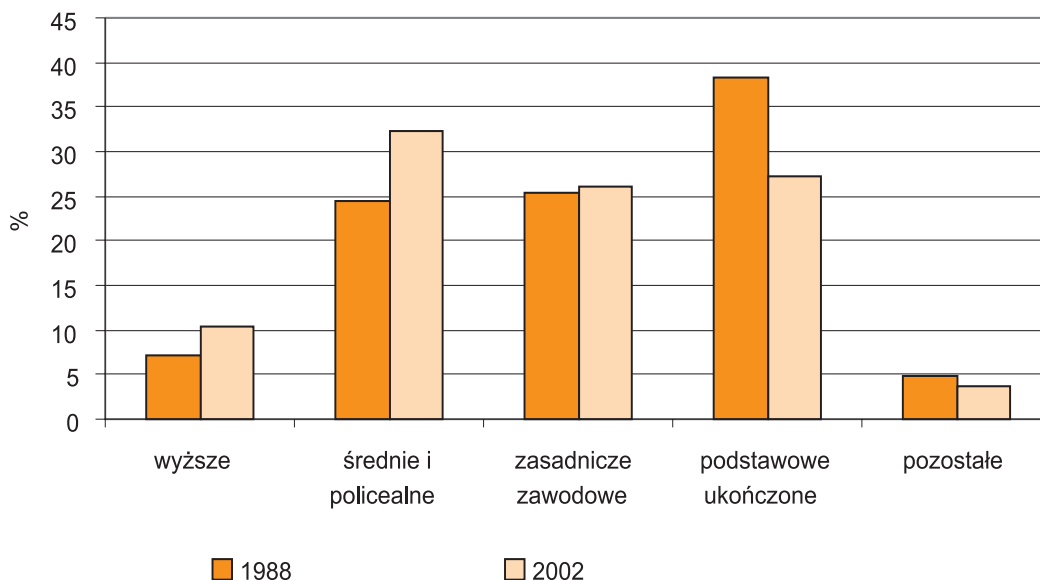
Wyszczególnienie	Ogółem w tys. osób	Struktura w % kraj	Struktura w % województwo małopolskie		
			ogółem	miasta	Wsie
Ludność w wieku 13 lat i więcej	2707,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Poziom wykształcenia					
Wyższe	272,9	9,9	10,1	15,5	4,2
Policealne	88,6	3,2	3,3	4,3	2,1
Średnie – w tym: razem	1434,6	51,6	53,0	54,5	51,4
zawodowe	526,8	19,7	19,5	22,2	16,5
ogólnokształcące	228,6	8,6	8,4	12,5	4,0
zasadnicze zawodowe	679,2	23,2	25,1	19,8	30,9
Podstawowe ukończone	782,9	29,8	28,9	21,0	37,5
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	85,0	3,6	3,1	2,0	4,4
Nieustalony	43,0	2,0	1,6	2,7	0,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie wydawnictwa Urzędu Statystycznego w Krakowie „Raport z wyników spisów powszechnych. Województwo małopolskie”.

W okresie 1988-2002* poziom wykształcenia ludności województwa małopolskiego wyraźnie wzrósł. Odsetek osób z wykształceniem ponadpodstawowym zwiększył się z 57,0% w roku 1988 do 68,9% w roku 2002. Obserwuje się tendencję wzrostową odsetka osób z wykształceniem wyższym z 7,2% do 10,5% (o 65,0%) oraz średnim i policealnym z 24,4% do 32,4% (o 50,7%). Niewielki wzrost dotyczył osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym z 25,3% do 26,1% (o 16,9%), natomiast nastąpił wyraźny spadek udziału osób z wykształceniem podstawowym z 38,3% do 27,2% i niepełnym podstawowym z 4,8% do 2,2%.

* NSP w roku 2002 obejmował badaniem wykształcenia ludności grupę wiekową 13 lat i więcej. Natomiast NSP w roku 1988 obejmował tym badaniem tylko ludność w wieku 15 lat i więcej. Dlatego też dla porównania zmian poziomu wykształcenia w okresie międzypisowym analizowane są grupy ludności w wieku 15 lat i więcej dla obydwu spisów.

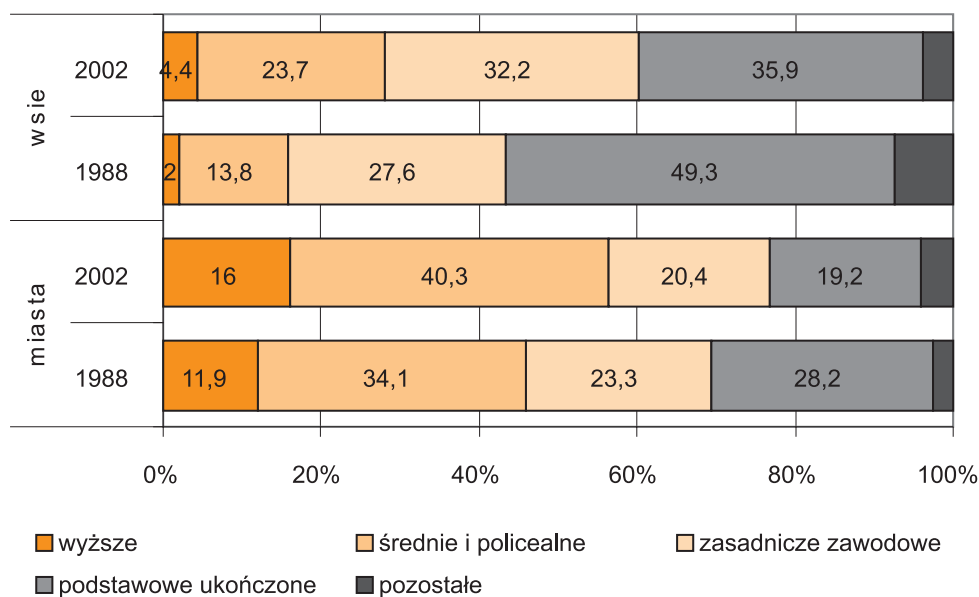
Wykres 17. Zmiany poziomu wykształcenia ludności w latach 1988-2002 (ludność w wieku 15 lat i więcej)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wydawnictwa Urzędu Statystycznego w Krakowie „Raport z wyników spisów powszechnych. Województwo małopolskie”.

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania należy zauważyć szczególnie wysoką dynamikę wzrostu liczby osób z wykształceniem wyższym (151%) oraz średnim i policealnym (96,0%) na obszarach wiejskich, co wyraźnie obrazuje uzupełnianie wykształcenia przez ludność wiejską.

Wykres 18. Struktura poziomu wykształcenia ludności w latach 1988-2002 według miejsca zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie wydawnictwa Urzędu Statystycznego w Krakowie „Raport z wyników spisów powszechnych. Województwo małopolskie”.

II. Ochrona zdrowia

1. FINANSOWANIE OPIEKI ZDROWOTNEJ

W roku 2004 na sfinansowanie kosztów świadczeń Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Krakowie przeznaczył 2 584 201 tys. zł, co stanowiło wzrost o 22% w porównaniu do roku 2003. Poniższa tabela przedstawia wysokość kwot przeznaczonych przez MOW NFZ na pokrycie kosztów poszczególnych rodzajów świadczeń.

Tabela 17. Wysokość kwot wydatkowanych przez MOW NFZ na pokrycie kosztów poszczególnych rodzajów świadczeń

Rodzaj świadczenia	2000	2001	2002	2003	2004	Dynamika
	w tys. zł					2004/2003
Podstawowa opieka zdrowotna	227 922,40	250 770,50	256 569,20	242 000,00	296 476,00	122,5%
Ambulatoryjna opieka specjalist.	123 932,50	150 544,10	160 238,56	139 000,00	185 350,00	133,3%
Leczenie stomatologiczne	55 392,90	67 594,00	70 260,98	67 000,00	78 740,00	117,5%
Leczenie szpitalne	838 734,80	980 386,70	1 055 133,37	928 028,48	1 055 532,00	113,7%
Opieka psych. i leczenie uzależnień				62 240,00	73 131,00	117,5%
Pomoc doraźna i transport sanit.	58 250,10	59 920,20	61 508,95	52 000,00	65 313,00	125,6%
Lecznictwo uzdrowiskowe	27 843,70	30 334,60	33 589,13	30 000,00	58 138,00	193,8%
Opieka długoterminowa	13 871,20	24 932,30	31 332,58	27 500,00	52 246,00	190,0%
Refundacja cen leków	383 148,00	434 986,90	451 980,30	500 000,00	527 937,00	105,6%
Sprzęt ortop. i środki pomocnicze	19 780,00	23 873,20	31 241,55	31 000,00	40 777,00	131,5%
Rehabilitacja lecznicza	6 410,10	25 920,60	29 005,78	25 760,00	69 951,00	271,5%
Świadczenia odrębnie kontraktów.	5 499,30	9 839,60	12 377,26	9 504,50	80 610,00	848,1%
Programy zdrowotne	1 130,90	2 966,60	3 939,74	3 000,00	0,00	0,0%
Inne świadczenia	184,2	27	320,48	500	0	0,0%
Ogółem	1 762 100,10	2 062 096,30	2 197 497,88	2 117 532,98	2 584 201,00	122,0%

Źródło: Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia (www.nfz-krakow.pl)

2. STAN BAZY SŁUŻBY ZDROWIA

Zasoby kadrowe

W roku 2004 nastąpiło zmniejszenie zatrudnienia personelu medycznego w stosunku do roku 2003 ogółem o 264 osoby, w tym największy spadek odnotowano w grupie lekarzy stomatologów 122 osoby, pielęgniarek 97 osób, farmaceutów 76 osób oraz w grupie techników analityki medycznej 76 osób. Równocześnie nastąpił wzrost zatrudnienia przede wszystkim w grupach lekarzy o 126 osób, mgr pielęgniarstwa 35 osób, techników fizjoterapii 28 osób oraz psychologów 24 osoby.

Tabela 18. Personel medyczny z wyższym wykształceniem zatrudniony podstawowo w publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej w latach 1999-2004

Grupa zawodowa	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Lekarze	7 737	6 874	7 233	7 516	7 567	7 693
Lekarze stomatolodzy	1 214	1 194	1 249	1 342	1 381	1 259
Mgr rehabilitacji	511	462	472	523	467	435
Mgr pielęgniarstwa	383	335	381	412	489	524
Psycholodzy	331	301	297	322	332	356
Farmaceuci	470	337	309	284	277	201
Analitycy medyczni	289	264	252	275	287	294

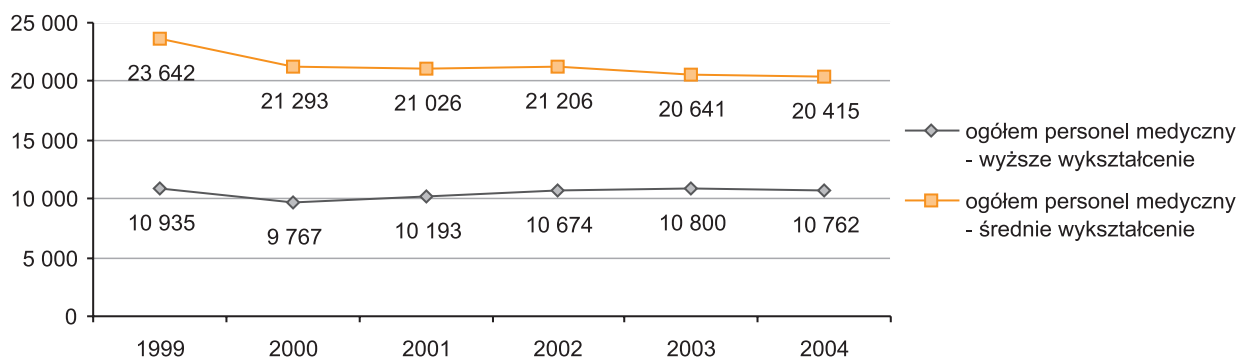
Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Tabela 19. Personel medyczny ze średnim wykształceniem zatrudniony podstawowo w publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej w latach 1999-2004

Grupa zawodowa	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Pielęgniarki	17 027	15 469	15 400	15 670	15 368	15 271
Położne	2 024	1 960	1 957	1 938	1 845	1 824
Technicy dentyści	250	157	113	112	111	122
Technicy farmaceutyczni	276	255	249	209	178	131
Technicy analityki medycznej	1 498	1 163	1 090	1 028	962	887
Technicy elektroradiologii	907	873	842	845	808	797
Technicy fizjoterapii	927	782	771	786	787	815
Technicy masażyści	213	185	196	220	223	209
Dietetycy	520	449	408	398	359	359

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Wykres 19. Zatrudnienie ogółem personelu medycznego w latach 1999-2004

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Zasoby i działalność lecznictwa ambulatoryjnego

W roku 2004 na terenie województwa małopolskiego ambulatoryjną opiekę zdrowotną dla ogółu ludności, w służbie medycyny pracy i w rehabilitacyjnych spółdzielniach inwalidów, zapewniały publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Ogółem działało 1 144 przychodni i ośrodków zdrowia, w tym 307 w zakładach publicznych i 837 w zakładach niepublicznych. Liczba przychodni dla ogółu ludności łącznie z ośrodkami zdrowia wynosiła na koniec 2004 roku 1 068. Zmniejszyła się (o 10) w stosunku do roku poprzedniego liczba przychodni w służbie medycyny pracy i wynosiła 76. Ponadto działało 395 praktyk lekarskich, tj. o 58 mniej niż w roku 2003.

Ogółem w zakładach opieki zdrowotnej i praktykach lekarskich w ambulatoryjnej podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej (dla ogółu ludności, przy zakładach pracy) lekarze udzielili 19 659 067 porad o 236 092 porad (1,22%) więcej niż w roku 2003.

W podstawowej opiece zdrowotnej województwa małopolskiego w poradniach ogólnych lekarze udzielili 8 215 650 porad, w tym 240 191 wizyt domowych (odsetek wizyt domowych wynosi 2,9%). W porównaniu z rokiem 2003, w którym udzielono 8 138 369 porad, nastąpił wzrost liczby porad o 77 281.

W poradniach dla dzieci udzielono w 2004 r. 3 514 495 porad, z czego 77 200 stanowiły wizyty domowe (2,2%). Dla porównania w roku 2003 udzielonych zostało 3 613 981 porad, w tym wizyt domowych było 94 155 (2,6%).

W specjalistycznej opiece zdrowotnej dla ogółu ludności i służbie medycyny pracy lekarze specjaliści udzielili 7 928 922 porad, tj. o 238 297 porad więcej niż w roku 2003.

Liczba porad udzielonych przez lekarzy stomatologów zmniejszyła się o 197 972 (7,3%), tj. z poziomu 2 694 835 do 2 496 863 porad.

Tabela 20. **Porady udzielone w podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej w zakładach publicznych, niepublicznych i praktykach lekarskich.**

Rok	Liczba udzielonych porad			z tego w			
	razem	w tym:		podstawowej opiece zdrowotnej	specjalistycznej opiece zdrowotnej		
		lekarskie	stomatologiczne		razem	lekarskie	stomatologiczne
2002	21 952 751	19 202 185	2 750 566	11 488 008	10 464 743	7 714 177	2 750 566
2003	22 137 810	19 442 975	2 694 835	11 752 350	10 385 460	7 690 625	2 694 835
2004	22 155 930	19 659 067	2 496 863	11 730 145	10 425 785	7 928 922	2 496 863

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Zasoby i działalność lecznictwa stacjonarnego

Na terenie województwa małopolskiego w roku 2004 funkcjonowały ogółem 93 jednostki opieki stacjonarnej, w tym: 47 szpitali publiczne (19 szpitali wieloprofilowych, 17 szpitali jednoprofilowych – w tym 2 psychiatryczne, 11 szpitali podstawowych) oraz 23 jednostki świadczące usługi w zakresie opieki długoterminowej (publiczne i niepubliczne), 20 niepublicznych ogólnych zakładów opieki stacjonarnej, 3 niepubliczne psychiatryczne zakłady opieki stacjonarnej. Łącznie dysponowały one 18 313 łózkami.

Tabela 21. Zestawienie liczby łóżek w publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej wg stanu na dzień 31.12.2004 r.

	Liczba łóżek ogółem w powiatach	Łóżka w szpitalach ogólnych				Łóżka w szpitalach psychiatrycznych				ZOL, ZPO, hospicja			
		publiczne			nzo	publiczne			nzo	publiczne			nzo
		woj.	pow.	res.		woj.	pow.	res.		woj.	pow.	res.	
Kraków	8 268	2111	1 149	2 826	305	874			116	20	350		517
Tarnów	954	559	395										
Nowy Sącz	526	498			22								6
Bocheński	230		230										
Brzeski	401		401										
Chrzanowski	598		518										80
Dąbrowski	309		255								37		17
Garlicki	524		524										
Krakowski	336	236			46								54
Limanowski	361		314		47								
Miechowski	342		326										16
Myślenicki	324		324										
Nowosądecki	504		189	192	30								93
Nowotarski	957	169	495	193	70								30
Olkuski	652	135	372										145
Oświęcimski	807		502		21								284
Proszowicki	274		274										
Suski	618		468							150			
Tarnowski	92		48		44								
Tatrzański	712	140	360	212									
Wadowicki	519		279			240							
Wielicki	5				5								
	18 313	3 848	7 423	3 423	590	1 114	0	0	116	170	387	0	1 242
			14 694		590		1 114		116		557		1 242
			15 284				1 230				1 799		
							18 313						

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Małopolskiego Centrum Zdrowia Publicznego oraz bezpośrednio z ZOZ

Tabela 22. Liczba łóżek w zakładach opieki zdrowotnej według organu założycielskiego

Wyszczególnienie	Liczba łóżek	%
Wojewódzkie	5 132	28
Powiatowe	7 810	42
Resortowe	3 423	19
Niepubliczne	1 948	11
Ogółem	18 313	100

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Szpitaly publiczne działające na terenie województwa małopolskiego dysponowały ogółem 14 694 łóżkami. Liczba leczonych (bez ruchu międzyoddziałowego) wynosiła 509 414 i była o 53 286 większa niż w roku 2003. Wskaźnik liczby leczonych na 10 000 ludności od roku 1999 systematycznie rośnie (z wyjątkiem roku 2003). Podobną tendencję można zaobserwować w zakresie przeciętnego wykorzystania łóżka w dniach. Przeciętny okres pobytu leczonego w dniach systematycznie skraca się – w roku 1999 wynosił on 10,3 natomiast w 2004 roku 7,9. Szczegółowe wskaźniki obrazuje poniższa tabela.

Tabela 23. Wskaźniki działalności szpitali ogólnych

Wskaźnik	Polska*					Woj. Małopolskie**					
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba leczonych na 10 000 ludności	1 471	1 554	1 640	1 740	1 802	1 272	1 321	1 377	1 450	1 402	1 483
Przelotowość – liczba chorych na 1 łóżko	28,6	31,5	33,7	34,9	36,7	25,7	28,7	30,8	32,7	32,5	35,2
Przeciętny okres pobytu leczonego (w dniach)	9,3	8,9	8,4	8,0	7,5	10,3	9,9	9,5	9,0	8,7	7,9
Przeciętne wykorzystanie łóżka (w dniach)	261	278	282	280	273	264,7	285,3	292,1	293,8	284	276,2

* dot. publicznych i niepublicznych szpitali ogólnych

** dot. publicznych szpitali ogólnych

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego oraz CSIOZ Biuletyn Statystyczny MZ

Na terenie województwa małopolskiego w 2004 r. działały 2 publiczne szpitale psychiatryczne, w których liczba łóżek rzeczywistych na dzień 31 grudnia wynosiła 1 114 co oznacza, że w stosunku do roku ubiegłego liczba łóżek wzrosła o 38. Zwiększyła się również liczba pacjentów leczonych (bez ruchu międzyoddziałowego) z 12 085 w roku 2003 do 13 065 w roku 2004, tj. o 980 leczonych więcej. Szczegółowe wskaźniki działalności szpitali psychiatrycznych obrazuje poniższa tabela.

Tabela 24. Wskaźniki działalności szpitali ogólnych

Wskaźnik	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba leczonych na 10 000 ludności	30,0	32,7	33,9	37,8	37,2	36,9
Przelotowość – liczba chorych na 1 łóżko	9,0	9,7	9,9	11,3	11,2	10,7
Przeciętny okres pobytu leczonego (w dniach)	38,0	35,0	34,8	31,7	31,2	30,3
Przeciętne wykorzystanie łóżka (w dniach)	340,6	340,6	345,7	357,6	350,1	325,0

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Ponadto usługi w zakresie lecznictwa stacjonarnego udzielane były przez niepubliczne zakłady. Według stanu na dzień 31.12.2004 r. jednostek takich było 23 w tym 3 zakłady psychiatryczne dla osób uzależnionych.

Liczba łóżek rzeczywistych w niepublicznych ogólnych zakładach opieki stacjonarnej na koniec 2004 r. wynosiła 590 i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 184 łóżka. Zwiększeniu

uległa również liczba leczonych pacjentów (bez ruchu międzyoddziałowego) – w ciągu 2004 roku hospitalizowanych było 25 164, tj. o 3 359 więcej niż w roku poprzednim.

Zmniejszyła się liczba łóżek w niepublicznych psychiatrycznych zakładach stacjonarnej opieki zdrowotnej ze 142 łóżek w 2003 r. do 116 w roku 2004. Odnotowano natomiast wzrost liczby leczonych o 69, tj. z 749 leczonych w roku 2003 do 818 w 2004 roku.

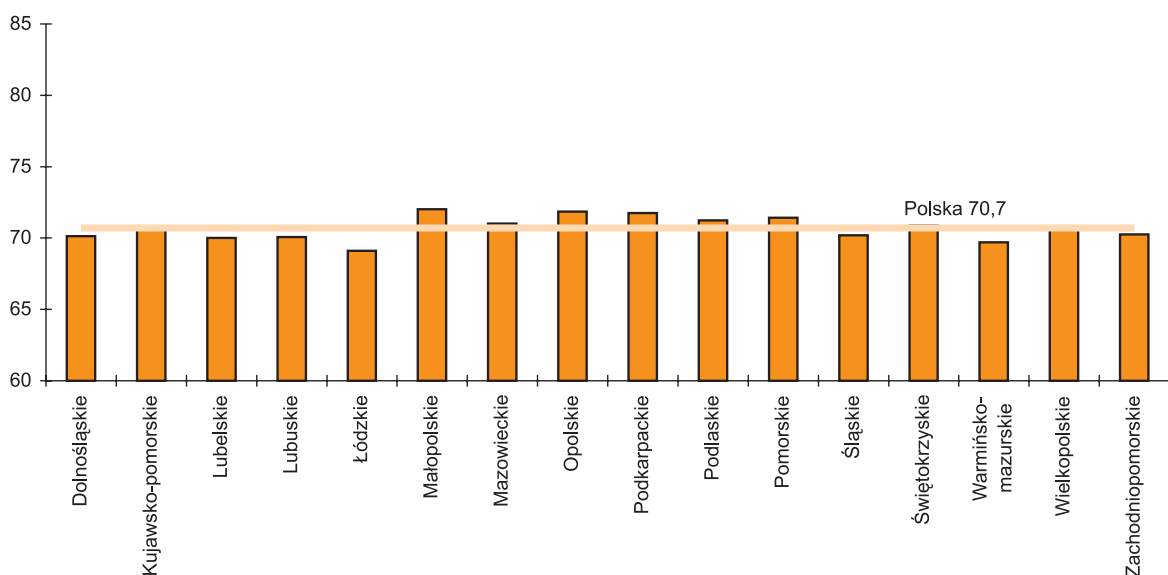
W zakresie opieki długoterminowej świadczenia udzielane były przez publiczne i niepubliczne zakłady pielęgnacyjno – opiekuńcze, zakłady opiekuńczo – lecznicze oraz hospicja. Ogółem dysponowały one 1 799 łóżkami, w tym w jednostkach publicznych było 557 łóżek (31%). Liczba leczonych w roku 2004 w opiece długoterminowej wynosiła 4 125 (tj. o 106 więcej niż w roku 2003).

W ramach zakładów opieki długoterminowej na terenie województwa działały 4 hospicja. Liczba łóżek w tych jednostkach wynosiła 63, tj. o 46 łóżek mniej niż w roku 2003, liczba leczonych 601 osób. Średni okres pobytu pacjentów w hospicjach w roku 2003 wynosił 47,4 dni natomiast w 2004 r. średnio 32,7 dni. Zakłady opiekuńczo – lecznicze w roku 2003 dysponowały 1 641 łóżkami, na których było leczonych 3 389 pacjentów, natomiast w zakładach pielęgnacyjno – opiekuńczych przebywało 135 pacjentów na 95 łóżkach. Średni okres pobytu w roku 2004 w zakładach opieki długoterminowej wynosił 80,9 dni (78,2 dni w roku 2003).

3. STAN ZDROWIA LUDNOŚCI

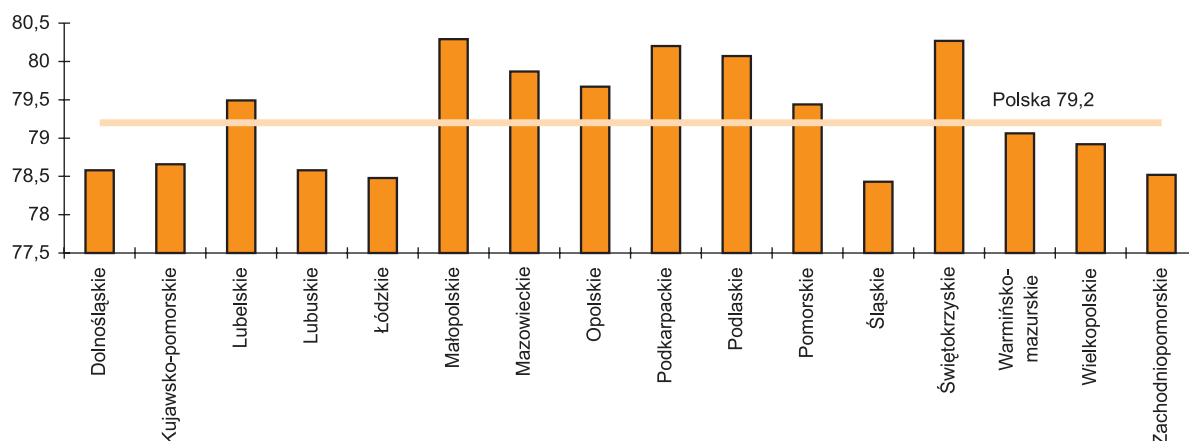
Przeciętne dalsze trwanie życia kobiet w Województwie Małopolskim wynosi 80,29 i jest dłuższe niż średnia dla Polski 79,2. Podobnie jest w przypadku przeciętnego dalszego trwania życia dla mężczyzn w wojewódzkiej Małopolskim tj. 72,02 natomiast średnia dla Polski wynosi 70,57. Województwo Małopolskie zajmuje pierwsze (w przypadku mężczyzn) i drugie (w przypadku kobiet), po Województwie Podlaskim, miejsce pod względem długości życia. Poniższe wykresy pokazują przeciętne dalsze trwanie życia w podziale na województwa.

Wykres 20. Przeciętne trwanie życia mężczyzn w 2004 r.

Źródło: opracowanie własne UMWM na podstawie danych GUS

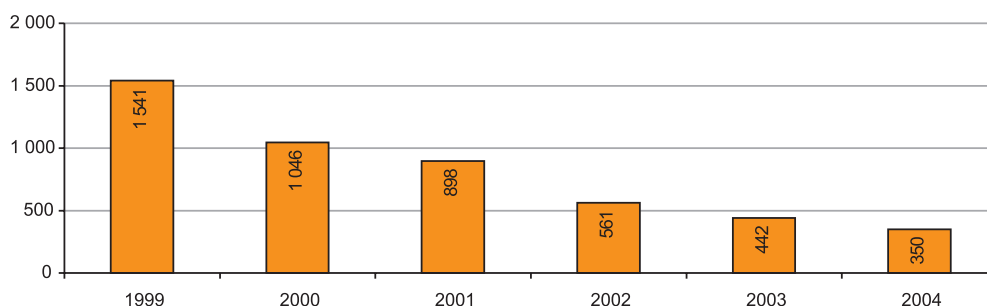
Wykres 21. Przeciętne trwanie życia kobiet w 2004 r.

Źródło: opracowanie własne UMWM na podstawie danych GUS

Z informacji Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego* wynika, że w roku 2004 stwierdzono ogółem 350 przypadków chorób zawodowych (tj. o 21% mniej niż w roku 2003), w tym 31% to przewlekłe choroby narządu głosu, 19% stanowią pylice płuc, 11% to uszkodzenia słuchu wywołane hałasem. Ogólna liczba chorób zawodowych systematycznie spada w kolejnych latach, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 22. Liczba chorób zawodowych w województwie małopolskim w latach 1999-2004

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

W roku 2004 zanotowano mniejszą o 429 liczbę zgonów, tj. 28 223 w porównaniu do roku 2003. Głównymi przyczynami zgonów w Województwie Małopolskim były choroby układu krążenia (51%) oraz choroby nowotworowe (24%), natomiast w pozostałych przyczynach zgonów największy udział wypadki i nieszczęśliwe następstwa wypadków (7%), oraz choroby płuc - zapalenie płuc, zapalenia oskrzeli, rozedma i astma (4%).

Wskaźnik zgonów na 1 000 ludności kształtował się na poziomie 8,71/1 000, tj. był niższy od wykazanego w 2003 roku (8,88/1 000). Najwyższe wskaźniki zgonów zanotowano w powiatach miechowskim (13,99) oraz proszowickim (11,55), natomiast najniższe w Nowym Sączu (7,40) oraz powiecie nowosądeckim (7,42).

* WSSE w Krakowie „Ocena stanu sanitarnego i sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zatruc w województwie małopolskim w roku 2004”, str. 28

III. Pomoc społeczna

1. KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ

W roku 2004 w województwie małopolskim z pomocy społecznej skorzystało znacząco mniej mieszkańców niż w latach 1999-2003, ponieważ wraz z wdrażaną reformą systemu pomocy społecznej zweryfikowano dotychczasowy katalog świadczeń, wyłączając z niego świadczenia o charakterze długoterminowym, takie jak renty socjalne, które w 2003 roku stanowiły blisko 55% sumy wydatków na świadczenia realizowane w ramach zadań zleconych gminom. Ponadto, część świadczeń takich jak zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne, będących wcześniej zadaniami zleconymi gmin, od 1 maja 2004 roku stała się częścią systemu świadczeń rodzinnych.

W analizowanym okresie dały się także zauważyć zmiany w wydatkach na zadania pomocy społecznej, w kierunku przesuwania odpowiedzialności za ich finansowanie na gminy i ograniczania ilości zadań zleconych. Przykładem mogą tu być zasiłki okresowe, które z obszaru zadań zleconych przesunięto do katalogu zadań własnych gmin.

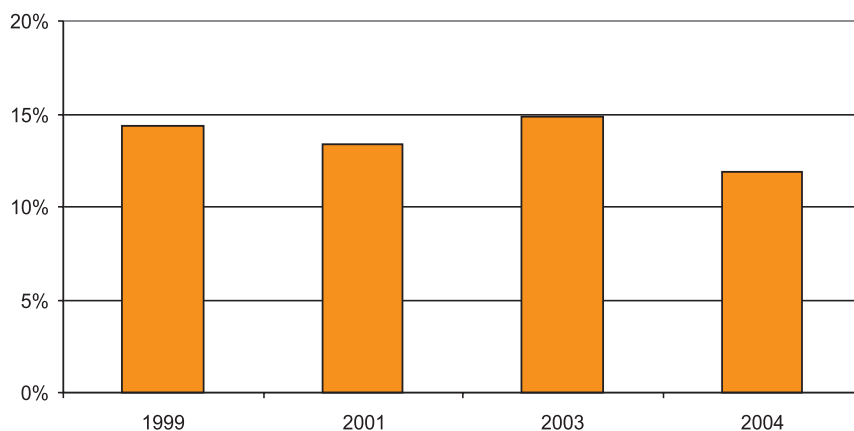
W latach 1999-2004 poprawiła się infrastruktura socjalna w regionie. Przybyły kolejne domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, placówki opieki nad dziećmi, w tym placówki o charakterze rodzinnym. Powstały kolejne rodziny zastępcze oraz powiększyła się ilość umieszczonych w nich dzieci.

W analizowanym okresie wzrósł poziom zatrudnienia w pomocy społecznej, a także podniósł się wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych. Dynamika tego wzrostu nie jest duża, ma jednak charakter stałej prawidłowości.

W 2004 roku w województwie małopolskim skorzystało z pomocy społecznej 104 483 rodzin, w tym 57 324 rodzin zamieszkujących na terenach wiejskich (54,9%).

Łącznie członkowie rodzin korzystających z pomocy społecznej, to grupa 385 690 osób, tj. 12% mieszkańców Małopolski. W porównaniu do roku 2003 liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się o blisko 39 tysięcy. Uwzględniając liczbę osób w rodzinach świadczeniobiorców, grupa klientów pomocy społecznej zmalała w ciągu roku o ponad 100 tysięcy.

Wykres 23. **Udział korzystających z pomocy społecznej w ludności województwa**

* odsetek liczby osób w rodzinach świadczeniobiorców w liczbie mieszkańców województwa. (rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną – świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych – bez względu na rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 1999, 2001, 2003, 2004 r.; dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Krakowie.

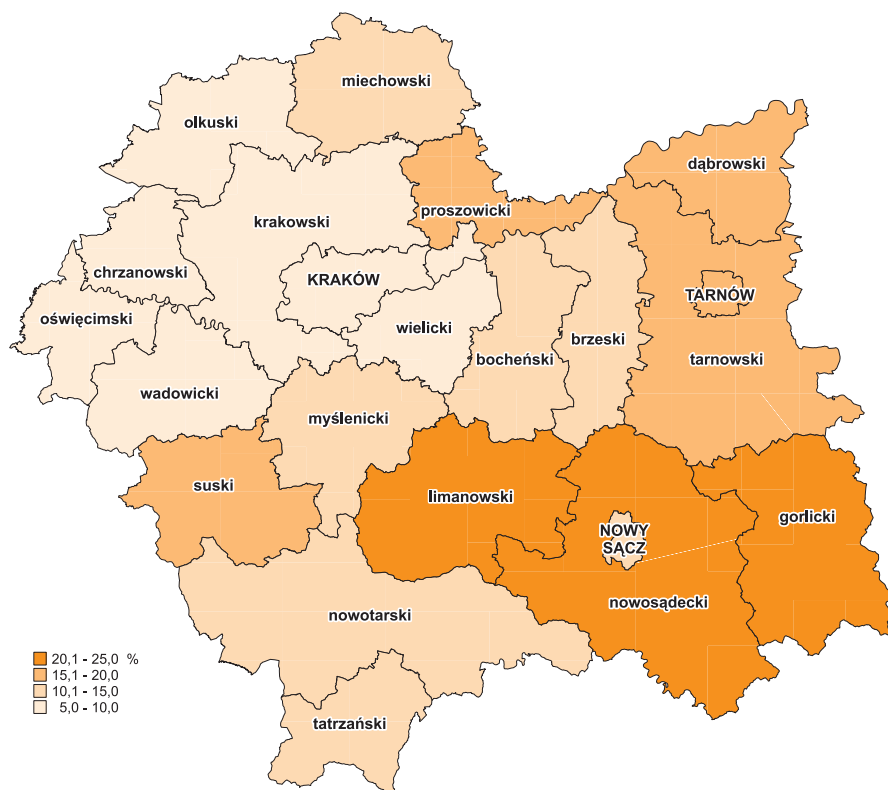
W porównaniu do roku 2001 liczba rodzin, które pobierały świadczenia, zmniejszyła się o blisko 12 tysięcy, a liczba osób w rodzinach klientów była mniejsza niż w 2001 roku o ponad 48 tysięcy.

Na przestrzeni lat 1999-2004 udział klientów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców ulegał wahaniom od 14,4% i 13,4% w latach 1999 i 2001, poprzez 14,9% w 2003 roku, by w roku 2004 osiągnąć najniższy w analizowanym okresie pułap 11,9%.

Odsetek korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest znacznie zróżnicowany terytorialnie. W roku 2004 przyjmował wartości od 5,1% ogółu mieszkańców w Krakowie, gdzie sytuacja pod tym względem jest najlepsza, do 23,5% w powiecie nowosądeckim ziemskim, w którym klienci pomocy społecznej mają największy procentowy udział w liczbie mieszkańców w porównaniu do innych powiatów.

Powyżej średniej wojewódzkiej (11,9%) w 2004 roku lokowało się 13 powiatów: miechowski, bocheński, brzeski, Nowy Sącz, myślenicki, suski, proszowicki, dąbrowski, tarnowski, Tarnów, gorlicki, limanowski i nowosądecki ziemski. Wskaźniki korzystniejsze niż średnia dla województwa zanotowano w Krakowie i powiecie krakowskim ziemskim, powiecie olkuskim, wadowickim, oświęcimskim, wielickim, chrzanowskim, tatrzańskim i nowotarskim.

Rysunek 7. Korzystający z pomocy społecznej w odsetkach mieszkańców

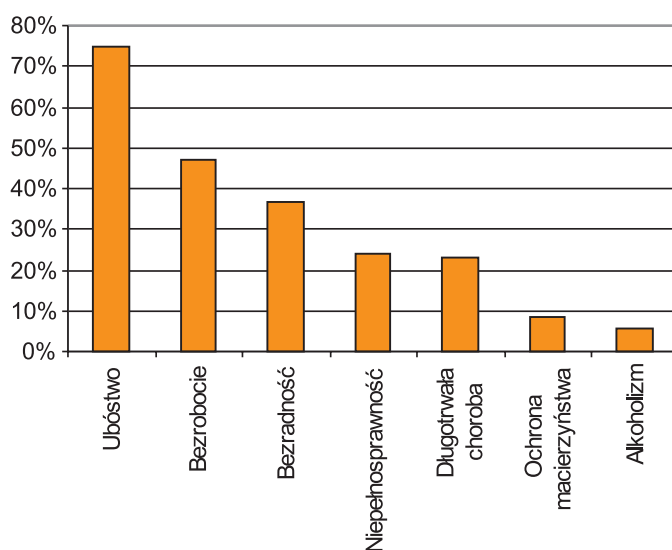
Rok 2004.*odsetek liczby osób w rodzinach świadczeniobiorców w liczbie ludności danego powiatu (rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną, świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych – bez względu na rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 2004 r.; „Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2004 r.” – www.stat.gov.pl.

Do dominujących przyczyn korzystania z pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich lat, niezmienne należą: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, a także alkoholizm.

Stale jednak wzrasta odsetek klientów pomocy społecznej z problemem ubóstwa jako dominującym oraz odsetek klientów bezrobotnych. Pozostałe, główne przyczyny korzystania z pomocy społecznej w ciągu analizowanych lat 1999-2004 stopniowo traciły na znaczeniu lub opisujące je wskaźniki ulegały wahaniom.

Wykres 24. Główne przyczyny korzystania z pomocy społecznej w 2004 roku

*odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z danej przyczyny w ogólnej liczbie klientów (l. osób w rodzinach świadczeniobiorców).

Podane wartości nie sumują się, ponieważ sytuację wielu osób charakteryzuje występowanie kilku problemów jednocześnie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 2004 r

O 5,3% (zestawiając liczbę osób we wspieranych rodzinach) w odniesieniu do roku 2003, wzrósł udział w ogólnej liczbie klientów pomocy społecznej osób z problemem ubóstwa jako dominującym, a o 5,6% udział klientów bezrobotnych.

W porównaniu do roku 1999 wzrost ten wynosi odpowiednio 11,0 i 16,2%. Przy czym największe wzrosty tych wartości miały miejsce: w przypadku bezrobocia pomiędzy rokiem 1999 a 2001 oraz pomiędzy rokiem 2003 a 2004, w przypadku ubóstwa w latach 2003-2004.

Analizując pozostałe przyczyny korzystania z pomocy społecznej można zauważyć następujące zmiany: udział tych, dla których podstawową przyczynę korzystania ze świadczeń pomocy społecznej określono jako szeroko rozumianą bezradność życiową w latach 1999-2001 zmalał o 0,8%, pomiędzy rokiem 2001 a 2003 zmalał o kolejne 3,5%, następnie pomiędzy rokiem 2003 a 2004 wzrósł o 1,2 %. O 4,3% pomiędzy rokiem 1999 a 2001 i o 3,3% pomiędzy rokiem 2001 a 2003 zwiększył się odsetek klientów korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności, po czym pomiędzy rokiem 2003 i 2004 zmniejszył się z kolei o 6,5 punktu procentowego do wysokości 23,9% ogółu klientów. Mniejszym wahaniom podlegał udział w ogólnej liczbie klientów pomocy społecznej, osób wspieranych z powodu przewlekłej choroby i alkoholizmu. Klienci pomocy społecznej otrzymujący wsparcie z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w roku 1999 stanowili 11,0% w 2001 – 11,2%, w roku 2003 – 9,5%, w roku 2004 – 8,3% ogółu klientów.

2. ŚRODKI FINANSOWE

Na świadczenia pieniężne pomocy społecznej udzielane w ramach zadań własnych i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminy wydatkowano w 2004 roku łącznie 131 403 tys. złotych.

Kwota świadczeń przyznanych w ramach realizacji zadań własnych gmin wyniosła 85 167 tys. złotych, w tym 12 465 tys. złotych pochodziło z dotacji celowej z budżetu państwa na pokrycie części wydatków na zasiłki okresowe. Do świadczeń udzielonych w ramach zadań własnych należały takie formy pomocy jak: zasiłki okresowe (przyznawane z powodu bezrobocia, długotrwałej choroby czy niepełnosprawności, a także w celu nabycia bądź utrzymania uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego), udzielanie schronienia, ubrania i posiłków (w tym dożywianie dzieci), usługi opiekuńcze dla osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, zasiłki celowe, pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie się (zasiłki i pożyczki). Średnia wartość rocznego świadczenia udzielonego w 2004 roku w ramach zadań własnych gmin (w przeliczeniu całkowitej kwoty wypłaconych świadczeń na 1 osobę w rodzinie objętej pomocą) wyniosła 244 złote.

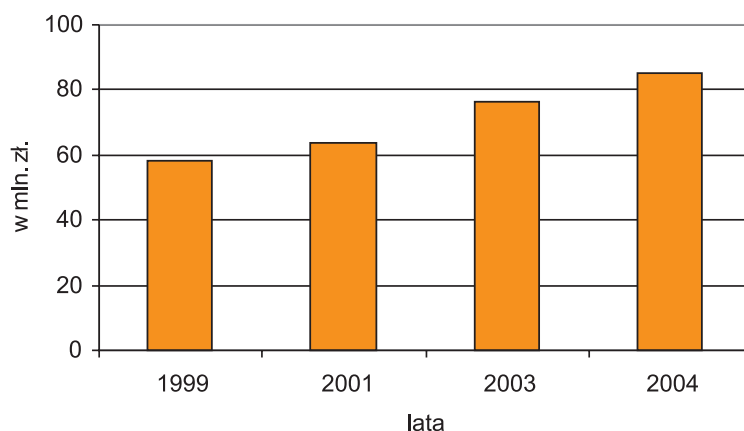
W analizowanym okresie lat 1999-2004 wysokość nakładów na realizację zadań własnych gmin z zakresu pomocy społecznej kształtowała się następująco: rok 1999 – 57 999 tys. zł, rok 2001 – 63 931 tys. zł, rok 2003 – 76 179 tys. zł i rok 2004 – 85 167 tys. zł.

Tabela 25. Świadczenia udzielone w 2004 roku – zadania własne gmin

Zadania własne				
Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Kwota świadczeń w złotych	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Średnie roczne świadczenie w złotych
142 912	85 166 991	91 273	349 139	244,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 2004 r.

Wykres 25. Środki finansowe na zadania własne gmin z zakresu pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 1999, 2001, 2003, 2004 r.

Koszt świadczeń wypłaconych w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminy województwa małopolskiego wyniósł w 2004 roku łącznie 46 236 tys. złotych. Do świadczeń tych należały: zasiłki stałe przysługujące osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, macierzyńskie zasiłki okresowe oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania osobom z zaburzeniami psychicznymi.

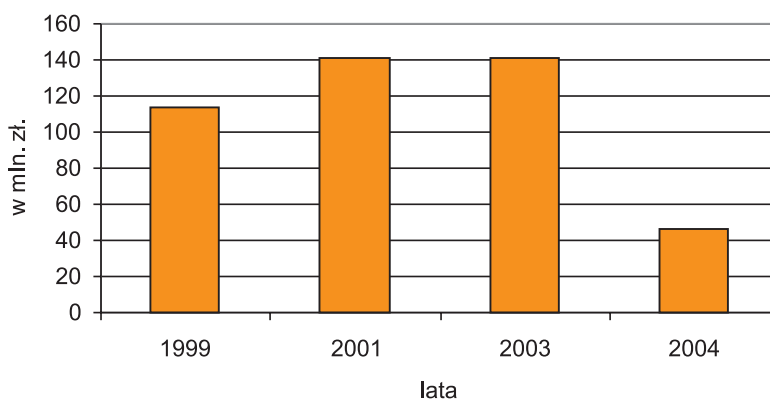
Tabela 26. Świadczenia udzielone w 2004 roku – zadania zlecone gminom

Zadania zlecone				
Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Kwota świadczeń w złotych	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Średnie roczne świadczenie w złotych
20 418	46 236 165	20 245	63 144	732,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 2004 r.

Średnia wartość rocznego świadczenia udzielonego w ramach zadań zleconych gminom (w przeliczeniu całkowitej kwoty wypłaconych świadczeń na 1 osobę w rodzinie objętej pomocą) w roku 2004 wyniosła 732 złote.

Wykres 26. Środki finansowe na zadania z zakresu pomocy społecznej zlecone gminom

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 1999, 2001, 2003, 2004 r.

Wysokość nakładów na realizację gminnych zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej kształtowała się następująco: rok 1999 – 113 711 tys. zł, rok 2001 – 141 250 tys. zł, rok 2003 – 141 172 tys. zł i rok 2004 – 46 236 tys. złotych. Znacznie mniejsza niż w latach poprzednich kwota wydatków na zadania zlecone wynika z przesunięcia do ZUS tzw. rent socjalnych (w 2003 r. – ponad 75 mln. zł), zasiłków pielęgnacyjnych i rodzinnych do systemu świadczeń rodzinnych (w 2003 r. – ponad 12 mln. zł) i zasiłków okresowych do zadań własnych gmin.

W ramach zadań własnych powiatów na pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem osób opuszczających niektóre typy placówek, małopolskie powiatowe centra pomocy rodzinie przeznaczyły w 2004 roku łącznie 8 893 tys. złotych. Środki te wydatkowano na pomoc usamodzielniającym się osobom opuszczającym wymienione w poniższej tabeli instytucje, taką jak: pomoc pieniężna na usamodzielnienie, pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej oraz pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Tabela 27. Świadczenia udzielone w 2004 roku – zadania własne realizowane przez PCPR*
 Pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem osób opuszczających niektóre typy placówek

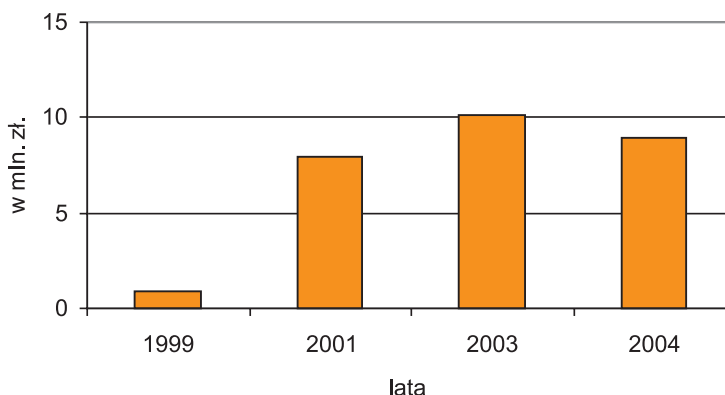
Rodzaj placówki	Kwota świadczeń w zł
Domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	0,00
Schroniska dla matek	0,00
Schroniska dla nieletnich	0,00
Zakłady poprawcze	156 442
Zakłady karne	0,00
Rodziny zastępcze	6 480 379
Placówki opiekuńczo - wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego	1 901 190
Specjalne ośrodki szkolno– wychowawcze	61 763
Młodzieżowe ośrodki wychowawcze	293 076
RAZEM	8 892 830

*PCPR – powiatowe centra pomocy rodzinie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 2004 r.

W roku 1999 środki finansowe przeznaczone na pomoc w życiowym usamodzielnieniu osobom opuszczającym niektóre typy placówek i ich integracji ze środowiskiem wyniosły 941 tys. złotych. W roku 2001 środki te były znacznie wyższe – 7 984 tys. złotych. W roku 2003 środki kierowane na to zadanie w porównaniu do roku 2001 wzrosły o 26,5%, wynosząc 10 102 tys. złotych. W roku 2004 przeznaczono na ten cel kwotę 8 893 tys. złotych, co stanowi 11,3% wzrost w porównaniu do roku 2001 i 12% spadek w stosunku do roku 2003.

Wykres 27. Środki finansowe na życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem opuszczających niektóre typy placówek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 1999, 2001, 2003, 2004 r.

Ponadto, w 2004 roku, realizując zadania własne, na wypłatę świadczeń rodzinom zastępczym małopolskie powiatowe centra pomocy rodzinie przekazały środki w wysokości 26 879 tys. złotych. W skład tych świadczeń weszły środki kierowane do rodzin zastępczych, zawodowych rodzin zastępczych – wielodzietnych, specjalistycznych i o charakterze pogotowi rodzinnych. Środki te przeznaczone na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w tych rodzinach, jednorazową pomoc na pokrycie wydatków związanych z potrzebami dzieci przyjmowanymi do rodzin, jednorazową i okresową pomoc losową, wynagrodzenia osób pełniących funkcje zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych, wynagrodzenia osób pełniących zadania pogotowi rodzinnych oraz na wynagrodzenia dla osób pozostających w gotowości do pełnienia zadań pogotowia rodzinnego.

Tabela 28. Świadczenia udzielone w 2004 roku – zadania własne realizowane przez PCPR*

Rodziny zastępcze ogółem	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Kwota świadczeń w złotych	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych
	3 801	26 879 168	2 600	3 752

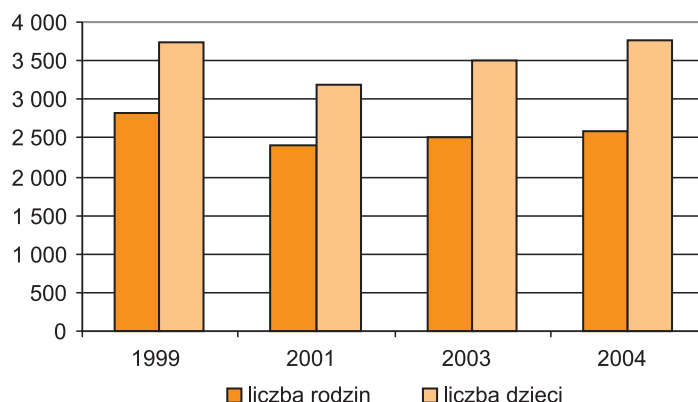
*PCPR – powiatowe centra pomocy rodzinie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 2004 r.

W ciągu 6 lat pomiędzy rokiem 1999 a 2004 widać wolną (z wyłączeniem okresu przełomu lat 2000 i 2001), ale stałą tendencję wzrostową liczby rodzin zastępczych w województwie. Spadek, który zaobserwować można w dokumentacji sprawozdawczej na przełomie lat 2000 i 2001 tłumaczyć należy trwającą w tym czasie reformą systemu opieki nad dzieckiem i rodziną i związaną z nią zmianą sposobu organizowania rodzinnej opieki zastępczej.

W związku z tą reformą wszystkie instytucje systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem zostały przekazane samorządom terytorialnym, jako zadania własne i opieka ta, będąca wcześniej zadaniem resortu oświaty, stała się częścią systemu pomocy społecznej. Głównym organizatorem lokalnego systemu opieki nad dziećmi pozbawionymi warunków do prawidłowego rozwoju i wychowania w rodzinie, a także pomocy specjalistycznej uczyniono powiat. Spadek liczby rodzin zastępczych w tym okresie może mieć także związek z wejściem w fazę usamodzielnienia młodzieży urodzonej w okresie wyżu demograficznego lat 80-tych. W pozostałej części analizowanego okresu, tj. w latach 2001-2004 systematycznie wzrastała liczba rodzin zastępczych funkcjonujących w regionie, wzrastała też ilość dzieci umieszczonych w tych rodzinach.

Wykres 28. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w rodzinach zastępczych

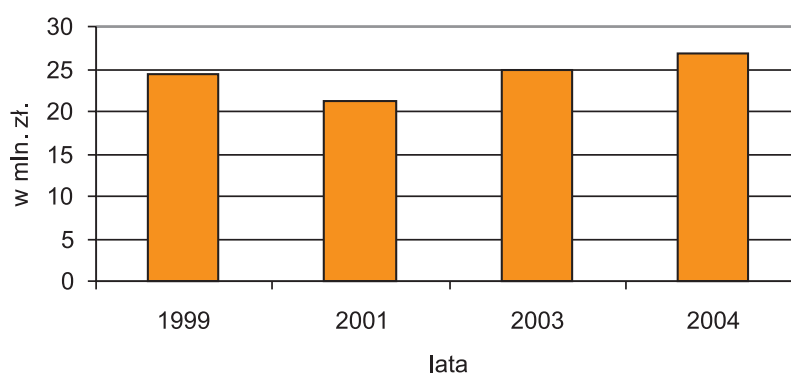

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 1999, 2001, 2003, 2004 r.

W roku 2001 w 2416 rodzinach zastępczych żyło 3178 dzieci. W roku 2003 funkcjonowało 2506 (o 90 więcej) rodzin zastępczych z 3499 dziećmi. W następnym roku 2004 przybyły kolejne 94 rodziny, zwiększając liczbę rodzin zastępczych do 2600, a liczbę umieszczonych w nich dzieci do 3752. Po między rokiem 2001 a 2004 przybyły 184 rodziny zastępcze, w których dom znalazło 574 dzieci.

W konsekwencji stałego wzrostu liczby rodzin zastępczych corocznie przeznacza się większe środki finansowe na ich utrzymanie i finansowanie przebywających w nich dzieci. W roku 1999 skierowano do rodzin zastępczych kwotę 24 330 tys. złotych, w roku 2001 kwotę 21 286 tys. złotych, w roku 2003 – 24 975 tys. złotych, a w roku 2004 kwotę 26 879 tys. złotych.

Wykres 29. Środki finansowe na świadczenia dla rodzin zastępczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 1999, 2001, 2003, 2004 r.

3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc społeczna, obok przyznawania i wypłacania przewidzianych ustawą o pomocy społecznej świadczeń pieniężnych czy udzielania świadczeń niepieniężnych, takich jak: praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne i interwencja kryzysowa, polega także na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Prowadzenie jednostek pomocowych o charakterze wsparcia dziennego oraz placówek całodobowych przeznaczonych dla osób z określonymi problemami, stanowi ważne ogniwo w systemie pomocy, a utrzymanie tych jednostek wymaga corocznie znacznych nakładów finansowych, będących istotną częścią środków w budżetach przeznaczanych przez samorzady na pomoc społeczną.

Jednostki pomocy społecznej o zasięgu lokalnym i ponadgminnym, finansowane z budżetów gmin i powiatów ze środków na pomoc społeczną, w praktyce prowadzone są przez samą gminę, powiat lub ich prowadzenie zlecane jest innym podmiotom – najczęściej organizacjom pozarządowym lub Kościołowi Katolickiemu.

Na przestrzeni lat 2001-2004* w Małopolsce rozpoczęły funkcjonowanie 4 nowe domy pomocy społecznej (instytucje o charakterze opieki całodobowej), 33 ośrodki wsparcia (w tym środowiskowe domy samopomocy dla osób psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie – 20, dzienne domy pomocy dla osób starszych – 1, noclegownie – 6) 22 placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodzicielskiej, w tym 12 placówek opiekuńczo-wychowawczych o charakterze wsparcia dziennego (świetlice socjoterapeutyczne, ogniska wychowawcze) oraz 12 placówek rodzinnych. Nie zmieniła się liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych o charakterze interwencyjnym (pobyt czasowy w nagłych wypadkach) – od 2001 jest ich 6.

* Zakres i sposób prezentowania danych w Sprawozdaniu MPiPS-03 I-XII 1999 r. uniemożliwia uwzględnienie w analizie porównawczej liczby jednostek w roku 1999.

Tabela 29. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej o zasięgu lokalnym i ponadgminnym finansowane z budżetu gmin i powiatów ze środków na pomoc społeczną w roku 2004

Typ jednostki	Podmiot prowadzący: gmina, powiat lub inny		
	Liczba jednostek	Liczba miejsc*	Liczba korzystających
Domy pomocy społecznej	87	7 819	8 370
Rodzinne domy pomocy	0	0	0
Domy dla matek	0	0	0
Ośrodki wsparcia	89	3 836	5 328
Jednostki specjalistycznego poradnictwa	6	x	2 459
Mieszkania chronione	13	39	20
Ośrodki interwencji kryzysowej	6	47**	9 698**
Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze	6	x	4 262
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	102	4 273	7 042

* wg statutu ** miejsca stałe i porady

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 2004 r.

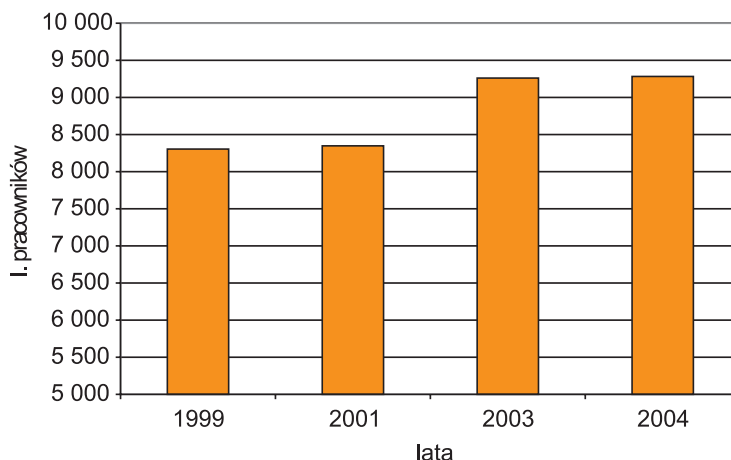
Dzięki realizacji zadań w ramach Kontraktu dla Województwa Małopolskiego na rok 2004 dokonano inwestycji (nowe inwestycje i modernizacje) w 13 domach pomocy społecznej oraz w 5 ośrodkach wsparcia dla osób niepełnosprawnych, zwiększając tym ilość dostępnych w nich miejsc oraz podnosząc standardy tych placówek. Na ten cel przeznaczono 6 494 tys. złotych.

4. KADRA POMOCY SPOŁECZNEJ

W roku 2004 w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej w województwie małopolskim zatrudnionych było 9 293 pracowników. W domach pomocy społecznej zatrudnionych było 5 217 osób, gminy w ośrodkach pomocy społecznej zatrudniały 2 492 pracowników, w powiatowych centrach pomocy rodzinie pracowało w 2004 roku 189 osób. Poziom zatrudnienia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wyniósł w 2004 roku 792 pracowników, w ośrodkach wsparcia 432. W pozostałych jednostkach pomocowych, tj. w placówkach specjalistycznego poradnictwa, ośrodkach interwencji kryzysowej, ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych, regionalnym ośrodku polityki społecznej oraz w służbach wojewody, zatrudnionych było 171 osób.

Na przestrzeni lat 1999-2004 poziom zatrudnienia w pomocy społecznej w województwie małopolskim wzrósł o 981 pracowników, również w związku z utworzeniem nowych jednostek, w tym domów pomocy społecznej. Liczba osób zatrudnionych w domach pomocy społecznej w tym okresie wzrosła o 672 pracowników. Zwiększono także zatrudnienie w istniejących ośrodkach pomocy społecznej w gminach – zatrudniono tam dodatkowych 128 pracowników oraz w powiatowych centrach pomocy rodzinie – 23 nowych pracowników. Poziom zatrudnienia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych województwa uległ natomiast zmniejszeniu o 223 pracowników, pomimo powstania 22 nowych jednostek. Spadek zatrudnienia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych związany jest głównie z reorganizacją systemu opieki nad dzieckiem i zmianami zasad zatrudniania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (karta nauczyciela).

Wykres 30. Liczebność kadry pomocy społecznej w województwie

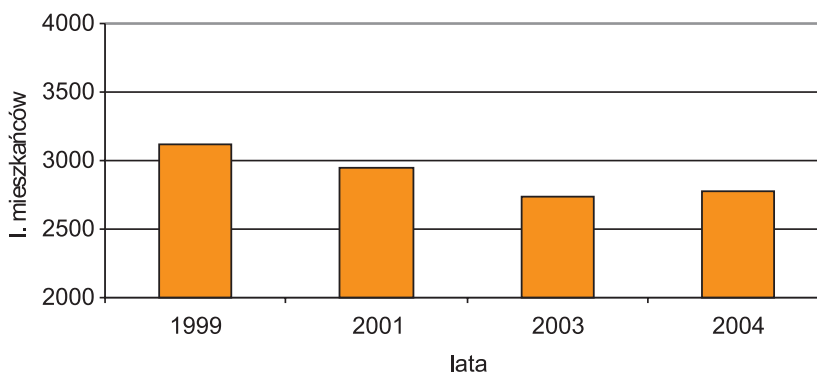

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 1999, 2001, 2003, 2004 r.; „Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2004 r.” – www.stat.gov.pl.

W analizowanym okresie zanotowano także nieznaczny wzrost zatrudnienia na stanowiskach pracowników socjalnych w ośrodkach pomocy społecznej, którzy stanowią podstawowe ogniwo systemu pomocy społecznej. Pomiędzy rokiem 1999 a 2004 liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej wzrosła o 139 osób. W roku 1999 w ośrodkach pomocy społecznej zatrudnionych było 1035 pracowników socjalnych, w 2001-1101, w 2003 było ich o 88 więcej – 1189, a w roku 2004 zanotowano minimalny spadek liczby zatrudnionych na tych stanowiskach, do poziomu 1174 pracowników.

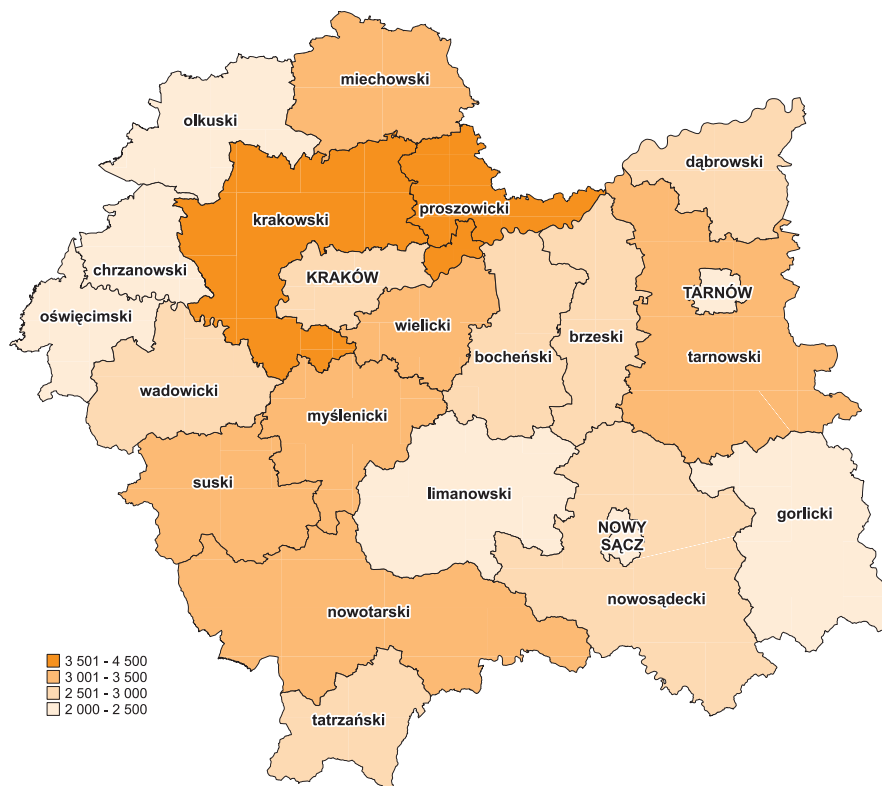
Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminy obowiązek zatrudniania w ośrodkach pomocy społecznej pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku 1 pracownik socjalny na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników. Mimo pewnego wzrostu poziomu zatrudnienia pracowników socjalnych w małopolskich gminach, w wielu z nich ciągle nie jest spełniony ten ustawowy wymóg.

Wykres 31. Średnia liczba mieszkańców na 1 pracownika socjalnego w województwie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie - Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 1999, 2001, 2003, 2004 r.; dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Rysunek 8. Średnia liczba mieszkańców na 1 pracownika socjalnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 2004 r.; „Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2004 r.” – www.stat.gov.pl.

Analizując sytuację poszczególnych powiatów województwa pod tym względem (uwzględniając średnią gmin z danego terenu) w roku 2004 tylko w powiecie chrzanowskim i Nowym Sączu spełniony był wymóg zachowania proporcji pomiędzy liczbą ludności gminy, a ilością zatrudnionych pracowników socjalnych, czyli 1 do 2000. W pozostałych powiatach na jednego pracownika socjalnego gminy przypadało w 2004 roku średnio od 2 250 do 4 366 mieszkańców.

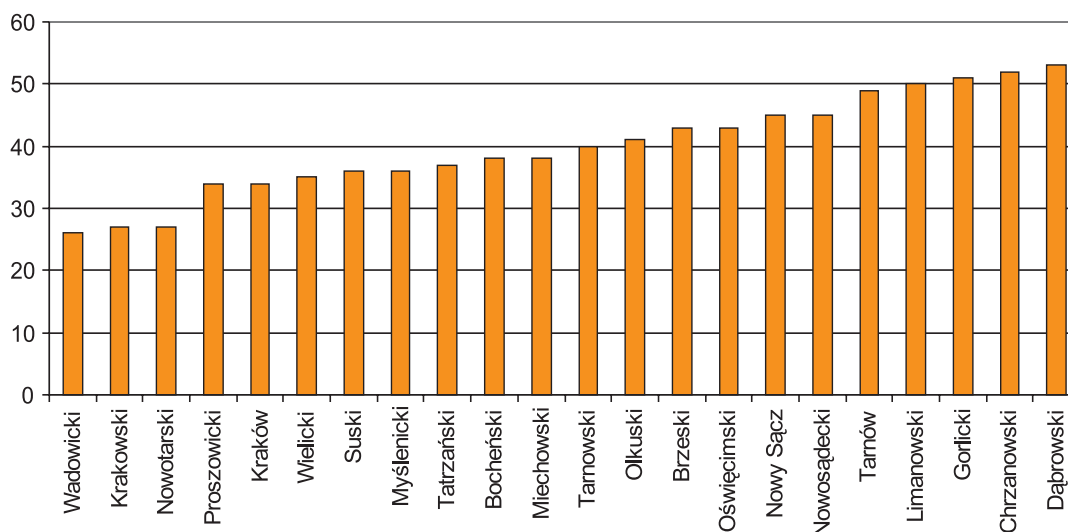
Znaczna część gmin nie osiąga także minimalnego pułapu zatrudnienia pracowników socjalnych – trzech na ośrodek pomocy. Obok, wymienionego powyżej, powiatu chrzanowskiego (w którym każda gmina spełnia oba wymogi określone przepisami) a także gmin powiatu wielickiego oraz, co zrozumiałe, powiatów grodzkich, we wszystkich pozostałych powiatach Małopolski znajdują się gminy, które zatrudniają 1 lub 2 pracowników socjalnych. Najmniej korzystną sytuację pod tym względem zaobserwować można w gminach powiatów proszowickiego i miechowskiego.

5. ZRÓŻNICOWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIATACH WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

W celu pełnego zobrazowania skali problemów społecznych w poszczególnych powiatach województwa małopolskiego, obok zaprezentowanych powyżej zestawień, opracowano wskaźnik, oparty na danych z czterech dziedzin. Należą do nich: stopa bezrobocia, liczba ludzi starszych, udział klientów pomocy społecznej w liczbie ludności danego terenu oraz liczba przestępstw stwierdzonych. Każdemu powiatowi, w zależności od wartości w/w danych, przyporządkowano określoną ilość punktów.

Najwięcej punktów (maksimum 22, bo 22 powiaty) otrzymywały powiaty, w których sytuacja była najmniej korzystna. Suma punktów ze wszystkich czterech dziedzin dała wartość syntetycznego wskaźnika poziomu problemów społecznych w danym powiecie, zaprezentowanego na poniższym wykresie.

Wykres 32. Wskaźnik problemów społecznych w województwie małopolskim w 2004 roku

Im większa ilość punktów, tym sytuacja w danym powiecie jest mniej korzystna.

Ujęte dane: * stopa bezrobocia – stan na 31.XII.2004 r.; ** Ludność w wieku poprodukcyjnym (18-59/64 lat, stan w dniu 31.XII.2004 r.) *** odsetek liczby osób w rodzinach świadczeniobiorców w liczbie ludności danego terenu; **** liczba przestępstw stwierdzonych w 2004 r. – wskaźnik na 1000 mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie – Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII 2004 r.; „Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2004 r.” – www.stat.gov.pl; Ludność w wieku poprodukcyjnym (18-59/64 lat) – Urząd Statystyczny w Krakowie – www.stat.gov.pl/urzedy/krak/index-1.htm; danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie – www.wup-krakow.pl; danych Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie.

IV. Oświata i wychowanie

1. FINANSOWANIE OŚWIATY

Oświata, z wyłączeniem szkół artystycznych, finansowana jest przez jednostki samorządu terytorialnego. Głównym źródłem finansowania oświaty jest dla gmin, powiatów i województwa tzw. część oświatowa subwencji ogólnej z budżetu państwa. Wielkość subwencji jest jednak niewystarczająca w stosunku do zadań oświatowych realizowanych przez samorządy. Powstała w ten sposób różnica, pomiędzy wielkością subwencji a wydatkami, pokrywana jest przez samorządy z dochodów własnych. Powyższa sytuacja utrzymuje się nieprzerwanie od rozpoczęcia procesu reformowania oświaty, stając się powoli trwałym elementem systemu finansowania edukacji. W roku 2004 łączna wysokość subwencji oświatowej przekazanej jednostkom samorządu terytorialnego wyniosła 2 280,0 mln zł, natomiast wydatki samorządów na oświatę 2 810,1 mln zł. W rezultacie różnica pomiędzy wielkością subwencji a wydatkami przeznaczonymi przez samorządy na oświatę wyniosła 530,1 mln zł. W latach 2001-2003 omawiana różnica utrzymywała się w przybliżeniu na poziomie roku bieżącego. Cztery lata wcześniej przekraczała 700 mln zł. Analiza wydatków na oświatę w latach 1999-2004 wskazuje na systematyczny wzrost środków finansowych przeznaczanych przez samorządy na zadania edukacyjne. Zwiększenie wydatków pomiędzy rokiem 1999 a 2001 związane było przede wszystkim z wdrożeniem nowego systemu wynagradzania nauczycieli. W kolejnych latach wzrost wydatków (o 100-140 mln zł. rocznie) dotyczył głównie gmin i miast na prawach powiatu. Zwiększone środki finansowe przeznaczane były głównie na realizację zadań bieżących, w tym wynagrodzenia. Nie brak jednak w Małopolsce przykładów bardzo licznych inwestycji oświatowych, realizowanych z tych funduszy. Powyższy trend utrzymał się także w roku 2004, przy czym wielkość samorządowych nakładów na oświatę wzrosła o 185 mln zł. Decydujący wpływ na wydatki w roku 2004 miał dalszy wzrost środków niezbędnych do sfinansowania wynagrodzeń nauczycieli. Nie bez znaczenia była również zwiększająca się liczba inwestycji modernizujących bazę dydaktyczną oraz uruchomienie regionalnego programu stypendialnego w ramach ZPORR, prefinansowanego przez Województwo Małopolskie. Na zadania inwestycyjne jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły w roku 2004 łącznie 164 mln zł., czyli o 10 % więcej niż w roku 2003.

Tabela 30. Dochody jednostek samorządu terytorialnego na zadania oświatowe w latach 1999-2004 (w mln zł)

		Ogółem	Gminy	Powiaty	Miasta na prawach powiatu	Województwo
Część oświatowa subwencji ogólnej	1999	1428,6	773,0	239,0	386,9	29,7
	2001	1962,9	959,5	389,2	576,1	38,1
	2003	2192,8	1174,9	401,3	582,5	34,1
	2004	2280,0	1203,6	431,1	610,3	35,0

Źródło: Ministerstwo Finansów

Tabela 31. Dochody jednostek samorządu terytorialnego na zadania oświatowe w latach 1999-2004 finansowane z subwencji i dochodów własnych (w mln zł)

		Ogółem	Gminy	Powiaty	Miasta na prawach powiatu	Województwo
Oświata i wychowanie	1999	2113,8	1117,9	287,4	663,6	44,9
	2001	2384,3	1238,5	403,4	698,7	43,7
	2003	2625,5	1402,7	420,4	762,9	39,5
	2004	2810,1	1495,4	454,2	814,2	46,3

Źródło: Ministerstwo Finansów

2. BAZA MATERIALNA

Struktura własnościowa sieci szkół i placówek oświatowych, zmieniona zasadniczo w latach 1996-1999, od kilku lat nie ulega większym przekształceniom. Do obowiązkowych zadań gmin należy prowadzenie zarówno szkół podstawowych jak i gimnazjów. Szkoły średnie oraz policealne prowadzone są w większości przez powiaty. Województwo jest organem prowadzącym dla szkół (głównie pomaturalnych i policealnych) o zasięgu regionalnym oraz dla kolegiów nauczycielskich, placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych. Nieprzerwanie od kilku lat bardzo dynamicznie rozwijało się szkolnictwo niepubliczne wszystkich szczebli. Dynamika wzrostu ulegała jednak w poszczególnych latach pewnym wahaniom. Pomiędzy rokiem szkolnym 1999/2000 a 2000/2001 przyrost wyniósł 15 %, natomiast pomiędzy rokiem szkolnym 2000/2001 a 2001/2002 już tylko 9,4 %. Z kolei pomiędzy rokiem szkolnym 2001/2002 a 2002/2003 przyrost liczby szkół niepublicznych wyniósł 16,7 %. W roku szkolnym 2003/2004 odnotowano najmniejszy przyrost liczby szkół niepublicznych od roku 1999, wyniósł on jedynie 4,5 %. Odnotowywany wzrost liczby szkół niepublicznych dotyczy przede wszystkim szkół policealnych oraz szkolnictwa dla dorosłych. Jedynie w niewielkim stopniu przybywa w Małopolsce niepublicznych szkół podstawowych i gimnazjalnych. W roku szkolnym 2002/2003 utworzono także kilka niepublicznych szkół ponadgimnazjalnych (d. średnich), w związku z wprowadzeniem nowego ustroju szkolnego na tym poziomie kształcenia. Rozwój niepublicznego szkolnictwa na poziomie policealnym oraz szkół dla dorosłych związany jest z coraz większym znaczeniem kształcenia ustawicznego dorosłych jako jednej z najważniejszych form przeciwdziałania bezrobociu. Wśród podmiotów niepublicznych prowadzących szkoły tego typu dominują osoby fizyczne oraz podmioty prawa handlowego. Od roku 2001 przybyło 46 szkół policealnych prowadzonych przez wskazane powyżej podmioty oraz 23 szkoły dla dorosłych. Warto jednak odnotować, że w roku 2003/2004 zaobserwowano zahamowanie tendencji wzrostowej w przypadku szkół dla dorosłych. Aktywność małopolskich stowarzyszeń koncentruje się przede wszystkim na zakładaniu i prowadzeniu szkół podstawowych i gimnazjalnych. Stowarzyszenia są również obecne wśród organów prowadzących pozostałe rodzaje szkół. Dynamika wzrostu w tym przypadku jest jednak niewielka. W ostatnim roku małopolskie stowarzyszenia uruchomiły 2 gimnazja oraz 2 szkoły ponadgimnazjalne. Równocześnie zlikwidowano 5 szkół policealnych i 3 szkoły dla dorosłych. Nieznaczny wzrost dotyczył liczby szkół prowadzonych przez związki wyznaniowe, szczególnie Kościół Rzymsko-Katolicki. W roku szkolnym 2003/2004 przybyły 4 gimnazja oraz 1 szkoła podstawowa prowadzone przez Kościół. Równocześnie trwają przekształcenia w dawnym szkolnictwie średnim, polegające na sukcesywnej likwidacji szkół ponadpodstawowych i tworzeniu ponadgimnazjalnych. W tym obszarze oferta Kościoła będzie znacząca, obejmując 16 placówek. W roku szkolnym 2003/2004 w porównaniu z rokiem ubiegłym praktycznie na niezmiennym poziomie pozostała łączna liczba szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz administrację rządową. Zakończył się tym samym proces tworzenia nowych szkół ponadgimnazjalnych, obserwowany w latach ubiegłych w związku z wdrażaniem nowego ustroju szkolnego. Tylko w roku szkolnym 2002/2003 przybyło 140 nowych placówek prowadzonych przez samorządy. Zasady wprowadzania reformy skutkowały otwarciem nowych trzyletnich liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, czteroletnich techników oraz dwuletnich zasadniczych szkół zawodowych. Ilość utworzonych szkół, przy praktycznie nie zmienionej liczbie uczniów wskazywała na przyjęcie przez samorządy zasady „rozpoznania bojem” rynku edukacyjnego, co musiało skutkować weryfikacją nowej struktury szkolnej. Proces ten rozpoczął się w roku szkolnym 2003/2004. Dane dotyczące mijającego roku wskazują na rozpoczęcie procesu likwidacji szkół średnich starego typu i zmniejszenie liczby nowopowstałych szkół ponadgimnazjalnych. Spadła również dynamika tworzenia nowych szkół policealnych. Tymczasem nie słabnie zainteresowanie samorządów dla tworzenia szkół dla dorosłych. W ciągu ostatnich czterech lat przybyło ich 61, w tym 14 w minionym roku.

Tabela 32. Organy prowadzące szkół

Szkoły prowadzone przez	Rok	Liczba
Jednostki samorządu terytorialnego	1999/2000	3103
	2000/2001	3117
	2002/2003	3246
	2003/2004	3258
Jednostki administracji centralnej	1999/2000	42
	2000/2001	34
	2002/2003	44
	2003/2004	43
Organizacje społeczne	1999/2000	87
	2000/2001	106
	2002/2003	133
	2003/2004	129
Związki wyznaniowe	1999/2000	25
	2000/2001	32
	2002/2003	37
	2003/2004	41
Pozostałe (osoby fizyczne i prawne)	1999/2000	190
	2000/2001	223
	2002/2003	291
	2003/2004	310

Źródło: Ministerstwo Finansów

W roku szkolnym 2002/2003 w województwie małopolskim funkcjonowało 1587 szkół podstawowych, o 7 mniej niż w roku szkolnym 2001/2002. Łącznie w ciągu trzech lat ubyło 60 szkół. Odnotowane zmniejszenie liczby szkół podstawowych jest kontynuacją procesu zapoczątkowanego w roku 1999 reformą systemu edukacji oraz obiektywnymi czynnikami demograficznymi. Zmniejszenie liczby dzieci w wieku 6-7 lat wskutek mniejszego przyrostu naturalnego, połączone z wprowadzeniem zasady finansowania oświaty zawierającej się w formule „pieniądz podąża za uczniem”, skutkuje podejmowaniem przez gminy głębokich programów restrukturyzacji szkół. Likwidacji części szkół podstawowych towarzyszy stały wzrost liczby gimnazjów z 526 w roku szkolnym 1999/2000 do 670 w roku szkolnym 2003/2004. Szczególnie istotny jest fakt, że większość nowych szkół gimnazjalnych jest tworzone w nowych, dobrze wyposażonych obiektach dydaktycznych, powstałych w wyniku prowadzonych przez gminy inwestycji.

Liczba pomieszczeń przeznaczonych do nauki w szkolnictwie gimnazjalnym zwiększyła się o ponad 1,6 tys. z 3 870 w roku szkolnym 2000/2001 do 5 560 w roku szkolnym 2003/2004.

W mijającym roku odnotowano po raz pierwszy spadek łącznej liczby szkół średnich w województwie. W roku szkolnym 2003/2004 funkcjonowało 1215 szkół średnich (w tym 330 dla dorosłych). Powyższa liczba szkół obejmuje 342 licea ogólnokształcące, 681 szkoły techniczne i licea o profilu zawodowym oraz 192 zasadnicze zawodowe. Dla porównania w roku szkolnym 2002/2003 liczba szkół średnich obejmowała 1270 placówki (317 dla dorosłych), w tym 330 licea ogólnokształcące, 698 szkoły techniczne i licea o profilu zawodowym oraz 242 zasadnicze zawodowe. Rok szkolny 2003/2004 jest pierwszym rokiem porządkowania struktury szkolnictwa średniego po wprowadzeniu nowego ustroju szkolnego. Od roku 2002 obok szkół średnich „starego typu”, w których uczniowie starszych roczników kontynuują naukę, funkcjonują nowe „szkoły ponadgimnazjalne” szukające dla siebie miejsca w nowej rzeczywistości edukacyjnej. Biorąc pod uwagę fakt, że powstawaniu w początkowym okresie wdrażania reformy dużej liczby szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży, nie towarzyszył równocześnie wzrost

liczby uczniów, należało wnioskować, że powstająca wówczas struktura szkolnictwa tego typu ma charakter tymczasowy. Była to rozbudowana oferta edukacyjna organów prowadzących szkoły dla młodzieży, która niestety z przyczyn demograficznych nie mogła być w pełni skonsumowana. Powyższe przewidywania potwierdzają zmiany liczby szkół średnich w roku szkolnym 2003/2004. Następuje powolna likwidacja szkół ponadpodstawowych starego typu i porządkowanie struktury nowych szkół ponadgimnazjalnych. Wśród tych ostatnich wzrasta nieprzerwanie liczba liceów ogólnokształcących. Procesy zachodzące w szkolnictwie średnim dla młodzieży nie dotyczą jeszcze w takim stopniu szkolnictwa średniego dla dorosłych. W okresie ostatnich trzech lat przybyło 86 szkół tego typu. Fakt ten potwierdza rosnące znaczenie tych szkół w systemie oświaty w skali całego regionu.

Podobna tendencja dotyczy szkół policealnych, których liczba rośnie skokowo od kilku lat, głównie za sprawą powstających szkół niepublicznych. W roku szkolnym 2003/2004 funkcjonowały 282 szkoły policealne, przy 263 w roku szkolnym 2002/2003 oraz 202 trzy lata wcześniej. Zwiększeniu znaczenia szkół dla dorosłych i szkół policealnych towarzyszy wzrost liczby podmiotów organizujących pozaszkolne formy kształcenia i dokształcania osób dorosłych. Rosnące wymogi pracodawców, konieczność uzyskiwania dodatkowych kwalifikacji i umiejętności, przyczynia się do rozbudowy sektora kształcenia ustawicznego. W roku 2004 w rejestrach prowadzonych przez Wojewódzki Urząd Pracy znajdowało się 53 głównie prywatnych instytucji szkoleniowych. Coraz więcej niepublicznych placówek kształcenia ustawicznego i firm szkoleniowych potwierdza poziom oferowanych przez siebie usług w procesie akredytacji. W 2004 roku akredytację Małopolskiego Kuratora Oświaty uzyskało 7 niepublicznych placówek kształcenia ustawicznego oraz 12 prywatnych instytucji szkoleniowych.

Tabela 33. Liczba szkół według typów

Szkoły	1999/2000	2000/2001	2002/2003	2003/2004
Podstawowe	1699	1647	1594	1587
Podstawowe	1564	1521	1479	1475
Filialne	128	119	97	93
artystyczne I stopnia	4	4	5	5
Sportowe	3	3	4	4
małe szkoły	-	-	9	10
Gimnazjalne	526	554	619	670
Średnie	828	861	953	885
Ogólnokształcące	178	187	207	213
techniczne i profilowane	454	478	517	491
zasadnicze zawodowe	196	196	229	181
Policealne	182	202	263	282
Dla dorosłych	212	248	322	336
Podstawowe	3	1	-	-
Gimnazjalne	1	3	5	6
Średnie	208	244	317	330

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Rok szkolny 2003/2004 potwierdził tendencje zachodzące w szkolnictwie osób niepełnosprawnych w okresie ostatnich czterech lat. Na uwagę zasługuje przede wszystkim znaczny wzrost liczby uczniów niepełnosprawnych uczących się w klasach integracyjnych, terapeutycznych lub wyrównawczych w szkołach ogólnodostępnych. Powyższy trend jest zgodny ze współczesnymi standardami kształcenia osób niepełnosprawnych, zgodnie z którym zastępuje się kształcenie zlokalizowane w szkołach specjalnych – kształceniem integracyjnym. Na uwagę zasługuje duża dynamika wzrostu liczby uczniów w roku szkolnym 2003/2004 w szkołach podstawowych i ponadgimnazjalnych w stosunku do roku

poprzedniego. Powyższy fakt, wskazuje na rosnącą liczbę uczniów niepełnosprawnych, wymagających kształcenia specjalnego, przy równoczesnym stałym zmniejszaniu się liczby dzieci w wieku szkolnym w ogóle. Zmiany zachodzące w strukturze i liczebności kształcenia w poszczególnych typach szkół średnich oraz w szkołach policealnych są na ogół tożsame ze zmianami zachodzącymi w szkołach ogólnodostępnych.

Tabela 34. **Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi**

Szkoły specjalne	Rok	Uczniowie
Szkoły podstawowe	1999/2000	3933
	2000/2001	3926
	2002/2003	2257
	2003/2004	2373
Klasy integracyjne w szkołach podstawowych	1999/2000	2271
	2000/2001	4131
	2002/2003	6278
	2003/2004	6590
Gimnazja	1999/2000	1021
	2000/2001	2160
	2002/2003	2539
	2003/2004	2580
Klasy integracyjne przy szkołach gimnazjalnych	1999/2000	287
	2000/2001	1542
	2002/2003	5095
	2003/2004	5173
Szkoły średnie (ponadpodstawowe i ponadgimn.)	1999/2000	3046
	2000/2001	3126
	2002/2003	2197
	2003/2004	2811
Szkoły policealne	1999/2000	202
	2000/2001	196
	2002/2003	232
	2003/2004	178

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Zdecydowana większość uczniów w województwie małopolskim uczy się języka angielskiego. Szczególnie jest to widoczne w gimnazjach i szkołach średnich, gdzie aktualnie języka angielskiego uczy się odpowiednio 79,3% raz 84,1% ogółu uczniów. Drugim językiem obcym najchętniej uczonym w Małopolsce jest język niemiecki. W gimnazjach uczy się go 33,4% uczniów, natomiast w szkołach średnich 44,4%. Zdecydowanie rzadziej wybierane są przez młodzież klasy z językiem francuskim. Język włoski i hiszpański uczony jest sporadycznie. Na uwagę zasługuje fakt, że większa ilość młodzieży uczy się języków romańskich dopiero na poziomie szkoły średniej. Ma to zdecydowany wpływ na poziom znajomości tych języków w późniejszym okresie oraz ilość osób kontynuujących naukę podczas studiów. Wart odnotowania jest również systematyczny spadek liczby uczących się języka rosyjskiego na wszystkich poziomach kształcenia.

Tabela 35. **Nauczanie języków obcych w szkołach**

Szkoły	lata	% ogółu uczniów w szkołach uczących się języka obcego						
		angielski	francuski	niemiecki	rosyjski	włoski	hiszpański	Łacina
Podstawowe	1999/2000	42,6	2,4	16,2	5,4	-	-	-
	2000/2001	48,8	2,0	17,9	1,8	-	-	-
	2002/2003	59,3	1,5	17,9	0,8	-	-	-
	2003/2004	58,8	1,2	15,9	0,5	-	-	-
Gimnazja	1999/2000	76,6	5,0	35,9	4,5	-	-	-
	2000/2001	79,4	6,8	41,6	3,5	0,1	-	-
	2002/2003	81,2	4,9	40,5	1,6	-	0,1	-
	2003/2004	79,3	2,6	33,4	1,2	0,1	0,1	-
Szkoły średnie (ponad- podstawowe i ponadgimn.)	1999/2000	56,7	11,8	46,3	21,4	0,9	0,4	2,2
	2000/2001	58,4	12,0	46,0	18,7	1,0	0,4	2,2
	2002/2003	83,9	14,0	46,2	14,1	1,7	0,4	3,3
	2003/2004	84,1	13,7	44,4	12,9	1,6	0,5	3,1
Policealne	1999/2000	42,7	5,6	18,7	3,2	1,0	0,4	0,4
	2000/2001	41,1	6,0	12,3	2,4	0,3	0,3	-
	2002/2003	46,9	5,7	11,6	2,5	0,6	1,1	2,6
	2003/2004	44,6	4,9	9,9	2,5	0,6	0,6	1,2
Szkoły	lata	Uczący się języka obcego ogółem						
Ogółem szkoły wszystkich typów	1999/2000	299712	34662	166727	63336	1845	914	4390
	2000/2001	339140	37431	187361	47285	2091	918	4610
	2002/2003	388754	30630	188737	26684	2122	970	4824
	2003/2004	391768	26467	178163	20809	2196	1024	4406

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Od 1999 roku w niewielkim stopniu zmieniła się liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Należy jednak odnotować coroczny kilkuprocentowy spadek tej liczby. Sytuacja nieznacznie zmieniła się w ostatnim roku, kiedy odnotowano po raz pierwszy wzrost liczby dzieci w przedszkolach o ok. 400 osób. Łącznie w województwie małopolskim w roku 2003/2004 uczęszczało ponad 56,5 tys. dzieci w wieku 3-6 lat. Około 19,2 tys. dzieci – głównie sześciolatków uczęszczało w tym czasie do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. W tym przypadku odnotowano spadek liczby dzieci w porównaniu z rokiem ubiegłym o ok. 250 osób. Około 2/3 miejsc przedszkolnych znajduje się w mieście a 1/3 na wsi. Ta niekorzystna tendencja utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat. Pomiedzy rokiem 1999 a 2004 odsetek dzieci w wieku 3-6 lat uczęszczających łącznie do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach zwiększył się nieznacznie z 48,8% do 51,3%. Ten sam odsetek w przypadku samych przedszkoli wynosi odpowiednio 35,8% i 38,2%.

Tabela 36. Przedszkola i oddziały przedszkolne

Przedszkola		Przedszkola	Miejsca	Dzieci
Woj. Małopolskie	1999/2000	831	59239	59668
	2000/2001	809	58972	57628
	2002/2003	798	59083	56170
	2003/2004	795	59007	56583
Miasta	1999/2000	392	39216	40383
	2000/2001	392	39252	38915
	2002/2003	393	39514	37858
	2003/2004	394	39558	38146
Wieś	1999/2000	439	20023	19285
	2000/2001	417	19720	18713
	2002/2003	405	19569	18312
	2003/2004	401	19449	18437
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych				
Woj. Małopolskie	1999/2000	1048		20994
	2000/2001	1028		20855
	2002/2003	1001		19512
	2003/2004	1007		19242
Miasta	1999/2000	128		4333
	2000/2001	138		4588
	2002/2003	130		4196
	2003/2004	136		4236
Wieś	1999/2000	920		16661
	2000/2001	890		16267
	2002/2003	871		15316
	2003/2004	871		15006

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

3. UCZNIOWIE

Zmiany zachodzące w sieci szkolnej warunkowane są przede wszystkim liczbą uczniów w poszczególnych typach szkół. Pomiędzy rokiem szkolnym 2000/2001 a 2003/2004 liczba uczniów szkół podstawowych spadła z 284 495 do 256 596. W ostatnich trzech latach spadek liczby uczniów szkół podstawowych utrzymuje się na poziomie ok. 10 tys. uczniów rocznie i jest pięciokrotnie niższy niż w okresie 1999-2000. Sytuacja demograficzna nie pozostawia jednak nadziei na zmianę tendencji spadkowej w najbliższych latach. W gimnazjach trzeci rok z rzędu wskaźniki dotyczące liczby uczniów obejmują pełny trzyletni cykl kształcenia. W roku szkolnym 2003/2004 w szkołach gimnazjalnych uczyło się 1,3 tys. uczniów mniej niż w roku ubiegłym. Spadek liczby uczniów w gimnazjach na porównywalnym poziomie odnotowywany jest od dwóch lat. W roku szkolnym 2002/2003 liczba dzieci w szkołach średnich starego i nowego typu ustabilizowała się na poziomie ok. 154 tys. dzieci. Nastąpiło to po znaczącym spadku liczby dzieci w roku szkolnym 2001/2002 spowodowanym przede wszystkim brakiem naboru do klas pierwszych, wynikającym z harmonogramu wdrażania nowego ustroju szkolnego. Powyższą tendencję potwierdził rok szkolny 2003/2004, w którym liczba uczniów szkół średnich wzrosła nieznacznie do ponad 155 tys. Stały wzrost liczby uczniów dotyczy od kilku lat średnich szkół dla dorosłych oraz szkół policealnych. W roku szkolnym 2003/2004 odnotowano kolejny wzrost liczby uczniów, odpowiednio o ok. 800 i 2,5 tys. osób.

Tabela 37. Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół

Uczniowie	1999/2000	2000/2001	2002/2003	2003/2004
Podstawowe	344 491	284 495	265 410	256 596
Podstawowe	339 121	279 301	260 343	251 753
Sportowe	1754	1554	1839	1780
Filialne	2733	2830	2150	2016
artystyczne I stopnia	883	810	884	910
Małe szkoły	-	-	194	137
Gimnazjalne	52 207	101 776	147 601	146 258
Średnie	202 430	206 187	154 547	155 288
Ogólnokształcące	70 699	76 127	62 777	64 570
techniczne i profilowane	81 316	82 177	67 658	70 018
zasadnicze zawodowe	50 415	47 883	24 112	18 336
Policealne	19 841	18 566	21 609	24 064
Dla dorosłych	23 704	26 341	30 518	31 312
podstawowe	54	8	-	-
gimnazjalne	11	147	353	321
średnie	23 639	26 186	30 165	30 991
ogólnokształcące	6 958	8 700	11 363	12 554
techniczne i profilowane	15 884	16 785	17 968	17 878
zasadnicze zawodowe	797	701	834	559

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

W roku 2004 rozpoczęto wdrażanie w Małopolsce regionalnego programu stypendialnego, który jest odpowiedzią na zwiększające się trudności uczniów i studentów w pokonywaniu barier materialnych. Szczególnie jest to istotne w momencie zmiany zasad odpłatności za miejsca w internatach, czy też korzystanie ze stołówek, zgodnie z którymi większa część kosztów musi być opłacona przez uczniów. W roku 2004 Województwo Małopolskie rozpoczęło wdrażanie Działania 2.2. „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne” w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. O stypendia w ramach programu mogli ubiegać się uczniowie pierwszych klas szkół ponadgimnazjalnych kończących się maturą, zamieszkali na terenach wiejskich oraz studenci pierwszego roku studiów dziennych, zaocznych i wieczorowych, którzy spełniali kryteria socjalne. W roku 2004 pomocą stypendialną zostało objętych 7491 uczniów oraz 704 studentów. Łączna wartość przyznanych stypendiów wyniosła ok. 12 000 000 zł. Program stypendialny w ramach Działania 2.2. ZPORR wdrażany był za pośrednictwem małopolskich powiatów oraz niektórych gmin, które przygotowały stosowne projekty pomocy stypendialnej, zgłoszone w postępowaniu konkursowym. Powiaty i gminy odpowiedzialne były za przyjmowanie wniosków od stypendystów oraz wypłacanie świadczeń pieniężnych po podpisaniu umowy przyznania stypendium. W 2004 roku rozpoczęła działalność SAPERE AUSO Małopolska Fundacja Stypendialna, utworzona przez Województwo Małopolskie jako jeden z elementów regionalnego systemu stypendialnego. Finansowym fundamentem działalności Fundacji były środki pieniężne przekazane przez Województwo Małopolskie w formie funduszu założycielskiego oraz środki ofiarowane przez darczyńców, którymi są wiodące podmioty gospodarcze regionu. W roku 2004 Małopolska Fundacja Stypendialna przyznała łącznie 172 stypendia na łączną kwotę 610 000 zł. Głównymi odbiorcami pomocy stypendialnej Fundacji byli studenci studiów dziennych, licencjackich, magisterskich i doktorskich, pochodzących z terenów wiejskich lub małych miasteczek, w tym maturzyści podejmujący studia na pierwszym roku.

4. KADRA NAUCZYCIELSKA

Zmniejszająca się od roku 1999 liczba uczniów szkół podstawowych miała oczywisty wpływ na wielkość zatrudnienia kadry nauczycielskiej. Zatrudnienie pomiędzy rokiem szkolnym 1999/2000 a 2000/2001 spadło o ponad 4 tys. osób. W kolejnych latach spadek liczby nauczycieli w szkołach podstawowych był czterokrotnie mniejszy i wyniósł ok. 1 tys. osób rocznie. Pomiedzy rokiem szkolnym 2001/2002 a 2002/2003 spadek został praktycznie wyhamowany. Jednak prognozy demograficzne wskazują, że w kolejnych latach tendencja spadkowa w liczbie nauczycieli szkół podstawowych jest nieunikniona. Aktualnie w tym sektorze szkolnictwa pracuje ponad 22 tys. nauczycieli. Równocześnie w szkołach gimnazjalnych w ciągu minionych czterech lat znalazło pracę ponad 11 tys. nauczycieli. W ostatnich dwóch latach w gimnazjach podobnie jak w szkołach podstawowych odnotowano względną stabilizację liczby nauczycieli. Nie zmienia się w sposób znaczący liczba nauczycieli szkół średnich starego i nowego typu. Jednak przy zbliżonej w ostatnich latach łącznej liczbie 12 tys. nauczycieli szkół średnich, zmienia się wewnętrzna struktura zatrudnienia w tym sektorze szkolnictwa. W sposób znaczący wzrosła liczba nauczycieli w liceach ogólnokształcących oraz średnich szkołach technicznych i profilowanych zawodowo. Wzrost ten związany był przede wszystkim z powstaniem szerokiej oferty edukacyjnej nowych szkół ponadgimnazjalnych oraz rosnącą popularnością szkół dla dorosłych. Równocześnie zanotowano znaczny spadek liczby nauczycieli w zasadniczych szkołach zawodowych.

Reforma systemu edukacji, a w szczególności nowe zasady awansu zawodowego nauczycieli są powodem niesłabnącego zainteresowania tego środowiska kształceniem ustawicznym. Zdecydowanie zwiększyła się liczba podmiotów organizujących kształcenie ustawiczne nauczycieli. W roku szkolnym 2003/2004 w Małopolsce funkcjonowały 4 publiczne placówki doskonalenia nauczycieli, w tym 1 wojewódzka placówka doskonalenia nauczycieli MCDN z 4 oddziałami). Od roku 1999 liczba zarejestrowanych niepublicznych placówek doskonalenia nauczycieli wzrosła z 2 do 42 w roku 2004. Coraz szerszą ofertę w zakresie kształcenia ustawicznego dla nauczycieli przygotowują szkoły wyższe. Dominującą formą kształcenia oferowaną przez uczelnie są studia podyplomowe.

1. SZKOŁY WYŻSZE W MAŁOPOLSCE

W roku akademickim 2003/2004 działało w Małopolsce 31 szkół wyższych, z czego 20 w Krakowie, 3 w Tarnowie, 3 w Nowym Sączu oraz po jednej w Nowym Targu, Chrzanowie, Bochni, Brzesku i Suchej Beskidzkiej. Trzy spośród szkół – Wyższa Szkoła Europejska im. ks. Józefa Tischnera w Krakowie, Śląska Wyższa Szkoła Zawodowa oraz Małopolska Szkoła Wyższa w Brzesku, są szkołami nowopowstałymi, które uzyskały uprawnienia Ministra Edukacji Narodowej. Osiemnaście uczelni to niepaństwowe szkoły wyższe.

Wśród 31 szkół wyższych z terenu województwa znajdują się uczelnie o bardzo zróżnicowanym charakterze. Szkołami mogącymi poszczycić się największą liczbą studentów i kadry nauczycielskiej są: Uniwersytet Jagielloński, szkoły techniczne oraz szkoły ekonomiczne.

Tabela 38. Szkolnictwo w Małopolsce na tle kraju

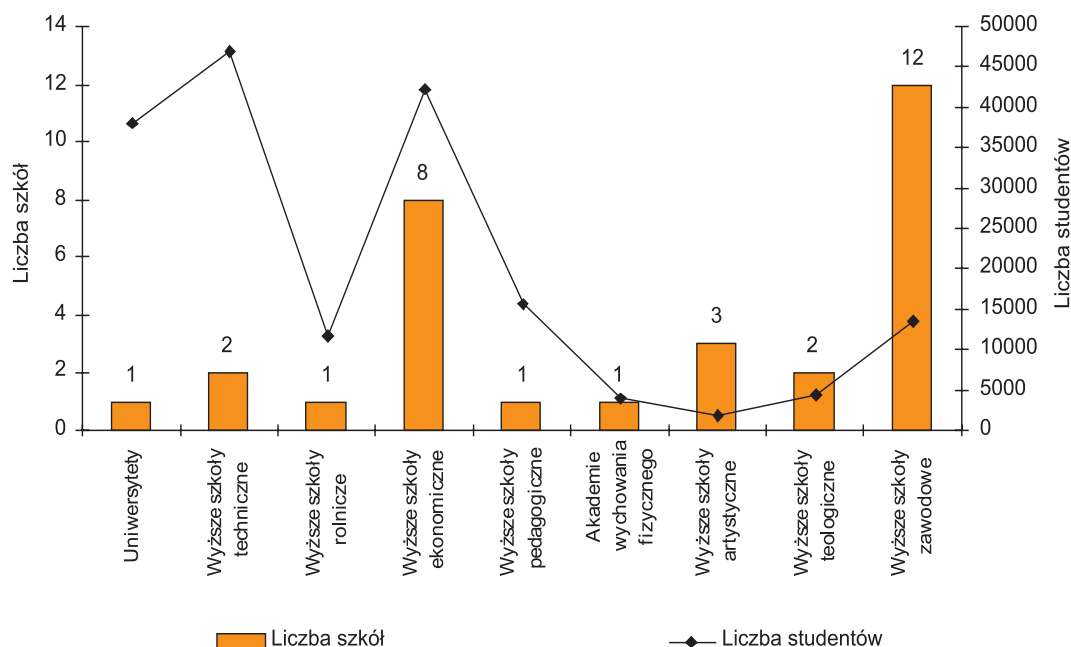
Wyszczególnienie		1998/1999	2000/2001	2002/2003	2003/2004
Szkoly wyższe	Polska	256	300	367	390
	Małopolska	21	23	28	31
	%	8,2	7,6	7,6	7,9
Studenci ogółem	Polska	1 265 364	1 572 533	1 789 055	1 846 464
	Małopolska	128 445	143 537	167 278	178 441
	%	10,1	9,1	9,4	9,7
Absolwenci ogółem	Polska	172 064	258 518	340 243	363 807
	Małopolska	18 503	22 900	25 015	27 614
	%	10,8	8,9	7,4	7,6
Nauczyciele akademicy	Polska	72 471	77 255	86 993	89 842
	Małopolska	9 555	9 793	10 361	10 471
	%	13,1	12,7	11,9	11,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie US w Krakowie oraz GUS

Znaczenie i pozycję małopolskich uczelni bardzo dobrze odzwierciedlają rankingi szkół wyższych. W zestawieniu tygodnika „Wprost” od lat plasują się one w ścisłej czołówce kraju. W rankingu za 2004 rok na pierwszym miejscu znajduje się: Akademia Górniczo-Hutnicza w grupie „Uczelnie Techniczne”, Akademia Pedagogiczna w grupie „Uczelnie Pedagogiczne” oraz ex quo Wyższa Szkoła Biznesu – National-Louis University w Nowym Sączu w grupie „Niepaństwowe wyższe szkoły biznesu i zarządzania”. Również wysokie, drugie miejsca, zajmują: Uniwersytet Jagielloński w kategorii „Uniwersytety”, Collegium Medicum UJ w kategorii „Uczelnie Medyczne”, Akademia Ekonomiczna w kategorii „Uczelnie Ekonomiczne” oraz Akademia Sztuk Pięknych w kategorii „Uczelnie plastyczne, muzyczne, teatralne i filmowe”.

Wychodząc naprzeciw potrzebom rynku pracy, szkoły wyższe uruchomiły w ostatnich latach wiele nowych, atrakcyjnych kierunków i specjalności. Znaczną popularnością cieszy się informatyka i powiązane z nią kierunki, a także filologie, kulturoznawstwo oraz kierunki i specjalności ekonomiczne, przede wszystkim zarządzanie i finanse.

Wykres 33. Ilość szkół wyższych i studiujących w nich studentów (wg kategorii uczelni)

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Rocznika statystycznego województwa małopolskiego 2004”, Urząd Statystyczny w Krakowie.

Rozwojowi nowoczesnego szkolnictwa sprzyja również współpraca z zagranicznymi uczelniami. Utrzymywanie kontaktów z innymi placówkami pozwala na stworzenie systemu, w którym szkoły wymieniają się doświadczeniami poprzez udział w seminariach międzynarodowych, stażach i szkoleniach, konferencjach i sympozjach oraz poprzez współpracę przy projektach międzynarodowych. Małopolskie uczelnie aktywnie biorą też udział w międzynarodowych programach wymiany studentów. Jedną z form współpracy międzynarodowej wpierającą kształcenie studentów, są umowy o podwójnych dyplomach, zawierane z zagranicznymi partnerami.

Największe doświadczenie w zakresie współpracy z zagranicznymi uczelniami mają uczelnie publiczne: Uniwersytet Jagielloński, Akademia Górniczo-Hutnicza, Politechnika Krakowska, Akademia Ekonomiczna, Akademia Muzyczna. Uczelnie niepubliczne również nawiązały ciekawe kontakty z zagranicznymi szkołami. Wśród nich wyróżnia się Wyższa Szkoła Biznesu w Nowym Sączu, której partnerem – współzałożycielem jest amerykański uniwersytet National-Louis University. Współpraca zagraniczna małopolskich szkół wyższych dotyczy przede wszystkim uczelni w Europie zachodniej, szczególnie Francji i Niemiec, chociaż również znaczna ilość zawieranych porozumień dotyczy wschodniego sąsiada Polski – Ukrainy. Aktywna współpraca prowadzona była również z uczelniami ze Stanów Zjednoczonych. Niektóre uczelnie nawiązały również ciekawe kontakty z krajami z innych kontynentów, takimi jak: Brazylia, Argentyna, Chile, Meksyk, Ekwador, Peru, Indie, Chiny czy Japonia.

2. STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH

Pod względem liczebności studentów Małopolska zajmuje trzecie miejsce po województwach: mazowieckim i śląskim. W 31 uczelniach województwa małopolskiego w roku akademickim 2003/2004 kształciło się 178 441 studentów, co stanowi 9,7% ogólnej liczby studentów w kraju. W województwie małopolskim w stosunku do roku akademickiego 2002/2003 nastąpił wzrost liczby studentów o 6,7%, a

w stosunku do roku 1998/1999 o 39%. Od końca lat osiemdziesiątych liczba studiujących na małopolskich uczelniach wzrosła o blisko 300%.

Do odnotowanego wzrostu przyczynił się przede wszystkim dynamiczny przyrost słuchaczy studiów zaocznych i wieczorowych oraz zwiększenie limitów przyjęć na studia i otwieranie nowych kierunków. Duże znaczenie miało również tworzenie się nowych szkół wyższych, zwłaszcza niepublicznych. Poza ośrodkiem krakowskim wybijają się szkoły powstałe w Tarnowie i Nowym Sączu.

Tabela 39. Liczba studentów uczelni małopolskich w latach 1989-2004

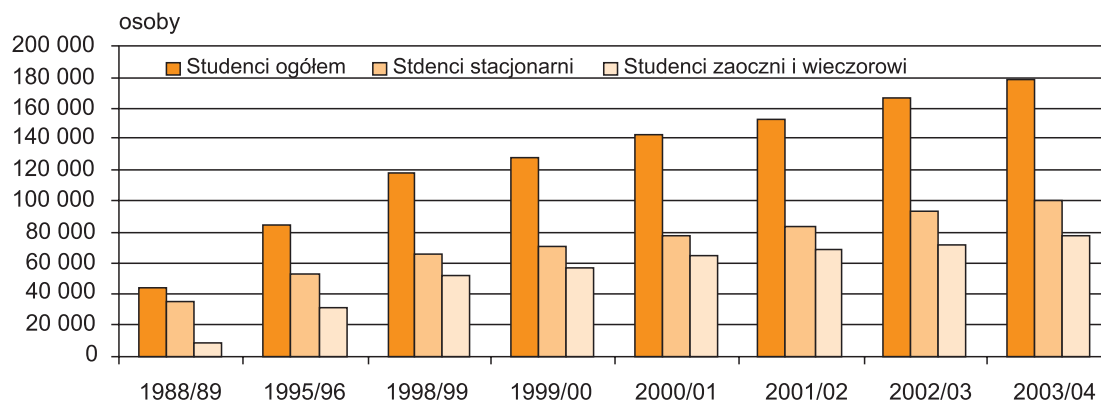
Rok akad.	Studenci ogółem	Wzrost w %	Studenci stacjonarni	Wzrost w %	Studenci zaoczni i wieczorowi	Wzrost w %
1988/89	44 488		35 694		8 794*	
1993/94	66 713	50,0	47 404	32,8	16 309*	85,5
1999/00	128 445	92,5	70 306	48,3	56 864	248,7
2000/01	143 537	11,7	77 831	10,7	64 431	13,3
2001/02	154 694	7,8	85 026	9,2	68 229	5,9
2002/03	167 278	8,1	93 186	9,6	72 624	6,4
2003/04	178 441	6,7	100 214	7,5	76 947	5,9

Źródło: opracowanie sektorowe do SRWM oraz Rocznik Statystyczny Województwa Małopolskiego 2001, 2002, 2003 i 2004.
* Tylko studenci studiów zaocznych.

Tak znaczny wzrost ilości studiujących nastąpił przede wszystkim dzięki rozwojowi uczelni publicznych, które skupiają blisko 80% wszystkich studentów. W uczelniach tych przeważają studenci stacjonarni, jednak proporcje między ilością studentów stacjonarnych a zaocznych systematycznie ulegają zmniejszeniu. W większości szkół publicznych ilość studentów studiów dziennych kształtuje się na poziomie ok. 60-70%. W niektórych jednak uczelniach liczba studentów kształcących się w systemie zaocznymi i wieczorowymi przekroczyła 50% ogółu studiujących (Akademia Ekonomiczna, Akademia Pedagogiczna, Akademia Wychowania Fizycznego).

Uczelnie niepubliczne są na ogół placówkami kształcącymi stosunkowo niedużą liczbę studentów, zawierającą się w przedziale od ok. 100 osób do ok. 5,5 tysiąca. W województwie małopolskim studenci uczelni niepaństwowych stanowią 18,3% ogólnej liczby studiujących. W strukturze studiujących przeważają zdecydowanie studenci studiów zaocznych, którzy stanowią ponad 60%.

Wykres 34. Studenci szkół wyższych w Małopolsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie i opracowania sektorowego do SRWM

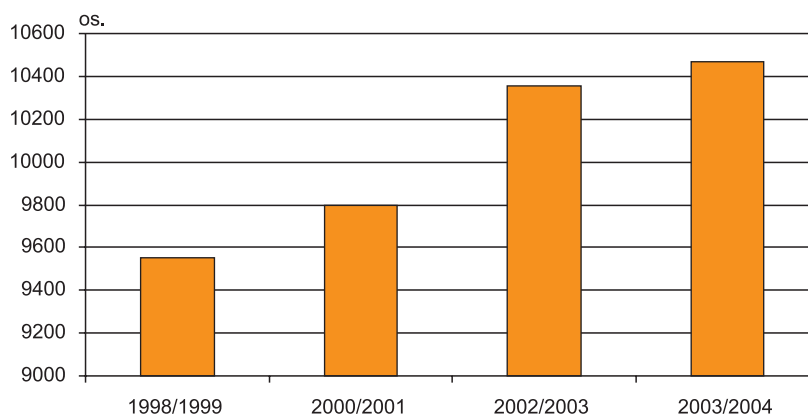
W uczelniach małopolskich, zarówno publicznych jak i niepublicznych, kształcą się także studenci z innych krajów. Liczba studiujących obcokrajowców w ostatnich latach systematycznie wzrastała z 720 w roku 1995/1996 do 1280 w roku 2003/2004. Studiujący w roku akademickim 2003/2004 obcokrajowcy to przede wszystkim studenci Uniwersytetu Jagiellońskiego – 803 osoby, szkół ekonomicznych – 212 osób oraz szkół technicznych – 125 osób. Wśród studiujących na małopolskich uczelniach są również obywatele z tak odległych krajów jak: Australia, Kongo, Sudan, Brazylia czy Laos.

3. KADRA NAUKOWO-DYDAKTYCZNA

W szkołach wyższych województwa małopolskiego w roku akademickim 2003/2004 zatrudnionych było 10 471 nauczycieli. W stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost o 110 osób, czyli o 1%. Jakkolwiek wielkość ta plasuje Małopolskę na wysokiej, drugiej pozycji po województwie mazowieckim i stanowi prawie 12% liczby wszystkich nauczycieli akademickich w kraju, to jednak liczebność kadry coraz częściej oceniana jest jako niewystarczająca. Od połowy lat 90-ych liczba nauczycieli akademickich wzrosła o 18%, podczas gdy w tym samym okresie ilość studiujących zwiększyła się niemal czterokrotnie.

Dane przedstawiające ilość kadry akademickiej nie dość, że pokazują stosunkowo niewielki jej przyrost, są zniekształcone i zawyżone poprzez powszechne zjawisko wieloletowości. Chodzi tu o fakt zatrudniania się nauczycieli najczęściej na tzw. "pierwszym etacie" w szkole publicznej i dodatkowo w szkołach niepublicznych.

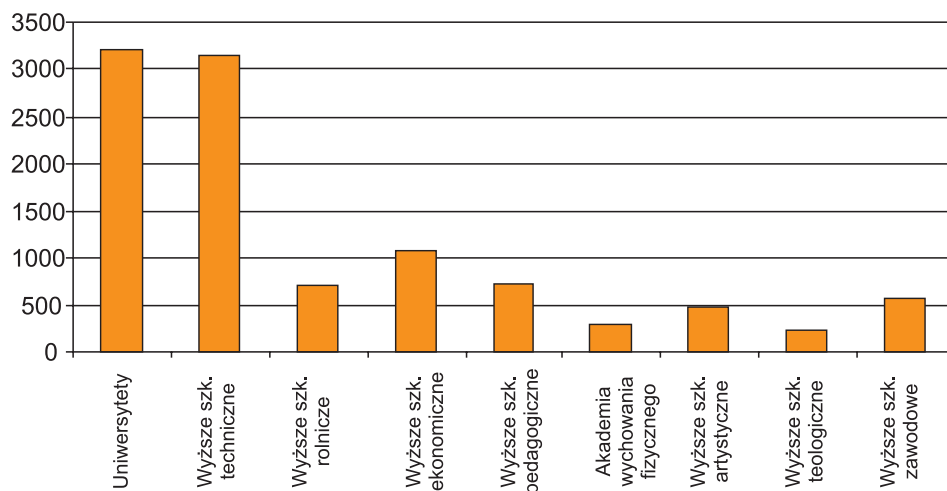
Wykres 35. Nauczyciele akademicy w Małopolsce

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Małopolskiego 2004, US w Krakowie

Studia doktoranckie prowadzą wyłącznie uczelnie publiczne. Szczegółowe dane dotyczące liczby uczestników studiów doktoranckich, przeprowadzonych promocji oraz otwartych przewodów przedstawia poniższa tabela. Na małopolskich uczelniach przewody doktorskie przeprowadzają również obcokrajowcy, których liczba ulega pewnym wahaniom – w roku akademickim 2000/2001 wynosiła 96, w 2002/2003 – 68, w 2003/2004 – 80.

Wykres 36. Nauczyciele akademicy w roku szkolnych 2003/2004

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Małopolskiego 2004, US w Krakowie

Tabela 40. Studia doktoranckie

Uczelnie	Liczba uczestników studiów doktoranckich				Liczba przeprowadzonych promocji doktorskich				Liczba otwartych przewodów doktorskich			
	1999	2002	2003	2004	1999	2002	2003	2004	1999	2002	2003	2004
Uniwersytet Jagielloński	1659	2301	2325	2282	190	351	355	360	323	439	479	584
Akademia Górniczo-Hutnicza	552	670	641	641	94	106	127	127	61	138	172	240
Politechnika Krakowska	207	173	252	226	50	52	55	46	47	60	64	68
Akademia Rolnicza	109	136	118	129	27	63	69	70	12	13	28	22
Akademia Ekonomiczna	148	117	117	168	39	22	39	33	39	55	49	45
Akademia Pedagogiczna	46	113	141	141	18	24	21	34	23	42	38	57
Akademia Wychowania Fizycznego	21	50	57	50	7	9	16	18	8	22	22	12
Papieska Akademia Teologiczna	386	596	587	543	23	26	21	28	54	41	44	80
Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum” w Krakowie	29	14	15	28	bd	3	-	-	bd	1	5	13
Razem	3157	4170	4253	4208	448	656	703	716	593	811	901	1121

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z uczelni oraz US w Krakowie

4. PROGRAMY BADAWCZE I EDUKACYJNE

Szkoły wyższe prowadzą działalność naukowo-badawczą, która obejmuje prace prowadzone w ramach działalności własnej, projekty badawcze tzw. „granty” dofinansowywane przez Komitet Badań Naukowych, fundacje krajowe i zagraniczne oraz instytucje gospodarcze. Komitet Badań Naukowych dofinansowuje również prace w ramach działalności statutowej i badań własnych.

Ze środków przyznawanych przez KBN na finansowanie lub dofinansowanie działalności statutowej, przyznawanych w formie dotacji podmiotowej, korzystają uczelnie państwowe. Znaczna część tych środków przypada w Małopolsce na największe uczelnie tj. Uniwersytet Jagielloński, Akademię Górniczo-Hutniczą oraz Politechnikę Krakowską, uczelnie te prowadzą bowiem największą ilość prac w ramach działalności statutowej. Równocześnie wymienione wyżej uczelnie realizują również najwięcej projektów badawczych finansowanych z KBN oraz prac w ramach badań własnych.

Ważnym źródłem finansowania badań są także prace realizowane na zamówienie jednostek gospodarczych, przede wszystkim przemysłu oraz instytucji krajowych i zagranicznych. W tym zakresie najwięcej realizowanych projektów przypada na Akademię Górniczo-Hutniczą, która w 2004 roku zrealizowała 736 prac zleconych na kwotę 16 697 tys. zł.

Uczelnie realizują także wiele projektów w ramach międzynarodowych programów edukacyjnych. Do najpopularniejszych programów, z których korzystają uczelnie należą przede wszystkim: 5 Program Ramowy UE, Socrates, Leonardo da Vinci. W programie Socrates, a przede wszystkim w jego adresowanym do szkolnictwa komponencie Erasmus, mającym na celu wymianę studentów, uczestniczą niemal wszystkie publiczne uczelnie, zarówno uniwersytet, akademie, szkoły techniczne i artystyczne oraz również niektóre szkoły prywatne.

5. BAZA SOCJALNA UCZELNI MAŁOPOLSKICH

W roku akademickim 2003/2004 szkoły wyższe dysponowały 53 domami studenckimi o liczbie 20 423 miejsc. Najlepiej rozwiniętą bazę socjalną mają uczelnie publiczne, przede wszystkim Akademia Górniczo-Hutnicza oraz Uniwersytet Jagielloński. W 2004 r. przybył nowy dom studencki przy ul. Armii Krajowej w Krakowie – inwestycja Akademii Pedagogicznej. Uczelnie niepubliczne ze względu na to, że są to szkoły stosunkowo nowe, posiadają znacznie uboższą bazę socjalną.

Duże dysproporcje istnieją również pomiędzy uczelniami krakowskimi i pozakrakowskimi. Sytuacja ta spowodowana jest jednak przede wszystkim różną odległością od uczelni.

W posiadanej przez uczelnie bazie noclegowej zakwaterowanych było 19 851 studentów studiów stacjonarnych, co stanowi 20,1% ogółu studentów studiów dziennych.

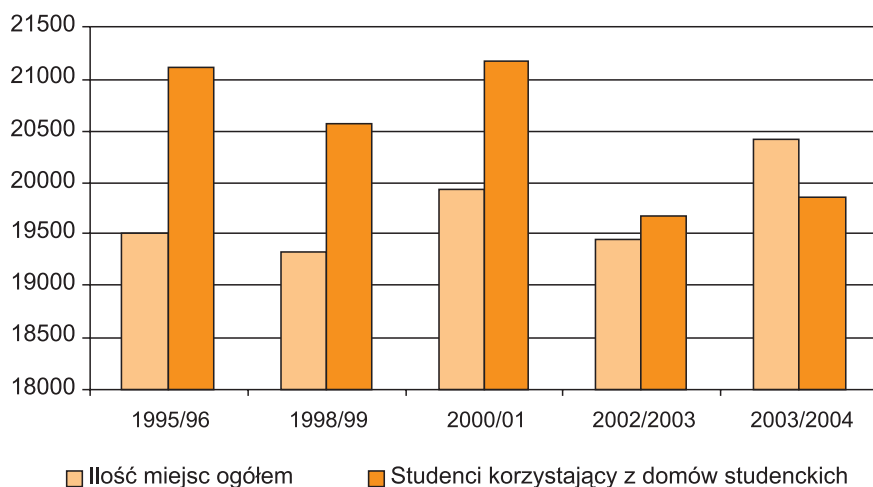
W roku akademickim 2002/2003 potrzeby studentów w zakresie żywienia zaspokajane były przez 18 stołówek o 2 803 miejscach, przy liczbie korzystających wynoszącej 9 561 osób.

Tabela 41. Domy studenckie i stołówki

Wyszczególnienie	1995/96	1998/99	2000/01	2002/03	2003/04
Domy studenckie					
Domy studenckie	47	50	51	52	53
Miejsca	19 504	19 341	19 936	19 446	20 423
Studenci studiów dziennych zakwaterowani w domach studenckich w % studentów studiów dziennych	21 105 39,9	20 568 31,0	21 171 27,6	19 686 21,4	19 851 20,1
Stołówki studenckie					
Stołówki	17	17	19	18	19
Miejsca konsumenckie	3 289	3 145	3 135	2 803	3 004
Korzystający z obiadów	11 823	11 485	10 604	9 561	8 751

Źródła: Rocznik statystyczny województwa małopolskiego 2000, 2001, 2003, 2004.

Wykres 37. Stopień zaspokajania potrzeb w zakresie miejsc w domach studenckich

Źródło: opracowanie na podstawie danych uczelni oraz US w Krakowie

6. NAJWAŻNIEJSZE INWESTYCJE I REMONTY

W roku 2004 realizowanych było kilka znaczących inwestycji w zakresie szkolnictwa wyższego. Uczelnią, która w ostatnich latach najwięcej inwestuje w infrastrukturę jest zdecydowanie Uniwersytet Jagielloński, który m.in. realizuje budowę Kampusu 600-lecia Odnowienia UJ (w 2004 r. zakończona została budowa Instytutu Nauk o Środowisku), budowę Auditorium Maximum oraz kontynuuje modernizację Biblioteki Jagiellońskiej. Znaczącą inwestycją jest również, zakończona w 2004 r., budowa Pawilonu naukowo-dydaktycznego Wydziału Finansów Akademii Ekonomicznej, który jest kolejnym obiektem po kompleksie sportowo-dydaktycznym, realizowanym w ostatnich latach przez tą uczelnię

oraz budowa Wydziału Technologii Żywności Akademii Rolniczej. Na uwagę zasługuje niewątpliwie również realizacja budowy kampusu uczelnianego Zespołu Krakowskiej Szkoły Wyższej im. A. F. Modrzewskiego – jest to jedyna tak duża, jednorazowo realizowana, inwestycja szkoły prywatnej w województwie. W 2004 r. zakończony został I etap inwestycji – budynek uczelni otrzymał 1 nagrodę i tytuł „Budowa Roku 2004” w ogólnopolskim konkursie organizowanym przez Polski Związek Techników i Inżynierów Budownictwa. W 2004 r. oddany został również dom akademicki – inwestycja Akademii Pedagogicznej, jedyny tego typu obiekt wybudowany w ostatnich latach.

Tabela 42. Zadania inwestycyjne uczelni powyżej 5 mln zł realizowane w 2004 r. (w tys. zł)

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego i jego lokalizacja	Zakres rzeczowy	Termin rozpocz./zakończ.	Wartość kosztorysowa	Nakłady w latach ubiegłych	Nakłady w 2004	Nakłady do poniesienia w 2005	Nakłady w latach następnych
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Uniwersytet Jagielloński								
1.	Instytut Nauk o Środowisku - Kampus 600-lecia Odnowienia UJ	Kubatura 33 407 m ³ Powierzchnia netto 7 200 m ²	2001/2004	44 255	39 225	5 030	-	-
2.	Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej - Kampus 600-lecia Odnowienia UJ	Kubatura 26 212 m ³ Powierzchnia netto 5 831 m ²	2001/2005	29 610	3 816	23 712	2 082	-
3.	Auditorium Maximum – Kraków, ul. Krupnicza (II etap)	Kubatura 59 113 m ³ Powierzchnia netto 8 308 m ²	2002/2005	39 097	-	3 994	35 103	-
4.	III etap rozbudowy Biblioteki Jagiellońskiej - remont i modernizacja, Kraków, Al. Mickiewicza 22	Kubatura 70 278 m ³ Powierzchnia netto 15 407 m ²	1994/2008	151 647	124 739	4 900	10 000	12 008
5.	Ratowanie w skali masowej polskich zbiorów bibliotecznych i archiwalnych - Wieloletni Program Rządowy "Kwaśny Papier" Kraków, Al. Mickiewicza 22	Moduł laboratoryjny, hala technologiczna	2001/2005	12 298	1 073	173	10 000	340
6.	Wykup gruntów	Obszar Kampusu	2001/2006	34 289	8 519	5 787	19 237	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Akademia Górniczo-Hutnicza								
7.	Modernizacja IDS-bl.1-4 Kraków, Reymonta 17	Prace budowlane, elektryczne, hydrauliczne, wod.-kanalizacyjne, gaz, CO, logiczne, TV i telefoniczne.	2000/2006	18 489	13 175	1 272	1 500	1 250
8.	Budowa Akademickiego Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego" w Krakowie, przy ul. Piastowskiej 26	Wykonanie rozbudowy istniejącej hali sportowej AGH przy ul. Piastowskiej 26a w Krakowie	2002/2005	9 652	344	7 432	129	
9.	Adaptacja kompleksu hal technologicznych A-1-A-2 dla potrzeb dydaktyki" w Krakowie przy ul. Reymonta	Przebudowa hali A-1 w celu dostosowania konstrukcji i infrastruktury budynku dla potrzeb badawczo - edukacyjnych Wydziału Górnictwa i Geoinżynierii AGH	2004/2005	8 416	-	1 240	5 959	
Akademia Ekonomiczna								
10.	Pawilon naukowo- dydaktyczny Wydziału Finansów	31 sal dydaktycznych na łączną ilość miejsc 1542, 6 sal seminaryjnych, sala komputerowa na 30 miejsc, pokoje pracownicze, szatnia, portiernia, bufet, miejsca parkingowe w garażu podziemnym na 193 samochody, przewiązka łącząca budynek, z pawilonem dydaktyczno- sportowym (powierzchnia całkowita budynku z garażem 13 431,6 m ² , kubatura budynku 53 339 m ³).	2000/2004	39 393	23 418,8	15 974,2	-	-
Politechnika Krakowska								
11.	Instytut Pojazdów Samochodowych i Silników Spalinowych Kraków, al. Jana Pawła II 37	Inwestycja obejmuje 6 obiektów o łącznej powierzchni 15.315 m ² i kubaturze 78 572 m ³ : Stacje Paliw, Laboratorium nr 1b, Laboratorium nr 1a, Sprężarkownie – obecnie Laboratorium Inżynierii Wiatrowej, Harmownia - obecnie Centrum Informatyczne, Biblioteka Wydziału Mechanicznego oraz Laboratorium Silnikowe IPSISS (zakończona w 2004 r.), Hala Laboratoryjna nr 1 obecnie Centrum Sportu i Rekreacji dla Wydziału Mechanicznego (w realizacji).	1974/2004	27 366	16 978	2 451	3 376	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
12.	Modernizacja budynku dla Wydziału Architektury Kraków, ul. Podchorążych 1	Budynek o powierzchni 8.326 m ² i kubaturze 52.515 m ³ . Roboty modernizacyjne polegają na odnowieniu zabytkowej części obiektu z przystosowaniem do potrzeb Wydziału Architektury.	1994/2006	25 542	11 633	2 252	1 645	10 012
13.	Modernizacja obiektu dydaktyczno – laboratoryjnego kampusu w Czyżynach – budynek nr 5 Kraków, Al. Jana Pawła II	Powierzchnia 9.859 m ² Kubatura 42.100 m ³ . Inwestycja obejmuje przeprowadzenie remontu ścian ostonowych wraz z wymianą okien. W 2004 r. została opracowana dokumentacja projektowa – kosztorysowa.	2004/2006	11 035	-	109	5 416	5 510
Akademia Rolnicza								
14.	Budowa Wydziału Technologii Żywności Akademii Rolniczej w Krakowie" przy ul. Balickiej 122 w Krakowie	Budynek Główny Kubatura 15 687 m ³ , powierzchnia 1 552 m ² Segment I Kubatura 4 474 m ³ powierzchnia 1 141 m ² Budynek Techniczny Kubatura 960 m ³ Powierzchnia 132 m ²	1997/2005	49 930	39 613	4 019	10 174	-
15.	Małopolskie Centrum Monitoringu i Atestacji Żywności Lokalizacja - III Segment budynku Wydziału Technologii Żywności przy ul. Balickiej 122 w Krakowie	Roboty budowlano-montażowe, zakup aparatury specjalistycznej, zakup wyposażenia meblowego, zagospodarowanie technologiczne, zakup komputerów	2004/2006	8 000	-	354	4 109	-
Akademia Pedagogiczna								
16.	Budowa Domu Akademickiego „Za kolumnami” przy ul. Armii Krajowej	Pełne wykonanie budynku wraz z drogami dojazdowymi oraz zagospodarowaniem terenu Kubatura 31 200 m ³ Powierzchnia 9 503 m ²	2001/2004	23 405	11 028	12 377	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Papieska Akademia Teologiczna								
17.	Budowa biblioteki PAT na terenie III Kampusu UJ w Krakowie - Pychowicach	Modernizacja i rozbudowa obiektów dydaktycznych	2000	56 261	19 899	1 061	4 300	31 000
Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis University								
18.	Obiekt dydaktyczny – Komercyjne Centrum Komputerowe WSB-NLU w Nowym Sączu przy ul. Zielonej 27	Budowa 4 segmentów kubaturowych o pow. 6133,4 m ² i kubaturze 26969,5 m ³ , w tym: budowa i wyposażenie: czytelnii i magazynów bibliotecznych, sal dydaktycznych komputerowych, sal dydaktycznych lektoratów, pokoi profesorskich, sali amfiteatralnej-wykładowej, 9 sal dydaktycznych, dziekanatów, działu nauczania i rekrutacji oraz sali posiedzeń senatu i gabinetów profesorskich	2001/2004	20 000	26 598	747 103	-	-
Krakowska Szkoła Wyższa im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego								
19.	Zespół Krakowskiej Szkoły Wyższej im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego z usługami komercyjnymi Centrum Młodzieży oraz infrastrukturą techniczną przy ul. Gustawa Herlinga Grudzińskiego w Krakowie	Etap I inwestycji: budynek o pow. 11 tys. m. kw., 43 pomieszczenia dydaktyczno-naukowe, dwie 300 osobowe aule, pracownie komputerowe i pracownie rzeźby, dziekanaty, klub studencki, punkty usługowe oraz biblioteka; Etap II inwestycji: trzykondygnacyjny budynek o łącznej powierzchni 5.462. 84 m. kw., pomieszczenia dydaktyczne i administracyjne (dziekanaty, katedry) oraz rekreacyjno-sportowe z zapleczem, aula mieszcząca prawie 500 osób.	Etap I 2003/2004 Etap II 2004/2005	55 000	13 251	25 099	20 000	7-8 000
Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Targu								
20.	Adaptacja na potrzeby dydaktyczne niedokończonyj budowy internatu ZSR	Przebudowa internatu będącego w stanie surowym, otwartym na pomieszczenia dydaktyczne, wykonanie wszystkich robót instalacyjnych, wykończeniowych, zakup plewskiego wyposażenia w sprzęt i meble	2002/2005	11 500	4 903	6 256	339	

Źródło: opracowanie własne UMWM na podstawie danych z uczelni

1. FINANSOWANIE KULTURY

Działalność kulturalna polegająca na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury prowadzona jest w województwie małopolskim zarówno przez instytucje kultury jak i w formie pozainstytucjonalnej. Pozainstytucjonalny ruch kulturalny tworzą różnego rodzaju towarzystwa, stowarzyszenia, fundacje, zrzeszenia kulturalne, a także liczne grupy nieformalne. Na terenie województwa małopolskiego działalność prowadzą instytucje kultury o charakterze narodowym i regionalnym, ponadto funkcjonuje kilkaset gminnych oraz powiatowych instytucji kultury i placówek kultury z wieloma filiami, klubami, świetlicami, a także placówki przyzakładowe i spółdzielcze.

W latach 1999-2004 największymi źródłami finansowania kultury są budżety jednostek samorządu terytorialnego: budżet Województwa Małopolskiego, budżety gmin i powiatów.

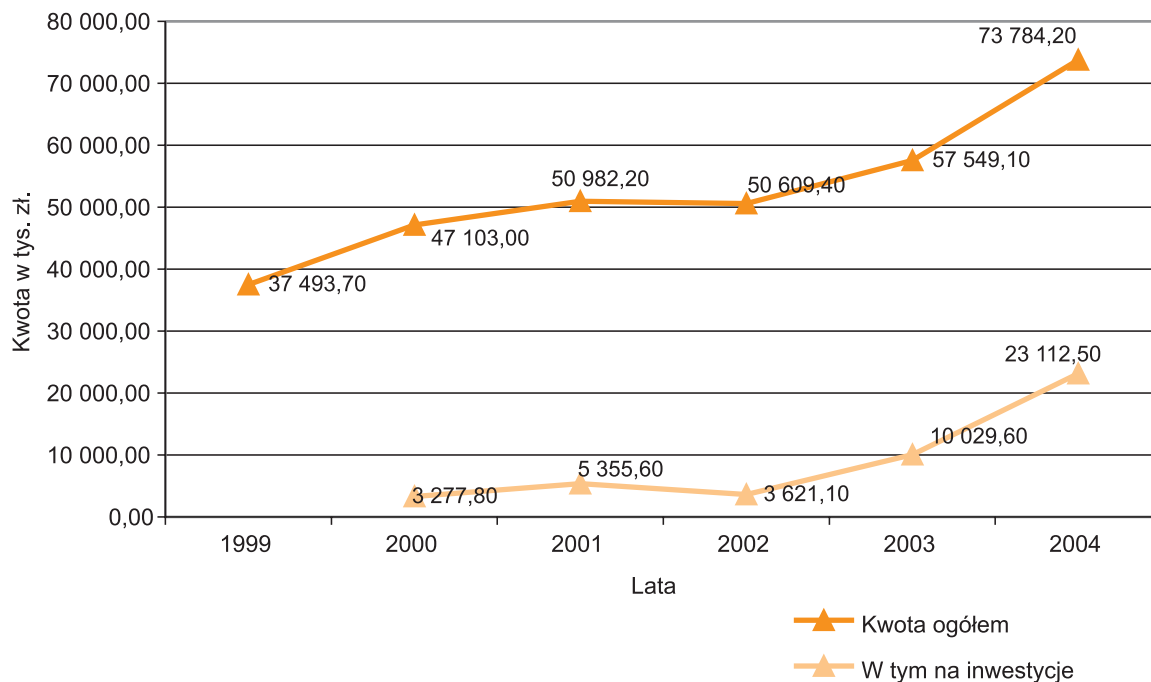
Tabela 43. **Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2003 r. – według wybranych rozdziałów klasyfikacji ***

	Ogółem w tysiącach złotych	Na 1 mieszkańca w złotych	Z „ogółem” w tysiącach złotych				
			muzea, ochrona i konserwacja zabytków	biblioteki	domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	teatry dramatyczne i lalkowe	teatry muzyczne, opery i operetki
P O L S K A	2 629 085	68,84	379 085	683 579	715 347	246 188	167 090
Województwo Małopolskie	226 661	69,68	31 763	50 042	75 208	20 666	10 947
W odsetkach							
	%		muzea, ochrona i konserwacja zabytków	biblioteki	domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	teatry dramatyczne i lalkowe	teatry muzyczne, opery i operetki
P O L S K A	100		14,42	26,00	27,21	9,36	6,36
Województwo Małopolskie	100		14,01	22,08	33,18	9,12	4,83

* Łącznie z transferami pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.

Źródło: Kultura w 2003 r., GUS

Wykres 38. Środki przekazane w latach 1999-2004 z budżetu Województwa Małopolskiego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (w tys. zł)

Źródło: Urząd Marszałkowski WM.

W instytucjach kultury, których organizatorem jest Województwo Małopolskie zatrudnienie wynosiło (średnioroczne w przeliczeniu na etaty) – 1299,5 etatów.

Z budżetu państwa utrzymywanych jest 7 narodowych instytucji kultury zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego. Od stycznia 2004 r. w Krakowie działa narodowa instytucja kultury – Instytut Książki.

Z budżetu państwa przyznane były także dotacje celowe na dofinansowanie bieżących zadań własnych, związanych z prowadzeniem instytucji kultury przejętych w dniu 1 stycznia 1999 roku.

Ważnym źródłem finansowania odnowy zabytków były środki celowe Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa, które wynosiły:

- w 1999 roku – 34 100 000 zł,
- w 2000 roku – 40 254 331 zł,
- w 2001 roku – 32 400 300 zł,
- w 2002 roku – 32 400 993 zł,
- w 2003 roku – 31 066 076 zł,
- w 2004 roku – 31 036 573 zł.

2. ŻYCIE KULTURALNE

Region Małopolski charakteryzuje się dużą liczbą stałych i cyklicznych przedsięwzięć kulturalnych mających często charakter międzynarodowy.

W roku 2004 Krakowie odbyły się w Krakowie liczne wydarzenia kulturalne, min: Koncert *Kraków Ukrainie*, II Festiwal *Sacrum-Profanum*, II Festiwal Pierogów w Krakowie, VI Festiwal Muzyki Tradycyjnej *Rozstaje, Święto Chleba* i Festiwal Produktów Regionalnych, Jarmark Świętojański, Święto Miasta Krakowa, Dni Europejskie, I Festiwal *Misteria Paschalia*, a także masowe wydarzenia kulturalno-rekreacyjne, takie jak *Wianki* czy Noc Sylwestrowa na Rynku „*Sylwester z gwiazdami*”.

Wyrazem aktywności środowisk twórczych i animatorów kultury Województwa Małopolskiego jest organizowanie imprez artystycznych i innych przedsięwzięć kulturalnych o szczególnym znaczeniu dla rozwoju poszczególnych dziedzin kultury oraz o wysokich walorach promocyjnych. Należą do nich prestiżowe wydarzenia o znaczeniu międzynarodowym, ogólnopolskim i regionalnym, w większości wspierane finansowo przez Województwo Małopolskie.

W 2004 r. były to między innymi przedsięwzięcia:

- Muzyczne: Studencki Festiwal Piosenki w Krakowie, Międzynarodowy Konkurs Współczesnej Muzyki Kameralnej, Letni Festiwal Jazzowy w „Piwnicy pod Baranami”, Międzynarodowy Festiwal „*Muzyka w Starym Krakowie*”, Starosądecki Festiwal Muzyki Dawnej, XIV Międzynarodowy Festiwal Orkiestr Wojskowych, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej w Zakopanem, XIV Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej w Wygiełzowie, Dni Muzyki Karola Szymanowskiego w Zakopanem, Małopolskie Konkursy Chórów i Orkiestr Dętych, IX Spotkania Wysockie „*Wieczera*”, Misterium Wielkopostne w wykonaniu Dziewczęcego Chóru Katedralnego „*Puelle Orantes*”, Festiwal Muzyczny „*Lutosławski i Jego Muzyczne Inspiracje. 10 rocznica śmierci kompozytora*”, XIII Międzynarodowy Festiwal Piosenki Żeglarskiej „*Shanties*”, X Międzynarodowy Konkurs Gitarowy im. Czesława Drożdżewicza „*Krynica 2004*”.
- Teatralne i baletowe: Festiwal Opery w Krakowie, Festiwal Komedii „*Talia*” w Tarnowie, XI Ogólnopolski Otwarty Festiwal Teatrów Amatorskich „*ODEON' 2004*”, Międzynarodowy Festiwal Teatrów Alternatywnych Krakowskie Reminiscencje Teatralne, VII Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych, Festiwal Dedykacje – „*Czechow*”, II edycja Festiwalu Widowisk Dla Dzieci „*Na Ziarnku Grochu*” Mity – Legendy – Baśnie Krajów Nordyckich, IV Międzynarodowy Festiwal Kataryniarzy.
- Filmowe i fotograficzne: Krakowski Festiwal Filmowy, XI Międzynarodowy Festiwal Filmowy „*Etiuda 2004*”.
- Plastyczne: Biennale Sztuki Projektowania, X Międzynarodowe Biennale Architektury, Konkurs „Projekt Mebla Kalwaryjskiego”.
- Literackie i czytelnicze: Konkurs Poezji Religijnej im. Ks. Prof. Józefa Tischnera w Ludźmierzu, „*Homini Urbani*” – Międzynarodowe Forum Dla pisarzy, Tłumaczy i Krytyków Literatury w Willi Decjusza.
- Interdyscyplinarne: Festiwal Kultury Żydowskiej, Spotkania z Kulturą Żydowską „*Bajit Chadasz*”, Letnia Szkoła Wyszehradzka, IX Chrześcijańskie Dni Żaka, Festiwal Nauki w Krakowie, Program edukacyjno-wychowawczy „*Niepokorna Małopolska. Droga do wolności*”, XVI Ogólnopolski Konkurs Twórczości Artystycznej o tematyce Kościuszkowskiej w Raclawicach, *Projekt pn. „Małopolska niezawodnym oparciem czynu Wojciecha Korfańtego*”, Trzy Dni w Taborze Cygańskim.
- Folkloru i sztuki ludowej: 41 Tydzień Kultury Beskidzkiej – estrady w Makowie Podhalańskim i Oświęcimiu, Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziem Górskich w Zakopanem, XXX Jubileuszowy festiwal Folklorystyczny „*Limanowska Ślaza*”, „*Góralski Karnawał*” i „*Sabałowe Bajania*” w Bukowinie Tatrzańskiej, XX „*Babiogórska Jesień*” Festiwal Karpacki w Zawoi, Szkoła Ginących Zawodów, Folkloru i Sztuki Ludowej w Bukowinie Tatrzańskiej, V Międzynarodowy Festiwal Koronki Klockowej w Bobowej, XII Międzynarodowy Eestiwiał Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Folklorystycznych „*Krakowiak 2004*”, Konkurs Palm Wielkanocnych i Ręko-

- dzieła Artystycznego w Lipnicy Murowanej, „*Majówka Tatrzańska*” w Zakopanem, 62 Konkurs na Najpiękniejszą Szopkę Krakowską, XVI Przegląd Folkloru Pogórza „*Pogórzańska Wiosna*” – Muzealne: Realizacja stałych wystaw pn. „*Atrakcyjne ekspozycje w małopolskich muzeach*” w Muzeum Archeologicznym, Etnograficznym, Tatrzańskim, Muzeum Pożarnictwa w Alwerni, Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie; program „Archeologia w Gminie”, program na rzecz społeczności romskiej w Polsce; zakupy dzieł sztuki i konserwacja eksponatów muzealnych.

W październiku 2004 r. odbyły się *8 Targi Książki w Krakowie*, będące bez wątpienia czołowym krajowym przedsięwzięciem kulturalno-handlowym. Z roku na rok targi rozrastają się i zyskują na znaczeniu, są coraz bogatsze w wydarzenia handlowe i kulturalne. Przyczynia się do tego nie tylko atmosfera, którą tworzą liczne imprezy towarzyszące, odbywające się w różnych miejscach Krakowa, lecz także obecność wielu postaci życia literackiego. Targi Książki w Krakowie są wysoko cenione w kręgach wydawniczych i bibliotekarskich, a także miłośników książki i szerokiej rzeszy czytelników. W roku 2004 uczestniczyło w nich 330 wystawców z całego kraju. Podczas czterech dni trwania hale targowe o powierzchni 2 500 m² odwiedziło blisko 25 000 osób. Swoim rozmachem, ilością zaproszonych gości i wydawców, ilością tytułów oraz bogactwem imprez towarzyszących, Targi uczyniły Kraków doroczną stolicą polskiej książki.

W dniach 13-15 maja 2004 r. odbyła się trzecia edycja *Małopolskich Dni Książki „Książka i Róża”*. Pomysł, aby w trakcie trwania Dni księgarnie obniżyły ceny książek o 10% oraz do każdej zakupionej książki dołączyły różę okazał się bardzo dobrym sposobem promocji książki i czytelnictwa. W akcji uczestniczyło 48 księgarń z Krakowa, Tarnowa, Chrzanowa, Nowego Targu i Zakopanego. Projekt zrealizowany został we współpracy Województwa Małopolskiego z Polską Izbą Książki oraz Biurem Targów Książki w Krakowie.

Od roku 2000 r. przyznawana jest *Nagroda im. Kazimierza Wyki* za wybitne osiągnięcia w dziedzinie eseistyki oraz krytyki literackiej i artystycznej. Efektem jej ustanowienia i przyznania jest promocja dokonań środowisk naukowych i literackich województwa oraz realizacja mecenatu samorządowego nad twórcami. Jest bardzo wysoko oceniana zarówno przez teoretyków literatury i sztuki, jak i samych twórców. Laureatami Nagrody Marszałka Województwa Małopolskiego w latach 2000-2004 zostali kolejno: Tadeusz Nyczek, prof. Maria Janion, prof. Michał Głowiński, prof. Jan Prokop, W roku 2004 *Nagroda im. Kazimierza Wyki* została przyznana wspólnie przez Marszałka Województwa Małopolskiego i Prezydenta Miasta Krakowa a otrzymał ją prof. Przemysław Czapliński, krytyk i teoretyk literatury, jeden z najwybitniejszych znawców polskiej literatury współczesnej.

W roku 2003 Zarząd Województwa Małopolskiego ustanowił *Nagrodę Województwa Małopolskiego im. Mariana Korneckiego* za wybitne osiągnięcia w dziedzinie ochrony zabytków architektury drewnianej Małopolski oraz ich promocji. Pierwszym laureatem Nagrody został ks. Zbigniew Kras z Lipnicy Murowanej. Nagrodę w roku 2004 otrzymał ks. Mieczysław Czekaj, rektor Parafii p.w. św. Antoniego Padewskiego w Boguszy. Przyznane zostały także dwa wyróżnienia dla: Pana Krzysztofa Jędrzejka – właściciela skansenu w Laskowej – za inicjatywę i realizację prywatnego skansenu obiektów zabytkowych budownictwa ludowego w Laskowej, Księdza Bogusława Zawiaślaka – Proboszcza Parafii p.w. św. Jakuba w Powroźniku – za wieloletni trud na polu ochrony zabytków budownictwa sakralnego.

Po raz pierwszy w roku 2003 przyznane zostały *Nagrody Województwa Małopolskiego im. Stanisława Witkiewicza* za twórcze zastosowanie tradycji regionalnych w architekturze współczesnej Województwa Małopolskiego. Pierwszą nagrodę otrzymał Kompleks Szkół – Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące w Skale, zgłoszony przez Urząd Miasta i Gminy w Skale, autorem projektu jest mgr inż. arch. Zbigniew Bielak. W roku 2004 przyznano II nagrodę (nagrody pierwszej nie przyznano) dla kościoła pw. św. Rafała Kalinowskiego – proj. dr inż. arch. Hubert Melges, dr inż. arch. Małgorzata Melges; inwestor ks. Krzysztof Strzelczyk.

Najważniejszym przedsięwzięciem kulturalnym Województwa Małopolskiego są *Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego*, organizowane od roku 1999. Zostały one pomyślane i są z powodzeniem realizowane jako priorytetowy, stały element integrujący region i promujący jego wspaniałą spuściznę historyczną, stanowiącą ważną część dziedzictwa narodowego.

W sześciu edycjach Dni, które odbyły się w latach 1999-2004, udostępniono zwiedzającym 101 obiektów zabytkowych, m.in. klasztory, kościoły, muzea, kompleksy dworskie, pałace, wiekowe ogrody i stare nekropolie, miasteczka z ich charakterystyczną zabudową, zabytki sztuki ludowej i budownictwa. Inicjatywa bezpłatnego udostępnienia obiektów zabytkowych spotkała się z dużym zainteresowaniem mieszkańców województwa i turystów, o czym świadczy udział blisko 20 000 zwiedzających w każdej edycji Dni.

VI Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego odbyły się w dniach 5-6 czerwca 2004 r., a uroczyste spotkanie w ramach Dni odbyło się w dniu 5 czerwca 2004 r. w Pałacu Konopków w Wieliczce (Siedziba Instytutu Pamięci Narodowej), na którym zostały wręczone nagrody uczestnikom konkursów: konkursu historycznego „Z rodzinnych albumów. Budowanie Niepodległej 1914-1939”; konkursu rysunkowego i stron www dla dzieci i młodzieży „Skarby Małopolski”; projektu edukacyjnego „Sekrety zabytków”. Odbyła się także promocja albumu „Skarby małopolskich muzeów”. Ważnym elementem wzbogacającym program Dni jest również konkurs fotograficzny „Skarby Małopolski”, który w trzech dotychczasowych edycjach gromadził po ok. 60 autorów fotografików, miłośników piękna małopolskiej ziemi. Rozstrzygnięciu Konkursu towarzyszy wystawa najlepszych prac, nagradzanie laureatów oraz specjalna publikacja. W roku 2004 rozstrzygnięcie czwartej edycji konkursu fotograficznego „Skarby Małopolski” i otwarcie wystawy pokonkursowej odbyło się w dniu 12 września w Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu. Wystawie towarzyszyło seminarium na temat: „Europejskie Dni Dziedzictwa – Dziedzictwo – Kulturowe Karpat”.

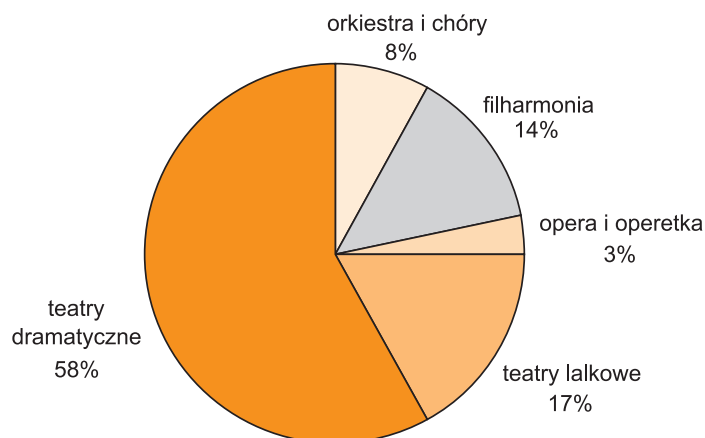
Organizatorem Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego jest Województwo Małopolskie, współpracujące z właścicielami i opiekunami obiektów zabytkowych, samorządami powiatowymi i gminnych, mediami oraz organizacjami pozarządowymi.

Ważną rolę w tworzeniu i upowszechnianiu dóbr kultury oraz w wychowaniu przez sztukę pełni 20 teatrów i instytucji muzycznych. W województwie małopolskim instytucje te skupione są głównie w stolicy regionu – Krakowie, w którym działają również prężnie liczne środowiska twórcze: muzyczne, teatralne, literackie, plastyczne i inne. Poza Krakowem działają: Teatr im. Stanisława Ignacego Witkiewicza w Zakopanem (instytucja Województwa Małopolskiego), Tarnowski Teatr im. Ludwika Solńskiego w Tarnowie (instytucja Miasta Tarnowa) oraz Teatr Lalki „Rabcio” w Rabce (instytucja powiatu nowotarskiego). W 2004 r. Gmina Miejska Kraków utworzyła dwie instytucje kultury: Teatr KTO i Teatr „Łąźnia Nowa”. Teatr KTO został założony przez absolwentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w 1977 r., do 2004 r. działał w strukturze Centrum Kultury „Dworek Białoprądnicki”.

W 2004 roku teatry i instytucje muzyczne wystawiły 4081 spektakli i koncertów, w których uczestniczyło 706,9 tys. widzów i słuchaczy. Liczba przedstawień wzrosła w porównaniu z rokiem 2003 o 4,4%, natomiast wśród widzów nastąpił spadek o 1,3%. Najwięcej widzów było w podregionie m. Krakowa i stanowili oni 86,6% wszystkich widzów, drugie miejsce zajmował podregion nowosądecki 8,3% i podregion krakowsko-tarnowski 5,1%.

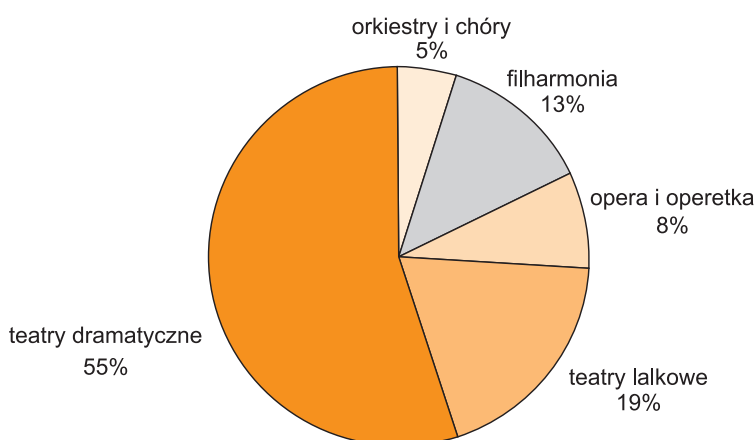
Podobnie kształtowała się ilość przedstawień, gdzie miasto Kraków było na pierwszym miejscu (3 234), a następne miejsca zajmował podregion krakowsko-tarnowski (479), gdzie zaobserwowano największy wzrost w stosunku do poprzedniego roku o 19,2% i podregion nowosądecki (368). Na jedno przedstawienie w Małopolsce przypadało średnio 173 widzów, przy czym w mieście Krakowie 189 widzów, podregionie nowosądeckim 160, a najmniej w podregionie krakowsko-tarnowskim zaledwie 75 osób.

Wykres 39. Przedstawienia i instytucje teatrów i instytucji muzycznych w 2004 r.

Źródło: Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego Krakowie, czerwiec 2004

Wykres 40. Widzowie i słuchacze teatrów i instytucji muzycznych w 2004 r.

Źródło: Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego Krakowie, czerwiec 2004

W 2004 roku Zarząd Województwa Małopolskiego przeznaczył dodatkowe środki na rozszerzenie oferty teatrów i instytucji muzycznych o nowe miejsca na terenie województwa małopolskiego. Dzięki temu mieszkańcy Tarnowa, Nowego Sącza i Zakopanego podziwiali spektakle Opery Krakowskiej i Teatru im. Juliusza Słowackiego oraz wysłuchali koncertów zespołów artystycznych Filharmonii im. Karola Szymanowskiego. Odbывały się one m. in. w nowej sali im. Lucjana Lipińskiego w „Sokole” w Nowym Sączu, w sali widowiskowej Mościckiej Fundacji Kultury, w Tarnowskim Teatrze im. Ludwika Solkiego w Tarnowie oraz w kościele w Zakopanem. Duży zasięg terytorialny mają koncerty umuzykalniające organizowane przez Filharmonię im. Karola Szymanowskiego w Krakowie, w ramach wieloletniego programu edukacji muzycznej dzieci i młodzieży (w 2004 roku odbyły się 407 koncerty).

W październiku 2004 r. Opera Krakowska obchodziła Jubileusz 50-lecia działalności i w tym jubileuszowym roku, we wrześniu została rozpoczęta budowa pierwszego w dziejach Krakowa gmachu operowego. Powstaje nowoczesny teatr z widownią na 760 miejsc, z dużym zapleczem scenicznym,

salami prób, garderobami, kawiarnią i restauracją. Ważnym wydarzeniem w 2004 r. była realizacja opery – „*Halka*” Stanisława Moniuszki, widowiska plenerowego na Skałkach Twardowskiego w Krakowie, w reżyserii Krzysztofa Jasińskiego.

Z inicjatywy założycieli Teatru Scena EL-JOT – pierwszego w Polsce prywatnego teatru, działającego od 1991 roku, a od roku 2000 mającego swoją siedzibę na krakowskim Kazimierzu, w maju 2004 r. zainaugurowała działalność Krakowska Opera Kameralna. Nowa scena jest miejscem prezentacji operowego mistrzostwa, jak i próby sił dla młodych śpiewaków.

W 2004 roku Stowarzyszenie „Międzynarodowe Sezony Teatralne i Baletowe” było organizatorem Festiwalu „*Dedykacje – Czechow. Kultura teatralna promocji Regionu Małopolska*”. W czasie Festiwalu pokazane zostały europejskie arcydzieła teatralne m.in. spektakl „*Mewa*” w wykonaniu Teatru z Rygi, „*Wesolutki cmentarz*” w wykonaniu Teatru z Sankt Petersburga oraz przedstawienie „*Wiśniowy sad*” w wykonaniu Teatru Polskiego z Wrocławia.

Na terenie województwa na koniec 2004 roku działały 103 muzea i oddziały muzealne. Jest to blisko 1/6 wszystkich muzeów w Polsce (665 muzeów). Pomimo, że liczba muzeów nie uległa zmianie (w odniesieniu do 2003 r.) pozytywnym zjawiskiem jest zwiększenie się liczby zwiedzających w stosunku do 2003 roku o 6,3 %. W 2004 roku liczba zwiedzających wyniosła 4 943,1 tys. osób. Wśród powiatów najwięcej zwiedzających odnotowano w mieście Krakowie 1845,2 tys. (37,3 % ogółu zwiedzających i powiatach ziemskich: wielickim 834,1 tys. (16,9 %), nowotarskim 670,1 tys. (13,6 %), oświęcimskim 574,8 tys. (11,6 %). Spośród wszystkich rodzajów muzeów największym powodzeniem wśród odwiedzających cieszą się muzea artystyczne (29 % zwiedzających).

W województwie małopolskim najliczniej reprezentowane są muzea regionalne, artystyczne oraz historyczne. W ramach prowadzonej działalności oświatowej muzea organizują coraz więcej odczytów (w roku 2004 – 8 552) i seansów filmowych (w roku 2004 – 4 754). W małopolskich muzeach w 2004 roku można było zobaczyć – oprócz wystaw stałych – również 427 wystaw czasowych organizowanych w kraju (z tego 291 własnych i 136 obcych krajowych i z zagranicy). W porównaniu z 2003 rokiem było odpowiednio mniej o 3,3 % wystaw własnych i 6,2 % wystaw obcych. Muzea prezentują również swoje zbiory za granicą i w ubiegłym roku zorganizowano 18 wystaw poza granicami Polski (o 6 mniej niż w 2003 roku).

Zbiory muzeów województwa małopolskiego obejmowały na koniec 2004 roku 3920,1 tys. muzealiów (to jest przedmiotów o trwałej wartości kulturowej: historycznej, naukowej, poznawczej, estetycznej politycznej lub społecznej, podlegających ochronie prawnej, objętych inwentarzem zabytków w muzeum) i był to wzrost o 2,5 % w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Najwięcej muzealiów to zbiory z dziedziny przyrody (53 %), następnie archeologii (14 %), historii (11 %) i sztuki (8 %).

Zbiory muzealiów w województwie małopolskim stanowią blisko 30 % zasobów muzealnych Polski. Zasoby o wartości muzealnej zgromadzone są także w kościołach i klasztorach, w wyodrębnionych ekspozycjach o charakterze muzealnym w bibliotekach i archiwach oraz u osób prywatnych. Część zbiorów w muzeach państwowych i samorządowych stanowią depozyty kolekcji prywatnych. W muzeach województwa małopolskiego znajduje się ponad 56 tys. obiektów wypożyczonych z innych muzeów, instytucji oraz osób prywatnych, wpisanych do księgi depozytów. Funkcjonuje w nich ponad 300 stałych wystaw własnych.

W latach 2001-2004 otwarto nowe stałe ekspozycje w muzeach, których organizatorem jest Województwo Małopolskie: w Muzeum Archeologicznym w Krakowie – wystawę „*Bogowie starożytnego Egiptu*”, oraz nową stałą ekspozycję „*Pradzieje i wczesne średniowiecze Małopolski*”, w Muzeum Okręgowym w Tarnowie zmodernizowano stałą ekspozycję poświęconą Romom pt. „*Cyganie – historia, kultura*”; w Muzeum Tatrzańskim im. Dra Tytusa Chałubińskiego rozpoczęto modernizację stałej ekspozycji poświęconej przyrodzie ożywionej.

Działalność małopolskich muzeów jest w Polsce wysoko oceniana, o czym świadczą nagrody i wyróżnienia uzyskane w organizowanym przez Ministerstwo Kultury konkursie na wydarzenie muzealne roku *Sybilla 2004*. II nagrodę w kategorii programów edukacyjnych, oświatowo-wychowawczych i promocyjnych otrzymało Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu za *Poświęcenie cerkwi p.w. Dymitra Męczennika z Czarnego kościoła rzymsko-katolickiego p.w. Św. Św Piotra i Pawła z Łososiny Dolnej*

w nowosądeckim skansenie, I nagrodę w tej samej kategorii przyznano Muzeum Narodowemu w Krakowie za projekt *Noc Muzeów*. Muzeum Narodowe w Krakowie otrzymało także II nagrodę w kategorii „Dokonania z zakresu działalności naukowej” za *Laboratorium Analiz i Nieniszczących Badań Obiektów Zabytkowych*, oraz II nagrodę w kategorii „Dokonania z zakresu organizacji” za *Rekompozycję „Ogrodu Józefa Mehoffera” i udostępnienie go dla publiczności*, a także wyróżnienie w kategorii „Dokonania z zakresu konserwacji” za *kompleksową konserwację obrazu Henryka Siemiradzkiego „Pochodzenie Nerona”*. Wyróżnieniem uhonorowano Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie za *wystawę plenerową dla dzieci „Ogród nowych słówek”* w kategorii „Programów edukacyjnych, oświatowo-wychowawczych i promocyjnych”.

Muzea, których organizatorem jest województwo małopolskie zorganizowały w 2004 roku 122 wystawy, które zwiedziło 546 365 osób. Do wyróżniających się wystaw czasowych należały także: „*Sto najciekawszych odkryć archeologicznych w Chinach*”, „*Antyczne mozaiki z Rawenny*” (Muzeum Archeologiczne), „*Strój krakowski. Między prawdą a wyobrażeniem*”, „*Historia porcelany chińskiej od X w. do czasów współczesnych*” (Muzeum Etnograficzne), „*Pietas et Literae – wpływ Kolegium Pijarów w Podolińcu na rozwój dawnego szkolnictwa*” wystawa organizowana przez Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu (w Nowym Sączu i Starej Lubowni na Słowacji), organizowana w Musée d’Aquitaine w Bordeaux przez Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego wystawa „*Tatry – Złota Polska Legenda – kolekcja Muzeum Tatrzańskie* oraz wystawa „*Burza – Armia Krajowa w 1944 r.*” (Muzeum Armii Krajowej im. Gen. Emila Fieldorfa „Nila” w Krakowie).

Na szczególną uwagę zasługuje udział muzeów w organizowanej po raz pierwszy w Krakowie *Nocy Muzeów*, które na tę okazję udostępniły obiekty dotąd nie eksponowane, a także przygotowały specjalne wystawy i imprezy oraz w projekcie edukacyjno-promocyjnym „*Muzeobranie*” (zorganizowanym przez Małopolski Instytut Kultury a obejmującym muzea województwa małopolskiego); Dużym powodzeniem cieszył się także organizowany po raz pierwszy (a pomyślany jako coroczna impreza) *I Małopolski Piknik Lotniczy*. Inicjatorem i wykonawcą tej atrakcyjnej propozycji kulturalnej i rekreacyjnej jest Muzeum Lotnictwa Polskiego.

Oferta muzeów uzupełniana jest również działalnością wystawienniczą galerii sztuki. W województwie małopolskim 56 % galerii to galerie zaliczane do sektora prywatnego, 44 % to galerie działające w sektorze publicznym. W roku 2004 na terenie województwa małopolskiego działało 66 galerii i był to spadek w stosunku do 2003 roku o 7 %. Galerie przygotowały i zaprezentowały 755 wystaw w kraju (z tego 676 wystaw własnych, 59 zagranicznych i 20 międzynarodowych) i 822 ekspozycje (z tego 739 krajowe, 63 zagraniczne i 20 międzynarodowych). Liczba wystaw była mniejsza o 5,7 %, a ekspozycji o 7,0 % w stosunku do roku poprzedniego. Za granicą małopolskie galerie zaprezentowały 34 wystawy. Wystawy w galeriach Małopolski zwiedziło 469,6 tys. osób i w stosunku do poprzedniego roku był to spadek o 18,2 %. W 2004 roku na 1000 mieszkańców Małopolski przypadało 144 odwiedzających galerie, tj. o 33 osoby mniej niż rok wcześniej. Jedną wystawę zobaczyło średnio 622 osoby, podczas gdy w 2003 roku – 717 osób. Największa liczba zwiedzających przypadała na miasto Kraków (301,7 tys., tj. 64 % ogółu), gdzie mieści się większość galerii (49, tj. 74 %) i gdzie najwięcej zaprezentowano wystaw (550, tj. 73 %).

W 2004 roku galerie zorganizowały 358 odczytów i prelekcji, na których zgromadziło się 19,9 tys. słuchaczy, 270 spotkań autorskich z 14,8 tys. uczestników oraz 256 seansów filmowych, na które przybyło 6,8 tys. widzów.

Obszar województwa małopolskiego nasycony jest dużą ilością dóbr kultury materialnej. Ewidencja zabytków znajdujących się na terenie województwa małopolskiego (na podstawie szacunkowych danych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Regionalnego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Krakowie) obejmuje około 50 000 obiektów.

Spośród kilkudziesięciu tysięcy zespołów zabytkowych i obiektów (nieruchomych) do wojewódzkiego rejestru zabytków jest wpisanych 5 197 zabytków nieruchomych.

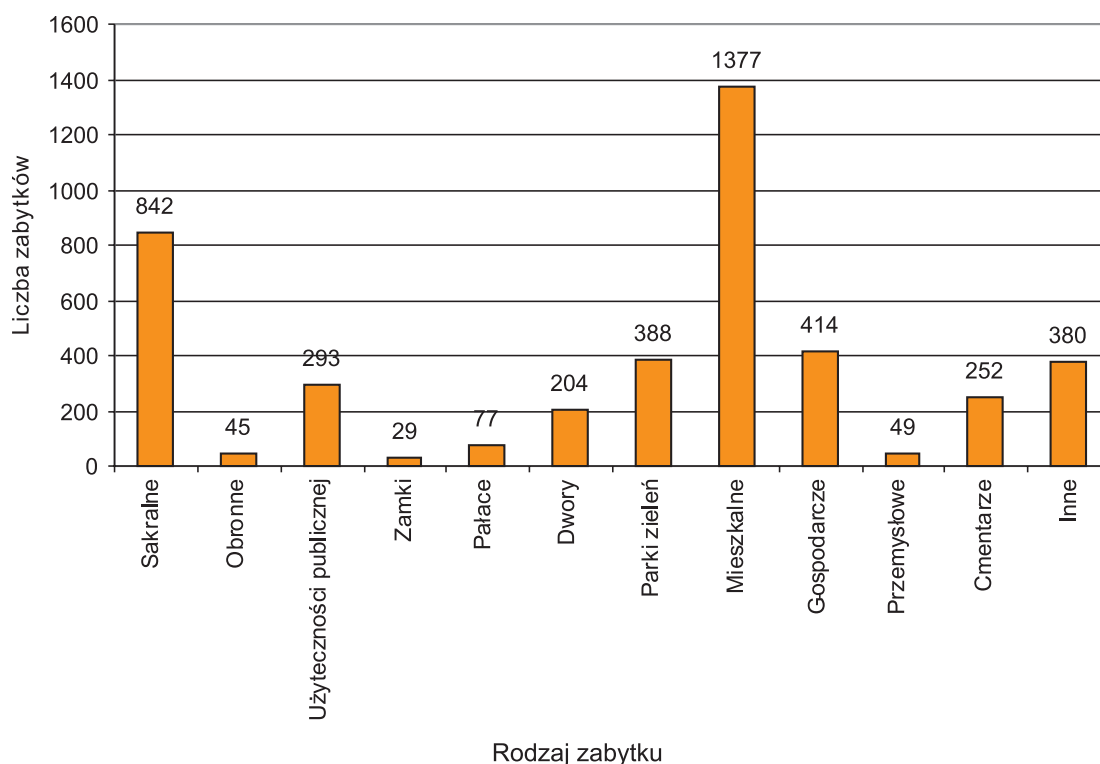
W roku 2004 wydatki Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa wyniosły 31 036 573 zł. Do najważniejszych zrealizowanych zadań konserwatorskich należą prace w kaplicy Zygmuntońskiej w katedrze wawelskiej, remont konserwatorski Pałacu Górków, konserwacja kaplic w kościele

św. Piotra i Pawła, remont elewacji wikarówki na Wawelu, elewacji kościoła oo. Dominikanów, konserwacja wnętrza kościoła oo. Pijarów, stali w prezbiterium kościoła Bożego Ciała, biblioteki w klasztorze Paulinów „na Skałce”.

Z budżetu Województwa Małopolskiego w roku 2004 na realizację 27 zadań w dziedzinie ochrony zabytków przeznaczono kwotę 450 000 zł. Prace konserwatorskie prowadzono przy obiektach ruchomych i nieruchomych.

Nową inicjatywą podjętą w 2004 r. był Program „Konserwator” realizowany przez Samorząd Województwa Małopolskiego jako pierwszy tego typu program wojewódzki w Polsce. Dotyczył czasowego zatrudnienia – w ramach robót publicznych i prac interwencyjnych – osób długotrwale bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym przy pracach związanych z zachowaniem i rewitalizacją substancji zabytkowej oraz ochroną krajobrazu kulturowego na terenie województwa małopolskiego. W 2004 r. w ramach Programu „Konserwator” Zarząd Województwa Małopolskiego rozdysponował blisko 2 mln. zł dla 43 beneficjentów.

Wykres 41. Zabytki ze wskazaniem rodzaju zabytku w 2004 r.

Źródło: Rejestr Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Tabela 44. **Wojewódzki rejestr zabytków w 2004 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba zabytków
1.	Zabytki nieruchome w rejestrze zabytków w Województwie Małopolskim	5197
2.	Wielkoobszarowe założenia wiejskie lub miejskie (układy urbanistyczne, place, ulice, układy ruralistyczne) w województwie	50
3.	Wielkoobszarowe założenia miejskie lub wiejskie wpisane do rejestru zabytków (układ urbanistyczny, ulica, plac, etc.)	93
4.	Zabytki wpisane do rejestru i przeniesione do skansenów	25
5.	Zabytki wpisane do rejestru zabytków (z wyłączeniem: założeń wielkoobszarowych, zabytków archeologicznych, obiektów przeniesionych do skansenów i nieistniejących)	4334

Źródło: Rejestr Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

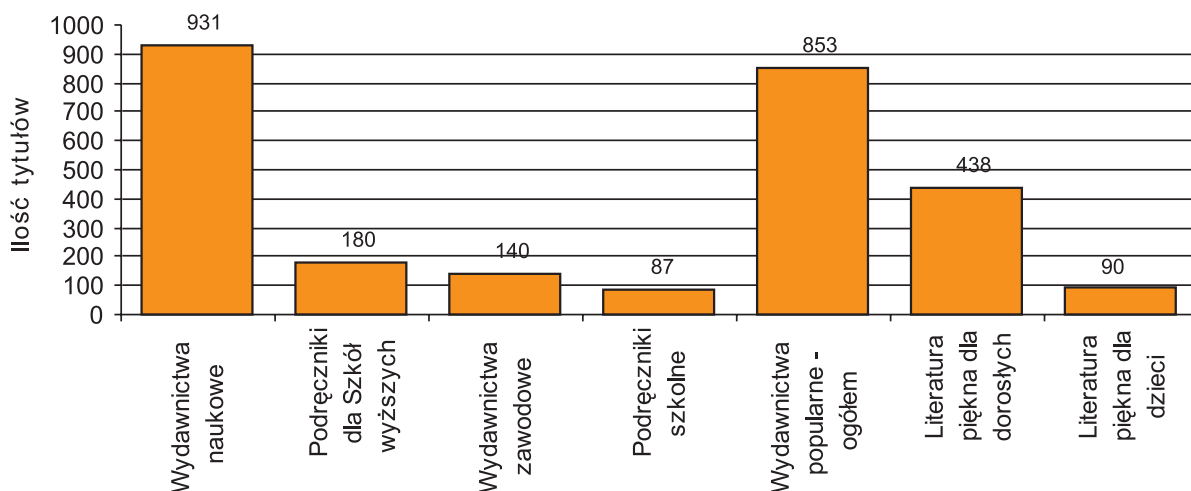
Tabela 45. **Finansowanie prac konserwatorskich i innych zadań z zakresu ochrony zabytków w latach 1999-2004**

Lp.	Źródło finansowania	Przeznaczenie	1999	2000	2001	2002	2003	2004
1	Budżet Województwa Małopolskiego	Zabytki ruchome	757 000	675 000	755 472	1 015 365	828 029	450 000
2.	Budżet Wojewody Małopolskiego (Środki będące w dyspozycji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków)	Zabytki ruchome	664 962	1 088 912	168 577	970 000	996 863	951 495
		Archeologiczne dobra kultury	137 000	154 422	218 004	60 406	72 730	73 000
3.	Środki finansowe Generalnego Konserwatora Zabytków przeznaczone dla województwa małopolskiego	Zabytki nieruchome, zabytki architektury Skarbu Państwa, obiekty własne resortu, programy resortowe: sakralne drewniane i zabytki romańskie	3 078 450	1 961 133	424 578	939 583	767 684	494 593
4.	Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa	Zabytki nieruchome	34 100 00	40 254 33	32 400 30	32 400 99	31 066 07	31 036 573

Źródło: Urząd Marszałkowski WM, Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa

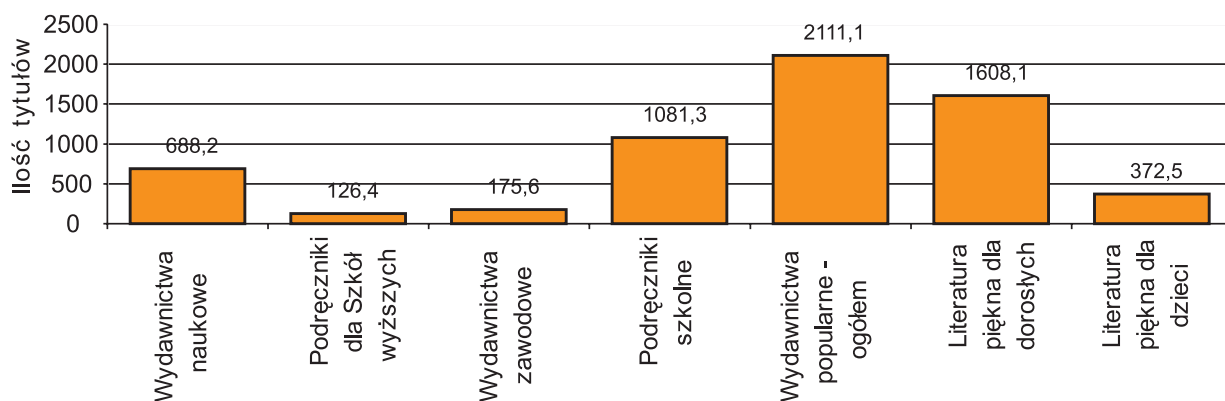
Województwo małopolskie może poszczycić się drugą pozycją w kraju pod względem ilości zarejestrowanych i należących do najbardziej ekskluzywnych, nobilitujących autorów oficyn wydawniczych, z których większość stanowią wydawnictwa prywatne oraz kościelne i zakonne. W Krakowie działają oficyny o wieloletnich tradycjach jak: Wydawnictwo Literackie, Społeczny Instytut Wydawniczy „Znak”, Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Oddział Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, oddziały Państwowego Wydawnictwa Naukowego i Wydawnictwa Prasowego oraz nowe oficyny wydawnicze.

Wykres 42. Książki i broszury wydane w roku 2003 roku – tytuły

Źródło: GUS

Wykres 43. Książki i broszury wydane w 2003 r. – nakłady

Źródło: GUS

Tabela 46. **Gazety i czasopisma wydane w roku 2003 – tytuły**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ukazujące się								
		w tygodniu		w miesiącu		1 raz na 2 miesiące	1 raz w kwartale	1 raz na pół roku	1 raz w roku	nie-regularnie
		6-2 razy	1 raz	3-2 razy	1 raz					
POLSKA	6309	56	407	269	1932	609	1281	278	491	986
Województwo Małopolskie	569	2	17	4	159	65	139	36	61	86
w tym Kraków	412	2	8	3	91	51	110	33	48	66

Źródło: GUS

Tabela 47. **Gazety i czasopisma wydane w roku 2003 – nakłady**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ukazujące się								
		w tygodniu		w miesiącu		1 raz na 2 miesiące	1 raz w kwartale	1 raz na pół roku	1 raz w roku	nie-regularnie
		6-2 razy	1 raz	3-2 razy	1 raz					
w tysiącach egz.										
2003	2548669,3	1112583,3	940157,8	129038,6	314824,2	20612,7	12700,0	1717,4	2024,7	15010,6
Małopolskie	79679,0	46207,5	23523,9	146,4	6764,0	1134,5	1009,7	48,5	40,1	804,4
w tym Kraków	74333,6	46207,5	19697,0	47,4	5800,5	1021,0	840,7	41,7	31,2	646,6

Źródło: GUS

Na rynku wydawniczym książek obserwuje się od 1990 r. stałą tendencję wzrostu liczby wydawanych tytułów, przy jednoczesnym stałym ograniczaniu ich nakładów. Pod względem liczby tytułów książek i broszur wydawanych przez wydawców – wg informacji Głównego Urzędu Statystycznego (Wyd. GUS, *Kultura 2003*, Warszawa 2004) – najbardziej aktywne w Polsce (ponad 100 wydawanych tytułów wydawnictw nieperiodycznych) były w roku 2003 r. województwa: mazowieckie – 8670 tytułów, małopolskie – 2719 tytułów, śląskie – 1663 tytuły i wielkopolskie - 1603 tytuły, przy czym liczba tytułów wydanych książek i broszur przez oficyny wydawnicze tylko w trzech miastach – w Warszawie, Krakowie i Poznaniu – przekroczyła połowę wszystkich wydanych publikacji nieperiodycznych w Polsce i stanowiła 58,0 % ogółu wydanych tytułów.

Na szczególną uwagę zasługują media audiowizualne – radio i telewizja. Wśród polskich koncesjonowanych stacji radiowych około 30 działa w województwie małopolskim, a wśród nich jedna z największych polskich stacji komercyjnych – Radio RMF FM, katolickie Radio Plus, Radio Echo – radio Beskidów i Tatr, Radio Alex – rozgłośnia radiowa na Podhalu, Radio Alfa. Najstarszą stacją radiową w kraju jest Radio Kraków „Małopolska” S.A. (w dniu 15 lutego 1927 r. zainaugurowana została antenowa działalność krakowskiej rozgłośni, a wydarzenie to nastąpiło w niespełna półtora roku po rozpoczęciu działalności programowej Polskiego Radia).

W województwie małopolskim działają dwie stacje telewizyjne: Ośrodek Regionalny Telewizji Polskiej S.A. oraz TVN Południe. Ponadto liczni operatorzy sieci kablowych, działający zwłaszcza w miastach i dużych osiedlach dostarczają pakiet programów telewizyjnych i radiowych; uruchomili także własne programy o charakterze lokalnym, głównie informacyjno-rozrywkowe.

3. BAZA MATERIALNA

Działalność w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego prowadzą w województwie małopolskim liczne instytucje i placówki kulturalne. Ilość instytucji i liczba uczestników wydarzeń kulturalnych przez nie organizowanych plasuje go w pierwszej trójce województw w Polsce.

W roku 2004 działalność kulturalną prowadziło 20 teatrów i instytucji muzycznych, 103 muzea i oddziały muzealne, 769 bibliotek publicznych i filii bibliotecznych, 66 galerii, 49 kin oraz około 480 domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic.

Tabela 48. Instytucje i placówki kultury w województwie małopolskim

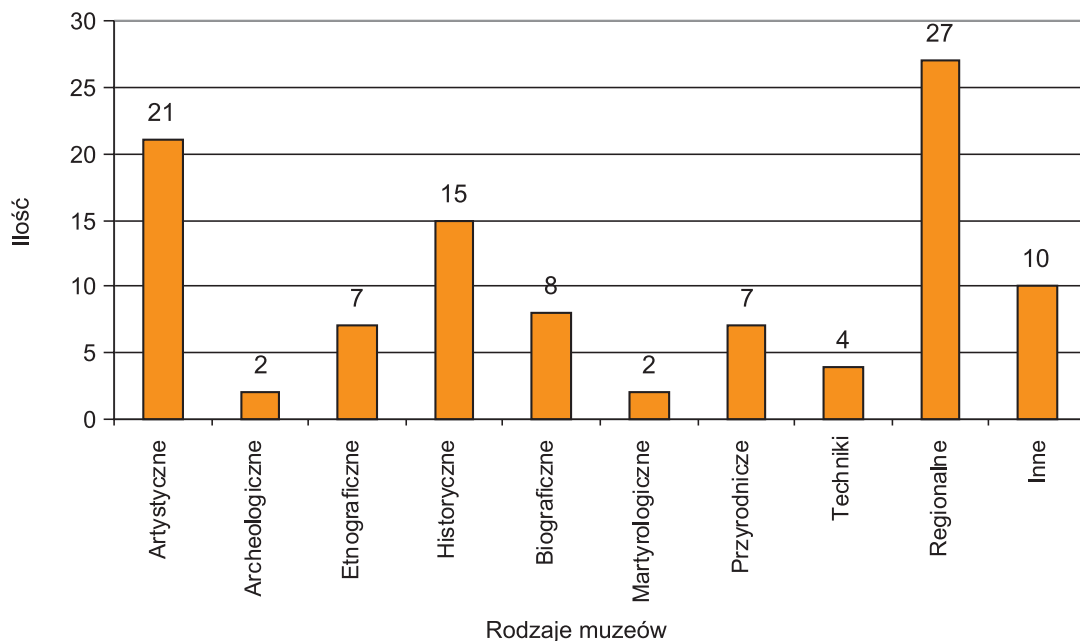
Lp	Instytucje kultury	1999	2000	2001	2002	2003	2004
1	Muzea wraz z oddziałami muzealnymi	91	100	107	105	103	103
2	Teatry zawodowe i instytucje muzyczne	21	20	17	17	21	20
3	Kina	57	58	57	56	53	49
4	Biblioteki i filii biblioteczne	789	778	775	771	773	769
5	Domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice	489	brak danych	463	brak danych	479	brak danych
6	Galerie sztuki	42	78	75	76	71	66

Źródło: GUS

Liczba teatrów i instytucji muzycznych w Małopolsce w 2004 roku wyniosła 20 (w Polsce 183), w tym 16 było w mieście Krakowie. Teatrów lalkowych i muzycznych było po 2, dramatycznych 12 oraz 1 filharmonia i 3 orkiestry i chóry. Instytucje te dysponowały łącznie 5,6 tys. miejsc na widowni.

Według stanu na koniec 2004 roku w województwie małopolskim działały 103 muzea i oddziały muzealne. Muzea te posiadają zbiory z różnych dziedzin, m.in.: malarstwa, rzeźby, grafiki, archeologii, etnografii, historii kraju, życia i działalności wybitnych osób, okazy przyrody i techniki.

Wykres 44. Muzea według rodzajów (stan w dniu 31 grudnia 2004 r.)

Źródło: Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego Krakowie, czerwiec 2004

Tabela 49. Wystawy czasowe i zwiedzający w muzeach (stan w dniu 31 grudnia 2004 r.)

Wyszczególnienie	Wystawy czasowe w kraju	Zwiedzający	
		ogółem	w tym młodzież szkolna (w % ogółu)
	w ciągu roku		
Ogółem	427	4943078	28,5
Artystyczne	79	1431362	15,6
Archeologiczne	12	61358	31,4
Etnograficzne	55	88881	45,6
Historyczne	72	495320	21,0
Biograficzne	6	273660	65,5
Martyrologiczne	5	577014	51,3
Przyrodnicze	26	499456	17,8
Techniki	24	109147	29,9
Regionalne	123	334004	36,1
Inne	25	1072876	28,3

Źródło: Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego Krakowie, czerwiec 2004

Najbardziej popularną, powszechnie dostępną i najlepiej zorganizowaną formą uczestnictwa ludności w kulturze jest sieć bibliotek publicznych. W województwie małopolskim korzysta z niej około 20 % mieszkańców (jest to wskaźnik zbliżony do krajowego) a zakres usług świadczonych przez biblioteki stale rośnie, mimo niewielkiej redukcji ich liczby. W 2004 roku w Małopolsce działało 769 bibliotek publicznych i filii. W porównaniu z 2003 rokiem był to spadek o 4 placówki biblioteczne. Bibliotek publicznych było 188 (w tym 1 biblioteka wojewódzka, 6 bibliotek w miastach na prawach powiatu, 12 bibliotek gminy miejskiej, 40 bibliotek gminy miejsko-wiejskiej, 126 bibliotek gminy wiejskiej oraz 3 inne), a filii bibliotecznych 581.

Tabela 50. Biblioteki publiczne w 2004 r.

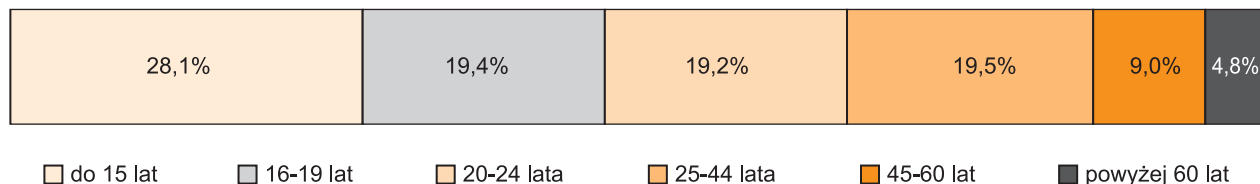
Wyszczególnienie	Powierzchnia w m ²	Miejsca dla czytelników	Pracownicy ogółem	Czytelnicy ^a	Ludność
	na 1 bibliotekę i filię				
OGÓŁEM	87	10	1,9	927	4240
Miasto	180	16	4,1	2437	8068
Wieś	54	8	1,1	392	2885

Źródło: Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego Krakowie, czerwiec 2004

Z roku na rok zwiększa się liczba czytelników, w ubiegłym roku wyniosła ona 712,8 tys. i była o 0,5 % wyższa w stosunku do 2003 r. Wzrosła również liczba księgozbioru o 0,8 % i na koniec 2004 r. wyniosła 10675,3 tys. woluminów; z czego 99,4 % stanowiły książki, a 0,6 % czasopisma. W 2004 roku wpływy księgozbioru wyniosły 311 tys. wol., natomiast ubytki 226 tys. wol. Nieznacznie spadła liczba wypożyczeń (o 0,5 %) i w 2004 roku wyniosła 13275,9 tys. woluminów. W Małopolsce wypożyczenia na 1 czytelnika wyniosły 18,6 woluminów. Najwyższy wskaźnik zanotowano w powiatach: nowosądeckim (23,3), brzeskim (22,6) i tarnowskim (21,5). Wśród gmin najwyższe wypożyczenia na 1 czytelnika odnotowano w Szczawnicy (48,1), Bieczu (42,1) oraz Podegrodziu (40,6). Przeciwnieństwem są gminy, gdzie wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika był najniższy: Słaboszów (7,2), Nowy Targ (7,6) oraz Radziemice i Proszowice (po 8,2). Liczba wypożyczeń na 1000 mieszkańców w 2004 roku kształtowała się na podobnym poziomie jak rok wcześniej i wyniosła 4077 woluminów, z czego w mieście Krakowie było to 5037 woluminów, w podregionie krakowsko-tarnowskim – 3897 i podregionie nowosądeckim – 3646.

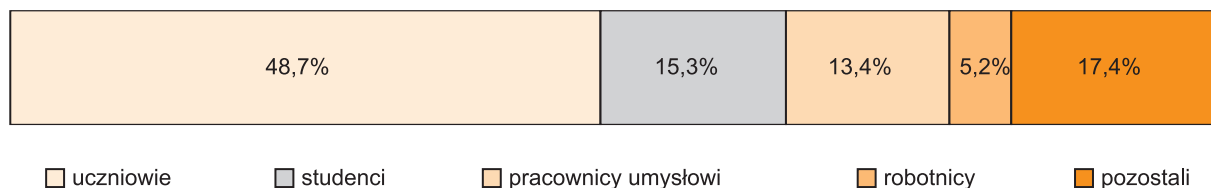
Wśród czytelników najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku do 15 lat (200,5 tys.) i w stosunku do 2003 roku nastąpił ich spadek o 1 % oraz w wieku 25-44 lata (138,8 tys.), gdzie zanotowano wzrost o prawie 5 % w stosunku do 2003 roku. Natomiast największy wzrost czytelników odnotowano w grupie 45-60 lat (o 7,4 %). Grupując czytelników bibliotek publicznych według zajęcia należy zauważyć, że wzrost czytelników odnotowano w grupie studentów (o 3,5 %), pracowników umysłowych (o 3,8 %) oraz robotników (o 1,5 %). Spadek w stosunku do poprzedniego roku wystąpił w grupie uczniów (o 2,2 %) i rolników.

Wykres 45. Czytelnicy bibliotek publicznych według wieku w 2004 r.

Źródło: Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego Krakowie, czerwiec 2004

Wykres 46. Czytelnicy bibliotek publicznych według zajęcia w 2004 r.

Źródło: Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego Krakowie, czerwiec 2004

Wzrasta liczba pracowników bibliotek zwłaszcza z wykształceniem wyższym. W 2004 roku w bibliotekach pracowały 1432 osoby ogółem, w tym z wykształceniem wyższym 430 osób (wzrost o 10 % w stosunku do roku 2003). Zwiększa się również powierzchnia pomieszczeń bibliotecznych (wzrost o 4 %) do poziomu 67 tys. m² na koniec 2004 r. Tendencję wzrostową widać jednak głównie w miastach – przyrost, o 6,4 %, ponieważ na wsi wzrost powierzchni wyniósł tylko 1,3%. Przybyło także miejsc dla czytelników, których było 7832 (w miastach – 3206, na wsi – 4626). Również tutaj odnotowano większy przyrost w miastach (o 2,2 %) niż na wsi (o 0,2 %).

Tabela 51. Domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice – stan w dniu 31.XII.2003 r.

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Domy kultury	Ośrodki kultury	Kluby	Świetlice
POLSKA	3716	781	1453	390	1092
Województwo Małopolskie	479	129	144	69	137
W miastach					
POLSKA	1521	505	627	276	113
Województwo Małopolskie	168	55	48	53	12
Na wsi					
POLSKA	2195	276	826	114	979
Województwo Małopolskie	311	74	96	16	125

Źródło: GUS

W województwie małopolskim na koniec 2004 roku działalność prowadziło 49 kin, podczas gdy w 2003 roku było ich 53. Kina te dysponowały taką samą liczbą sal jak rok wcześniej (86) i 20,8 tys. miejsc na widowni, co oznacza spadek o 0,6 % w stosunku do 2003 roku. Przeciętnie w jednej sali znajdowało się 241 miejsc. W ciągu 2004 roku odbyło się 102,3 tys. seansów filmowych i w stosunku do roku 2003 nastąpił ich wzrost o prawie 10 %. Seanse w kinach obejrzało łącznie 3450,4 tys. widzów (wzrost o prawie 35 % w stosunku do 2003 roku). Przeciętnie na jednym seansie były 34 osoby. Najwięcej widzów na jeden seans przypadało średnio w powiatach: proszowickim 198 osób, chrzanowskim 57 osób, nowotarskim i wadowickim po 53 osoby, tarnowskim 50 osób oraz mieście Tarnowie 82 osoby. Natomiast najmniej w powiatach: krakowskim 21 osób, myślenickim 23 osoby, nowosądeckim 25 osób, brzeskim 26 osób i olkuskim 28 osób. W województwie małopolskim działało w 2004 roku 41 kin (wg danych GUS) posiadających jedną salę projekcyjną z 11,3 tys. miejsc, 4 kina posiadające dwie sale projekcyjne z 1,1 tys. miejsc, jedno kino z 3-5 salami i łączną liczbą 0,5 tys. miejsc oraz 3 kina posiadające 8 i więcej sal projekcyjnych z 7,9 tys. miejsc.

Tabela 52. Wybrane wskaźniki według podregionów w 2004 r.

Wyszczególnienie	Widzowie i słuchacze ^a na 1 przedstawienie i koncert	Widzowie kin na 1 seans	Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika
Województwo	173	34	18,6
<i>Podregion:</i>			
krakowsko-tarnowski	75	50	18,5
nowosądecki	160	37	19,1
Miasto Kraków	189	32	18,4

^a Widzowie teatrów i instytucji muzycznych.

Źródło: Informacja sygnalna Urzędu Statystycznego Krakowie, czerwiec 2004

Tabela 53. Dostępność wybranych form kultury w latach 1998-2004

Dostępność wybranych form kultury	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Teatry i instytucje muzyczne przedstawienia i koncerty ¹	4 043	4 121	4 216	3 967	3 683	3 768	4 081
Kina – seanse filmowe	36 069	38 069	40 364	57 315	90 940	93 100	102 300
Muzea – wystawy ²	332	386	404	433	458	brak danych	427
Biblioteki publiczne księgozbiór w woluminach (w tys.)	10 681,5	10 705,7	10 685,3	10 602,5	10 574,1	10 595,2	10 675,3

Źródło: GUS

¹ obejmują występy gościnne instytucji artystycznych z innych województw oraz występy własnych instytucji na terenie własnego województwa

² wystawy własne w kraju oraz obce krajowe i z zagranicy

Tabela 54. Uczestnicy imprez kulturalnych w 2004 r.

Wyszczególnienie	Czytelnicy bibliotek	Widzowie kin	Zwiedzający muzea	Zwiedzający galerie
	na 1000 mieszkańców			
Województwo Małopolskie	219	1060	1518	144
Podregion krakowsko-tarnowski	211	253	1361	54
<i>Powiaty:</i>				
bocheński	270	342	461	-
brzeski	205	58	278	-
chrzanowski	318	284	687	-
dąbrowski	172	80	312	-
krakowski	128	31	519	12
miechowski	179	-	2	165
olkuski	226	200	31	29
oświęcimski	239	442	3753	10
proszowicki	167	18	-	2
tarnowski	177	15	752	-
wielicki	185	-	8096	4
<i>Miasto na prawach powiatu</i>				
Tarnów	298	1443	324	491
<i>Podregion nowosądecki</i>				
Podregion nowosądecki	191	413	1087	84
<i>Powiaty:</i>				
gorlicki	225	193	281	78
limanowski	195	175	112	-
myślenicki	154	76	168	193
nowosądecki	180	93	169	93
nowotarski	182	595	3716	17
suski	190	-	20	26
tatrzański	175	1461	2228	150
wadowicki	170	132	1665	-
<i>Miasto na prawach powiatu</i>				
Nowy Sącz	287	1946	366	351
Podregion Miasto Kraków	274	3485	2434	398
<i>Miasto na prawach powiatu</i>				
Kraków	274	3485	2434	398

Źródło: GUS

Tabela 55. **Uczestnictwo (frekwencja) w wybranych formach kultury w latach 1998-2004**

Frekwencja (uczestnictwo w kulturze) w tys.	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Teatry i instytucje muzyczne - widzowie i słuchacze ¹	735,4	719,5	759,9	755,7	689,2	612,1	706,9
Kina - widzowie	1 815,0	2 592,9	1 749,8	2 381,7	2 710,9	2 559,0	3 450,4
Muzea zwiedzający	3 587,8	3 574,4	4 172,3	3 665,5	3 781,4	4 650, 2	4 943,1
Biblioteki publiczne							
- wypożyczenia książek	12 594,0	12 507,1	12 653,8	12832,7	13 004,1	13 338,4	13 275,9
- czytelnicy	613,2	627,9	648,5	667,5	689,2	708,9	712,8

Źródło: GUS

¹ obejmują występy gościnne instytucji artystycznych z innych województw oraz występy własnych instytucji na terenie własnego województwa

Największy wzrost liczby uczestników notuje się w muzeach (o ok. 30 %) i w kinach (ok. 35 %). W opisie kultury nie można pominąć szkolnictwa artystycznego, które przygotowuje zarówno przyszłych twórców i odtwórców kultury, jak i kadrę pedagogiczną – nauczycieli i instruktorów szkolnych przedmiotów artystycznych i zajęć edukacji kulturalnej. W roku szkolnym 2003/2004 działało w województwie małopolskim 21 szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe (2364 uczniów), 2 policealne szkoły artystyczne (89 uczniów) oraz 29 szkół artystycznych nie dających uprawnień zawodowych (5484 uczniów).

1. FINANSOWANIE SPORTU

W roku 2004 ze środków budżetu państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego naszego województwa na kulturę fizyczną w województwie małopolskim przeznaczono kwotę około 146 974 643 zł.

Tabela 56. Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu na kulturę fizyczną w województwie małopolskim w latach 2002-2004

Wyszczególnienie	2002	2003	2004
Inwestycje centralne	19 923 800	6 279 000	4 555 700
Inwestycje wojewódzkie	15 541 000	17 578 000	17 188 000
AWF Kraków	23 684 300	22 500 800	30 527 500
Szkoły Mistrzostwa Sportowego			
• Kraków	297 923	278 000	105 000
• Oświęcim	195 000	213 900	233 900
• Zakopane	1 000 000	889 647	910 000
• Kraków (piłka nożna)	-	-	88 000
COS Zakopane	2 460 000	2 000 000	2 368 304
Ośrodek Szkolenia Sportowego Kraków – tenis stołowy	330 000	360 000	325 000
Zadania realizowane przez MZSKF	3 332 200	3 446 600	3 232 970
Zadania realizowane przez LZS	386 356	417 556	478 054
Zadania realizowane przez SZS	730 494	706 324	844 760
Zadania realizowane przez AZS	140 00	207 800	193 140
Zadania realizowane przez TKKF	Brak danych	Brak danych	109 879
Zadania realizowane przez Olimpiady Specjalne	40 000	59 600	73 000
Zadania realizowane przez PTSS Sprawni-Razem	26 000	43 200	40 440
Razem	68 087 073	54 980 427	61 273 647

Źródło: MENiS, Małopolskie LZS, Małopolski SZS, Małopolski TKKF, MZSKF, SMS-go, COS Zakopane, AZS Kraków, Olimpiady Specjalne – Małopolskie, Oddział Wojewódzki PTSS Sprawni-Razem, AWF Kraków, OSS Kraków

Tabela 57. Nakłady na kulturę fizyczną poniesione przez samorzady województwa małopolskiego w latach 2002-2004

Wyszczególnienie	2002	2003	2004
Województwo małopolskie	1 596 662	1 321 258	1 590 436
Miasta na prawach powiatu	28 621 915	11 363 552	29 708 053
Powiaty	713 842	2 947 214	4 627 213
Gminy	53 282 249	42 191 702	55 443 294
Razem	84 214 668	57 823 726	91 368 996

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z powiatów województwa małopolskiego

W ramach finansowania kultury fizycznej w kraju przez samorzady wojewódzkie, pod względem wysokości poniesionych wydatków na ten cel, województwo małopolskie plasuje się na 9 miejscu na 16 województw. Natomiast, w przeliczeniu nakładów na kulturę fizyczną w stosunku do całego budżetu poszczególnych województw, nasze województwo zajmuje 15 miejsce w Polsce.

W powiatach grodzkich naszego województwa w porównaniu z rokiem ubiegłym zdecydowanie zwiększyły się nakłady w Krakowie. W Krakowie w bardzo znacznym wymiarze, zwiększył się także, procentowy udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem.

Tabela 58. Wydatki miast na prawach powiatów województwa małopolskiego w dziale 926 – Kultura fizyczna i sport w latach 2002-2004

Wyszczególnienie	Wydatki na kulturę fizyczną w zł			Udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem w %		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Powiat Grodzki Kraków	23 982 365	8 681 946	26 844 390	1,44	0,54	1,37
Powiat Grodzki Nowy Sącz	3 213 035	1 233 527	1 285 862	1,39	0,63	0,57
Powiat Grodzki Tarnów	1 426 515	1 448 079	1 577 801	0,51	0,59	0,59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z powiatów województwa małopolskiego

Razem w powiatach grodzkich procentowy udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem wynosi 1,22 %.

Tabela 59. Wydatki powiatów województwa małopolskiego w dziale 926 – Kultura fizyczna i sport w latach 2002-2004

POWIAT	Wydatki ogółem w zł			Wydatki na kulturę fizyczną w zł			Udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem w %		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
bocheński	48 507 158	41 978 000	47 322 532	26 483	29 371	26 080	0,05	0,07	0,06
brzeski	43 658 944	33 991 544	40 116 679	13 511	19 775	33 441	0,03	0,06	0,08
chrzanowski	54 565 882	47 215 296	48 662 783	49 220	38 222	43 589	0,09	0,08	0,09
dąbrowski	26 653 921	24 274 548	21 988 529	5 410	7 729	9 379	0,02	0,03	0,04
gorlicki	56 699 562	56 494 629	55 941 601	66 998	64 139	25 998	0,11	0,11	0,05
krakowski	80 320 467	67 747 506	74 657 195	54 340	58 800	53 786	0,07	0,09	0,07
limanowski	62 226 901	51 702 014	54 110 368	19 895	16 477	19 166	0,03	0,03	0,04
miechowski	32 870 476	29 480 283	32 320 844	6 564	7 482	10 500	0,02	0,03	0,03
myślenicki	47 313 448	43 231 174	46 935 400	33 300	41 589	37 440	0,07	0,10	0,08
nowosądecki	56 692 121	61 097 239	67 011 791	80 000	91 995	92 581	0,14	0,15	0,14
nowotarski	90 249 374	86 651 571	76 847 335	19 914	20 000	19 453	0,02	0,02	0,03
olkuski	54 555 876	49 162 787	52 845 506	34 945	27 168	24 997	0,06	0,06	0,05
oświęcimski	80 596 313	71 525 481	83 572 950	98 397	108 589	114 580	0,12	0,15	0,14
proszowicki	18 665 548	21 064 523	22 108 434	12 000	18 689	39 936	0,06	0,09	0,18
suski	40 800 092	40 764 612	44 396 316	149 469	2 297 580	3 993 461	0,37	5,64	9,00
tarnowski	48 356 679	55 529 663	57 556 912	0	20 000	20 512	0,00	0,04	0,04
tatrzański	37 967 005	31 747 934	34 137 839	19 807	45 323	18 866	0,05	0,14	0,06
wadowicki	70 531 284	64 516 363	67 648 172	19 795	20 429	25 169	0,03	0,03	0,04
wielicki	28 901 447	23 214 953	28 479 105	3 794	13 848	18 279	0,01	0,06	0,06

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z powiatów województwa małopolskiego

W 2004 roku największe nakłady finansowe na kulturę fizyczną i sport w dziale 926, przeznaczył powiat suski, najmniejsze dąbrowski i miechowski. W układzie procentowego udziału wydatków na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem, na czele znalazły się powiat suski. Najslabiej przedstawiała się sytuacja w powiatach: miechowskim, nowotarskim, wadowickim, tarnowskim, limanowskim i dąbrowskim.

Razem w powiatach, procentowy udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem, wynosi 0,48 %.

Tabela 60. Wydatki gmin w układzie powiatowym na kulturę fizyczną (dział 926) w województwie małopolskim w roku 2003 i 2004

POWIAT	Wydatki na kulturę fizyczną i sport					
	2003			2004		
	ogółem	w tym:		ogółem	w tym	
		wydatki bieżące	wydatki majątkowe		wydatki bieżące	wydatki majątkowe
bocheński	1 947 982	1 717 591	230 391	3 402 519	2 427 018	975 501
brzeski	2 628 979	1 596 867	1 032 112	2 139 086	1 626 911	512 175
chrzanowski	3 055 089	2 816 218	238 871	3 173 491	3 091 545	81 946
dąbrowski	676 952	676 952	0	1 196 623	745 697	450 926
gorlicki	2 340 756	2 234 820	105 936	1 993 236	1 736 030	257 206
krakowski	6 132 106	1 483 520	4 648 586	2 629 768	2 189 338	440 430
limanowski	814 621	782 010	32 611	3 130 649	735 468	2 395 181
miechowski	190 458	178 053	12 405	346 103	192 652	153 451
myślenicki	1 376 142	1 080 526	295 616	1 892 631	1 278 778	613 853
nowosądecki	2 355 304	1 630 613	724 691	3 107 246	1 622 228	1 485 018
nowotarski	2 220 159	1 910 776	309 383	4 442 512	2 078 820	2 363 692
olkuski	3 807 879	3 715 760	92 119	3 691 622	3 397 876	293 746
oświęcimski	5 233 999	2 322 690	2 911 309	7 864 331	3 310 757	4 553 574
proszowicki	235 238	235 238	0	262 067	256 267	5 800
suski	2 032 321	652 090	1 380 231	4 283 416	561 119	3 722 297
tarnowski	1 744 880	1 620 449	124 431	2 219 518	1 628 673	590 845
tatrzański	1 093 354	925 444	167 910	809 927	809 927	0
wadowicki	3 135 072	2 033 027	1 102 045	1 949 070	1 850 006	99 064
wielicki	1 170 411	740 465	429 946	1 909 479	987 079	922 400
Kraków	8 681 946	3 635 079	5 046 867	26 844 390	4 615 193	22 229 197
Nowy Sącz	1 233 527	1 172 022	61 505	1 285 862	1 235 862	50 000
Tarnów	1 448 079	1 411 580	36 499	1 577 801	1 523 634	54 167
Ogółem	53 555 254	34 571 790	18 983 464	80 151 347	37 900 878	42 250 469

Źródło: Gminy województwa małopolskiego

W gminach miejskich w 2004 roku, największe nakłady finansowe na kulturę fizyczną i sport w dziale 926, przeznaczyły gminy: Nowy Targ (miasto), Sucha Beskidzka, Bochnia (miasto), Gorlice (miasto) i Bukowno, a najmniejsze wydatki: Mszana Dolna (miasto), Szczawnica, Grybów (miasto), Jordanów (miasto) i Czchów.

Razem procentowy udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem, gmin miejskich wynosi 2,40 %.

W gminach miejsko-wiejskich, największe nakłady finansowe na kulturę fizyczną i sport w dziale 926, przeznaczyły gminy: Brzeszcze, Kęty, Krynica Zdrój, Olkusz, Chrzanów, Brzesko, Myślenice i Niepołomice, a najmniejsze wydatki – Bolesław, Skała, Rygllice, Biecz, Zator i Ciężkowice.

Razem procentowy udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem, gmin miejsko-wiejskich wynosi 1,81 %.

W gminach wiejskich, naszego województwa w roku ubiegłym największe nakłady finansowe na kulturę fizyczną i sport w dziale 926, zanotowały gminy: Limanowa, Bochnia, Dąbrowa Tarnowska, Zabierzów, Stryszów i Lisia Góra. Natomiast gminy: Iwanowice, Michałowice, Kozłów, Łabowa i Racławice, nie przeznaczyły żadnych wydatków w dziale 926.

Razem w gminach wiejskich, procentowy udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem, wynosi 0,87 %.

2. ORGANIZACJA KULTURY FIZYCZNEJ

W 2004 roku, na terenie województwa małopolskiego działało 2 298 stowarzyszeń kultury fizycznej z osobowością prawną, w tym: 1 872 kluby sportowe (419 klubów sportowych, 896 Uczniowskich Klubów Sportowych, 28 Parafialnych Klubów Sportowych, 20 Parafialnych Uczniowskich Klubów Sportowych, 464 Ludowe Kluby Sportowe, 45 Ludowych Uczniowskich Klubów Sportowych), 143 stowarzyszenia Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej, 45 związków sportowych, 34 wojewódzkie i powiatowe stowarzyszenia kultury fizycznej oraz 204 innych stowarzyszeń *).

Tabela 61. Ilość stowarzyszeń kultury fizycznej województwa małopolskiego (stan na dzień 31 grudnia 2004 roku)

Powiat	KS	LKS	PKS	UKS	LUKS	PUKS	TKKF	ZW SP	ST WOJ	RP SZS	RP LZS	INNE	RAZEM
bocheński	14	17	0	40	0	0	2	0	0	0	1	1	75
brzeski	7	29	1	32	6	0	2	0	0	0	1	2	80
chrzanowski	15	12	5	23	0	1	5	0	0	1	0	7	69
dąbrowski	1	14	0	9	3	0	0	0	0	1	1	2	31
gorlicki	21	21	1	53	4	1	3	1	0	0	1	10	116
krakowski	22	73	6	25	4	2	1	0	0	1	0	8	142
limanowski	14	14	0	67	0	0	2	0	0	1	1	3	102
miechowski	4	4	0	17	0	0	1	0	0	0	0	1	27
myślenicki	13	23	2	30	0	0	2	0	0	0	0	6	76
nowotarski	16	29	0	80	0	1	3	0	0	1	1	15	146
olkuski	5	12	1	20	9	1	3	1		1	1	5	59
oświęcimski	17	29	0	19	0	2	0	0	0	1	1	10	79
proszowicki	5	6	0	4	0	0	0	0	0	1	0	2	18
sądecki	24	24	2	131	8	1	3	1	0	0	0	2	196
suskie	11	9	0	21	1	1	0	0	0	1	1	1	46
tarnowski	20	59	1	78	7	1	1	0	0	0	0	5	172
tatrzański	26	5	1	33	0	1	5	2	0	0	0	5	78
wadowicki	16	48	1	18	2	1	8	0	0	1	1	5	101
wielicki	18	26	0	21	0	0	2	0	0	1	0	4	72
Kraków	114	7	7	105	1	3	91	28	10	1	0	81	448
Nowy Sącz	18	2	0	37	0	2	3	7	0	0	1	15	85
Tarnów	18	1	0	33	0	2	6	5	0	0	1	14	80
Ogółem	419	464	28	896	45	20	143	45	10	12	12	204	2 298

Źródło: Powiaty województwa małopolskiego

LEGENDA:

KS - Kluby Sportowe,
LKS - Ludowe Kluby Sportowe,
PKS - Parafialne Kluby Sportowe,
UKS - Uczniowskie Kluby Sportowe,
LUKS - Ludowe Uczniowskie Kluby Sportowe,

PUKS - Parafialne Uczniowskie Kluby Sportowe,
TKKF - stowarzyszenia Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej,
ZW SP - Związki Sportowe,
R POW SZS - Rady Powiatowe Szkolnego Związku Sportowego,
R POW LZS - Rady Powiatowe Ludowych Zespołów Sportowych,
ST WOJ - Stowarzyszenia Wojewódzkie,
Inne - inne stowarzyszenia kultury fizycznej

* Według danych uzyskanych z powiatów, w 2004 roku, zarejestrowanych było 2.298 stowarzyszeń kultury fizycznej.

Najwięcej stowarzyszeń kultury fizycznej w województwie małopolskim znajduje się w powiatach: krakowskim grodzkim, sądeckim, tarnowskim, nowotarskim i krakowskim. Natomiast, najmniej w powiatach: proszowickim, miechowskim, dąbrowskim i suskim.

We wszystkich stowarzyszeniach kultury fizycznej województwa w formie zorganizowanej trenuje ponad 150 000 osób.

Natomiast, na podstawie badań statystycznych przyjmuje się, iż około 10 % mieszkańców naszego województwa uprawia kulturę fizyczną.

Tabela 62. Liczba ćwiczących w klubach sportowych województwa małopolskiego*

Rok	Ogółem	z liczby ogółem:	
		kobiety	juniorzy, juniorki
2000	80 035	21 499	60 674
2001	73 096	19 621	54 603
2002	80 205	21 747	61 881

Źródło: GUS

Tabela 63. Trenerzy i instruktorzy sportu w województwie małopolskim*

Rok	Ogółem	Trenerzy				Instruktorzy
		Razem	klasy „M”	klasy „I”	klasy „II”	
2000	2 270	759	34	117	608	1 511
2001	2 350	786	37	121	628	1 564
2002	2 448	809	24	105	680	1 639

Źródło: GUS

Szacunkowo, ilość szkoleniowców w stosunku do ćwiczących w stowarzyszeniach kultury fizycznej, przedstawia się następująco:

- 1 trener na około 200 ćwiczących,
- 1 instruktor na około 100 ćwiczących,
- 1 szkoleniowiec (trener lub instruktor) na około 60 ćwiczących.

Według danych z Małopolskiego Kuratorium Oświaty w roku szkolnym 2004/2005 w województwie małopolskim prowadziły działalność następujące szkoły sportowe:

- 4 publiczne Szkoły Podstawowe (381 uczniów),
- 2 publiczne Gimnazja (141 uczniów),
- 6 publicznych Zespołów Szkół w tym: 6 Szkół Podstawowych z 1 062 uczniami oraz 6 Gimnazjów z 732 uczniami,
- 3 publiczne Szkoły Mistrzostwa Sportowego w tym: 1 Szkoła Podstawowa z 85 uczniami, 3 Gimnazja z 285 uczniami, 3 Licea Ogólnokształcące z 372 uczniami oraz 1 Zasadnicza Szkoła Zawodowa z 11 uczniami,
- 1 niepubliczna Szkoła Mistrzostwa Sportowego w tym: 1 gimnazjum z 42 uczniami oraz 1 Liceum Ogólnokształcące ze 121 uczniami.

Razem – 16 szkół z 3 232 uczniami.

3. WYDARZENIA SPORTOWE

W roku 2004 odbyły się XXVIII Letnie Igrzyska Olimpijskie – Ateny 2004. Zamieszczona poniżej tabela przedstawia osiągnięte wyniki sportowe reprezentantów Polski z klubów sportowych Województwa Małopolskiego.

Tabela 64. Wyniki sportowe reprezentantów z Małopolski na Olimpiadzie – Ateny 2004

Lp	Imię i nazwisko	Klub Sportowy	Dyscyplina sportowa	Konkurencja	Wyniki
1	Robert Korzeniowski	„Wawel” Kraków	Lekkoatletyka	50 km chód	1 miejsce ZŁOTY MEDAL
2	Paweł Korzeniowski	„Dwory-Unia” Oświęcim	Pływanie	200 m st motylkowy 1500 m st dowolny	4 miejsce 9 miejsce (eliminacje) /8 miejsc w finale/
3	Marcin Urbaś	„AZS-AWF” Kraków	Lekkoatletyka	sztafeta 4x100 m 200 m	5 miejsce 32 miejsce (2 runda eliminacji - kontuzja) /8 miejsc w finale/
4	Grzegorz Polaczyk	„Pieniny” Szczawnica	Kajakarstwo górskie	Kajaki jedyńki (K-1)	7 miejsce
5	Grzegorz Sudół	„AZS-AWF” Kraków	Lekkoatletyka	50 km chód	7 miejsce
6	Piotr Klimczak	„AZS-AWF” Kraków	Lekkoatletyka	sztafeta 4x400 m	10 miejsce (eliminacje) /8 miejsc w finale/
7	Marcin Pochwała Paweł Sarna	„AZS-AWF” Kraków	Kajakarstwo górskie	Kanadyjki dwójki (C-2)	10 miejsce (półfinał) /6 miejsc w finale/
8	Agnieszka Stanuch	„AZS-AWF” Kraków	Kajakarstwo górskie	Kajaki jedyńki (K-1)	13 miejsce (półfinał) /10 miejsc w finale/
9	Wioletta Janowska	„AZS-AWF” Kraków	Lekkoatletyka	1500 m	23 miejsce (półfinał) /12 miejsc w finale/

Źródło: opracowanie własne UMWM

Ponadto, w 2004 roku wybitne wyniki sportowe zanotowali następujący zawodnicy Województwa Małopolskiego:

- Krzysztof Bieryt (Start Nowy Sącz, kajakarstwo górskie) – wicemistrz Europy w konkurencji indywidualnej kanadyjek: C-1,
- Tadeusz Błazusiak (Automobilklub Krakowski, trial motocyklowy) - mistrz Europy,
- Paweł Janusz (Spartakus Niepołomice, karate tradycyjne) – brązowy medalista Mistrzostw Świata i Mistrzostw Europy,
- Rafał Kumorowski (Aquila Stryszów, trial rowerowy) – brąz na Mistrzostwach Świata oraz drugi w Pucharze Świata,
- Dorota i Mariusz Siudkowie (Dwory Unia Oświęcim, łyżwiarstwo figurowe) – brąz na Mistrzostwach Europy w parach sportowych,
- Krzysztof Wieczorek (Aeroklub Krakowski, sporty samolotowe) – mistrz świata indywidualnie i drużynowo w lataniu precyzyjnym Trzeci indywidualnie w lataniu rajdowym Mistrzostwach Świata,
- Wacław Wieczorek (Aeroklub Krakowski, sporty samolotowe) – mistrz świata drużynowo i trzeci indywidualnie w lataniu precyzyjnym Mistrzostw Świata.

Tytuły Mistrzów Polski zdobyły w 2004 roku drużyny – „Wisła Kraków SSA” w piłce nożnej, „Dwory Unia SSA” Oświęcim w hokeju na lodzie oraz „Unia Tarnów Żużlowa S A”.

W 2004 roku z budżetu Województwa Małopolskiego dofinansowywano następujące rodzaje zadań:

- upowszechnianie kultury fizycznej - promowanie i tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi kultury fizycznej,
- edukacja dla kultury fizycznej - popularyzacja uczestnictwa w uprawianiu kultury fizycznej wśród wszystkich grup wiekowych (dzieci, młodzież, dorośli),
- współzawodnictwo sportowe - organizacja działalności szkoleniowej i współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży,
- partnerstwo i doradztwo – wsparcie dla realizacji szkoleń, seminariów i warsztatów w ramach współpracy w zakresie kultury fizycznej.

W obszarze działania – „Upowszechnianie kultury fizycznej”, zorganizowano i przeprowadzono:

- 1 imprezę rangi światowej z udziałem 84 zawodników,
- 5 imprez rangi europejskiej z udziałem 455 zawodników,
- 17 imprez rangi Mistrzostw Polski z udziałem 2 790 zawodników,
- 26 imprez ogólnopolskich z udziałem 3 779 zawodników,
- 14 imprez wojewódzkich z udziałem 2 365 osób.

Razem w 63 imprezach sportowych uczestniczyło 9 473 zawodników i zawodniczek.

W obszarze działania – „Edukacja dla kultury fizycznej”, zorganizowano i przeprowadzono w 2004 roku:

- 4 imprezy wojewódzkie w środowisku akademickim z udziałem 10 299 zawodników,
- 21 imprez wojewódzkich w środowisku wiejskim dla 4 961 zawodników,
- 15 imprez wśród różnych grup wiekowych i społecznych z udziałem 18 089 osób.

Razem w 40 imprezach sportowo-rekreacyjnych uczestniczyło 33 349 osób.

Imprezy te zostały przeprowadzone przez: Akademicki Związek Sportowy Kraków, Małopolskie Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe oraz Małopolskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej.

W ramach podjętych działań w obszarze – „Współzawodnictwo sportowe”, Małopolski Szkolny Związek Sportowy zorganizował 71 imprez ponadpowiatowych i wojewódzkich - Igrzysk Młodzieży Szkolnej, Gimnazjad i Licealiad z udziałem 20 168 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych województwa małopolskiego. Jednocześnie, Okręgowe Związki Sportowe oraz wiodące kluby sportowe województwa, przeprowadziły 5 Mistrzostw Województwa Małopolskiego juniorów i juniorów młodszych, będących bezpośrednią eliminacją do finałów Mistrzostw Polski Juniorów i Juniorów Młodszych, w których wzięło udział 118 zawodników.

W przygotowaniach reprezentantów naszego województwa do finałów ogólnopolskiego systemu współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży (Młodzieżowe Mistrzostwa Polski, Mistrzostwa Polski Juniorów i Mistrzostwa Polski Juniorów Młodszych – Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży), zorganizowano 20 zgrupowań i 16 konsultacji szkoleniowych z udziałem 818 zawodników. 536 reprezentantów województwa małopolskiego wzięło udział w 42 finałach wyżej wymienionych imprez sportowych.

Sukcesem jest zajęcie przez Województwo Małopolskie 5 miejsca w ogólnopolskim systemie współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży w klasyfikacji województw za rok 2004 prowadzonej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu.

4. BAZA SPORTOWA

Na podstawie danych uzyskanych z gmin, Województwo Małopolskie dysponuje 4 552 obiektami podstawowej bazy sportowej.

Tabela 65. Obiekty podstawowej bazy sportowej

Powiat	Stadiony	Boiska do piłki nożnej	Boiska do piłki siatkowej	Boiska do koszykówki	Korty tenisowe	Boiska do piłki ręcznej	Boiska uniwersalne	Hale 44x24m	Małe hale 36x18m	Sale 24x12m	Sale mniejsze	Pływalnie kryte do 25x12,5m	Pływalnie kryte 25x12,5m	Pływalnie kryte 50x20m	Pływalnie otwarte do 25x12,5m	Pływalnie otwarte 25x12,5m	Pływalnie otwarte 50x20m
bocheński	4	36	25	25	4	20	24	0	2	20	33	1	2	0	2	0	1
brzeski	8	36	24	19	6	20	32	3	2	13	19	0	1	0	0	0	0
chrzanowski	2	29	25	24	12	11	21	2	2	19	29	2	1	0	1	1	1
dąbrowski	2	21	21	14	4	10	12	1	3	8	10	0	0	0	0	0	1
gorlicki	4	29	34	18	3	23	21	1	2	18	32	0	1	0	0	0	1
krakowski	7	59	18	9	6	9	59	3	3	28	46	0	3	0	0	1	0
limanowski	8	18	26	20	7	22	36	0	3	28	44	1	0	0	1	0	1
miechowski	1	13	17	11	5	10	14	0	3	6	19	0	0	0	0	1	0
myślenicki	3	30	16	12	6	10	44	1	3	23	24	0	1	0	2	0	1
nowosądecki	13	34	49	23	21	31	43	2	5	28	37	2	1	0	2	1	0
nowotarski	2	37	30	22	12	16	48	1	6	12	77	4	0	0	0	0	1
olkuski	4	23	23	14	8	14	28	2	3	17	41	1	2	0	0	0	3
oświęcimski	8	45	41	27	16	13	30	1	0	27	37	1	3	1	0	0	0
proszowicki	2	8	12	10	1	9	20	1	0	7	8	0	0	0	0	0	0
suski	4	19	17	11	4	13	17	1	4	17	22	0	1	0	1	1	0
tarnowski	11	71	25	22	5	21	56	2	7	28	56	1	0	0	1	0	0
tatrzański	2	9	3	6	13	9	16	0	1	4	23	5	1	1	0	0	0
wadowicki	5	50	21	17	7	16	27	1	6	20	27	0	1	0	0	0	0
wielicki	2	48	9	12	5	6	36	1	1	18	37	0	0	0	0	0	0
KRAKÓW	9	42	63	61	74	68	78	7	5	41	153	8	6	0	2	1	7
NOWY SĄCZ	1	14	18	16	26	24	10	1	1	10	34	0	1	0	0	0	1
TARNÓW	1	25	18	26	12	19	6	5	4	12	61	1	2	0	0	1	2
RAZEM	103	696	535	419	257	394	678	36	66	404	869	27	27	2	12	7	20

Źródło: gminy woj. Małopolskiego

Analizując powyższe dane zauważamy, iż stan bazy sportowej w powiatach – poza Krakowem – jest porównywalny, choć różny w poszczególnych kategoriach obiektów.

Najwięcej stadionów jest w powiatach nowosądeckim i tarnowskim, najmniej w miechowskim. Najwięcej boisk do piłki nożnej jest w powiecie tarnowskim i krakowskim, najmniej w proszowickim i tatrzańskim. Najwięcej boisk do piłki siatkowej znajduje się w powiatach nowosądeckim i oświęcim-

skim, najmniej w powiatach tatrzańskim i wielickim. Najwięcej boisk do koszykówki jest w powiatach oświęcimskim i w Tarnowie, najmniej w tatrzańskim i krakowskim.

Najwięcej kortów tenisowych posiada powiat nowosądecki, najmniej proszowicki. Boiska do piłki ręcznej w największej ilości występują w powiecie nowosądeckim, najmniejszym w wielickim. Boiska uniwersalne – najwięcej to powiat krakowski i tarnowski, najmniej – Tarnów i powiat miechowski.

Najwięcej hal (44x24m) posiada miasto Tarnów i powiat brzeski, natomiast ich brak jest w powiecie bocheńskim, limanowskim, miechowskim i tatrzańskim.

Sal (od 24x12 – 36x18m) najliczniej występują w powiatach tarnowskim i nowosądeckim, w powiatach proszowickim i miechowskim jest ich najmniej. Sal mniejszych najwięcej jest w powiecie nowotarskim, najmniej w proszowickim.

Krytych pływalni (do 25x12,5m) jest najwięcej w powiatach tatrzańskim i nowotarskim, ich brak w powiatach brzeskim, dąbrowskim, gorlickim, krakowskim, miechowskim, myślenickim, proszowickim, suskim, wadowickim, wielickim i Nowym Sączu. Krytych pływalni (25x12,5m) najwięcej znajduje

Tabela 66. Zadania inwestycyjne dofinansowane w 2004 r. ze środków pochodzących z dopłat do stawek w grach liczbowych

Lp	Inwestor	Zadanie	Środki z dopłat
1	Zakład Wychowawczy im Siemaszki	pływalnia w Piekarach	1 000,0
2	Niepołomice miasto/gmina	pływalnia w Niepołomicach	402,0
3	Zakład Wychowawczy im Siemaszki	hala w Piekarach (dobudowa trybun)	100,0
4	Zawoja gmina	hala w Zawoi	822,0
5	Łapsze Niżne gmina (przesunięcie transzy roku 04 na 05)	hala w Niedzicy	0,0
6	Limanowa miasto	mała hala przy ZS nr 3 w Limanowej	202,0
7	Wieprz gmina	mała hala przy ZS w Wieprzu	320,0
8	Stary Sącz miasto/gmina	mała hala przy SP i G w Barcicach	437,0
9	Muszyna miasto/gmina	mała hala przy SP w Powroźniku	280,0
10	Sułkowice miasto/gmina	sala przy SP w Harbutowicach	268,0
11	Rzezawa gmina	sala przy SP w Dąbrówce	100,0
12	Kłaj gmina	sala przy SP w Targowisku	100,0
13	Stryszów gmina	sala przy SP w Stroniu	100,0
14	Stryszawa Lachowice gmina	sala przy ZSS w Krzeszowie	150,0
15	Stryszawa Lachowice gmina	sala przy SP w Lachowicach	100,0
16	Nowy Targ gmina	sala przy G w Klikuszowej	100,0
17	Nowy Targ gmina	sala przy G w Waksmundzie	100,0
18	Dębno gmina	sala przy SP w Biadolinach Szlacheckich	257,0
19	Sułoszowa gmina	sala przy SP nr 2 w Sułoszowej	320,0
20	Mszana Dolna gmina	sala przy SP nr 2 w Kasince Małej	60,0
21	Chełmek miasto/gmina	sala przy SP nr 2 w Chełmku	83,0
22	Ochotnica Dolna gmina	sala przy SP w Tylmanowej - Zawodzie	50,0
23	Gorlice gmina	sala przy ZS w Szymbarku	320,0
24	Grybów gmina	sala we Florynce	320,0
25	MKS "CRACOVIA" SSA Kraków	oświetlenie stadionu	250,0
26	Raciechowice gmina	zespół boisk w Raciechowicach	100,0

Źródło: opracowanie własne UMWM

się w powiecie krakowskim, zaś brak ich w powiatach dąbrowskim, limanowskim, miechowskim, nowotarskim, proszowickim, tarnowskim i wielickim. Pływalnie kryte (50x20m) posiadają tylko powiaty oświęcimski i tatrzański. Najwięcej pływalni otwartych (do 25x12,5m) jest w powiatach bocheńskim, myślenickim i nowosądeckim, ich brak w powiatach brzeskim, dąbrowskim, gorlickim, krakowskim, miechowskim, nowotarskim, olkuskim, oświęcimskim, proszowickim, tatrzańskim, wadowickim i wielickim. Pływalnie otwarte (25x12,5) są tylko w powiecie chrzanowskim, krakowskim, miechowskim, nowosądeckim, suskim i Tarnowie. Pływalni otwartych (50x20m) najwięcej jest w powiecie olkuskim, brak w powiatach brzeskim, krakowskim, miechowskim, nowosądeckim, oświęcimskim, proszowickim, suskim, tarnowskim, tatrzańskim, wadowickim, wielickim i Nowym Sączu.

Władze Województwa Małopolskiego corocznie kierują do dofinansowania – w ramach „Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Małopolskiego” – określoną ilość zadań inwestycyjnych. Dofinansowanie środkami z Funduszu realizowane jest do wysokości 33% kosztów całkowitych przedsięwzięcia inwestycyjnego. Pozostałą część kosztów – wraz z kosztami przygotowania inwestycji – pokrywa inwestor ze środków własnych.

Ponadto, obiekty sportowe województwa, dofinansowywane są również środkami centralnymi pochodzącymi z Funduszu w ramach programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu polskiego, opracowywanym przez Polską Konfederację Sportu (w kwocie 50 do 99% kosztów całkowitych przedsięwzięcia inwestycyjnego). W roku 2004 obiekty sportowe z terenu województwa małopolskiego zostały dofinansowane kwotą 4 555 700 złotych.

W roku 2004 w Województwie Małopolskim w ramach przyznanego limitu 17 188 000 (w tym na zadania nowe: 6 341 000 zł) skierowano do dofinansowania 26 nowych zadań inwestycyjnych, w tym: 2 kryte pływalnie, 3 hale, 4 małe hale, 15 sal i 2 boiska sportowe (budowa i modernizacja).

VIII. Bezpieczeństwo publiczne

1. ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ

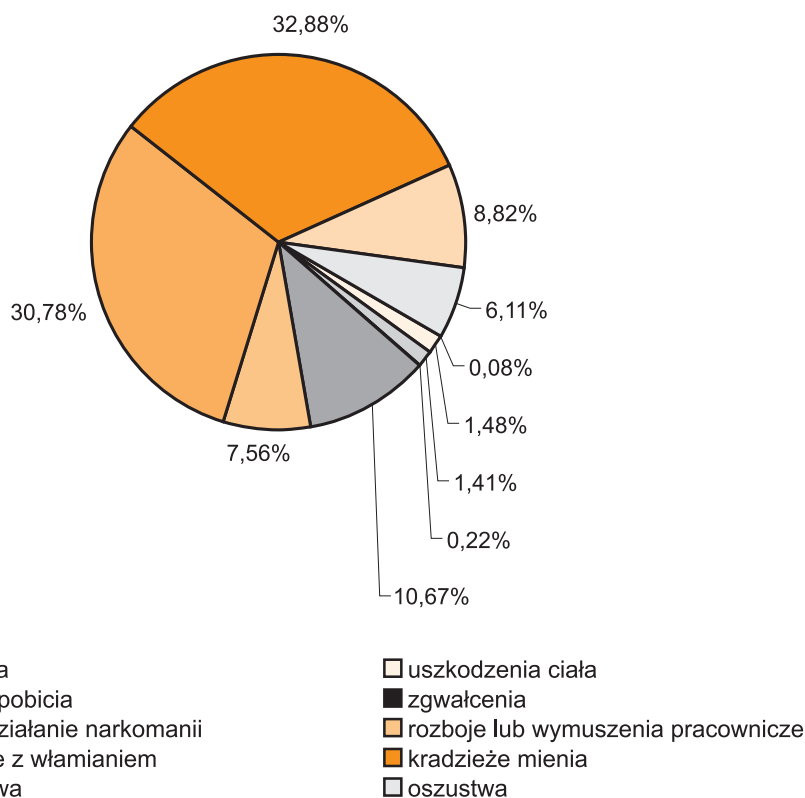
Od stycznia do grudnia 2004 r. jednostki policji Województwa Małopolskiego stwierdziły ogółem 126953 przestępstw, w tym 98311 przestępstw o charakterze kryminalnym, oraz 14924 przestępstw o charakterze gospodarczym.

Tabela 67. **Przestępczość kryminalna w Małopolsce**

Typ przestępstwa:	2003	2004	% spadek	% wzrost
zabójstwo	46	64	-	39,1%
uszkodzenie ciała	1233	1182	4,1%	-
bójka lub pobicie	1126	1126	-	-
zgwałcenia	244	175	28,3%	-
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	4124	8536	-	106,9%
rozboje lub wymuszenia rozbójnicze	5976	6046	-	1,2%
kradzieże z włamaniem	25833	24610	4,7%	-
kradzieże mienia	25238	26288	-	4,2%
oszustwa	4201	4884	-	16,3%
falszerstwa	6918	7052	-	1,2

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Wykres 47. **Struktura przedsiębiorczości kryminalnej w roku 2004**

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Ogółem zatrzymano 34488 podejrzanych, z czego przeciwko 31029 skierowano wnioski o akt oskarżenia, oprócz tego zarzutami objęto 2925 nieletnich.

W 2004 roku odnotowano jednak spadek ogólnej ilości przestępstw stwierdzonych o 1,8 %, tj. o 2 359 przestępstw w porównaniu do roku 2003.

W kategorii przestępstw o charakterze kryminalnym wskaźnik dynamiki przestępstw stwierdzonych wyniósł 104,9 – czyli odnotowano o 4 621 więcej przestępstw kryminalnych. Jest to wynik wysokiej aktywności służb zwalczających przestępstwa narkotykowe, których ujawniono o ponad 4 400 więcej.

Dla społeczeństwa Małopolski najbardziej dokuczliwe były: drobna przestępczość pospolita, przede wszystkim włamanie – w tym mieszkaniowe, kradzieże mienia, rozboje, podczas których najczęściej sprawcy zabierają telefon komórkowy lub drobne kwoty pieniędzy, przestępczość samochodowa, a także wybryki chuligańskie oraz bójk i pobicia.

W kilku z tych kategorii Policja osiągnęła spadek ilości przestępstw stwierdzonych, np. w kradzieżach samochodów o 10,2% i w kradzieżach z włamaniem o 4,7%, a w takich kategoriach jak: zabójstwa, zgwałcenia, bójk i pobicia, kradzieże cudzej rzeczy i kradzieże samochodów – zagrożenie przestępczością mierzone na 100 tys. mieszkańców jest w Małopolsce mniejsze od średniej krajowej.

Zagrożenie przestępczością w Małopolsce liczone wskaźnikiem na 100 tys. mieszkańców – w 2004 roku było mniejsze o ponad 82 punkty i lokuje nas w kraju na 8 miejscu, czyli w grupie województw o średnim zagrożeniu – za lubuskim, dolnośląskim i śląskim, Komendą Stołeczną Policji oraz pomorskim, kujawsko-pomorskim i zachodniopomorskim).

W wyniku prowadzonych postępowań było ustalenie 34 488 podejrzanych (o 2 349 więcej niż w 2003 roku).

W 2004 roku wykryto 67 240 przestępstw, osiągając wskaźnik wykrywalności ogółem 52,6%, co plasuje nasze województwo na 13 miejscu w kraju.

Średnia wykrywalność przestępstw o charakterze kryminalnym wynosiła w omawianym okresie 39,5% (wzrost o 4,1%).

2. BEZPIECZEŃSTWO W RUCHU DROGOWYM

Zapewnienie bezpieczeństwa ruchu drogowego jest jednym z podstawowych zadań Policji. Duża liczba wypadków drogowych oraz ich tragiczne skutki stanowią poważny problem społeczny i ekonomiczny. Dla zobrazowania wagi problemu należy przypomnieć, że w okresie ostatnich trzech lat (2002-2004) w wypadkach drogowych w Małopolsce śmierć poniosło blisko 1 100 osób, a ponad 19,5 tysiąca zostało rannych.

W 2004 roku w Małopolsce doszło do 4872 wypadków drogowych (w 2003 roku – 4 962), tj. mniej o 1,8% niż w analogicznym okresie roku 2003. Zmniejszyła się również liczba – zabitych z 360 (2003 r.) do 335 w 2004 roku, tj. o 6,9%, a w kategorii rannych z 6 363 w 2003 roku do 6 338 w 2004 roku, tj. o 0,4%.

Największe zagrożenie wypadkowością odnotowano na terenie Krakowa (1 416) oraz powiatów: krakowskiego ziemskiego (490), sądeckiego (479), tarnowskiego (338) i myślenickiego (252). Wypadki te stanowią 55,8% wszystkich zaistniałych w Małopolsce.

Największy wzrost wypadków odnotowano na terenie powiatu myślenickiego (wzrost o 20,0%), proszowickiego (o 16,9%) i suskiego (o 15,7%). Największą liczbę zabitych zanotowano na drogach powiatów krakowskiego i tarnowskiego (po 37 ofiar śmiertelnych), nowosądeckiego (35) oraz myślenickiego (25). Można przyjąć, że bezpośredni wpływ na liczbę zdarzeń i ofiar ma duży ruch tranzytowy i turystyczny na drogach przebiegających przez wymienione powiaty.

Najmniejszą liczbę wypadków odnotowano w powiatach: dąbrowskim (62), miechowskim (69) i proszowickim (83), natomiast najmniej ofiar śmiertelnych było w powiatach: tatrzańskim (1), oświęcimskim (5), dąbrowskim (7) oraz proszowickim i gorlickim (po 8).

W garnizonie małopolskim ujawniono 9 647 nietrzeźwych kierujących (w 2003 roku – 8 975) oraz odnotowano 1 222 zdarzenia z udziałem nietrzeźwych kierowców (w 2003 roku – 1 247), w których zginęło 18 osób (w 2003 roku – 29).

Nastąpił 7,5% wzrost ujawnialności nietrzeźwych kierujących z równoczesnym 2% spadkiem ilości zdarzeń z udziałem nietrzeźwych kierowców.

3. DZIAŁANIA PREWENCYJNE POLICJI

W 2004 roku na terenie województwa wykonano w patrolach i obchodach łącznie 386 165 służb 8-godzinnych, tj. o 2,4% więcej niż w 2003 roku (377 287).

Mimo stałego wzrostu ilości zabezpieczeń imprez, uroczystości oraz wizyt w Małopolsce – jeden z głównych celów, czyli „Policja widoczna” – jest skutecznie realizowany.

Do osiągnięć służb prewencyjnych w 2004 roku zaliczyć należy między innymi zatrzymanie:

- ponad 13 tys. sprawców przestępstw na „gorącym uczynku” (wzrost o 3,8%);
- prawie 2 400 podejrzanych o dokonanie przestępstw (wzrost o 2,1%);
- ponad 5 tys. poszukiwanych (wzrost o 7,7%);
- ponad 4 300 nietrzeźwych kierujących (wzrost o 9,8%).

Nastąpiła zdecydowana poprawa jakości pełnienia służby przez policjantów pionu prewencji, czego widowym efektem był ponad 20% wzrost ujawnialności przestępstw.

W 2004 roku wykonano 33 300 konwojów, czyli o ponad 900 więcej niż w roku 2003, w czasie których przetransportowano łącznie 41 189 osób (prawie o 2 tys. więcej w porównaniu do 2003 roku).

W omawianym okresie jednostki Policji Województwa Małopolskiego represjonowały łącznie 180 917 sprawców wykroczeń (wzrost o 8,5%).

Wśród programów prewencyjnych z zakresu ruchu drogowego na szczególną uwagę zasługuje realizacja długofalowego programu „Poprawy bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego w latach 2003-2007”. Program ten – mający za zadanie eliminację zdarzeń z udziałem niechronionych uczestników ruchu, wśród których największą grupę stanowią piesi – koordynowany jest przez Wojewódzką Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, a skierowany został do wszystkich tych, którzy mają wpływ na poprawę bezpieczeństwa ruchu na drogach.

Szeroko wychodzono z programami prewencyjnymi z zakresu ruchu drogowego ukierunkowanymi na zapewnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży – takimi jak: „Zimowisko”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczna droga do szkoły” oraz turnieje z zakresu wiedzy o bezpieczeństwie w ruchu drogowym. Wszystkie one realizowane są przy współpracy i dużym wsparciu władz samorządowych.

4. TECHNIKA I JAKOŚĆ

Niezmiennie od wielu lat najczęstszą przyczyną wypadków drogowych jest prędkość. Co czwarty wypadek zawiniony przez kierowcę jest spowodowany przez zbyt szybką jazdę.

W celu zapobiegania temu zjawisku wprowadzono w roku ubiegłym system automatycznego pomiaru prędkości. W chwili obecnej na terenie Małopolski policja wykorzystuje 7 fotorejestratorów pracujących stacjonarnie w 32 miejscach na terenie Krakowa, Nowego Sącza i Tarnowa oraz w gminach Wojnicz i Skrzyszów. Urządzenia te wykorzystywane są również w sposób dynamiczny i dyslokowane są w rejonach zagrożonych wypadkowością.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom samorządów i społeczności lokalnych od marca 2004 roku jedno z tych urządzeń znajduje się w dyspozycji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie i sukcesywnie wypożyczane jest poszczególnym jednostkom policji. W ten sposób automatycznym pomiarem prędkości objęto wszystkie powiaty województwa. W 2004 roku policja ujawniła ponad 51 tysięcy wykroczeń przekroczenia prędkości, w tym fotoradary ponad 20 tysięcy.

W 2004 roku policja inicjowała także powstawanie systemów monitoringu miejsc zagrożonych. W wyniku tych działań w ocenianym okresie powstało 20 nowych systemów monitoringu na terenie powiatów:

- nowotarskiego i suskiego (po 5),
- tarnowskiego, chrzanowskiego i wielickiego (po 2),
- gorlickiego, krakowskiego, oświęcimskiego i wadowickiego (po 1).

Ponadto w powiatach: limanowskim, miechowskim, nowotarskim i wadowickim zostały rozbudowane istniejące już systemy.

Zastosowane systemy techniki – zarówno automatyczny pomiar prędkości, monitoring miejsc zagrożonych, jak również SWD w Krakowie – w znacznym stopniu wspomagają pracę Policji, także w zakresie prewencyjnym. Badania wskazują, że w miejscach, w których były one stosowane, notuje się spadek ilości zdarzeń naruszających porządek prawny, a także skraca się czas reakcji Policji na zaistniałe zdarzenia.

5. OCHRONA PRZECIWOPOŻAROWA I ZAGROŻENIE POŻAROWE

Według stanu na 31 grudnia 2004 r. Państwowa Straż Pożarna Województwa Małopolskiego posiadała ogółem 2048 etatów strażaków. Rozdział etatów na poszczególne Komendy Powiatowe (Miejskie) PSP i Komendę Wojewódzką PSP oraz ich wykorzystanie obrazuje poniższa tabela.

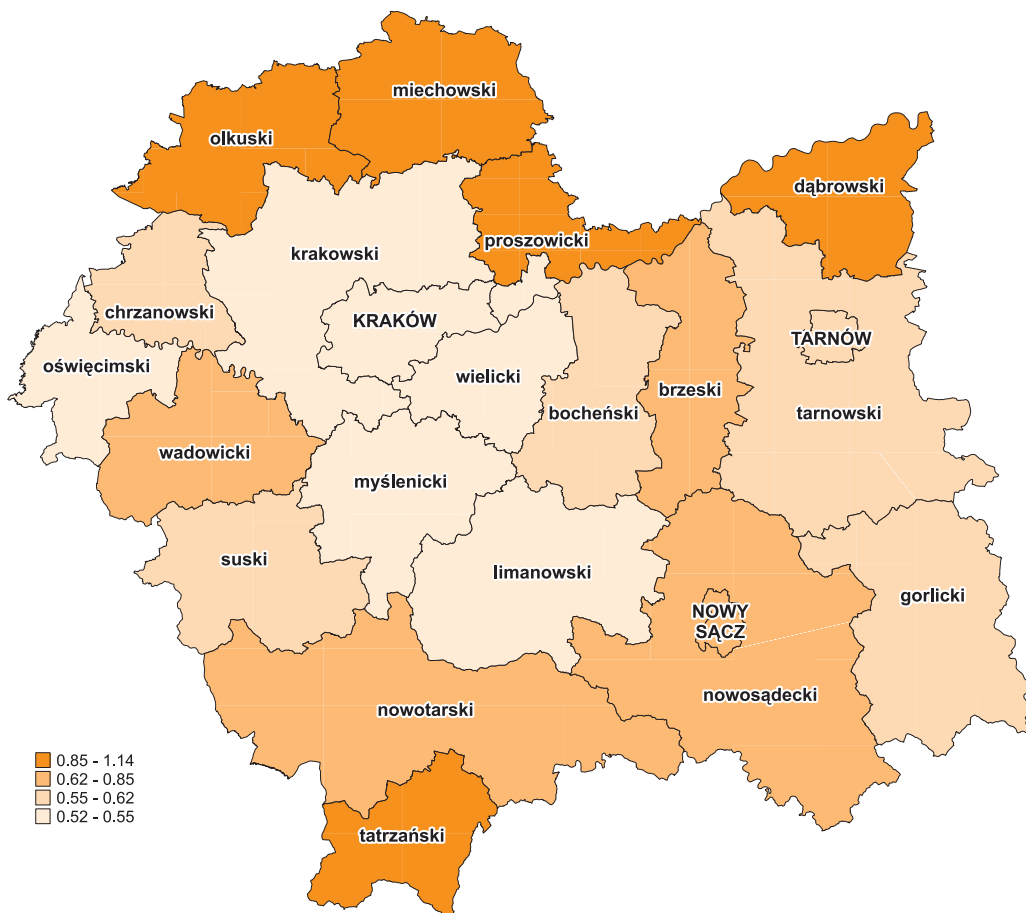
Tabela 68. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej w Województwie Małopolskim w roku 20

Lp.	Jednostka organizacyjna Państwowej Straży Pożarnej	Ilość mieszkańców w powiecie w tys.*	Liczba etatów w roku 2004	Wskaźnik ilości strażaków na 1000 mieszkańców	Liczba zatrudnionych (stan 31. 12. 2004 r)
1	KP w Bochni	99 855	54	0,57	52
2	KP w Brzesku	89 876	54	0,62	54
3	KP w Chrzanowie	128 612	69	0,55	69
4	KP w Dąbrowie Tarnowskiej	58 643	48	0,85	48
5	KP w Gorlicach	106 399	62	0,60	62
6	KM w Krakowie	999 748	525	0,54	525
7	KP w Limanowej	120 554	62	0,54	62
8	KP w Miechowie	51 463	56	1,13	57
9	KP w Myślenicach	115 352	60	0,54	59
10	KM w Nowym Sączu	279 956	175	0,65	175
11	KP w Nowym Targu	180 332	120	0,69	117
12	KP w Olkuszu	114 677	94	0,85	94
13	KP w Oświęcimiu	153 152	77	0,52	77
14	KP w Proszowicach	43 596	48	1,14	47
15	KP w Suchoj Beskidzkiej	81 569	46	0,58	45
16	KM w Tarnowie	310 473	168	0,56	166
17	KP w Wadowicach	153 578	115	0,78	114
18	KP w Wieliczce	103 033	53	0,53	53
19	KP w Zakopanem	65 303	67	1,06	67
20	KW PSP		95		93
21	Razem w województwie małopolskim	3 256 171	2 048	0,63	2 036

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie

* liczba ludności według WUS – dane z dnia 30 czerwca 2004 r.

Rysunek 9. Wskaźnik ilości strażaków na 1000 mieszkańców

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie

Ilość interwencji przeprowadzonych w 2004 r.

Przez interwencję podmiotów systemu i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej należy rozumieć przyjęcie informacji o zdarzeniu, zadysponowanie i dojazd do zdarzenia sił i środków, prowadzenie niezbędnych działań ratowniczych, a także powrót sił i środków do miejsc stacjonowania.

Zdarzenia, przy których podjęły interwencję podmioty systemu lub inne jednostki ochrony przeciwpożarowej dzieli się na:

- pożary – są to niekontrolowane procesy palenia, w miejscu do tego nie przeznaczonym
- miejscowe zagrożenia – są to inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, a stwarzające zagrożenie dla życia, środowiska lub mienia
- fałszywe alarmy – są to wezwania podmiotów systemu lub innych jednostek ochrony przeciwpożarowej do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca lub zaistniały, lecz nie wymagały podjęcia działań ratowniczych.

Tabela 69. Ilość interwencji przeprowadzonych w 2004 r.

Rok	Zdarzenia ogółem	Požary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe
2004	28140	7737	19438	956

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie

Ilość pożarów w roku 2004 w podziale ze względu na wielkość

Spośród 7737 pożarów, jakie zanotowano w woj. małopolskim w 2004 roku:

- 1) pożary bardzo duże – 5
- 2) pożary duże – 24
- 3) pożary średnie – 638
- 4) pożary małe – 7070

Najczęstsze przyczyny pożarów

- 1) podpalenia (umyślne) – 3526 przypadków
- 2) nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym w tym papierosami i zapalkami – 1450 przypadków
- 3) wady urządzeń i instalacji elektrycznych – 371 przypadków

Wypadki z ludźmi

W pożarach i miejscowych zagrożeniach w 2004 roku poszkodowanych zostało ogółem 4160 osób, w tym:

– w pożarach:

ratownicy: śmiertelne – 3
ranni – 31
inni: śmiertelne – 50
ranni – 244

– w miejscowych zagrożeniach:

ratownicy: śmiertelne – 0
ranni – 26
inni: śmiertelne – 248
ranni – 3558

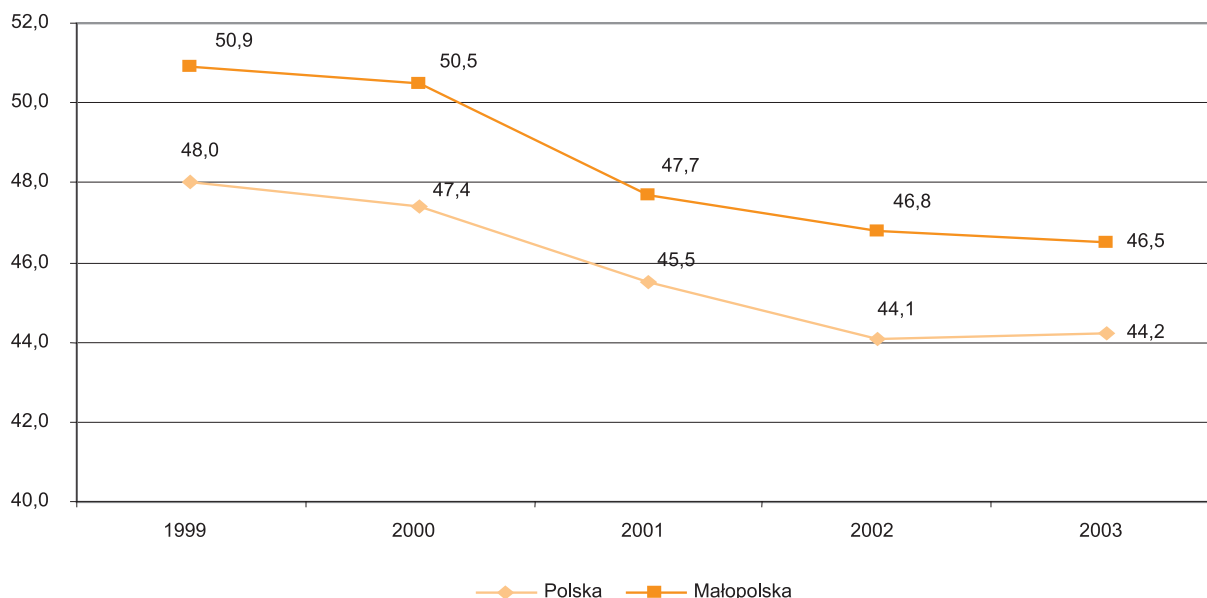
GOSPODARKA
GOSPODARKA

1. ZATRUDNIENIE

Liczba osób pracujących (zatrudnionych i samozatrudnionych) w województwie małopolskim w 2004 r. wynosiła 1 012,9 tys., co stanowi ok. 8,1% wszystkich pracujących w Polsce (dla roku 2003 odpowiednio: 1 006,6 tys., 8%)*. Wśród tej grupy 47,5% stanowiły kobiety, 70% pracujących była zatrudniona na podstawie stosunku pracy. Sektor prywatny obejmował prawie 3/4 pracujących**.

Województwo małopolskie należy do grupy województw o stosunkowo wysokim wskaźniku zatrudnienia***. W 2003 r. ukształtował się on na poziomie 46,5%, a więc był wyższy niż w całym kraju o 2,3 punkty procentowe.

Wykres 48. Wskaźnik zatrudnienia na przestrzeni lat 1999-2003

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 1999-2003 wskaźnik zatrudnienia w województwie małopolskim zmniejszył się o 4,4 punktu procentowego, czyli silniej niż w kraju, gdzie spadek ten wyniósł 3,8 punktu procentowego. Oznacza to większą skłonność do przechodzenia mieszkańców województwa w stan bierności zawodowej.

Wskaźnik zatrudnienia był wyższy: dla mężczyzn – 52,6% w porównaniu do kobiet (40,9%) oraz dla mieszkańców wsi w porównaniu do mieszkańców miast (53,0% wobec 40,7%). Najwyższy poziom wskaźnika zatrudnienia osiągnął w grupie wiekowej 35-44 lata (78,1%) oraz wśród osób z wykształceniem wyższym (71,8%). Dla porównania wśród osób z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym wynosił on 22,9%

* Ze względu na brak danych za 2004 r. pozostała część rozdziału „Zatrudnienie” dotyczy 2003 roku.

** Dane dotyczące liczby i struktury pracujących i zatrudnionych pochodzą z opracowań Urzędu Statystycznego w Krakowie, które były skorygowane o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 r. Danych tych nie można porównać z informacjami z lat poprzednich, gdyż do roku 2001 niniejsze dane były prognozowane na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z roku 1996. W ciągu tego okresu poza zmianami w gospodarce nastąpiło szereg zmian w przepisach prawa, które mają odzwierciedlenie w danych statystycznych. Dlatego też porównywanie informacji z tych dwóch różnych źródeł nie jest możliwe. Jedyną informacją, jaka płynie z takiego porównania jest fakt, iż dane prognozowane przez prawie 8 lat były obciążone dużym błędem statystycznym.

*** Wskaźnik zatrudnienia jest to procentowy udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej.

Wskaźnik zatrudnienia jest znacznie zróżnicowany terytorialnie. Największą wartość wskaźnika zanotowano w powiecie proszowickim, najniższą zaś w powiecie chrzanowskim.

Struktura pracujących w Małopolsce jest zbliżona do wskaźników ogólnopolskich. Wśród pracujących ogółem 18,3% to osoby czynne w rolnictwie. Udział pracujących w sektorze przemysłowym (*górnictwo, działalność produkcyjna, zaopatrzenie w energię, gaz i wodę oraz budownictwo*) wynosi – 26,9%, w usługach (*handel i naprawy, transport, obsługa nieruchomości i firm, pośrednictwo finansowe oraz pozostała działalność komunalna, edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna*) – 54,9%.

Tabela 70. Pracujący w województwie małopolskim w 2003 r. (stan 31.XII)

Lp.	Wyszczególnienie	2002	2003	Dynamika	Struktura	
		Liczba	Liczba		%	%
1	Ogółem	1 004 337	1 006 559	0,2	100	100
2	Przemysł	213 627	213 077	-0,3	21,3	21,2
3	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	184 949	183 920	-0,6	18,4	18,3
4	Handel i naprawy	157 174	162 083	3,1	15,6	16,1
5	Edukacja	81 655	90 424	10,7	8,1	9
6	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	73 558	61 726	-16,1	7,3	6,1
7	Obsługa nieruchomości i firm, nauka	68 255	71 674	5,0	6,8	7,1
8	Budownictwo	59 884	57 956	-3,2	6	5,8
9	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	53 211	52 529	-1,3	5,3	5,2
10	Administracja publiczna, obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	37 327	38 530	3,2	3,7	3,8
11	Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna	33 967	34 186	0,6	3,4	3,4
12	Hotele i restauracje	21 642	22 769	5,2	2,2	2,3
13	Pośrednictwo finansowe	19 088	17 685	-7,4	1,9	1,8

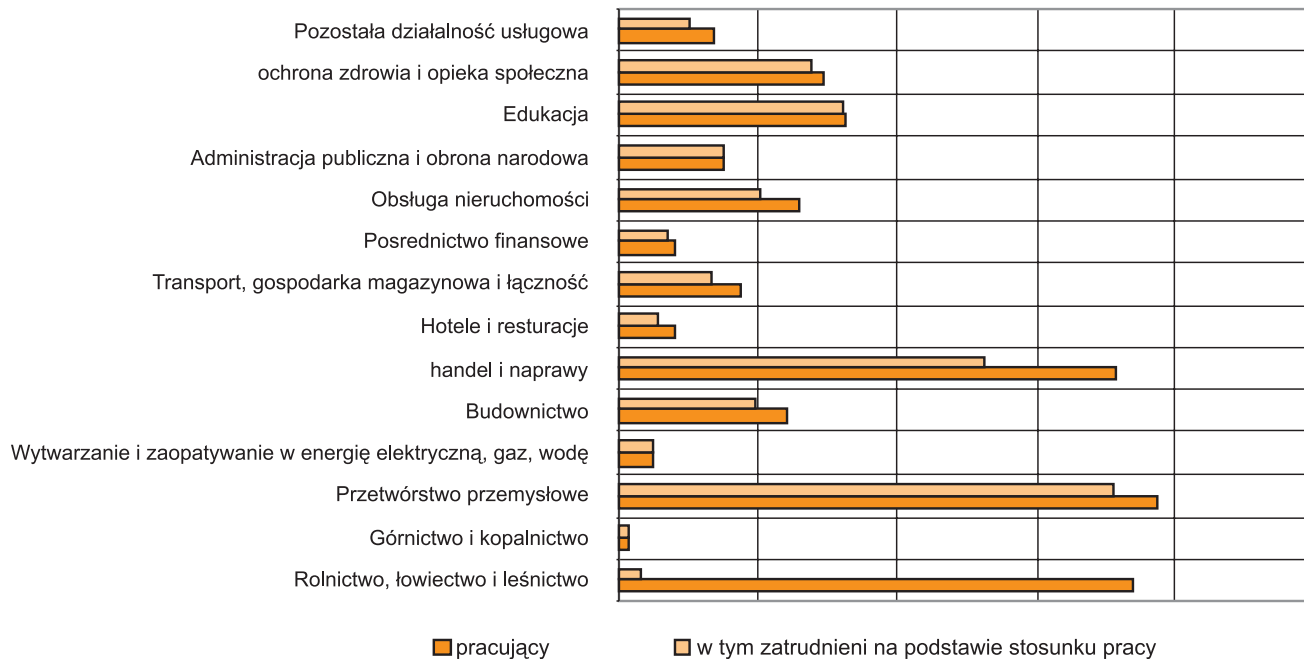
Źródło: Rocznik statystyczny województwa małopolskiego 2004 r.

W populacji pracujących najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (36%), a następnie policealnym i średnim zawodowym (25,6%). Osoby z wykształceniem wyższym obejmowały 17,6% ogółu pracujących. Odsetek pracujących mieszkańców miast z wykształceniem wyższym był prawie czterokrotnie wyższy niż mieszkańców wsi. W grupie osób z wykształceniem podstawowym i nieukończonym podstawowym odsetek ten wynosił 13,7%.

Liczba zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w województwie wg stanu na koniec 2003 r. wyniosła 587,2 tys. (tj. 58% wszystkich pracujących). Zatrudnieni w sektorze publicznym stanowili blisko 44%.

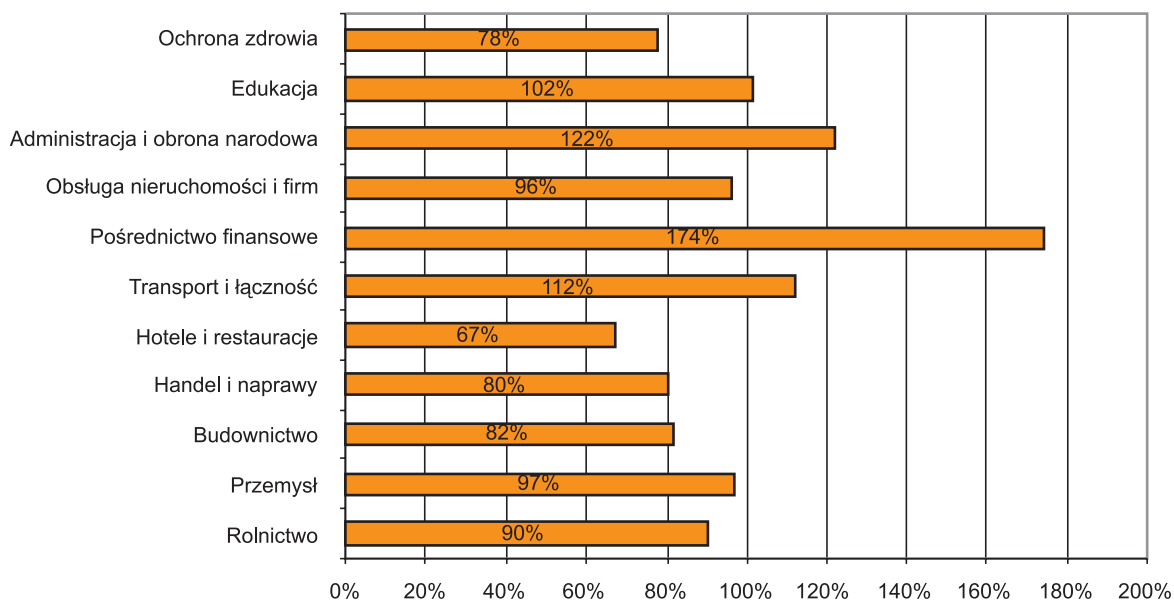
Różnice widoczne są w udziale poszczególnych sekcji. Podczas gdy wśród pracujących zdecydowanie dominowało rolnictwo, w zatrudnieniu ogółem stanowiło ono tylko 1%. Oznacza to, że małopolscy rolnicy to w całości właściciele lub współwłaściciele gospodarstw indywidualnych. Rolnictwo – zatem nie generuje stałego zatrudnienia. Pozostałe dominujące sekcje w liczbie zatrudnionych to przetwórstwo przemysłowe – 25%, handel i naprawy – 15,6% oraz edukacja (15%). Znaczącą pozycję w zatrudnieniu województwa stanowi również ochrona zdrowia i opieka społeczna (9,2%).

Wykres 49. Pracujący w gospodarce narodowej wg sekcji PKD w Małopolsce w 2003 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 50. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto* do średniego wynagrodzenia w Polsce (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

* Podmioty gospodarcze powyżej 9 zatrudnionych

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie małopolskim w 2003 r. wynosiło 2 109,69 zł i było niższe od ogólnopolskiego o 75,33 zł., czyli o 3,4%.

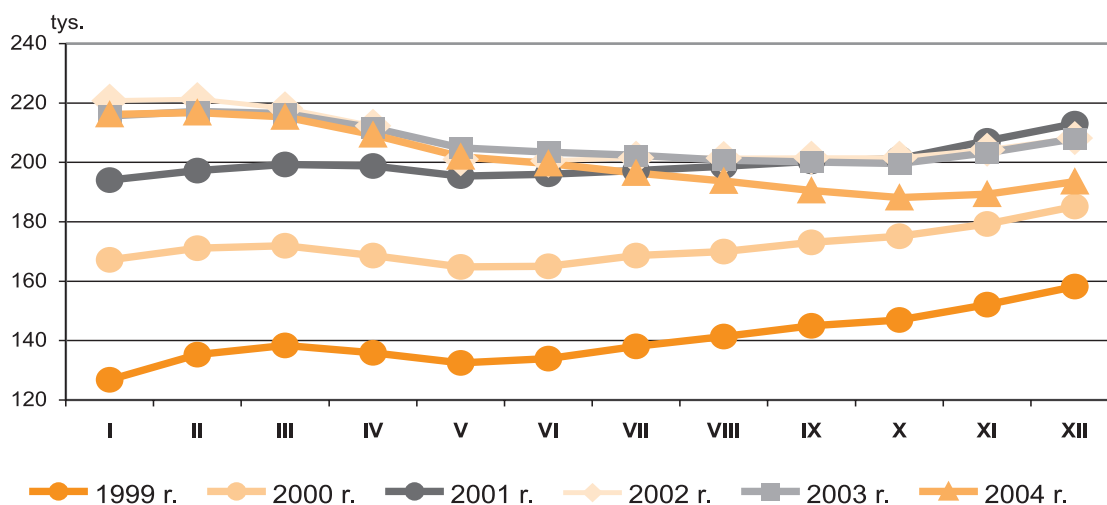
2. BEZROBOCIE REJESTROWANE

Poziom bezrobocia

2004 r. był kolejnym rokiem spadkowej tendencji bezrobocia. Liczba zarejestrowanych w małopolskich powiatowych urzędach pracy wg stanu na 31.12.2004 r. była o 14 449 osób (o 7%) niższa niż notowana na koniec 2003 r. We wcześniejszych okresach obserwowano następujące tendencje:

- w latach 1999 -2001 - intensywny wzrost liczby bezrobotnych
 - 1999 r. - wzrost o 38,2%
 - 2000 r. - wzrost o 17,0%
 - 2001 r. - wzrost o 15,1%
- w okresie 2002-2003 – względna stabilizacja w zakresie tego zjawiska
 - 2002 r. - spadek o 2,3%
 - 2003 r. - spadek o 0,1%

Wykres 51. Zmiany liczby bezrobotnych w Małopolsce w latach 1999-2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Spadek odnotowany w 2004 r. miał miejsce we wszystkich powiatach województwa małopolskiego, z tego największy w powiecie wadowickim – 12%, olkuskim – 10,8%, nowotarskim – 10,5%, brzeskim – 10,3% oraz w mieście Krakowie – 10,1%. Jednocześnie zmiany notowane w zakresie liczby bezrobotnych w Małopolsce odpowiadały zmianom zachodzącym w skali całego kraju.

Zmniejszenie liczby bezrobotnych wynikało ze znacznego wzrostu liczby wyrejestrowanych, co z kolei było odpowiedzią na ożywienie gospodarcze i wzrost liczby pojawiających się na rynku ofert zatrudnieniowych. Wśród wyrejestrowanych największy udział odnotowano w grupie wyłączonych z tytułu podjęcia pracy.

Mimo obserwowanego w ostatnich 3 latach zmniejszania się poziomu bezrobocia rejestrowanego, liczba bezrobotnych była na koniec 2004 r. znacznie wyższa niż miało to miejsce w końcu 1998 r.

Dynamika przyrostu notowanego na przestrzeni 1998 - 2004 była w poszczególnych powiatach Małopolski bardzo zróżnicowana.

W grupie powiatów o najwyższej dynamice znajdowały się:

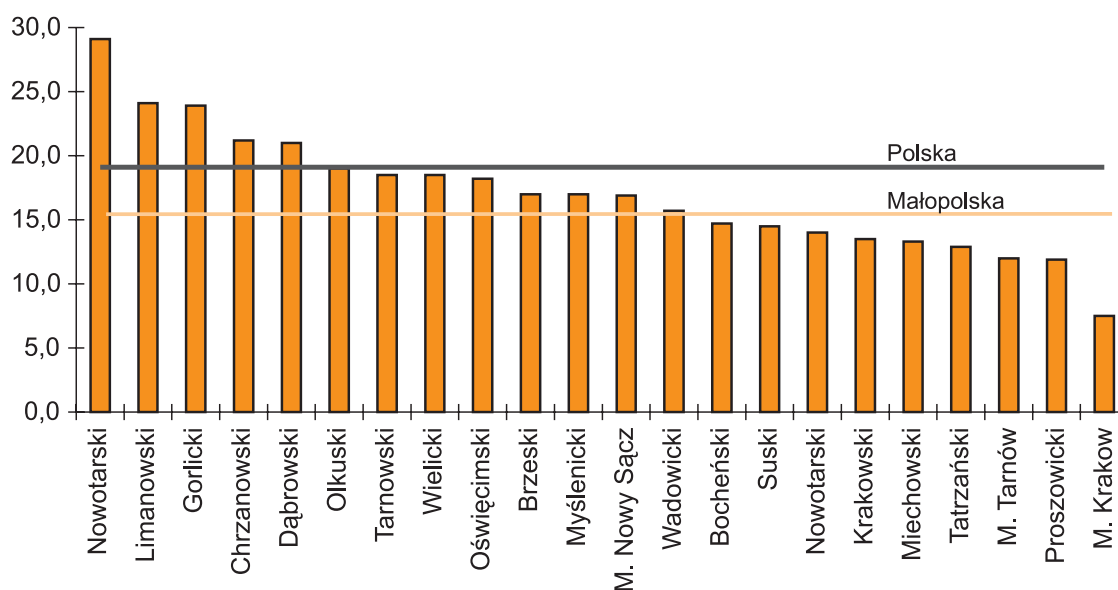
- Powiat chrzanowski – 244%
- Miasto Kraków – 237%
- Powiat wielicki – 236%
- Powiat tatrzański – 236%
- Powiat krakowski – 209%
- Powiat myślenicki – 204%

Natomiast do rejonów, gdzie wzrost ten był dużo niższy niż średnia wojewódzka (169%) zaliczyć należy:

- Powiat dąbrowski – 119 %
- Powiat limanowski – 134 %
- Powiat gorlicki – 134 %

Stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła na koniec 2004 r. – 15%, co dawało Małopolsce, w rankingu pod względem wysokości tego wskaźnika, pierwsze miejsce w kraju równorzędnie z województwem mazowieckim. Nasze województwo od lat już ma jedno z najniższych wskazań stopy bezrobocia. Z reguły na liście województw plasuje się pod tym względem na drugim miejscu. Jednocześnie w poszczególnych powiatach występuje bardzo duże zróżnicowanie w poziomie tego wskaźnika. Wartość najwyższa notowana na koniec 2004 r. w powiecie nowosądeckim stanowiła niemal czterokrotność najniższej wartości występującej w mieście Kraków. W większości powiatów stopa bezrobocia była wyższa od średniej wojewódzkiej, a w 5 przypadkach wyższa również niż wskaźnik średniokrajowy.

Wykres 52. Stopa bezrobocia (stan na grudzień 2004 r.)

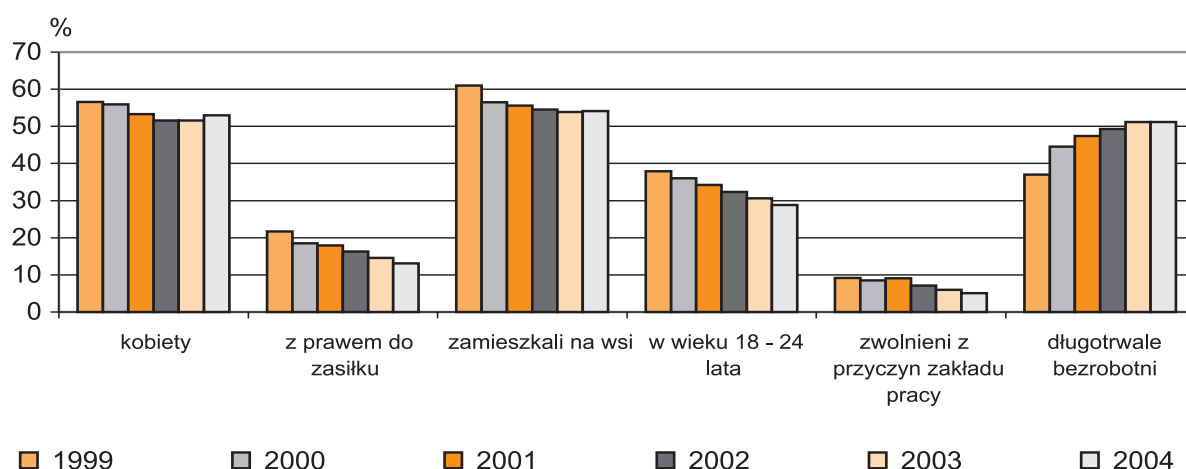
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Struktura bezrobotnych

W 2004 r. w strukturze bezrobotnych kontynuowana była większość tendencji zaobserwowanych w latach 1999-2003:

- spadek udziału osób w wieku 18-24 lat,
- spadek udziału osób z prawem do zasiłku,
- spadek udziału osób zwolnionych z przyczyn zakładu pracy,
- wzrost udziału bezrobotnych pozostających w ewidencji PUP powyżej roku.

Wykres 53. Udział wybranych grup bezrobotnych w latach 1999-2004 (stan na grudzień)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W populacji bezrobotnych nieznacznie przeważają kobiety – 53% (102 578 osób). Z obserwacji struktury bezrobotnych w ostatnich latach wynika, że udział tej grupy podlega jedynie niewielkim wahaniom. W latach 1999-2002 odsetek kobiet stopniowo malał w 2004 r. natomiast wrócił do poziomu z 2001 r. Zdecydowanie mniejszy jest udział kobiet w napływie (45,8%) i odpływie (44,9%), w tym również w grupie podejmujących zatrudnienie (43,2%). Wyraźnie przeważają natomiast wśród osób stosunkowo długo pozostających na bezrobociu. W grupie osób zarejestrowanych przez okres ponad 2 lat stanowią 62,9%. Wskazuje to więc na większe, w porównaniu do mężczyzn, trudności z powrotem do aktywności zawodowej wynikające z mniej przychylnych dla kobiet uwarunkowań rynku pracy.

Struktura bezrobotnych wg miejsca zamieszkania odpowiada analogicznej strukturze mieszkańców Małopolski. Wśród zarejestrowanych w urzędach pracy niewielką przewagę mają osoby zamieszkujące tereny wiejskie – 54,1% (104 667 osób). Stanowi to odzwierciedlenie stopnia urbanizacji naszego województwa. W latach 1999-2003 udział zamieszkałych na wsi w populacji bezrobotnych spadł o 5%, natomiast w 2004 r. nieznacznie wzrósł.

W ciągu ostatnich 6 lat obserwuje się sukcesywne zmniejszanie się odsetka uprawnionych do zasiłku. W stosunku do końca 1999 r. liczba zasiłkobiorców spadła o 25%. Wiąże się to ze zmianą przepisów w tym zakresie (np. przejście przez ZUS części świadczeń obowiązkowych), wzmożonym napływem osób bez doświadczeń zawodowych, które nie nabyły uprawnień do zasiłku oraz z wydłużaniem się czasu pozostawania bez pracy.

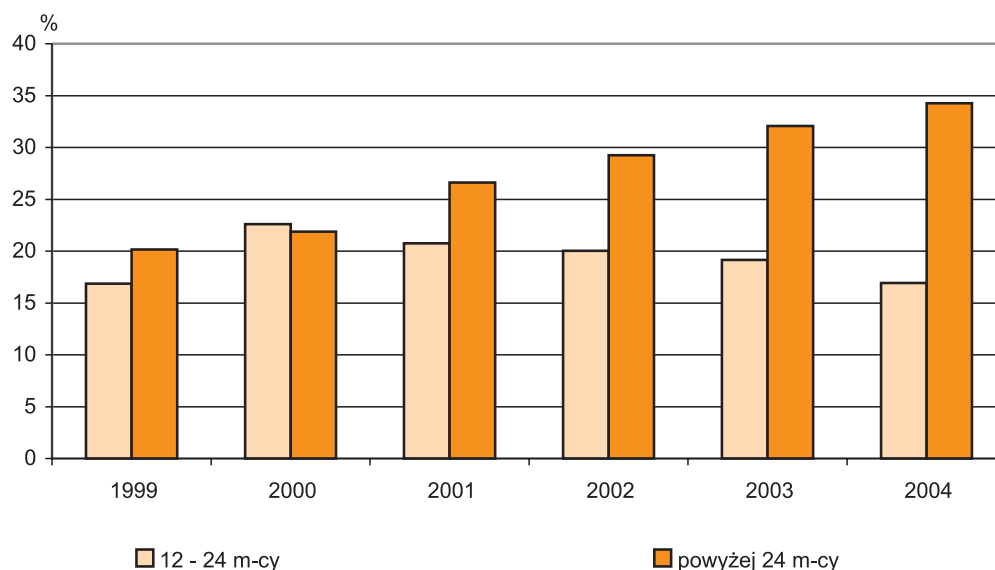
Pozytywną tendencją jest malejący udział osób, które pozostały bez pracy z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy. Jest to efekt zmniejszania się liczby zrealizowanych przez pracodawców zwolnień grupowych. Na przestrzeni ostatnich 6 lat ilość osób objętych tego typu redukcją zatrudnienia zmniejszyła się 15-krotnie.

Zmniejsza się również w sposób bardzo wyraźny odsetek ludzi młodych w wieku 18-24 lat. Na koniec 1999 r. – stanowili oni prawie 40% całej populacji bezrobotnych podczas gdy w końcu 2004 r. – było to już niecałe 30%. Mimo zmian spadkowych Małopolska wyróżnia się nadal na tle pozostałych województw najwyższym udziałem tej grupy.

Osoby młode są bardzo mobilne. Trafiając do urzędów pracy nie pozostają zbyt długo w ich rejestrach. Świadczy o tym znacznie wyższy odsetek osób z tej grupy wiekowej w napływie (43,3%) i odpływie (44,2%), a także niższy udział wśród długotrwale pozostających bez pracy (14,9% – w grupie bezrobotnych powyżej 2 lat). Mimo to młodzież dotknięta jest zjawiskiem bezrobocia w stopniu znacznie wyższym niż pozostałe grupy wiekowe. Stopa bezrobocia w populacji osób w wieku 18-24 lat kształtuje się na poziomie dwukrotnie wyższym niż stopa bezrobocia dla województwa.

W latach 1999-2004 znacznie zwiększyła się liczba osób, które przebywają na bezrobociu dłużej niż rok. W końcu 2004 r. udział tej grupy przekroczył połowę populacji bezrobotnych. Należy podkreślić, że grupa ta nie jest jednorodna. W statystyce obejmuje ona osoby zarejestrowane od 12 do 24 miesięcy i powyżej 24 miesięcy. Ten podział wyznacza dwie różne tendencje, które pogłębiły się w 2004 r.: spadać zaczyna udział osób o krótszym okresie pozostawiania bez pracy (12-24 miesiące), natomiast zdecydowanie rośnie udział osób o stażu na bezrobociu powyżej 2 lat.

Wykres 54. Udział wybranych grup w ogólnej populacji bezrobotnych (stan na grudzień)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

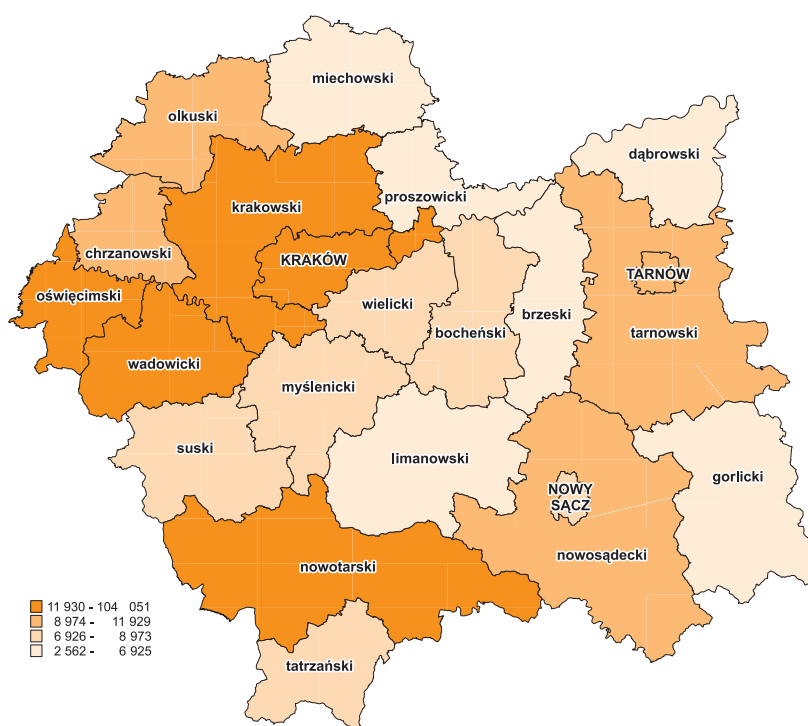
W ciągu ostatnich lat następuje również systematyczny wzrost udziału osób bezrobotnych po raz kolejny. Stanowią oni obecnie 2/3 zarejestrowanych. Wskazuje to na poszerzanie się grupy osób nie potrafiących odnaleźć swojego miejsca w realiach współczesnego rynku pracy.

II. Specyfika małopolskich przedsiębiorstw

1. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

W województwie małopolskim na koniec grudnia 2004 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 288,8 tys. podmiotów, w tym 223,6 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Pod względem struktury własności większość stanowiły podmioty sektora prywatnego – 96,9% – a wśród nich 79,9% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Najwięcej podmiotów gospodarczych w 2004 roku zarejestrowanych było w podregionie krakowsko-tarnowskim – 104,7 tys. (36,2% ogółu), w Krakowie – 104,1% tys. (36,0%) oraz w podregionie nowosądeckim – 80,1 tys. (27%).

Rysunek 10. Podmioty gospodarki narodowej według powiatów w 2004 r. (stan w dniu 31 XII)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Zmiany strukturalne grup podmiotów w gospodarce narodowej w Województwie Małopolskim w 2004 r.”

W roku 2004 w województwie małopolskim zarejestrowano 18,7 tys. nowych podmiotów gospodarczych – o 1,7 tys. mniej niż w 2003 r. Najwięcej podmiotów zarejestrowano w sekcjach: handel i naprawy (5,7 tys.), obsługa nieruchomości i firm (3,6 tys.) oraz w budownictwie (2,0 tys.).

Rysunek 11. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w 2004 r. według powiatów

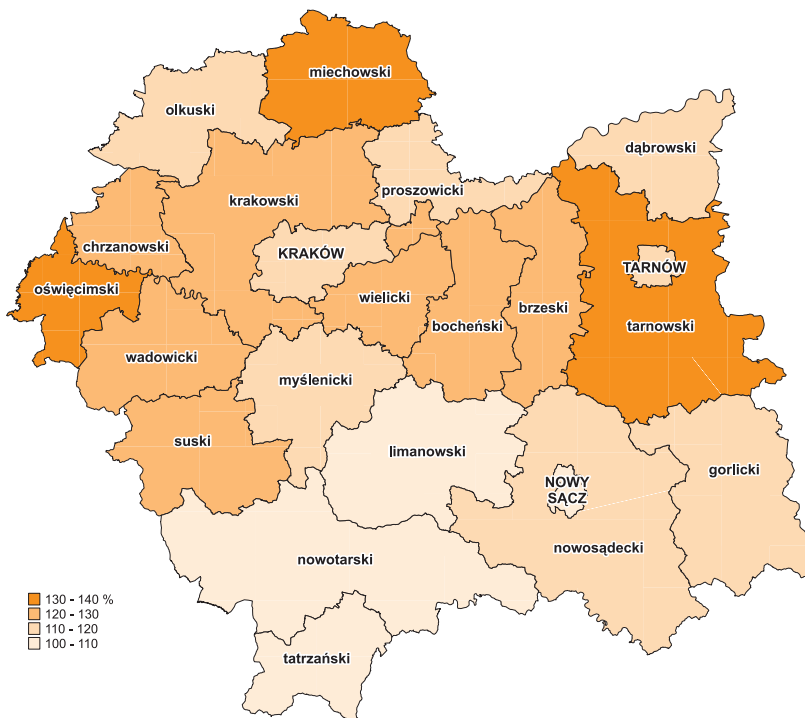
Źródło: opracowanie własne na podstawie Publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie "Zmiany strukturalne grup podmiotów w gospodarce narodowej w Województwie Małopolskim w 2004 r."

W odniesieniu do końca grudnia 2003 r nastąpił spadek liczby przedsiębiorstw państwowych o 25,6%, spółek akcyjnych o 0,8%, spółek cywilnych o 0,5% oraz spółek z udziałem Skarbu Państwa o 5,8%. W tym samym okresie zanotowano wzrost liczby podmiotów ogółem w sektorze prywatnym o 0,3%, spółek handlowych o 6,7%, spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych – 7,0%.

W roku 2004 wyrejestrowano ogółem 14,8 tys. podmiotów gospodarczych. Największą liczbę podmiotów gospodarczych wyrejestrowano w sekcjach: handel i naprawy – 5,1 tys. (34,2% ogółu) oraz budownictwo – 2,0 tys. (13,6%).

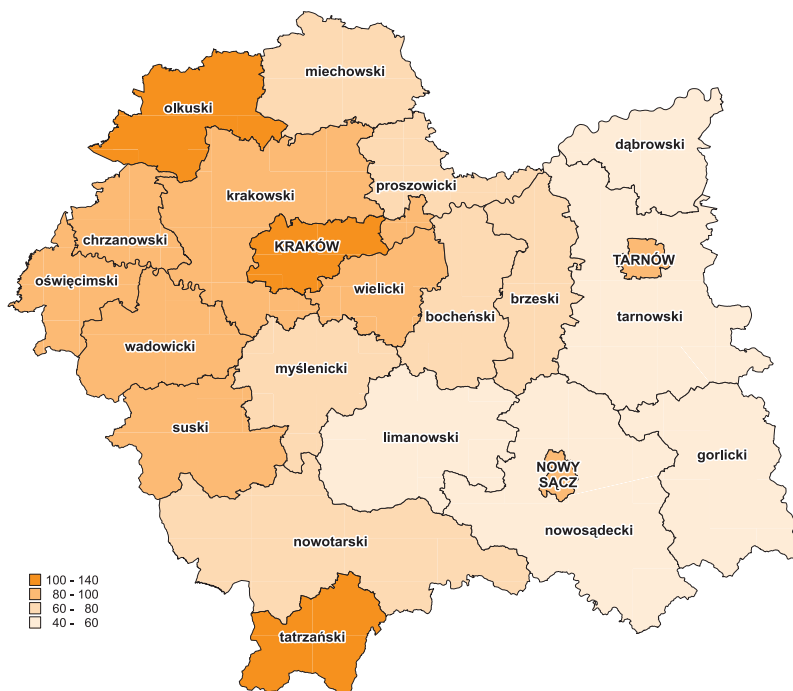
Dynamika przyrostu ilości przedsiębiorstw w okresie 1999-2004 wyniosła 119,02%. W latach 1999-2004 saldo podmiotów nowo zarejestrowanych i zlikwidowanych wynosiło ok. 46 tys., spośród których ponad 99% stanowią firmy sektora MSP.

Rysunek 12. Aktywność gospodarcza wg powiatów- dynamika przyrostu firm w latach 1999-2004 (1999=100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych US w Krakowie

Rysunek 13. Wskaźnik przedsiębiorczości w województwie małopolskim (liczba przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych US w Krakowie

Tabela 71. **Podmioty wg poziomu zatrudnienia zarejestrowane w systemie REGON (bez jednostek wewnętrznych). Stan na 31.12.2004 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Przedziały zatrudnienia			
		do 9	10-49	50-249	250 i więcej
Woj. małopolskie	288 773	273 892	12 226	2 282	373
Kraków	104 051	98 482	4 464	910	195
Powiat krakowski	19 630	18 753	751	113	13
Powiat wadowicki	14 865	14 200	544	103	18
Powiat nowotarski	11 930	11 309	537	75	9
Powiat oświęcimski	12 548	11 929	490	108	21
Powiat olkuski	11 713	11 204	417	80	12
Tarnów	10 879	10 281	444	131	23
Powiat chrzanowski	10 684	10 145	425	97	17
Powiat nowosądecki	9 420	8 833	521	62	4
Powiat tarnowski	8 974	8 510	405	52	7
Powiat wielicki	8 911	8 518	340	49	4
Powiat myślenicki	8 687	8 266	357	56	8
Powiat tatrzański	8 165	7 844	279	38	4
Nowy Sącz	7 906	7 367	412	113	14
Powiat suski	7 159	6 842	264	48	5
Powiat bocheński	6 926	6 609	261	54	2
Powiat limanowski	6 167	5 764	357	42	4
Powiat gorlicki	5 762	5 346	345	66	5
Powiat brzeski	5 593	5 324	231	34	4
Powiat miechowski	3 609	3 457	127	24	1
Powiat dąbrowski	2 562	2 424	124	12	2
Powiat proszowicki	2 632	2 485	131	15	1

Źródło: opracowanie na podstawie danych statystycznych US w Krakowie

W roku 2004 Urząd Statystyczny przeprowadził badania na grupie 1234 podmiotów gospodarczych Małopolski, zatrudniających powyżej 50 osób.

W 2004 r. badane przedsiębiorstwa odnotowały znacznie korzystniejsze wyniki finansowe niż przed rokiem. Wobec większego wzrostu przychodów z całokształtu działalności, niż kosztów ich uzyskania, poprawiły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. W badanym okresie znacznie szybciej rosły przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (wzrost o 15,6%), co przy niższej dynamice kosztów tej działalności (wzrost o 14,6%) wpłynęło na poprawę rentowności. Prezentowane podmioty gospodarcze w 2004 r. osiągnęły przychody z całokształtu działalności w wysokości 91357,6 mln zł, tj. o 15,3% większe niż w 2003 r.

Udział sektora prywatnego w 2004 r. w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 88,2% i osiągnięte przychody w kwocie 80602,6 mln zł były o 15,3% wyższe niż przed rokiem. Sektor publiczny wypracował przychody z całokształtu działalności w wysokości 10755,0 mln zł, tj. 11,8% ogółu. Największy udział w osiągnięciu ogólnego poziomu przychodów miały sekcje: Przemysł – 52,3% (47814,7 mln zł), Handel i naprawy – 38,4% (35092,4 mln zł) oraz Budownictwo – 3,7% (3355,9 mln zł). W strukturze osiągniętych przychodów dominowały przychody ze sprzedaży produktów, które 52,8% ogółu, tj. 48234,2 mln zł.

W 2004 r. odnotowano poprawę podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Dla ogółu badanych przedsiębiorstw wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności wyniósł 96,1% (wobec 97,9% przed rokiem), wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów 3,9% (3,1%), wskaźnik rentowności obrotu brutto 4,0% (2,1%) oraz rentowności obrotu netto 3,2% (1,3%). Wskaźnik płynności finansowej I stopnia wyniósł 22,0% (wobec 20,9% przed rokiem), wskaźnik płynności finansowej II stopnia wyniósł 85,6% (87,4%).

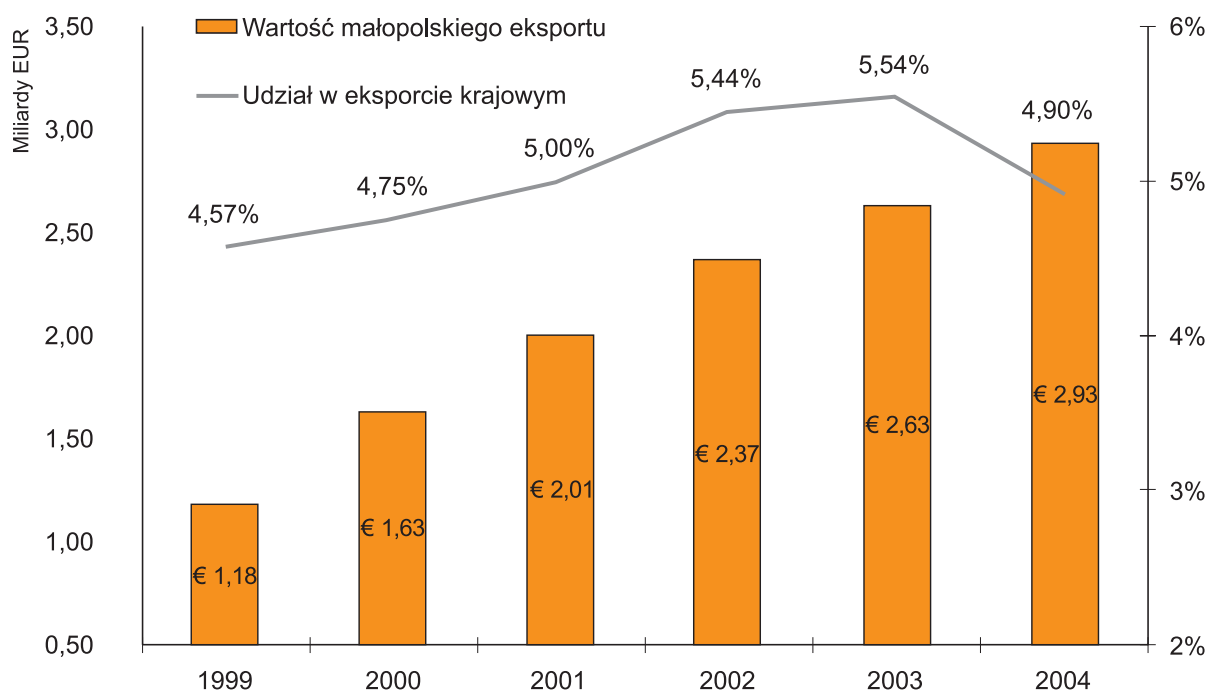
Według opracowania „Ocena koniunktury gospodarczej w województwie małopolskim” IBNGR-u w grudniu 2004 roku koniunktura gospodarcza w województwie małopolskim oceniana była lepiej niż średnio w całej Polsce. Wskaźnik bieżącego klimatu był koniunktury był o 3,8 punktu wyższy niż dla całego kraju. W rozbięciu na sektory, gorsze oceny koniunktury niż miało to miejsce średnio w całym kraju, odnotowano jedynie w handlu i usługach. Różnica na niekorzyść wynosiła niemal 8 punktów.

2. EKSPORT

Wartość i dynamika eksportu, udział w eksporcie krajowym.

Małopolski eksport liczony metodą przedsiębiorstw, wyniósł w 2004 roku 2,92 mld EUR i było to o 296 mln EUR więcej niż przed rokiem. Dynamika wzrostu wyniosła 11,24% rok do roku i była o 0,07 punktów procentowych wyższa niż przed rokiem. Jednak w porównaniu z dynamiką krajową wynik Małopolski pozostaje daleko w tyle.

Wykres 55. Wartość i dynamika eksportu na tle udziału w eksporcie krajowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i MF.

Wzrost eksportu krajowego w roku 2004 wyniósł w stosunku do roku poprzedniego 25,61%, podczas gdy rok wcześniej wzrost ten osiągnął 9,62%. Wartości te oddziałują na spadek udziału Małopolski w eksporcie krajowym z 5,54% do 4,9%.

Struktura towarowa

Ponad 30% małopolskiego eksportu stanowią towary przemysłu elektromaszynowego. Pomimo, że branża to umacnia swoją pozycję w strukturze eksportu konsekwentnie od 1999 r. (15,18%), to wzrost jej udziału w regionalnym eksporcie w roku 2004 w stosunku do roku poprzedniego wyniósł zaledwie o 0,31 punktów procentowych.

Z drugiej strony, następną w kolejności branżą eksportową, czyli przemysł metalowy, zanotował pierwszy od lat wzrost udziału w regionalnym eksporcie z 16,39% w 2003 do 17,2% w 2004 r. Małopolskie firmy sprzedały w zeszłym roku produktów stalowych za ponad 0,5 mld EUR.

Także przemysł tworzyw sztucznych jak i motoryzacyjny umocniły swoją pozycję w strukturze towarowej małopolskiego eksportu, odpowiednio o 1,06 punktów procentowych i 0,22 punktów procentowych. Eksport tworzyw sztucznych wzrósł w roku 2004 w stosunku do roku poprzedniego o 27,35%, natomiast produktów przemysłu motoryzacyjnego o prawie 15% rok do roku.

Przemysł chemiczny, pomimo niewielkiego wzrostu w strukturze handlu o 0,03 punktów procentowych stracił 5 pozycję na rzecz przetwórstwa spożywczego, które zanotowało wzrost udziału w sprzedaży o 0,91 punktów procentowych. Przemysł spożywczy zanotował także najwyższą dynamikę wzrostu sprzedaży wśród wszystkich branż przekraczającą 29% rok do roku.

Tabela 72. Małopolski eksport wg sekcji PCN w latach 1999-2004 (mln EUR)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ogółem 01-21	1176,34	1632,49	2008,34	2367,43	2631,87	2927,81
01 Produkty pochodzenia zwierzęcego	21,74	26,02	26,45	25,56	40,78	41,84
02 Produkty pochodzenia roślinnego	20,65	33,43	30,81	25,15	40,41	41,03
03 Przemysł tłuszczowy	0,67	0,86	0,65	1,08	0,88	0,44
04 Przemysł spożywczy	60,70	90,90	123,45	135,12	148,83	192,07
05 Produkty mineralne	37,70	35,23	40,77	54,78	55,68	69,30
06 Przemysł chemiczny	132,53	167,97	189,86	174,07	164,64	184,23
07 Przemysł tworzyw sztucznych	63,63	140,84	142,60	156,98	192,67	245,37
08 Przemysł skórzaný	21,67	31,29	45,32	42,20	42,96	22,81
09 Przemysł drzewny	60,15	68,46	68,78	67,39	74,05	71,55
10 Przemysł papierniczy	34,75	55,07	61,00	90,49	124,77	137,30
11 Przemysł włókienniczy	110,17	113,07	119,08	104,78	118,41	90,63
12 Przemysł obuwniczy	27,24	26,23	26,45	23,67	16,16	13,97
13 Przemysł szklany	49,20	69,82	88,76	98,16	100,96	105,01
14 Metale i kamienie szlachetne	0,57	0,51	1,05	0,83	1,28	1,26
15 Przemysł metalowy	277,20	391,54	452,20	497,17	431,39	503,69
16 Przemysł elektromaszynowy	178,55	260,60	434,71	662,92	799,41	898,15
17 Przemysł motoryzacyjny	28,70	53,20	77,70	118,80	171,85	197,62
18 Przemysł precyzyjny	4,60	7,21	9,01	12,59	18,87	14,38
19 Przemysł zbrojeniowy	0,00	1,22	0,93	0,25	0,00	0,00
20 Przemysł meblowy, oświetleniowy, zabawki	44,25	58,01	68,07	74,11	87,47	96,60
21 Działa sztuki	1,69	1,01	0,69	1,34	0,41	0,58

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i MF.

Wyhamował wzrost udziału w sprzedaży przemysłu papierniczego, z 4,74% w 2003 r. do 4,69% w 2004. Przemysł papierniczy zanotował wzrost eksportu poniżej średniej wojewódzkiej.

Poważne spadki eksportu notują od lat przemysł obuwniczy i skórzany. Jest to szczególnie ważne z punktu widzenia powiatów wadowickiego i nowotarskiego. Poniżej 100 mln EUR spadła sprzedaż wyrobów tekstylnych. Należy także zwrócić uwagę na zaskakująco słabe wyniki przemysłu drzewnego i meblarskiego, uważanych przez niektórych analityków za polską specjalność eksportową. Mimo niewielkiego znaczenia dla bezwzględnej wartości eksportu warty odnotowania jest znaczący spadek eksportu urządzeń pomiarowych, medycznych i precyzyjnych.

Tabela 73. Dynamika małopolskiego eksportu wg sekcji PCN w latach 1999-2004 (rok poprzedni = 100)

	2000	2001	2002	2003	2004
Ogółem 01-21	138,78	123,02	117,88	111,17	111,24
01 Produkty pochodzenia zwierzęcego	119,67	101,67	96,66	159,52	102,60
02 Produkty pochodzenia roślinnego	161,88	92,18	81,61	160,69	101,54
03 Przemysł tłuszczowy	127,85	75,39	166,80	81,47	49,44
04 Przemysł spożywczy	149,76	135,80	109,45	110,14	129,06
05 Produkty mineralne	93,47	115,72	134,36	101,64	124,45
06 Przemysł chemiczny	126,74	113,03	91,68	94,58	111,90
07 Przemysł tworzyw sztucznych	221,34	101,25	110,09	122,73	127,35
08 Przemysł skórzany	144,41	144,82	93,13	101,80	53,10
09 Przemysł drzewny	113,82	144,82	93,13	101,80	96,62
10 Przemysł papierniczy	158,48	100,47	97,97	109,90	110,04
11 Przemysł włókienniczy	102,63	105,32	87,99	113,01	76,54
12 Przemysł obuwniczy	96,32	100,84	89,48	68,29	86,44
13 Przemysł szklany	141,92	127,12	110,59	102,86	104,00
14 Metale i kamienie szlachetne	89,09	205,73	78,88	154,84	97,93
15 Przemysł metalowy	141,25	115,49	109,94	86,77	116,76
16 Przemysł elektromaszynowy	145,95	166,81	152,50	120,59	112,35
17 Przemysł motoryzacyjny	185,39	146,05	152,91	144,65	114,99
18 Przemysł precyzyjny	156,77	125,03	139,66	149,91	76,19
19 Przemysł zbrojeniowy	31357,66	76,62	26,69	0,02	2347,20
20 Przemysł meblowy, oświetleniowy, zabawki	131,11	117,34	108,87	118,02	110,44
21 Dzieła sztuki	59,99	68,23	193,90	30,64	141,63

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS i MF.

Główne kierunki eksportu.

Pomimo, że małopolski eksport coraz bardziej się dywersyfikuje, także w ujęciu geograficznym, to zauważana jest tendencja wzrostu roli pierwszej dziesiątki odbiorców małopolskich towarów. O ile w 1999 r. dziesięciu głównym partnerów handlowych Małopolski miało 66% udział w całości regionalnego eksportu, to w 2004 r. wskaźnik ten przekroczył już 70%. Druga dziesiątka państw-partnerów handlowych, wśród których są takie potęgi gospodarcze jak USA czy Holandia konsumują niewiele ponad 19% małopolskiego eksportu.

Republika Federalna Niemiec stanowi tradycyjnie głównego odbiorcę małopolskich towarów. Jednak jej udział w małopolskim eksporcie konsekwentnie maleje, jeszcze w 1999 r. blisko 33% małopolskiej wymiany handlowej było prowadzonej z Niemcami, dziś udział ten wynosi nieco ponad 26%.

Swoją rolę jako partnera handlowego umacnia natomiast Francja, z 4,15% w 1999 r. do pozycji nr 2 wśród odbiorców małopolskich towarów z 7,35% udziałem. Podobnie Wielka Brytania: odpowiednio z 3,20% do 6,04%, Rosja: z 2,06% do 5,06%, oraz Szwecja: z 1,51% do 3,79%.

Stabilnymi partnerami handlowymi Małopolski w ostatnich 6 latach są Czechy (2004 – 5,69%) i Słowacja (2004 – 4,16%).

Tabela 74. **Główni partnerzy handlowi Małopolski w 2004 r. (mln EUR)**

Kraj	Wartość eksportu	Udział w eksporcie
Niemcy	761,82	26,02
Francja	215,14	7,35
Wielka Brytania	176,89	6,04
Republika Czeska	166,53	5,69
Rosja	148,13	5,06
Węgry	134,76	4,60
Słowacja	121,74	4,16
Ukraina	119,39	4,08
Szwecja	111,02	3,79
Włochy	98,10	3,35
Belgia	85,75	2,93
Austria	77,31	2,64
Usa	72,68	2,48
Niderlandy	63,91	2,18
Hiszpania	60,40	2,06
Litwa	50,83	1,74
Rumunia	48,96	1,67
Dania	46,07	1,57
Słowenia	30,35	1,04
Chorwacja	25,51	0,87

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i MF.

Maleje jednak rola rynku włoskiego, który jeszcze w 1999 r. wchłaniał 5,78% całości małopolskiego eksportu, natomiast w 2004 r. udział ten spadł do 3,35%, tak więc wynosi prawie o 1 punkt procentowy mniej niż eksport do 10 milionowych Węgier. Jest to o tyle ważne, że firmy włoskie należą do jednych z największych importerów, a bilans płatniczy z tym krajem od szeregu lat jest ujemny.

Najwięksi eksporterzy

Największym małopolskim eksporterem w roku 2004 była Fabryka Silników Elektrycznych Tameł S.A. z Tarnowa. Spółka należy do grupy Brook Crompton specjalizującej się w produkcji silników elektrycznych. Brook Crompton jest trzecim największym producentem silników elektrycznych w Europie.

Drugie miejsce zajęła Huta Szkła Gospodarczego Tadeusz Wrześniak z Ładnej k/Tarnowa, wyprzedzając takie międzynarodowe korporacje jak Delphi, Valeo, Philip Morris, RR Donnelley czy amerykański Can-Pack.

Tabela 75. Małopolscy eksporterzy, 2004

Wartość eksportu	Ilość firm
> 100 mln zł	22
10 - 100 mln zł	130
1 - 10 mln zł	501
0,5 - 1 mln zł	199
0,25 - 0,5 mln zł	171
0,1 - 0,25 mln zł	349
< 0,1 mln zł	1733
Razem	3105

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS i MF.

Wśród małopolskich firm eksportujących towary powyżej 100 mln zł rocznie na wyróżnienie zasługują takie firmy jak Stalprodukt, Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach, Zakłady Maszyn Górniczych „Glinik” z Gorlic, oraz producent stolarki budowlanej „Fakro” z Nowego Sącza. Łącznie w Małopolsce zidentyfikowano 3105 eksporterów, jednak tylko 1372 z nich sprzedało towary o wartości przekraczającej 1 mln zł.

Tabela 76. Ranking małopolskich eksporterów, 2004

Miejsce	Nazwa
1	FABRYKA SILNIKÓW ELEKTRYCZNYCH "TAMEL" S.A.
2	HUTA SZKŁA GOSPODARCZEGO TADEUSZ WRZEŚNIAK
3	ZAKŁAD PRZETWÓRSTWA HUTNICZEGO "STALPRODUKT" S.A.
4	ZAKŁADY AZOTOWE W TARNOWIE -MOŚCICACH S.A.
5	ZAKŁAD MASZYN GÓRNICZYCH"GLINIK"Sp. z o.o.
6	FAKRO Sp. z o.o.
7	DELPHI POLAND S.A.
8	ALUMETAL S.A.
9	TRI-POLAND Sp. z o.o.
10	TELE-FONIKA KABLE S.A.
11	VESUVIUS SKAWINA MATERIAŁY OGNIOTRWAŁE Sp. z o.o.
12	VALEO AUTOSYSTEMY Sp. z o.o.
13	PHILIP MORRIS POLSKA S.A.
14	R.R.DONNELLEY EUROPE Sp. z o.o.
15	CAN-PACK S.A.
16	PRZEDSIĘBIORSTWO AUTOMATYKI HUTNICZEJ VAI POLSKA Sp. z o.o.
17	GRUPA KĘTY S.A.
18	FIRMA CHEMICZNA "DWORY" S.A.
19	MASPEX Sp. z o.o.
20	DELPHI AUTOMOTIVE SYSTEMS POLAND SPÓŁKA Z O.O.
21	IMI INTERNATIONAL Sp. z o.o.
22	ZAKŁADY GÓRNICZO-HUTNICZE "BOLESŁAW" S.A.

Źródło: GUS i MF.

Należy jednak wspomnieć, że takie zakłady produkcyjne jak Huta im. Tadeusza Sendzimira czy Browary Okocim nie są uwzględniane w rankingu eksporterów, ze względu na siedzibę zarządu spółki. W ten sposób sprzedaż za granicę produkowanej w Krakowie stali czy brzeskiego piwa jest zaliczany jako eksport odpowiednio województw śląskiego i mazowieckiego.

3. POTENCJAŁ INNOWACYJNY MAŁOPOLSKI

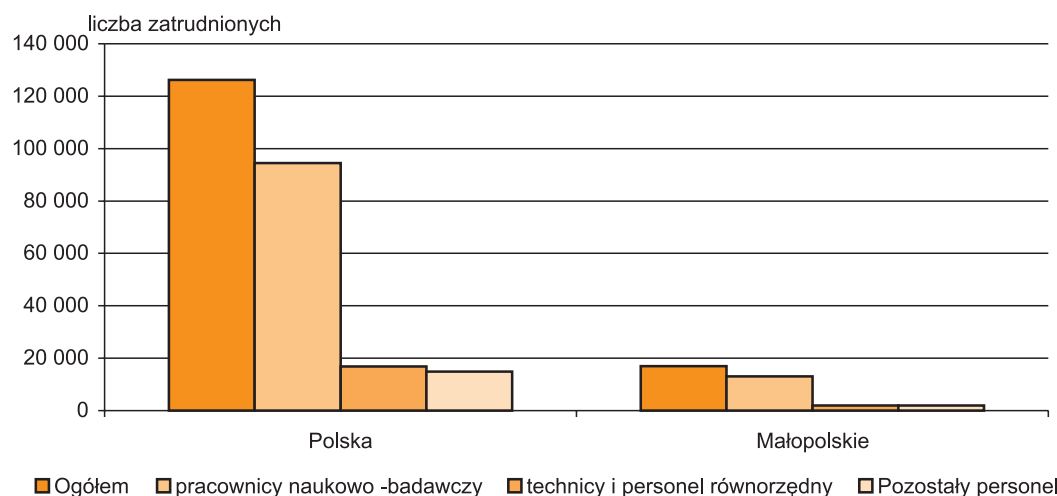
Małopolska posiada mocne atuty tworzące silny potencjał bazowy do rozwoju innowacyjności. Rozwinięte szkolnictwo wyższe, trzecie, po Mazowszu i województwie śląskim, miejsce pod względem liczby pracujących w działalności badawczo-rozwojowej w stosunku do liczby mieszkańców oraz stosunkowo wysokie w skali kraju nakłady finansowe na działalność badawczo-rozwojową tworzą korzystne uwarunkowania dla rozwoju innowacji.

Potencjał głównego ośrodka akademickiego województwa małopolskiego – Krakowa, decyduje o jego czołowej pozycji w kraju, stawiając go na drugim miejscu po ośrodku warszawskim. W oparciu o potencjał naukowy Krakowa rozwinęły się szkoły wyższe w większych miastach województwa: Tarnowie, Nowym Sączu, Chrzanowie, Nowym Targu. Małopolskie szkoły wyższe od lat znajdują się w ścisłej czołówce rankingów polskich uczelni. Pod względem liczebności studentów Małopolska zajmuje trzecie miejsce w Polsce (po województwach mazowieckim i śląskim). W 31 uczelniach województwa małopolskiego w roku 2004 kształciło się 178 441 studentów, co stanowi blisko 10% ogólnej liczby studentów w kraju. W małopolskich szkołach wyższych pracuje 11,6% z ogólnej liczby polskich naukowców.

W latach 2001-2003, spośród innowacyjnych rozwiązań opracowanych w Małopolskich JBR-ach, ponad 40% zostało zarejestrowanych w Urzędzie Patentowym RP jako patenty, a ok. 39% zostało zgłoszonych do Urzędu Patentowego RP. Spośród nich prawie 20% zostało sprzedanych jako patenty, wzory użytkowe bądź jako udzielone licencje. Ilość odbiorców technologii oferowanych przez Małopolskie JBR-y w latach 2001-2003 jest dość stabilna i wynosi nieco ponad 300 firm.

Wielkość zatrudnienia w sektorze B+R w województwie Małopolskim należy do najwyższych w kraju, wyższą wartość odnotowano tylko w województwie mazowieckim. Na dzień 31 XII 2003 w województwie Małopolskim w sektorze B+R zatrudnionych było 16 910 osób, co stanowiło 13% ogółu zatrudnionych w sektorze B + R w całym kraju.

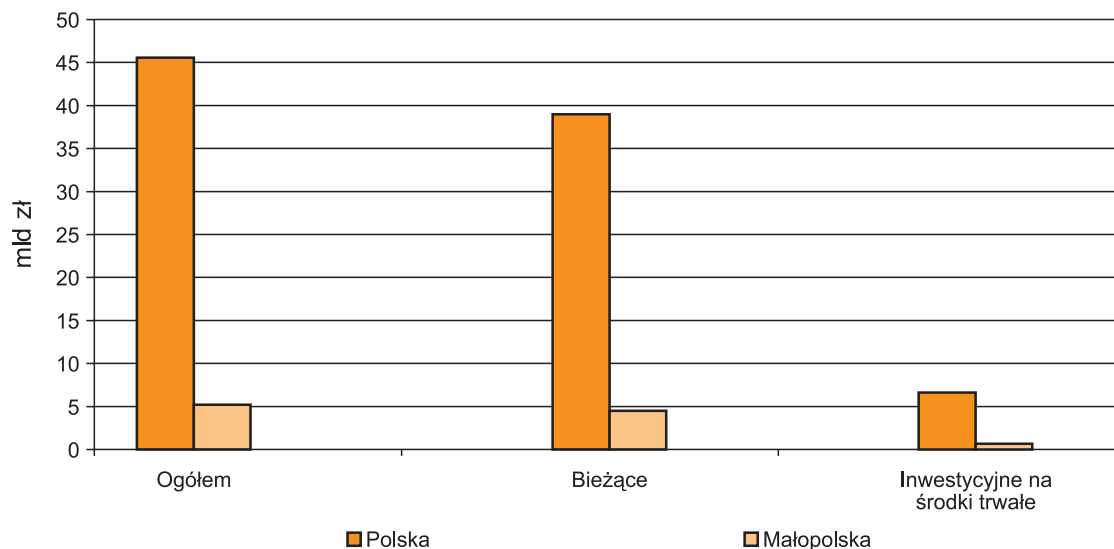
Wykres 56. Zatrudnienie w działalności B+R według grup stanowisk (stan w dniu 31.XII.2003)

Źródło: GUS – Nauka i Technika w 2003 r

W 2003 roku pod względem wielkości nakładów na działalność badawczo-naukową województwo Małopolskie znalazło się na drugiej pozycji w kraju. Wielkość poniesionych nakładów w Małopolsce na B+R wyniosła 520 mln zł, co dało mu drugą pod tym względem pozycję w kraju – nakłady na B+R w skali kraju w roku 2003 – 4558,3 mln zł.

Wykres 57. Nakłady na B+R według rodzajów badań (w mln zł)

Źródło: GUS – Nauka i Technika w 2003 r

Tabela 77. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R w Małopolsce latach w 1999-2003 w tys. zł

Lata	1999	2000	2001	2002	2003
Polska	4 590,5	4 796,1	4 858,1	4 522,1	4 558,3
Małopolska	431,2	437,4	460,9	496,5	520
Procent nakładów ogólnopolskich	9,39%	9,11%	9,48%	10,97%	11,40%

Źródło: GUS – Nauka i Technika w 2003 r

Tabela 78. Wielkość środków finansowych przekazanych przez Ministerstwo Nauki i Informatyzacji (wcześniej Komitet Badań Naukowych) na działalność naukową i innowacyjną w województwie małopolskim w latach 2000-2004

Rok	Dofinansowanie działalności statutowej jednostek naukowych i inwestycji (aparaturowych i budowlanych) placówek naukowych PAN, JBR, szkół wyższych oraz PAU		Projekty badawcze własne i promotorskie		Projekty badawcze zamawiane		Projekty celowe		Projekty celowe zamawiane		Udział polskich przedsiębiorców w programach międzynarodowych		Działalność naukowa i badawcza w zakresie Specjalnych Programów Badawczych (SPB) i Międzynarodowych Sieci Naukowych (MSN)
	Liczba jednostek	Środki z budżetu nauki w danym roku	Liczba projektów realizowanych w danym roku	Środki z budżetu nauki w danym roku	Liczba projektów realizowanych w danym roku	Środki z budżetu nauki w danym roku	Liczba decyzji	Przyznane dofinansowanie	Liczba projektów realizowanych w danym roku	Dofinansowanie w roku	Liczba decyzji	Przyznane dofinansowanie	
2000	35	234 161 722	1451	53 944 734	5	4 406 465	25	7 620 000	1	750 000			3 125 630
2001	35	274 608 324	1586	64 909 616	5	4 222 740	11	5 040 500	1	0			3 773 680
2002	36	193 859 714	1449	60 589 500	8	6 248 545	15	8 796 911	1	105 000	5	1 141 100	4 259 810
2003	38	198 758 089	1470	59 858 329	9	13 247 534	14	3 235 511	1	0	4	1 424 160	6 110 120
2004	36	223 440 086	1533	64 153 318	10	15 886 883	26	11 818 650	1	0	2	327 390	7 071 370
Ogółem		1 124 827 935		303 455 497		44 012 167		36 511 572		855 000		2 892 650	24 340 610

Źródło: Ministerstwo Nauki i Informatyzacji.

Przedsiębiorstwa Małopolskie a działalność innowacyjna

Z przeprowadzonych w 2004 r. badań w ramach projektu celowego Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Małopolskiego wynika, że małopolskie przedsiębiorstwa podejmują pewne działania w sferze innowacji, lecz nie są to działania o skali satysfakcjonującej.

Najwięcej firm, bo prawie 72%, posiada własną stronę internetową, co pozwala stwierdzić, że w dużej mierze posługują się technologiami informatycznymi. 62% firm wprowadziło w ostatnim roku usprawnienia organizacyjne, a 52,7% w ostatnich trzech latach wzbogaciło swój asortyment produktów lub usług. Ponad 42% starało się także wprowadzać nowe lub ulepszone technologie. Jednak, co jest niezwykle ważne, mało firm (15,6%) prowadzi badania związane z innowacjami i rozwojem. Prawdopodobnie jest to związane z wysokimi kosztami takich badań. Tylko 1,3% przebadanych firm wprowadziło do produkcji w ostatnim roku wynalazek, a 44,7% przedsiębiorstw odpowiedziało, że nowe technologie w firmie są zakupywane, 40,5% że technologie te powstają w firmie w oparciu o własny personel, natomiast 8% firm pozyskuje nowe technologie w wyniku współpracy z jednostką badawczo-rozwojową. Zaledwie niecałe 23% analizowanych przedsiębiorstw współpracuje z uczelnią wyższą, a prawie 77% nie korzysta z takiej możliwości. Ponad 80% nie współpracuje z jednostkami B+R.

Za najistotniejsze problemy we współpracy z JBR-ami uznano: wysokie koszty współpracy, dużą biurokrację, tajemnice handlowe firmy, brak znajomości wymagań rynkowych, słaby przepływ informacji, brak informacji o możliwości współpracy, małą mobilność jednostek badawczych, teoretyczne podejście jednostek badawczych do zgłaszanych przez przedsiębiorców problemów.

Z instrumentów wsparcia polityki proinnowacyjnej na poziomie regionalnym i krajowym nie korzysta 87,4% ankietowanych przedsiębiorstw. Jako główne powody takiego stanu przedsiębiorcy wymieniają: brak informacji, trudności w wypełnianiu wniosków, biurokrację, zbyt wysokie wymagania odnośnie własnego wkładu pieniężnego, długi proces przyznawania dotacji.

Słaba jest znajomość technologii informacyjnych wśród pracowników firm. Tylko w ok. 20% małopolskich przedsiębiorstwach, technologiami informatycznymi posługuje się ponad połowa pracowników. Ponad połowa firm deklaruje natomiast, że 3/4 pracowników nie posiada takiej znajomości. Stan ten świadczy o konieczności zintensyfikowania działalności szkoleniowej przedsiębiorców w tym zakresie.

Internet i poczta elektroniczna są często używane przez przedsiębiorstwa Województwa Małopolskiego. Aż 94,9% firm przekazuje i otrzymuje tą drogą informacje, 65,4% dokonuje płatności, a nieco mniej niż połowa dokonuje sprzedaży i zaopatrzenia.

Najgorsze perspektywy odnośnie swojego rozwoju małopolskie firmy widzą w kwestii wzrostu cen sprzedaży swoich produktów i usług oraz w kwestii wejścia na nowe rynki.

Natomiast najlepsze perspektywy, (choć wcale nie bardzo dobre) widzą one odpowiednio w kwestiach poprawy wyników ekonomicznych, poprawy produktywności i realizacji nowych inwestycji.

Biorąc pod uwagę aktywność małopolskich firm pod względem pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, tylko ok. 17% przygotowało wniosek o dofinansowanie przedsięwzięć rozwojowych ze środków Unii Europejskiej. Wniosek o dofinansowanie działań rozwojowych z funduszy unijnych został pozytywnie rozpatrzony w wypadku ok. 50% składających go podmiotów.

Małopolska posiada możliwości zwiększenia udziału firm o wysokiej innowacyjności. Są one związane przede wszystkim z lepszym wykorzystaniem istniejących w regionie zasobów. Przeprowadzone badania ankietowe firm w regionie wskazały na słaby stopień ich kontaktów z wyższymi uczelniami i jednostkami B+R. Jednocześnie badania podaży rozwiązań innowacyjnych wskazały na istnienie znaczącego potencjału w tym zakresie.

1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Uwarunkowania naturalne

Rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa w Małopolsce determinują przede wszystkim bardzo zróżnicowane warunki przyrodnicze. Obszar województwa cechuje największa w kraju pionowa rozpiętość terenu - od płaskich terenów Kotliny Sandomierskiej (ok. 200 m n.p.m) po wysokie szczyty Tatr (pow. 2 300 m n.p.m). W Małopolsce występuje 7 pięter klimatycznych oraz najwyższe w skali Polski sumy opadów rocznych (800-1 000 mm a w Tatrach do 1 700 mm).

Warunki te wpływają na zróżnicowanie zasobności gleb województwa. W południowej części przeważają gleby płytkie, silnie szkieletowe, narażone na procesy erozyjne, o niskiej przydatności rolniczej. W znacznej części Małopolski (północna i centralna część) występują jednak kompleksy bardzo dobrych gleb, tj. czarnoziemów i gleb brunatnych oraz urodzajne mady. W pokrywie glebowej użytków rolnych, gleby poszczególnych klas bonitacyjnych zajmują kolejno: klasa IV (37,3%); klasa III (26,5%); klasa V (20,7%); klasa VI (9,0%); klasa II (5,2%); klasa I (1,3%).

Średni wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi w Małopolsce 68 pkt (kraj: 66,6 pkt), przy czym wykazuje on znaczne zróżnicowanie przestrzenne, kształtując się w granicach od 29,7 pkt dla Zakopanego do 102,8 pkt dla Proszowic.

Zatrudnienie

Obszary wiejskie Małopolski zamieszkuje 1,6 mln os., co stanowi 10,7% ogółu ludności wiejskiej Polski. Województwo charakteryzuje się jednym z najwyższych wskaźników zatrudnienia w rolnictwie, który wynosi tu 34,2% (stanowi to 11% ogółu pracujących w rolnictwie w Polsce). Na 100 ha UR przypada w Małopolsce średnio 54,4 pracujących w rolnictwie. Natomiast mniej osób niż średnio w kraju pracuje tu w usługach (40,6%) a także w przemyśle i budownictwie (25,2%).

W Województwie Małopolskim w gospodarstwach rolnych utrzymujących się z rolnictwa pracuje 175'900 os., tj. ok. 13,5% wszystkich pracujących w województwie. Około 171'600 os. (blisko 98% pracujących w rolnictwie) utrzymuje się wyłącznie z pracy w swoim gospodarstwie.

Nadwyżka wolnej siły roboczej w wieku produkcyjnym jest w Małopolsce najwyższa w kraju i szacowana jest na 25-60% w północnej strefie przyrodniczo-ekonomicznej województwa* oraz na ok. 60-85% w strefach środkowej i południowej. Na koniec 2004 r. odnotowano w Małopolsce 104'667 bezrobotnych zamieszkałych na wsi (54,1% do ogółu bezrobotnych w województwie).

Użytkowanie gruntów i ich struktura własnościowa

W 2004 r. użytkowanych było rolniczo w Województwie Małopolskim 752 600 ha, co stanowi blisko 50% jego obszaru. Lasy i grunty leśne zajmowały w 2004 r. powierzchnię 443 500 ha (29% pow. woj.), a grunty pozostałe (pod zabudowaniami, wodami, drogami i nieużytkami) 326 700 ha (ponad 21% powierzchni województwa).

W ogólnej powierzchni użytków rolnych (UR) grunty orne stanowią 65%, użytki zielone 33,3%, a sady 1,7%. Zdecydowanie zbyt mały jest w Małopolsce udział łąk i pastwisk (5,2%, tj. ostatnie miejsce w skali kraju).

Na przestrzeni ostatnich lat daje się zauważyć spadek powierzchni UR. W latach 1999-2004 wyniósł on 14,7%. Zmniejszenie powierzchni dotyczyło głównie obszaru gruntów ornych. Powierzchnia sadów pozostawała na podobnym poziomie, zwiększeniu ulegała natomiast powierzchnia użytków zielonych. Aktualna sytuacja w rolnictwie wskazuje, iż tendencja ta zostanie utrzymana.

* Strefy przyrodniczo-ekonomiczne Województwa Małopolskiego przedstawione zostały w dalszej części rozdziału.

Z ogólnej powierzchni gruntów ornych użytkowanych przez gospodarstwa rolne pod zasiewami znajduje się 399 155 ha (81,6% pow. gruntów ornych woj.).

W 2004 r. średnie zużycie nawozów mineralnych i chemicznych kształtowało się w Województwie Małopolskim na poziomie 77,1 kg na 1 ha UR (w Polsce 93,6 kg) a wapniowych 79,8 kg na 1 ha UR (w Polsce 94,6 kg).

Struktura gospodarstw

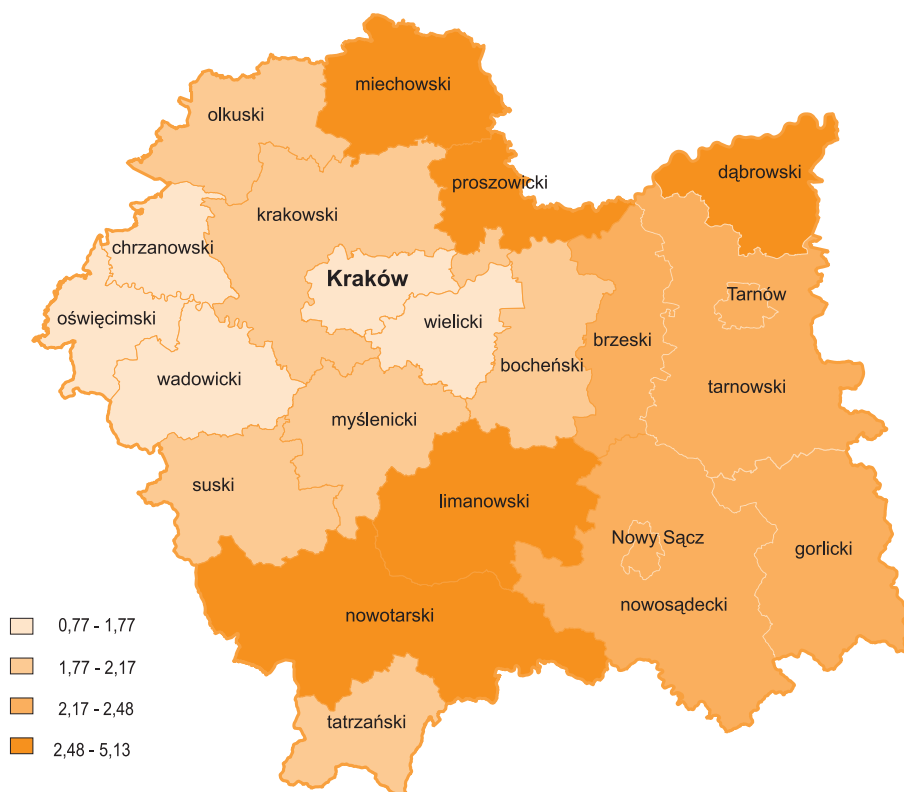
W Małopolsce ma miejsce największe w skali kraju rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Dotyczy to zwłaszcza południowej części województwa. Przeciętna powierzchnia 1 gospodarstwa rolnego wyniosła 2,61 ha (w kraju 6,59 ha), z czego w statystycznym gospodarstwie rolniczo użytkowanych było 2,10 ha UR (w Polsce 5,76 ha UR).

W 2004 r. funkcjonowało w Województwie Małopolskim 373 700 gospodarstw rolnych (wliczając w to tzw. mikrogospodarstwa), z czego 69,6% prowadziła działalność rolniczą. Gospodarstwa indywidualne stanowią 97% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie a ich udział w powierzchni UR to ok. 98%. Pozostałe grunty należą do spółdzielni rolniczych, Skarbu Państwa, kościołów, stowarzyszeń i inne.

Zdecydowaną większość stanowią w Małopolsce gospodarstwa o powierzchni do 5 ha (91,6%). Najmniejsze gospodarstwa są w powiatach: chrzanowskim, oświęcimskim i wielickim oraz w miastach Nowy Sącz i Kraków.

Gospodarstw o pożądanej wielkości – tj. w przedziale od 15,0 do 20,0 ha – jest 865, co stanowi jedynie 0,2% ogółu gospodarstw. Największe gospodarstwa funkcjonują w powiatach miechowski, proszowickim, dąbrowskim i nowotarskim.

Rysunek 14. Średnia powierzchnia UR w gospodarstwie

Źródło: Raport z wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r.

W Małopolsce obserwuje się znaczący udział ziemi odłogowanej w powierzchni użytków rolnych. Powierzchnia ogólna odłogów wynosi w województwie 137 800 ha tj. 18,3% UR. Największy udział gruntów odłogowanych (poza powiatami miejskimi) notowany był w 2004 r. w powiatach: chrzanowskim (66%), tatrzańskim (54,9%) i suskim (50,5%).

Tabela 79. Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych powierzchni UR w Województwie Małopolskim

Wyszczególnienie	Grupy obszarowe gospodarstw w ha												Razem
	0-1	1-2	2-3	3-5	5-7	7-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 ha i więcej	
Polska	977 087	517 040	281 161	348 689	216 818	210 051	182 685	83 938	64 265	7 422	7 422	12 394	2 933 228
	33,3%	17,6%	9,6%	11,9%	7,4%	7,2%	6,2%	2,9%	2,2%	0,2%	0,2%	0,4%	100%
Małopolska	156 835	88 397	48 462	48 717	17 388	8 598	3 561	865	467	107	107	119	373 726
	42,0%	23,6%	13,0%	13,0%	4,7%	2,3%	1,0%	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	100%

Źródło: Raport z wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r.

Charakterystyczna dla Małopolski jest stagnacja istniejącej struktury agrarnej. Brak większego obrotu ziemią rolniczą spowodowany jest jej niską ceną. Duża część ziemi rolniczej położonej w sąsiedztwie obszarów zabudowanych, na obszarach podmiejskich lub w miejscowościach turystycznych traktowana jest jako inwestycja na wypadek przekwalifikowania działki z użytkowania rolniczego na budowlane.

Trwałość obecnej struktury obszarowej gospodarstw wynika również z funkcji, jakie pełnią drobne gospodarstwa – wytwarzania na samozaopatrzenie rodziny, mającej inne źródła dochodów pieniężnych. Ponad 30% drobnych gospodarstw nie sprzedaje płodów rolnych.

Rozwój przestrzenny obszarów wiejskich

Istotny wpływ na rozwój województwa mają uwarunkowania przestrzenne obszarów wiejskich. Małopolska charakteryzuje się wyjątkowo niskim w skali kraju wskaźnikiem urbanizacji, nieznacznie przekraczającym 50%.

Obszary wiejskie Małopolski podlegają ciągłym przemianom przestrzennym, wywołanym głównie inwestycjami o charakterze lokalnymi. Przemiany te są często przyczyną zagrożeń dla wartości przyrodniczo-kulturowych oraz krajobrazowych obszarów wiejskich. Największym z nich jest nieuporządkowany rozwój zabudowy na skutek:

- chaotycznej suburbanizacji w okolicach ośrodków miejskich oraz w tzw. gminach turystycznych;
- dopuszczenia rozwoju zabudowy wzdłuż dróg gminnych i powiatowych.

W konsekwencji Województwo Małopolskie charakteryzuje się najwyższym w Polsce udziałem terenów rolnych z rozproszonym osadnictwem*. Obszary te zajmują w Małopolsce aż 22% ogółu powierzchni, podczas gdy w klasyfikującym się na drugim miejscu Województwie Śląskim – 13%.

* Równoległe Gminy wiejskie w Małopolsce dysponują stosunkowo słabo w skali kraju rozwiniętą infrastrukturą techniczną – szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Rażąca jest przy tym dysproporcja pomiędzy (i tak b. niskim) poziomem zwodociągowania na wsi (42,3%) a wskaźnikiem kanalizacji (7,2%). Narastające rozproszenie zabudowy znacząco utrudnia i podnosi koszty uzupełnienia braków z zakresu infrastruktury technicznej.

Jednym z najistotniejszych warunków uporządkowanego rozwoju zabudowy jest właściwa gospodarka przestrzenna gmin. Dlatego niepokojący jest fakt, iż stopień pokrycia Województwa Małopolskiego planami miejscowymi jest niepełny:

- jedynie 46 ze 182 gmin województwa (czyli 1/4 gmin) sporządziło plany dla 74-100% swojego obszaru;
- 11 gmin (6%) sporządziła plany dla 50-74% swojego obszaru, zaś
- 7 gmin dla 25-50% swojego obszaru.

Reszta gmin (ok. 65%) posiada mniej niż 25% swojego obszaru pokrytego planami miejscowymi, z czego absolutna większość nie więcej niż 5% obszaru.

Szanse rozwojowe

- Rozwój turystyki i agroturystyki;
- Umiarkowany rozwój rolnictwa, w tym głównie rolnictwa ekologicznego;
- Powstawaniu małych firm przemysłowych i usługowych przyjaznych środowisku;
- Powstawanie nowych zakładów przetwórstwa rolnego w tym szczególnie małych mleczarni, wytwórni serów, garbarni, przetwórni owocowo-warzywnych;
- Unowocześnianie i rozwijanie specjalizacji upraw sadowniczych;
- Wykorzystanie potencjału trwałych użytków zielonych oraz stymulowanie rozwoju niekonwencjonalnych kierunków produkcji roślinnej.

2. PRODUKCJA ROLNA

Produkcja roślinna

W 2004 r. ogólna powierzchnia zasiewów w Małopolsce wynosiła 428 600 ha i była o 7,4% większa niż w 2003 r. Na sektor prywatny przypadło 423 300 ha (98,8%) a na sektor publiczny 5 300 ha (1,2%).

Pod uprawę zbóż przeznaczono 262 300 ha, tj. 61,2% ogólnej powierzchni zasiewów. Zbóż ogółem zebrano 873 100 t, czyli więcej o 14,3% niż w 2003 r., zaś ich średni plon oszacowano na 33,3 dt/ha.

Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi zajmowały powierzchnię 248 800 ha, tj. o 2,1% większą niż w 2003 r. Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami wyniosły w 2004 roku 793 600 t przy średnim plonie 31,9 dt z 1 ha. Zbiory te były o 97 700 t wyższe niż w 2003 r. (o 14,0%) a średnie plony o 3,3 dt/ha (o 11,5%).

W 2004 r. wszystkie gatunki zbóż plonowały korzystniej niż w roku 2003 i tak: pszenica ozima o 4,9 dt/ha (o 16,7%), pszenica jara o 1,8 dt/ha (o 6,2%), żyto o 2,0 dt/ha (o 8,0%), jęczmień ozimy o 5,1 dt/ha (o 18,5%), jęczmień jary o 2,8 dt/ha (o 10,9%), owies o 1,2 dt/ha (o 4,9%), pszenżyto ozime o 1,3 dt/ha (o 4,9%), pszenżyto jare o 1,6 dt/ha (o 6,3%), mieszanki zbożowe ozime o 1,7 dt/ha (o 6,3%) oraz mieszanki zbożowe jare o 1,7 dt/ha (o 5,9%).

Na uzyskanie korzystnych plonów wpływ miały następujące czynniki:

- dobre przezimowanie zbóż ozimych,
- korzystne warunki wilgotnościowe,
- wydłużony okres wypełniania i dojrzewania ziarna,
- korzystne warunki pogodowe w okresie żniw oraz
- lepsza niż przed rokiem zdrowotność plantacji.

W 2004 r. powierzchnia rzepaku i rzepiku (ozimego i jarego łącznie) wynosiła 2 300 ha i była o 50,5% większa niż w 2003 r., kiedy to w wyniku strat zimowych zaorano ok. 50% rzepaku ozimego. Zasiewy rzepaku jarego w roku 2004 stanowiły 8,9% ogólnej powierzchni rzepaku i rzepiku.

W 2004 r. średnie plony rzepaku i rzepiku oszacowano na 33,1 dt z ha, tj. o 12,4 dt/ha (o 59,9%) wyżej niż w 2003 r.

Przy większej powierzchni uprawy i dobrych plonach zbiory rzepaku i rzepiku były 2,4 razy większe niż w roku 2003 i wynosiły 7 500 t.

Powierzchnia uprawy ziemniaków w 2004 r. była o 3 500 ha (o 5,6%) mniejsza niż w roku 2003 i wynosiła 57 800 ha. W ostatnich latach obserwuje się generalnie systematyczne zmniejszanie się powierzchni uprawy ziemniaków.

Tabela 80. Powierzchnia uprawy, plony i zbiory głównych ziemiopłodów w latach 1999, 2001, 2003 i 2004

Wyszczególnione	Powierzchnia w ha				Plony z 1 ha w dt				Zbiory w t			
	1999	2001	2003	2004	1999	2001	2003	2004	1999	2001	2003	2004
Zboża	286 102	281 719	256 197	262 256	29,1	27,2	29,8	33,3	832 347	767 125	764 057	873 061
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	280 412	273 359	243 665	248 795	28,7	26,6	28,6	31,9	803 621	726 392	695 938	793 635
pszenica	129 428	125 056	107 238	111 423	29,9	28,0	29,4	34,0	387 160	349 855	315 085	378 987
żyto	22 651	18 463	12 766	11 454	25,8	24,0	24,9	26,9	58 394	44 337	31 851	30 771
jęczmień	46 299	46 105	45 483	45 645	30,1	27,3	30,8	33,9	139 507	125 915	140 038	154 910
owies	31 216	27 534	27 516	21 262	24,3	22,9	24,3	25,5	75 864	63 079	66 996	54 195
pszenżyto	15 767	16 190	13 404	16 236	27,1	25,2	26,5	27,8	42 659	40 833	35 490	45 159
mieszanki zbożowe	35 051	40 011	37 258	42 775	28,5	25,6	28,6	30,3	100 037	102 373	106 478	129 612
kukurydza na ziarno	5 638	8 280	12 487	13 352	b.d.	b.d.	54,5	59,3	b.d.	b.d.	68 064	79 151
gryka, proso i inne zbożowe	52	80	45	109	b.d.	b.d.	12,3	25,3	b.d.	b.d.	55	276
Strączkowe jadalne	1 875	1 917	1 370	2 032	b.d.	b.d.	21,8	24,0	b.d.	b.d.	2 987	4 876
Ziemniaki	93 945	88 797	61 277	57 824	152,0	124,0	179,0	170,0	1 428 087	1 101 176	1 096 896	983 222
Buraki cukrowe	2 236	1 758	2 060	1 932	380,0	295,0	425,0	438,0	85 060	51 913	87 551	84 539
Rzepak i rzepik	2 240	2 304	1 510	2 272	22,2	20,8	20,7	33,1	4 981	4 790	3 119	7 527
Warzywa gruntowe	b.d.	b.d.	18 017	21 648	-	-	-	-	469 800	509 725	473 828	623 850
Kapusta	b.d.	b.d.	4 914	6 044	409	401	458	490	225 382	250 952	225 044	296 093
Kalafior	b.d.	b.d.	1 948	2 040	186	196	213	254	32 271	38 787	41 493	51 817
Cebula	b.d.	b.d.	1 846	2 385	183	145	167	228	47 241	38 720	30 778	54 469
Marchew jadalna	b.d.	b.d.	2 181	2 575	241	266	247	266	49 699	60 320	53 905	68 476
Buraki ćwikłowe	b.d.	b.d.	1 291	1 796	234	236	235	248	43 726	44 945	30 388	44 551
Ogórki	b.d.	b.d.	1 195	1 357	139	142	171	133	28 356	27 978	20 437	18 051
Pomidory	b.d.	b.d.	300	362	128	118	149	135	13 914	12 822	4 471	4 888
Pozostałe*	b.d.	b.d.	4 341	5 089	133	145	155	168	29 211	35 203	67 312	85 506
Owoce z drzew	b.d.	24 846	15 844	15 669	-	-	-	-	111 574	149 235	146 570	172 284
Jabłonie	b.d.	14 211	9 060	9 122	b.d.	85	131	153	91 613	120 741	118 374	139 665
Grusze	b.d.	2 093	1 165	1 149	b.d.	23	57	58	4 535	4 762	6 649	6 643
Śliwy	b.d.	4 230	2 673	2 660	b.d.	33	39	49	6 418	13 800	10 344	13 076
Wiśnie	b.d.	2 040	1 257	1 256	b.d.	28	47	56	5 599	5 910	5 881	7 032
Czereśnie	b.d.	1 343	1 074	915	b.d.	22	35	46	2 500	2 995	3 800	4 201
Pozostałe**	b.d.	929	615	566	b.d.	11	25	30	909	1 026	1 522	1 667
Owoce jagodowe	b.d.	8 987	6 014	6 030	-	-	-	-	34 367	38 374	25 306	30 132
Truskawki	b.d.	2 910	1 929	1 920	b.d.	42	26	40	7 395	12 250	5 077	7 605
Maliny	b.d.	907	631	645	b.d.	33	29	30	2 414	2 977	1 837	1 955
Porzeczki	b.d.	3 778	2 477	2 467	b.d.	40	49	56	15 350	14 979	12 151	13 732
Agrest	b.d.	1 104	687	691	b.d.	54	63	70	6 131	5 998	4 317	4 863
Pozostałe***	b.d.	288	290	307	b.d.	75	66	64	3 078	2 170	1 925	1 978

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

* Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar, szparagi, koper i inne; ** Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie;

*** Aronia, borówka wysoka oraz inne krzewy owocowe i plantacje jagodowe.

W 2004 r. średnie plony ziemniaków oszacowano na poziomie 170 dt/ha, tj. o 5,0% mniej niż w 2003 r. Plonowanie ziemniaków było zróżnicowane w zależności od stanowiska i odmiany. Lepiej plonowały odmiany późne. Przy mniejszej powierzchni i nieco niższych plonach zbiory ziemniaków wynoszące 983 200 t były w roku 2004 o 10,4% mniejsze niż w roku 2003.

W 2004 r. pod uprawę buraków cukrowych przeznaczono 1 900 ha, tj. o 6,2% mniej niż w 2003 r. Plony buraków cukrowych w 2004 r. wyniosły 438 dt z ha, tj. wyżej o 3,1% niż w roku 2003, natomiast zbiory w wysokości 84 500 t były o 3,4% mniejsze niż w roku 2003. Wegetacja buraków przebiegała w 2004 r. prawidłowo przy dostatecznej ilości wilgoci i umiarkowanych temperaturach. W końcowym etapie wegetacji bardzo dobre warunki sprzyjały gromadzeniu substancji zapasowych i przyrostowi masy korzeniowej. Zbiór buraków cukrowych odbywał się w korzystnych warunkach atmosferycznych.

Powierzchnia warzyw gruntowych zwiększyła się w 2004 r. w porównaniu z rokiem 2003 o 20,2% i wynosiła 21 600 ha. Łączne zbiory warzyw gruntowych oceniono na 623 900 t, tj. więcej o 31,7% niż w 2003 roku. Na wzrost zbiorów wpływ miało zwiększenie powierzchni uprawy a także korzystne plonowanie warzyw korzeniowych, kapustnych i cebuli. Na osiągnięcie dobrych plonów tych grup warzyw w 2004 r. wpłynęły lepsza niż w 2003 r. zdrowotność, umiarkowane temperatury oraz dostateczna ilość wilgoci. Słabiej niż w 2003 r. plonowały w roku 2004 warzywa ciepłolubne, tj. pomidory i ogórki (z powodu chłódów w okresie wegetacji).

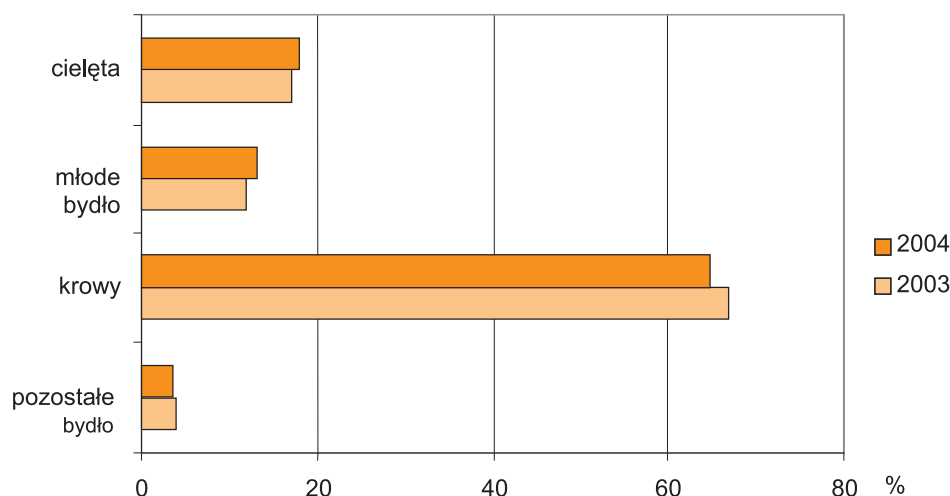
Łączne zbiory owoców w 2004 r. wyniosły 202 400 t, tj. o 17,8% więcej niż w roku 2003. Wyższe były zarówno zbiory owoców z drzew, jak i z krzewów oraz z plantacji jagodowych. W 2004 r. owoców z drzew zebrano 172 300 t (więcej o 17,5% niż w 2003 r.). Zbiory jabłek stanowiły 81,1% ogólnych zbiorów owoców z drzew. W roku 2004 nie zanotowano strat przymrozkowych a wegetacja przebiegała w warunkach korzystnych; drzewa owocowe dobrze przezimowały, obficie zakwitły i dobrze zawiązywały owoce. W 2004 r. zbiory owoców z krzewów i plantacji jagodowych oszacowano na 30 100 t, tj. o 19,1% więcej niż w roku 2003.

Produkcja zwierzęca

Pogłowie bydła w grudniu 2004 r. wynosiło 258 200 szt. i było o 15 700 szt. mniejsze (o 5,7%) od stanu notowanego w grudniu 2003 r. a w porównaniu z czerwcem 2004 r. mniejsze o 12 800 szt. (o 4,7%). 97,9% całego pogłowia bydła utrzymywane było w gospodarstwach indywidualnych.

W 2004 r. pogłowie krów zmniejszyło się w skali roku o 15 300 szt. (o 8,3%) a w stosunku do czerwca 2004 r. o 2 300 szt. (o 1,3%). Obsada bydła na 100 ha UR w grudniu 2004 r. wyniosła 34,4 szt., w tym krów 22,4.

Wykres 58. Struktura pogłowia bydła w grudniu 2003 i 2004 r.

Źródło: Dane US w Krakowie 2004 r.

W końcu listopada 2004 r. pogłowie trzody chlewnej wynosiło 523 600 szt., co oznacza spadek w skali roku o 14 700 szt. (o 2,7%). Natomiast w porównaniu z liczebnością stada w końcu lipca 2004 r. miał miejsce wzrost o 34 200 szt. (o 7,0%). W gospodarstwach indywidualnych znajdowało się 97,7% ogólnego pogłowia świń.

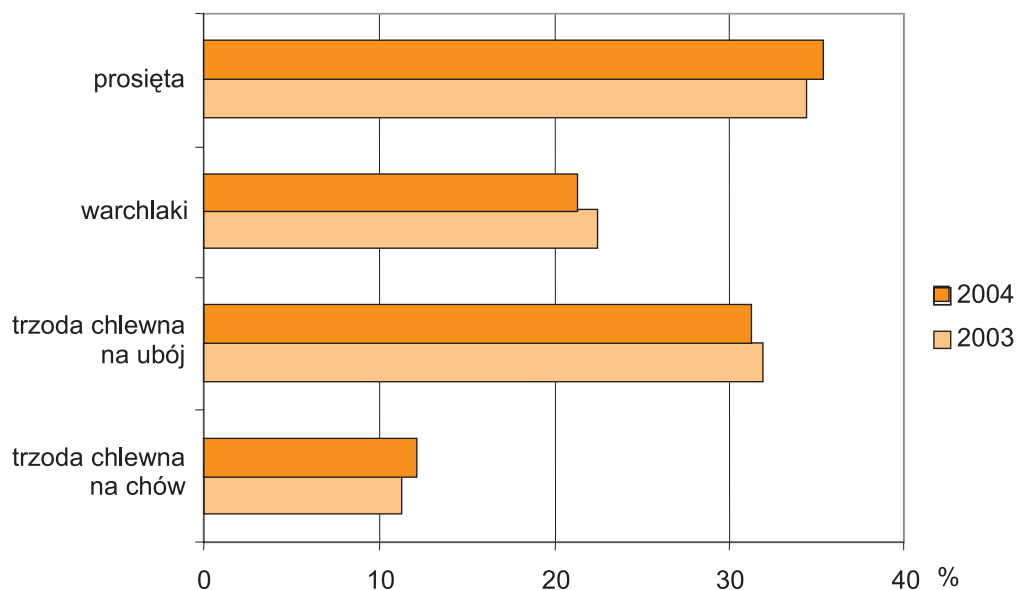
Stado loch zwiększyło swą liczebność w skali roku o 2 900 szt. (o 4,8%) a w stosunku do stanu z końca lipca wystąpił wzrost o 1 300 szt. (o 2,1%).

W końcu listopada 2004 r. obsada trzody chlewnej na 100 ha UR wynosiła 69,8 a loch ogółem 8,3 szt.

W grudniu 2004 r. pogłowie owiec wynosiło 80 800 szt. i było o 2,1% wyższe od stanu notowanego w grudniu 2003 r. a o 0,3% niższe od stanu czerwcowego. Maciorki jednoroczne i starsze stanowiły 68,6% ogółu stada owiec (55 400 szt.). Na gospodarstwa indywidualne przypadało 99,4% ogółu pogłowia w województwie.

Udział Województwa Małopolskiego w stanie pogłowia owiec w Polsce stale wzrasta. W 2003 r. wynosił 23,9% a w 2004 r. już 26,0%.

Wykres 59. **Struktura pogłowia trzody chlewnej w listopadzie 2003 i 2004 r.**

Źródło: Dane US w Krakowie 2004 r.

Grupy producenckie

W Województwie Małopolskim działa 10 zarejestrowanych rolniczych grup producenckich, z czego 4 zostały zarejestrowane w 2002 r. a 6 w roku 2003.

Tabela 82. Zestawienie rolniczych grup producenckich wpisanych do Rejestru Wojewody Małopolskiego w latach 2002-2003

Nazwa GPR	Ilość członków	Rejestracja	Specjalizacja
Spółdzielnia Producentów Warzyw TRAF z Tropiszowa z siedzibą w Glencu (<i>Gmina Koniusza</i>)	10	2002.07.26.	warzywa
Spółdzielnia Ogrodnicza GRODZISKO w Raciechowicach (<i>Gmina Raciechowice</i>)	11	2002.07.26.	owoce i warzywa
Zrzeszenie Plantatorów Owoców i Warzyw dla Tymbark S.A. z siedzibą w Tymbarku (<i>Gmina Tymbark</i>)	458	2002.09.24.	owoce i warzywa do przetwórstwa
Grupa Producentka WIELOPOLANKA Sp. z o.o. w Wielopolu (<i>Gmina Olesno</i>)	6	2002.09.24.	mleko
Sadownicza Spółdzielnia Handlowa ŁOSOSINA w Łososinie Dolnej (<i>Gmina Łososina Dolna</i>)	20	2003.02.03.	owoce i warzywa
Spółdzielcza Agencja Marketingowa SAM w Książu Wielkim (<i>Gmina Książ Wielki</i>)	28	2003.06.10.	trzoda chlewna żywa
Zrzeszenie Producentów Jaj EKO-DRÓB Sp. z o.o. w Golkowicach Dolnych (<i>Gmina Stary Sącz</i>)	8	2003.09.23.	jaja ptasie
Sąddecka Grupa Producentów Owoców i Warzyw OWOC ŁACKI Sp. z o.o. w Nowym Sączu	10	2003.09.23.	owoce i warzywa
Spółdzielnia Producentów Warzyw WITAMEX w Pobiedzisku Wielkim (<i>Gmina Igołomia-Wawrzeńczyce</i>)	12	2003.10.17.	
Okręgowy Związek Plantatorów Tytoniu w Krakowie	553	2003.12.31.	suszone liście tytoniu
Zrzeszenie plantatorów tytoniu Proszowice-Opatkowice	68	2004.11.30.	

Źródło: opracowanie własne Departamentu Środowiska i Rozwoju Wsi UMWM

Działania promocyjne na rzecz producentów rolnych.

W roku 2004 Samorząd Województwa Małopolskiego zrealizował wiele działań na rzecz poprawy koniunktury przemysłu spożywczego i rolnictwa w Małopolsce. Najważniejsze to:

- Festiwal Produktów Regionalnych,
- Konkurs Regionalny pn. „Małopolski Smak” oraz
- Współorganizacja ogólnopolskiego konkursu Inicjatywa Pozytywistyczna „Polski Producent Żywności”.

Festiwal Produktów Regionalnych odbył się w dniach 26-27 czerwca 2004 r. na Placu Wolnica i połączony był ze „Świętem Chleba”. Wystawcy przygotowali tradycyjne produkty spożywcze, pochodzące od małopolskich wytwórców. Wystawa połączona była z degustacją. W trakcie imprezy wręczono sześć dyplomów najlepszym piekarniom z Małopolski oraz dokonano pierwszej odsłony konkursu „Małopolski Smak”. Integralną częścią festiwalu było seminarium (organizowane przez Taiex, Województwo Małopolskie oraz Małopolską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A.) pn. „Produkty regionalne, tradycyjne i lokalne w ustawodawstwie UE. Ochrona żywności w aspekcie polityki unijnej”.

Konkurs Regionalny pn. „Małopolski Smak” Samorząd Województwa Małopolskiego zorganizował wspólnie z Jurajską Izbą Gospodarczą i Gazetą Krakowską. Konkurs ten adresowany był do producentów i przetwórców tradycyjnych wyrobów rolno-spożywczych. Celem przedsięwzięcia była promocja tych produktów, które wyróżniają się walorami jakościowymi i smakowymi i opierają się na tradycyjnym sposobie wytwarzania.

Samorząd Województwa pod honorowym patronatem Marszałka Województwa, współorganizował wraz ze Stowarzyszeniem im. Eugeniusza Kwiatkowskiego z Poznania Ogólnopolski Konkurs pn. Inicjatywa Pozytywistyczna „Polski Producent Żywności”. Konkurs miał na celu wyłonienie i wyróżnienie przede wszystkim produktów firm produkujących polską żywność. Zadaniem inicjatywy było przy tym promowanie najlepszych polskich producentów żywności. Wyróżnione Firmy uzyskały prawo ozna-

kowania swoich wyrobów logo Inicjatywy. W inicjatywie pozytywistycznej „Polski Producent Żywności” uczestniczyli w 2004 r. producenci dobrych i cenionych wyrobów.

3. ROZWÓJ ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO

W rolnictwie małopolskim zauważa się coraz silniejszą tendencję do ekologizacji produkcji. Dotyczy to zarówno metod produkcji (rolnictwo ekologiczne) oraz wykorzystywanego materiału siewnego (eliminacja roślin modyfikowanych genetycznie). Dnia 29 listopada 2004 r. Sejmik Województwa Małopolskiego, uchwałą nr 26/04 przyjął rezolucję w sprawie ogłoszenia obszaru Województwa Małopolskiego strefą wolną od upraw organizmów roślinnych zmodyfikowanych genetycznie.

Ekologizacja produkcji rolnej w województwie jest zjawiskiem bardzo korzystnym z uwagi na rosnący popyt na zdrową żywność - zarówno na rynkach lokalnych, jak i zewnętrznych. Za rozwojem rolnictwa ekologicznego w Małopolsce przemawiają warunki przyrodnicze, struktura rolnictwa oraz względy społeczne. Wyniki badań przeprowadzone przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Krakowie wskazują, że zawartość substancji szkodliwych (metali ciężkich) w Małopolskich glebach mieści się w dopuszczalnych granicach, co umożliwi rozwój gospodarstw ekologicznych. Ponadto podstawą uznania każdego gospodarstwa ekologicznego jest poddanie go kontroli przez uprawnione jednostki certyfikujące. W 2004 r. na terenie województwa funkcjonowało z upoważnienia Polskiego Centrum Akredytacji w Warszawie sześć jednostek. Jednostki te skontrolowały ogółem 380 gospodarstw ekologicznych.

Wśród skontrolowanych gospodarstw:

- 128 posiadało certyfikat gospodarstwa ekologicznego (pow. 2.735,88 ha)
- 100 gospodarstw było w roku poprzedzającym uzyskanie certyfikatu (pow. 1.334,73 ha)
- 146 gospodarstw było w pierwszym roku przestawienia (pow. 1.424,27 ha)

Ponadto 6 gospodarstw posiadało certyfikat na część powierzchni uprawnej, a pozostała część tych gospodarstw znajdowała się w okresie przestawiania (pow. 79,59 ha).

Wykazana powierzchnia gospodarstw ekologicznych wyniosła w 2004 r. ogółem 5'574,47 ha. Łączny areał podstawowych upraw wynosił 3 168,51 ha, w tym:

- uprawy rolnicze – 879,39 ha,
- uprawy warzywnicze – 18,88 ha,
- uprawy sadownicze – 64,24 ha,
- rośliny jagodowe – 25,89 ha,
- łąki i pastwiska – 2'180,11 ha.

Tabela 82. Podział kontrolowanych gospodarstw ekologicznych w Małopolsce wg wielkości

Wyszczególnienie	Wielkość gospodarstwa						Razem
	do 5 ha	5-10 ha	10-20 ha	20-50 ha	50-100 ha	Pow. 100ha	
Liczba gospodarstw	165	102	58	35	16	4	380

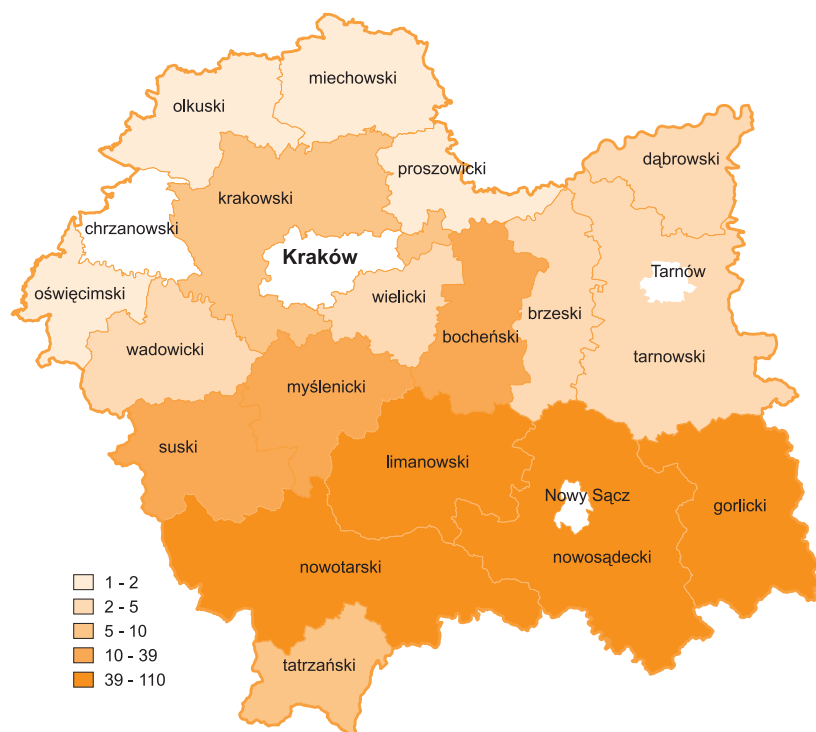
Źródło: opracowanie własne Departamentu Środowiska i Rozwoju Wsi UMWM

Najliczniejszą grupę stanowiły gospodarstwa o powierzchni do 5 ha i od 5 do 10 ha (ogółem 267 gospodarstw), co stanowi 70,3% ogólnej liczby skontrolowanych gospodarstw. Natomiast gospodarstwa powyżej 50 ha stanowiły 4,2% ogółu. Duży udział gospodarstw z pierwszych dwóch przedziałów powierzchni świadczy o zainteresowaniu rolnictwem ekologicznym właścicieli mniejszych gospodarstw, którzy w tego typu produkcji widzą szansę zwiększenia swoich dochodów.

W Małopolsce występuje wyraźna koncentracja gospodarstw ekologicznych w południowo-wschodniej części województwa, w powiatach: limanowskim, gorlickim, nowosądeckim i nowotarskim.

Z roku na rok wzrasta zainteresowanie rolnictwem ekologicznym i sukcesywnie zwiększa się ilość gospodarstw rolniczych produkujących żywność zgodnie z jego zasadami. Świadczy o tym osiągnięty wskaźnik przyrostu ilości gospodarstw ekologicznych (65%) i rozwinięta sieć niezależnych podmiotów kontrolnych.

Rysunek 15. Lokalizacja gospodarstw ekologicznych w Małopolsce

Źródło: opracowanie własne Departamentu Środowiska i Rozwoju Wsi UMWM na podstawie danych Stacji Chemiczno-Rolniczej o/Kraków

1. PRZEMYSŁ MAŁOPOLSKI NA TLE KRAJU

Produkcja sprzedana przemysłu w województwie małopolskim w roku 2004 osiągnęła wartość 39 587,5 mln zł, co stanowi 6,2% potencjału przemysłowego kraju. Udział województwa w produkcji przemysłowej Polski w latach 1999-2001 stopniowo się obniżał. W roku 1999 wynosił 7,0%, w roku 2000 – 6,9%, zaś w roku 2001 spadł do 6,5%. Na spadek wskaźnika w głównej mierze miała wpływ niska dynamika sprzedaży w przetwórstwie przemysłowym wynosząca w latach 1999-2001 jedynie 106,6 przy średniej krajowej 111,3.

W roku 2002 w stosunku do roku 2001 zanotowano wzrost wskaźnika, który powrócił do poziomu notowanego w roku 2000, jednak w kolejnych dwóch latach nastąpił ponowny spadek do poziomu 6,2% w 2004 roku. Przyczyną spadku była wyraźnie niższa niż średnio w kraju dynamika sprzedaży w przetwórstwie przemysłowym w okresie 1999-2004 (137,0% w Małopolsce oraz odpowiednio 156,3% w kraju). Należy podkreślić, że w ramach przetwórstwa przemysłowego województwa, mającego decydujący wpływ na kondycję całego sektora realizowane jest ok. 91% sprzedaży przemysłu ogółem.

Tabela 83. **Produkcja sprzedana przemysłu w województwie małopolskim wg poszczególnych rodzajów działalności (sekcje EKD) w latach 1999-2004**

Wyszczególnienie (wartości w mln zł, bieżące ceny bazowe)	Lata						Dynamika 2004/99 (%)
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
Ogółem przemysł	28 587,7	31 935,5	30 490,8	32 965,9	35 324,0	39 587,5	138,5
Górnictwo i kopalnictwo	415,2	438,6	385,3	359,6	370,1	557,0	134,1
Przetwórstwo przemysłowe	26 251,7	29 345,0	27 971,5	30 231,8	31 858,1	35 973,6	137,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1 920,7	2 151,8	2 133,9	2 374,4	3 095,4	3 056,9	159,2

Źródło: „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” luty 2000 r., kwiecień 2001 r., kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r., I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

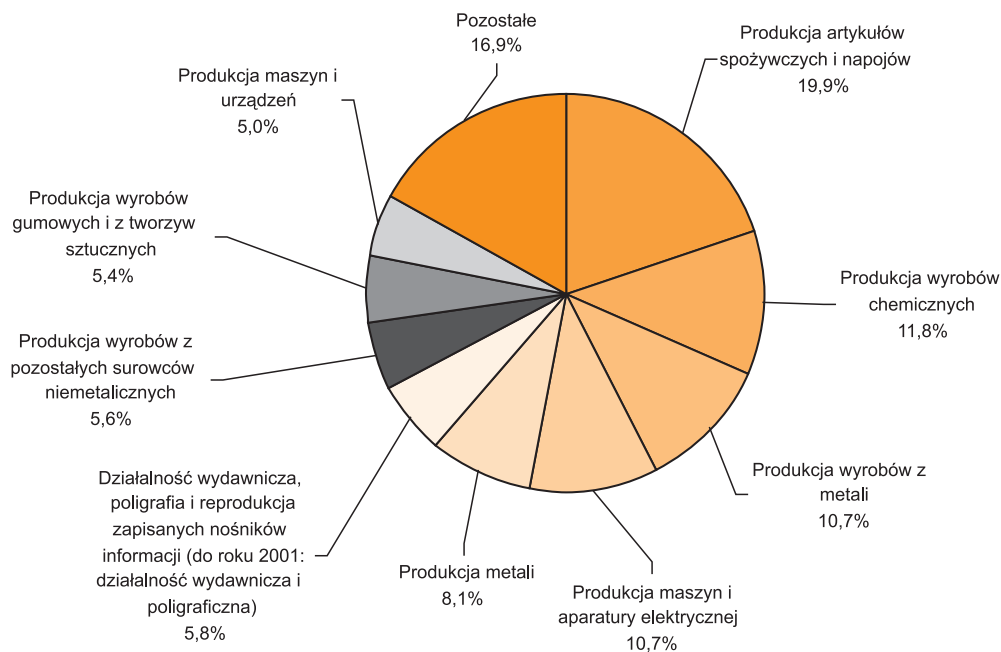
Tabela 84. **Udział produkcji sprzedanej przemysłu województwa małopolskiego na tle kraju wg poszczególnych rodzajów działalności w latach 1999-2004**

Wyszczególnienie	Udział w produkcji krajowej (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ogółem przemysł	7,0	6,9	6,5	6,9	6,6	6,2
Górnictwo i kopalnictwo	1,7	1,7	1,5	1,4	1,4	1,7
Przetwórstwo przemysłowe	7,6	7,6	7,3	7,7	7,2	6,6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	4,7	4,4	3,7	3,9	4,7	4,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego”, luty 2000 r., kwiecień 2001 r., kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r., I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

W przetwórstwie przemysłowym pod względem wielkości sprzedaży dominują: produkcja artykułów spożywczych i napojów (19,9%), produkcja wyrobów chemicznych (11,8%), produkcja wyrobów z metali (10,7%) oraz produkcja maszyn i aparatury elektrycznej (10,7%).

Wykres 60. **Struktura sprzedaży w najważniejszych branżach przetwórstwa przemysłowego województwa małopolskiego w roku 2004**

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” styczeń 2000 r., luty 2001 r., kwiecień 2001 r., kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r., I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

Do branż charakteryzujących się najwyższą, ponad 150%-tą dynamiką sprzedaży w latach 1999-2004 należały: produkcja maszyn i aparatury elektrycznej (246,7), produkcja masy włóknistej oraz papieru (239,3), produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych (192,4), produkcja wyrobów z metali (169,8), włókiennictwo (166,9), działalność wydawnicza, poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji (165,2), produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków (157,7), produkcja wyrobów chemicznych (151,9), produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny (150,9).

Umiarkowany wzrost nastąpił w branżach związanych z produkcją wyrobów z surowców niemetalicznych (148,1), produkcji artykułów spożywczych i napojów (131,1), produkcji mebli i pozostałej działalności produkcyjnej (123,5), a także w produkcji maszyn i urządzeń (123,5).

Niewielki wzrost w badanym okresie zanotowano w produkcji skór wyprawionych i wyrobów ze skór (114,6), produkcji odzieży i wyrobów futrzarskich (104,5) oraz w produkcji sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych (103,1)

Wyraźny spadek sprzedaży zanotowano w produkcji sprzętu transportowego (79,0) oraz w produkcji metali (61,1).

Tabela 85. Struktura sprzedaży w przetwórstwie przemysłowym województwa w latach 1999-2004

Wyszczególnienie (wartości w mln zł, bieżące ceny bazowe)	Lata						Dynamika 2004/99
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	4 703,1	4 980,3	4 894,0	5 089,2	5 752,5	6 164,0	131,1
Produkcja metali	4 118,5	5 178,9	4 117,6	3 885,6	1 939,5	2 516,6	61,1
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej	1 347,6	1 549,7	2 304,1	3 636,3	4 531,6	3 325,0	246,7
Produkcja wyrobów chemicznych	2 410,1	2 903,3	2 711,0	2 800,7	3 153,1	3 661,5	151,9
Produkcja wyrobów z metali	1 960,4	2 077,4	2 192,3	2 672,1	2 963,5	3 329,7	169,8
Produkcja wyrobów z surowców niemetalicznych	1 173,8	1 419,1	1 606,1	1 568,1	1 602,0	1 738,7	148,1
Działalność wydawnicza; poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	1 096,0	1 198,0	1 127,7	1 369,1	1 538,3	1 810,1	165,2
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	---	---	1 674,1	1 270,3	1 058,1	818,7	---
Produkcja maszyn i urządzeń	1 244,8	1 321,0	1 287,2	1 250,2	1 328,9	1 537,6	123,5
Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	864,1	801,5	817,0	1 075,7	1 477,4	1 662,3	192,4
Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny	441,0	470,3	421,9	482,2	534,3	665,6	150,9
Produkcja masy włóknistej oraz papieru	237,1	307,7	400,6	464,2	481,4	567,4	239,3
Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich	450,9	423,7	444,1	444,0	424,7	471,4	104,5
produkcja skór wyprawionych i wyrobów z nich	365,3	402,6	422,9	433,1	393,6	418,5	114,6
Produkcja mebli, pozostała działalność produkcyjna	437,5	419,9	414,0	427,0	494,8	540,6	123,5
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	300,8	281,9	274,8	246,2	315,9	237,6	79,0
Zagospodarowanie odpadów	---	---	185,5	245,8	331,9	499,4	---
Włókiennictwo	215,2	234,5	205,4	197,1	320,0	359,2	166,9
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków	160,2	193,3	186,5	189,0	215,0	252,7	157,7
Produkcja maszyn biurowych i komputerów	---	---	---	163,1	164,6	320,7	---
Produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych	89,1	99,9	103,0	101,0	51,9	91,9	103,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” styczeń 2000 r., luty 2001 r, kwiecień 2001, kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r., I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

Przemysł województwa małopolskiego w niektórych segmentach posiada dominujące znaczenie w produkcji krajowej. Szczególnie wysoki udział mają podmioty wytwarzające tkaniny bawełniane na koszule i bluzki o masie jednostkowej do 200 g/m² (99,5% udziału w produkcji krajowej w roku 2004), druty i przewody izolowane (32,7), maszyny cyfrowe do automatycznego przetwarzania danych z jednostkami wejścia i wyjścia /komputery stacjonarne, komputery przenośne/ (24,7), kable elektroenergetyczne (20,2), tworzywa sztuczne polimeryzacyjne (19,4) obuwiu z wierzchami wykonanymi ze skóry (16,3), koks i półkok (12,8), bielizna pościelowa (9,2).

Województwo odgrywa ważną rolę jako krajowy producent surowców budowlanych i wyrobów dla sektora budowlanego: pustaków ściennych, ceramicznych (21,2% udziału w produkcji krajowej w roku 2004), kruszywa mineralnego łamanego zwykłego (19,3), cegły wypalanej z gminy (12,5), tarcicy liściastej (8,9) oraz wapna (6,5).

Wśród jednostek gospodarczych zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym wysoki udział w produkcji krajowej wykazują producenci papierosów (47,3% udziału w produkcji krajowej w roku 2004), soków owocowych i warzywnych (13,3), piwa (9,2) oraz wódki czystej (8,2).

Tabela 86. **Produkcja wybranych wyrobów województwa małopolskiego w latach 2003-2004**

Wyrób	Jednostka miary	Wielkość produkcji w 2003 r.	Udział w produkcji krajowej w roku 2003 (Polska = 100)	Wielkość produkcji w 2004 r.	Udział w produkcji krajowej w roku 2004 (Polska = 100)
Wyroby przemysłowe					
Tkaniny bawełniane o masie jednostkowej nie przekraczającej 200 g/m ² na koszule i bluzki, barwnie tkane	tys. m ²	939	83,6	567	99,5
Druty i przewody izolowane	tony	---	---	111 608	32,7
Maszyny cyfrowe do automatycznego przetwarzania danych z jednostkami wejścia i wyjścia	sztuki	55 191	27,4	61 202	24,7
Pustaki ściennie, ceramiczne	tys. cegieł	279 318	20,2	313 899	21,2
Kable elektroenergetyczne	tony	7 716	21,8	5 957	20,2
Tworzywa sztuczne polimeryzacyjne	tony	146 265	18,4	164 053	19,4
Kruszywo mineralne łamane zwykłe	tony	4 261 339	19,3	4 862 144	19,3
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry	tys. par	2 941	16,2	2 741	16,3
Koks i półkoks	Tony	1 243 674	12,2	1 311 098	12,8
Cegła wypalana z gliny	tys. cegieł	68 082	14,0	63 750	12,5
Bielizna pościelowa	Tony	2 225	13,2	1 645	9,2
Tarcica liściasta	dam ³	36,0	7,8	45,6	8,9
Nawozy ogółem w przeliczeniu na czysty składnik	tys. ton	168,7	6,9	181,2	7,0
Ciepło w parze lub gorącej wodzie	TJ	39 099	6,8	39 118	7,0
Wapno	Tony	104 852	5,1	139 676	6,5
Energia elektryczna	GWh	8 628	5,7	8 681	5,7
Silniki elektryczne i prądnice (bez silników dla lotnictwa cywilnego i trakcyjnych)	sztuki	335 780	4,8	330 618	4,8
Rowery	sztuki	58 150	3,7	62 393	3,7
Okna i drzwi, ościeżnice i progi drewniane	tys. sztuk	545	1,9	634	2,6
Mydło w postaci płatków, granulek lub proszku	tony	57	1,4	53	1,4
Tarcica iglasta	dam ³	24,3	1,0	33,2	1,3
Benzyna silnikowa nieetylizowana	Tony	56 344	1,5	39 363	1,0
Przetwórstwo rolno-spożywcze					
Papierosy z tytoniu	mln sztuk	38 056	46,3	40 981	47,3
Soki owocowe i warzywno	tony	110 512	11,2	122 277	13,3
Piwo otrzymane ze siodu	hl	2 198 801	7,7	2 919 458	9,2
Wódka czysta	hl 100°	87 777	11,0	71 172	8,2
Produkty uboju wliczane do wydajności poubojowej					
- Bydła i cieląt	tony	9 236	5,4	9 625	5,9
- Trzody chlewnej		27 888	2,7	18 712	1,8
Wędliny (bez końskich)	tony	36 455	5,1	40 926	5,4
Mleko płynne przetworzone	hl	723 213	3,6	638 120	3,1
Mąka pszenna i żytnia	tony	56 603	2,1	58 505	2,3
Masło oraz inne tłuszcze otrzymywane z mleka	tony	1 479	0,9	1 578	0,9
Sól	tony	22 100	0,5	24 112	0,5

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie – tablice tematyczne sprawozdawczości statystycznej pn. „Produkcja wyrobów w województwie w 2003 i 2004 roku, grupowanie metodą zakładów”.

2. LICZBA PODMIOTÓW PRZEMYSŁOWYCH ORAZ ROZMIESZCZENIE PRZESTRZENNE POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI

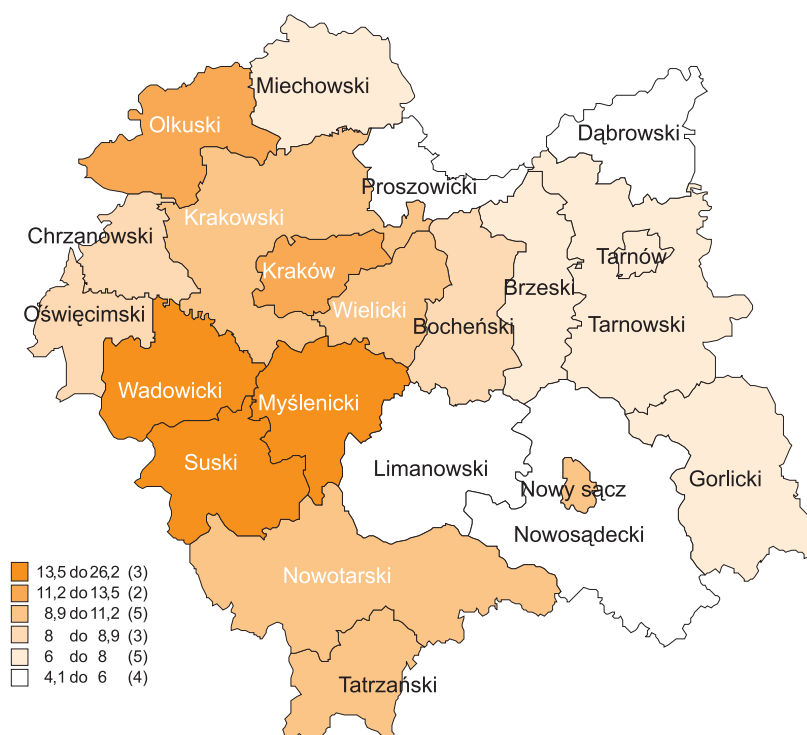
Podmioty prowadzące działalność przemysłową na terenie województwa (łącznie z zakładami osób fizycznych) stanowią 12,1% ogółu zarejestrowanych podmiotów i jest ich 34 826. W latach 1999-2004 zanotowano niższą dynamikę wzrostu ich liczby (105,3) w stosunku do pozostałych sektorów, co miało bezpośredni wpływ na spadek udziału jednostek przemysłowych w ogólnej liczbie podmiotów. W roku 1999 stanowiły one 13,6% wszystkich jednostek zarejestrowanych na terenie województwa, w roku 2000 – 13,1%, w roku 2001 – 12,6%, zaś w roku 2004 – 12,1%.

Najwyższą dynamikę (wskaźnik powyżej 120) wzrostu liczby podmiotów przemysłowych w latach 1999-2004 zanotowano w zachodnich powiatach województwa (chrzanowski, oświęcimski), w części północnej (powiat miechowski) oraz w powiecie tarnowskim.

Wyraźny pozytywny trend w tym zakresie notuje się również w powiatach położonych pomiędzy Krakowem a Tarnowem – powiecie brzeskim, bocheńskim oraz na terenie samego miasta Tarnowa. Tradycyjnie obszarem wzrostu sektora są powiaty wadowicki i suski. W ostatnim czasie dołączył do tej listy powiat olkuski.

Pomimo wysokiej dynamiki wzrostu liczby podmiotów na wymienionych obszarach, najwyższa koncentracja jednostek przemysłowych w województwie, w przeliczeniu na 1000 ludności, ma od wielu lat miejsce w południowo-zachodniej (powiat wadowicki, suski, myślenicki) i południowej części regionu (nowotarski, tatrzański) oraz w subregionie krakowskim (miasto Kraków, powiat krakowski oraz wielicki). Dzięki wysokiej dynamice przyrostu podmiotów produkcyjnych do grupy tej w roku 2001 dołączył również powiat olkuski.

Rysunek 16. Podmioty przemysłowe na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru REGON, Urząd Statystyczny w Krakowie, 2005

Tabela 87. Podmioty przemysłowe w województwie małopolskim w latach 1999-2004

Podmioty przemysłowe wg powiatów	Podmioty przemysłowe REGON ogółem (sekcje C, D, E)						Dynamika 2004/1999	Podmioty przemysłowe w podmiotach ogółem (w %)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004		1999	2000	2001	2002	2003	2004
bocheński	771	795	816	951	840	827	107,3	13,8	13,3	10,0	11,5	11,9	11,9
brzeski	484	508	503	524	552	541	111,8	10,9	9,3	9,4	9,2	9,5	9,7
chrzanowski	851	879	1 058	1 058	1 093	1 129	132,7	10,1	9,6	10,3	10,3	10,4	10,6
dąbrowski	229	241	250	250	262	243	106,1	10,5	10,0	8,4	8,3	9,7	9,5
gorlicki	743	739	776	776	769	728	98,0	14,6	14,2	13,6	13,1	12,8	12,6
krakowski	2794	2 676	2 725	2 725	2 719	2 717	97,2	17,5	16,5	15,0	14,5	14,0	13,8
limanowski	731	705	705	705	708	679	92,9	12,7	12,2	11,7	11,2	11,2	11,0
miechowski	278	293	325	325	327	344	123,7	10,3	9,3	9,6	9,3	9,3	9,5
myslenicki	1 464	1 467	1 536	1 536	1 549	1 565	106,9	20,2	19,8	19,1	18,7	18,1	18,0
nowosądecki	986	924	908	908	933	882	89,5	11,8	10,6	10,0	9,6	9,6	9,4
nowotarski	2 190	2 113	2 060	2 060	2 063	1 924	87,9	19,0	18,1	17,4	17,0	16,8	16,1
olkuski	1 178	1 227	1 267	1 267	1 278	1 336	113,4	12,0	11,6	11,5	11,3	11,2	11,4
oświęcimski	1 019	1 102	1 225	1 225	1 265	1 288	126,4	11,0	10,7	10,5	10,3	10,5	10,3
proszowicki	230	236	231	231	245	241	104,8	10,4	9,0	8,6	8,5	9,4	9,2
suski	1 805	1 864	2 018	2 018	2 050	1 972	109,3	32,0	30,6	29,9	29,0	28,4	27,5
tarnowski	973	999	1 044	1 044	1 252	1 188	122,1	14,4	13,6	11,9	11,6	13,4	13,2
tatrzański	764	706	704	704	710	662	86,6	10,2	9,7	9,3	9,0	8,7	8,1
wadowicki	3 646	3 747	4 037	4 037	4 041	4 016	110,1	30,4	29,0	28,5	28,2	27,4	27,0
wielicki	1 027	989	1 035	1 035	1 091	1 082	105,4	14,5	13,7	12,6	12,5	12,5	12,1
Kraków	9 211	9 007	9 687	9 687	9 767	9 764	106,0	10,4	10,1	10,1	9,8	9,5	9,4
Nowy Sącz	826	785	768	768	761	753	91,2	11,2	10,4	10,0	8,9	9,6	9,5
Tarnów	864	871	971	971	967	945	109,4	9,1	8,8	8,5	8,6	8,7	8,7
Woj. Małopolskie	33 064	32 873	34 006	34 805	35 242	34 826	105,3	13,6	13,1	12,6	12,3	12,2	12,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru REGON, Urząd Statystyczny w Krakowie, 2005

3. ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle województwa w 2004 roku wynosiło 167 445 osób, co stanowiło 7,0% zatrudnionych w tym sektorze w kraju.

Liczba zatrudnionych w małopolskim przemyśle w latach 1999-2003 wykazywała tendencję spadkową. W roku 1999 wynosiła ona 210 178 osób, w roku 2000 – 187 996 osób, w roku 2001 – 177 617 osób, w roku 2002 – 170 663 osoby, zaś w roku 2003 – 163 372. Przełomowy okazał się rok 2004, w którym zanotowano wzrost zatrudnienia w stosunku do roku poprzedniego o 4 073 osoby. Ogółem jednak zatrudnienie w przemyśle w roku 2004 w stosunku do roku 1999 obniżyło się o 20,3%.

Do 2004 roku największa dynamika spadku zatrudnienia wystąpiła w przetwórstwie przemysłowym mającym decydujący, prawie 87% wpływ na poziom zatrudnienia w przemyśle regionu ogółem. Osiągnęła ona w latach 1999-2004 wskaźnik 75,1 (przy średniej dynamice dla kraju wynoszącej odpowiednio 79,0).

W przypadku górnictwa i kopalnictwa w latach 2000-2003 następował stopniowy spadek zatrudnienia. W roku 2004 zanotowano skokowy wzrost, który pozwolił na osiągnięcie poziomu zatrudnienia zbliżonego do 1999 roku.

Charakterystycznym zjawiskiem zanotowanym w latach 2003-2004 był wyraźny wzrost liczby zatrudnionych w podmiotach związanych z zaopatrywaniem energią elektryczną, gaz i wodę.

Tabela 88. Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle w województwie małopolskim w latach 1999-2004

Wyszczególnienie (w osobach)	Lata						Dynamika 2004/99
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
Górnictwo i kopalnictwo	4 647	4 239	3 943	2 968	2 719	4 555	98,0
Przetwórstwo przemysłowe	194 037	172 341	163 258	156 786	145 551	145 663	75,1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	11 494	11 416	10 416	10 909	15 102	17 227	149,9
Przemysł województwa ogółem	210 178	187 996	177 617	170 663	163 372	167 445	79,7
Ogółem sektor przedsiębiorstw w województwie	398 471	362 400	351 216	342 283	339 131	344 489	86,5

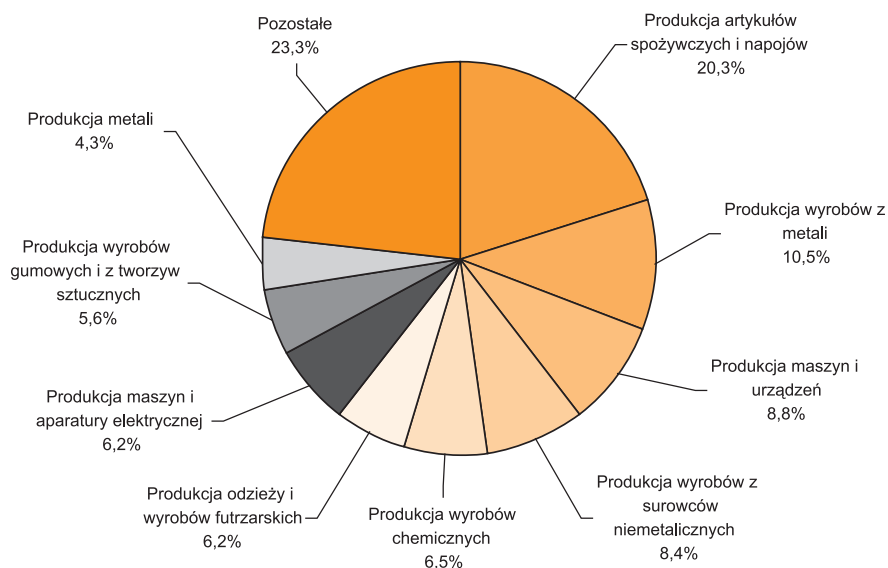
Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 r., kwiecień 2001 r., kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r., I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

Tabela 89. Udział przeciętnego zatrudnienia w województwie na tle kraju w latach 1999-2004

Wyszczególnienie	Udział w kraju (w %)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Górnictwo i kopalnictwo	1,7	1,8	1,8	1,4	1,4	2,4
Przetwórstwo przemysłowe	7,7	7,5	7,5	7,7	7,3	7,3
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	4,8	4,9	4,6	4,8	6,9	8,1
Przemysł kraju ogółem	6,9	6,8	6,8	6,9	6,8	7,0
Ogółem sektor przedsiębiorstw w kraju	6,9	6,8	6,8	7,0	7,2	7,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji „Biuletyn statystyczny” Nr 12, GUS, Warszawa 2000 r., Nr 2 z 2001 r., Nr 5 z 2002 r., Nr 6 z 2003 r., Nr 5 z 2004 r. oraz Nr 6 z 2005 r.

Wykres 61. Struktura przeciętnego zatrudnienia w głównych branżach działalności produkcyjnej w Małopolsce w roku 2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 r., kwiecień 2001 r., kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r., I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

Sytuacja ekonomiczna podmiotów działających w segmencie podstawowym tj. w branżach związanych z przetwórstwem przemysłowym zależy nie tylko od ich poziomu dostosowania do funkcjonowania w warunkach rynkowych, lecz także często jest silnie powiązana z cyklami wahań koniunkturalnych. Znaczna część tych jednostek zaliczana jest bowiem do „branż wrażliwych”. W latach 1999-2004 we wszystkich branżach przetwórstwa przemysłowego z wyjątkiem produkcji masy włóknistej oraz papieru, a także produkcji wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych, zanotowano spadek zatrudnienia.

Szczególnie silna dynamika spadkowa (wskaźnik poniżej 60) w badanym okresie miała miejsce przypadku w produkcji metali (21,7), produkcji sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych (42,8), produkcji skór wyprawionych i wyrobów ze skór wyprawionych (53,6), włókiennictwie (57,8) oraz produkcji wyrobów chemicznych (58,2).

Tabela 90. Struktura przeciętnego zatrudnienia wybranych branżach przetwórstwa przemysłowego w województwie małopolskim w latach 1999-2004

Wyszczególnienie (w osobach)	Lata						Dynamika 2004/99
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	32 499	29 283	26 351	25 571	26 921	27 152	81,9
Produkcja wyrobów z metali	16 302	14 242	14 230	14 037	14 259	14 120	81,6
Produkcja maszyn i urządzeń	18 041	15 839	15 074	13 037	12 040	11 724	60,9
Produkcja wyrobów z surowców niemetalicznych	14 383	13 787	14 161	13 027	11 624	11 198	79,0
Produkcja wyrobów chemicznych	13 008	11 035	10 702	9 562	9 250	8 735	58,2
Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich	12 581	11 260	9 520	9 007	8 481	8 322	61,2
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej	7 105	6 857	11 687	12 796	13 267	8 281	99,6
Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	6 731	6 157	5 624	6 259	6 618	7 500	110,6
Produkcja metali	24 625	19 470	16 389	14 887	5 520	5 734	21,7
Działalność wydawnicza; poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	5 403	5 234	4 874	4 877	4 781	4 943	91,7
Produkcja mebli, pozostała działalność produkcyjna	6 215	5 135	4 894	4 758	4 832	4 692	76,9
Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny	5 249	4 808	4 337	4 257	4 181	4 499	89,1
Produkcja skór wyprawionych i wyrobów z nich	6 488	5 616	5 293	4 720	4 314	4 040	53,6
Włókiennictwo	4 247	3 691	3 136	2 668	2 855	2 795	57,8
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	3 785	3 513	3 257	2 756	3 089	2 688	68,8
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków	2 765	2 735	2 579	2 274	2 173	2 217	79,7
Produkcja masy włóknistej oraz papieru	1 446	1 503	1 586	1 602	1 569	1 843	116,3
Przetwarzanie odpadów	---	---	839	988	961	975	---
Produkcja maszyn biurowych i komputerów	---	---	---	529	394	914	---
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	---	---	1 112	1 017	988	844	---
Produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych	1 571	1 387	1 171	960	691	758	42,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 r., kwiecień 2001 r., kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r. I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

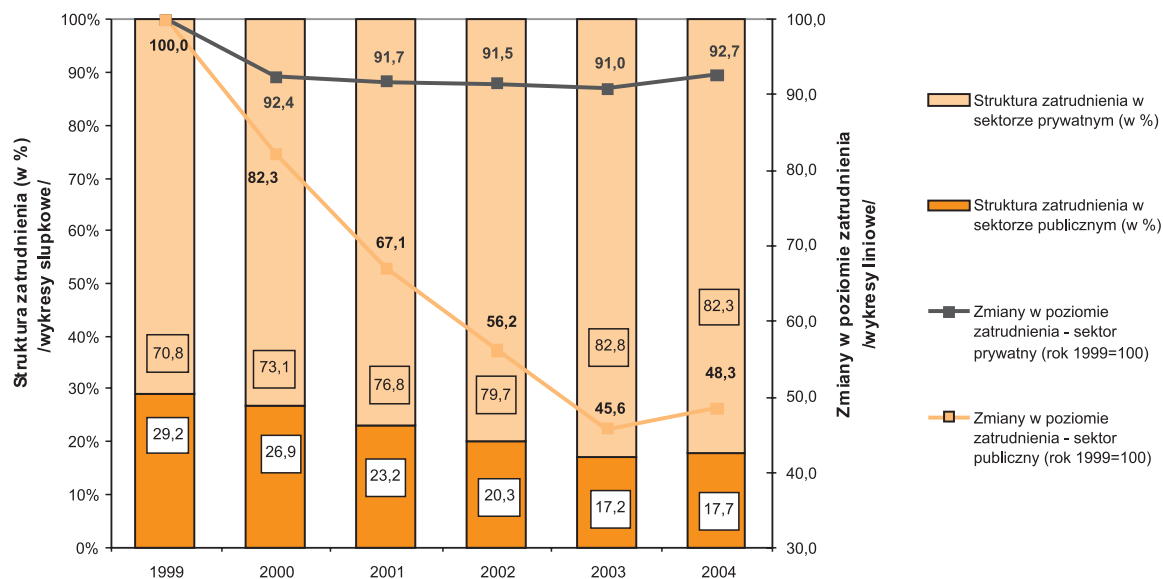
Zjawisku obniżania się liczby zatrudnionych w sektorze przemysłowym towarzyszą zmiany w strukturze zatrudnienia. W latach 1999-2003 na obszarze województwa zaobserwowano stopniowy wzrost udziału zatrudnionych w sektorze prywatnym przemysłu przy równoczesnym znacznie większym spadku zatrudnienia w sektorze publicznym. W roku 1999 w sektorze prywatnym zatrudnionych było 70,8% pracowników przemysłu, w roku 2000 – 73,1%, w roku 2001 – 76,8%, w roku 2002 – 79,7%, zaś w roku 2003 – 82,8%. W roku 2004 zanotowano wzrost liczby zatrudnionych w przemyśle, i po raz pierwszy od 1999 roku większą dynamikę wzrostu w sektorze publicznym.

Tabela 91. Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle województwa małopolskiego wg form własności w latach 1999-2004

Wyszczególnienie (w osobach)	Lata						Dynamika 2004/99
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
Sektor publiczny							
Przemysł ogółem	61 473	50 600	41 223	34 561	28 062	29 700	48,3
Sektor prywatny							
Przemysł ogółem	148 705	137 396	136 394	136 102	135 310	137 800	92,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” styczeń 2000 r., kwiecień 2001 r., kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r., I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

Wykres 62. Zmiany w strukturze zatrudnienia w przemyśle województwa małopolskiego w latach 1999-2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” styczeń 2000, marzec 2000, kwiecień 2001, kwiecień 2002, czerwiec 2003, I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

4. WYNIKI EKONOMICZNE PRZEMYSŁU

W latach 1999-2004 w przemyśle województwa występuje stały wzrost przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. Jedynie w roku 2001 zanotowano przejściowy spadek przychodów o 1,6 mln zł, który został zrekompensowany w kolejnym roku oraz wzrósł w sposób znaczący w latach 2003-2004, odpowiednio o 3,9 mln zł oraz 6,6 mln zł.

W latach 1999-2001 nastąpiło wyraźne załamanie wyników finansowych brutto oraz netto podmiotów przemysłowych, na które w największym stopniu wpłynęło pogorszenie wyników w sekcji przetwórstwa przemysłowego. Od roku 2002 w przetwórstwie przemysłowym notuje się zdecydowaną skokową poprawę wyników finansowych brutto oraz netto. Jednocześnie rok 2004 był dla tej branży najlepszy od pięciu lat. Na plusie są również podmioty wytwarzające oraz zaopatrujące w energię elektryczną, gaz i wodę.

Niestabilna sytuacja utrzymuje się w górnictwie i kopalnictwie, gdzie w kolejnych latach notuje się na przemian dodatnie oraz ujemne wyniki ekonomiczne.

Tabela 92. Wyniki ekonomiczne przemysłu województwa małopolskiego w latach 1999-2004

Wyszczególnienie (wartości w mln zł)	Lata						Dynamika 2004/99
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (bez przychodów operacyjnych i finansowych)	31 719,5	35 419,1	33 817,9	35 764,9	39 961,1	46 262,1	145,8
w tym:							
- górnictwo i kopalnictwo	371,1	400,1	345,3	324,7	347,3	517,5	139,4
- przetwórstwo przemysłowe	28 416,4	31 904,8	30 272,3	31 887,4	34 027,0	39 298,4	138,3
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2 931,9	3 114,1	3 200,2	3 552,8	5 316,8	6 446,2	219,9
Koszt własny sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów	30 036,7	33 867,0	33 103,9	34 636,1	37 456,9	43 394,4	144,5
w tym:							
- górnictwo i kopalnictwo	391,3	407,6	408,1	340,3	336,0	546,9	139,8
- przetwórstwo przemysłowe	26 826,1	30 420,9	29 604,8	30 833,8	32 032,9	36 632,5	136,6
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2 819,3	3 038,4	3 091,0	3 462,0	5 088,0	6 215,0	220,4
Wynik finansowy brutto	1 215,3	1 045,0	-110,7	131,5	1 678,9	2 888,0	237,6
w tym:							
- górnictwo i kopalnictwo	21,1	20,2	-31,0	-11,4	13,2	-38 700	---
- przetwórstwo przemysłowe	1 069,5	900,4	-130,6	227,5	1 457,2	2 660,1	248,7
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	124,6	124,3	50,8	-84,6	208,5	266,6	214,0
Wynik finansowy netto	600,1	666,4	-422,0	-111,3	1 173,1	2 341,3	390,1
w tym:							
- górnictwo i kopalnictwo	10,1	10,4	-32,7	-11,2	8,5	-40,7	---
- przetwórstwo przemysłowe	526,6	573,9	-415,0	6,1	1 038,5	2 183,6	414,6
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	63,3	82,0	25,7	-106,2	126,1	198,4	313,2

Objaśnienia:

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów obejmują przychody ze sprzedaży produktów tj. kwoty należne z tytułu sprzedaży wyrobów gotowych i usług w podmiotach prowadzących działalność gospodarczą oraz przychody ze sprzedaży towarów i materiałów łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem upustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

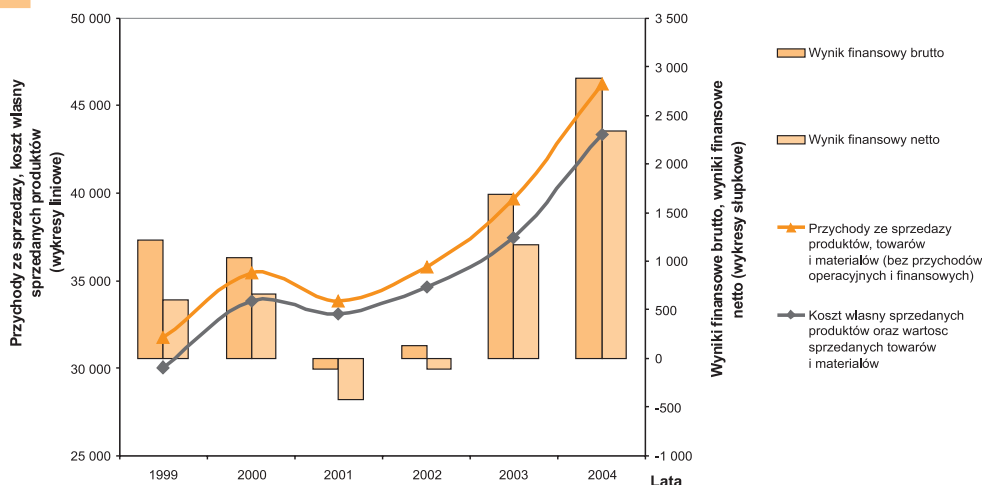
Koszt własny sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów obejmuje koszt wytworzenia sprzedanych produktów, koszty sprzedaży (z podatkiem akcyzowym), koszty ogólnego zarządu (lub koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów) oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów.

Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, skorygowany o saldo zysków i strat nadzwyczajnych.

Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 r., kwiecień 2001 r., kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r., I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

Wykres 63. Wyniki ekonomiczne przemysłu województwa małopolskiego w latach 1999-2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 r., kwiecień 2001 r., kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r., I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

W latach 1999-2001 nastąpiło wyraźne pogorszenie relacji ekonomicznych w przemyśle regionu. Widoczne to było zarówno w odniesieniu do wzrastającego w kolejnych latach wskaźnika poziomu kosztów, jak i obniżającego się wskaźnika rentowności obrotu brutto. Te negatywne tendencje zaobserwowano w górnictwie i kopalnictwie, a także w przetwórstwie przemysłowym, mającym bezpośredni wpływ na poziom relacji ekonomicznych w całym sektorze przemysłowym. W roku 2002 negatywne tendencje uległy zahamowaniu, natomiast lata 2003-2004 przyniosły już zdecydowaną, skokową poprawę przedmiotowych wskaźników, które osiągnęły wartości nienotowane na przestrzeni ostatnich pięciu lat.

Tabela 93. Wskaźnik poziomu kosztów i wskaźnik rentowności obrotu brutto w przemyśle województwa w latach 1999-2004

Wyszczególnienie	Wskaźnik poziomu kosztów (w %)						Wskaźnik rentowności obrotu brutto (w %)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Przemysł w województwie małopolskim ogółem	96,4	97,2	100,3	99,6	95,9	94,0	3,6	2,8	-0,3	0,4	4,1	6,0
W tym:												
- górnictwo i kopalnictwo	95,3	95,8	106,4	103,3	96,3	107,3	4,7	4,2	-7,0	-3,3	3,6	-7,3
- przetwórstwo przemysłowe	96,5	97,3	100,4	99,3	95,9	93,5	3,6	2,7	-0,4	0,7	4,1	6,6
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	96,3	96,3	98,4	102,4	96,2	96,0	3,7	3,7	1,5	-2,3	3,8	4,0
Sektor przedsiębiorstw w województwie małopolskim ogółem	97,7	98,6	100,1	99,7	97,9	96,1	2,3	1,4	-0,1	0,3	2,1	4,0

Objaśnienia:

Wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności.

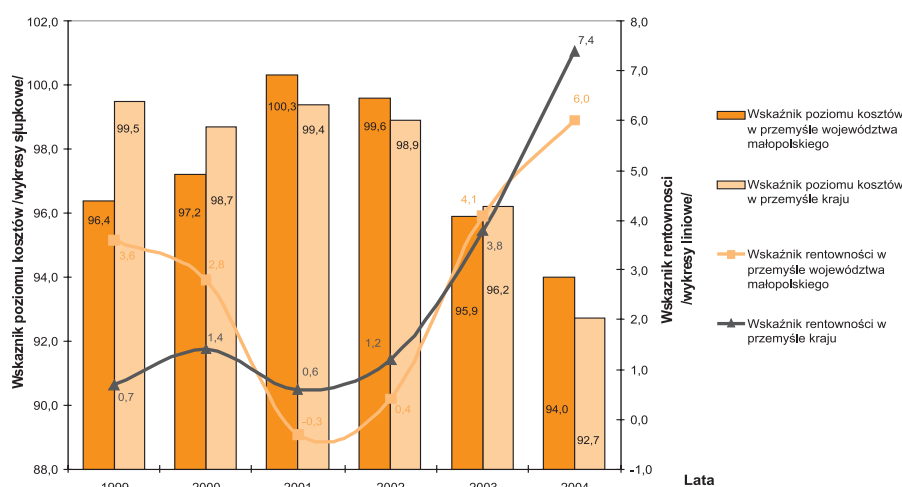
Wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 r., kwiecień 2001 r., kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r., I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

Relacje ekonomiczne w przemyśle Małopolski na tle wskaźników krajowych w latach 1999-2000 kształtowały się korzystnie, pomimo wzrostu w województwie wskaźnika poziomu kosztów oraz spadku wskaźnika rentowności. W latach 2001-2002 relacje te uległy znacznemu pogorszeniu, również w odniesieniu do wskaźników krajowych. Oznacza to, że podmioty z obszaru Małopolski silniej zareagowały na spadek koniunktury w gospodarce.

Zdecydowaną, skokową poprawę w branży zaobserwowano w roku 2003, odnotowując nie tylko silniejszy niż średnio w kraju spadek wskaźnika poziomu kosztów, ale również wyższe, w odniesieniu do średniej krajowej, wartości wskaźnika rentowności. Potwierdzenie pozytywnych tendencji przyniósł rok 2004, w którym zanotowano dalszą poprawę koniunktury w przemyśle.

Wykres 64. Wskaźnik poziomu kosztów oraz wskaźnik rentowności w przemyśle województwa małopolskiego na tle kraju w latach 1999-2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 r. oraz kwiecień 2001 r., „Biuletyn statystyczny” Nr 2, GUS, Warszawa 2000 r., Nr 12 z 2000 r., Nr 2 z 2001 r., Nr 5 z 2002 r., Nr 6 z 2003 r., Nr 5 z 2004 r. oraz Nr 6 z 2005 r.

5. INWESTYCJE W PRZEMYŚLE

Nakłady inwestycyjne ogółem w województwie małopolskim w roku 2004 wyniosły 3 981,9 mln zł. W stosunku do roku 1999 nakłady te były niższe o 931,2 mln zł. Najwyższy przyrost nakładów inwestycyjnych w stosunku do roku poprzedniego, wynoszący 813,2 mln zł miał miejsce w roku 2003, zaś największy spadek, aż o 2 075,2 mln zł, miał miejsce w roku 2001.

Tabela 94. Nakłady inwestycyjne ogółem w województwie w latach 1999-2004

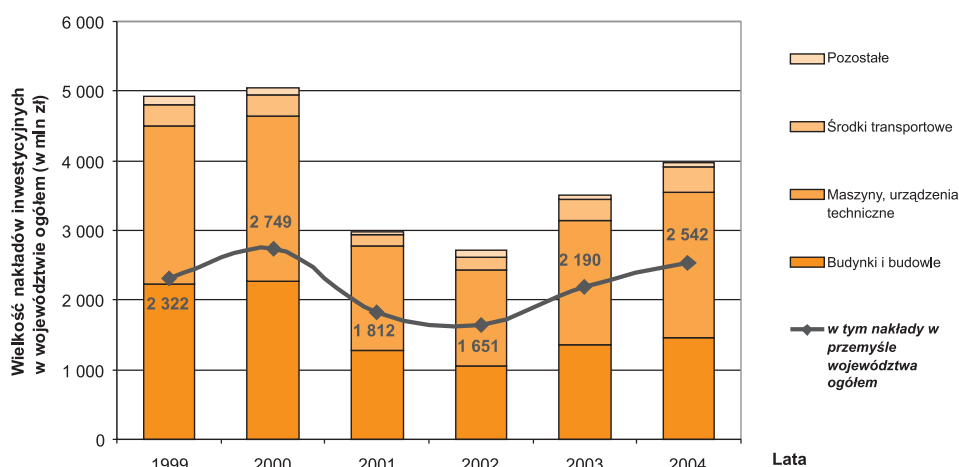
Wyszczególnienie (wartości w mln zł, w cenach bieżących)	Lata						Dynamika 2004/99
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
Nakłady inwestycyjne w województwie ogółem	4 913,1	5 056,5	2 981,3	2 704,7	3 517,9	3 981,9	81,0
W tym na środki trwałe	4 911,7	4 958,2	2 953,5	2 665,9	3 448,7	3 908,4	79,6
Budynki i budowle	2 227,2	2 282,6	1 291,0	1 041,9	1 350,3	1 453,6	65,3
Maszyny, urządzenia techniczne	2 286,6	2 359,4	1 477,6	1 384,6	1 785,7	2 100,5	91,9
Środki transportowe	287,6	306,9	184,7	194,0	308,5	354,2	123,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 r., kwiecień 2001 r., kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r., I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

Spośród ogółu nakładów inwestycyjnych poniesionych w regionie w roku 2004 ponad połowę środków – 52,8%, przeznaczono na zakup oraz modernizację maszyn i urządzeń technicznych, 36,5% związane było z realizacją budynków i budowli zaś 8,9% przeznaczono na zakupy środków transportowych.

W ogólnej strukturze nakładów inwestycyjnych w województwie 63,8% stanowią nakłady w przemyśle. Jest to wskaźnik wyższy niż średnia dla kraju wynosząca 58,7%.

Wykres 65. Wielkość nakładów inwestycyjnych w Małopolsce ogółem, w tym nakłady w przemyśle w latach 1999-2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 r., kwiecień 2001 r., kwiecień 2002 r., czerwiec 2003 r., I kwartał 2004 r. oraz I kwartał 2005 r.

Udział nakładów inwestycyjnych w przemyśle województwa w roku 2004 stanowił 6,9% nakładów krajowych, zaś w przetwórstwie przemysłowym 6,8%. W latach 1999-2000 udział Małopolski w krajowych nakładach inwestycyjnych zwiększył się o 1,5%, jednak w okresie 2001-2002 zanotowano bardzo wyraźny 2,3% spadek udziału regionu. W okresie tym, w przypadku nakładów w przemyśle w Małopolsce zanotowano udział najniższy od 1999 roku. Również w przypadku nakładów w przetwórstwie przemysłowym ich udział spadł poniżej poziomu notowanego w 1999 roku. W latach 2003-2004 nastąpiła wyraźna poprawa w przypadku nakładów w przemyśle na tle kraju aż o 1,3%., natomiast w przypadku przetwórstwa przemysłowego udział ten zwiększył się jedynie symbolicznie o 0,1%.

Tabela 95. Nakłady inwestycyjne w przemyśle województwa na tle kraju w latach 1999-2004

Wyszczególnienie (wartości w mln zł, ceny bieżące)	Lata						Dynamika 2004/99
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
Nakłady inwestycyjne w przemyśle województwa ogółem	2 322,2	2 749,1	1 812,3	1 650,8	2 190,4	2 542,0	109,5
Udział w nakładach krajowych (w %)	6,4	7,9	6,1	5,6	6,7	6,9	---
W tym nakłady w przetwórstwie przemysłowym	1 847,1	2 050,5	1 410,6	1 267,3	1 677,8	1 790,3	96,9
Udział w nakładach krajowych (w %)	7,4	8,6	7,3	6,7	7,6	6,8	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 r. oraz kwiecień 2001 r., a także „Biuletynu statystycznego” Nr 2, GUS, Warszawa 2000 r., Nr 2 z 2001 r., Nr 5 z 2002 r., Nr 6 z 2003 r., Nr 5 z 2004 r. oraz Nr 6 z 2005 r.

6. NAJWIĘKSZE PRZEDSIĘBIORSTWA PRZEMYSŁOWE

Objaśnienia:

Lista nie zawiera szeregu zakładów, które ze względu na skalę sprzedaży lub skalę zatrudnienia mogłyby się na niej znaleźć, jednak nie zgłosiły swoich danych (do tej grupy należą np. kopalnie węgla „Janina” w Libiążu i „Brzeszcze” w Brzeszczach, Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego w Nowym Sączu, Fakro w Nowym Sączu, itd.).

Ponadto w kolejnych latach na liście zabrakło kilku podmiotów, które znajdowały się na niej w poprzednim okresie.

W roku 2001 zestawienie nie obejmowało następujących firm:

- Philip Morris Polska S.A. w Krakowie, zajmujący się produkcją wyrobów tytoniowych (22 miejsce w roku 2000),
- Browary Okocim S.A. w Okocimiu wytwarzające piwo (359 miejsce w roku 2001) z uwagi na przeniesienie siedziby firmy do Warszawy,
- Elektrownia Siersza S.A. w Trzebini, zajmująca się wytwarzaniem i dystrybucją energii elektrycznej (396 miejsce w roku 2000),
- International Paper-Klucze S.A. w Kluczach wytwarzające papierowe artykuły gospodarstwa domowego, toaletowe i sanitarne (478 miejsce w roku 2000)*.

W roku 2002 w zestawieniu nie znalazły się:

- Maspex sp. z o.o. w Wadowicach (218 miejsce w roku 2001) z uwagi na zmianę klasyfikacji podstawowej działalności z „produkcji kakao, czekolady i wyrobów cukierniczych” na „pozostałą sprzedaż hurtową”,
- Pol-Am Pack S.A. w Brzesku zajmujący się produkcją opakowań z metali lekkich (455 miejsce w roku 2001) z uwagi na niespełnienie kryterium przychodów,
- SGL Carbon S.A. w Nowym Sączu zajmujący się produkcją sprzętu elektrycznego (466 miejsce w roku 2001) z uwagi na niespełnienie kryterium przychodów.

Ponadto w roku 2002 na liście pojawiły się dwa nowe podmioty: Grupa Valeo w Zielonkach oraz Linde Gaz Polska sp. z o.o. w Krakowie**.

W roku 2003 w zestawieniu nie znalazły się:

- PHS S.A. o/Huta im. Tadeusza Sendzimira w Krakowie (58 miejsce w roku 2002) z uwagi na zmiany właścicielskie i utworzenie podmiotu „Grupa Polska Stal” sp. z o.o., Kraków oraz zmianę klasyfikacji podstawowej działalności z „produkcji żeliwa i stali oraz stopów żelaza” na „sprzedaż hurtową metali i rud metali”,
- Tele-Fonika KFK S.A. z Myślenic (151 miejsce w roku 2002),
- Rafineria Nafty Glimar S.A. z Gorlic (228 miejsce w roku 2002),
- Optimus S.A. GK z Nowego Sącza (478 miejsce w roku 2002) z uwagi na niespełnienie kryterium przychodów.

Ponadto w roku 2003 na liście pojawiły się trzy nowe podmioty:

- Philip Morris Polska S.A. w Krakowie, który powrócił na listę „500” po dwuletniej nieobecności,
- Valeo Autosystemy sp. z o.o. w Skawinie,
- Kimberly-Clark S.A., Klucze***.

* Źródło: lista 500 największych przedsiębiorstw w kraju wg dziennika „Rzeczpospolita”, wydanie z dnia 8 maja 2001 r. oraz z dnia 8 maja 2002 r.

** Źródło: lista 500 największych przedsiębiorstw w kraju wg dziennika „Rzeczpospolita”, wydanie z dnia 7 maja 2003 r.

*** Źródło: lista 500 największych przedsiębiorstw w kraju wg dziennika „Rzeczpospolita”, wydanie z dnia 15 kwietnia 2004 r.

W roku 2004 w zestawieniu nie znalazły się:

- Zakład Energetyczny Kraków S.A. (115 miejsce w roku 2003), a także Zakład Energetyczny Tarnów S.A. (311 miejsce w roku 2003) z uwagi na wejście tych podmiotów w skład grupy „Enion” z siedzibą w Krakowie (grupa „Enion” została ujęta w zestawieniu za rok 2004),
- Philip Morris Polska S.A., Kraków (22 miejsce w roku 2003),
- Grupa Valeo z Zielonek (210 miejsce w roku 2003)
- Elektrociepłownia Kraków S.A. (352 miejsce w roku 2003)
- Zakłady Górniczo-Hutnicze Bolesław z Bukowna (441 miejsce w roku 2003)

Ponadto w roku 2004 na liście pojawiło się sześć nowych podmiotów:

- Karpacka Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Tarnów,
- Maspex sp. z o.o. Wadowice dzięki zmianie klasyfikacji podstawowej działalności z „pozostałej sprzedaży hurtowej” na „produkcję soków z owoców i warzyw”
- Alumetal S.A. w Kętach,
- Rafineria Nafty Glimar S.A. w Gorlicach – powrót po rocznej nieobecności na liście,
- Pliva Kraków Zakłady Farmaceutyczne S.A.,
- Fabryka Maszyn Glinik S.A. Grupa Kapitałowa w Gorlicach*.

* Źródło: lista 500 największych firm Rzeczypospolitej, Edycja 7, dziennik "Rzeczpospolita", wydanie z dnia 20 kwietnia 2005 r.

Tabela 96. Największe przedsiębiorstwa przemysłowe województwa małopolskiego w 2004 r. wg kryterium przychodów na podstawie rankingu dziennika „Rzeczpospolita”

Lp	Nazwa przedsiębiorstwa (w nawiasach – miejsce na liście 500 największych firm w kraju)	Forma własności	Rodzaj działalności /EKD/ i przewodów	Przychody ze sprzedaży w tys. zł	Zatrudnienie (w nawiasach dane za rok 2003)	Wynik finansowy brutto (w tys.zł)	Wskaźnik rentowności brutto (w %)
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Enion S.A., Kraków (54)	Skarb Państwa	Dystrybucja i sprzedaż energii elektrycznej	2 759 849 (---)	8 079 (---)	54 911 (---)	2,0 (---)
2	Tele-Fonika Kable S.A., Myślenice (55)	Prywatna	Produkcja izolowanych drutów i przewodów	2 719 616 (1 935 369)	3 501 (3 230)	131 992 (b.d.)	4,9 (b.d.)
3	Grupa Delphi Polska, Kraków (58)	Zagraniczna	Produkcja wyposażenia elektrycznego do silników i pojazdów	2 675 343 (2 167 733)	b.d. (b.d.)	b.d. (b.d.)	b.d. (b.d.)
4	Scandinavian Tobacco S.A., Myślenice (111)	Zagraniczna	Produkcja wyrobów tytoniowych	1 585 409 (1 442 002)	818 (836)	b.d. (b.d.)	b.d. (b.d.)
5	Karpacka Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Tarnów (118)	Państwowe osoby prawne	Dystrybucja i sprzedaż paliw gazowych w systemie sieciowym	1 530 754 (---)	4 001 (---)	74 204 (---)	4,9 (---)
6	Rafineria Trzebinia S.A., Trzebinia (168)	Państwowe osoby prawne, prywatna, Skarb Państwa	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej	1 133 684 (1 162 102)	176 (172)	27 893 (84 396)	2,5 (7,3)
7	Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A., Tarnów (170)	Skarb Państwa	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych	1 121 918 (898 341)	2 509 (2 588)	84 735 (31 877)	7,6 (3,5)
8	Can-Pack S.A. Grupa Kapitałowa, Kraków (177)	Zagraniczna	Produkcja opakowań z metali lekkich	1 097 753 (914 973)	b.d. (1 971)	180 077 (105 370)	16,4 (11,5)
9	Firma Chemiczna Dwory S.A. Grupa Kapitałowa, Oświęcim (179)	Prywatna, Skarb Państwa	Produkcja tworzyw sztucznych	1 082 476 (812 254)	2 457 (1 626)	65 134 (13 703)	6,0 (1,7)
10	Valeo Autosystemy sp. z o.o. Skawina (198)	Zagraniczna	Produkcja części i akcesoriów do pojazdów samochodowych i ich silników	955 232 (719 202)	1 660 (1 067)	47 864 (28 762)	5,0 (4,0)
11	Maspex sp. z o.o. Wadowice (205)	Prywatna	Produkcja soków z owoców i warzyw	925 724	474	2 821	0,3
12	ZPH Stalprodukt S.A. Grupa Kapitałowa, Bochnia (228)	Prywatna, zagraniczna	Produkcja wyrobów płaskich walcowanych na zimno	839 475 (614 062)	b.d. (b.d.)	83 764 (17 603)	10,0 (2,9)
13	Grupa Kęty S.A. Grupa Kapitałowa, Kęty (251)	Prywatna, zagraniczna	Produkcja aluminium	728 724 (740 154)	1 755 (1 790)	107 582 (84 631)	14,8 (11,4)

1	2	3	4	5	6	7	8
14	Kimberly-Clark S.A., Klucze (300)	Zagraniczna	Produkcja papierowych artykułów gospodarstwa domowego, toaletowych i sanitarnych	578 053 (456 659)	529 (522)	20 669 (9 690)	3,6 (2,1)
15	Alumetal S.A., Kęty (384)	Prywatna	Produkcja aluminium	418 153	215	20 690	5,0
16	Elektrownia Skawina S.A., Skawina (408)	Zagraniczna, Skarb Państwa	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej	383 816 (380 470)	635 (653)	15 839 (28 731)	4,1 (7,6)
17	Rafineria Nafty Glimar S.A., Gorlice (410)	Skarb Państwa, państwowe osoby prawne, prywatna	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej	381 619	453	-43 047	-11,3
18	Pliva Kraków Zakłady Farmaceutyczne S.A., Kraków (419)	Zagraniczna	Produkcja leków i wyrobów farmaceutycznych	371 687	968	40 008	10,8
19	Fabryka Maszyn Glinik S.A. Grupa Kapitałowa, Gorlice (443)	Prywatna	Produkcja maszyn dla górnictwa i budownictwa	354 474	1 933	6 136	1,7
20	Linde Gaz Polska sp. z o.o., Kraków (446)	Zagraniczna	Produkcja gazów technicznych	350 203 (313 109)	684 (715)	64 685 (37 474)	18,5 (12,0)
21	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Kraków S.A., Kraków (452)	Komunalna	Produkcja i dystrybucja ciepła (pary wodnej i gorącej wody)	344 046 (363 251)	776 (790)	6 043 (5 631)	1,8 (1,6)

Źródło: lista 500 największych przedsiębiorstw w kraju wg dziennika „Rzeczpospolita”, wydanie z dnia 15 kwietnia 2004 r. oraz wydanie z dnia 20 kwietnia 2005 r.

1. STRUKTURA I PRODUKCJA PRZEDSIĘBIORSTW BUDOWLANO-MONTAŻOWYCH

W 2004 roku województwo małopolskie uplasowało się na 4 miejscu w Polsce pod względem produkcji sprzedanej budownictwa, za województwami: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim, utrzymując jednocześnie pozycję z 2002 i 2003 roku. W 2004 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa o 5,1%.

W latach 2000-2003 w małopolskim budownictwie nastąpił spadek wartości produkcji sprzedanej, jednakże w 2004 r. obserwujemy powolny jego wzrost:

- 6,2 mld zł w 2000 r.,
- 5,5 mld zł w 2001 r.,
- 5,0 mld zł w 2002 r.,
- 4,4 mld zł w 2003 r.,
- 4,6 mld zł w 2004 r.

Nawet wzrost ilości przedsiębiorstw działających w tej branży o ok. 30% nie wpłynął znacząco na zwiększenie wartości produkcji sprzedanej:

- 1 513 przedsiębiorstw w roku 2000,
- 1 634 przedsiębiorstw w roku 2001,
- 1 744 przedsiębiorstw w roku 2002,
- 1 831 przedsiębiorstw w roku 2003,
- 1 946 przedsiębiorstw w roku 2004.

Powolnym zmianom ulega struktura własnościowa. W dalszym ciągu obserwuje się wzrost udziału spółek prawa handlowego:

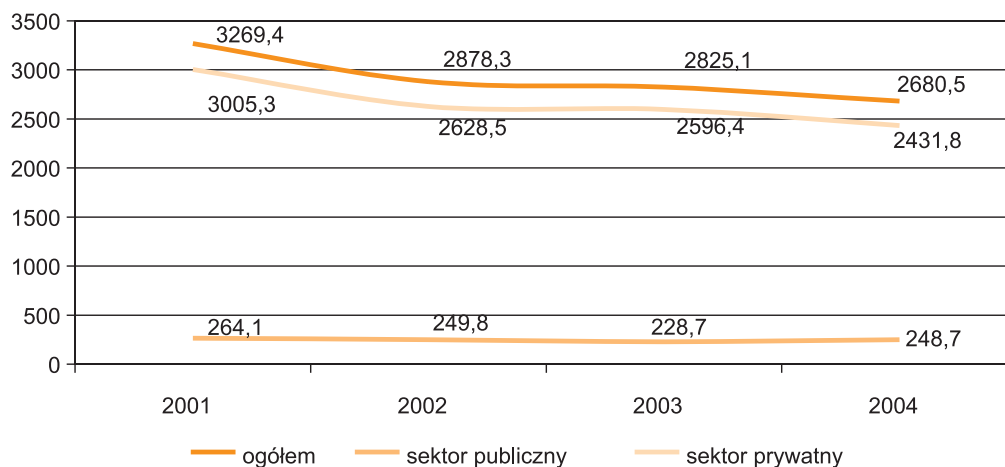
- 1 389 spółek w roku 2000,
- 1 515 spółek w roku 2001,
- 1 626 spółek w roku 2002,
- 1 713 spółek w roku 2003,
- 1 836 spółek w roku 2004.

W 2004 r. spadła ilość spółdzielni (94 w latach 2002-2003 r., 91 w roku 2004), jak również ilość przedsiębiorstw państwowych, która w ostatnich latach uległa znacznemu zmniejszeniu z 30 w 2000 r. do 19 w 2004 r.

Budowlane podmioty gospodarcze, o liczbie pracujących powyżej 9 osób, wykonały w roku 2004 roku produkcję budowlano–montażową obejmującą roboty o charakterze inwestycyjnym i remontowym o łącznej wartości 2 680,5 mln zł. Porównując analogiczny okres 2003 roku, była ona niższa o 5,1%. Tendencja spadkowa produkcji budowlano-montażowej utrzymuje się już od kilku lat, w latach 2000-2004 spadła aż o ponad 20%.

Jednocześnie w ciągu 12 miesięcy 2004 r. przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w przedsiębiorstwach budowlanych osiągnęły poziom 4 681,1 mln zł i były wyższe o 5,1% w porównaniu z analogicznym okresem 2003 r.

Wykres 66. Produkcja budowlano-montażowa w latach 2001-2004 (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

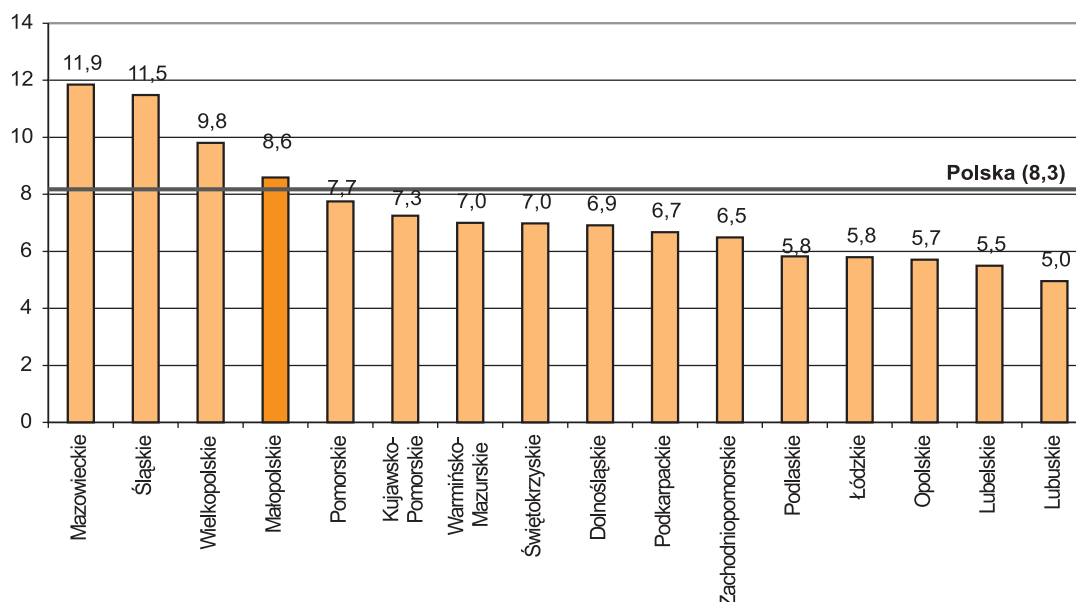
2. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIE

Pod względem liczby zatrudnionych w sektorze budownictwa województwo małopolskie zajmowało w 2004 roku czwartą pozycję (28 164 osób) po województwach: mazowieckim (ok. 61 tys. osób), śląskim (ok. 54 tys. osób) i wielkopolskim (ok. 33 tys. osób). Od 1999 r. we wszystkich województwach obserwuje się coroczny spadek zatrudnienia w sektorze budownictwa.

W okresie styczeń-grudzień 2004 r. przeciętne zatrudnienie w budownictwie kształtowało się na poziomie 28,2 tys. osób, tj. o 6,6% mniej niż w analogicznym okresie 2003 r. W Małopolsce przeciętne zatrudnienie w budownictwie w 2004 r. wyniosło 8,8% zatrudnionych w tym sektorze w Polsce, co oznacza, że zmniejszyło się o 6,7%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w budownictwie w roku 2003 wyniosło 1943,28 zł i było wyższe o 3,1% od wynagrodzenia z 2003 r.

Wykres 67. Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w 2004 r. na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW BUDOWLANYCH

W 2004 r. w stosunku do roku poprzedniego sektor budowlany uzyskał przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyższe o 7% (215 mln zł), koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów wzrósł o 5,8% (172 mln zł), a ich wynik finansowy ze sprzedaży produktów towarów i materiałów wzrósł aż o 63,2% (42,5 mln zł).

Zysk brutto zwiększył się o 26,8% (29,4 mln zł), strata brutto zmalała o 22,2% (8 mln zł), natomiast wynik finansowy brutto, który w roku 2003 wyniósł blisko 73,5 mln zł, w roku 2004 wzrósł o 50,1% (37,4 mln zł). Zysk netto wzrósł o 39,2% (33,5 mln zł), strata netto zmalała o ok. 22% (8 mln zł), natomiast wynik finansowy netto wzrósł o 84,8% (41,5 mln zł) i zanotowano wynik dodatni zarówno w kategorii wznoszenia kompletnych obiektów lub ich części jak również w wykonywaniu instalacji budowlanych.

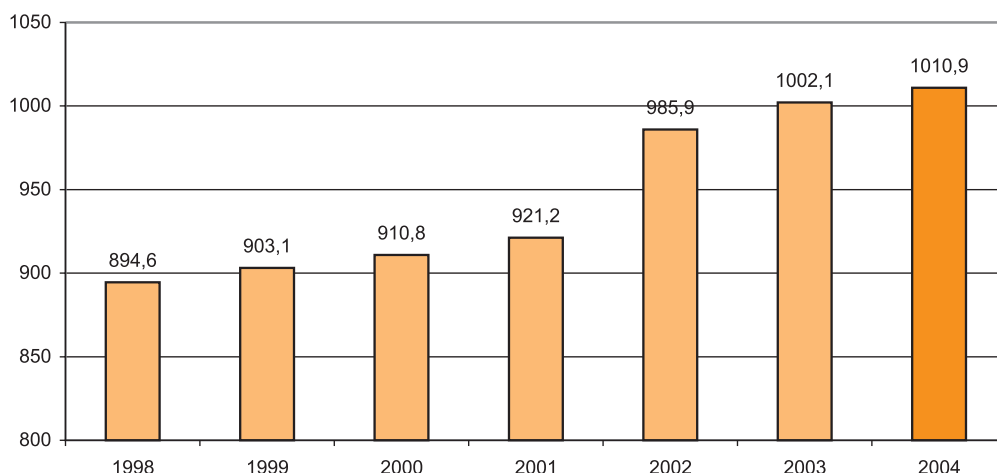
VI. Budownictwo mieszkaniowe

1. ZASOBY MIESZKANIOWE

Zasoby mieszkaniowe województwa małopolskiego w 2004 r. obejmowały 1 010,9 tysięcy mieszkań (wzrost o 8,8 tys. w stosunku do ubiegłego roku) o łącznej powierzchni użytkowej 74 260,8 tysięcy m², w których znajdowało się 3 828,7 tysięcy izb.

Podobnie jak w poprzednich latach, tak w 2004 r. obserwujemy korzystną tendencję przyrostu zasobów (1998-2004 wzrost o 13%), gdzie ponad połowa (57%) zlokalizowana jest w miastach.

Wykres 68. Zasoby mieszkaniowe w województwie małopolskim w latach 1998-2004 (w tysiącach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US Kraków

Przeciętnie w jednym mieszkaniu przebywało 3,23 osoby, co jest wynikiem lepszym w porównaniu z rokiem 2003 i 2002 gdzie wskaźnik ten wynosił odpowiednio 3,25 i 3,54. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań wynosiła w 2004 roku 73,5 m² i oznacza niewielki wzrost w stosunku do roku 2003.

Statystyczny mieszkaniec Małopolski miał do dyspozycji 22,8 m² powierzchni użytkowej mieszkania, czyli 0,2 m² więcej niż w analogicznym okresie roku 2003. Ludność wiejska dysponowała większymi mieszkaniami niż ludność miejska. Jak wiadomo na wsi przeważa budownictwo indywidualne, które charakteryzuje się zasadniczo większymi mieszkaniami niż pozostałe formy budownictwa, stąd przeciętna powierzchnia mieszkania zlokalizowanego na wsi była większa o 27,4 m² od przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania w miastach, która wynosiła 61,7 m².

Tabela 97. Zasoby mieszkaniowe w 2004 roku

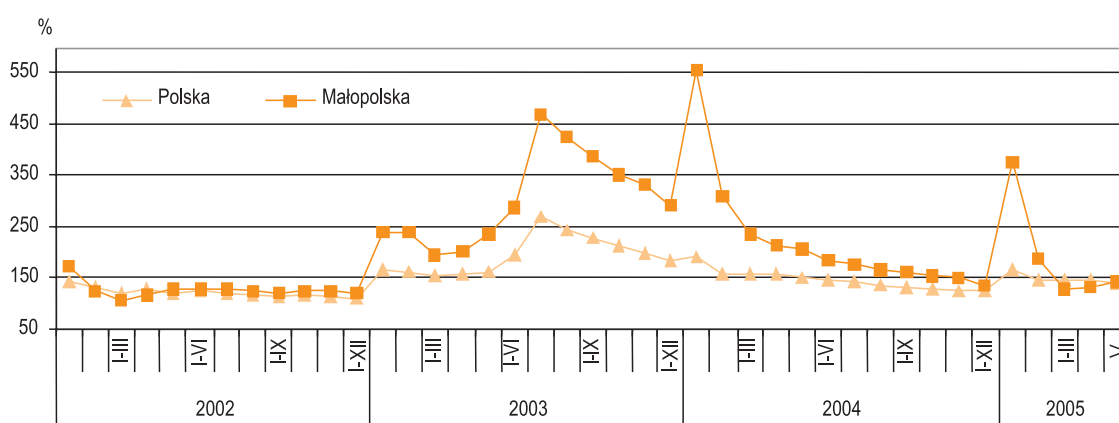
	Mieszkania	Izby w mieszkaniach	Powierzchnia użytkowa mieszkań	Przeciętna		
				ogółem w tys.		
	ogółem w tys.	ogółem w tys. m ²	liczba osób w 1 mieszkaniu	powierzchnia użytkowa w m ² 1 mieszkania	na 1 osobę	
Województwo Małopolskie	1 010,9	3 828,7	74 260,8	3,23	73,5	22,8
Miasta	576,3	1 991,3	35 548,1	2,81	61,7	21,9
Wieś	434,6	1 837,4	38 712,7	3,77	89,1	23,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

2. MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKU

W 2004 r. przekazano w województwie małopolskim do użytku 10818 mieszkań, co oznacza spadek o 53,7% w stosunku do 2003 r. (w kraju odnotowano spadek o 33,5%). Znaczny spadek wielkości efektów budownictwa mieszkaniowego w 2004 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, spowodowany został dużą liczbą mieszkań wykazanych jako oddane do użytkowania w 2003 roku, kiedy w związku z zapowiadaną zmianą ustawy Prawo budowlane wielu inwestorów, głównie indywidualnych, dopełniło formalności prawnych związanych z zakończeniem robót. Mieszkania oddane w województwie w 2004 roku stanowiły 10,0% efektów uzyskanych w kraju.

Wykres 69. **Dynamika mieszkań oddanych do użytku (analogiczny okres 2000=100)**

Źródło: GUS

Struktura mieszkań oddanych do użytku według form budownictwa nie uległa zasadniczej zmianie w porównaniu z 2003 r. Nadal dominuje budownictwo indywidualne. Stanowiło ono w 2004 r. 59,7% ogółu mieszkań przekazanych do eksploatacji. Na drugiej pozycji plasuje się budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (23,9%). Trzecią lokatę zajmuje budownictwo społeczne czynszowe (11,5%), następnie spółdzielni mieszkaniowych (3,4%). Niewielkie od lat efekty budownictwa komunalnego i zakładowego stanowiły w 2004 roku odpowiednio 0,8% i 0,7% ogółu efektów.

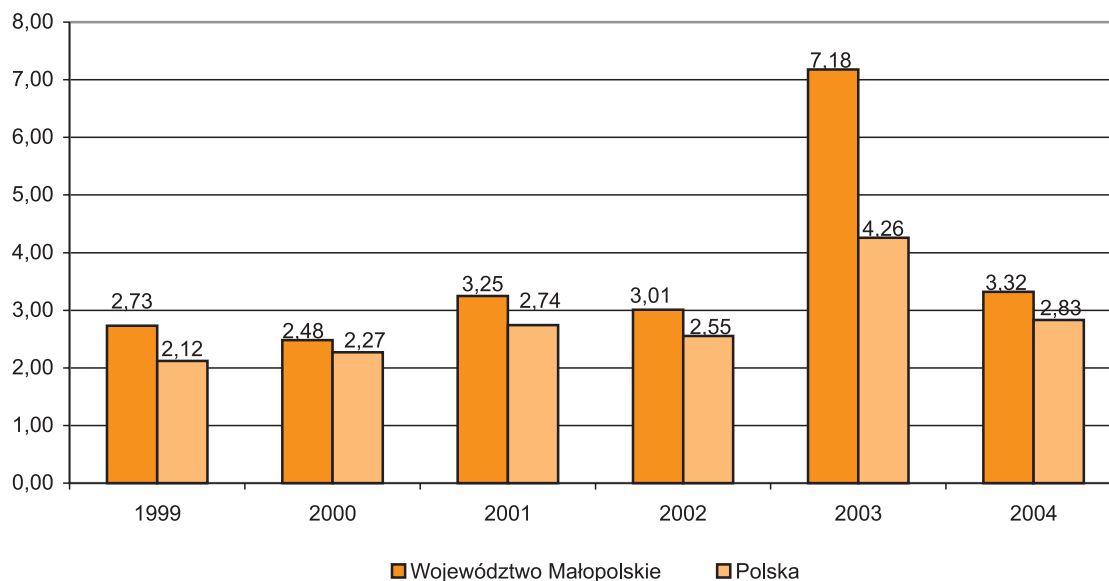
Najwięcej mieszkań oddano w mieście Krakowie 4472, czyli 41,3% ogółu efektów wojewódzkich. Natomiast porównując efekty w powiatach, na pierwszym miejscu plasuje się powiat krakowski z 797 oddanymi mieszkańami co stanowiło 7,4% ogółu efektów wojewódzkich, następnie powiat wielicki – 508 mieszkań (4,7%), nowotarski – 478 mieszkań (4,4%), tarnowski – 456 mieszkań (4,2%). Najmniej mieszkań (poniżej 100) oddano do użytku w powiecie miechowskim zaledwie 19 i proszowickim – 56.

Na 1000 ludności zamieszkującej województwo małopolskie w 2004 r. oddano 3,3 mieszkania. Wskaźnik ten zdecydowanie jest korzystniejszy na terenach miejskich, gdzie oddano do użytku 4,1 mieszkania na 1000 ludności, niż na obszarach wiejskich, gdzie wyniósł 2,5 mieszkania.

Wyższy wskaźnik od średniej wojewódzkiej, tj. od 3,3 mieszkań oddanych do użytku na 1000 ludności, osiągnęło miasto Kraków – 5,9 mieszkania i powiaty: wielicki – 4,9; suski – 4,6; tatrzański i miasto Nowy Sącz – po 4,0 mieszkania. Znacznie niższe wskaźniki od średniej wojewódzkiej zanotowano w powiatach: miechowskim – 0,4 mieszkania oddano do użytku na 1000 ludności, proszowickim – 1,3; chrzanowskim – 1,4; olkuskim – 1,5 mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania oddanego do użytkowania w 2004 r. wyniosła 104,7 m² i zmniejszyła się w porównaniu do poprzedniego roku o 17,9 m² (w kraju o 8,3 m²). Większe mieszkania niż rok wcześniej przekazano w budownictwie indywidualnym, spółdzielczym i zakładowym. W pozostałych formach budownictwa standard powierzchniowy oddanych mieszkań był mniejszy niż w 2003 roku.

Wykres 70. Mieszkania oddane do użytku na 1000 mieszkańców w latach 1999-2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najmniejsze mieszkania, o średniej powierzchni do 100 m², przekazano w Krakowie, gdzie przeciętna powierzchnia 1 mieszkania wyniosła – 67,5 m² i w Tarnowie – 92,0 m². Największe mieszkania oddano do użytkowania w powiecie proszowickim – 170,0 m² i chrzanowskim – 153,4 m².

Kolejny miernik intensywności budowy mieszkań: liczba izb w przeliczeniu na 1000 ludności wypada mniej korzystnie na wsi niż w miastach. W miastach oddano do użytku 15,3 izb na 1000 ludności, na wsi 14,3 izb. Średnia wojewódzka to 14,8 izb na 1000 ludności.

Inwestorzy budownictwa mieszkaniowego rozpoczęli w 2004 roku w województwie małopolskim budowę 6284 nowych mieszkań, czyli o 18,0% mniej niż w 2003 r. W kraju rozpoczęto więcej mieszkań w porównaniu do poprzedniego roku (o 18,0%). Rozpoczęte mieszkania w województwie małopolskim stanowiły 6,5% mieszkań rozpoczętych w kraju.

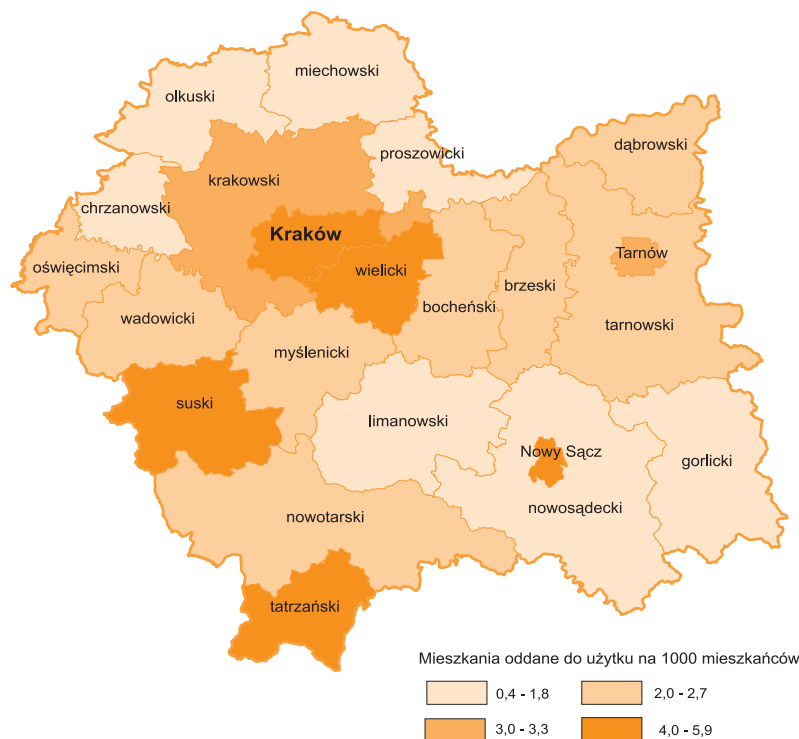
Najwięcej nowych mieszkań – 5809 rozpoczęto w budownictwie indywidualnym. Udział tej grupy inwestorów był najwyższy i stanowił 92,4% ogółu rozpoczętych mieszkań. W porównaniu do 2003 r. ilość rozpoczętych mieszkań przez inwestorów indywidualnych była niższa o 251, tj. o 4,1%.

W pozostałych formach budownictwa rozpoczęto budowę 475 mieszkań (3-krotnie mniej niż w 2003 r.). Największy spadek rozpoczynanych mieszkań odnotowano w budownictwie społecznym czynszowym, aż 6-krotnie. W tej formie budownictwa rozpoczęto budowę 85 mieszkań. Spółdzielnie mieszkaniowe rozpoczęły budowę 129 mieszkań – 2-krotnie mniej niż przed rokiem. W budownictwie zakładowym rozpoczęto budowę 25 mieszkań (przed rokiem 15), a w budownictwie komunalnym nie odnotowano rozpoczęcia budowy mieszkań.

W 2004 r. wydano ogółem pozwoleń na budowę 9239 mieszkań (o 1,8% mniej niż w 2003 r.) w 4985 nowych budynkach mieszkalnych. Inwestorzy indywidualni otrzymali pozwolenia na budowę 5163 mieszkań (o 24,4% mniej niż przed rokiem) w 4830 budynkach. Wydane pozwolenia w województwie małopolskim stanowiły 8,7% pozwoleń wydanych na budowę nowych mieszkań w kraju.

Przeciętny czas trwania budowy nowych budynków mieszkalnych w budownictwie indywidualnym był 3,4-krotnie dłuższy od czasu budowy w pozostałych formach budownictwa i wyniósł 91,3 miesiąca (w kraju 77,3 miesiąca).

Rysunek 17. Mieszkania oddane użytku w 2004 roku na 1000 ludności wg powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US Kraków

Tabela 98. Mieszkania oddane do użytku w latach 1999-2004

Wyszczególnienie		Liczba mieszkań	Liczba izb	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Przeciętna powierzchnia mieszkania w m ²	Mieszkania oddane na 1000 ludności
Województwo Małopolskie	1999	8 792	37 118	819 105	93,2	2,7
	2000	8 002	34 943	800 193	100,0	2,5
	2001	10 525	41 644	923 447	87,7	3,2
	2002	9 735	43 793	1 020 687	104,8	3,0
	2003	23 356	121 520	2 862 252	122,6	7,2
	2004	10 818	48 276	1 132 519	104,7	3,3
Miasta	1999	6 009	21 643	456 180	75,9	1,9
	2000	5 350	19 983	447 844	83,7	3,3
	2001	7 670	25 623	541 379	70,6	4,7
	2002	5 537	20 308	458 177	82,7	3,4
	2003	13 027	62 842	1 473 689	113,5	6,4
	2004	6 688	24 845	551 073	82,4	4,1
Wieś	1999	2 783	15 475	362 925	130,4	1,7
	2000	2 652	14 960	352 349	132,9	1,7
	2001	2 855	16 021	382 068	133,8	1,8
	2002	4 198	23 485	562 510	134,0	2,6
	2003	10 315	58 678	1 388 563	134,6	8,7
	2004	4 130	23 431	581 446	140,8	2,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUS w Krakowie

1. BANKOWOŚĆ KOMERCYJNA

Według stanu na 31 grudnia 2004 r. na terenie województwa małopolskiego działało 31 banków komercyjnych, posiadających łącznie 418 placówek (stan analogiczny do roku 2003, w 2002 r. funkcjonowały 32 banki mające 390 placówek) o różnym charakterze i zakresie świadczonych usług (oddziały regionalne, oddziały operacyjne, filie). Najwięcej placówek posiadały: PKO BP S.A. – 89; BPH PBK S.A. – 81; Bank PEKAO S.A. – 45 oraz ING Bank Śląski – 33 placówek. Łącznie na cztery wyżej wymienione banki przypadało 248 placówek, co stanowiło blisko 60% łącznej liczby placówek banków komercyjnych.

Jeżeli chodzi o strukturę własności kapitału banków komercyjnych mających swoje placówki na terenie województwa małopolskiego, to pod tym względem sektor finansowy w Małopolsce obrazuje tendencje charakterystyczne dla całego kraju. Łącznie na terenie województwa działa 9 banków kontrolowanych przez kapitał polski (1 bank państwowy, 4 banki z większościowym udziałem kapitału państwowego i 4 banki z dominującym udziałem polskiego kapitału prywatnego) oraz 22 banki kontrolowane przez kapitał zagraniczny (z czego najliczniejszą grupę stanowią spółki akcyjne z większościowym udziałem kapitału zagranicznego).

Tabela 99. Wykaz banków działających w Małopolsce (bez NBP, banków spółdzielczych oraz banków w stanie upadłości i w likwidacji) – struktura własności kapitału

1. Banki kontrolowane przez kapitał polski	
1.1. Banki z przewagą kapitału państwowego	
Banki państwowe	Bank Gospodarstwa Krajowego
Spółki akcyjne bezpośrednio kontrolowane przez Skarb Państwa	PKO Bank Polski S.A. Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.
Spółki akcyjne pośrednio kontrolowane przez Skarb Państwa	Bank Pocztowy S.A. Bank Ochrony Środowiska S.A.
1.2. Banki z przewagą kapitału prywatnego	
Banki o profilu komercyjnym	Euro Bank S.A. (do 13 marca 2003 r. Bank SPOŁEM S.A.) INVEST BANK S.A. Górnośląski Bank Gospodarczy S.A.
Banki zrzeszające banki spółdzielcze	Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. (do 12 marca 2002 r. Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A.)

2. Banki kontrolowane przez inwestorów zagranicznych

2.1. Oddziały banków zagranicznych	Societe Generale S.A. Oddział w Polsce
2.2. Spółki akcyjne ze 100% udziałem kapitału zagranicznego	GE Capital Bank S.A. Raiffeisen Bank Polska S.A. GE Bank Mieszkaniowy S.A.
2.3. Spółki akcyjne z większościowym udziałem kapitału zagranicznego	Bank Handlowy w Warszawie S.A. ING Bank Śląski S.A. Bank Przemysłowo-Handlowy PBK S.A. Bank Zachodni WBK S.A. BRE Bank S.A. Bank Millennium S.A. (do 8 stycznia 2003 BIG Bank Gdański S.A.) Bank Polska Kasa Opieki S.A. NORDEA BANK POLSKA S.A. Kredyt Bank S.A. FORTIS BANK POLSKA S.A. Deutsche Bank PBC S.A. (do 24 września 2003 r. Deutsche Bank 24 S.A.) AIG Bank Polska S.A. RHEINHYP-BRE Bank Hipoteczny S.A.
2.4. Spółki akcyjne pośrednio kontrolowane przez inwestorów zagranicznych	DOMINET BANK S.A. (do 4 października 2002 r. CUPRUM – BANK S.A.) HypoVereinsbank Bank Hipoteczny S.A. LUKAS Bank S.A. Śląski Bank Hipoteczny S.A. Wschodni Bank Cukrownictwa S.A.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego, Warszawa 2005.

Spśród banków komercyjnych działających w Małopolsce dwa banki (BPH PBK S.A. oraz Deutsche Bank PBC S.A.), posiadają na terenie województwa swoją siedzibę.

Na terenie Małopolski otworzyły swoje placówki największe polskie banki komercyjne; w szczególności można wskazać, że na rynku Małopolski obecne są wszystkie banki należące do grupy pierwszych dziesięciu banków o najwyższej sumie bilansowej. Jedynie trzy banki działające na terenie Małopolski (Euro Bank S.A., Śląski Bank Hipoteczny S.A. i Societe Generale Oddział w Polsce S.A.) znalazły się poza listą 50 największych polskich banków (wg kryterium sumy bilansowej). Należy podkreślić, że zgodnie z ogólnymi tendencjami obserwowanymi w sektorze bankowym, banki komercyjne działające w Małopolsce prowadzą strategię specjalizacji przejawiającą się np. wydzielaniem z istniejących struktur organizacyjnych pionów bankowości detalicznej, co jednocześnie prowadzi do zwiększenia liczby placówek bankowych (w przeciągu 2003 i 2004 r. liczba placówek wzrosła z 390 do 418). Tym samym, banki niwelują stopniowo dysproporcje w liczbie placówek przypadających na milion mieszkańców (średnio w UE-15 na milion mieszkańców przypada 507 placówek, w Polsce – 203 placówki, w województwie małopolskim – 200 placówek).

Jeżeli chodzi o udział w rynku jakim dysponują poszczególne banki komercyjne, to największy udział notował PKO BP S.A. oraz PEKAO S.A., a następnie BZ WBK S.A., ING Bank Śląski S.A., BPH PBK S.A. oraz Millennium S.A. Udział pozostałych banków nie przekraczał 5%.

Tabela 100. **Względny udział w rynku banków komercyjnych działających w województwie małopolskim**

Nazwa banku	Udział w rynku ROR
PKO BP S.A.	36,84%
PEKAO S.A.	19,00%
BZ WBK S.A.	8,97%
ING Bank Śląski S.A.	8,39%
BPH PBK S.A.	8,23%
Millennium S.A.	6,37%
BGŻ S.A.	3,53%
Lukas Bank S.A.	3,22%
Kredyt Bank S.A.	3,11%
Bank Handlowy S.A.	2,34%
RAZEM	100,00%

Źródło: opracowanie własne

2. BANKOWOŚĆ SPÓŁDZIELCZA

W ciągu ostatnich kilku lat sektor banków spółdzielczych przeszedł poważne zmiany, związane przede wszystkim z procesem osiągania wymaganych progów kapitałowych. W 2004 roku zaobserwowano poprawę sytuacji w spółdzielczym sektorze bankowym, do czego przyczyniło się ożywienie gospodarcze i związane z nim polepszenie sytuacji klientów banków.

Charakterystyczną cechą banków spółdzielczych działających na terenie Małopolski była rozbudowa sieci placówek połączona ze wzrostem zatrudnienia. Specyficzne jest również to, że utrzymana została zapoczątkowana w 2001 r., tendencja szybszego rozwoju banków spółdzielczych niż banków komercyjnych.

W 2004 r. na terenie województwa małopolskiego działało 45 banków spółdzielczych, z których 44 były zrzeszone w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Krakowski Bank Spółdzielczy nie należał do struktur BPS, a jedynie zawarł porozumienie o współpracy. Banki spółdzielcze dysponowały siecią 263 placówek: 261 placówek (oddziały, filie, punkty kasowe) należało do tych banków spółdzielczych, których siedziba zlokalizowana jest w Małopolsce, a 2 placówki należały do banków, których centrale mieszczą się w innych województwach (Bank Spółdzielczy w Bielsku Białej, mający swój oddział w Wadowicach oraz Nadwiślański Bank Spółdzielczy w Solcu Zdroju z oddziałem w Krakowie).

Badanie standingu finansowego banków spółdzielczych w Małopolsce sugeruje, że w porównaniu z poprzednimi latami ich sytuacja uległa poprawie. Pierwsze miejsca na ogólnopolskiej liście banków spółdzielczych zajmują Krakowski Bank Spółdzielczy (1 miejsce zarówno pod względem sumy bilansowej, jak i funduszy własnych) oraz Bank Spółdzielczy Rzemiosła w Krakowie (3 miejsce pod względem sumy bilansowej, jak i funduszy własnych).

Tabela 101. Ranking banków spółdzielczych województwa małopolskiego wg kryterium sumy bilansowej

Nazwa banku	Suma bilansowa w mln zł (2004 r.)	Suma bilansowa w mln zł (2003 r.)	Liczba placówek w Małopolsce	Miejsce w rankingu Małopolski	Miejsce w rankingu ogólnopolskim
Krakowski Bank Spółdzielczy	634,49	579,17	44	1	1
BSR w Krakowie	359,94	344,17	41	2	3
BS Wieliczka	197,58	194,44	6	3	12
BS Wolbrom	138,26	126,86	6	4	31
BS Biecz	126,72	115,93	3	5	36
BS Chrzanów	108,44	94,03	4	6	49
BS Proszowice	75,33	71,45	16	7	51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., Kraków 2005.

Tabela 102. Ranking banków spółdzielczych województwa małopolskiego wg kryterium funduszy własnych

Nazwa banku	Fundusze własne w mln zł (31.12.2004)	Fundusze własne w mln zł (31.12.2003)	Wzrost (w %) 2004/2003	Miejsce w rankingu Małopolski	Miejsce w rankingu ogólnopolskim
Krakowski Bank Spółdzielczy	48,47	43,16	12,3	1	1
BSR w Krakowie	30,89	33,54	-7,9	2	3
BS Wolbrom	14,32	12,45	15,0	3	13
BS Wieliczka	9,19	9,85	-6,7	4	40
BS Biecz	9,07	6,87	31,6	5	41
BS Chrzanów	8,72	7,95	9,6	6	48
BS Proszowice	8,60	8,07	6,6	7	51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., Kraków 2005.

3. ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ

W ostatnich latach dokonały się przemiany strukturalne rynku ubezpieczeń. Udział w przypisie składki brutto działu ubezpieczeń na życie wzrósł z 31% w 1994 r. do 45% w 2004 r. W strukturze składki ubezpieczeń na życie zauważalna była tendencja wzrostowa w grupie 5 (ubezpieczenia zdrowotne w połączeniu z ubezpieczeniem na życie), natomiast spadł nieznacznie udział grupy 3 (ubezpieczenia na życie z funduszem inwestycyjnym).

W 2004 r. poprawiły się, w porównaniu z rokiem 2003, wyniki techniczne i finansowe sektora ubezpieczeń, co w dużej mierze wynikało ze zwiększenia przychodów z lokat. Rezultat finansowy podstawowej działalności ubezpieczycieli (tzw. wynik techniczny) był wyższy jedynie w zakładach ubezpieczeń na życie.

Jeśli chodzi o rozmieszczenie geograficzne placówek firm ubezpieczeniowych w Małopolsce, to wykazywało ono silną koncentrację – większość placówek działała w powiatach grodzkich. Należy

jednak podkreślić, że choć większość firm ubezpieczeniowych posiadała na terenie województwa oddziały lub filie, to żadna z nich nie posiadała w Małopolsce swojej centrali.

W województwie małopolskim najprężniej działały towarzystwa grupy PZU, posiadające swoje placówki w każdym powiecie, za wyjątkiem powiatu tarnowskiego. Istotną tendencją na rynku ubezpieczeniowym był proces dekoncentracji rynku – szczególnie szybko, zarówno w ubezpieczeniach na życie, jak i majątkowych, traciły udziały w rynku największe podmioty.

4. FIRMY LEASINGOWE

Małopolska stanowiła obszar działania 17 firm leasingowych, posiadających łącznie 30 placówek, przy czym większość z nich miała centrale poza województwem. Na dzień 31 grudnia 2004 r. największe udziały w rynku posiadały: Europejski Fundusz Leasingowy S.A., Raiffeisen Leasing Polska S.A., BRE Leasing Sp. z o.o., ING Lease, BEL Leasing Sp. z o.o., Volksbank Leasing Polska S.A., PEKAO Leasing Sp. z o.o., Bankowy Fundusz Leasingowy S.A., Fortis Lease, Futura Leasing oraz IKB Leas Sp. z o.o.

Tabela 103. Wyniki firm leasingowych działających w Małopolsce w ogólnopolskim rankingu wg kryterium wartości leasingu

Nazwa firmy	Wartość środków oddanych w leasing (mln zł) w 2004 r.	Wartość środków oddanych w leasing (mln zł) w 2003 r.	Miejsce w rankingu ogólnopolskim
Europejski Fundusz Leasingowy S.A.	1951,31	1940,13	1
Raiffeisen Leasing Polska S.A.	1439,13	1041,29	2
BRE Leasing Sp. z o.o.	1207,15	872,42	3
ING Lease	834,54	355,73	4
BEL Leasing Sp. z o.o.	785,34	699,10	6
Volksbank Leasing Polska S.A.	565,14	448,92	10
PEKAO Leasing Sp. z o.o.	444,70	112,71	11
Bankowy Fundusz Leasingowy S.A.	390,90	285,24	12
Fortis Lease	363,60	166,47	13
Futura Leasing	270,70	280,78	18
IKB Leas Sp. z o.o.	170,65	133,66	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznych raportów firm leasingowych na 31 grudnia 2004 r.

Wyniki 2004 r. wskazują, iż utrwalił się trend dynamicznego rozwoju branży leasingowej, która pomimo perturbacji związanych ze zmianą otoczenia prawnego, systematycznie poprawia swoje wyniki. Dynamika wzrostu rynku leasingu w 2004 roku była zarazem nieco niższa od tej obserwowanej w 2003 roku, co wynika głównie z faktu, iż w IV kwartale 2004 r. odczuwalnie zmniejszył się popyt na samochody, stanowiące istotny sektor rynku leasingu. Jednocześnie jednak ostatni kwartał 2004 roku przyniósł zauważalny wzrost na rynku maszyn i urządzeń, stąd wynik całej branży utrzymuje się nadal na bardzo wysokim poziomie i ma tendencję wzrostową.

Poprawie sytuacji finansowej, przejawiającej się rosnącą wartością aktywów przekazanych w leasing, towarzyszyły zmiany w strukturze sektora. Koncentracja rynku i ruchy konsolidacyjne wynikały m.in. z tendencji do wzrostu średniej wartości kontraktów leasingowych.

5. BIURA MAKLERSKIE

Według stanu na 31 grudnia 2004 r. w województwie małopolskim funkcjonowało 13 biur maklerskich posiadających na terenie Małopolski łącznie 41 placówek. Dziewięć biur stanowiły bankowe domy maklerskie; pozostałe 4 biura maklerskie nie były związane z bankami. Najwięcej placówek posiadało Biuro Maklerskie BPH PBK S.A. (14 placówek), co stanowiło ponad 34% łącznej liczby placówek biur maklerskich w Małopolsce.

Najwięcej domów maklerskich znajdowało się w miastach grodzkich: Krakowie – 22, Tarnowie – 5, Nowym Sączu – 3, co stanowiło 73% łącznej liczby placówek domów maklerskich.

Warto zaznaczyć, że 11 z 13 biur maklerskich działających w Małopolsce było zrzeszonych w Izbie Domów Maklerskich. Występująca od 1997 r. tendencja do zmniejszania się liczby biur maklerskich i banków prowadzących działalność maklerską była efektem procesów konsolidacyjnych zachodzących w bankowości oraz pogarszających się wyników biur i domów maklerskich. Obecnie, większość dużych biur i domów maklerskich wchodzi w skład międzynarodowych konglomeratów finansowych. W 2004 r. dzięki przeprowadzonej redukcji kosztów większość biur maklerskich odczuła wyraźną poprawę wyników. Na poprawę sytuacji finansowej wpłynął też wzrost znaczenia przychodów ze sprzedaży jednostek funduszy inwestycyjnych.

6. NIEBANKOWE INSTYTUCJE KREDYTOWO-POŻYCZKOWE

Najliczniej reprezentowaną grupą wśród niebankowych instytucji finansowych są spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe. SKOK-i są spółdzielniami działającymi na podstawie ustawy o Spółdzielczych Kasach Oszczędnościowo-Kredytowych i ustawy Prawo Spółdzielcze. Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe są wyjątkową wspólnotą samopomocową działającą na rynku usług finansowych.

W 2004 r. sektor SKOK-ów rozwijał się dynamicznie: wzrosła liczba kas i oddziałów oraz liczba członków SKOK-ów. Na terenie województwa małopolskiego działało 20 grup Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych, które łącznie posiadały 115 placówek, przy czym 4 Kasy miały na terenie Małopolski swoją siedzibę: SKOK im. Królowej Jadwigi (9 podlegających oddziałów), SKOK im. E. Kwiatkowskiego (19 podlegających oddziałów), Krakowska SKOK (11 podlegających oddziałów) oraz SKOK w Wieprzu (1 podlegający oddział).

Oprócz Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych do najważniejszych pozabankowych instytucji kredytowych funkcjonujących w Małopolsce i udzielających pożyczek ze środków własnych należą: Inicjatywa Mikro w Krakowie, Stowarzyszenie Samorządowe Centrum Przedsiębiorczości i Rozwoju w Suchoj Beskidzkiej, Fundacja Promocji Gospodarczej Regionu Krakowskiego w Krakowie, Fundacja Rozwoju Regionu Rabka w Rabce Zdroju oraz Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego w Krakowie. Instytucje te oferują kredyty dla małych przedsiębiorstw, w tym rozpoczynających działalność gospodarczą.

Tabela 104. Lokalizacja wybranych instytucji finansowych w powiatach województwa małopolskiego w 2004 r.

Powiat	Banki komercyjne	Banki spółdzielcze	Zakłady ubezpieczeń	Firmy leasingowe	Biura maklerskie	Bankomaty
bocheński	5	11	6	-	1	8
brzeski	3	13	5	-	1	6
chrzanowski	14	5	11	-	1	38
dąbrowski	4	7	1	-	-	2
gorlicki	7	13	6	-	-	14
krakowski	11	41	2	-	-	18
miasto Kraków	276	3	106	21	23	305
limanowski i	6	21	2	-	-	20
miechowski	3	11	5	-	-	6
myślenicki	7	9	4	-	-	12
nowosądecki	7	33	2	-	-	21
miasto Nowy Sącz	23	6	27	2	3	38
nowotarski	10	19	7	2	1	29
olkuski	11	5	5	-	2	23
oświęcimski	19	8	8	-	1	32
proszowicki	1	12	4	-	-	2
suski	5	6	4	-	-	12
tarnowski	5	16	-	-	-	6
miasto Tarnów	34	4	30	4	6	40
tatrzański	7	5	7	-	1	19
wadowicki	12	8	5	1	1	22
wielicki	7	7	3	-	-	12
RAZEM	418	263	250	30	41	685

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa 2005.

7. ZATRUDNIENIE W SEKTORZE FINANSOWYM W MAŁOPOLSCE

W 2004 r. sektor finansowy w Małopolsce dawał zatrudnienie dla 17 685 osób, co sytuuje Małopolskę na 5. pozycji w kraju. Jednak stan rozwoju sektora finansowego mierzony odsetkiem zatrudnionych w sektorze finansowym do ogółu pracujących daje obraz mniej optymistyczny. Województwo małopolskie lokuje się pod tym względem na 13. miejscu, wśród 5 województw o najsłabiej rozwiniętej infrastrukturze finansowej, w których odsetek zatrudnionych w sektorze wynosił poniżej 1,5% (podczas gdy np. w województwie mazowieckim analogiczna wartość wynosiła 3,06%).

Poziom zatrudnienia w sektorze finansowym w porównaniu do 2003 roku nie przedstawia się w województwie małopolskim zbyt optymistycznie. Należy zauważyć, iż pomimo wzrostu ogólnego poziomu zatrudnienia obserwuje się jednocześnie tendencję spadkową zatrudnienia w sektorze finansowym. Wprawdzie w porównaniu z rokiem ubiegłym zatrudnienie ogółem wzrosło o 0,17%, jednak tendencja ta nie dotyczyła sektora finansowego, w którym zatrudnienie spadło aż o 7,93%. W 2004 roku sektor finansowy w województwie małopolskim zmniejszył zatrudnienie o 1403 pracowników.

Poziom wynagrodzeń w sektorze finansowym w Małopolsce w 2004 roku był wyższy w stosunku do województw o podobnej strukturze zatrudnienia. Płace kształtowały się na średnim poziomie 3713,60 zł, co lokuje Małopolskę na 2. miejscu za województwem mazowieckim.

VIII. Handel i gastronomia

1. HANDEL

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Krakowie, w roku 2005 została zmieniona metoda sporządzania statystyki dotyczącej placówek handlowych. Zmiana polega na ujęciu w zestawieniach wyłącznie przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Z tego względu w większości przypadków nie było możliwe rzetelne porównanie danych z lat poprzednich z danymi za rok 2004, a tym samym przeprowadzenie analizy zjawisk występujących w tym obszarze w ujęciu dynamicznym. W konsekwencji, inaczej niż w latach poprzednich, niniejszy rozdział jest prezentacją stanu sektora *Handlu i gastronomii*, a nie diagnozą zmian, jakie nastąpiły w tym obszarze w 2004 r.

Sieć handlowa

W 2004 roku ogólna liczba sklepów i punktów sprzedaży paliw (liczonych metodą przedsiębiorstw) wyniosła 6 083, z czego 61 w sektorze publicznym.

Tabela 105. Placówki handlowe* w województwie małopolskim w latach 2001-2004

Rok	Liczba podmiotów handlowych		Liczba pracujących	
	Ogółem	w tym stacje paliw	Ogółem	w tym stacje paliw
2001	37 558	593	101 347	3 325
2002	39 659	636	111 976	3 617
2003	37 397	641	94 467	2 840
2004	6 083	463	55 015	2 239

* liczone metodą lokalizacji przedsiębiorstwa
Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie

Tabela 106. Wybrane dane o sklepach i punktach sprzedaży paliw wg. specyfiki branżowej (stan na dzień 31 XII 2004 r.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Placówki	Pracujący
OGÓŁEM	6 083	55 015
Ogółem sklepy	5 620	52 776
z tego:		
ogólnospożywcze	2 159	39 769
owocowo-warzywne	12	23
mięsne	257	627
piekarsko-ciastkarskie	221	499
z napojami alkoholowymi	92	258
kosmetyczno-toaletowe	58	144
z wyrobami włókienniczymi	27	64
z odzieżą	510	2 081
z obuwem i wyrobami skórzanymi	99	432
z meblami i sprzętem oświetleniowym	127	880
radiowo-telewizyjne i ze sprzętem gospodarstwa domowego	184	720
księgarskie i artykuły piśmienne	55	219
z pojazdami mechanicznymi	181	911
Pozostałe sklepy	1 638	6 149
Stacje paliw	463	2 239

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie

Województwo małopolskie należy do regionów o dużej koncentracji sklepów wielkopowierzchniowych mierzonej udziałem ich powierzchni sprzedaży w powierzchni sklepów ogółem. Sklepy duże i bardzo duże (domy towarowe, domy handlowe, supermarkety i hipermarkety) stanowiły w 2004 r. mniej niż 1% ogólnej liczby placówek handlu detalicznego, ale obejmowały około 1/8 ogólnej powierzchni. Placówki o tych formach organizacyjnych handlu detalicznego położone były głównie na terenie Krakowa, Nowego Sącza i Tarnowa.

Do największych pod względem liczby placówek sieci handlu detalicznego, obecnych na terenie województwa należą: Biedronka portugalskiej firmy Jeronimo Martins; Plus niemieckiej grupy Tegelmann. Dynamicznie rozwija się sieć sklepów Żabka, będącej wspólnym przedsięwzięciem amerykańskiego funduszu inwestycyjnego AIG i polskich firm Żabka Polska S.A. i Elektromis S.A., który jest pomysłodawcą przedsięwzięcia. W zachodniej części województwa funkcjonują sklepy sieci Savia (brytyjskie Tesco), w Krakowie i Tarnowie – supermarkety Julius Meinl (Austria). Konkurencją dla wymienionych firm jest sieć supermarketów Albert, należących do grupy Ahold oraz sklepów PHS. Na rynku rozwija się również niemiecka sieć marketów Lidl, która rozpoczęła działalność w Małopolsce w roku 2002. Na terenie województwa działają ponadto sklepy dyskontowe Leader Price. Warte odnotowania jest również pojawienie się na małopolskim rynku detalicznych marketów budowlanych francuskiej sieci Leroy Merlin.

Firmy z udziałem kapitału zagranicznego mają również znaczący udział w rynku hurtowym. Obok hipermarketu hurtowego Makro (niemiecki koncern Metro) funkcjonują w Małopolsce sieci hurtowe Albert firmy Ahold, Eurocash należące do Jeronimo Martins oraz Selgros - wspólne przedsięwzięcie firm OTTO-Versand oraz Przedsiębiorstwa Handlu Spożywczego REWE. Regionalne centra dystrybucyjne posiadają w Krakowie niemiecka firma Milo i amerykański McLane. W Krakowie i innych miejscowościach województwa swoje ośrodki dystrybucji o znaczeniu krajowym lub międzynarodowym zlokalizowały firmy: Fujifilm, Merloni Termosanitari, Kärcher, Tobacco Trading (Modlnica), IMI (Olewin), Gaspol (Nowy Targ).

Sprzedaż detaliczna

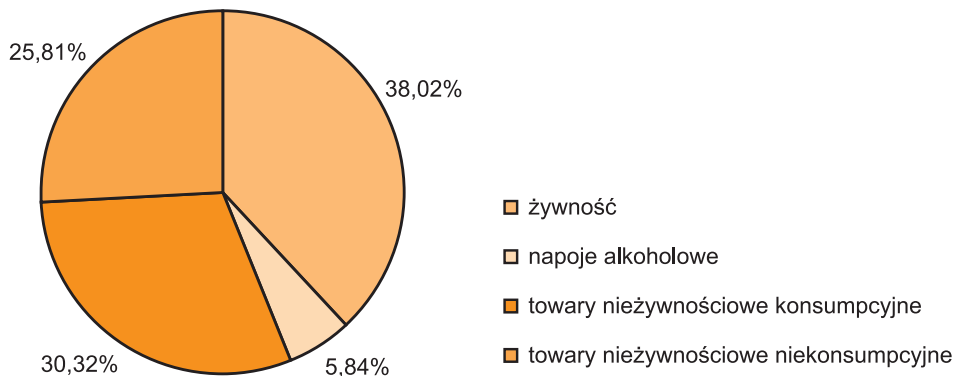
W 2004 r. w województwie małopolskim sprzedaż detaliczna (w cenach bieżących, łącznie z VAT) w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych, zatrudniających powyżej 9 osób, wyniosła 24 946 510,4 tys. zł.

Powyższą wartość uzyskano sprzedając poprzez sieć punktów sprzedaży detalicznej:

- żywność za 9 485 605,7 tys. zł,
- napoje alkoholowe za 1 457 581,5 tys. zł,
- towary nieżywnościowe konsumpcyjne ogółem za 7 564 336,3 tys. zł
- towary nieżywnościowe niekonsumpcyjne za 6 438 986,9 tys. zł.

Struktura sprzedaży detalicznej przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekraczała 9 osób, w ciągu ostatnich lat nie uległa istotnym zmianom. Nadal w sprzedaży dominowały artykuły żywnościowe. W 2004 r. stanowiły one 38,02% ogólnej wartości sprzedaży detalicznej (rok wcześniej 39,2%). Pozostałe grupy towarów w sprzedaży detalicznej pozostawały prawie na niezmiennym poziomie, np. towary nieżywnościowe konsumpcyjne stanowiły w 2004 r. 30,32% ogółu sprzedaży, wobec 31,2% w 2003 r., a sprzedaż napojów alkoholowych stanowiła 5,84%, (przed rokiem 6,3%). Tendencję wzrostu wartości sprzedaży wykazały towary niekonsumpcyjne z udziałem 25,81% w sprzedaży ogółem (przed rokiem 23,3%).

Wykres 71. Struktura sprzedaży detalicznej w 2004 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystyczny w Krakowie

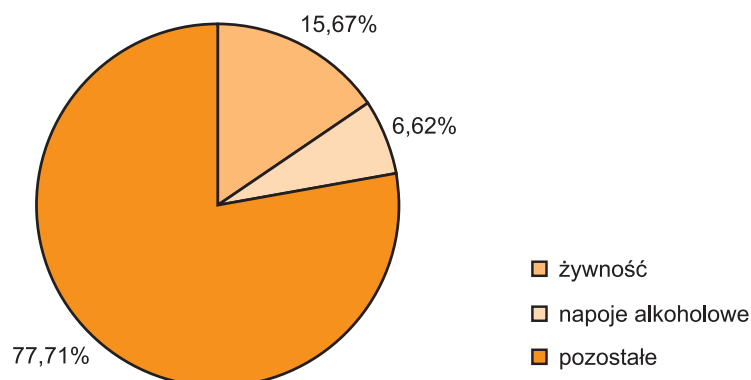
Sprzedaż detaliczna liczona na 1 mieszkańca województwa małopolskiego, uzyskana przez podmioty gospodarcze, w których liczba pracujących przekracza 9 osób osiągnęła w 2004 r. kwotę 7 688 zł, tj. o 12,4% więcej niż w 2003 r.

Sprzedaż hurtowa

Sprzedaż hurtową w 2004 r. w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób (liczoną w cenach bieżących, łącznie z VAT) oszacowano na 37 306 793,3 tys. zł. Biorąc pod uwagę strukturę rodzajową, w sprzedaży hurtowej uzyskano za:

- żywność 5 846 156,4 tys. zł (15,67% ogólnej wartości sprzedaży),
- napoje alkoholowe 2 471 057,3 tys. zł (6,62% ogółu),
- pozostałe artykuły 28 989 579,6 tys. zł (77,71% ogółu).

Wykres 72. Struktura sprzedaży hurtowej w 2004 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystyczny w Krakowie

Magazyny handlowe i targowiska

Na koniec 2004 r. w Małopolsce zlokalizowanych było 2731 takich obiektów, o łącznej powierzchni 212769 m². Najbardziej znaczącą część sieci infrastruktury magazynowej hurtu i detalu stanowiły magazyny zamknięte w liczbie 2099 o powierzchni 1 211 776 m². W sieci magazynów handlowych na koniec 2004 r. funkcjonowały również 419 place składowe o powierzchni 854894 m².

Targowiska odgrywają znaczącą rolę w handlu hurtowym i detalicznym, ale przede wszystkim są miejscami działań punktów sprzedaży drobnodetalicznej. Są szczególnie ważne dla drobnych producentów rolnych z otoczenia ośrodków miejskich, jak również dla rzemieślników i drobnych handlowców z branż poza spożywczych. W 2004 r. targowisk było 156 o powierzchni 667 tys. m². Z punktu widzenia charakterystycznej dla województwa małopolskiego niskotowarowej (drobnej) gospodarki rolnej, ważną pozycję handlową zajmują targowiska sezonowe zbliżające producenta do konsumenta. Takich targowisk w 2004 r. było 2082. Roczne wpływy z opłaty targowej na targowiskach osiągnęły na koniec 2004 r. kwotę 12,5 mln zł.

2. GASTRONOMIA*

Na terenie Małopolski istnieje bardzo mocno rozbudowana sieć gastronomiczna, co związane jest m. in. z rolą jaką odgrywa ten region w kraju jako zagłębie turystyczne. W przypadku Krakowa również jako znaczący ośrodek koncentracji środowiska studenckiego. Turyści i studenci są znaczącymi klientami placówek gastronomicznych.

Po burzliwym okresie ilościowego rozwoju gastronomii w latach 90-tych, ostatnio obserwuje się pewne zahamowanie tego trendu. Procesowi temu towarzyszą jednak korzystne zmiany w zakresie jakości i różnorodności usług gastronomicznych, wymuszone rosnącą konkurencją i zwiększającymi się wymaganiami po stronie popytu.

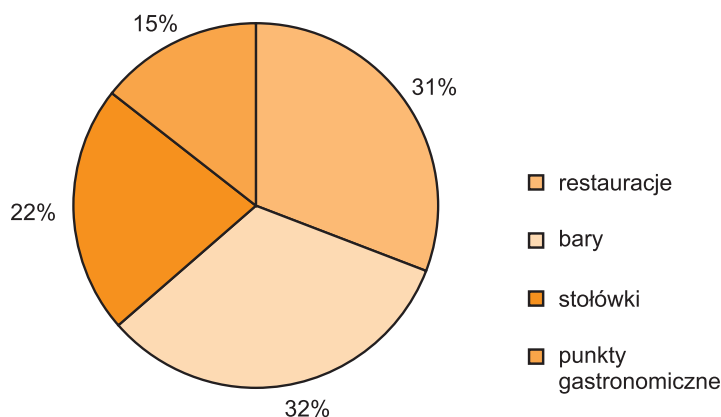
Na podstawie ankiet przeprowadzonych w 2004 r. wśród zakładów gastronomicznych zatrudniających więcej niż 9 osób na terenie województwa małopolskiego (według stanu na dzień 31 XII 2004 r.) działało 714 stałych placówek gastronomicznych i 41 sezonowych.

Wśród placówek gastronomicznych, w których liczba pracujących była większa od 9 osób, stałą działalność prowadziło: 220 restauracji, 235 barów, 155 stołówek i 104 punktów gastronomicznych. Pracą sezonową zajmowało się 19 punktów gastronomicznych, 14 barów, 5 restauracji i 3 stołówki.

W strukturze własnościowej gastronomii zdecydowanie dominował sektor prywatny obejmujący 585 placówek (82% ogółu).

W strukturze rodzajowej placówek gastronomicznych w 2004 r. przeważały bary i restauracje, w tym około 1/5 działało w powiązaniu z funkcją zakwaterowania.

Wykres 73. Struktura rodzajowa obiektów gastronomicznych w 2004 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystyczny w Krakowie

* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gastronomiczną, w których liczba pracujących przekracza 9 osób

Turystyka jest jednym z najprężniej rozwijających się sektorów gospodarki światowej. Według prognoz Światowej Organizacji Turystyki (WTO), wpływy z turystyki na świecie do roku 2020 mogą osiągnąć ok. 2 bilionów USD. Zatrudnienie w turystyce do roku 2014 wrośnie do ok. 260 mln osób.

W skali regionalnej turystyka daje mieszkańcom zatrudnienie i wzrost dochodów. W roku 2004 do Małopolski przyjechało ok. 9 mln gości, a wpływy z ich obsługi wyniosły szacunkowo ok. 3,3 mld złotych. Małopolska jest regionem szczególnie predestynowanym do rozwoju turystyki przyjazdowej, gdyż posiada walory, które stanowią o dużej atrakcyjności turystycznej przez cały rok.

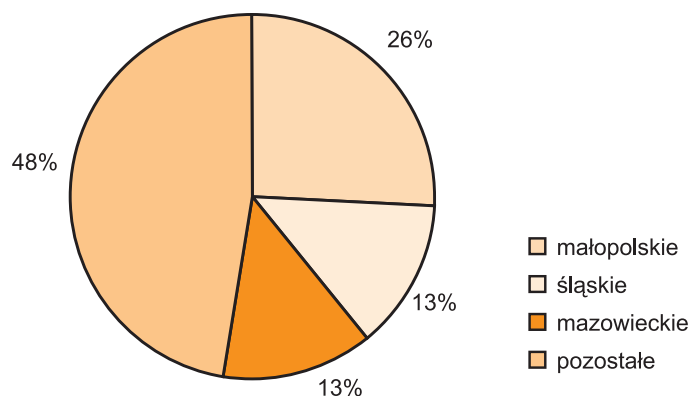
1. RUCH TURYSTYCZNY KRAJOWY I ZAGRANICZNY

Małopolska cieszy się coraz większym uznaniem wśród turystów zarówno krajowych jak i zagranicznych. W roku 2004 przyjechało ich do regionu o 26,66% więcej (o 6,9 punktów procentowych) niż w roku poprzednim. Badania Ruchu Turystycznego przeprowadzone przez Małopolską Organizację Turystyczną za rok 2004 r. przedstawiają się następująco:

- odwiedzający ogółem – 9,1 mln,
- turyści – 7,2 mln,
- turyści nocujący w regionie – 3,15 mln,
- turyści zagraniczni nocujący w Małopolsce – 1,125 mln.

Badania Ruchu Turystycznego przeprowadzone przez MOT w III kw. 2004 r., wykazały, że w tym okresie w roku ubiegłym aż 52,7 % turystów krajowych w regionie stanowili mieszkańcy Małopolski (26%) oraz województw: śląskiego (13,46%), mazowieckiego (13,18%). Pozostałe 48% stanowili w kolejności mieszkańcy województw: podkarpackiego, wielkopolskiego, łódzkiego i dolnośląskiego na poziomie 5-6%, świętokrzyskiego, pomorskiego 4-5% i pozostałych.

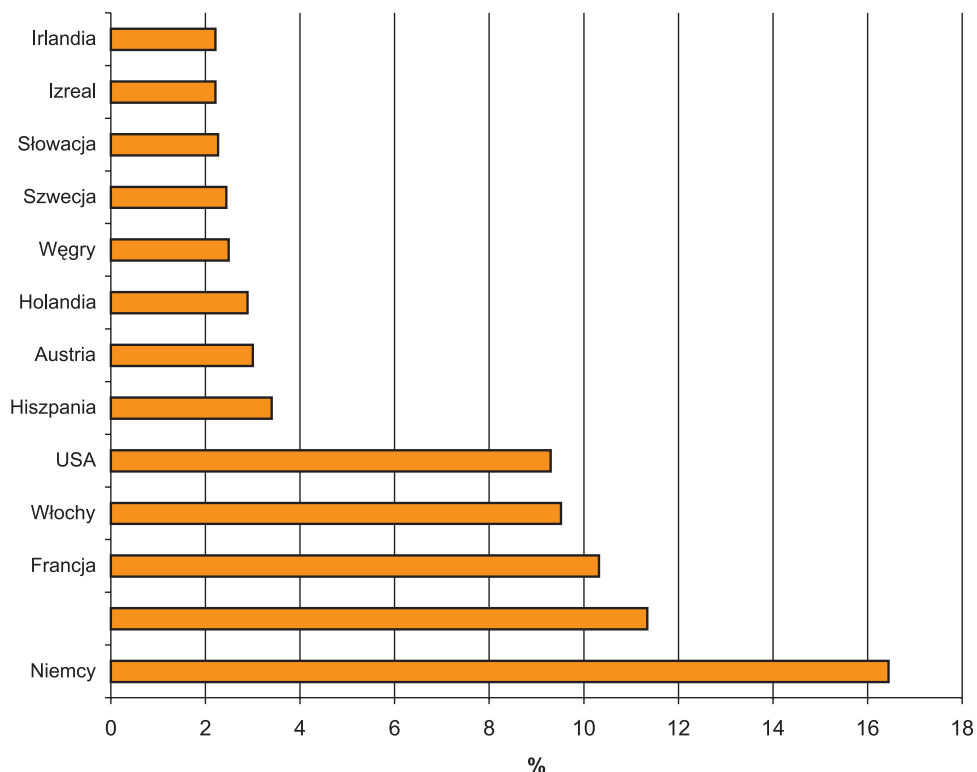
Wykres 74. **Struktura odwiedzających krajowych w Małopolsce w III kw. 2004 r.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Badania ruchu turystycznego w Małopolsce”, Małopolska Organizacja Turystyczna 2004 r.

W 2004 r. województwo małopolskie odwiedziło 9,2% wszystkich turystów zagranicznych odwiedzających Polskę (3 miejsce, po województwach: mazowieckim i wielkopolskim). Struktura przyjazdów turystów zagranicznych była bardzo podobna jak w roku poprzednim. Najwięcej gości przybyło z: Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Włoch, Stanów Zjednoczonych i stanowiło to w III kw. 2004 r. w sumie 57% wszystkich przyjazdów. W porównaniu do 2003 roku mniej było turystów z Izraela, Ukrainy i Norwegii, natomiast znacznie więcej z Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec i Włoch. Ponadto z badań wynika, że ok. 22 % odwiedzających cudzoziemców miało polskie pochodzenie.

Wykres 75. **Struktura odwiedzających cudzoziemców w Małopolsce w III kw. 2004 r.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie "Badania ruchu turystycznego w Małopolsce", MOT 2004 r.

Wyniki te pokrywają się ze strukturą turystów zagranicznych w obiektach noclegowych. Wg GUS najliczniejszą grupę cudzoziemców odwiedzających Małopolskę w 2004 r. stanowili mieszkańcy Europy (75,2%), w dalszej kolejności – Ameryki Północnej (11,0%) i Azji (9,9%). Wśród przybyszów z krajów europejskich przeważali obywatele Niemiec (20,0%), Wielkiej Brytanii (12,4%) i Włoch (9,8%). Najwięcej cudzoziemców zatrzymało się w obiektach noclegowych zlokalizowanych na terenie Krakowa (81,5%), a w dalszej kolejności w powiecie tatrzańskim (9,2%), oświęcimskim (1,9%) i krakowskim (1,8%). Średni czas pobytu turysty zagranicznego w województwie wynosił 2,3 dnia. Najdłużej obcokrajowcy przebywali w obiektach położonych na terenie powiatu nowosądeckiego (średnio – 5,4 dnia), suskiego (3,5 dnia) i brzeskiego (3,4 dnia).

W 2004 r. turystyczne obiekty noclegowe zbiorowego zakwaterowania przyjęły 725,6 tys. turystów zagranicznych, czyli o 171,9 tys. osób więcej niż przed rokiem. W 2004 r. obcokrajowcy stanowili 31,5% ogółu osób korzystających z noclegów, rok wcześniej 27,0%. Ponad 80% gości przybyłych z zagranicy zakwaterowało się w hotelach. Wybierali oni głównie noclegi w hotelach trzy i cztero gwiazdkowych.

2. CHARAKTERYSTYKA PRZYJAZDÓW TURYSTÓW DO MAŁOPOLSKI

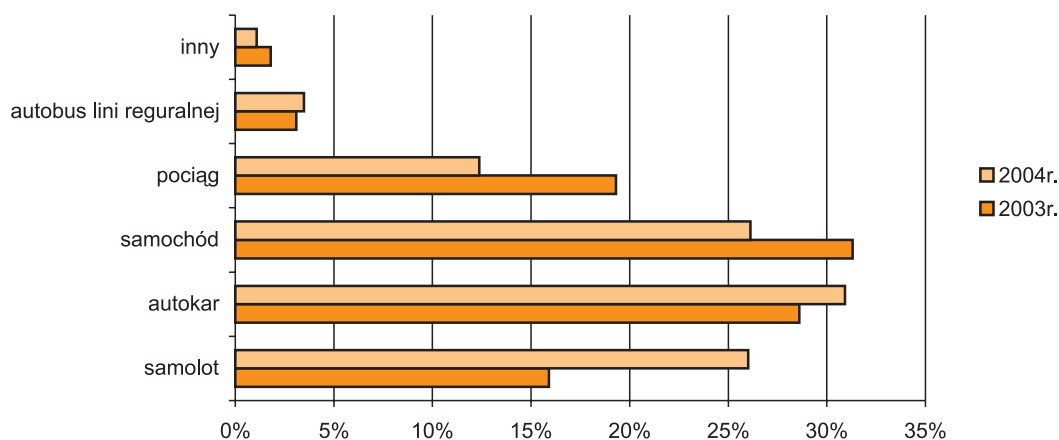
Środek transportu

Ponad 30 % turystów zagranicznych do Małopolski przybywa autokarem, około 25 % – własnym samochodem lub przylatuje samolotem. W porównaniu do roku poprzedniego zanotowano znaczny wzrost liczby turystów przybywających do Małopolski drogą powietrzną. Związane jest to niewątpliwie

z rozwojem portu lotniczego w Krakowie, który wciąż pozyskuje przewoźników oferujących nowe połączenia, w tym loty „low cost”. Lotnisko Kraków Balice zanotowało 65% (ok. 179 tys.) wzrost pasażerów przylatujących w porównaniu do roku poprzedniego (dane Instytutu Turystyki).

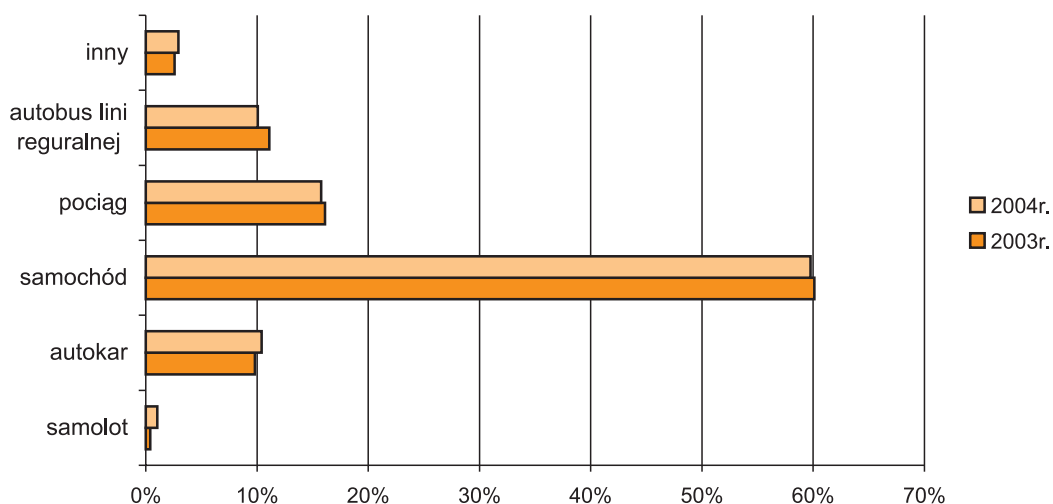
Wśród turystów krajowych nadal najbardziej popularnym środkiem transportu jest samochód osobowy (60%). Wielu korzysta również z pociągu (15%), około 10% z regularnej komunikacji autobusowej lub autokaru. Niewielu odwiedzających krajowych wybiera natomiast samolot (1%).

Wykres 76. Środek transportu wykorzystywany przez odwiedzających cudzoziemców w 2003 i 2004 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Badania ruchu turystycznego w Małopolsce”, MOT 2004 r.

Wykres 77. Środek transportu wykorzystywany przez odwiedzających krajowych w 2003 i 2004 r.

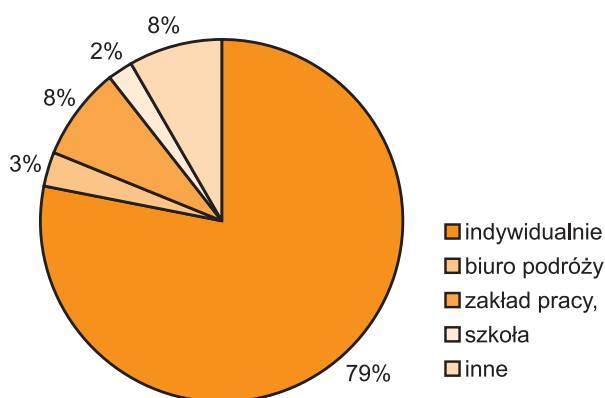
Źródło: opracowanie własne na podstawie „Badania ruchu turystycznego w Małopolsce”, MOT 2004 r.

Forma przyjazdu

Z badań wynika, że około 78% odwiedzających krajowych preferuje samodzielne organizowanie podróży, tylko 22% przyjeżdża w formie wycieczki zorganizowanej, w tym niewielki odsetek, bo tylko 3-4% korzysta w tym zakresie z usług biur podróży.

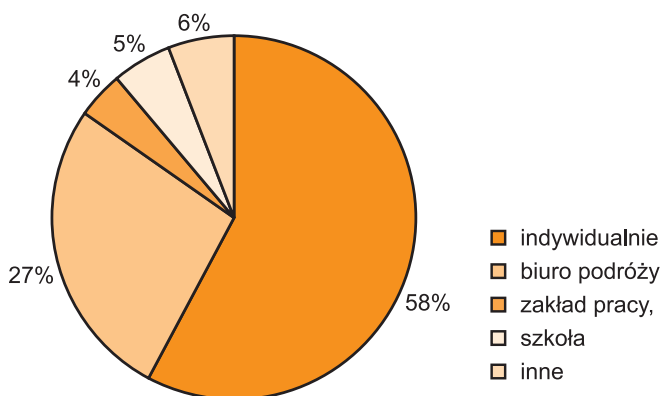
Odwiedzający zagraniczni również w większości podróżują indywidualnie 57%, ale zdecydowanie częściej niż Polacy (42%) przyjeżdżają do Małopolski w grupach zorganizowanych, w tym z ofert biur podróży korzysta 27%, a pozostali wybierają inną formę organizacji (np. szkoła, zakład pracy, etc.). Korzystają oni także 2 razy częściej niż Polacy z usług pilotów i przewodników turystycznych.

Wykres 78. Organizator podróży do Małopolski – odwiedzający krajowi w 2004 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Badania ruchu turystycznego w Małopolsce”, MOT 2004 r.

Wykres 79. Organizator podróży do Małopolski – odwiedzający cudzoziemcy w 2004 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Badania ruchu turystycznego w Małopolsce”, MOT 2004 r.

Wydatki turystów

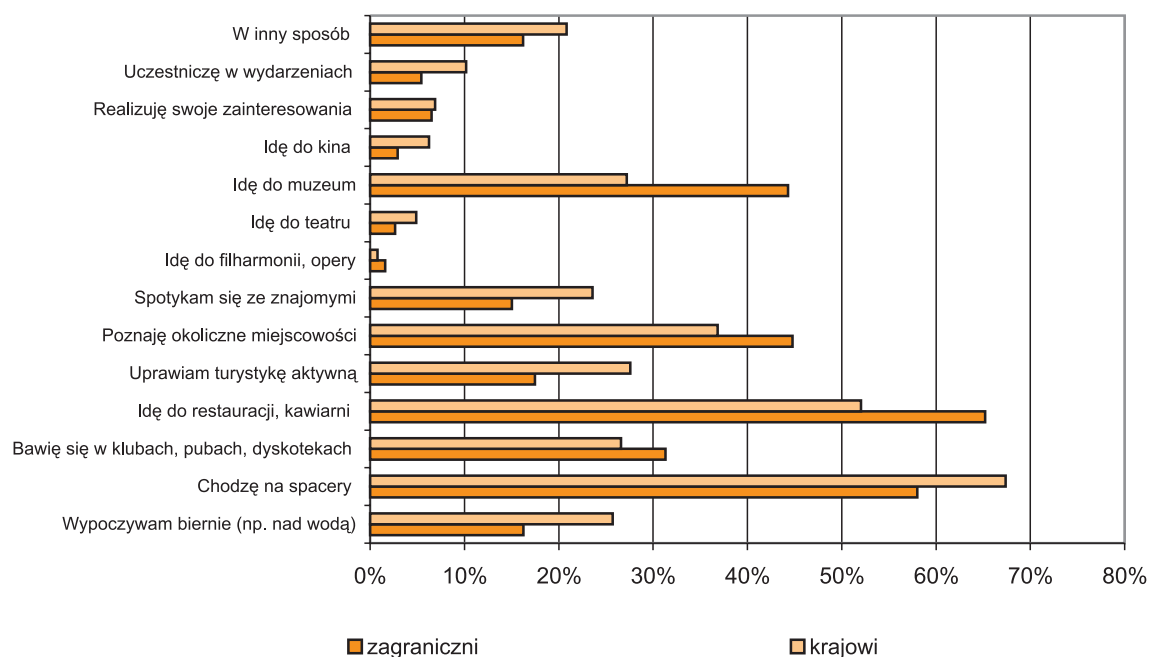
Wg badań przeprowadzonych przez Małopolską Organizację Turystyczną podczas pobytu w Małopolsce goście wydali szacunkowo: krajowi średnio 303 zł na osobę, a zagraniczni średnio 771 zł na osobę. W III kwartale 2004 roku turyści pozostawili kwotę ponad 1,1 mld zł, co dało w sumie w roku 2004 ponad 3.3 mld zł. Ponad połowa odwiedzających cudzoziemców zadeklarowała, że byłaby skłonna wydać większą sumę pieniędzy. W przypadku turystów krajowych większość odpowiedziała jednak

negatywnie. Na pytanie, „na co byłby/aby Pan/i skłonny/a wydać więcej?” respondenci wskazywali najczęściej: zwiedzanie zabytków (m.in. bilety wstępu do muzeów, atrakcji turystycznych), aktywny sposób spędzania czasu (basen, siłownia, jazda konna itp.), rozrywka (imprezy kulturalne, dyskoteki, spotkania w pubach, restauracjach), konsumpcja (kuchnia regionalna, jedzenie, gastronomia), zakupy (głównie pamiątek, biżuterii, prezentów).

Cele i motywy przyjazdu

Większość turystów odwiedzających Małopolskę jako cel przyjazdu podaje najczęściej: wypoczynek, zwiedzanie zabytków, rozrywka oraz odwiedzić u krewnych i znajomych. Wyniki przeprowadzonych przez MOT ankiet wskazują, że turyści zagraniczni na pytania jak spędzają czas w Małopolsce najczęściej odpowiadali: idę do restauracji, chodzę na spacer, poznaję okoliczne miejscowości, idę do muzeum, bawię się w klubach i dyskotekach.

Wykres 80. W jaki sposób odwiedzający spędzają czas w Małopolsce w 2004 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ruchu turystycznego MOT 2004 r.

Zarówno turyści zagraniczni i krajowi najwyżej doceniają w Małopolsce atmosferę klimat miejsca oraz życzliwość i gościnność mieszkańców. Podobnie jak w roku poprzednim i w 2004r. na liście uwag krytycznych związanych z pobytem i podróżą do Małopolski są dla turystów krajowych: problemy z dojazdem, zaśmiecone ulice i lasy, wysokie ceny, tłok, brudne toalety, a wg turystów zagranicznych są to przede wszystkim: dostępność komunikacyjna (parkingi, drogi etc.), brud i śmieci, informacja w językach obcych oraz stan toalet publicznych. Poprawy wymaga także oznakowanie i informacja turystyczna.

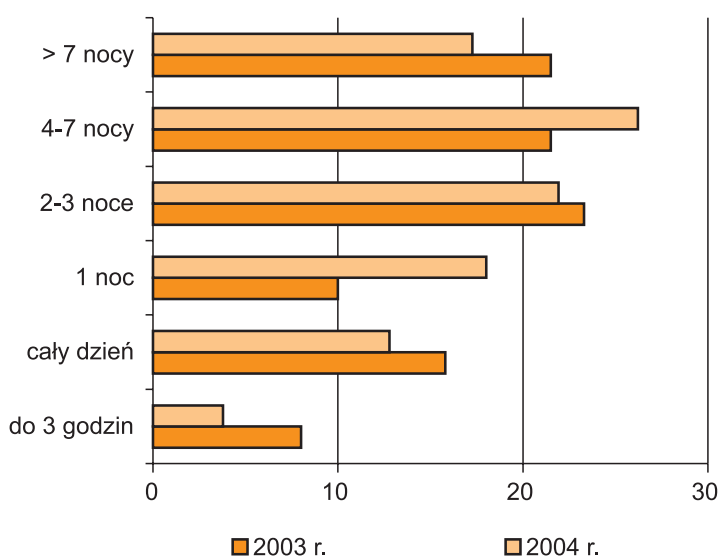
Pomimo tego goście wyjeżdżają zadowoleni i ponad 90 % gości z Polski jak i spoza niej zadeklarowało, że poleci Małopolskę swoim znajomym, a 80% odwiedzających zagranicznych zamierza ponownie przyjechać do Małopolski, przy czym zdecydowanie zadeklarowanych jest 40%. W przypadku odwiedzających krajowych ponad 94% odwiedzających wyraziło wolę ponownego przyjazdu do Małopolski, z tego 57% jest jednoznacznie zdecydowanych.

Średnia długość pobytu

Zaobserwować można wydłużenie długości pobytu w porównaniu do roku poprzedniego. Zarówno w przypadku turystów krajowych i zagranicznych zwiększył się znacznie odsetek pozostających w regionie na okres od 4 do 7 dni i tych, którzy zdecydowali się nocować przynajmniej jedną noc. W przypadku turystów zagranicznych prawie o połowę zmniejszyła się natomiast liczba osób pozostających na terenie województwa dłużej niż 7 dni.

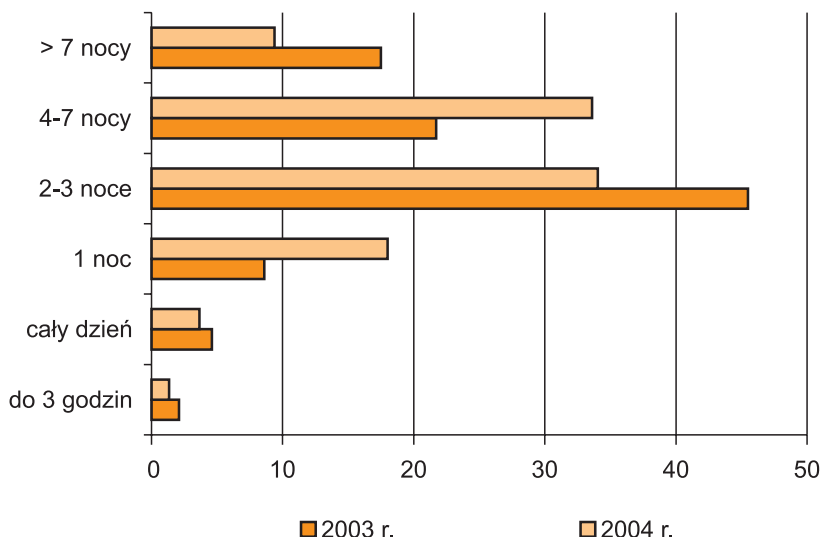
Wg badań GUS w obiektach zakwaterowania wynika, że średni czas pobytu turysty zagranicznego w województwie wynosił 2,3 dnia. Najdłużej obcokrajowcy przebywali w obiektach położonych na terenie powiatu nowosądeckiego (średnio – 5,4 dnia), suskiego (3,5 dnia) i brzeskiego (3,4 dnia).

Wykres 81. Długość pobytu odwiedzających krajowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ruchu turystycznego MOT 2004 r.

Wykres 82. Długość pobytu odwiedzających cudzoziemców

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ruchu turystycznego MOT 2004 r.

3. BAZA NOCLEGOWA MAŁOPOLSKI

Według danych statystycznych opracowanych przez GUS stan bazy noclegowej województwa zmniejszył się, ale w konsekwencji tego zwiększył się stopień wykorzystania miejsc noclegowych, których ponadto w roku udzielono więcej niż w roku poprzednim.

Bazę noclegową województwa małopolskiego w końcu lipca 2004 r. stanowiły 873 obiekty zbiorowego zakwaterowania, z tego 257 obiektów hotelowych (hotelopodobnych) i 616 pozostałych turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania. Na ogólną liczbę obiektów hotelowych (hotelopodobnych) składały się: hotele (154), motele (12), pensjonaty (62) oraz inne obiekty hotelowe (29). Do pozostałych obiektów zbiorowego zakwaterowania, zgodnie z metodologią badania, zaliczono: domy wycieczkowe (20), schroniska (27), schroniska młodzieżowe (11), szkolne schroniska młodzieżowe (36), ośrodki wczasowe (165), ośrodki kolonijne (14), ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe (68), domy pracy twórczej (15), zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych (16), kempingi (14), pola biwakowe (16), ośrodki do wypoczynku sobotnio–niedzielnego i świątecznego (6), zakłady uzdrowiskowe (41) oraz pozostałe niesklasyfikowane obiekty (167).

W końcu lipca 2004 r. turystyczne obiekty noclegowe zbiorowego zakwaterowania miały do dyspozycji 65,3 tys. miejsc noclegowych, w tym prawie 25% miejsc w hotelach, ponad 17% w ośrodkach wczasowych a blisko 14% w pozostałych niesklasyfikowanych obiektach zbiorowego zakwaterowania. Najmniejszy udział miejsc noclegowych zanotowano w domach pracy twórczej (0,7%) oraz w ośrodkach do wypoczynku sobotnio–niedzielnego i świątecznego (0,8%). Niski odsetek wystąpił także w motelach (1,0%), ośrodkach kolonijnych (1,1%) i schroniskach młodzieżowych (1,2%).

Biorąc pod uwagę liczbę obiektów, baza noclegowa turystyki najbardziej rozwinięta była w podregionie nowosądeckim, który w końcu lipca 2004 r. skupiał 73,3% ogółu obiektów noclegowych województwa. Na terenie Krakowa znajdowało się 13,9% turystycznych obiektów, a pozostałe 12,8% w podregionie krakowsko–tarnowskim.

W podregionie nowosądeckim najwięcej turystycznych obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania zlokalizowanych było w powiatach: nowosądeckim (21,8% ogółu obiektów w województwie), tatrzańskim (17,9%) i nowotarskim (15,5%).

W powiecie nowosądeckim funkcjonowało 190 turystycznych obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania, które oferowały 13,9 tys. miejsc noclegowych (21,4% miejsc w województwie). Na terenie powiatu nowosądeckiego działało prawie 44% ośrodków wczasowych i 49% zakładów uzdrowiskowych województwa. Obiekty te rozmieszczone były głównie w Krynicy, Muszynie i Piwnicznej.

Na terenie powiatu tatrzańskiego było 156 obiektów noclegowych, które zapewniały 18,4% miejsc noclegowych w województwie. Miało tam swoją siedzibę 66,7% wszystkich domów pracy twórczej województwa, które zlokalizowane były na terenie miasta Zakopanego i gminy Kościelisko.

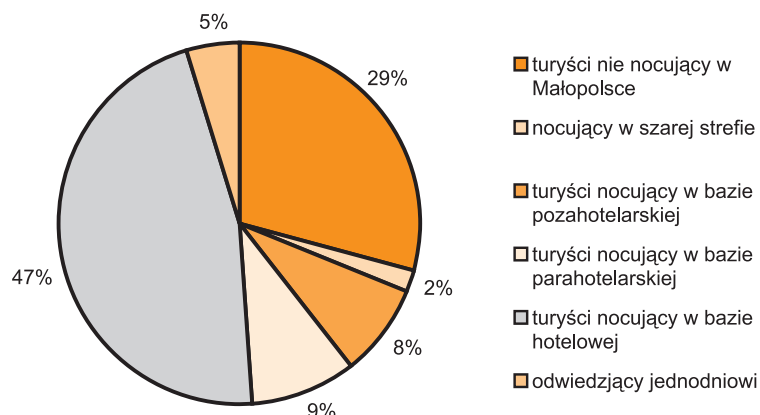
W powiecie nowotarskim funkcjonowało 135 turystycznych obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania, które dysponowały 8,4 tys. miejsc noclegowych. W powiecie nowotarskim zlokalizowanych było 39,0% wszystkich zakładów uzdrowiskowych w województwie, które usytuowane były głównie w Szczawnicy i Rabce–Zdrój.

W Krakowie zlokalizowanych było 121 obiektów noclegowych, w tym 80 hoteli (51,9% hoteli w województwie). Obiekty noclegowe oferowały 15,3 tys. miejsc noclegowych (23,4%).

W podregionie krakowsko–tarnowskim w 112 obiektach było 5,7 tys. miejsc noclegowych, z których prawie połowa znajdowała się w hotelach.

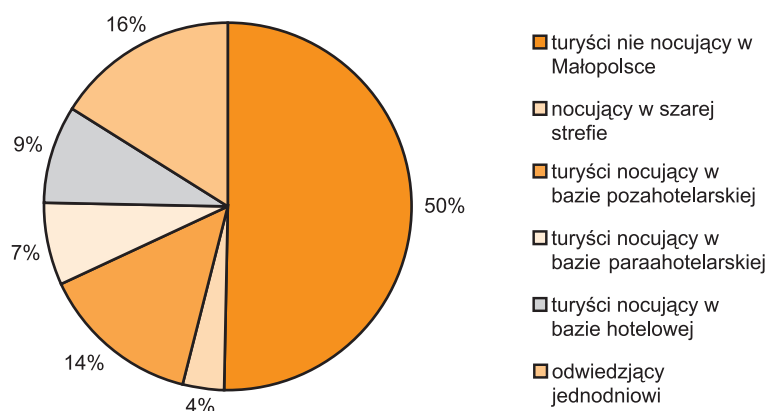
Analiza badań ruchu turystycznego przeprowadzona przez MOT wykazały, że odnotowuje się spadek liczby i udziału Polaków korzystających z obiektów bazy poza (para)hotelowej (o 4,63% i o 1,56 punktów procentowych) na korzyść bazy hotelowej (wzrost o 42,70% i o 1,56 punktów procentowych). Uległa również zmniejszeniu liczba i udział cudzoziemców nocujących w bazie pozahotelarskiej (o 21,10% i o 3,97 punktów procentowych) a zanotowano wzrost liczby tych, którzy spędzili noc w bazie hotelarskiej (o 3,02%). Postępuje także ograniczenie roli „szarej strefy” (o 2,74 punktów procentowych). W tzw. „szarej strefie”, czyli nierejestrowanych miejscach zakwaterowania w 2004 r. wg MOT noc spędziło w Małopolsce: 10,67% gości z Polski oraz 2,56% turystów z zagranicy.

Wykres 83. Wykorzystanie bazy noclegowej – odwiedzający cudzoziemcy w 2004 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ruchu turystycznego MOT 2004 r.

Wykres 84. Wykorzystanie bazy noclegowej – odwiedzający krajowi w 2004 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ruchu turystycznego MOT 2004 r.

Wg GUS w 2004 r. z usług turystycznych obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania korzystało 2305,1 tys. osób. Prawie połowa turystów odwiedzających województwo małopolskie zatrzymała się w hotelach; w 2004 r. hotele przyjęły 1108,2 tys. osób, czyli 48,1% ogółu turystów. Ośrodki wczasowe wybrało 212,2 tys. osób, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe – 169,1 tys. osób, pozostałe niesklasyfikowane obiekty (tj. internaty, domy studenckie, które w czasie niepełnego wykorzystania zgodnie z ich przeznaczeniem pełniły role turystycznych obiektów noclegowych) – 231,7 tys. osób. W odniesieniu do sytuacji z 2003 r. liczba turystów korzystających z obiektów noclegowych zwiększyła się o 258,0 tys. osób (o 12,6%). Więcej gości niż rok wcześniej przyjęły: hotele (o 27,5%), schroniska (o 16,4%), zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych (o 13,1%), zakłady uzdrowiskowe (o 6,1%), ośrodki wczasowe (o 3,1%).

W 2004 r. najwięcej turystów korzystało z noclegów w turystycznych obiektach usytuowanych na terenie Krakowa (1042,5 tys. osób, tj. 45,2%) i powiatów: tatrzańskiego (426,1 tys. osób, tj. 18,5%), nowosądeckiego (253,9 tys. osób, tj. 11,0%) i nowotarskiego (146,5 tys. osób, tj. 6,4%). Najwyższy przyrost liczby turystów w 2004 r. w stosunku do poprzedniego roku odnotowano w obiektach noclegowych zlokalizowanych na terenie powiatów: brzeskiego (o 57,5%), wielickiego (o 45,5%), bocheńskiego (o 36,4%), Tarnowa (o 24,9%) i Krakowa (o 23,9%). Zmniejszenie liczby turystów w największym stopniu dotyczyło powiatów: chrzanowskiego (o 21,5%) i wadowickiego (o 10,6%).

W 2004 r. w turystycznych obiektach noclegowych zbiorowego zakwaterowania udzielono 7081,7 tys. noclegów, czyli o 551,5 tys. noclegów więcej niż przed rokiem. Najwyższy odsetek udzielonych noclegów odnotowano w hotelach (31,7%), ośrodkach wczasowych (13,6%), zakładach uzdrowiskowych (17,2%).

Przeciętny pobyt turysty w obiekcie noclegowym w 2004 r. wyniósł 3,1 dnia i był prawie identyczny jak rok wcześniej – 3,2 dnia. Długość pobytu turysty wynikała ze specyfiki obiektu. Najdłużej turyści przebywali w zakładach uzdrowiskowych (12,5 dnia), ośrodkach kolonijnych (7,0 dni), domach pracy twórczej (4,9 dnia) i pensjonatach (4,2 dnia). Najkrócej gościli w motelach (1,4 dnia) i ośrodkach do wypoczynku sobotnio–niedzielnego i świątecznego (1,6 dnia).

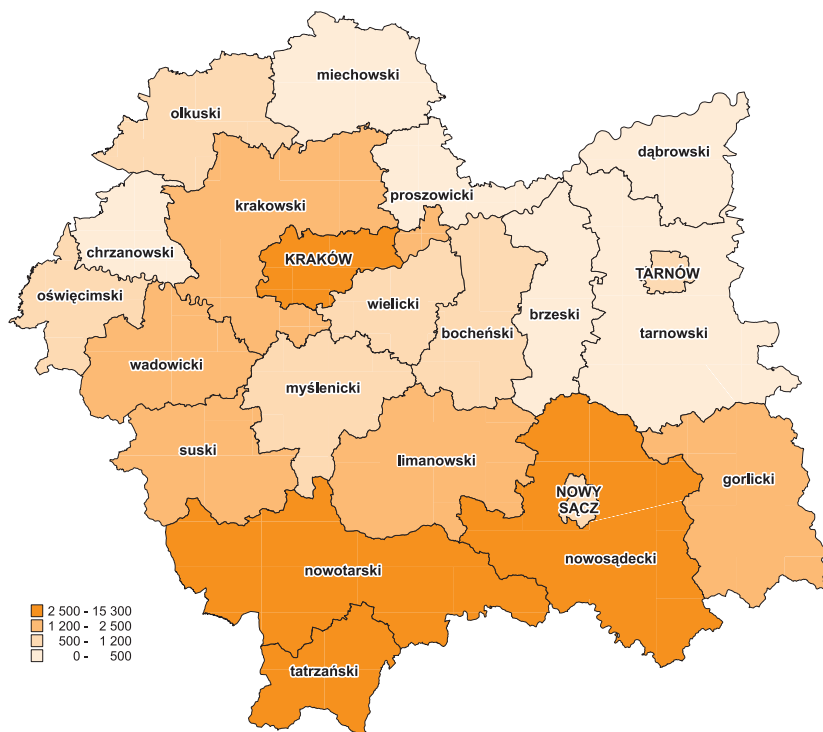
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych, mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych, w 2004 r. osiągnął poziom 35,6%, czyli był o 0,9 punktu procentowego wyższy niż rok wcześniej. Najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych wystąpił w okresie letnim; w czerwcu – 39,8%, w lipcu – 48,6%, w sierpniu – 50,3% a we wrześniu – 40,0%. Spośród wszystkich rodzajów turystycznych obiektów najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych (64,3%) zanotowały zakłady uzdrowiskowe.

Tabela 107. Stan bazy noclegowej i jej wykorzystanie w latach 2003-2004

OBIEKTY	Miejsca noclegowe stan w dniu 31 VII 2004 r.	Korzystający		Udzielone noclegi	
		2003	2004	2003	2004
		w tysiącach			
OGÓŁEM	65256	2047,1	2305,1	6530,2	7081,7
Hotele	16187	868,8	1108,2	1771,5	2245,0
Motele	662	30,6	29,3	42,6	41,3
Pensjonaty	3756	122,0	108,3	539,1	449,4
Inny obiekt hotelowy	1644	×	43,1	×	115,2
Domy wycieczkowe	1437	60,7	54,6	157,1	151,0
Schroniska	1363	57,5	67,0	107,8	119,3
Schroniska młodzieżowe	801	70,3	46,9	155,4	97,8
Szkolne schroniska młodzieżowe	2038	×	45,2	×	106,9
Ośrodki wczasowe	11225	205,8	212,2	968,3	962,5
Ośrodki kolonijne	745	8,0	6,6	52,5	46,2
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	5741	178,2	169,1	653,3	671,3
Domy pracy twórczej	489	13,3	13,0	69,1	63,6
Zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych	1164	16,3	18,5	64,8	73,8
Kempingi	1579	19,5	19,4	50,7	43,0
Pola biwakowe	1612	10,0	7,9	34,1	21,6
Ośrodki do wypoczynku sobotnio–niedzielnego i świątecznego	499	35,4	27,2	55,7	43,0
Zakłady uzdrowiskowe	5462	91,5	97,1	1143,7	1218,5
Pozostałe niesklasyfikowane	8852	259,1	231,7	664,6	612,4

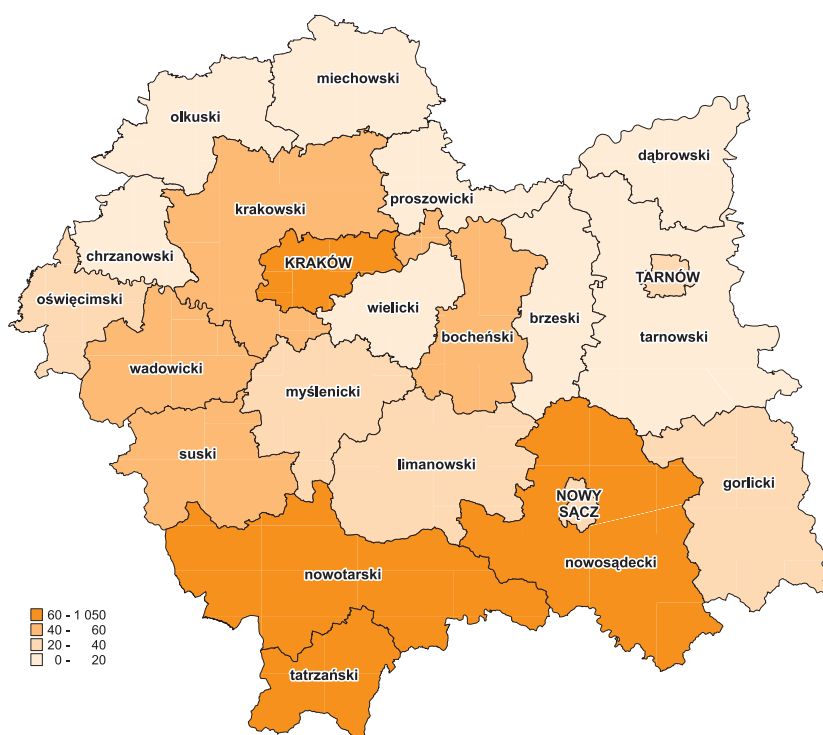
Źródło: Opracowanie GUS w Krakowie Oddział w Limanowej „Turystyka w Województwie Małopolskim w 2004”

Rysunek 18. Miejsca noclegowe (stan w dniu 31. VII. 2004 r.)

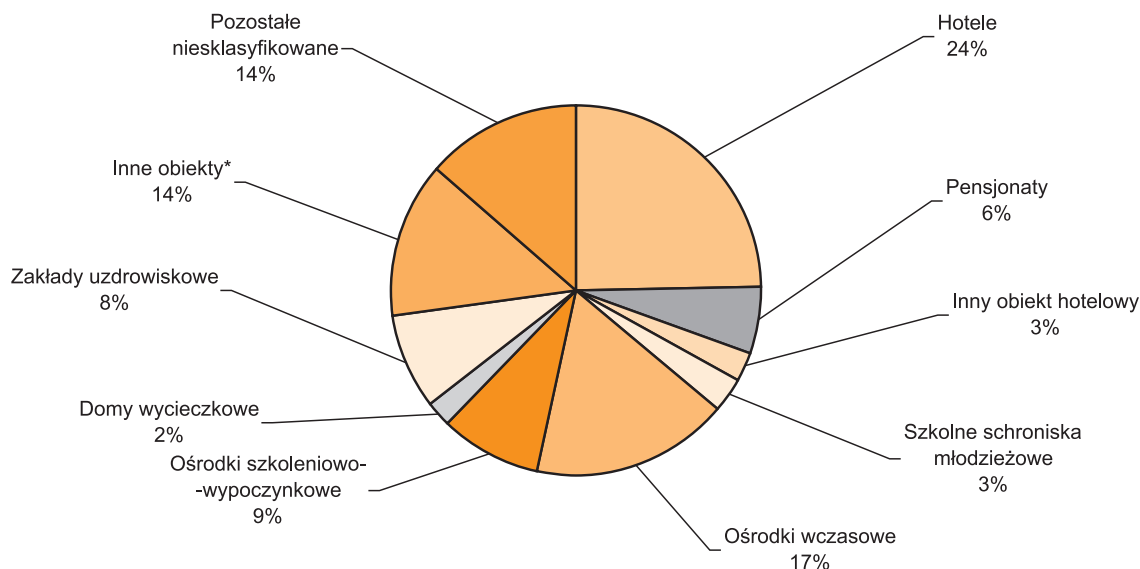
Źródło: Opracowanie GUS w Krakowie Oddział w Limanowej „Turystyka w Województwie Małopolskim w 2004”

Rysunek 19. Korzystający z miejsc noclegowych w 2004 r. (w tys.)

Źródło: Opracowanie GUS w Krakowie Oddział w Limanowej „Turystyka w Województwie Małopolskim w 2004”

Wykres 85. **Struktura miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych zbiorowego zakwaterowania w 2004 r.**

Źródło: Opracowanie GUS w Krakowie Oddział w Limanowej „Turystyka w Województwie Małopolskim w 2004”

4. USŁUGI TURYSTYCZNE, PILOCI I PRZEWODNICZY TURYSTYCZNI

Na terenie województwa małopolskiego w 2004 r. zarejestrowanych było 413 biur turystycznych oraz 693 podmioty świadczące usługi turystyczne pilotów wycieczek, przewodników turystycznych. W roku 2004 i do 31 maja 2005 wydano w sumie 659 nowych uprawnień dla przewodników turystycznych i pilotów wycieczek.

W 2004r. uprawnienia uzyskało:

- 278 pilotów wycieczek,
- 14 przewodników turystycznych terenowych,
- 49 przewodników turystycznych górskich beskidzkich,
- 31 przewodników turystycznych górskich tatrzańskich,
- 77 przewodników turystycznych miejskich.

Natomiast w 2005 r. do 31 maja 2005r. uprawnienia uzyskało:

- 144 pilotów wycieczek,
- 13 przewodników turystycznych terenowych,
- 0 przewodników turystycznych górskich beskidzkich,
- 1 przewodnik turystyczny górski tatrzański,
- 2 przewodników turystycznych miejskich.

Tabela 108. Stan bazy podmiotów uprawnionych do świadczenia usług pilota lub przewodnika w Małopolsce w latach 2003-2005

Nazwa uprawnień	Nowe uprawnienia wydane w 2003	Stan w ewidencji w 2003 r.	Nowe uprawnienia wydane w 2004 r.	Stan w ewidencji w 2004 r.	Nowe uprawnienia wydane w 2005 r.	Stan w ewidencji w 2005 r.
Pilot wycieczek	325	3 715	278	3 993	144	4 137
Przewodnik turystyczny miejski	73	702	77	779	2	781
Przewodnik turystyczny górski beskidzki	58	1 113	49	1 162	0	1162
Przewodnik turystyczny górski tatrzański	23	446	31	477	1	478
Przewodnik turystyczny terenowy	15	817	14	831	13	831
Razem	494	6 793	449	7 242	160	7 402

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych z ewidencji Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, stan na 31 maja 2005 r.

Szczegółowe wyniki „Badań ruchu turystycznego w Małopolsce w 2004 roku” przeprowadzonych przez Małopolską Organizację Turystyczną dostępne są na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego www.malopolskie.pl w zakładce turystyka.

ŚRODOWISKO GOSPODARCZE

ŚRODOWISKO GOSPODARCZE

Dochody realizowane przez Urzędy Skarbowe i Urzędy Celne dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego Województwa Małopolskiego w rozbiu na rodzaje podatków za lata 1999, 2001, 2003 i 2004 przedstawiają się następująco:

Tabela 109. Dochody realizowane przez Urzędy Skarbowe i Urzędy Celne w latach 1999, 2001, 2003, 2004 (w mln zł)

Rodzaj należności	1999	2001	2003	2004	Dynamika 2004/2003	Struktura w 2004 r.
Podatek dochodowy od osób prawnych	781	601	627	897	143,1	5,91%
Podatek dochodowy od osób fizycznych	2 150	2 167	2 199	2 344	106,6	15,45%
Podatek zryczałtowany	177	175	352	293	83,2	1,93%
Podatek od towarów i usług	2 942	3 136	3 651	4 273	117,0	28,16%
Podatek akcyzowy	3 246	3 891	5 168	6 372	123,3	42,00%
Podatek od gier	9	16	14	18	128,6	0,12%
Odsetki od nieterminowych wpłat	59	67	22	28	127,3	0,18%
Karta podatkowa	30	22	13	12	92,3	0,08%
Podatek od darowizn i spadków	10	19	18	21	116,7	0,14%
Opłata skarbową	129	10	-0,1	375		2,47%
Wpłaty jednostek budżetowych	463	468	475	423	89,1	2,79%
Podatki zniesione, pozostałe wpłaty	16	-8	37	40,1	108,4	0,26%
Podatek od czynności cywilnoprawnych		60	82	77	93,9	0,51%
Ogółem	10 012	10 624	12 658	15 173	119,9	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Izby Skarbowej i Izby Celnej w Krakowie

Zgodnie z ustawą z dnia 27 czerwca 2003 r. o utworzeniu Wojewódzkich Kolegiów Skarbowych oraz zmianie niektórych ustaw regulujących zadania i kompetencje organów oraz organizację jednostek organizacyjnych podległych ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych (Dz.U.Nr 137, poz. 1302) organami podatkowymi, od 1 września 2003 r. dla podatku akcyzowego i od 1 stycznia 2004 r. dla podatku od towarów i usług od importu towarów, są urzędy celne.

Dochody podatkowe z terenu Województwa Małopolskiego w 2004 r. wyniosły 15 173 mln zł i były wyższe w stosunku do 2003 r. o 2 515 mln zł, tj. o 19,9%.

W 2004 r. zdecydowanie wzrosły dochody z tytułu podatku akcyzowego (o 23,3%), który ma największy udział w dochodach podatkowych ogółem (42%). Również podatek od towarów i usług wykazuje dużą dynamikę wzrostu (w 2004 r. wzrost o 17% w stosunku do 2003 r.). W konsekwencji głównym źródłem dochodów realizowanych na terenie Województwa małopolskiego nadal są podatki pośrednie – łącznie 70,16% i podatki dochodowe od osób fizycznych i prawnych – łącznie 21,36%.

II. Budżety jednostek samorządu terytorialnego

Od 1 stycznia 2004 r. obowiązuje ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, która zastąpiła ustawę z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2003. Ustawa wprowadziła nowy system finansowania jednostek samorządu terytorialnego oraz zmieniła sposób finansowania szeregu zadań publicznych realizowanych przez te jednostki. Zasadniczym źródłem finansowania zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego stały się dochody własne.

Wielkość dochodów ogółem jednostek samorządu terytorialnego Województwa Małopolskiego wzrosła w odniesieniu do 2003 r. o 11,7%, przy czym dochody własne wzrosły o 22,2%, dotacje o 16,7%, natomiast subwencje zmalały o 0,3%.

Na wielkość dochodów własnych wpłynęła głównie zmiana polegająca na zwiększeniu procentowych udziałów jednostek samorządu terytorialnego we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

W 2004 r. w strukturze wydatków ogółem jednostek samorządu terytorialnego wydatki majątkowe wzrosły w stosunku do roku ubiegłego o 14,3%.

Gminy osiągnęły dochody ogółem w wysokości 3 467,1 mln zł i zrealizowały wydatki w kwocie 3 572,6 mln zł, natomiast deficyt ukształtował się na poziomie 105,5 mln zł. Ostatecznie dochody i wydatki gmin wzrosły w stosunku do 2003 roku odpowiednio o 9,2% i 8,9%, a deficyt zmniejszył się o kwotę 1,5 mln zł, tj. 1,4%.

Powiaty osiągnęły faktyczne dochody w kwocie 958,7 mln zł, natomiast wydatki zrealizowały w wysokości 956,7 mln zł. W rezultacie ich budżety zamknęły się globalnie nadwyżką w wysokości 2,0 mln zł, podczas gdy w 2003 r. deficytem w wysokości 19,9 mln zł.

W strukturze dochodów ogółem powiatów, dochody własne stanowiły 26,7%, a dotacje i subwencje odpowiednio: 20,7% i 52,6%. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem wzrósł o 9,1 punktu procentowego w stosunku do roku 2003. Natomiast w 2004 r. w porównaniu do 2003 r. udział dotacji celowych i subwencji zmniejszył się odpowiednio o 4,2 i 5,0 punktu.

W 2004 r. w porównaniu do roku 2003 wydatki ogółem powiatów zwiększyły się o 6,3%, natomiast wydatki bieżące były wyższe o 8,1%, a wydatki majątkowe niższe o 7,5%. W strukturze wydatków ogółem, wydatki majątkowe stanowią 9,7%. Wydatki majątkowe niemal w całości przeznaczone zostały na realizację zadań inwestycyjnych. Natomiast na wydatki bieżące powiaty przeznaczyły 90,3% wydatków ogółem.

W 2004 r. miasta na prawach powiatu osiągnęły dochody w kwocie 2 285,4 mln zł, tj. o 13,4% wyższe niż w 2003 r. Jednostki te zrealizowały w tym okresie wydatki w wysokości 2 444,8 mln zł. Odnosząc się do roku ubiegłego wydatki wzrosły o 20,0%. W rezultacie budżety miast na prawach powiatu zamknęły się deficytem w wysokości 159,4 zł (o 756,5% wyższym niż w 2003 r.).

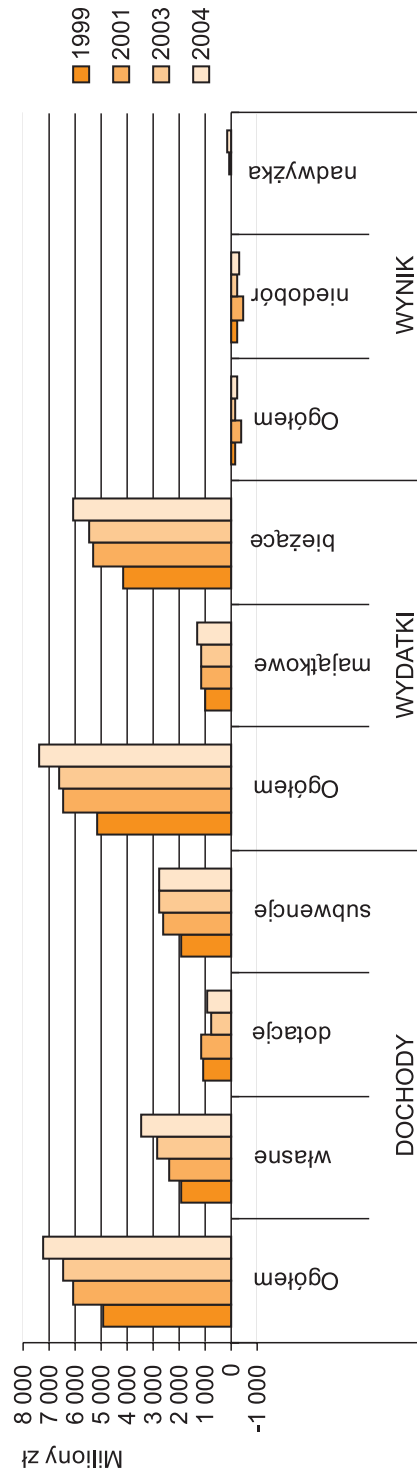
Równie wysoki wzrost dochodów zanotowało Województwo Małopolskie – o 31,1%, przy czym dochody własne wzrosły aż o 257,1% w stosunku do roku ubiegłego. Na wydatki majątkowe Województwo przeznaczyło o 6,9% więcej środków niż w 2003 r., jednak w strukturze wydatków ogółem pozostały one na podobnym poziomie.

Tabela 110. Wynik wykonania budżetu jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999, 2001, 2003, 2004 (w zł)

	DOCHODY					WYDATKI					WYNIK		
	Ogółem	własne	dotacje	subwencje	Ogółem	majątkowe	bieżące	Ogółem	niedobór	nadwyżka			
1999	4 946 201 758	1 948 613 650	1 093 166 697	1 904 421 411	5 136 068 290	1 006 474 086	4 129 594 204	-189 866 532	-226 370 546	36 504 014			
2001	6 082 270 614	2 359 874 351	1 137 781 512	2 584 614 751	6 482 719 713	1 190 605 431	5 292 114 282	-400 449 099	-446 711 678	46 262 579			
2003	6 441 055 081	2 859 526 229	773 996 346	2 807 532 506	6 601 096 007	1 156 093 117	5 445 002 890	-160 040 926	-202 223 143	42 182 217			
2004	7 197 277 678	3 495 671 528	903 608 332	2 797 997 818	7 397 764 704	1 321 346 010	6 076 418 694	-200 487 026	-325 023 725	124 536 699			
DYNAMIKA (2004- 2003)	111,7 %	122,2%	116,7%	99,7%	112,1%	114,3%	111,6%	125,3%	160,7%	295,2%			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Wykres 86. Wynik wykonania budżetu jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999, 2001, 2003, 2004

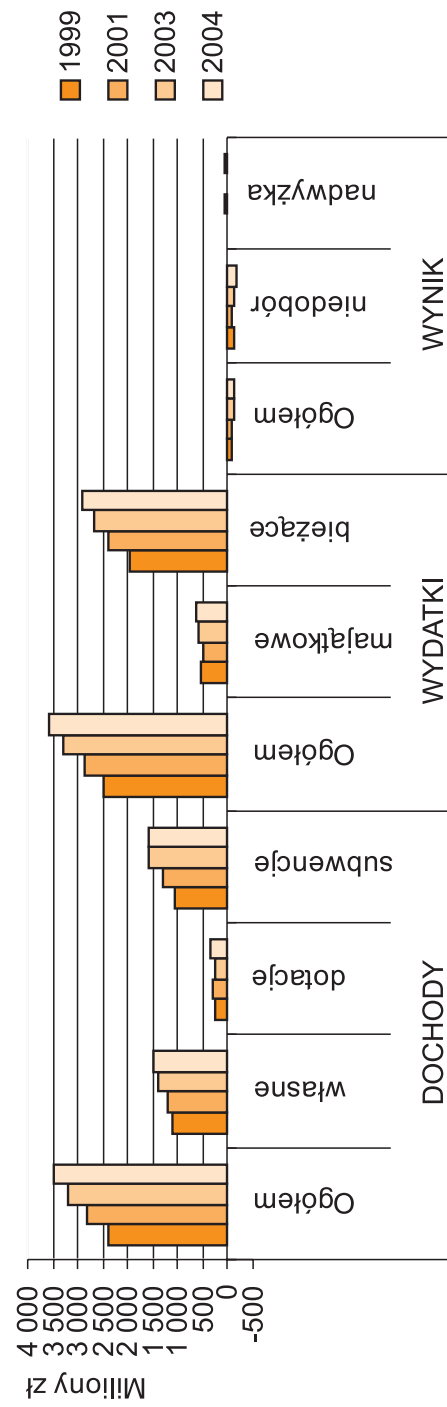
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Tabela 111. Wynik wykonania budżetu gmin w latach 1999, 2001, 2003, 2004 (w zł)

Rok	DOCHODY				WYDATKI				WYNIK		
	Ogółem	w tym:			Ogółem	w tym:			Ogółem	niedobór	nadwyżka
		własne	dotacje	subwencje		majątkowe	bieżące				
1999	2 402 168 119	1 093 802 641	268 487 553	1 039 877 925	2 473 731 840	529 762 174	1 943 969 666	-71 563 721	-98 767 197	27 203 476	
2001	2 802 919 676	1 206 773 193	288 486 514	1 307 659 969	2 855 361 987	471 510 449	2 383 851 538	-52 442 311	-97 185 980	44 743 669	
2003	3 174 452 116	1 375 375 581	236 417 386	1 562 659 149	3 281 463 966	609 243 890	2 672 220 076	-107 011 850	-142 133 678	35 121 828	
2004	3 467 085 506	1 502 397 020	372 401 539	1 592 286 947	3 572 594 307	652 173 883	2 920 420 424	-105 508 801	-152 592 638	47 083 837	
DYNAMIKA (2004- 2003)	109,2%	109,2%	157,5%	101,9%	108,9%	107,0%	109,3%	98,6%	107,4%	134,1%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Wykres 87. Wynik wykonania budżetu gmin w latach 1999, 2001, 2003, 2004

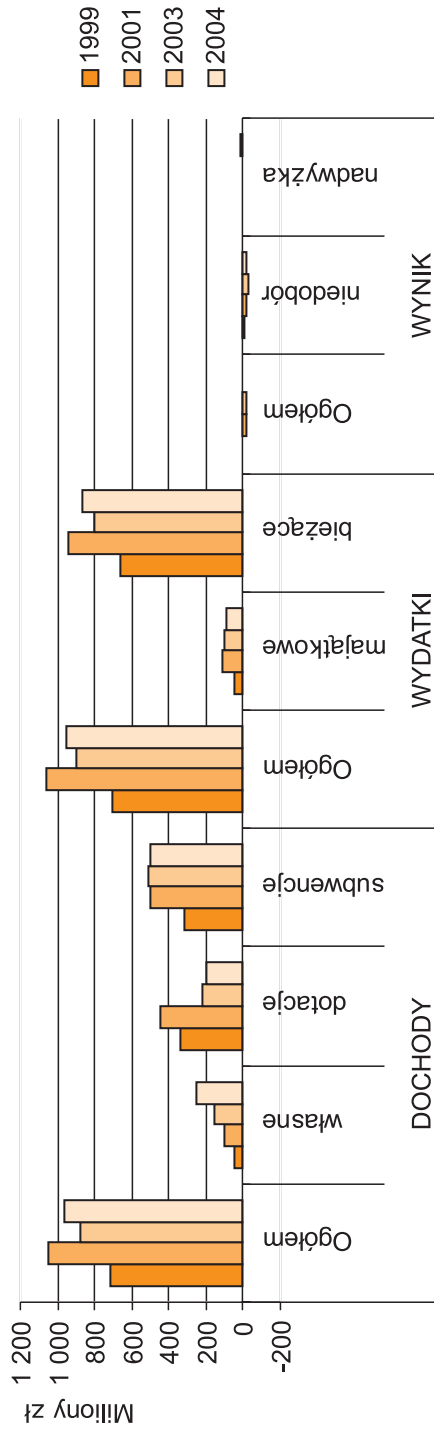
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Tabela 112. Wynik wykonania budżetu powiatów w latach 1999, 2001, 2003, 2004 (w zł)

Rok	DOCHODY					WYDATKI				WYNIK		
	Ogółem	w tym:			Ogółem	w tym:		Ogółem	niedobór	nadwyżka		
		własne	dotacje	subwencje		majątkowe	bieżące					
1999	712 843 232	46 927 677	343 670 248	322 245 307	709 014 216	52 735 597	656 278 619	3 829 016	-831 014	4 660 030		
2001	1 044 647 878	99 204 793	446 863 440	498 579 645	1 062 235 156	116 207 633	946 027 523	-17 587 278	-19 106 188	1 518 910		
2003	879 886 774	154 493 819	218 745 205	506 647 750	899 790 256	100 543 388	799 246 868	-19 903 482	-22 768 306	2 864 824		
2004	958 675 355	256 385 679	198 411 782	503 877 894	956 660 292	92 958 227	863 702 065	2 015 063	-12 985 283	15 000 346		
DYNAMIKA (2004- 2003)	109%	166%	91%	99%	106%	92%	108%		57%	524%		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Wykres 88. Wynik wykonania budżetu powiatów w latach 1999, 2001, 2003, 2004

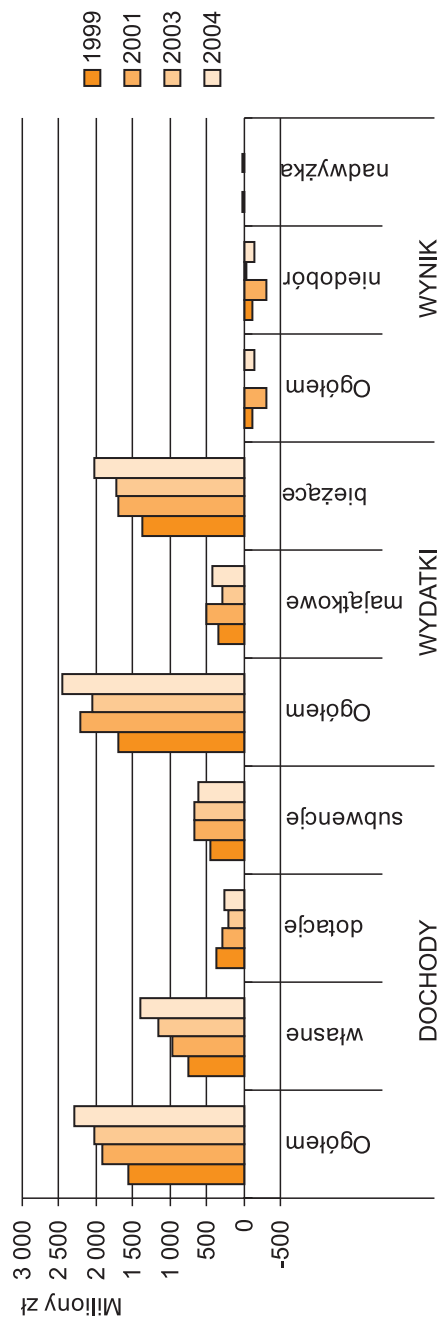
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Tabela 113. Wynik wykonania budżetu miast na prawach powiatu w latach 1999, 2001, 2003, 2004 (w zł)

Rok	DOCHODY				WYDATKI			WYNIK		
	Ogółem	w tym:		Ogółem	w tym:		Ogółem	niedobór	nadwyżka	
		własne	dotacje		subwencje	majątkowe				bieżące
1999	1 568 904 445	757 859 855	358 016 269	453 028 321	1 692 027 658	331 756 527	1 360 271 131	-123 123 213	-126 772 335	3 649 122
2001	1 909 939 237	952 459 256	297 507 563	659 972 418	2 213 143 642	505 907 907	1 707 235 735	-303 204 405	-303 204 405	
2003	2 015 992 271	1 146 749 687	207 314 600	661 927 984	2 037 068 963	298 968 506	1 738 100 457	-21 076 692	-25 272 257	4 195 565
2004	2 285 397 794	1 405 929 730	253 889 270	625 578 794	2 444 843 598	418 708 617	2 026 134 981	-159 445 804	-159 445 804	
DYNAMIKA (2004- 2003)	113,4%	122,6%	122,5%	94,5%	120,0%	140,1%	116,6%	756,5%	630,9%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Wykres 89. Wynik wykonania budżetu miast na prawach powiatu w latach 1999, 2001, 2003, 2004

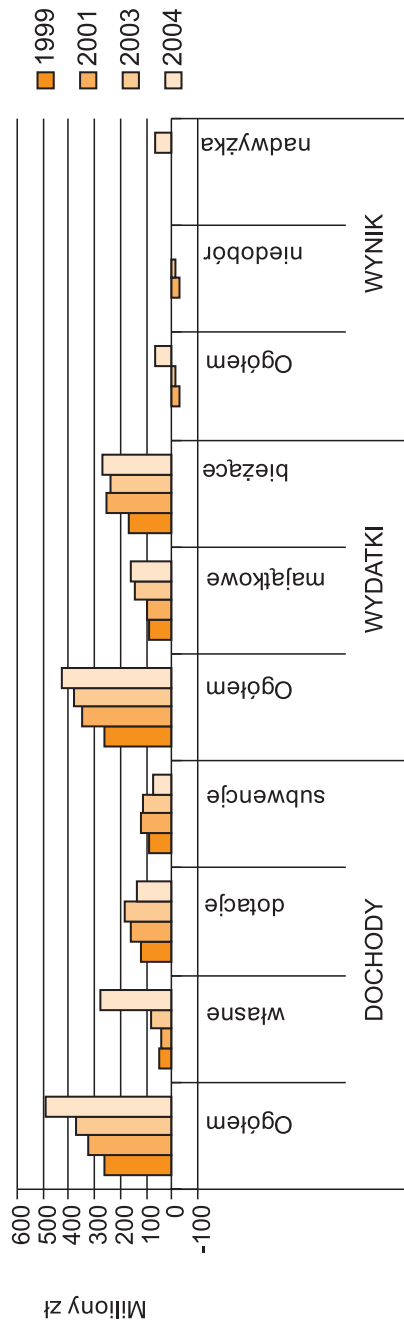
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Tabela 114. Wynik wykonania budżetu województwa małopolskiego w latach 1999, 2001, 2003, 2004 (w zł)

Rok	DOCHODY				WYDATKI			WYNIK		
	Ogółem	w tym:		Ogółem	w tym:		Ogółem	niedobór	nadwyżka	
		własne	dotacje		subwencje	majątkowe				bieżące
1999	262 285 962	50 023 477	122 992 627	89 269 858	261 294 576	92 219 788	169 074 788	991 386	991 386	
2001	324 763 823	45 348 594	161 012 510	118 402 719	351 978 928	96 979 442	254 999 486	-27 215 105		
2003	370 723 920	77 225 647	181 979 118	111 519 155	382 772 822	147 337 333	235 435 489	-12 048 902		
2004	486 119 023	275 771 324	134 093 516	76 254 183	423 666 507	157 505 283	266 161 224	62 452 516	62 452 516	
DYNAMIKA (2004- 2003)	131,1%	257,1%	73,7%	68,4%	110,7%	106,9%	113,1%			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Wykres 90. Wynik wykonania budżetu województwa małopolskiego w latach 1999, 2001, 2003, 2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

1. BUDŻETY GMIN

W 2004 r. najistotniejszą pozycję w strukturze dochodów ogółem gmin stanowiła subwencja ogólna – 45,9%, oraz dochody własne – 43,3%, natomiast najmniejszy udział miały dotacje – 10,8%.

Na wielkość dochodów własnych wpływ mają głównie dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (w 2004 r. stanowiły 30,5% dochodów własnych). Udział dochodów z PIT w dochodach własnych w porównaniu do roku 2003 wzrósł o 5,7 punktu procentowego (zgodnie z nową ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego udziały gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych wzrosły z 27,6% do 35,72% w 2004 r.).

Wśród wszystkich gmin Województwa Małopolskiego najwyższą dynamiką dochodów ogółem (wzrost o 77%), dochodów własnych (wzrost o 180 %) i dochodów bez dotacji na jednego mieszkańca (kwota 1 951 zł) osiągnęła gmina Wierzchosławice, natomiast największy spadek dochodów ogółem i dochodów własnych w stosunku do 2003 r. odnotowała gmina Osiek (o 30%). Dochody ogółem gmin bez dotacji, przeliczone na 1 mieszkańca, wskazują na duże zróżnicowanie w poszczególnych gminach (najniższy dochód na 1 mieszkańca zanotowała gmina Mędrzechów – 1 086 zł, jest on o 44% niższy od najwyższego dochodu na 1 mieszkańca osiągniętego w gminach Małopolski).

Wydatki gmin w 2004 r. wzrosły w stosunku do 2003 r. o 9 %. Wydatki majątkowe były wyższe o 7% i stanowiły 18,3% wydatków ogółem (spadek o 0,3 punktu procentowego w odniesieniu do roku ubiegłego). Na wydatki bieżące gminy przeznaczyły o 9% środków więcej niż w roku poprzednim. Bardzo duży wzrost wydatków majątkowych w stosunku do roku 2003 odnotowała gmina Wietrzychowice (o 3 157%), natomiast spadek o 92% odnotowała gmina Tomice.

W 2004 r. liczba gmin, które odnotowały deficyt budżetowy wyniosła 104, czyli o 16 gmin mniej niż w 2003 r. Największą nadwyżką budżetową zamknęły się budżety gmin: Zakopane (5,7 mln zł) i Krynica (4,0 mln zł), natomiast największy deficyt budżetowy osiągnęła gmina Chrzanów (10,1 mln zł).

Tabela 115. Dynamika dochodów gmin oraz dochody na 1 mieszkańca w latach 1999, 2001, 2003, 2004

Lp.	Wyszczególnienie	1999			2001			2003			2004		Dynamika dochodów ogółem (9:7) w %	Dochody własne na 1 mieszkańca w 2004 r.
		Dochody ogółem w zł	Dochody własne w zł	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
1	Alwernia	12 246 554	6 934 827	13 822 104	7 302 517	15 580 490	7 860 642	16 226 437	8 572 476	104	680,0			
2	Andrychów	41 535 694	22 881 853	44 899 322	22 322 161	52 421 870	24 899 081	58 127 950	28 285 759	111	660,0			
3	Babice	8 051 175	3 853 256	9 342 151	4 235 846	10 223 838	3 764 604	12 350 494	5 628 485	121	647,5			
4	Biały Dunajec	6 979 114	1 880 906	7 684 622	2 078 103	8 686 071	2 115 562	9 801 478	2 703 778	113	400,4			
5	Biecz	15 011 808	4 897 189	17 753 160	5 102 209	20 709 402	6 572 546	22 657 879	6 514 146	109	384,3			
6	Biskupice	7 999 384	2 952 212	9 144 502	3 129 927	10 541 312	3 352 400	11 990 531	3 933 328	114	459,4			
7	Bobowa	8 808 216	1 645 803	10 606 747	1 937 450	13 066 171	2 061 835	15 976 788	4 162 822	122	458,0			
8	Bochnia g.	16 698 480	6 348 650	18 763 602	5 889 063	23 465 304	8 494 563	25 143 125	7 879 987	107	433,1			
9	Bochnia m.	30 310 387	20 096 879	39 944 299	24 923 117	40 374 600	25 982 772	45 871 338	31 810 723	114	1 080,7			
10	Bolesław (pow. dąb.)	2 760 738	732 540	13 924 237	9 320 951	3 498 038	833 596	4 083 220	968 616	117	333,8			
11	Bolesław (pow. olk.)	11 212 929	7 467 554	3 712 600	928 465	12 749 721	8 512 632	14 783 238	10 168 995	116	1293,1			
12	Borzęcin	8 492 035	2 880 195	10 152 652	3 058 199	11 247 494	3 849 601	12 569 322	4 385 758	112	519,3			
13	Brzesko	34 796 779	19 103 869	42 934 877	24 297 658	46 893 958	26 407 992	58 144 174	36 704 103	124	1 037,1			
14	Brzeszcze	27 364 891	17 956 096	31 487 379	18 036 397	28 212 219	17 609 149	37 476 894	27 008 190	133	1 251,6			
15	Brzeźnica	9 861 462	3 993 240	11 319 367	3 882 381	12 831 622	3 873 978	14 455 968	4 829 920	113	479,4			
16	Budzów	7 555 232	1 755 290	12 202 679	4 292 627	11 823 736	2 745 680	11 546 382	1 971 016	98	240,1			
17	Bukowina Tatrzańska	11 727 374	3 263 199	14 360 609	3 676 625	16 711 780	4 546 739	18 887 524	5 629 714	113	460,0			
18	Bukowno	18 194 392	14 302 647	16 504 113	11 834 262	18 916 677	13 976 407	18 360 522	13 707 253	97	1 270,1			
19	Bystra-Siódzina	5 990 495	1 726 251	7 242 118	1 879 493	8 606 470	1 695 667	9 806 925	2 154 836	114	337,0			
20	Charsznica	7 701 047	3 375 155	9 047 037	2 747 945	10 200 001	3 720 006	10 300 466	3 409 666	101	435,6			
21	Chełmek	13 419 310	6 989 569	15 328 509	7 467 529	16 239 275	8 084 980	18 937 949	11 339 480	117	883,7			
22	Chełmiec	22 955 769	6 786 050	28 620 784	8 112 189	33 822 964	9 516 303	37 270 271	10 699 167	110	450,0			
23	Chrzanów	52 445 944	33 716 035	60 816 470	36 619 205	67 671 683	43 357 733	70 051 067	46 293 242	104	922,2			
24	Ciężkowice	10 595 926	2 467 273	13 370 039	3 494 556	16 103 237	4 334 762	16 493 981	3 653 939	102	330,0			
25	Czarny Dunajec	17 894 554	4 735 487	22 507 383	6 447 371	25 770 780	6 151 227	29 517 391	6 382 457	115	304,5			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
26	Czchów	10 108 700	2 959 283	11 897 249	3 465 712	15 120 373	5 987 086	17 546 442	6 182 226	116	678,5
27	Czemichów	14 269 442	6 236 084	14 531 876	5 603 639	16 298 508	5 920 031	16 732 984	5 822 518	103	455,3
28	Czorsztyń	6 796 008	2 601 708	8 051 225	3 274 167	10 644 921	4 514 051	11 449 950	4 547 031	108	638,1
29	Dąbrowa Tarnowska	20 275 230	8 268 741	22 382 191	7 786 414	25 055 441	9 013 254	27 053 529	9 531 867	108	472,6
30	Dębno	12 953 724	3 563 921	15 013 515	3 698 291	18 347 388	4 335 546	20 923 183	6 064 680	114	436,5
31	Dobczyce	13 412 151	6 960 039	16 998 240	9 017 603	20 957 831	12 210 552	25 504 026	15 799 492	122	1 149,0
32	Dobra	8 768 684	2 192 410	10 348 558	2 340 379	13 695 625	4 218 086	14 467 828	4 044 251	106	432,7
33	Drwinia	6 412 595	2 552 741	7 331 016	2 736 121	9 032 715	3 784 087	8 746 446	2 800 951	97	443,5
34	Gdów	15 824 764	7 203 463	18 088 986	6 876 409	20 772 108	7 295 542	23 374 932	8 245 616	113	512,4
35	Gnojnik	6 842 511	1 601 203	8 450 988	2 219 358	9 392 491	2 129 231	10 463 892	2 576 460	111	358,2
36	Gołcza	6 385 621	2 813 612	7 087 101	2 152 044	8 279 148	2 659 603	8 819 762	2 797 734	107	438,6
37	Gołnice g.	15 394 273	4 065 759	17 579 867	4 838 259	21 537 035	6 402 984	23 674 960	6 472 662	110	404,2
38	Gołnice m.	33 445 437	20 833 273	38 624 150	23 217 523	42 079 911	26 097 982	47 178 155	31 314 029	112	1 092,8
39	Gręboszów	3 699 444	1 177 851	4 553 728	1 102 997	4 848 855	1 340 556	5 021 473	1 117 840	104	308,6
40	Gromnik	8 131 087	1 772 583	16 936 347	7 215 184	11 493 993	1 823 013	12 359 698	1 902 758	108	228,0
41	Gródek nad Dunajcem	11 742 992	3 334 798	10 357 283	1 720 302	16 414 145	8 992 963	16 469 130	8 435 515	100	956,5
42	Grybów g.	22 831 839	5 113 803	8 117 883	2 567 696	30 281 621	6 507 919	9 034 489	2 511 811	30	311,3
43	Grybów m.	6 819 630	2 056 137	25 947 448	6 203 308	8 456 527	2 432 485	34 030 257	6 873 813	402	408,2
44	Igołomia-Wawrzeńczyce	6 559 865	2 423 284	8 678 724	2 802 614	9 626 609	2 846 333	9 913 037	3 189 384	103	417,3
45	Iwanowice	8 288 363	3 323 878	8 845 146	3 121 343	11 750 948	4 319 418	11 053 648	3 292 181	94	402,6
46	Iwkowa	5 541 872	1 160 974	6 319 271	1 506 210	8 603 664	2 380 050	8 595 962	2 085 357	100	347,2
47	Jablonka	16 004 971	4 552 722	18 598 845	4 693 950	21 691 767	4 780 290	25 442 769	5 693 046	117	340,3
48	Jerzmanowice-Przebinia	9 287 472	3 148 780	11 016 274	3 441 379	13 279 961	3 330 879	15 128 221	5 129 059	114	494,4
49	Jodłownik	10 176 206	2 147 806	9 691 273	1 709 800	11 755 508	2 597 369	13 218 113	3 484 130	112	433,3
50	Jordanów g.	9 825 529	2 535 755	7 136 885	3 819 283	14 660 902	3 483 777	15 711 774	3 995 805	107	384,8
51	Jordanów m.	6 228 313	3 126 136	11 815 385	2 609 250	9 211 026	5 235 250	7 419 244	4 156 888	81	817,0
52	Kalwaria Zebrzydowska	17 129 804	8 128 309	23 373 152	11 579 491	22 679 502	9 757 760	25 213 177	10 534 328	111	551,0
53	Kamienica	7 076 839	1 641 601	8 782 589	2 396 242	11 944 541	3 681 840	12 739 475	3 129 841	107	434,0
54	Kamionka Wielka	8 395 206	1 938 891	11 737 117	3 924 002	12 026 886	2 855 484	13 773 361	3 370 732	115	373,1
55	Kęty	35 535 495	20 242 512	40 791 599	22 809 175	42 426 550	23 279 169	48 011 618	28 723 843	113	858,3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
56	Klucze	17 191 784	9 496 017	19 539 830	10 835 484	21 966 989	12 501 558	22 630 565	12 675 345	103	847,3
57	Kłaj	11 902 746	5 764 427	12 885 856	6 184 431	16 669 370	8 540 121	14 496 588	6 160 070	87	632,6
58	Kocmyrzów-Luborzyca	10 833 188	5 083 438	12 448 198	5 179 220	14 472 616	5 212 390	17 157 236	6 098 852	119	471,6
59	Koniusza	8 504 595	3 099 974	10 220 806	3 217 489	12 915 530	4 744 143	11 633 017	3 989 905	90	462,7
60	Korzenna	13 930 256	2 848 758	17 437 963	2 867 723	18 651 087	3 481 127	20 018 536	3 454 118	107	260,0
61	Koszyce	5 581 041	2 004 576	7 093 186	2 332 351	7 495 656	2 104 380	8 082 266	2 432 515	108	424,7
62	Kościelisko	6 890 753	2 992 274	8 491 870	3 711 974	9 253 939	3 905 349	11 428 713	4 660 325	124	587,3
63	Kozłów	4 276 445	1 571 503	4 859 259	1 350 252	5 816 699	1 623 639	6 325 088	1 764 624	109	348,5
64	Krościenko n. Dunajcem	6 873 672	2 651 360	7 063 477	2 120 200	8 884 190	2 751 184	9 170 254	2 904 434	103	457,5
65	Krynica	27 911 543	19 779 189	27 825 863	15 342 083	28 968 462	18 525 157	36 366 645	23 286 746	126	1 362,2
66	Krzyszowice	29 700 663	16 635 717	34 288 197	18 824 313	36 737 575	19 900 332	40 907 069	23 498 913	111	748,7
67	Książ Wielki	6 043 806	2 898 886	6 990 020	2 974 866	8 083 915	3 267 359	7 985 565	3 112 234	99	554,0
68	Lanckorona	5 758 501	2 112 450	8 278 114	2 440 164	8 600 914	3 404 973	8 638 940	3 115 244	100	538,2
69	Laskowa	7 458 026	1 390 815	9 672 168	2 220 525	12 181 589	4 335 413	11 571 821	2 368 696	95	322,5
70	Libiąż	25 954 611	17 175 938	27 650 531	17 390 887	28 623 756	16 991 744	32 466 388	20 933 974	113	910,9
71	Limanowa g.	20 378 507	4 884 579	24 354 709	6 234 960	30 104 425	8 216 894	27 894 306	16 525 937	93	384,6
72	Limanowa m	17 369 512	9 552 000	20 908 886	11 444 554	25 692 201	14 756 210	33 378 390	8 704 417	130	1136,3
73	Lipinki	7 581 665	1 862 721	8 336 174	2 240 300	9 462 697	2 785 011	10 814 947	3 752 664	114	549,9
74	Lipnica Murowana	5 799 058	1 362 733	6 665 787	1 442 888	7 875 195	1 781 622	8 313 801	1 819 732	106	333,5
75	Lipnica Wielka	10 983 531	1 814 385	8 598 936	2 098 293	8 975 471	1 231 142	10 291 551	1 904 394	115	341,9
76	Lisia Góra	12 442 232	3 235 716	14 950 480	3 542 140	19 235 412	5 374 072	20 234 266	5 532 505	105	410,4
77	Liszki	14 457 176	5 998 625	15 736 942	6 531 601	20 251 472	8 510 064	20 249 721	7 421 771	100	485,8
78	Lubień	8 012 155	1 940 090	11 070 554	2 177 873	11 810 813	2 141 462	13 309 115	3 049 215	113	333,3
79	Łabowa	5 531 357	1 488 708	7 002 000	1 889 905	7 880 036	1 939 554	8 851 914	2 183 845	112	426,8
80	Łapanów	7 685 544	2 486 549	8 878 373	3 103 228	10 224 827	3 026 212	12 000 608	3 653 617	117	493,8
81	Łapsze Niżne	9 059 651	2 598 674	10 962 431	4 070 367	11 707 272	5 382 061	13 320 477	5 380 699	114	614,1
82	Łącko	15 990 934	3 944 826	19 439 105	4 340 664	22 637 722	6 086 257	23 358 066	5 088 458	103	347,2
83	Łososina Dolna	10 940 204	3 328 786	13 460 903	3 555 893	13 194 375	3 448 799	16 003 268	5 471 041	121	565,4
84	Łukowica	10 272 773	2 261 335	12 818 440	2 245 400	15 638 113	4 353 546	15 107 870	2 551 239	97	279,2
85	Łużna	8 483 338	2 103 938	8 727 383	1 956 860	11 568 741	3 093 767	12 320 291	2 662 045	106	328,9
86	Maków Podhalański	14 625 983	6 675 001	20 013 725	7 800 211	20 214 681	9 071 653	21 795 111	8 568 286	108	541,5

ŚRODOWISKO GOSPODARCZE: II. Budżety jednostek samorządu terytorialnego

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
87	Mędrzechów	3 491 927	923 987	4 063 703	902 613	4 445 110	1 068 384	4 655 463	995 576	105	273,4
88	Michałowice	6 609 116	2 979 112	7 888 226	3 298 817	9 262 270	3 554 652	10 439 798	4 294 993	113	577,5
89	Miechów	18 331 111	9 497 284	20 553 620	9 704 314	23 444 091	11 076 287	25 434 102	12 260 099	108	608,9
90	Mogilany	11 344 678	5 506 661	13 674 569	6 872 783	17 411 591	9 370 015	17 050 709	8 091 616	98	757,0
91	Moszczenica	4 481 502	1 094 319	5 433 447	1 241 827	6 855 717	1 977 830	6 826 757	1 280 215	100	271,9
92	Miszana Dolna g.	7 717 134	3 312 165	7 943 580	3 758 591	10 146 684	4 565 478	26 814 573	6 094 606	264	374,7
93	Miszana Dolna m.	15 515 039	3 226 104	17 546 232	3 792 692	23 497 615	6 761 060	11 665 223	5 652 793	50	762,8
94	Mucharz	4 115 354	1 854 660	4 553 533	1 869 252	5 505 405	1 989 013	5 898 464	2 211 988	107	579,2
95	Muszyna	15 159 262	7 406 747	16 765 018	9 106 105	22 830 499	15 544 373	19 827 124	10 277 724	87	926,1
96	Mysłenice	39 983 961	22 417 074	44 410 192	22 539 259	50 584 144	26 236 326	59 672 141	30 276 781	118	750,0
97	Nawojowa	7 506 156	1 968 081	9 970 353	3 113 605	11 624 763	3 743 647	11 878 007	2 921 936	102	390,7
98	Niedźwiedź	8 179 521	1 835 706	8 481 943	2 284 082	11 424 716	4 046 809	12 241 525	3 019 835	107	450,3
99	Niepołomice	31 232 760	19 705 378	34 158 432	20 567 339	41 864 055	26 338 738	40 643 106	22 704 918	97	1 044,1
100	Nowe Brzesko	5 672 596	2 590 332	6 408 007	2 320 057	8 564 765	3 631 837	7 180 826	1 972 325	84	342,0
101	Nowy Targ g.	22 043 822	5 584 311	24 171 578	5 822 136	27 764 246	5 885 834	48 965 603	30 840 730	176	301,7
102	Nowy Targ m.	34 747 517	23 186 112	42 187 237	26 171 711	42 828 242	26 336 660	31 165 233	6 583 526	73	925,7
103	Nowy Wiśnicz	11 200 970	3 426 026	13 822 830	3 910 426	16 523 427	4 724 500	17 463 306	5 087 323	106	398,2
104	Ochothnica Dolna	7 940 658	1 955 754	9 481 853	1 677 180	13 564 883	4 266 161	12 992 093	2 336 349	96	296,3
105	Olesno	7 803 748	1 542 141	8 827 800	1 494 280	9 314 191	1 884 442	10 522 629	2 287 494	113	299,2
106	Olkusz	51 426 573	31 308 562	58 312 307	33 975 853	62 086 980	37 370 543	67 497 648	42 510 619	109	842,6
107	Osiek	5 710 960	2 427 990	7 115 823	2 565 999	15 003 198	8 583 292	10 456 998	3 912 254	70	502,9
108	Oświęcim g.	16 603 514	10 019 125	27 699 927	19 401 607	20 447 878	11 161 519	23 176 553	13 548 804	113	827,2
109	Oświęcim m.	68 663 235	51 319 658	70 115 537	47 251 601	70 465 552	49 071 362	75 099 638	52 956 433	107	1 282,5
110	Patecznica	3 856 881	1 422 177	4 243 165	1 092 307	5 236 607	2 042 011	5 322 878	1 716 047	102	463,4
111	Pcim	10 009 610	3 460 562	11 045 589	2 930 089	13 562 447	3 585 217	14 840 311	3 563 548	109	350,1
112	Piwniczna	11 848 366	4 543 343	14 126 037	5 184 073	16 510 614	6 622 314	17 346 356	6 635 940	105	643,3
113	Pleśna	11 433 825	3 301 321	12 516 119	3 295 032	14 630 320	3 237 571	17 268 848	4 047 983	118	354,0
114	Podegrodzie	11 202 341	2 723 650	13 486 647	2 666 271	18 521 787	5 846 654	17 176 939	3 809 411	93	333,8
115	Polanka Wielka	3 913 232	1 996 444	4 559 219	2 052 901	5 548 755	2 290 941	6 647 846	3 308 070	120	800,6
116	Poronin	9 125 729	2 647 286	11 417 879	3 440 097	13 173 039	4 117 213	14 263 067	3 825 403	108	361,8
117	Proszowice	16 938 999	7 702 652	18 064 130	8 201 419	19 586 641	7 487 765	21 823 276	8 703 658	111	533,3
118	Przeciszów	5 892 572	2 480 078	7 924 452	3 449 331	8 880 549	3 533 378	9 386 441	3 936 869	106	589,0
119	Raba Wyżna	11 570 366	2 801 677	14 230 662	3 119 756	17 743 196	4 349 839	18 230 095	3 864 027	103	289,5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
120	Rabka - Zdrój	16 697 429	8 312 204	19 969 345	9 161 980	21 428 365	9 783 870	24 772 962	11 301 803	116	658,6
121	Raciechowice	7 089 014	2 125 895	8 702 741	2 323 233	10 376 411	3 400 478	9 918 325	2 421 867	96	406,1
122	Raclawice	2 219 492	867 267	2 804 836	875 761	3 917 777	1 422 553	4 163 521	1 163 687	106	453,1
123	Radgoszcz	7 768 339	2 290 281	8 456 898	1 347 180	12 242 797	3 518 693	11 516 776	1 916 330	94	264,0
124	Radłów	9 158 403	3 119 600	11 051 532	3 635 036	13 165 951	4 282 133	13 651 554	4 350 759	104	448,1
125	Radziemice	2 958 519	1 328 099	3 766 258	1 442 427	4 167 990	1 388 552	4 828 832	1 523 799	116	441,2
126	Ropa	4 780 763	1 192 920	5 675 912	1 251 525	7 646 002	1 558 732	8 062 694	1 418 208	105	281,2
127	Ryglice	10 231 250	2 446 940	12 545 123	2 451 527	14 428 918	2 972 105	16 210 911	3 363 125	112	295,1
128	Rytko	4 469 294	1 429 109	6 819 418	1 221 594	5 511 730	1 536 741	6 435 136	2 136 846	117	587,4
129	Rzeplennik Strzyżewski	6 900 783	1 282 087	8 327 586	2 158 734	8 822 816	1 614 401	9 730 925	1 807 118	110	264,2
130	Rzezawa	10 589 687	3 379 522	12 074 644	3 520 112	17 948 124	7 282 658	15 526 261	4 170 000	87	402,2
131	Sękowa	5 717 249	2 103 749	6 772 322	2 243 312	7 851 848	2 523 138	8 070 594	2 380 966	103	499,6
132	Siepraw	7 261 607	2 969 473	8 564 082	3 119 591	11 166 380	4 527 691	12 077 053	4 863 910	108	636,1
133	Skala	8 958 970	4 033 258	11 322 479	5 318 935	12 952 492	5 722 852	13 218 621	5 956 909	102	627,2
134	Skawina	43 656 701	26 732 875	52 597 055	31 154 808	58 673 424	35 681 285	63 997 296	40 072 715	109	972,2
135	Skrzyszów	12 363 063	4 543 776	14 576 293	4 592 163	17 964 995	6 189 851	20 520 392	7 487 491	114	582,5
136	Staboszów	3 326 594	1 070 116	3 496 692	1 140 827	4 275 849	1 337 293	4 905 213	1 528 169	115	394,8
137	Stomniki	13 758 673	6 127 929	16 373 659	6 485 326	18 664 094	6 241 960	20 082 886	7 410 599	108	545,7
138	Stąpnice	6 047 583	789 776	6 536 573	1 049 065	7 980 949	1 190 212	9 367 185	1 469 517	117	252,9
139	Spytkowo (pow. nowotarski)	4 810 327	1 041 440	7 720 102	1 895 556	5 892 987	2 273 202	6 857 838	2 640 126	116	665,2
140	Spytkowo (pow. wadowicki)	8 301 307	3 032 832	10 416 528	3 407 948	12 167 827	3 578 662	13 592 173	4 694 779	112	504,2
141	Stary Sącz	21 824 675	7 242 760	24 592 953	8 163 534	27 910 358	8 591 978	32 490 142	9 768 953	116	446,1
142	Stryszawa	11 462 216	3 921 243	13 996 342	4 356 489	15 020 713	4 256 324	16 719 723	5 571 719	111	477,9
143	Stryszów	6 167 597	1 862 082	8 086 296	2 445 310	8 981 562	2 899 804	9 780 103	3 032 280	109	453,3
144	Sucha Beskidzka	10 607 725	6 751 372	11 680 144	6 778 112	13 115 675	8 169 086	14 689 035	9 485 458	112	978,2
145	Sułkowice	13 139 111	5 215 881	16 144 855	5 663 033	17 728 324	6 095 282	19 325 110	6 288 630	109	463,7
146	Sułoszowa	6 275 777	2 231 363	6 648 981	2 014 192	8 685 399	2 776 126	9 607 330	3 604 524	111	610,5
147	Szaflary	9 360 555	2 958 556	10 453 177	2 781 322	12 181 527	2 927 710	15 015 525	4 073 256	123	405,7
148	Szczawnica	7 628 485	4 431 876	9 009 618	4 714 063	9 880 148	5 085 459	10 983 897	5 482 885	111	751,2
149	Szczucin	14 304 646	4 077 214	16 096 463	4 604 436	20 434 545	7 111 351	22 991 695	7 448 312	113	555,7
150	Szczurowa	9 319 669	3 153 246	11 199 463	3 218 600	13 127 118	4 394 667	14 213 546	4 607 310	108	468,5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
151	Szerzyny					10 406 015	1 604 641	11 851 057	2 748 618	114	332,7	
152	Świątynki Górne	9 210 486	4 402 826	10 869 104	4 985 281	12 113 508	5 365 565	12 525 676	5 604 485	103	655,9	
153	Tarnów	19 002 126	9 820 298	22 402 735	11 177 033	26 569 695	12 837 754	33 025 444	16 084 437	124	717,0	
154	Tokarnia	8 103 663	2 194 863	9 220 554	2 188 751	11 095 090	2 487 784	11 345 211	2 257 172	102	282,3	
155	Tomice	6 337 983	2 426 510	7 493 530	2 624 799	9 811 822	3 925 443	9 690 718	3 222 324	99	451,9	
156	Trzciana	5 517 199	1 309 775	6 663 313	1 751 413	7 658 351	1 792 518	8 181 896	2 340 896	107	465,6	
157	Trzebinia	41 515 931	28 282 384	53 309 844	37 233 415	54 712 568	38 724 982	58 726 396	43 321 988	107	1 269,3	
158	Trzyciąż	7 141 022	2 595 779	8 024 576	2 572 869	7 935 224	2 007 818	9 171 002	2 330 033	116	325,5	
159	Tuchów	17 079 783	5 528 023	21 839 065	5 293 625	23 218 541	7 460 744	24 536 421	7 297 531	106	414,5	
160	Tymbark	7 007 814	2 430 358	8 485 241	3 282 767	9 339 775	3 953 329	10 025 636	3 555 949	107	579,9	
161	Uście Gorlickie	8 400 236	2 341 257	10 307 435	3 121 688	12 969 852	5 282 197	13 327 829	3 679 427	103	588,2	
162	Wadowice	38 957 671	23 019 071	46 714 613	25 887 132	47 142 808	26 452 449	58 014 204	36 253 751	123	971,0	
163	Wieliczka	44 697 484	25 717 895	49 462 705	28 069 391	57 721 267	30 932 283	61 331 622	31 066 290	106	662,4	
164	Wielka Wieś	7 814 150	4 456 192	8 571 486	4 179 500	9 822 302	5 330 345	11 860 647	6 816 666	121	748,7	
165	Wieprz	11 123 434	4 364 976	13 359 239	4 953 270	14 686 961	4 939 883	16 175 989	6 059 707	110	528,9	
166	Wierzchosławice	9 829 772	4 044 626	11 397 594	4 769 093	12 405 238	4 786 512	21 963 937	13 389 769	177	1 268,1	
167	Wietrzychowice	4 387 196	1 105 097	4 716 432	1 248 180	5 203 922	1 142 628	5 828 277	1 542 869	112	364,7	
168	Wiśniowa	6 789 266	2 251 069	8 514 400	2 970 443	10 118 363	2 960 091	10 638 868	3 269 896	105	485,7	
169	Wojnicz	11 539 021	3 337 365	14 576 721	4 467 257	16 787 996	4 368 039	19 047 013	6 043 900	113	467,2	
170	Wolbrom	27 994 672	16 240 352	25 878 183	12 742 417	29 223 806	13 766 461	31 357 757	15 280 710	107	651,5	
171	Zabierzów	22 365 475	13 755 345	28 332 315	17 347 886	27 614 162	15 603 921	31 374 115	18 793 312	114	854,2	
172	Zakliczyn	14 617 552	4 111 796	14 198 329	3 593 410	16 815 711	4 134 494	17 220 683	4 223 721	102	346,8	
173	Zakopane	42 203 221	25 358 545	45 669 214	33 091 806	53 636 303	40 582 126	56 759 150	43 617 127	106	1 568,8	
174	Zator	9 382 705	4 713 109	13 519 776	5 288 857	13 588 101	6 822 967	13 479 382	5 890 402	99	654,0	
175	Zawoja	8 878 179	3 021 809	9 994 769	3 240 722	11 702 661	3 344 398	13 805 738	4 362 296	118	496,6	
176	Zembrzyce	5 396 158	2 176 805	8 019 747	3 067 337	7 589 020	2 692 832	8 454 331	3 083 208	111	557,3	
177	Zielonki	17 949 952	12 601 336	16 232 259	9 133 105	25 398 693	17 750 546	22 322 639	11 729 058	88	770,1	
178	Żabno	17 665 541	6 238 590	21 076 817	7 869 222	22 264 620	7 863 234	26 124 016	9 909 479	117	525,9	
179	Żegocina	6 294 279	2 242 797	7 322 053	1 521 923	9 201 716	2 802 841	9 697 780	2 320 292	105	475,4	
Srednia dla wszystkich gmin w Województwie											109	562,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2004 r.

Tabela 116. Dochody gmin (w zł) – dynamika dochodów ogółem w 2001 r.

Lp.	Wyszczególnienie	2000		2001		Dynamika dochodów ogółem w % (5:3)
		Dochody ogółem	Dochody własne	Dochody ogółem	Dochody własne	
I	Gminy o najwyższej dynamice dochodów ogółem w 2001 r.					
1	Spytkowice (pow. nowotarski)	4 679 334	1 417 149	7 720 102	1 895 556	165
2	Gródek nad Dunajcem	10 326 498	2 915 388	16 936 347	7 215 184	164
3	Oświęcim g.	17 091 517	9 148 338	27 699 927	19 401 607	162
4	Rytro	4 324 755	1 150 975	6 819 418	1 221 594	158
5	Budzów	8 336 921	1 606 308	12 202 679	4 292 627	146
6	Zembrzyce	5 899 438	2 036 882	8 019 747	3 067 337	136
7	Zator	10 000 385	4 579 508	13 519 776	5 288 857	135
8	Lanckorona	6 205 640	2 139 868	8 278 114	2 440 164	133
9	Kamionka Wielka	8 945 648	1 993 538	11 737 117	3 924 002	131
10	Muszyna	12 903 312	6 572 427	16 765 018	9 106 105	130
II	Gminy o najniższej dynamice dochodów ogółem w 2001 r.					
1	Ropa	5 982 719	1 847 984	5 675 912	1 251 525	95
2	Iwanowice	9 431 598	3 353 167	8 845 146	3 121 343	94
3	Wierzchosławice	12 292 963	4 964 198	11 397 594	4 769 093	93
4	Mszana Dolna m.	8 580 385	4 104 439	7 943 580	3 758 591	93
5	Radłów	12 147 534	4 502 315	11 051 532	3 635 036	91
6	Bukowno	18 196 855	14 133 379	16 504 113	11 834 262	91
7	Moszczenica	6 032 286	1 656 748	5 433 447	1 241 827	90
8	Książ Wielki	8 314 050	2 461 936	6 990 020	2 974 866	84
9	Lipnica Wielka	12 521 528	1 329 171	8 598 936	2 098 293	69
10	Krościenko nad Dunajcem	10 828 041	2 752 872	7 063 447	2 120 200	65
III	Średnia dla wszystkich gmin Województwa w 2001r.					
						110

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2001 r.

Tabela 117. Dochody gmin (w zł) – dynamika dochodów ogółem w 2003 r.

Lp.	Wyszczególnienie	2002		2003		Dynamika dochodów ogółem w % (5:3)
		Dochody ogółem	Dochody własne	Dochody ogółem	Dochody własne	
I	Gminy o najwyższej dynamice dochodów ogółem w 2003 r.					
1	Osiek	9 325 296	3 314 524	15 003 198	8 583 292	161
2	Zielonki	16 600 480	9 267 760	25 398 693	17 750 546	153
3	Nowe Brzesko	6 674 080	2 065 238	8 564 765	3 631 837	128
4	Laskowa	9 602 865	2 110 270	12 181 589	4 335 413	127
5	Ochotnica Dolna	10 716 824	2 088 641	13 564 883	4 266 161	127
6	Koniusza	10 237 337	2 916 379	12 915 530	4 744 143	126
7	Rzezawa	14 409 840	4 462 771	17 948 124	7 282 658	125
8	Radgoszcz	10 155 787	1 927 091	12 242 797	3 518 693	121
9	Olesno	7 748 377	1 706 259	9 314 191	1 884 442	120
10	Mszana Dolna g.	19 573 777	3 553 610	23 497 615	6 761 060	120
II	Gminy o najniższej dynamice dochodów ogółem w 2003 r.					
1	Rytko	8 120 441	4 429 785	5 511 730	1 536 741	68
2	Koszyce	10 665 515	2 519 476	7 495 656	2 104 380	70
3	Muszyna	29 441 793	19 862 349	22 830 499	15 544 373	78
4	Brzeszcze	34 102 243	21 008 331	28 212 219	17 609 149	83
5	Zembrzyce	8 753 320	4 073 948	7 589 020	2 692 832	87
6	Wierzchosławice	13 868 706	6 394 721	12 405 238	4 786 512	89
7	Żabno	24 786 442	9 964 671	22 264 620	7 863 234	90
8	Bolestaw (pow.olkuski)	14 119 661	9 694 845	12 749 721	8 512 632	90
9	Lipnica Wielka	9 901 778	2 606 342	8 975 471	1 231 142	91
10	Zabierzów	30 373 743	18 764 712	27 614 162	15 603 921	91
III	Średnia dla wszystkich gmin Województwa w 2003 r.					104

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2003 r.

Tabela 118. Dochody gmin (w zł) – dynamika dochodów ogółem w 2004 r.

Lp.	Wyszczególnienie	2003		2004		Dynamika dochodów ogółem w % (5:3)
		Dochody ogółem	Dochody własne	Dochody ogółem	Dochody własne	
I	Gminy o najwyższej dynamice dochodów ogółem w 2004 r.					
1	Wierzchosławice	12 405 238	4 786 512	21 963 937	13 389 769	177
2	Brzeszcze	28 212 219	17 609 149	37 476 894	27 008 190	133
3	Krynica	28 968 462	18 525 157	36 366 645	23 286 746	126
4	Tarnów g.	26 569 695	12 837 754	33 025 444	16 084 437	124
5	Brzesko	46 893 958	26 407 992	58 144 174	36 704 103	124
6	Kościelisko	9 253 939	3 905 349	11 428 713	4 660 325	124
7	Szaflary	12 181 527	2 927 710	15 015 525	4 073 256	123
8	Wadowice	47 142 808	26 452 449	58 014 204	36 253 751	123
9	Bobowa	13 066 171	2 061 835	15 976 788	4 162 822	122
10	Dobczyce	20 957 831	12 210 552	25 504 026	15 799 492	122
II	Gminy o najniższej dynamice dochodów ogółem w 2004 r.					
1	Osiek	15 003 198	8 583 292	10 456 998	3 912 254	70
2	Jordanów m.	9 211 026	5 235 250	7 419 244	4 156 888	81
3	Nowe Brzesko	8 564 765	3 631 837	7 180 826	1 972 325	84
4	Rzezawa	17 948 124	7 282 658	15 526 261	4 170 000	87
5	Muszyna	22 830 499	15 544 373	19 827 124	10 277 724	87
6	Kłaj	16 669 370	8 540 121	14 496 588	6 160 070	87
7	Zielonki	25 398 693	17 750 546	22 322 639	11 729 058	88
8	Koniusza	12 915 530	4 744 143	11 633 017	3 989 905	90
9	Podegrodzie	18 521 787	5 846 654	17 176 939	3 809 411	93
10	Iwanowice	11 750 948	4 319 418	11 053 648	3 292 181	94
III	Średnia dla wszystkich gmin Województwa w 2004 r.					
						109

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2004 r.

Tabela 119. Gminy o najwyższych i najniższych dochodach bez dotacji na 1 mieszkańca w 1999 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Dochody ogółem w zł	Dotacje w zł	Dochody (3 - 4) w zł	Liczba ludności	Kwota w zł/1 mieszkańca (5:6)
I	Gminy o najwyższych dochodach na 1 mieszkańca					
1	Lipnica Wielka	10 983 531	551 875	10 431 656	5 425	1 922,9
2	Sławków	13 351 024	1 068 996	12 282 028	6 989	1 757,3
3	Bukowno	18 194 392	883 490	17 310 902	10 499	1 648,8
4	Oświęcim m.	68 663 235	5 899 879	62 763 356	43 586	1 440,0
5	Krynica	27 911 543	1 781 265	26 130 278	18 172	1 437,9
6	Niepołomice	31 232 760	1 883 207	29 349 553	20 958	1 400,4
7	Bolesław (pow. olkuski)	11 212 929	581 796	10 631 133	7 873	1 350,3
8	Zielonki	17 949 952	1 131 833	16 818 119	13 094	1 284,4
9	Jordanów m.	6 228 313	633 366	5 594 947	4 810	1 163,2
10	Uście Gorlickie	8 400 236	1 088 714	7 311 522	6 363	1 149,1
II	Gminy o najniższych dochodach na 1 mieszkańca					
1	Słaboszów	3 332 744	518 892	2 813 852	4 085	688,8
2	Kozłów	4 276 445	441 542	3 834 903	5 190	738,9
3	Raławice	2 219 492	256 669	1 962 823	2 543	771,9
4	Igołomia-Wawrzeńczyce	6 560 173	560 384	5 999 789	7 751	774,1
5	Mędrzechów	3 491 927	646 557	2 845 370	3 643	781,1
6	Biecz	15 011 808	1 435 364	13 576 444	17 219	788,5
7	Mszana Dolna g.	15 515 038	3 034 296	12 480 742	15 802	789,8
8	Miechów	18 331 111	2 226 990	16 104 121	20 349	791,4
9	Czarny Dunajec	17 894 554	1 417 654	16 476 900	20 656	797,7
10	Radziemice	2 958 308	202 158	2 756 150	3 445	800,0
średnia na 1 mieszkańca dla wszystkich gmin w województwie						942,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 1999 r.

Tabela 120. Gminy o najwyższych i najniższych dochodach bez dotacji na 1 mieszkańca w 2001 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Dochody ogółem w zł	Dotacje w zł	Dochody (3 – 4) w zł	Liczba ludności	Kwota w zł/1 mieszkańca (5:6)
I	Gminy o najwyższych dochodach na 1 mieszkańca					
1	Muszyna	22 830 499	1 335 614	21 494 885	11072	1 941,4
2	Uście Gorlickie	12 969 852	1 078 167	11 891 685	6256	1 900,8
3	Osiek	15 003 198	543 000	14 460 198	7752	1 865,4
4	Zakopane	53 636 303	2 462 559	51 173 744	27900	1 834,2
5	Niepołomice	41 864 055	2 354 021	39 510 034	21647	1 825,2
6	Żegocina	9 201 716	536 751	8 664 965	4873	1 778,2
7	Gródek nad Dunajcem	16 414 145	1 359 020	15 055 125	8787	1 713,3
8	Jordanów m.	9 211 026	713 550	8 497 476	5078	1 673,4
9	Bukowno	18 916 677	796 672	18 120 005	10840	1 671,6
10	Rzezawa	17 948 124	904 155	17 043 969	10377	1 642,5
II	Gminy o najniższych dochodach na 1 mieszkańca					
1	Słaboszów	4 275 849	398 711	3 877 138	3902	993,6
2	Wielka Wieś	9 822 302	600 609	9 221 693	9011	1 023,4
3	Trzyciąż	7 935 224	538 483	7 396 741	7153	1 034,1
4	Miechów	23 444 091	2 447 042	20 997 049	20137	1 042,7
5	Kocmyrzów-Luborzyca	14 472 616	1 059 242	13 413 374	12851	1 043,8
6	Kozłów	5 816 699	420 578	5 396 121	5049	1 068,8
7	Bolesław (pow. dąbrowski)	3 498 038	360 071	3 137 967	2913	1 077,2
8	Krzeszowice	36 737 575	2 723 055	34 014 520	31439	1 081,9
9	Mędrzechów	4 445 110	465 386	3 979 724	3646	1 091,5
10	Babice	10 223 838	757 550	9 466 288	8662	1 092,9
średnia na 1 mieszkańca dla wszystkich gmin w województwie						1 281,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2001 r.

Tabela 121. Gminy o najwyższych i najniższych dochodach bez dotacji na 1 mieszkańca w 2003 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Dochody ogółem w zł	Dotacje w zł	Dochody (3 – 4) w zł	Liczba ludności	Kwota w zł/1 mieszkańca (5:6)
I	Gminy o najwyższych dochodach na 1 mieszkańca					
1	Muszyna	22 830 499	1 335 614	21 494 885	11072	1 941,4
2	Uście Gorlickie	12 969 852	1 078 167	11 891 685	6256	1 900,8
3	Osiek	15 003 198	543 000	14 460 198	7752	1 865,4
4	Zakopane	53 636 303	2 462 559	51 173 744	27900	1 834,2
5	Niepołomice	41 864 055	2 354 021	39 510 034	21647	1 825,2
6	Żegocina	9 201 716	536 751	8 664 965	4873	1 778,2
7	Gródek nad Dunajcem	16 414 145	1 359 020	15 055 125	8787	1 713,3
8	Jordanów m.	9 211 026	713 550	8 497 476	5078	1 673,4
9	Bukowno	18 916 677	796 672	18 120 005	10840	1 671,6
10	Rzezawa	17 948 124	904 155	17 043 969	10377	1 642,5
II	Gminy o najniższych dochodach na 1 mieszkańca					
1	Słaboszów	4 275 849	398 711	3 877 138	3902	993,6
2	Wielka Wieś	9 822 302	600 609	9 221 693	9011	1 023,4
3	Trzyciąż	7 935 224	538 483	7 396 741	7153	1 034,1
4	Miechów	23 444 091	2 447 042	20 997 049	20137	1 042,7
5	Kocmyrzów-Luborzycza	14 472 616	1 059 242	13 413 374	12851	1 043,8
6	Kozłów	5 816 699	420 578	5 396 121	5049	1 068,8
7	Bolesław (pow. dąbrowski)	3 498 038	360 071	3 137 967	2913	1 077,2
8	Krzeszowice	36 737 575	2 723 055	34 014 520	31439	1 081,9
9	Mędrzechów	4 445 110	465 386	3 979 724	3646	1 091,5
10	Babice	10 223 838	757 550	9 466 288	8662	1 092,9
średnia na 1 mieszkańca dla wszystkich gmin w województwie						1 281,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2003 r.

Tabela 122. Gminy o najwyższych i najniższych dochodach bez dotacji na 1 mieszkańca w 2004 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Dochody ogółem w zł	Dotacje w zł	Dochody (3 - 4) w zł	Liczba ludności	Kwota w zł/1 mieszkańca (5:6)
I	Gminy o najwyższych dochodach na 1 mieszkańca					
1	Wierzchosławice	21 963 937	1 357 529	20 606 408	10559	1 951,5
2	Krynica	36 366 645	3 145 818	33 220 827	17095	1 943,3
3	Zakopane	56 759 150	4 039 820	52 719 330	27803	1 896,2
4	Bolesław (pow.olkuski)	14 783 238	1 014 548	13 768 690	7864	1 750,9
5	Uście Gorlickie	13 327 829	2 395 459	10 932 370	6255	1 747,8
6	Limanowa m.	27 894 306	3 096 019	24 798 287	14544	1 705,1
7	Lipnica Wielka	10 291 551	852 937	9 438 614	5570	1 694,5
8	Żegocina	9 697 780	1 485 573	8 212 207	4881	1 682,5
9	Niepołomice	40 643 106	4 168 297	36 474 809	21745	1 677,4
10	Gródek nad Dunajcem	16 469 130	1 726 080	14 743 050	8819	1 671,7
II	Gminy o najniższych dochodach na 1 mieszkańca					
1	Mędrzechów	4 655 463	701 730	3 953 733	3642	1 085,6
2	Miechów	25 434 102	2 625 334	22 808 768	20136	1 132,7
3	Biecz	22 657 879	3 448 835	19 209 044	16952	1 133,1
4	Kocmyrzów-Luborzycza	17 157 236	2 453 004	14 704 232	12933	1 137,0
5	Nowe Brzesko	7 180 826	593 066	6 587 760	5767	1 142,3
6	Wieliczka	61 331 622	7 641 213	53 690 409	46897	1 144,9
7	Słaboszów	4 905 213	462 183	4 443 030	3871	1 147,8
8	Kozłów	6 325 088	458 011	5 867 077	5063	1 158,8
9	Trzyciąż	9 171 002	831 465	8 339 537	7158	1 165,1
10	Dąbrowa Tarnowska	27 053 529	3 489 290	23 564 239	20168	1 168,4
średnia na 1 mieszkańca dla wszystkich gmin w województwie						1 347,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2004 r.

Tabela 123. Dochody gmin (w zł) – dynamika dochodów własnych w 2001 r.

Lp.	Wyszczególnienie	2000		2001		Dynamika dochodów własnych w % (6:4)
		Dochody ogółem	Dochody własne	Dochody ogółem	Dochody własne	
I	Gminy o najw. wyższej dynamice dochodów własnych w 2001 r.					
1	Budzów	8 336 921	1 606 308	12 202 679	4 292 627	267
2	Gródek nad Dunajcem	10 326 498	2 915 388	16 936 347	7 215 184	247
3	Oświęcim g.	17 091 517	9 148 338	27 699 927	19 401 607	212
4	Kamionka Wielka	8 945 648	1 993 538	11 737 117	3 924 002	197
5	Nawojowa	7 975 938	1 709 987	9 970 353	3 113 605	182
6	Rzepiennik Strzyżewski	7 536 803	1 267 856	8 327 586	2 158 734	170
7	Lipnica Wilka	12 521 528	1 329 171	8 598 936	2 098 293	158
8	Łapsze Niższe	9 140 869	2 616 980	10 962 431	4 070 367	156
9	Zembrzyce	5 899 438	2 036 882	8 019 747	3 067 337	151
10	Kalwaria Zebrzydowska	18 369 849	8 226 752	23 373 152	11 579 491	141
II	Gminy o najniższej dynamice dochodów własnych w 2001 r.					
1	Czorsztyn	8 241 483	3 912 765	8 051 225	3 274 167	84
2	Raciechowice	8 735 547	2 855 811	8 702 241	2 323 233	81
3	Wielka Wieś	8 731 629	5 151 917	8 571 486	4 179 500	81
4	Radłów	12 147 534	4 502 315	11 051 532	3 635 036	81
5	Charsznica	8 695 358	3 439 621	9 047 037	2 747 945	80
6	Radgoszcz	8 328 751	1 711 144	8 456 898	1 347 180	79
7	Krościenko n. Dunajcem	10 828 041	2 752 872	7 063 477	2 120 200	77
8	Moszczenica	6 032 286	1 656 748	5 433 447	1 241 827	75
9	Jabłonka	18 931 558	6 330 386	18 598 845	4 693 950	74
10	Ropa	5 982 719	1 847 984	5 675 912	1 251 525	68
III	Średnia dla wszystkich gmin Województwa w 2001r.					109

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2001 r.

Tabela 124. Dochody gmin (w zł) – dynamika dochodów własnych w 2003 r.

Lp.	Wyszczególnienie	2002		2003		Dynamika dochodów własnych w % (6:4)
		Dochody ogółem	Dochody własne	Dochody ogółem	Dochody własne	
I	Gminy o najwyższej dynamice dochodów własnych w 2003 r.					
1	Osiek	9 325 296	3 314 524	15 003 198	8 583 292	259
2	Laskowa	9 602 865	2 110 270	12 181 589	4 335 413	205
3	Ochoznica Dolna	10 716 824	2 088 641	13 564 883	4 266 161	204
4	Pałecznicza	4 834 572	1 047 271	5 236 607	2 042 011	195
5	Zielonki	16 600 480	9 267 760	25 398 693	17 750 546	192
6	Mszana Dolna g.	19 573 777	3 553 610	23 497 615	6 761 060	190
7	Radgoszcz	10 155 787	1 927 091	12 242 797	3 518 693	183
8	Nowe Brzesko	6 674 080	2 065 238	8 564 765	3 631 837	176
9	Rzezawa	14 409 840	4 462 771	17 948 124	7 282 658	163
10	Koniusza	10 237 337	2 916 379	12 915 530	4 744 143	163
II	Gminy o najniższej dynamice dochodów własnych w 2003 r.					
1	Rytro	8 120 441	4 429 785	5 511 730	1 536 741	35
2	Lipnica Wielka	9 901 778	2 606 342	8 975 471	1 231 142	47
3	Zembrzyce	8 753 320	4 073 948	7 589 020	2 692 832	66
4	Gromnik	11 841 637	2 548 676	11 493 993	1 823 013	72
5	Wierzchosławice	13 868 706	6 394 721	12 405 238	4 786 512	75
6	Słopnice	8 043 890	1 554 332	7 980 949	1 190 212	77
7	Korzenna	19 156 017	4 460 943	18 651 087	3 481 127	78
8	Muszyna	29 441 793	19 862 349	22 830 499	15 544 373	78
9	Pcim	14 115 536	4 566 204	13 562 447	3 585 217	79
10	Lipinki	9 768 556	3 534 579	9 462 697	2 785 011	79
III	Średnia dla wszystkich gmin Województwa w 2003 r.					
						109

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2003 r.

Tabela 125. Dochody gmin (w zł) – dynamika dochodów własnych w 2004 r.

Lp.	Wyszczególnienie	2003		2004		Dynamika dochodów własnych w % (6:4)
		Dochody ogółem	Dochody własne	Dochody ogółem	Dochody własne	
I	Gminy o najwyższej dynamice dochodów własnych w 2004 r.					
1	Wierzchosławice	12 405 238	4 786 512	21 963 937	13 389 769	280
2	Bobowa	13 066 171	2 061 835	15 976 788	4 162 822	202
3	Szerzyny	10 406 015	1 604 641	11 851 057	2 748 618	171
4	Łososina Dolna	13 194 375	3 448 799	16 003 268	5 471 041	159
5	Lipnica Wielka	8 975 471	1 231 142	10 291 551	1 904 394	155
6	Jerzmanowice-Przegonia	13 279 961	3 330 879	15 128 221	5 129 059	154
7	Brzeszcze	28 212 219	17 609 149	37 476 894	27 008 190	153
8	Babice	10 223 838	3 764 604	12 350 494	5 628 485	150
9	Polanka Wielka	5 548 755	2 290 941	6 647 846	3 308 070	144
10	Lubień	11 810 813	2 141 462	13 309 115	3 049 215	142
II	Gminy o najniższej dynamice dochodów własnych w 2004 r.					
1	Osiek	15 003 198	8 583 292	10 456 998	3 912 254	46
2	Nowe Brzesko	8 564 765	3 631 837	7 180 826	1 972 325	54
3	Radgoszcz	12 242 797	3 518 693	11 516 776	1 916 330	54
4	Laskowa	12 181 589	4 335 413	11 571 821	2 368 696	55
5	Ochotnica Dolna	13 564 883	4 266 161	12 992 093	2 336 349	55
6	Rzezawa	17 948 124	7 282 658	15 526 261	4 170 000	57
7	Łukowica	15 638 113	4 353 546	15 107 870	2 551 239	59
8	Moszczenica	6 855 717	1 977 830	6 826 757	1 280 215	65
9	Podegrodzie	18 521 787	5 846 654	17 176 939	3 809 411	65
10	Zielonki	25 398 693	17 750 546	22 322 639	11 729 058	66
III	Średnia dla wszystkich ich gmin Województwa w 2004 r.					
						108

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2003 r.

Tabela 126. Wydatki interwencyjne gmin w 1999 r. oraz wydatki majątkowe w latach 2001, 2003 i 2004 (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	1999			2001			2003			2004						
		wydatki inwestycyjne	% udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	3	wydatki majątkowe	% udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	4	wydatki majątkowe	% udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	5	wydatki majątkowe	% udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	6	wydatki majątkowe	% udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10								
1	Bochnia	7 024 525	23,60	11 468 367	27,21	9 594 578	21,70	6 450 057	14,55								
2	Bukowno	5 489 463	27,00	597 047	3,66	2 784 339	14,01	4 211 603	19,89								
3	Gorlice	5 352 976	15,91	6 683 015	16,81	4 091 287	9,86	4 611 024	10,47								
4	Grybów	1 365 100	18,90	1 192 353	14,66	1 782 354	18,80	1 442 126	14,61								
5	Jordanów	318 651	5,12	325 760	4,59	3 188 375	30,31	317 072	4,32								
6	Limanowa	2 001 913	11,16	1 340 662	6,43	4 407 713	16,91	4 844 398	16,64								
7	Mszana Dolna	1 428 563	18,62	677 929	8,40	1 353 668	13,09	668 579	6,26								
8	Nowy Targ	11 405 947	32,22	9 428 625	23,57	9 026 153	21,35	13 383 325	26,93								
9	Oświęcim	15 144 777	23,39	13 014 047	18,44	12 967 981	17,18	10 636 416	13,85								
10	Stawków	2 746 487	19,83	1 441 150	10,14	0	0	0	0								
11	Sucha Beskidzka	1 830 421	16,32	2 262 104	18,68	3 287 096	24,73	4 257 593	28,76								
12	Szczawnica	5 385 839	49,40	1 681 882	19,71	1 837 158	18,55	1 224 611	11,92								
13	Zakopane	19 172 727	39,70	6 889 667	15,34	9 626 695	19,02	6 595 423	12,93								
	Razem miasta	78 667 389	25,61	57 002 608	17,13	63 947 397	18,09	58 642 227	15,89								
14	Alwernia	1 498 337	12,15	828 727	6,14	2 583 830	14,93	274 784	1,73								
15	Andrychów	8 631 735	20,33	4 267 741	9,51	7 729 218	14,73	6 985 634	12,06								
16	Biecz	948 753	6,34	2 924 266	14,67	2 806 535	13,08	2 245 050	9,94								
17	Brzesko	5 429 859	16,07	10 286 755	22,87	6 684 262	13,85	12 925 084	22,33								
18	Brzeszcze	6 374 645	21,55	2 731 513	9,06	4 089 383	12,65	6 816 361	17,63								
19	Chelmek	2 383 730	18,23	1 819 175	12,17	2 491 004	14,36	2 981 783	15,80								
20	Chrzanów	10 642 711	18,97	8 580 620	13,66	7 149 874	10,70	10 862 156	13,55								
21	Ciężkowice	1 392 802	12,64	917 661	7,02	1 631 078	9,98	4 494 737	23,80								
22	Czchów	0	0	0	0	6 048 029	34,90	7 320 141	35,50								
23	Dąbrowa Tarnowska	6 993 824	33,08	5 883 651	25,10	5 946 739	22,91	4 809 537	18,30								
24	Dobczyce	2 687 612	18,06	4 807 411	26,53	4 099 274	18,40	4 293 520	17,64								

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
25	Kalwaria Zebrzydowska	1 900 472	11,02	1 984 957	8,62	858 111	3,70	1 010 013	4,09
26	Kęty	8 617 502	24,43	8 704 129	20,43	6 429 252	15,67	12 283 152	24,46
27	Krynica	8 724 292	31,98	8 730 450	29,04	9 098 978	28,79	6 562 660	20,26
28	Krzyszowice	5 587 535	18,60	5 773 302	16,12	7 669 337	18,91	5 084 059	12,57
29	Libiąż	4 458 242	17,52	4 927 006	16,39	1 732 513	5,71	3 980 410	11,50
30	Maków Podhalański	1 762 678	11,68	3 474 215	16,69	4 232 329	19,77	2 972 150	13,61
31	Miechów	2 857 623	16,27	5 352 702	22,49	2 529 020	10,97	2 483 580	9,56
32	Muszyna	6 482 035	40,23	4 390 950	25,09	10 135 343	41,28	4 641 651	23,70
33	Myślenice	8 617 271	20,16	5 406 173	12,20	6 297 990	12,35	9 098 989	15,45
34	Niepołomice	7 768 618	24,11	7 523 463	20,77	13 774 527	29,36	8 179 926	18,44
35	Nowy Wiśnicz	3 212 645	27,73	2 318 638	16,45	5 350 777	27,05	2 959 014	15,31
36	Olkusz	4 991 206	9,64	11 973 963	17,75	3 943 672	6,41	7 105 120	10,60
37	Piwniczna Zdrój	772 311	6,56	2 726 525	16,96	4 413 700	24,10	2 578 404	14,56
38	Proszowice	5 418 592	27,97	950 898	5,50	1 677 056	8,15	2 570 096	11,26
39	Rabka - Zdrój	2 749 307	16,33	2 064 628	10,93	1 350 159	6,38	5 314 271	20,51
40	Ryglice	0	0	0	0	2 594 186	17,76	4 157 264	23,78
41	Skala	791 419	8,96	2 880 843	22,49	1 228 277	10,16	1 990 260	14,77
42	Skawina	16 788 812	32,53	8 350 781	15,40	9 764 782	16,09	12 994 893	18,66
43	Stomniki	2 948 623	21,02	2 029 867	12,43	2 539 443	13,98	4 460 382	20,94
44	Stary Sącz	5 049 021	21,99	2 517 052	10,22	3 911 890	14,05	8 393 349	24,61
45	Sulkowice	3 021 536	22,27	2 486 590	16,18	3 131 657	18,18	6 152 284	28,66
46	Świątniki Górne	2 424 700	26,69	1 972 378	17,92	2 256 623	19,07	1 075 967	8,76
47	Trzebinia	4 995 010	11,97	5 255 563	11,25	4 245 328	8,00	7 074 889	11,29
48	Tuchów	2 277 652	13,45	5 562 535	21,69	5 160 571	21,39	4 874 327	19,65
49	Wadowice	8 702 318	23,67	9 541 412	20,52	4 293 389	9,49	10 176 619	18,66
50	Wieliczka	8 753 111	18,59	6 077 430	12,30	7 465 933	13,96	10 458 257	15,98
51	Wolbrom	4 181 045	15,83	2 090 997	7,71	2 760 507	8,68	1 889 126	6,19
52	Zator	1 951 372	21,11	2 594 294	19,91	3 970 285	28,37	1 783 184	13,43
53	Żabno	6 631 816	31,84	4 219 020	19,79	2 961 672	12,87	4 817 661	18,66
	Razem miasta-gminy	189 420 772	20,18	174 928 281	15,73	187 036 533	15,33	221 130 744	16,32

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
54	Babice	1 528 407	18,46	1 932 929	19,39	3 188 206	24,43	304 806	2,82
55	Biały Dunajec	1 851 647	26,66	979 308	12,53	466 079	5,77	855 066	9,31
56	Biskupice	1 439 914	18,47	776 694	9,08	1 623 392	15,35	2 110 848	16,28
57	Bobowa	506 400	5,84	1 022 217	8,92	777 388	5,99	3 753 430	22,03
58	Bochnia	4 516 334	25,67	2 867 120	15,57	5 244 701	22,63	6 911 070	25,18
59	Bolesław (pow. dąbrowski)	27 250	1,01	183 940	5,11	187 039	5,23	660 965	15,49
60	Bolesław (pow. olkuski)	1 491 956	14,07	680 545	5,67	8 812 260	42,98	3 614 291	22,71
61	Borzęcin	2 056 514	23,54	2 483 182	23,82	1 971 737	17,30	2 791 533	21,48
62	Brzeźnica	1 121 593	11,19	1 723 199	14,58	956 657	7,40	2 311 597	15,36
63	Budzów	1 006 236	12,64	1 397 105	11,36	3 577 539	28,83	1 842 580	16,32
64	Bukowina Tatrzańska	2 115 096	18,05	2 104 955	14,71	2 336 930	14,55	3 462 457	19,12
65	Bystra-Sidzina	941 901	15,67	814 163	11,35	872 415	10,19	1 149 676	11,80
66	Charsznica	1 607 467	20,93	2 393 819	25,46	2 468 075	22,10	2 701 112	24,39
67	Chełmiec	8 286 655	32,16	4 208 626	15,48	10 532 453	27,33	7 538 372	19,79
68	Czarny Dunajec	3 253 154	18,05	5 008 678	21,52	4 541 718	17,84	4 363 088	15,25
69	Czchów	2 531 188	26,49	2 402 643	20,80	0	0	0	0
70	Czernichów	5 100 606	34,16	1 566 648	11,90	2 973 787	17,95	5 694 008	27,36
71	Czorsztyn	977 484	14,28	186 070	2,41	2 141 728	19,19	1 326 243	11,46
72	Dębno	2 890 206	20,50	1 272 664	8,60	1 662 722	9,52	4 806 877	21,89
73	Dobra	1 136 118	12,83	1 185 480	11,61	3 753 704	25,91	4 324 123	26,64
74	Drwinia	856 661	14,46	1 562 664	20,23	2 180 002	22,99	3 129 711	28,32
75	Gdów	1 273 863	8,45	1 904 087	10,99	1 553 850	7,53	3 642 454	14,81
76	Gnojnik	1 284 051	18,96	905 847	11,46	2 010 865	19,66	3 659 884	30,82
77	Gołcza	780 578	12,23	347 586	4,87	773 794	9,78	1 463 266	16,17
78	Gołnice	2 074 754	13,21	2 157 722	12,09	3 497 491	15,99	5 108 964	20,22
79	Gręboszów	637 040	17,57	697 408	15,86	937 852	18,55	310 233	6,45
80	Gromnik	1 062 310	12,88	1 576 105	15,24	900 510	8,05	3 154 554	22,60
81	Gródek nad Dunajcem	3 568 018	30,76	2 140 287	15,84	7 542 411	41,24	4 817 823	29,31
82	Grybów	4 530 195	19,68	2 800 563	10,91	2 759 697	9,42	3 361 591	9,98
83	Igotomia-Wawrzeńczyce	889 441	12,56	212 245	2,51	502 272	5,25	297 098	3,10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
84	Iwanowice	1 401 628	16,72	1 383 453	14,38	3 884 142	29,69	882 463	8,27
85	Iwkowa	158 448	2,83	340 110	5,51	1 377 071	15,35	2 782 916	25,71
86	Jablonka	4 017 570	25,61	3 204 194	17,68	2 237 681	10,68	3 602 791	14,50
87	Jerzmanowice-Przebinia	1 387 177	14,37	856 386	8,13	5 637 421	32,29	2 193 787	14,94
88	Jodłownik	2 402 919	21,79	887 945	8,47	1 232 539	10,09	4 393 821	28,04
89	Jordanów	2 223 050	22,66	1 827 384	14,95	3 014 590	19,74	2 705 702	17,58
90	Kamienica	1 112 790	15,77	1 494 810	17,23	3 141 289	27,17	2 714 632	21,78
91	Kamionka Wielka	2 312 400	25,83	1 858 804	16,74	1 818 180	14,83	3 667 181	24,26
92	Klucze	110 468	0,66	586 032	2,94	2 527 097	11,13	1 003 874	4,42
93	Kłaj	1 279 567	11,07	2 253 919	15,75	4 085 201	22,77	3 675 708	21,00
94	Kocmyrzów-Luborzycza	919 645	8,69	1 902 832	15,14	2 691 954	18,45	3 047 343	17,93
95	Koniusza	791 436	10,19	1 299 101	13,96	3 629 316	27,63	2 455 469	20,20
96	Korzenna	3 993 760	26,05	1 137 539	7,29	2 294 791	12,35	2 275 033	10,69
97	Koszyce	1 628 199	28,68	1 804 782	25,66	1 021 248	14,22	962 529	13,27
98	Kościelisko	1 233 538	17,36	1 021 147	11,99	1 221 807	13,04	2 360 322	21,02
99	Kozłów	264 250	6,24	354 155	7,04	435 035	7,45	1 875 943	24,88
100	Krościenko nad Dunajcem	4 636 439	48,41	1 265 663	17,54	1 939 077	21,76	1 871 092	20,00
101	Książ Wielki	504 374	8,79	653 524	9,72	1 651 913	20,11	1 288 569	16,65
102	Lanckorona	716 236	12,51	1 143 369	13,38	1 678 907	19,45	1 991 664	22,12
103	Laskowa	1 201 048	16,48	1 787 849	18,45	3 008 662	24,34	934 052	7,63
104	Limanowa	4 721 257	21,89	5 793 837	20,99	4 280 049	15,69	8 308 624	24,54
105	Lipinki	2 228 968	28,51	2 483 419	28,12	2 664 821	26,32	1 871 999	18,24
106	Lipnica Murowana	774 182	13,19	661 702	9,98	2 249 095	22,97	2 740 923	27,31
107	Lipnica Wielka	9 558 601	63,45	1 715 778	20,34	614 123	7,15	3 279 877	28,02
108	Lisia Góra	3 372 581	25,90	2 711 224	18,48	3 991 456	21,09	5 798 712	26,38
109	Liszki	3 854 192	25,87	4 621 238	26,06	6 620 677	29,56	3 625 980	17,83
110	Lubień	1 275 534	15,78	5 782 596	40,24	788 738	7,24	3 749 056	24,92
111	Łabowa	961 064	17,42	888 358	12,87	1 096 498	13,49	982 789	10,31
112	Łapanów	1 168 520	15,50	1 061 547	12,12	2 276 533	18,96	1 984 969	15,34
113	Łapsze Niżne	2 911 398	28,74	1 467 083	13,99	1 912 725	16,40	2 166 863	16,68
114	Łącko	3 121 388	19,77	3 015 989	16,01	6 289 988	25,46	5 644 808	21,70

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
115	Łososina Dolna	2 320 131	21,35	2 577 752	19,83	1 558 338	11,70	3 236 805	20,36
116	Łukowica	2 024 831	18,90	1 654 755	13,31	4 091 350	26,42	2 467 981	16,56
117	Łużna	518 922	6,19	336 962	3,85	2 112 769	18,32	3 419 735	24,39
118	Mędzzechów	851 976	21,00	27 275	0,69	319 690	7,12	206 069	4,52
119	Michałowice	1 163 845	18,87	1 604 208	20,05	1 637 118	18,01	2 236 989	20,31
120	Mogilany	2 750 245	24,45	2 439 109	18,31	5 651 452	30,08	1 779 031	10,49
121	Moszczenica	656 205	14,70	682 770	12,40	1 644 340	23,00	823 680	12,34
122	Miszana Dolna	2 189 832	12,57	2 993 787	17,02	6 430 249	26,78	11 473 051	35,91
123	Mucharz	83 758	2,05	52 991	1,08	135 588	2,43	250 603	4,26
124	Nawojowa	1 391 620	19,03	2 801 298	26,76	3 282 978	28,25	2 211 824	18,30
125	Niedźwiedź	2 233 637	27,38	2 844 697	28,41	3 931 631	31,65	5 633 670	36,85
126	Nowe Brzesko	2 584 282	35,89	917 216	15,03	2 941 373	33,46	1 654 370	20,99
127	Nowy Targ	6 432 284	29,79	2 494 780	10,79	5 286 970	18,43	6 212 697	19,83
128	Ochothnica Dolna	631 278	8,62	1 572 153	15,77	6 345 845	40,70	3 506 645	25,79
129	Olesno	2 490 613	28,24	1 523 698	17,82	1 321 271	14,51	1 460 921	15,05
130	Ostek	1 379 243	24,72	1 357 431	19,12	7 526 250	46,04	1 230 786	12,03
131	Oświęcim	1 241 596	8,08	5 831 904	22,84	2 540 129	10,79	1 269 218	5,62
132	Palecznica	637 028	16,81	437 890	10,08	1 301 196	24,25	2 307 277	34,77
133	Pcim	1 433 648	15,27	3 717 132	27,74	2 182 850	16,37	3 808 787	22,34
134	Pleśna	3 464 096	30,88	3 231 266	23,72	1 586 443	10,99	4 135 424	22,36
135	Podegrodzie	2 640 900	22,09	2 235 960	15,34	7 862 397	36,60	639 623	3,98
136	Polanka Wielka	87 454	2,43	145 694	3,35	1 417 734	23,25	1 337 826	20,64
137	Poronin	3 343 360	28,25	983 434	8,83	2 190 044	16,34	951 555	7,08
138	Przeciszów	917 761	15,97	1 662 575	21,01	1 919 015	21,46	3 961 049	35,59
139	Raba Wyżna	2 378 200	19,87	2 481 575	17,65	4 804 772	25,58	2 835 345	15,46
140	Raciechowice	968 499	12,93	1 376 886	14,91	2 239 019	20,06	889 764	8,92
141	Raclawice	673 668	28,22	380 990	13,62	1 225 555	29,23	761 469	19,02
142	Radgoszcz	3 462 074	39,03	2 155 970	22,65	4 839 130	37,02	4 790 264	33,82
143	Radłów	1 406 766	15,31	1 483 896	12,87	1 683 413	12,99	1 521 068	11,31
144	Radziemice	94 178	3,09	194 494	5,19	423 427	10,13	903 653	17,33
145	Ropa	515 473	10,91	780 541	12,91	1 693 406	20,49	1 801 979	21,31

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
146	Ryglice	1 904 065	18,86	2 098 473	16,42	0	0	0	0
147	Ryto	369 208	9,47	2 599 450	37,42	2 034 253	32,19	1 474 609	23,19
148	Rzepiennik Strzyżewski	1 193 055	16,98	635 010	8,06	310 685	3,49	1 102 411	11,28
149	Rzezawa	3 309 196	28,50	2 110 050	17,24	11 225 317	48,55	4 640 630	27,20
150	Sękowa	1 152 994	18,63	799 689	11,47	1 001 164	12,62	102 454	1,35
151	Siepraw	1 475 944	19,62	2 180 220	23,57	3 347 876	28,53	3 717 872	28,12
152	Skrzyszów	9 048 396	50,38	2 035 540	15,49	5 614 688	29,19	7 764 300	33,76
153	Słaboszów	325 210	9,66	145 116	4,11	242 315	6,00	516 792	10,80
154	Słopnice	2 580 725	38,06	1 311 334	20,09	1 649 322	21,45	1 859 885	20,46
155	Spytkowoice (pow. nowotarski)	1 702 574	33,85	5 062 478	56,17	911 587	16,42	1 233 620	18,85
156	Spytkowoice (pow. wadowicki)	1 171 764	14,41	2 789 886	23,54	830 717	7,20	4 486 779	27,95
157	Styszawa	1 011 458	9,08	1 775 928	12,26	2 554 002	17,38	6 420 616	31,53
158	Styszów	1 719 865	25,35	1 228 460	15,83	1 679 329	19,37	2 036 012	18,91
159	Sułoszowa	1 154 314	19,53	1 002 954	15,07	2 236 529	26,30	5 943 965	48,94
160	Szaflary	1 691 679	18,45	1 319 192	12,99	1 118 238	9,12	2 967 088	19,32
161	Szczucin	2 321 679	16,58	1 819 112	10,38	7 287 621	31,67	5 715 344	24,89
162	Szczurowa	2 208 520	22,63	1 903 027	17,29	2 879 022	21,91	4 938 760	31,18
163	Szerzyny	0	0	0	0	941 999	8,88	3 102 055	24,36
164	Tarnów	3 374 102	18,63	5 186 140	21,45	4 473 403	16,75	6 481 744	20,45
165	Tokarnia	1 844 463	22,09	1 382 035	14,39	1 686 573	15,19	1 994 164	15,98
166	Tomice	334 600	5,52	1 235 852	15,22	3 991 099	32,48	312 968	3,42
167	Trzciana	1 112 419	20,47	1 355 177	20,11	1 202 366	15,51	954 223	12,08
168	Trzyciąż	2 046 470	25,08	2 202 103	24,95	392 318	5,38	1 367 759	15,76
169	Tymbark	1 840 204	24,49	2 041 207	23,40	2 672 936	26,04	1 487 728	14,62
170	Uście Gorlickie	1 394 149	15,61	2 454 056	20,84	2 807 485	22,95	2 321 534	17,80
171	Wielka Wieś	977 543	12,56	2 158 031	21,13	1 337 684	12,72	1 639 435	13,85
172	Wieprz	479 784	4,37	1 513 900	11,53	2 779 363	18,83	4 008 610	23,96
173	Wierzchosławice	2 470 799	25,29	4 474 318	33,81	1 241 835	10,44	8 952 791	42,88
174	Wietrzychowice	494 082	10,91	826 471	15,80	29 689	0,59	967 028	15,62
175	Wiśniowa	448 606	6,68	1 123 498	12,95	1 673 286	15,96	2 502 339	20,72
176	Wojnicz	1 384 890	11,57	2 996 568	17,69	738 347	4,34	1 201 630	6,47

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
177	Zabierzów	5 316 337	22,04	9 708 257	32,85	13 921 483	39,15	8 759 711	26,76
178	Zakliczyn	4 236 922	28,54	1 453 109	10,28	1 997 026	11,94	2 896 187	16,14
179	Zawoja	1 061 700	11,82	1 075 924	10,17	676 817	6,33	2 548 142	18,57
180	Zembrzyce	1 461 244	23,90	1 340 034	17,42	1 090 073	14,38	1 109 820	13,64
181	Zielonki	10 171 674	51,34	5 422 714	30,86	13 470 128	49,77	6 477 096	28,88
182	Żegocina	1 319 235	21,17	1 072 890	14,58	2 027 745	21,65	2 368 442	22,49
	Razem gminy	256 662 936	20,90	239 579 560	16,67	358 259 960	20,98	372 400 912	20,14
	Ogółem	524 751 097	21,21	471 510 449	16,51	609 243 890	18,57	652 173 883	18,33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Tabela 127. Gminy: Wynik wykonania budżetu w 1999 r. (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Dochody ogółem	Wydatki ogółem	Wynik wykonania budżetu
I	Gminy o najwyższej nadwyżce budżetowej w 1999 r.			
1	Oświęcim m.	68 663 235	64 749 800	3 913 435
2	Wadowice	38 957 671	36 760 145	2 197 526
3	Wolbrom	27 994 672	26 412 487	1 582 185
4	Oświęcim g.	16 603 514	15 361 355	1 242 159
5	Brzesko	34 796 779	33 780 877	1 015 902
6	Tarnów	19 002 126	18 113 049	889 077
7	Miechów	18 331 111	17 560 931	770 180
8	Gdów	15 824 764	15 079 903	744 861
9	Koniusza	8 504 595	7 767 770	736 825
10	Krynica	27 911 543	27 278 388	633 155
II	Gminy o najwyższym deficycie budżetowym w 1999 r.			
1	Skawina	43 656 701	51 617 423	-7 960 722
2	Zakopane m.	42 203 221	48 293 119	-6 089 898
3	Skrzyszów	12 363 063	17 958 968	-5 595 905
4	Lipnica Wielka	10 983 531	15 064 048	-4 080 517
5	Chrzanów	52 445 944	56 093 551	-3 647 607
6	Szczawnica m.	7 628 485	10 903 327	-3 274 842
7	Żabno	17 665 541	20 827 758	-3 162 217
8	Chelmiec	22 955 769	25 766 719	-2 810 950
9	Myślenice	39 983 961	42 735 878	-2 751 917
10	Poronin	9 125 729	11 833 143	-2 707 414

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 1999 r.

Tabela 128. **Gminy: Wynik wykonania budżetu w 2001 r. (w zł)**

Lp.	Wyszczególnienie	Dochody ogółem	Wydatki ogółem	Wynik wykonania budżetu
I	Gminy o najwyższej nadwyżce budżetowej w 2001 r.			
1	Trzebinia	53 309 844	46 710 625	6 599 219
2	Gródek nad Dunajcem	16 936 347	13 508 529	3 427 818
3	Nowy Targ m.	42 187 237	40 005 940	2 181 297
4	Oświęcim g.	27 699 927	25 531 428	2 1168 499
5	Bolesław pow. Olkuski	13 924 237	11 992 014	1 932 223
6	Korzenna	17 437 963	15 598 394	1 839 569
7	Chełmiec	28 620 784	27 184 591	1 436 193
8	Skrzyszów	14 576 293	13 144 245	1 432 048
9	Czernichów	14 531 876	13 167 525	1 364 351
10	Brzeszcze	31 487 379	30 135 565	1 351 814
II	Gminy o najwyższym deficycie budżetowym w 2001 r.			
1	Olkusz	58 312 307	67 455 861	- 9 143 554
2	Tuchów	21 839 065	25 646 577	- 3 807 512
3	Lubień	11 070 554	14 371 553	- 3 300 999
4	Limanowa g.	24 354 709	27 604 153	- 3 249 444
5	Miechów	20 553 620	23 795 695	- 3 242 075
6	Libiąż	27 650 531	30 066 563	- 2 416 032
7	Wojnicz	14 576 721	16 943 083	- 2 366 362
8	Pcim	11 045 589	13 401 531	- 2 355 942
9	Krynica	27 825 863	30 061 030	- 2 235 167
10	Bochnia m.	39 944 299	42 147 315	- 2 203 016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2001 r.

Tabela 129. Gminy: Wynik wykonania budżetu w 2003 r. (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Dochody ogółem	Wydatki ogółem	Wynik wykonania budżetu
I	Gminy o najwyższej nadwyżce budżetowej w 2003 r.			
1	Wieliczka	57 721 267	53 483 022	4 238 245
2	Zakopane	53 636 303	50 606 345	3 029 958
3	Limanowa g.	30 104 425	27 271 196	2 833 229
4	Wadowice	47 142 808	45 241 280	1 901 528
5	Trzebinia	54 712 568	53 043 705	1 668 863
6	Kęty	42 426 550	41 017 894	1 408 656
7	Zawoja	11 702 661	10 696 747	1 005 914
8	Grybów g.	30 281 621	29 305 717	975 904
9	Lubień	11 810 813	10 898 306	912 507
10	Dębno	18 347 388	17 458 356	889 032
II	Gminy o najwyższym deficycie budżetowym w 2003 r.			
1	Zabierzów	27 614 162	35 558 897	-7 944 735
2	Bolesław (pow.olkuski)	12 749 721	20 504 018	-7 754 297
3	Rzezawa	17 948 124	23 121 087	-5 172 963
4	Niepołomice	41 864 055	46 913 725	-5 049 670
5	Oświęcim m.	70 465 552	75 496 362	-5 030 810
6	Chełmiec	33 822 964	38 536 936	-4 713 972
7	Jerzmanowice-Przegonia	13 279 961	17 457 962	-4 178 001
8	Brzeszcze	28 212 219	32 332 730	-4 120 511
9	Bochnia m.	40 374 600	44 216 092	-3 841 492
10	Krzyszowice	36 737 575	40 564 213	-3 826 638

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2003 r.

Tabela 130. **Gminy: Wynik wykonania budżetu w 2004 r. (w zł)**

Lp.	Wyszczególnienie	Dochody ogółem	Wydatki ogółem	Wynik wykonania budżetu
I	Gminy o najwyższej nadwyżce budżetowej w 2004 r.			
1	Zakopane	56 759 150	51 018 346	5 740 804
2	Krynica	36 366 645	32 389 944	3 976 701
3	Wadowice	58 014 204	54 549 046	3 465 158
4	Gorlice m.	47 178 155	44 054 675	3 123 480
5	Babice	12 350 494	10 790 549	1 559 945
6	Bochnia m.	45 871 338	44 327 271	1 544 067
7	Tarnów	33 025 444	31 702 451	1 322 993
8	Dobczyce	25 504 026	24 333 837	1 170 189
9	Podegrodzie	17 176 939	16 053 266	1 123 673
10	Wierzchosławice	21 963 937	20 877 972	1 085 965
II	Gminy o najwyższym deficycie budżetowym w 2004 r.			
1	Chrzanów	70 051 067	80 155 779	-10 104 712
2	Skawina	63 997 296	69 631 002	-5 633 706
3	Mszana Dolna g.	26 814 573	31 952 431	-5 137 858
4	Wieliczka	61 331 622	65 431 159	-4 099 537
5	Czernichów	16 732 984	20 810 543	-4 077 559
6	Trzebinia	58 726 396	62 656 041	-3 929 645
7	Niepołomice	40 643 106	44 360 814	-3 717 708
8	Stryżawa	16 719 723	20 362 068	-3 642 345
9	Czchów	17 546 442	20 620 942	-3 074 500
10	Niedźwiedź	12 241 525	15 289 107	-3 047 582

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za 2004 r.

2. BUDŻETY POWIATÓW

W porównaniu do 2003 r. dochody powiatów zwiększyły się o 78,8 mln zł, tj. o 9 %. Wśród 19 powiatów Województwa Małopolskiego tylko powiat nowotarski zanotował spadek dochodów ogółem (o 11%). Analizując wpływy z tytułu dochodów własnych w latach 1999-2004 można zauważyć tendencję wzrostową dochodów z tego tytułu (w 2004 r. wzrost o 546% w stosunku do 1999 r.). Wzrost dochodów ogółem w 2004 r. wynikał ze wzrostu dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych (dochody z tego tytułu wzrosły prawie 10-krotnie).

Ograniczenie zakresu dotacji na finansowanie i dofinansowywanie zadań własnych oraz niektórych zadań z zakresu administracji rządowej i subwencji zrekompensowane zostało odpowiednio zwiększonymi udziałami we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych. Udziały powiatów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych wzrosły z 1% do 8,42% w 2004 r. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 listopada 2003 r., od 1 stycznia 2004 r. nowym dochodem własnym powiatów jest 1,4%-owy udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i 5%-owy udział w dochodzie uzyskiwanym w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami. Zwiększone zostały również udziały powiatów w dochodach uzyskiwanych z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa na terenie tych powiatów z 5% do 25%.

Tabela 131. Dochody powiatów - dynamika dochodów ogółem w latach 1999, 2001, 2003, 2004 r.(w zł)

Lp	Wyszczególnienie	1999			2001			2003			2004			Dynamika dochodów ogółem w % (9:7)
		dochody ogółem	dochody własne	dochody ogółem	dochody własne	dochody ogółem	dochody własne	dochody ogółem	dochody własne	dochody ogółem	dochody własne			
1	bocheński	33 331 927	1 609 599	47 258 862	2 940 878	41 674 973	7 066 819	45 798 336	10 805 617	110				
2	brzeski	25 669 281	1 133 507	41 696 234	4 748 636	32 472 040	3 255 981	38 562 191	9 778 683	119				
3	chrzanowski	48 481 682	2 679 696	65 449 197	4 232 180	43 474 777	4 279 731	50 148 041	16 765 048	115				
4	dąbrowski	19 463 335	699 743	29 810 732	1 595 349	22 100 308	2 469 776	23 315 796	4 125 569	105				
5	gorlicki	48 131 310	3 064 922	63 636 091	5 332 852	55 585 134	6 380 414	57 930 274	11 240 094	104				
6	krakowski	60 682 159	5 499 349	84 738 560	10 603 876	68 101 656	12 316 129	74 789 679	26 998 673	110				
7	limanowski	40 806 462	2 134 250	63 576 706	12 053 233	50 496 928	10 989 873	56 786 606	16 684 974	112				
8	miechowski	26 300 893	1 807 520	35 475 223	2 856 187	29 932 694	3 568 013	33 962 690	6 053 976	113				
9	myślenicki	33 172 646	2 038 171	50 810 381	4 269 833	43 067 385	5 663 345	48 825 985	13 557 077	113				
10	nowosądecki	40 572 302	5 561 488	58 158 957	6 894 709	56 906 563	10 736 785	63 109 978	17 213 865	111				
11	nowotarski	58 180 260	2 293 960	96 871 092	6 217 009	85 752 393	34 594 723	76 580 649	16 763 182	89				
12	olkuski	44 636 534	2 728 918	61 587 021	3 871 740	48 798 598	5 259 622	51 666 073	13 231 868	106				
13	oświęcimski	56 796 095	3 471 594	83 206 152	6 470 481	72 749 818	8 773 788	83 773 736	23 169 271	115				
14	proszowicki	16 031 337	1 017 637	21 817 302	1 748 940	17 944 230	2 832 892	20 008 508	3 924 295	112				
15	suski	29 619 131	1 866 787	43 756 928	3 686 013	38 886 311	7 686 787	42 317 417	10 618 041	109				
16	tarnowski	33 878 689	3 206 961	51 389 861	7 150 367	52 471 461	10 134 187	59 095 193	16 206 232	113				
17	tatrzński	25 675 646	1 233 665	39 863 866	4 147 495	31 770 355	5 928 154	35 166 308	10 513 711	111				
18	wadowicki	51 685 675	3 557 086	75 475 608	6 874 204	64 447 215	8 741 166	68 738 632	18 034 133	107				
19	wielicki	19 727 868	1 322 824	30 069 105	3 510 811	23 253 935	3 815 634	28 099 263	10 701 370	121				
	Ogółem	712 843 232	46 927 677	1 044 647 878	99 204 793	879 886 774	154 493 819	958 675 355	256 385 679	109				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Tabela 132. Powiaty: udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 1999, 2001, 2003, 2004

lp	Wyszczególnienie	1999			2001			2003			2004		
		Wydatki ogółem w zł	wydatki inwestycyjne	% udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	Wydatki ogółem w zł	wydatki majątkowe	% udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	Wydatki ogółem w zł	wydatki majątkowe	% udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	Wydatki ogółem w zł	wydatki majątkowe	% udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem
1	bocheński	32 953 675	1 125 284	3	49 933 736	2 364 950	5	40 949 593	3 124 316	8	47 322 532	6 962 393	15
2	brzeski	25 462 903	102 880	0	43 693 750	7 082 852	16	33 991 544	3 008 630	9	40 116 679	6 094 525	15
3	chrzanowski	48 055 339	10 132 932	21	65 912 568	10 883 402	17	47 215 296	3 052 541	6	48 662 783	2 386 113	5
4	dąbrowski	19 366 353	207 905	1	29 777 038	3 543 243	12	24 274 548	3 088 400	13	21 988 529	696 122	3
5	gorlicki	47 920 815	3 881 729	8	64 769 623	2 511 936	4	56 494 629	4 158 982	7	55 941 601	3 644 095	7
6	krakowski	59 994 447	3 129 618	5	85 927 395	5 356 631	6	67 747 506	2 433 242	4	74 657 195	3 108 188	4
7	limanowski	41 010 395	2 282 183	6	64 566 080	5 949 865	9	51 702 014	8 938 085	17	54 110 369	8 239 603	15
8	miechowski	26 083 472	0	0	36 474 382	635 409	2	29 480 283	864 556	3	32 320 844	2 450 252	8
9	myślenicki	33 156 408	351 138	1	50 283 405	2 615 450	5	43 231 174	3 052 448	7	46 935 400	2 996 014	6
10	nowosądecki	40 152 027	4 084 507	10	59 808 115	9 639 581	16	61 097 239	7 561 011	12	67 011 791	6 464 223	10
11	nowotarski	57 838 893	12 288 088	21	97 306 400	29 409 600	30	86 622 901	31 418 709	36	76 847 335	18 012 825	23
12	olkuski	44 291 839	567 746	1	62 209 397	3 742 719	6	48 362 779	1 514 077	3	52 845 506	2 465 903	5
13	oświęcimski	56 546 575	3784737	7	85 884 634	8 490 551	10	71 914 157	3 878 677	5	83 572 950	7 618 857	9
14	proszowicki	16 658 418	898 434	5	21 695 767	1 927 582	9	21 061 813	4 366 973	21	22 108 434	3 519 513	16
15	suski	29 291 031	1 195 284	4	43 214 300	3 890 624	9	40 764 612	5 138 019	13	44 396 316	5 537 141	12
16	tarnowski	33 802 205	3 419 039	10	55 475 541	9 293 315	17	55 400 918	7 453 999	13	57 556 912	2 680 633	5
17	tatrzkański	25 485 073	402 030	2	39 569 789	2 294 990	6	31 747 934	2 359 902	7	34 137 839	2 823 521	8
18	wadowicki	51 464 831	2 821 087	5	75 496 702	4 595 899	6	64 516 363	3 860 392	6	67 648 172	4 633 317	7
19	wielicki	19 479 517	829 560	4	30 236 534	1 979 034	7	23 214 953	1 270 429	5	28 479 105	2 624 989	9
	Średnia			7			11			11			10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Tabela 133. Powiaty: wynik wykonania budżetu w latach 1999, 2001, 2003, 2004 r.(w zł)

Lp	Wyszczególnienie	1999			2001			2003			2004		
		Dochody	Wydatki	wynik wykonania budżetu	Dochody	Wydatki	wynik wykonania budżetu	Dochody	Wydatki	wynik wykonania budżetu	Dochody	Wydatki	wynik wykonania budżetu
1	bocheński	33 331 927	32 953 675	378 252	47 258 862	49 933 736	-2 674 874	41 674 973	40 949 593	725 380	45 798 336	47 322 532	-1 524 196
2	brzeski	25 669 281	25 462 903	206 378	41 696 234	43 693 750	-1 997 516	32 472 040	33 991 544	-1 519 504	38 562 191	40 116 679	-1 554 488
3	chrzanowski	48 481 682	48 055 339	426 343	65 449 197	65 912 568	-463 371	43 474 777	47 215 296	-3 740 519	50 148 041	48 662 783	1 485 258
4	dąbrowski	19 463 335	19 366 353	96 982	29 810 732	29 777 038	33 694	22 100 308	24 274 548	-2 174 240	23 315 796	21 988 529	1 327 267
5	gorlicki	48 131 310	47 920 815	210 495	63 636 091	64 769 623	-1 133 532	55 585 134	56 494 629	-909 495	57 930 274	55 941 601	1 988 673
6	krakowski	60 682 159	59 994 447	687 712	84 738 560	85 927 395	-1 188 835	68 101 656	67 747 506	354 150	74 789 679	74 657 195	132 484
7	limanowski	40 806 462	41 010 395	-203 933	63 576 706	64 566 080	-989 374	50 496 928	51 702 014	-1 205 086	56 786 606	54 110 369	2 676 237
8	miechowski	26 300 893	26 083 472	217 421	35 475 223	36 474 382	-999 159	29 932 694	29 480 283	452 411	33 962 690	32 320 844	1 641 846
9	myslenicki	33 172 646	33 156 408	16 238	50 810 381	50 283 405	526 976	43 067 385	43 231 174	-163 789	48 825 985	46 935 400	1 890 585
10	nowosądecki	40 572 302	40 152 027	420 275	58 158 957	59 808 115	-1 649 158	56 906 563	61 097 239	-4 190 676	63 109 978	67 011 791	-3 901 813
11	nowotarski	58 180 260	57 838 893	341 367	96 871 092	97 306 400	-435 308	85 752 393	86 622 901	-870 508	76 580 649	76 847 335	-266 686
12	olkuski	44 636 534	44 291 839	344 695	61 587 021	62 209 397	-622 376	48 798 598	48 362 779	435 819	51 666 073	52 845 506	-1 179 433
13	oświęcimski	56 796 095	56 546 575	249 520	83 206 152	85 884 634	-2 678 482	72 749 818	71 914 157	835 661	83 773 736	83 572 950	200 786
14	proszowicki	16 031 337	16 658 418	-627 081	21 817 302	21 695 767	121 535	17 944 230	21 061 813	-3 117 583	20 008 508	22 108 434	-2 099 926
15	suski	29 619 131	29 291 031	328 100	43 756 928	43 214 300	542 628	38 886 311	40 764 612	-1 878 301	42 317 417	44 396 316	-2 078 899
16	tarnowski	33 878 689	33 802 205	76 484	51 389 861	55 475 541	-4 085 680	52 471 461	55 400 918	-2 929 457	59 095 193	57 556 912	1 538 281
17	tatrzański	25 675 646	25 485 073	190 573	39 863 866	39 569 789	294 077	31 770 355	31 747 934	22 421	35 166 308	34 137 839	1 028 469
18	wadowicki	51 685 675	51 464 831	220 844	75 475 608	75 496 702	-21 094	64 447 215	64 516 363	-69 148	68 738 632	67 648 172	1 090 460
19	wielicki	19 727 868	19 479 517	248 351	30 069 105	30 236 534	-167 429	23 253 935	23 214 953	38 982	28 099 263	28 479 105	-379 842
	Ogółem powiaty	712 843 232	709 014 216	3 829 016	1 044 647 878	1 062 235 156	-17 587 278	879 886 774	899 790 256	-19 903 482	958 675 355	956 660 292	2 015 063

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

W 2004 roku udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem powiatów był niższy o 1,5 punktu procentowego w stosunku do roku ubiegłego (dane dotyczące zrealizowania wydatków w poszczególnych powiatach zostały przedstawione w tabeli 148). Wydatki na wynagrodzenia osobowe stanowiły w 2004 r. 58% wydatków bieżących i wzrosły w stosunku 2003 r. o 8,4%. Udział wydatków na wynagrodzenia w wydatkach ogółem powiatów był o 1 punkt procentowy wyższy niż w ubiegłym roku. W ciągu 6 lat powiaty Małopolski podwoiły wielkość wydatków w swoich budżetach.

W 2004 roku budżety 8 powiatów zamknęły się deficytem. Nadwyżka wystąpiła w 11 powiatach tj. 57,9% ogólnej liczby powiatów w województwie małopolskim. 2004 r. jest pierwszym rokiem od 1999 r., w którym wynik wykonania budżetu wszystkich powiatów (zbiorczo) jest dodatni (nadwyżka) – tabela 134.

3. BUDŻETY MIAST NA PRAWACH POWIATU

Największy udział w dochodach ogółem miast na prawach powiatu mają dochody własne (62% ogółu dochodów – w 2003 r. 57%). W strukturze dochodów ogółem dotacje celowe stanowią 11%, natomiast subwencje 27% (w 2003 r. wartości te stanowiły odpowiednio 10% i 33%). W strukturze dochodów ogółem można zatem zauważyć wyraźny wzrost dochodów własnych kosztem dotacji i subwencji.

Wzrost dochodów własnych związany jest głównie z osiągnięciem wyższych dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (o 90%) oraz od osób prawnych. Zmiany prawne wprowadzone 1 stycznia 2004 r. spowodowały wzrost udziałów miast na prawach powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w części gminnej z 27,6% do 35,72% a w części powiatowej z 1% do 8,42% i we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych w części gminnej z 5% do 6,71% oraz wprowadziły nowy dochód w części powiatowej tj. 1,4%-owy udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych.

Na poziom realizacji dochodów własnych zasadniczy wpływ mają organy miast na prawach powiatu, gdyż decydują o wysokości obowiązujących w danym mieście stawek w podatkach lokalnych oraz o wielkości udzielonych ulg, odroczeń, umorzeń oraz zwolnień.

Wydatki majątkowe zrealizowane przez miasta na prawach powiatu w 2004 r. wynosiły 418,7 mln zł i stanowiły 17,1% wydatków ogółem. W porównaniu do 2003 r. wydatki majątkowe były wyższe o 40%. W strukturze wydatków ogółem, zrealizowanych przez miasta na prawach powiatu w 2004 r., udział wydatków majątkowych zwiększył się o 2 punkty procentowe w porównaniu do 2003 r. Wydatki na zadania bieżące poniesione przez miasta na prawach powiatu wynosiły 2 026,1 mln zł i stanowiły 82,9% ogólnej kwoty wydatków poniesionych przez te jednostki. W porównaniu z 2003 r. były one wyższe o 16,6%.

Najwyższy wzrost dochodów i wydatków zanotowało Miasto Kraków (odpowiednio o 15% i 22%), natomiast najniższy Miasto Tarnów – o 5% i 8%.

Tabela 134. Miasta na prawach powiatu: wynik wykonania budżetu za 1999 rok (w zł)

Lp	Wyszczególnienie	Dochody	Wydatki	Wynik wykonania budżetu	w tym:	
					nadwyżka "+"	niedobór "-"
1	Kraków	1 202 016 688	1 328 789 023	-126 772 335		-126 772 335
2	Nowy Sącz	158 750 956	155 996 013	2 754 943	2 754 943	
3	Tarnów	208 136 801	207 242 622	894 179	894 179	
	Ogółem	1 568 904 445	1 692 027 658	-123 123 213	3 649 122	-126 772 335

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Tabela 135. Miasta na prawach powiatu: wynik wykonania budżetu za 2001 rok (w zł)

Lp	Wyszczególnienie	Dochody	Wydatki	Wynik wykonania budżetu	w tym:	
					nadwyżka "+"	niedobór "-"
1	Kraków	1 430 401 486	1 708 279 244	-277 877 758		-277 877 758
2	Nowy Sącz	214 418 801	218 064 635	-3 645 834		-3 645 834
3	Tarnów	265 118 950	286 799 763	-21 680 813		-21 680 813
	Ogółem	1 909 939 237	2 213 143 642	-303 204 405	0	-303 204 405

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Tabela 136. Miasta na prawach powiatu: wynik wykonania budżetu za 2003 rok (w zł)

Lp	Wyszczególnienie	Dochody	Wydatki	Wynik wykonania budżetu	w tym:	
					nadwyżka "+"	niedobór "-"
1	Kraków	1 573 528 950	1 596 002 576	-22 473 626	0	-22 473 626
2	Nowy Sącz	191 545 377	194 344 008	-2 798 631	0	-2 798 631
3	Tarnów	250 917 944	246 722 379	4 195 565	4 195 565	0
	Ogółem	2 015 992 271	2 037 068 963	-21 076 692	4 195 565	-25 272 257

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

Tabela 137. Miasta na prawach powiatu: wynik wykonania budżetu za 2004 rok (w zł)

Lp	Wyszczególnienie	Dochody	Wydatki	Wynik wykonania budżetu	w tym:	
					nadwyżka „+”	niedobór „-”
1	Kraków	1 809 192 739	1 953 586 702	-144 393 963	0	-144 393 963
2	Nowy Sącz	213 269 254	223 994 191	-10 724 937	0	-10 724 937
3	Tarnów	262 935 801	267 262 705	-4 326 904	0	-4 326 904
	Ogółem	2 285 397 794	2 444 843 598	-159 445 804	0	-159 445 804

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie

W 2004 r. wszystkie 3 miasta na prawach powiatu Województwa Małopolskiego zanotowały deficyt. Najwyższym niedoborem zamknął się budżet Miasta Krakowa (90,6% łącznego niedoboru miast na prawach powiatu).

4. BUDŻET WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

W 2004 r. dochody budżetu Województwa Małopolskiego wzrosły w stosunku do 2003 r. o 115,4 mln zł (tj. 31,1%). Zwiększenie dochodów ogółem było związane ze wzrostem wpływów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych i fizycznych (o 515,0%). Wzrost ten spowodowany jest wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2004 r. ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego zgodnie, z którą udział województw we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych zwiększył się z 0,5% do 15,9% natomiast od osób fizycznych – z 1,5% do 1,6%. Dochody z subwencji ogólnej były niższe niż w roku 2003 o 31,6%. Spowodowane jest to głównie likwidacją części drogowej subwencji ogólnej.

W strukturze dotacji celowych, największą pozycję stanowiły dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej, które wyniosły 47,1% ogółu dotacji celowych oraz dotacje na zadania własne – 39,6%. Niewielki udział miały dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień, zrealizowane w wysokości 8,8 mln zł, (tj. 6,6% ogółu dotacji) oraz środki pochodzące z funduszy celowych – 9,0 mln zł, co stanowiło 6,7% ogółu dotacji.

W porównaniu do roku 2003 dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej uległy zmniejszeniu (o 26,2%) w związku z finansowaniem dopłat do ulg ustawowych w publicznym transporcie autobusowym z dochodów własnych województwa.

Zmniejszeniu uległy również dotacje na zadania własne (o 28,4%). Wynika to ze zmiany zasad finansowania zadań w zakresie organizowania i dotowania kolejowych regionalnych przewozów pasażerskich, medycyny pracy oraz wojewódzkich urzędów pracy. Zadania te od 2004 r. są zadaniami finansowanymi z dochodów własnych samorządów województw.

Dynamika dochodów budżetu Województwa Małopolskiego według poszczególnych źródeł powstawania została przedstawiona w tabeli 140.

Wydatki ogółem budżetu Województwa Małopolskiego wzrosły w porównaniu do roku 2003 o 40,9 mln zł, tj. o 10,7%, z tego wydatki majątkowe wzrosły o 6,9%. W strukturze wydatków ogółem wydatki majątkowe stanowiły 37,2% (spadek w stosunku do 2003 r. o 1,3 punktu procentowego). Główne kierunki wydatków budżetu Województwa to wydatki na realizację zadań z zakresu: transportu i łączności, które nadal są wydatkami priorytetowymi (29,9% ogółu wydatków, jednak ich udział w wydatkach ogółem w odniesieniu do 2003 r. spadł o 6,6 punktu procentowego), kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (17,4%, wzrost o 28,1% w stosunku do 2003 r.), rolnictwa i łowiectwa (15,2%), oświaty i edukacyjnej opieki wychowawczej (10,9%). Pozostałe wydatki stanowią 26,6% ogółu wydatków budżetu Województwa.

W 2004 r. budżet Województwa Małopolskiego zamknął się nadwyżką w kwocie 62,4 mln zł, (w 2003 r. – deficytem w wysokości 12,0 mln zł).

Tabela 138. Dochody Województwa Małopolskiego w latach 1999-2004 według ważniejszych źródeł powstawania (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem						Dynamika (7:6)
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
A. Dochody własne województwa	50 023	43 291	45 349	51 365	77 226	275 771	3570,78
w tym: udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	40 491	40 286	39 233	41 028	39 039	240 073	614,96
B. subwencje i dotacje	212 263	229 037	279 415	272 766	293 498	210 348	71,70
I. Subwencja ogólna	89 270	109 316	118 403	110 825	111 518	76 254	68,40
część oświatowa	29 699	39 434	38 105	32 845	34 078	34 992	102,70
część wyrównawcza	21 823	21 697	24 619	22 029	25 057	36 369	145,10
część drogowa	37 748	48 185	55 679	55 951	52 383		
część regionalna						93	
uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego						4 800	
II. Dotacje	122 993	119 721	161 012	161 941	181 980	134 094	73,70
1) dotacje na zadania zlecone	73	52 985	93 899	70 561	85 576	63 163	73,80
bieżące	73	4 875	58 250	43 117	42 815	19 169	44,80
inwestycyjne	0	48 110	35 649	27 444	42 761	43 994	102,90
2) dotacje na zadania własne	55 406	54 176	50 725	64 859	74 143	53 094	71,60
bieżące	32 005	42 180	34 147	28 164	29 895	9 502	31,80
inwestycyjne	23 401	11 996	16 578	36 695	44 248	43 592	98,50
3) dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień	67 514	12 560	6 214	8 021	12 259	8 826	72,00
bieżące	7 022	1 702	4 612	2 119	3 588	6 642	185,10
inwestycje	60 492	10 858	1 602	5 902	8 671	2 184	25,20
4) dotacje z funduszy celowych	0	0	10 174	18 500	10 002	9 011	90,10
bieżące	0	0	2 136	1 231	271	368	135,80
inwestycje	0	0	8 038	17 269	9 731	8 643	88,80
Ogółem	262 286	272 328	324 764	324 131	370 724	486 119	131,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z przebiegu wykonania budżetu Województwa Małopolskiego

Tabela 139. Struktura wydatków budżetu Województwa Małopolskiego według działań klasyfikacji budżetowej w latach 1999-2004 (w tys. zł)

Dział	Wyszczególnienie	1999	Struktura w %	2000	Struktura w %	2001	Struktura w %	2002	Struktura w %	2003	Struktura w %	2004	Struktura w %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
10	Rolnictwo i łowiectwo	72 296	27,7	67 186	24,2	57 425	16,3	57 051	15,6	62 663	16,4	64 921	15,2
	w tym inwestycje	60 513	-	57 463	-	44 112	-	45 863	-	50 489	-	53 759	-
150	Przetwórstwo przemysłowe	0	-	-	-	2 496	0,7	9 886	2,7	6 732	1,8	31 011	7,3
	w tym inwestycje	-	-	-	-	-	-	4 344	-	1 629	-	1 925	-
600	Transport i łączność	49 846	19,1	75 894	27,3	135 016	38,4	145 799	39,9	139 292	36,4	126 528	29,9
	w tym inwestycje	5 400	-	12 597	-	35 132	-	67 505	-	66 759	-	42 788	-
630	Turystyka	292	0,1	413	0,1	666	0,2	722	0,2	1 048	0,3	1 548	0,4
	w tym inwestycje	-	-	-	-	-	-	-	-	79	-	4	-
700	Gospodarka mieszkaniowa	24	0	14	0,0	260	0,1	463	0,1	335	0,1	280	0,1
	w tym inwestycje	262	-	5	-	-	-	92	-	0	-	15	-
710	Działalność usługowa	3 355	1,3	2 103	0,8	1 568	0,4	2 097	0,6	1 255	0,3	1 437	0,4
	w tym inwestycje	-	-	109	-	75	-	29	-	10	-	9	-
720	Informatyka	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	224	0,1
	w tym inwestycje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	152	-
750	Administracja publiczna	11 206	4,3	14 175	5,1	17 876	5,1	20 207	5,5	24 644	6,4	29 051	6,9
	w tym inwestycje	703	-	794	-	1 369	-	975	-	2 160	-	2 594	-
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	-	-	-	-	-	-	417	0,1	0	-	0	-
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0	-	-	-	35	0	8	0,0	0	-	0	-
757	Obsługa długu publicznego	0	-	38	0,0	586	0,2	4 232	1,2	5 248	1,4	6 548	1,5
758	Różne rozliczenia	-	-	-	-	-	-	247	0,1	0	-	0	-
801	Oświata i wychowanie	40 354	15,4	41 106	14,8	39 186	11,1	35 040	9,6	36 109	9,4	39 415	9,3
	w tym inwestycje	1 691	-	2 220	-	1 508	-	821	-	801	-	2 439	-
803	Szkolnictwo wyższe	0	-	-	-	750	0,2	4 253	1,2	1 687	0,4	997	0,2
	w tym inwestycje	-	-	-	-	750	-	3 894	-	1 520	-	282	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
851	Ochrona zdrowia	39 544	15,1	18 045	6,5	27 542	7,8	22 735	6,2	25 969	6,8	26 719	6,3
	w tym inwestycje	23 588	-	9 830	-	5 903	-	2 027	-	3 813	-	6 407	-
852	Pomoc społeczna	258	0,1	755	0,3	966	0,3	497	0,1	525	0,1	3 236	0,8
	w tym inwestycje	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	2 384	-
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	423	0,1	3 779	1,4	9 493	2,7	5 369	1,5	5 877	1,5	9 056	2,1
	w tym inwestycje	47	-	50	-	224	-	369	-	905	-	750	-
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	4 545	1,7	5 340	1,9	4 523	1,29	3 388	0,9	3 349	0,9	6 843	1,6
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0	-	205	0,1	1 069	0,3	697	0,2	9 170	2,4	354	0,1
	w tym inwestycje	-	-	-	-	4	-	4	-	8 794	-	94	-
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	37 494	14,3	47 103	17,0	50 990	14,5	50 519	13,8	57 549	15	73 744	17,4
	w tym inwestycje	-	-	3 278	-	5 309	-	3 031	-	10 030	-	23 112	-
926	Kultura fizyczna i sport	1 656	0,6	1 597	0,6	1 532	0,4	1 597	0,4	1 321	0,3	1 754	0,4
	w tym inwestycje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	449	-
	OGÓŁEM	261 295	100	277 753	100	351 979	100	365 224	100	382 773	100	423 666	100
	w tym wydatki majątkowe	92 220	35,3	86 354	31,1	94 385	26,8	128 953	35,3	147 337	38,5	157 505	37,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z przebiegu wykonania budżetu Województwa Małopolskiego

Tabela 140. **Wydatki Województwa Małopolskiego w latach 1999-2004 (w tys. zł)**

Rok	Ogółem w zł	Wzrost do roku poprzedniego w %	Wskaźnik inflacji w %	Przyrost realny
1999	261 295	-	7,3	-
2000	277 753	6,3	9,8	-3,5
2001	351 979	26,7	5,5	21,2
2002	365 224	3,8	1,9	1,9
2003	382 773	4,8	0,8	4,0
2004	423 666	10,7	3,5	7,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 141. **Wynik wykonania budżetu Województwa Małopolskiego w latach 1999, 2001, 2003, 2004 (w tys. zł)**

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Dochody	262 286	272 328	324 764	324 131	370 724	486 119
Wydatki	261 295	277 753	351 979	365 224	382 773	423 666
Wynik wykonania budżetu	991	-5 425	-27 215	-41 093	-12 049	62 453
w tym: nadwyżka „+”	991					62 453
niedobór „-”		-5 425	-27 215	-41 093	-12 049	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z przebiegu wykonania budżetu Województwa Małopolskiego

III. Finansowanie inwestycji z budżetów jednostek samorządu terytorialnego

1. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA ROZWOJU Z WŁASNYCH ŚRODKÓW PRZEZ GMINY MAŁOPOLSKI

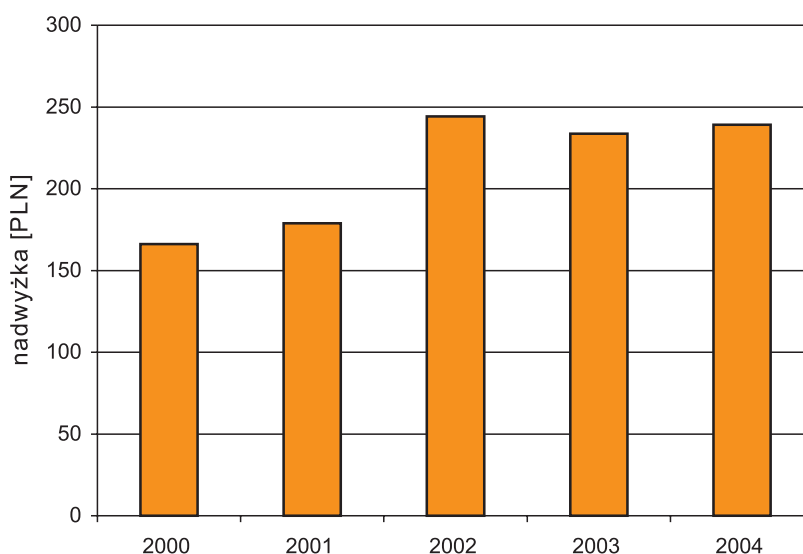
Polityka jak i możliwości samorządów Województwa Małopolskiego w dziedzinie finansowania rozwoju są bardzo zróżnicowane. Wielkość środków przeznaczana na ten cel zależy od wielu czynników podobnie jak źródła finansowania.

Decydującym parametrem obrazującym zdolność JST do finansowania rozwoju w dłuższej perspektywie jest wielkość nadwyżki operacyjnej. Na wielkość tej nadwyżki wpływają zarówno czynniki obiektywne, niezależne od samorządu jak i te, które zależą od przyjętej polityki. Dla oceny relatywnej wielkości nadwyżki operacyjnej używane są dwie wielkości:

- wartość nadwyżki na jednego mieszkańca,
- udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem.

Wielkość nadwyżki na mieszkańca pozwala porównać ile złotych „na mieszkańca” może rocznie dany samorząd przeznaczyć na finansowanie rozwoju bez względu jak duże są dochody budżetowe gminy. Natomiast wskaźnik udziału nadwyżki w dochodach pokazuje jaką część gromadzonych dochodów potrafi samorząd zakumulować oraz pozyskać dla finansowania rozwoju.

Wykres 91. Średnia wartość nadwyżki operacyjnej na mieszkańca w latach 2000-2004 dla gmin Małopolski

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podst. danych RIO

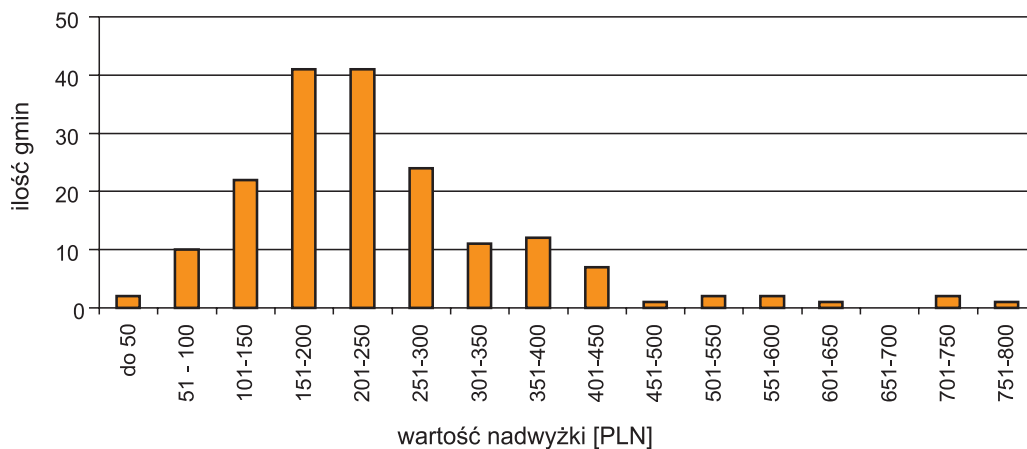
Dla oszacowania potencjału rozwojowego gmin województwa analizie poddano w pierwszym rzędzie wartość nadwyżki operacyjnej gmin przypadającą na jednego mieszkańca w latach 2000-2004.

W latach 2000 i 2001 nadwyżka w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowała się na poziomie 170-180 zł, następnie w roku 2002 skokowo wzrosła o około 30 % i od trzech lat kształtuje się na poziomie około 240 zł.

Średnie wartości rocznej nadwyżki operacyjnej na 1 mieszkańca w gminach zmieniają się od 35 zł w Mucharzu do prawie 800 zł w Muszynie.

Na wykresie 92. przedstawiono rozkład wielkości nadwyżki, z którego widać, że w latach 2002-2004 roczny poziom nadwyżki operacyjnej na mieszkańca dla niemal połowy gmin mieścił się w zakresie 150-250 zł na 1 mieszkańca.

Wykres 92. Rozkład wielkości nadwyżki operacyjnej gmin Małopolski w przeliczeniu na 1 mieszkańca – wartość średnia w latach 2002-2004

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podst. danych RIO

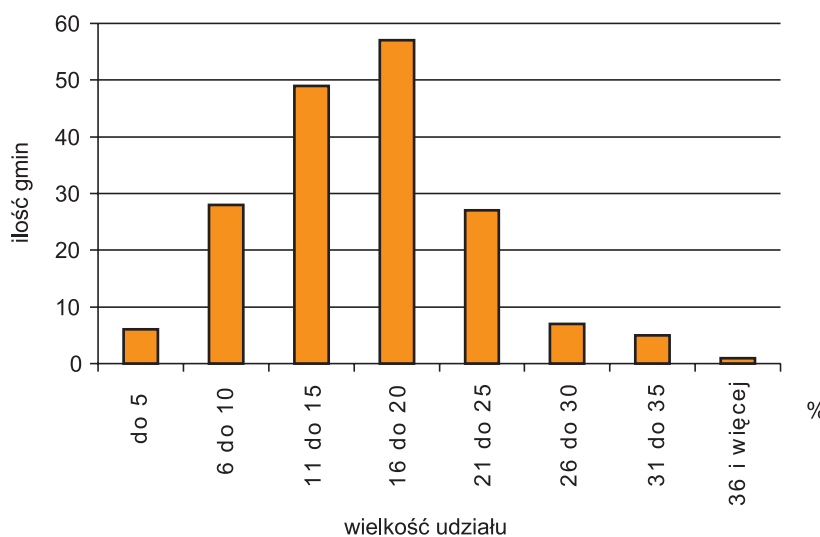
Przy czym dla 11 gmin średnia nadwyżka wyniosła mniej niż 100 zł, a połowa gmin (89) osiąga nadwyżkę co najmniej 200 zł, do rekordzistów należą gminy, których średnia nadwyżka w badanym okresie przekracza 400 zł, jest ich 16.

Wartość średnia rocznej nadwyżki operacyjnej za okres 2002-2004 wyniosła w gminach Małopolski 239 zł.

Innym wskaźnikiem, który może służyć do porównań względnych nadwyżki operacyjnej jest jej stosunek do dochodów gminy ogółem.

Zakres zmienności udziału nadwyżki w dochodach jest znaczny i wynosi 2 – 36%.

Wykres 93. Rozkład udziału nadwyżki operacyjnej w dochodach gmin Małopolski – wartość średnia w latach 2002-2005

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podst. danych RIO

Wartość średnia w województwie w latach 2000-2001 wynosiła ok. 14%, później wzrosła o ok. 2 punkty procentowe i od roku 2002 sięga 16%.

Niemal 60 gmin posiada 15-20% udział nadwyżki w dochodach, następną grupę (ok. 50) stanowią gminy, gdzie nadwyżka mieści się w zakresie 11-15%. w 6 gminach nadwyżka nie przekracza 5%, a w 13 jest większa niż 25%.

Można przyjąć, że jeśli nadwyżka operacyjna nie przekracza 5% sytuacja gminy jako podmiotu finansującego rozwój i utrzymanie infrastruktury jest zła. Ilość środków na rozwój jest zbyt mała, a zaciąganie długu nawet w ramach ustawowych limitów może zagrażać utrzymaniu finansowania usług bieżących na obecnym poziomie. Wiarygodność kredytowa takiego podmiotu jest niska i nawet jeśli środki dłużne uda się pozyskać to koszt długu będzie zwykle wyższy niż dla gmin umiejących zapewnić sobie większą nadwyżkę.

Takich gmin w województwie Małopolskim jest tylko 3%. Ich gospodarka finansowa wymaga pilnej restrukturyzacji.

Nadwyżka w wielkości od 6 do 10% jest także niezadowolająca i także tutaj władze gminy powinny konsekwentnie zmierzać do jej powiększenia. Sytuacja ta dotyczy ok. 15% gmin Małopolski.

Wielkość nadwyżki operacyjnej w przedziale od 11 do 20% można uznać za umiarkowaną lub dobrą w zależności od wielkości gminy. W takiej sytuacji jest większość (niemal 60%) gmin Małopolski. Nadwyżka na poziomie 15 % szczególnie dla małej gminy wymaga starannego wyboru priorytetów, ale przy umiejętnym używaniu finansowania zewnętrznego może stanowić podstawę dla realizacji projektów wpisujących się w cele strategii regionalnej.

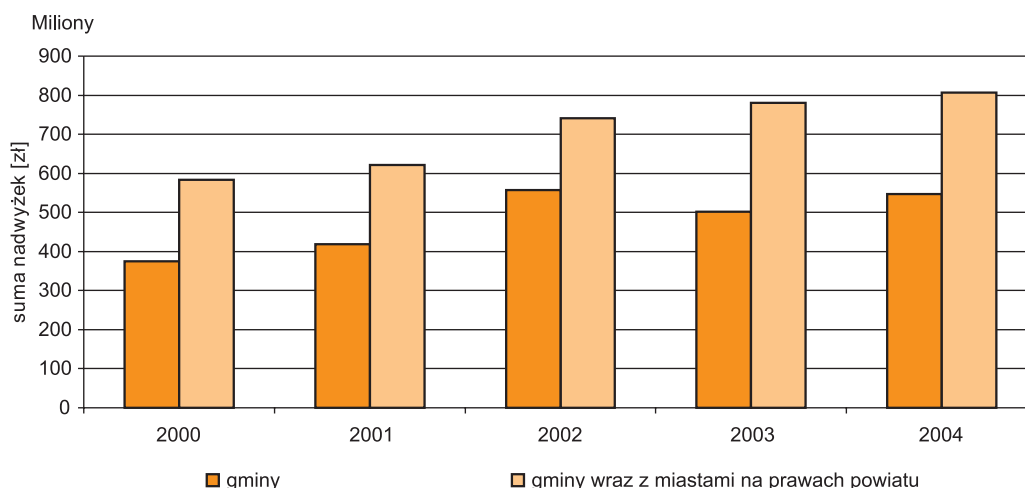
Gminy, których nadwyżka przekracza 20% na ogół mogą przygotować i realizować samodzielną strategię rozwoju i powinny także być w stanie prowadzić aktywną politykę w zakresie wspomagania rozwoju środkami unijnymi. Takich gmin w Małopolsce jest ponad 22%.

Suma nadwyżek operacyjnych wszystkich gmin województwa w latach 2002-2004 wynosiła rocznie od 500 do 550 mln zł, a jeśli dodać do tego nadwyżki Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza suma nadwyżek dochodzi do 800 mln zł rocznie.

Suma nadwyżek operacyjnych może obrazować potencjał rozwojowy jaki tkwi w małopolskich gminach i przy odpowiedniej koordynacji (planowanie wieloletnie i promesy finansowania ze środków UE), przepływie informacji oraz możliwie dobrem dostosowaniu oferty pomocowej do potrzeb gmin znaczna większość tych środków rokrocznie może być wykorzystywana na wkłady własne w projektach współfinansowanych ze środków pochodzących z UE.

W układzie powiatowym istnieje w województwie znaczne zróżnicowanie kwoty nadwyżki przypadającej na mieszkańca w gminie – od 135 zł dla gmin w powiecie chrzanowskim do 329 zł w powiecie

Wykres 94. Suma nadwyżek operacyjnych gmin Małopolski

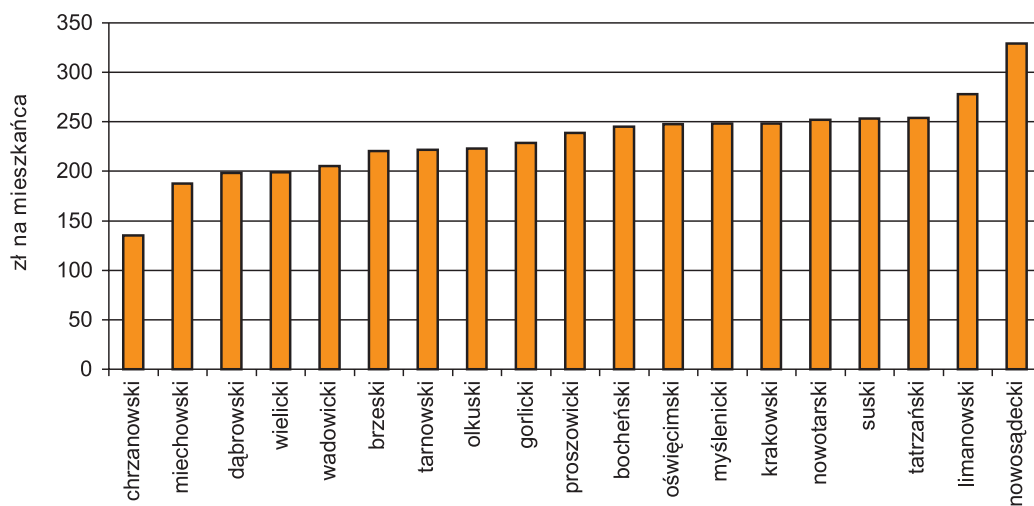

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podst. danych RIO

nowotarskim. Mimo dużej różnicy wartości największej i najmniejszej wartość średnia dla 15 powiatów (spośród 19) mieści się w przedziale 198-254 zł.

Nadwyżki operacyjne nie są jednak skorelowane z wielkością dochodów przypadającą na 1 mieszkańca. Średnia wartość dochodów na 1 mieszkańca wynosi ok. 1440 zł.

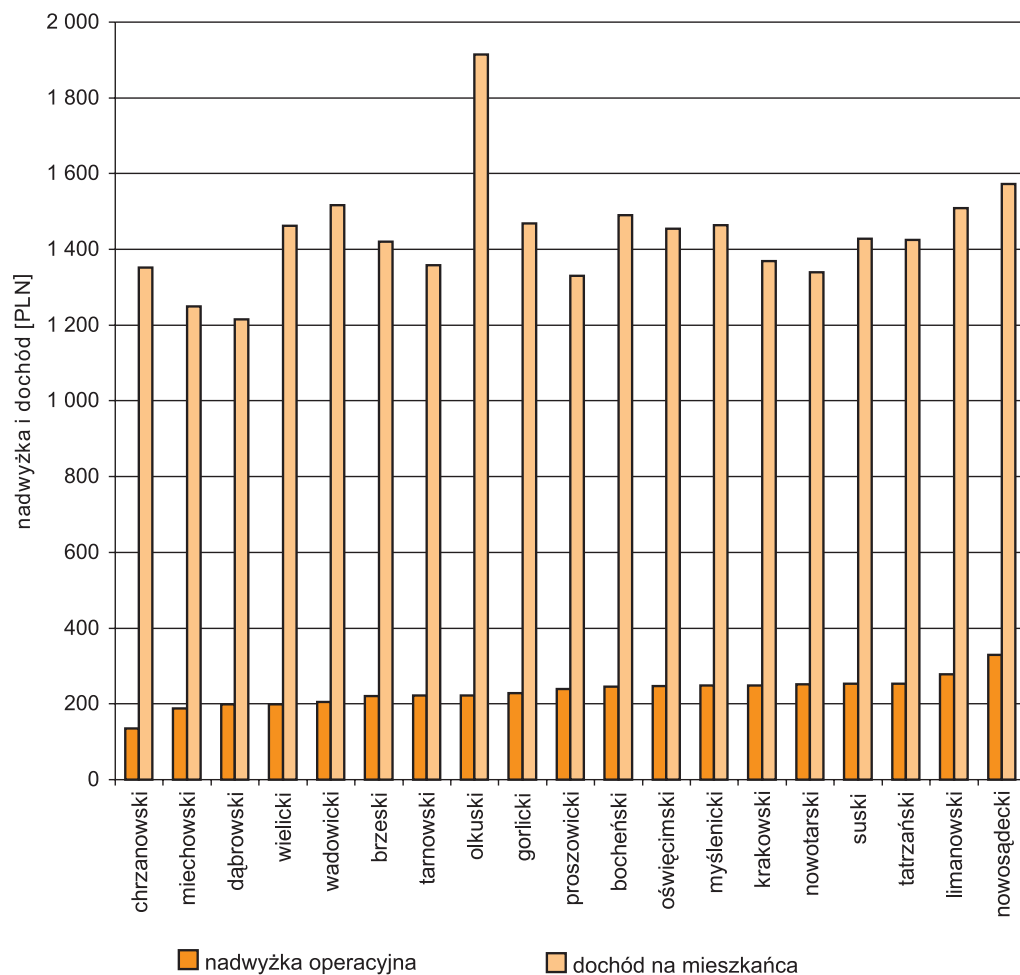
Wykres 95. Średnia wielkości nadwyżki operacyjnej gmin w poszczególnych powiatach Małopolski

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podst. danych RIO

Podsumowując analizę wielkości nadwyżek operacyjnych jako głównego źródła własnego finansowania rozwoju można stwierdzić, że wielkość środków jaką gminy Małopolski w swoich budżetach były w stanie przeznaczać na finansowanie rozwoju są znaczne. Większość gmin województwa posiada możliwości finansowania projektów rozwojowych oraz zaciągania zobowiązań na ten cel. Istnieją jednak spore różnice pomiędzy poszczególnymi gminami.

Wykres 96. Zestawienie uśrednionych w powiatach wartości dochodu i nadwyżki operacyjnej na 1 mieszkańca dla gmin małopolski

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podst. danych RIO

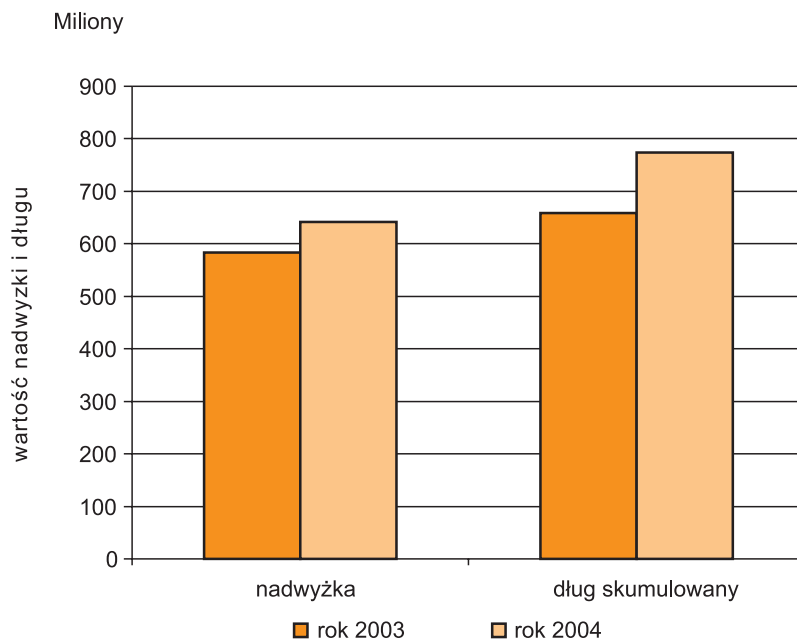
2. POZIOM ZADŁUŻENIA GMIN MAŁOPOLSKI

Na koniec roku 2003 sumaryczna wielkość zadłużenia gmin wynosiła około 660 mln zł, a średni procentowy stosunek długu do dochodów wynosił ok. 17,6%. W roku 2004 dług powiększył się o kolejne 116 mln zł, ale stosunek długu do dochodów wzrósł o niecałe 3 punkty procentowe do poziomu około 20%.

Dynamika wzrostu zadłużenia jest nieco wyższa niż dynamika przyrostu nadwyżek operacyjnych, ale różnica ta jest nieznaczna. Dodatkowo porównując wartości bezwzględne można ocenić, że całość skumulowanego zadłużenia gmin województwa zaledwie o ok. 20% przekracza generowaną w ciągu roku nadwyżkę operacyjną.

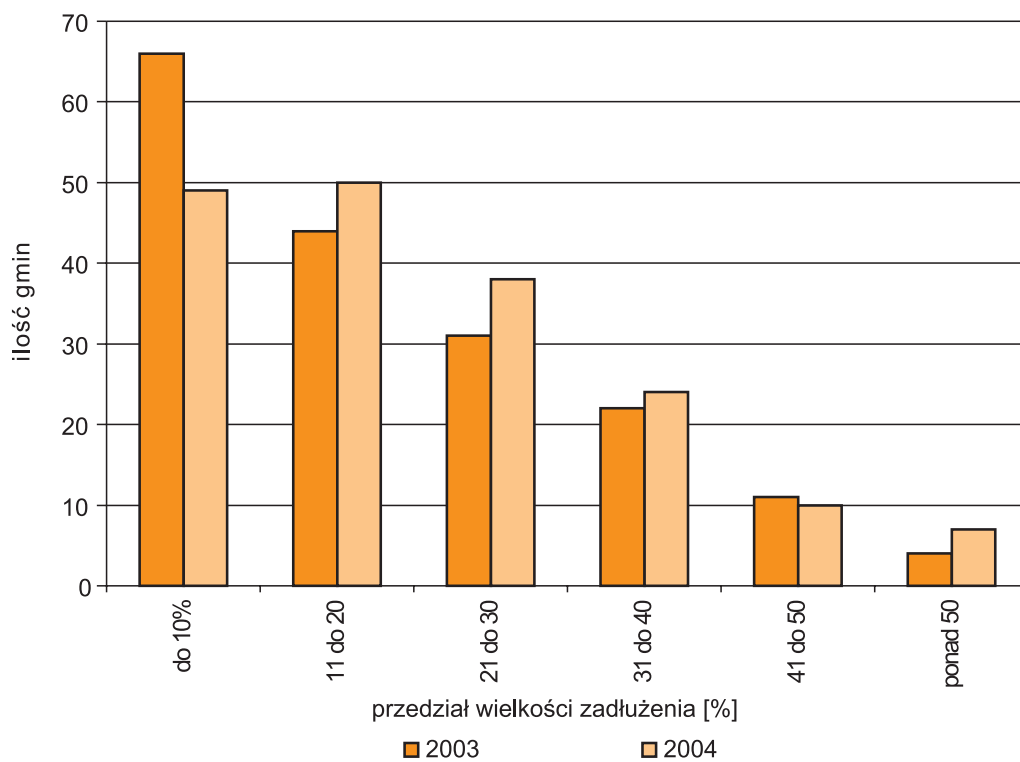
Innym wskaźnikiem przydatnym dla oceny poziomu zadłużenia jest stosunek długu do wielkości nadwyżki operacyjnej. Wskaźnik ten pokazuje w przybliżeniu ile lat gmina spłacałaby całość zobowiązań (bez kosztów obsługi), gdyby nadwyżka operacyjna poświęcana była wyłącznie na spłatę rat zadłużenia.

Wykres 97. Porównanie nadwyżki operacyjnej i skumulowanego zadłużenia w latach 2003-2004.

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podst. danych RIO

Wykres 98. Wielkość zadłużenia gmin Małopolski

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podst. danych RIO

Wartość tego wskaźnika dla gmin Małopolski w roku 2004 zmieniała się od 0 do 25. Jednak dla blisko 80% gmin nie przekraczał on wartości 2,5, a tylko dla 10 gmin przekraczał wartość 5.

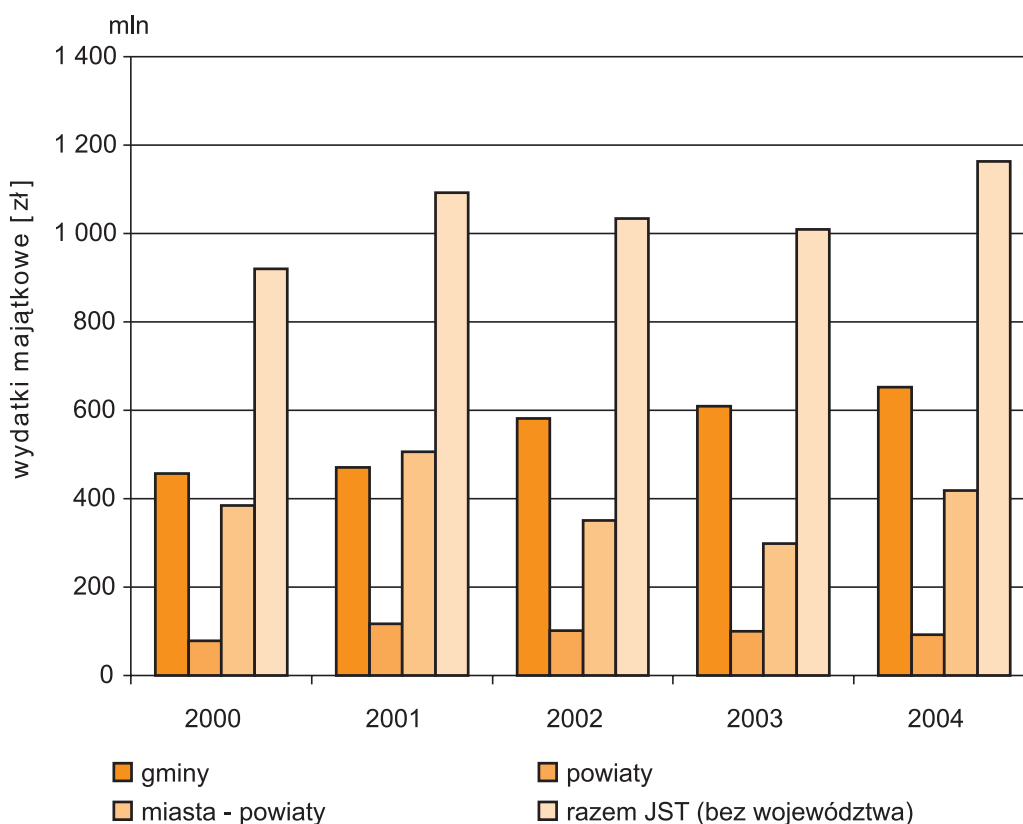
Podsumowując obserwacje dotyczące zadłużenia można stwierdzić, że obecny poziom zadłużenia gmin nie powinien być barierą w dalszym finansowaniu rozwoju w skali województwa.

Warto zaznaczyć, że dług samego Krakowa, sięgający blisko miliarda zł, o ponad 200 mln zł przekracza zadłużenie wszystkich gmin Małopolski. Mimo to stosunek długu do nadwyżki operacyjnej dla stolicy województwa wynosi 4,1, a nadwyżka operacyjna na poziomie ok. 240 mln zł pozwala z powodzeniem obsługiwać zadłużenie i finansować zadania strategiczne.

3. WYDATKI MAJĄTKOWE JST W MAŁOPOLSCE

W latach 2000-2004 gminy Małopolski wydały na inwestycje razem niemal 2,8 mld zł. Powiaty Małopolski w tym samym czasie zainwestowały nieco mniej niż 500 mln zł, a miasta na prawach powiatu sfinansowały wydatki majątkowe w wysokości prawie 2 mln zł (blisko 90% tej sumy to wydatki Krakowa).

Wykres 99. Wydatki majątkowe samorządów Małopolski w latach 2000-2004

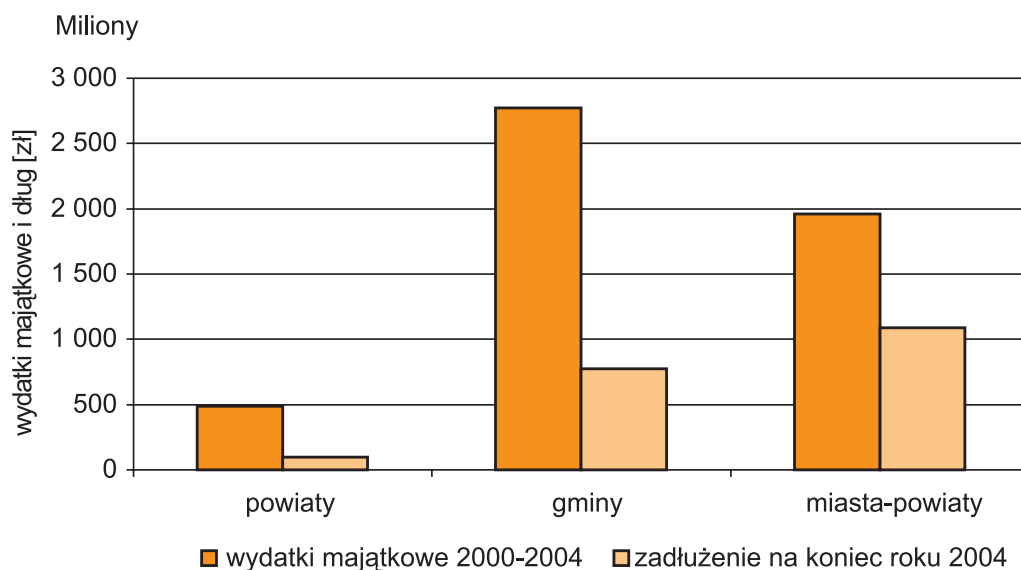

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podst. danych RIO

Suma rocznych nakładów wszystkich JST (bez wydatków województwa) na wydatki rozwojowe od 4 lat utrzymuje się w Małopolsce na poziomie ok. 1 mld zł, przy czym wydatki majątkowe gmin systematycznie rosną, a wydatki powiatów wahają się nieznacznie. Wydatki inwestycyjne miast na prawach powiatu zależą głównie od inwestycji jednego miasta i dlatego ulegają znacznym wahaniom. Barierą ich dalszego wzrostu jest poziom zadłużenia Krakowa bliski ustawowemu limitowi.

Wielkości bezwzględne i dynamika zmian w zakresie wydatków majątkowych oraz umiarkowany średni poziom zadłużenia samorządów Małopolski wskazują, że mogą być one także w najbliższej przyszłości dobrym partnerem do współpracy dla pożytecznego i efektywnego wykorzystania funduszy UE.

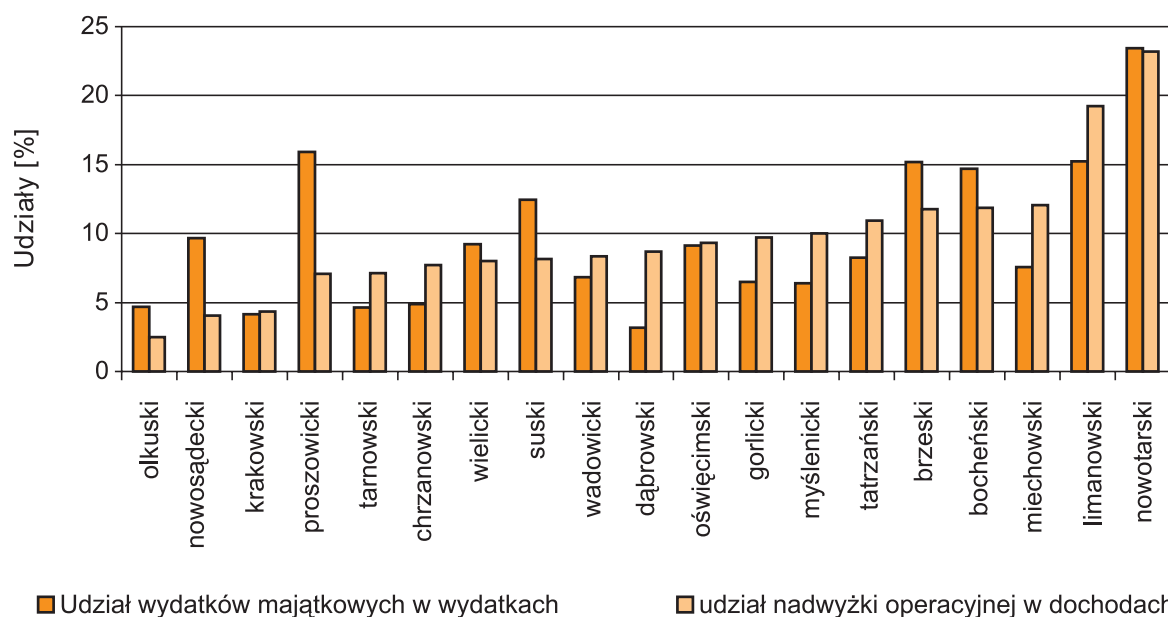
Wykres 100. Wydatki majątkowe w latach 2000-2004 w zestawieniu z wielkością długu na końcu okresu

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podst. danych RIO

Sytuacja finansowa powiatów Małopolski jest nie mniej zróżnicowana niż gmin.

Wykres 101. Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach i wydatków majątkowych w wydatkach powiatów

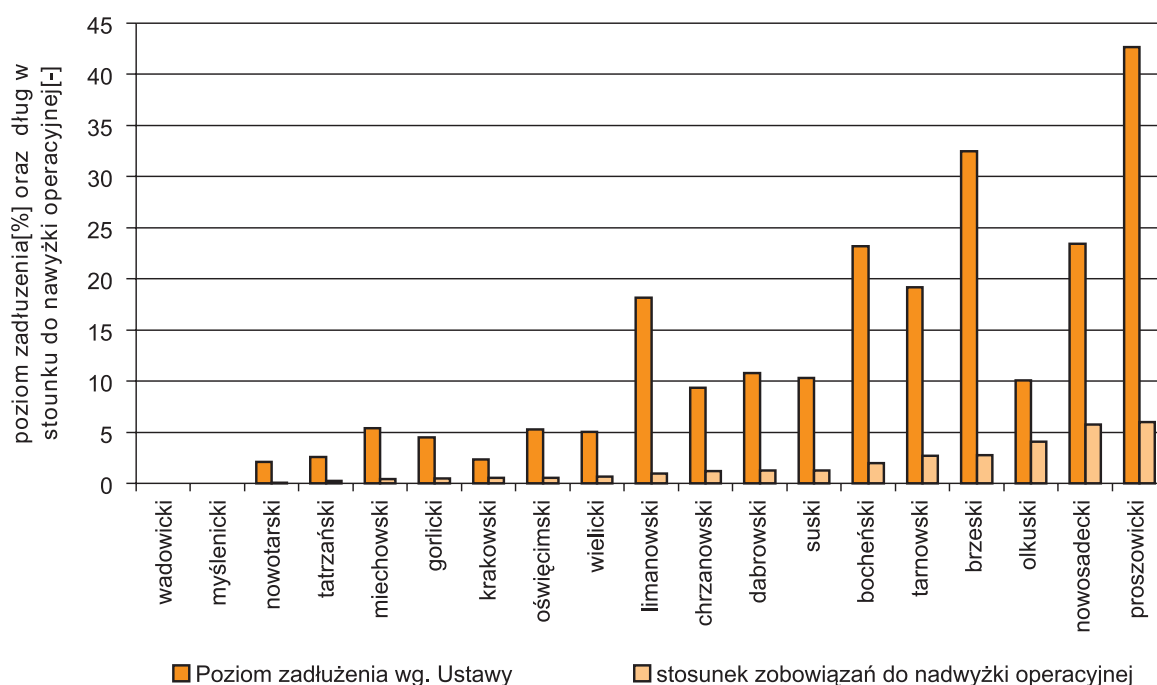
Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podst. danych RIO

Dochody budżetowe powiatów w przeliczeniu na jednego mieszkańca zmieniają się w zakresie od 270 zł w powiecie wielickim do 647 zł w miechowskim. Jeszcze większe są różnice w nadwyżce operacyjnej. Najniższa jest w Olkuskim – 11 zł a najwyższa w nowotarskim – niemal 100 zł.

Trzy z dziewiętnastu powiatów ma nadwyżkę operacyjną odniesioną do dochodów poniżej 5%, większość mieści się w przedziale 7-12%, ale w dwóch przypadkach (powiaty nowotarski i limanowski) nadwyżka wynosi ok. 20%.

Mimo relatywnie mniejszych niż gminy środków powiaty w 2004 roku wygospodarowały łącznie nadwyżkę operacyjną równą około 100 mln zł. Niemal połowa powiatów Małopolski (o nadwyżce ok 10% i więcej) dysponuje własnymi środkami, które powinny pozwolić na realizację własnej, ale dobrze skoordynowanej z polityką regionalną strategii. Dzięki temu wszystkie strategiczne projekty mogłyby liczyć na współfinansowanie.

Wykres 102. Zadłużenie powiatów Małopolski

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podst. danych RIO

Szczegółowe dane zawierają tabele analityczne znajdujące się w *Aneksie*

IV. Fundusze celowe i programy pomocowe

1. FUNDUSZE CELOWE

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) w Krakowie stanowi ważny instrument Samorządu Województwa Małopolskiego dla finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Działania Funduszu podporządkowane są zasadzie zrównoważonego rozwoju Województwa Małopolskiego.

WFOŚiGW działa na zasadach określonych ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2001.62.27), ma osobowość prawną i w rozumieniu ustawy z dnia 28 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U.2003.15.148) jest wojewódzkim funduszem celowym. Jego organami są Rada Nadzorcza i Zarząd.

Dochodami WFOŚiGW są głównie wpływy z tytułu opłat i kar pieniężnych, pobieranych na podstawie ustaw i odrębnych przepisów z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska.

Tabela 142. **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie w latach 1999, 2001, 2003 i 2004 (w tys. zł)**

Wyszczególnienie	1999		2001		2003		2004	
	Plan	Wyk.	Plan	Wyk.	Plan	Wyk.	Plan	Wyk.
Stan środków na początku roku	101 758	101 758	52 000	75 676	102 000	116 247	65 000	73 495
Przychody	98 500	115 800	94 200	99 058	88 800	107 902	102 438	144 160
w tym: wpływy z opłat i kar	46 300	49 595	51 400	37 794	42 000.	43 530	44 435	52 610
Przychody ogółem	200 258	217 558	146 200	174 734	190 800	224 149	167 438	217 655
Wydatki na :								
- dotacje	41 950	28 285	31 100	20 755	38 600	28 538	28 000	21 825
- pożyczki	127 908	70 276	101 300	49 940	132 850	108 673	117 000	81 836
- koszty działalności Funduszu	3 600	2 712	3 600	2 632	3 600	2 783	3 600	2 927
Razem:	173 458	101 273	136 000	73 327	175 050	139 994	148 600	106 588

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WFOŚiGW w Krakowie

Główne kierunki pomocy WFOŚiGW zrealizowane w 2004 r., to współfinansowanie zadań w dziedzinach (środki w tys. zł):

	dotacje	pożyczki
- gospodarka ściekowa i ochrona wód	7 506,0	53 852,9
- ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	2 992,4	9 313,6
- gospodarka odpadami	2 337,5	2 949,1
- pozostałe (m.in. edukacja ekologiczna, wspomaganie zadań państwowego monitoringu środowiska, przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, profilaktyka zdrowotna dzieci, wspieranie ekologicznych form transportu	18 879,5	15 720,5

Środki WFOŚiGW przyznawane są na wniosek zainteresowanych stron w formie dotacji lub pożyczek. W 2004 r. w WFOŚiGW w Krakowie obowiązywało następujące oprocentowanie od udzielanych pożyczek:

- 4,0% w skali roku na zadania związane z ochroną wód oraz budową i rekultywacją składowisk odpadów (od 01.07.2003 r. – 4,0 %);
- 4,4% w skali roku na zadania związane z: likwidacją niskiej emisji, zagospodarowaniem i unieszkodliwianiem odpadów oraz wykorzystaniem lokalnych źródeł energii odnawialnej;
- 4,8% w skali roku na zadania związane ze wspieraniem ekologicznych form transportu i termomodernizację budynków;
- 5,2% na zadania związane z odsiarczaniem kopalin energetycznych, oczyszczaniem gazów odlotowych w przemyśle i energetyce oraz inne zadania związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

W roku 2004 Rada Nadzorcza i Zarząd WFOŚiGW w Krakowie umorzyły pożyczki na łączną kwotę 12 000 000 zł, z tego 1 pożyczkę udzieloną w 1997 r., 3 z 1998 r., 8 z 1999 r., 22 z 2000 r., 27 z 2001 r., 20 z 2002 r. 8 z 2003 r. oraz 1 pożyczkę z 2004 roku.

Średnia wysokość umorzenia od udzielonych pożyczek wyniosła 30,34%.

Zespół Kredytowy WFOŚiGW w Krakowie prowadził w 2004 roku obsługę 566 pożyczek, 2 umowy obsługiwano za pośrednictwem banków. Fundusz zawarł także 173 nowe umowy na łączną kwotę 79 621 910 zł.

Ważniejsze inwestycje realizowane w 2004 roku z pomocą finansową WFOŚiGW w Krakowie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 143. Budowa sieci kanalizacyjnych realizowana z pomocą finansową WFOŚiGW w Krakowie w 2004 r.

Lp.	Nazwa miejscowości	Długość sieci kanalizacji w [mb]	Ilość ścieków odprowadzona do oczyszczalni w [m ³ /rok]
1	Kęty	10 613,59	54 048,39
2	Stryżawa	9 039,47	35 105,67
3	Krzeszowice	8 264,82	35 088,58
4	Lisia Góra	10 078,00	30 299,00
5	Tarnów	9 156,00	26 240,00
6	Liszki	5 611,98	25 257,13
7	Spytkowice	5 267,83	24 390,92
8	Niepołomice	5 768,40	23 200,00
9	Kęty	4 569,52	21 177,40
10	Sułkowice	3 760,78	20 038,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WFOŚiGW w Krakowie

Ogółem w 2004 roku zawartych zostało 67 umów dotyczących budowy sieci kanalizacji sanitarnych. Łączna długość wykonanych kolektorów sanitarnych wyniosła 200,42 km co umożliwiło odprowadzenie rocznie 730,36 tys. m³ ścieków do oczyszczalni.

Tabela 144. Budowa oczyszczalni ścieków realizowana z pomocą finansową WFOŚiGW w Krakowie w 2004 r. (ważniejsze inwestycje)

Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość ścieków w [m ³ /d]	Redukowany ładunek BZT ₅ w [kg/rok]
1	Karwin	115,28	19 859,87
2	Pierzchów	103,35	17 730,95
3	Ciężkowice (rozbudowa)	205,00	14 517,00
4	Biertowice	245,34	13 913,39
5	Biała Niżna (rozbudowa)	108,48	12 000,32
6	Charsznica (rozbudowa)	264,23	8 234,21
7	Radgoszcz	120,00	7 622,00
8	Tokarnia	54,09	7 601,18
9	Wiśniowa (rozbudowa)	52,52	3 025,46
10	Żabno	9,90	893,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WFOŚiGW w Krakowie

Pomoc udzielona przez WFOŚiGW w Krakowie w 2004 roku pozwoliła na przystąpienie do realizacji budowy 12 oczyszczalni ścieków. Przyrost oczyszczanych w 2004 r. ścieków to 1 278,29 m³/d. Przyrost redukowanego ładunku BZT₅ to 105,40 tys. kg/rok.

Tabela 145. Ważniejsze zadania w ochronie powietrza realizowane z pomocą finansową WFOŚiGW w Krakowie w 2004 r.

L.p.	Wnioskodawca	Zadanie	Rodzaj udzielonej pomocy
1.	Zakłady Mięsne UNIMIĘS Sp. z o.o.	Zmiana systemu c.o. z kotłowni węglowej na gazową w Chrzanowie	Pożyczka na kwotę 1 478 318 zł
2.	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Brzesku	Modernizacja kotłowni z jednoczesną zmianą paliwa stałego na gazowe w SPZOS w Brzesku	Dotacja na kwotę 550 000 zł
3.	Powiat Olkusz	Wymiana c.o. z węglowo-koksowego na gazowe w Z.S. nr 1 w Olkuszu	Pożyczka na kwotę 316 477 zł
4.	Miasto i Gmina Myślenice	Modernizacja kotłowni węglowej na gazową w SP w Głogoczowie	Pożyczka na kwotę 31 400 zł
5.	Miasto i Gmina Wieliczka	Wymiana kotłowni węglowej na gazową w SP nr 4 w Wieliczce	Dotacja na kwotę 120 851 zł
6.	Gmina Lubień	Modernizacja ogrzewania w Gimnazjum w Lubniu z gazowych na wysokosprawne kotły gazowe kondensacyjne	Pożyczka na kwotę 235 986 zł
7.	Zgromadzenie Serafitek w Oświęcimiu	Budowa pompy ciepła w Białce Tatrzańskiej	Dotacja na kwotę 230 000 zł
8.	Centrum Informacji, Spotkań, Dialogu, Wychowania i Modlitwy w Oświęcimiu	Budowa nowej kotłowni w oparciu o pompy ciepła w Domu Pielgrzyma	Dotacja na kwotę 163 047 zł
9.	Zakłady Mięsne UNIMIĘS Sp. z o.o.	Odzysk ciepła z instalacji obiegów chłodniczych w ZPM w Chrzanowie	Pożyczka na kwotę 237 000 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WFOŚiGW w Krakowie

Ponadto w 2004 r. WFOŚiGW w Krakowie przyznał między innymi środki na:

- Ochronę przeciwpowodziową.
Przy udziale środków finansowych Funduszu w wysokości 4,9 mln złotych, Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie przystąpił do podwyższania i modernizacji ponad 3 km wałów rzek Wisły i Upust.
- Edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych (prenumerata czasopism dla szkół, radiowe i telewizyjne programy edukacyjne, konkursy).
- Pielęgnację zabytkowych drzewostanów oraz zalesienia nieużytków.
- Monitoring środowiska (systemy kontrolno-pomiarowe stanu środowiska).
- Profilaktykę zdrowotną oraz wypoczynek dzieci z obszarów ekologicznie zagrożonych.
- Zakup sprzętu do likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.
Fundusz dofinansował wyposażenie jednostek Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej w sprzęt do ograniczania i likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska na sumę 1 999 000 zł. Środki te przeznaczono na zakup pojazdów i sprzętu specjalistycznego do ratownictwa chemicznego, techniczno-ekologicznego, wodnego i drogowego oraz podwozi samochodów ratownictwa techniczno-ekologicznego i drogowego.
- Opracowanie programów ochrony środowiska i planów gospodarki odpadami dla gmin, programu ochrony powietrza dla Miasta Krakowa, wykonanie planów ochrony przyrody oraz czynną ochronę bioróżnorodności w rezerwach.

WFOŚiGW w Krakowie jest instytucją pośredniczącą III stopnia we wdrażaniu Funduszu Spójności w Małopolsce na etapie identyfikacji i przygotowania przedsięwzięć.

W roku 2004 Zarząd WFOŚiGW w Krakowie przyjął i przekazał do NFOŚiGW cztery wnioski do Funduszu Spójności wraz z pełnym Studium Wykonalności. Zostały one przesłane do Komisji Europejskiej.

Tabela 146. Projekty przyjęte przez Komisję Europejską

Wnioskodawca	Beneficjent	Tytuł przedsięwzięcia	Sektor	Kwota mln PLN całk/FSp
Międzygminny Związek Chrzanowa, Libiąża, Trzebini „Gospodarka Komunalna”	Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji spółka z o.o. w Chrzanowie	Dostawa wody (transport i magazynowanie) wraz z budową kanalizacji miejskiej oraz rozbudową oczyszczalni ścieków dla Chrzanowa, Libiąża, Trzebini	Gospodarka wodno-ściekowa	143,4/ 100,4
Urząd Miejski w Wadowicach	Wadowickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji spółka z o.o.	Gospodarka wodno-ściekowa aglomeracji wadowickiej	Gospodarka wodno-ściekowa	82,0/ 69,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WFOŚiGW w Krakowie

Tabela 147. **Projekty oczekujące na decyzję Komisji Europejskiej**

Wnioskodawca	Beneficjent	Tytuł przedsięwzięcia	Sektor	Kwota mln PLN całk/FSp
Gmina Miasto Bochnia	Gmina Miasto Bochnia	Kompleks infrastruktury dla miasta Bochni i subregionu bocheńskiego	Gospodarka wodno-ściekowa	50,3/ 39,4
Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Krakowie	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Krakowie	Modernizacja systemu ciepłowniczego miasta Krakowa	Ochrona powietrza	329,8/ 232,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WFOŚiGW w Krakowie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych

Wojewódzki Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych (FOGR) jest funduszem celowym, na który składają się głównie należności i opłaty roczne, związane z wyłączeniem gruntów z produkcji rolniczej. Wojewódzki FOGR Działa na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U.1995.16.78). Celem funduszu jest ochrona, rekultywacja i poprawa jakości gruntów rolnych.

FOGR dzieli się na fundusz terenowy i centralny. Fundusz centralny tworzony jest z 20% dochodów funduszu terenowego i dysponuje nim Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Środkami funduszu terenowego dysponuje Samorząd Województwa. Środki funduszy terenowych przeznacza się, zgodnie z w/w ustawą, na:

- Budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych;
- Budowę i renowację zbiorników służących małej retencji;
- Zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych.

W 2004 r. środki wojewódzkiego FOGR spożytkowane zostały w Małopolsce na:

- poprawę jakości sieci dróg dojazdowych do pól w całym województwie oraz
- zabezpieczenie przed zalewaniem gruntów uprawnych poprzez renowację zbiorników retencyjnych.

Środki małopolskiego FOGR wydatkowano również na zakup sprzętu informatycznego oraz oprogramowania niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych. Kolejna tabela przedstawia zadania finansowane z wojewódzkiego FOGR w Małopolsce.

Tabela 148. Zadania finansowane z wojewódzkiego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych w Małopolsce w latach 1999, 2001, 2003 i 2004

L.p.	Wyszczególnienie	1999	2001	2003	2004
I	Stan FOGR na początku roku	1 263 151	1 557 925	2 298 069	2 152 306
II	Przychody	4 171 989	6 395 477	6 506 615	8 463 143
1	Przelewy z Centralnego FOGR	1 050 000	1 320 000	1 500 000	1 470 000
2	Przychody własne	3 121 989	5 075 477	5 006 616	6 993 143
	Wpływy z opłat za wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej w tym odsetki od nieterminowych wpłat i zwrot kosztów upomnienia	2 938 996	4 711 367	4 844 859	6 842 642
	Odsetki od środków na rachunku bankowym	182 186	364 110	161 756	150 501
III	Wydatki	3 638 666	5 311 886	6 652 378	6 906 346
1	Wydatki bieżące	3 609 771	5 145 957	6 652 378	5 446 570
	Przelewy na Centralny FOGR	590 747	871 095	917 472	1 069 262
	Opłaty komornicze i zakupy materiałów do obsługi FOGR	1 558	4 113	4 761	8 662
	Wydatki zgodne z art. 25., ust. 1., pkt 1)-10) ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (remont dróg rolniczych i zbiorników małej retencji)	3 017 466	4 270 748	5 472 181	4 368 646
2	Wydatki inwestycyjne	28 895	165 930	257 964	1 459 776
	Wydatki zgodnie z art. 25., pkt 11) ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych na potrzeby Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego (sprzęt komputerowy)	-	56 394	59 187	62 825
	Wydatki zgodnie z art. 25., pt 11 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych na potrzeby jst	-	109 536	198 777	1 396 951
IV	Stan FOGR na koniec roku	1 796 474	2 641 516	2 152 306	3 709 103

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Województwa Małopolskiego za lata: 1999, 2001, 2003 i 2004.

Wojewódzki Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym

Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym (FGZGiK) utworzony został na mocy ustawy z dnia 17 maja 1989 roku Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U.2000.100.1086). FGZGiK dzieli się na fundusz centralny będący w dyspozycji Głównego Geodety Kraju, fundusze wojewódzkie będące w dyspozycji marszałków oraz fundusze powiatowe, dysponowane przez starostów.

Podział FGZGiK wynika przede wszystkim z konieczności racjonalizacji wydatków na zadania wymienione w ustawie Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Najważniejszymi przychodami wojewódzkich FGZGiK są wpływy:

- ze sprzedaży map oraz innych materiałów i informacji z zasobów wojewódzkich,
- z opłat za czynności związane z prowadzeniem tych zasobów,
- z wpłat z funduszy powiatowych w wysokości 10% ich wpływów, przekazywane w okresach kwartalnych, w ciągu 30 dni od zakończenia kwartału.

Wojewódzki FGZGiK może być uzupełniany dotacją z funduszu centralnego. Środki FGZGiK przeznaczone są na uzupełnienie środków budżetowych, niezbędnych do sfinansowania zadań związanych z aktualizacją i utrzymywaniem państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego szczebla wojewódzkiego, zakup urządzeń i wyposażenie lokali niezbędnych do prowadzenia tego zasobu, szkolenia pracowników służby geodezyjnej i kartograficznej, zatrudnionych do prowadzenia zasobu (w zakresie jego aktualizacji i utrzymywania).

Tabela 149. Wykonanie Planu Przychodów i Wydatków wojewódzkiego FGZGiK w Małopolsce w latach 1999, 2001, 2003 i 2004

L.p.	Wyszczególnienie	1999	2001	2003	2004
I	Stan FGZGiK na początku roku	352 893	2 495 369	2 189 006	2 396 000
II	Przychody	632 477	2 820 303	3 350 906	3 305 959
1	Przelewy z PFGZGiK na CFGZGiK i WFGZGiK	300 000	2 431 010	3 064 928	2 983 096
2	Dochody własne	332 477	298 926	285 966	-
	Wpływy ze sprzedaży map oraz innych materiałów informacyjnych wojewódzkiego FGZGiK i wpływy z usług i opłat za udostępnienie z zasobu	282 174	116 029	227 627	227 062
	Odsetki	50 303	273 343	58 339	79 368
	Zwrot dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości	-	-	-	240
	Opłaty za upomnienia, wpływy do wyjaśnienia	-	-	-	-
	Inne zwiększenia	186 965	-	12	16 193
III	Wydatki	305 439	3 131 564	3 144 134	2 675 499
1	Wydatki bieżące	300 440	2 105 902	2 944 360	1 893 958
	Dotacje (nieinwestycyjne) na powiatowe FGZGiK	-	200 000	500	-
	Zakup drobnego sprzętu i wyposażenia	2 273	58 718	85 670	91 093
	Aktualizacja i modernizacja zasobu geodezyjno-kartograficznego oraz techniczna obsługa tego zasobu	264 893	1 717 730	783 312	280 650
	Przelewy	33 248	1 129 429	1 561 061	1 522 215
	Przelewy na centralny FGZGiK	-	1 129 429	1 561 061	1 522 215
	Zwroty z powiatowych FGZGiK	-	-	-	-
2	Wydatki inwestycyjne	4 999	25 687	199 774	727 744
	Wydatki inwestycyjne funduszy celowych	-	-	-	-
	Wydatki na zakupy inwestycyjne	4 999	25 687	199 774	727 744
	Inne zmniejszenia	26	-	-	53 797
IV	Stan FGZGiK na koniec roku	866 867	2 184 108	2 395 779	3 139 419

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Województwa Małopolskiego za lata: 1999, 2001, 2003 i 2004.

2. PROGRAMY POMOCOWE

W 2004 roku podmioty z terenu województwa małopolskiego korzystały ze środków pomocowych Unii Europejskiej i Banku Światowego w ramach następujących programów:

- Phare Spójność Społeczna i Gospodarcza (SGG) 2002-2003,
- Phare Odbudowa,
- Phare Cross Border Cooperation (Współpracy Przygranicznej),
- ISPA,
- SAPARD,
- Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich (PAOW),
- ZPORR,
- SPO Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich,
- SPO Rozwój Zasobów Ludzkich,
- Fundusz Spójności,
- Inicjatywa Wspólnotowa INTERREG.

Phare

Phare stanowi najważniejszy program pomocy Unii Europejskiej dla krajów Europy Środkowej i Wschodniej utworzony w celu wsparcia przemian gospodarczych i ustrojowych. Rok 2003 był ostatnim rokiem programowania Phare w krajach wstępujących do UE jednak projekty objęte alokacją Phare 2003 będą realizowane do 2006 roku.

Do Małopolski trafiło łącznie ponad 35 mln euro w ramach Programu Spójność Społeczna i Gospodarcza, Odbudowa 2001 oraz Współpracy Przygranicznej.

Spójność Społeczna i Gospodarcza

Program Phare SSG jest instrumentem służącym rozwinięciu zdolności Polski do przygotowania i wdrażania programów operacyjnych współfinansowanych przez fundusze strukturalne w ramach Celu 1 polityki regionalnej UE. Głównym celem programu jest wyrównywanie dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym pomiędzy regionami.

Program był realizowany w edycjach: 2000, 2001, 2002 i 2003.

Generalnymi kierunkami przeznaczenia środków w ramach programu są:

- rozbudowa i modernizacja infrastruktury warunkującej prowadzenie działalności gospodarczej (INFRA),
- wsparcie sektora produkcyjnego – małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP),
- wsparcie rozwoju zasobów ludzkich (RZL).

W edycji Phare 2000 SSG uczestniczyło 5 województw: podkarpackie, lubelskie, podlaskie, warmińsko-mazurskie, śląskie. Ponadto na terenie całego kraju realizowane były projekty o charakterze horyzontalnym (MSP i RZL).

W edycji Phare 2001 SSG wzięło udział 8 województw, tzn. wymienione powyżej oraz świętokrzyskie, kujawsko-pomorskie i łódzkie. Na obszarze całego kraju realizowane są horyzontalne komponenty MSP i RZL. Kontraktacja tej edycji zakończyła się 15 lutego 2004 roku, a jej poziom przekroczył 100%, ze względu na realokację środków z programu Phare Institution Building.

W edycji na lata 2002-2003 w województwie małopolskim realizowane są już wszystkie trzy komponenty programu. Zgodnie z ustaleniami pomiędzy Rządem RP a Komisją Europejską alokacje dla tych edycji są programowane łącznie, z zachowaniem odrębności przy zgłaszaniu projektów w poszczególnych latach. Łączna alokacja środków z programu Phare SSG w latach 2002-2003 wyniosła ok. 340 mln euro, tj. średniorocznie ok. 170 mln euro.

Alokacje dla województwa małopolskiego przedstawiały się następująco:

- Phare 2002 SSG - 20,61 mln euro,
- Phare 2003 SSG - 8,23 mln euro.

Tabela 150. **Finanse programów Phare w Małopolsce**

Program	Finanse					
	alokacja w tys. euro			wartość zakontraktowana w tys. euro		
	wartość ogólna	dotacja / dofinansowanie	wkład własny	wartość ogólna	dotacja / dofinansowanie	wkład własny
Phare SSG 2002 - 2003	47,85	28,26	19,59	16,35	11,71	4,64
Phare SSG 2001 (MSP / RZL)*	23,53	5,92	17,61	23,52	5,68	17,84
Phare Odbudowa 2001	11,24	9,83	1,41	11,24	9,83	1,41
Phare CBC	16,65	8,59	8,06	14,67	6,01	8,66
Phare – łącznie**	99,27	52,60	46,67	65,78	33,23	32,55

Źródło: opracowanie własne UMWM.

* wkład własny jest różnicą pomiędzy wartością ogólną a dotacją z programu Phare i zawiera sumę środków prywatnych i innych krajowych środków publicznych

** nie zawiera kwot przeznaczonych na realizację programów Phare SSG 2000 – Program Horyzontalny

Phare Spójność Społeczno i Gospodarcza 2002

Na terenie województwa małopolskiego realizowanych jest 5 dużych projektów infrastrukturalnych na kwotę 11,6 mln euro dotacji Phare. Są to projekty mające na celu rozbudowę i modernizację infrastruktury warunkującej prowadzenie działalności gospodarczej.

– *Rozwój ekonomiczny miasta Kęty*

Wartość projektu – 1,9 mln euro, w tym dotacja Phare – 1,4 mln euro.

W ramach projektu wybudowana zostanie obwodnica miasta Kęty, co pozwoli na wzrost dostępności komunikacyjnej terenu przeznaczanego pod inwestycje MŚP i zwiększenie bezpieczeństwa ruchu oraz wyeliminowanie ruchu ciężkiego z centrum miasta. Beneficjentem tego projektu jest Województwo Małopolskie, a nadzór nad jego realizacją prowadzi Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie. Rozpoczęcie prac miało miejsce we wrześniu 2004 roku, a na koniec 2004 roku poziom zaawansowania technicznego inwestycji wyniósł 16,4%

– *Rozwój Dobczyckiego Parku Przemysłowego*

Wartość projektu – 2,8 mln euro, w tym dotacja Phare – 2 mln euro.

W ramach projektu nastąpi rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków dla potrzeb parku przemysłowego (zwiększenie przepustowości oczyszczalni z 1.600 m³/dobę do 2.800 m³/dobę), mającej docelowo obsługiwać tereny inwestycyjne o powierzchni 10 ha. Pozwoli to na dostosowanie do standardów unijnych przez zastosowanie nowej technologii oczyszczania ścieków oraz stworzy warunki do rozbudowy sieci kanalizacyjnej na znacznej części terenu gminy. Beneficjentem projektu jest gmina Dobczyce. Poziom zaawansowania technicznego na koniec 2004 roku wyniósł 22,5%.

– *Gospodarczy rozwój Subregionu Tarnowskiego*

Wartość projektu - 4,9 mln euro, w tym dotacja Phare - 3,5 mln euro.

W ramach projektu nastąpi przygotowanie terenów w subregionie tarnowskim do inwestycji w dziedzinie turystyki i rekreacji, co polegać będzie przede wszystkim na wybudowaniu infrastruktury technicznej (kanalizacji sanitarnej, sieci dróg lokalnych w powiązaniu z drogami wyższego rzędu oraz zaplecza parkingowego), jak również turystycznej, np. oznakowanie ścieżek i szlaków turystycznych

pieszych i rowerowych. Beneficjentem projektu jest gmina Wierzchosławice. Poziom zaawansowania technicznego na koniec 2004 roku wyniósł 50%.

– *Rozwój Gospodarczy Gminy Brzesko*

Wartość projektu – 9,4 mln euro, w tym dotacja Phare – 5,9 mln euro.

W ramach projektu wybudowana zostanie infrastruktura techniczna: kanalizacja sanitarna wraz z pompowniami oraz sieć dróg lokalnych w powiązaniu z drogami wyższego rzędu. Inwestycja umożliwi stworzenie nowych miejsc pracy nie tylko dla osób zamieszkujących gminę, ale również będzie szansą dla ludzi z okolicznych terenów. Beneficjentem projektu jest gmina Brzesko. Poziom zaawansowania technicznego przewidzianych trzech etapów robót wyniósł na koniec 2004 roku 30%.

– *Rozwój gospodarczy regionu Nowego Sącza*

Wartość projektu – 4,7 mln euro, w tym dotacja Phare – 3,6 mln euro.

W ramach projektu wybudowana zostanie infrastruktura komunalna w postaci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Nowy Sącz oraz w gminie Nawojowa. Pozwoli to na poprawę klimatu inwestycyjnego miasta Nowego Sącza i gminy Nawojowa, podniesienie atrakcyjności turystycznej subregionu i poprawę stanu środowiska naturalnego. Beneficjentem projektu jest miasto Nowy Sącz. Na koniec 2004 roku procent technicznego zaawansowania prac wyniósł 40,23%.

Ponadto, w ramach programu realizowany jest projekt regionalny mający na celu poprawę warunków rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. Za realizację tego komponentu odpowiedzialna jest Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., a pomoc dla MŚP udzielana jest w ramach czterech podprojektów:

- „Program Rozwoju Przedsiębiorstw”,
- „Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych”,
- „Program Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych”,
- „Fundusz Dotacji Inwestycyjnych”.

W edycji 2001 komponentu dotyczącego MSP, zakończonej w listopadzie 2004 roku alokacja wyniosła 4,4 mln euro dla Małopolski. W ramach wszystkich czterech podprojektów zakontraktowano 97% przewidzianych środków.

W połowie 2004 roku rozpoczęto nabory w ramach edycji 2002 komponentu MSP obejmującego: Program Rozwoju Przedsiębiorstw, Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych oraz Fundusz Dotacji Inwestycyjnych. Alokacja dla Małopolski wynosi 3 mln euro natomiast zakończenie realizacji programu jest przewidywane na wrzesień 2005 roku.

W ramach edycji Phare SSG 2001 realizowany jest także regionalny projekt dotyczący rozwoju zasobów ludzkich. Kwota dofinansowania ze środków UE ma wynieść 1,5 mln euro. Realizowane są następujące komponenty:

- Zatrudnialność – Aktywne Formy Przeciwdziałania Bezrobociu;
- Promocja Przedsiębiorczości;
- Adaptacyjność – Szkolenie dla Pracowników MSP;
- Budowanie Potencjału – Lokalne Partnerstwa na Rzecz Zatrudnienia;

Natomiast w ramach środków w wysokości 1,7 mln euro alokowanych na edycję 2002 realizowane będą:

- Małopolski program poprawy zatrudnialności i promocji partnerstwa na rzecz zatrudnienia,
- Małopolski Program Doskonalenia Kadr Małych i Średnich Przedsiębiorstw.

Phare Spójność Społeczno i Gospodarcza 2003

Na terenie województwa małopolskiego realizowane będą 2 duże projekty infrastrukturalne na łączną kwotę 5,8 mln euro dotacji z Phare.

- *Zintegrowany program rozwoju Miejskiej Strefy Aktywności Gospodarczej „Nowe Dwory” w Oświęcimiu*

Wartość projektu – 3,2 mln euro, w tym dotacji Phare – 2,4 mln euro

W rezultacie realizacji projektu nastąpi zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Miejskiej Strefy Aktywności Gospodarczej „Nowe Dwory” w Oświęcimiu i stworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, poprzez: udostępnienie nowych terenów inwestycyjnych, powstanie inkubatora przedsiębiorczości i lokalnego centrum wspierania biznesu, budowę drogi oraz sieci kanalizacyjnej i sanitarnej. Beneficjentem projektu jest miasto Oświęcim. W grudniu 2004 roku Reprezentacja Komisji Europejskiej w Polsce zatwierdziła dokumentację i ogłoszono przetarg na wykonanie robót budowlano-montażowych.

- *Rozwój przedsiębiorczości w niepołomickiej strefie przemysłowej*

Wartość projektu – 4,6 mln euro, w tym dotacja Phare – 3,4 mln euro

W ramach projektu nastąpi modernizacja i rozbudowa wysypiska odpadów komunalnych (ok. 4 ha), budowa sieci kanalizacji sanitarnej obsługującej tereny przemysłowe, budowa drogi w miejscu istniejącego nasypu kolejowego po zlikwidowanej linii PKP do Niepołomic, która odciąży miasto i połączy dzielnicę przemysłową z drogami ponadlokalnymi. Inwestycja ta spowoduje zwiększenie dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych oraz zwiększenie ich atrakcyjności, stworzenie warunków dla rozwoju sektora MŚP i poprawę stanu środowiska naturalnego. Beneficjentem projektu jest gmina Niepołomice. W grudniu 2004 roku ogłoszono przetarg na wybór wykonawcy zadania.

Phare Odbudowa 2001

Program Phare Odbudowa 2001 był inicjatywą pomocy regionom Polski dotkniętym klęską powodzi w lipcu i sierpniu 2001 roku. Program realizowano na terenie trzech najbardziej uszkodzonych przez powódź województw, tj. małopolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego. Całość kwoty przeznaczonej na realizację programu podzielona została pomiędzy te województwa wg proporcji poniesionych i zweryfikowanych strat powodziowych.

W ramach Phare Odbudowa 2001 województwo małopolskie otrzymało 10,3 mln euro w dwóch edycjach. Realizacja projektów trwała od lipca 2002 roku do czerwca 2004:

- 60 projektów w ramach I edycji o łącznej wartości 7,01 mln euro, w tym około 6 mln euro dotacji Phare; ostatecznie zakontraktowano 5,95 mln euro co stanowi 98% całości alokowanej dotacji; statystycznie jedno euro, zainwestowane przez beneficjenta wygenerowało 5,37 euro dotacji Phare.
- 29 projektów w ramach II edycji o łącznej wartości 4,23 mln euro, w tym 3,89 mln euro dotacji Phare (97% alokacji); statystycznie jedno euro, zainwestowane przez beneficjenta wygenerowało 9,50 euro dotacji Phare.

Więcej informacji o zadaniach realizowanych w poszczególnych edycjach programu można znaleźć w poprzednich raportach o stanie województwa oraz na stronie internetowej www.um.wrotamalopolski.pl.

Phare Cross Border Cooperation (Phare CBC)

Celem Programu Współpracy Przygranicznej (Phare CBC) jest pomoc w wyrównywaniu poziomu rozwoju po obu stronach granicy oraz promocja współpracy przygranicznej i ponadgranicznej pomiędzy sąsiadującymi społecznościami. Kolejne edycje programu są realizowane w Polsce od 1994 r.,

początkowo na granicy polsko-niemieckiej, a od 1999 r. także na granicy południowej: program polsko-czeski i program polsko-słowacki. W przypadku granicy polsko-słowackiej program swym zasięgiem obejmuje pas dwóch powiatów przylegających do granicy. Roczne dofinansowanie dla strony polskiej wynosi 4 mln euro. Programem objęte są województwa: śląskie, małopolskie oraz podkarpackie.

W ramach programu istniały następujące formy dotacji:

- na realizację dużych projektów infrastrukturalnych z zakresu transportu i ochrony środowiska naturalnego,
- Schemat Wsparcia dla Infrastruktury Okołobiznesowej, mający na celu wzmocnienie infrastruktury służącej regionalnej działalności gospodarczej po obu stronach granicy,
- Fundusz Małych Projektów Infrastrukturalnych (tylko dla edycji 2000),
- Wspólny Fundusz Małych Projektów (euroregionalnych), umożliwiający sfinansowanie tzw. miękkich przedsięwzięć promujących współpracę przygraniczną w ramach Euroregionów.

W ramach środków przeznaczonych na *duże projekty infrastrukturalne* realizowana jest inwestycja pn. „Przebudowa dróg wojewódzkich nr 958 i 959 na odcinku Zakopane – Chochołów – granica państwa” o wartości 3,4 mln euro z czego 1,6 mln euro stanowi dotacja Phare. Beneficjentem jest Województwo Małopolskie, natomiast realizacja przedsięwzięcia zakończy się jesienią 2005 roku.

Schemat Wsparcia dla Infrastruktury Okołobiznesowej

Tę formę dotacji uruchomiono dopiero dla edycji 2003. jej celem jest rozwój potencjału ekonomicznego poprzez realizację projektów z zakresu rozwoju gospodarczego, lokalnej infrastruktury ochrony środowiska, sieci infrastruktury transportowej oraz turystyki. W wyniku przeprowadzonego naboru w okresie od 13 lipca do 24 września 2004 roku, a następnie decyzji Reprezentacji Komisji Europejskiej w Polsce 9 zadań z Małopolski otrzymało dofinansowanie. Z łącznej puli środków 3,6 mln euro, do Małopolski trafiło około 2,3 mln euro.

Fundusz Małych Projektów Infrastrukturalnych

Na terenie Małopolski w ramach funduszu zrealizowano projekt Euroregionu Tatry „Ośrodek promocji i transgranicznej współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu” o całkowitej wartości 169,6 tys. euro, w tym 127,2 tys. euro to dotacja Phare. Realizację projektu zakończono w III kwartale 2003 roku.

Wspólny Fundusz Małych Projektów Euroregionalnych (FMPE)

Instrument ma na celu:

- zachęcenie do tworzenia i wspieranie sieci współpracy transgranicznej jednostek lokalnych i regionalnych działających w regionie objętym Programem,
- wspieranie projektów o małej skali realizowanych przez lokalne organizacje w regionie przygranicznym,
- wspieranie rozwoju struktur odpowiedzialnych za efektywne wdrażanie i wykorzystanie środków pomocowych.

Tabela 151. Realizacja Wspólnego Funduszu Małych Projektów Euroregionalnych w województwie małopolskim

Edycja	Liczba projektów	Wielkość dofinansowania (w tys. euro)
1997	26	113,5
2000	15	115,4
2001	13	126,4
2002	10	113,2
2003	15	126,6
Całość	79	595,1

Źródło: opracowanie własne UMWM

ISPA

Program ISPA pomaga krajom kandydującym w osiągnięciu standardów i norm Unii Europejskiej w zakresie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska. ISPA jest programem stworzonym na wzór unijnego Funduszu Spójności. Ma służyć realizacji celów określonych w dokumencie „Partnerstwo dla Członkostwa” oraz priorytetów wskazanych w Narodowym Programie Przygotowania do Członkostwa w UE.

Budżet ISPA określa się na poziomie 1,04 mld euro rocznie, w okresie od 2000 do 2006r. Według wskazań Komisji Europejskiej wielkość wsparcia dla Polski z tego funduszu jest określona w przedziale 30-37% (312-384,8 mln euro rocznie), z przeznaczeniem na sektor ochrony środowiska i transport w równej wysokości.

W województwie małopolskim realizowanych bądź przygotowywanych jest obecnie 6 projektów. Cztery projekty dotyczą ochrony środowiska a jeden jest z zakresu transportu:

1. *Program Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Krakowie (Barycz)* realizowany przez Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. (wartość projektu – 22,73 mln euro; dotacja – 14,1 mln euro),
2. *Oczyszczalnia Ścieków Płaszów II w Krakowie* realizowany przez MPWiK S.A. (wartość po przetargu – 46,94 mln euro; dotacja – 32,86 mln euro),
3. *Ochrona wód powierzchniowych zlewni Górnego Dunajca i Zbiornika Czorsztyńskiego* realizowany przez Podhalański Związek Gmin (wartość projektu – 19,39 mln euro; dotacja – 12,60 mln euro),
4. *Gospodarka ściekowa Tarnowa i okolicznych gmin* realizowany przez Tarnowskie Wodociągi Sp. z o.o. (wartość projektu – 39,46 mln euro; dotacja – 25,87 mln euro),
5. *Wzmocnienie nawierzchni drogi krajowej nr 4 do 115kN/oś, na odcinku Kraków-Tarnów* realizowany przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad. (wartość projektu wg kosztów kwalifikowanych – 62,2 mln euro; dotacja – 46,67 mln euro),
6. *Pomoc techniczna dla przygotowania projektu modernizacji linii kolejowej E30/CE30 na odcinku Opole-Katowice-Kraków.* (wartość projektu – 3,62 mln euro; dotacja – 2,72 mln euro),

SAPARD

Jest to przedakcesyjny Instrument Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich, przeznaczony dla kandydujących do członkostwa w Unii Europejskiej krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Środki finansowe z tego instrumentu pomagają w stymulowaniu rozwoju obszarów wiejskich, ułatwiają proces integracji sektora rolnego krajów kandydujących z Unią Europejską przez dostosowanie tego sektora do standardów i wymagań unijnych i płynne włączenie tych krajów w system Wspólnej Polityki Rolnej i programów strukturalnych UE. Za ogólną koordynację i wdrażanie programu SAPARD w Polsce od-

powiedzialne jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Minister wyznaczył Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) do pełnienia roli Agencji SAPARD odpowiedzialnej za administrację tego Programu.

Województwo małopolskie uzyskało z dostępnych środków UE i krajowych na Działania: 2. Inwestycje w gospodarstwach rolnych, 3. Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich i 4. Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich łącznie kwotę 43,18 mln euro. W zakresie Działania 1. Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych uchwalona została ogólnopolska pula środków – bez podziału środków publicznych pomiędzy województwa.

W ramach Działania 1 od początku uruchomienia programu wpłynęło łącznie 116 wniosków; z 93 przedsiębiorcami zostały podpisane umowy. Łączna kwota pomocy to 84 mln zł.

W ramach Działania 2 rolnicy złożyli 1028 wniosków, z czego z 863 podpisane zostały już umowy na dofinansowanie przedsięwzięć. Łączna kwota pomocy wyniosła 36,6 mln zł.

W ramach Działania 3 zostało złożonych w dwóch naborach ogłoszonych w 2002 i 2003 r. 557 wniosków. Liczba podpisanych na koniec 2004 roku umów wynosi 428 natomiast łączna kwota pomocy to 201 mln zł.

W ramach Działania 4 natomiast łącznie złożono 785 wniosków i podpisano 425 umów. Łączna kwota pomocy kształtuje się na poziomie 50 mln zł.

We wrześniu 2004 roku minął ostatecznie termin kontraktowania środków z programu SAPARD. We wszystkich działaniach programu podpisano 1926 umów na kwotę przeszło 370 mln zł, która stanowi 130% wartości środków przyznanych pierwotnie dla województwa małopolskiego. W Działaniach 1, 2, i 4 umowy zostały zawarte ze wszystkimi wnioskodawcami, których projekty uzyskały pozytywną ocenę. Jedynie w zakresie Działania 3 zaplanowane środki okazały się niewystarczające, w związku z czym nie udało się sfinansować 40 zadań z zakresu infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich.

Na dzień 16 grudnia 2004 roku 1656 inwestycji zostało zakończonych i rozliczonych (w całości lub pierwszy etap). Ostateczny termin realizacji pozostałych upływa z końcem lipca 2006 roku.

Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich Banku Światowego

Od trzech lat wdrażany jest w województwie małopolskim Program Banku Światowego „Aktywizacja Obszarów Wiejskich”, w oparciu o umowę kredytową podpisaną między Rzeczpospolitą Polską a Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju. Program obejmuje omówione poniżej komponenty.

Komponent A – Mikropożyczki

W ramach tego komponentu udzielane jest wsparcie dla mieszkańców obszarów wiejskich w tworzeniu i rozwijaniu małych firm (zatrudniających do 5 pracowników) w formie mikropożyczek na uruchomienie bądź rozwój działalności gospodarczej; usług doradczo-szkoleniowych dla mikroprzedsiębiorców oraz jednorazowych dotacji na cele inwestycyjne adresowane do pożyczkobiorców spełniających dodatkowe kryteria kwalifikacyjne. W 2002 r. Bank Gospodarstwa Krajowego wspólnie z Województwem Małopolskim zawarł kontrakt z Fundacją na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa na realizację komponentu mikropożyczkowego. Realizacja komponentu mikropożyczek rozpoczęła się w 2003 r. a zakończyła 30 września 2004 roku. W ramach całego programu udzielono 1060 mikropożyczek na kwotę 12,74 mln zł (udział PAOW 9,555 mln zł) oraz 759 dotacji inwestycyjnych na kwotę 2,71 mln zł. Średnia wielkość mikropożyczki wyniosła około 12 tys. zł.

Komponent B 1 – Program Przekwalifikowań/Reorientacji

W ramach tego komponentu wsparcie jest udzielane osobom bezrobotnym oraz znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej, mieszkańcom obszarów wiejskich w celu podniesienia własnych kwalifikacji, znalezienia zatrudnienia i dostosowania kwalifikacji do wymagań lokalnych rynków pracy, m.in. poprzez szkolenia zawodowe, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy, centra wspierania przedsiębiorczości; inkubatory przedsiębiorczości lub lokalne inicjatywy planowania rozwoju gospodarczego.

W ramach komponentu przeszkolono około 3000 osób, 750 skorzystało z usługi okresowego zatrudnienia, powstało 10 centrów wspierania przedsiębiorczości oraz utworzono inkubator przedsiębiorczości w Szczucinie. Do końca 2004 r. wydatkowano na to zadanie 13,5 mln zł.

Komponent B 2 – Edukacja

W ramach tego komponentu realizowane są zadania związane z podniesieniem efektywności systemu edukacyjnego oraz poziomu przygotowania absolwentów szkół podstawowych i gimnazjów w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich poprzez poprawę jakości procesu nauczania oraz lepsze wykorzystanie zasobów edukacyjnych.

Komponent dzieli się na dwie części: remontowo-inwestycyjną i szkoleniowo-dydaktyczną obejmujące odpowiednio następujące zadania:

- rozbudowę, remonty oraz modernizację budynków szkolnych – dofinansowano 14 zadań oraz remonty i wyposażenie świetlic – dofinansowano 12 zadań,
- szkolenia dla nauczycieli i dyrektorów, zakup środków dydaktycznych i oprogramowania komputerowego.

Dzięki przesunięciom pomiędzy komponentami ogłoszono II edycję podkomponentu B2 – Edukacja. W ramach naboru zgłoszono 201 zadań na ogólną kwotę dofinansowania z PAOW w wysokości 22 mln zł. Do dnia 31 grudnia 2004 roku podpisano umowy i rozpoczęto realizację 114 zadań na kwotę dotacji około 13 mln zł.

Realizacja zadań inwestycyjnych pozwoliła na wyremontowanie lub zmodernizowanie około 1200 pomieszczeń przeznaczonych do nauczania.

Wdrażanie części szkoleniowo-dydaktycznej Podkomponentu B-2 rozpoczęło się w lutym 2002r. Zawarte zostały w niej następujące elementy:

- szkolenia dydaktyczne dla nauczycieli i dyrektorów, które objęły 2155 osób z 77 gmin (wartość umowy – 2,37 mln zł, dotacja z PAOW – 1,46 mln zł);
- szkolenia informatyczne dla 1720 osób z 43 gmin (wartość umowy – 1,31 mln zł, dotacja z PAOW – 0,8 mln zł);
- zakup środków dydaktycznych dla 41 beneficjentów (wartość środków dydaktycznych – 4,045 mln zł, dotacja z PAOW – 2,367 mln zł);
- zakup oprogramowania dla 41 beneficjentów (wartość oprogramowania – 786,5 tys. zł, dotacja z PAOW – 522,8 tys. zł);

Komponent B 3 – Budowanie Potencjału Instytucjonalnego Administracji Lokalnej i Regionalnej (651 dni osoboszkoleń)

W ramach tego komponentu uruchomione i sfinansowane zostały dwa projekty zakończone w 2003 roku:

- A. Pilotażowy Program Rozwoju Instytucjonalnego (PRI)*
- B. Programy Szkoleniowe,*

Komponent C – Infrastruktura wiejska

Projekty w ramach komponentu C dotyczą: wodociągów i kanalizacji wiejskiej, dróg gminnych oraz powiatowych. Maksymalna wielkość dotacji z PAOW dla poszczególnych rodzajów inwestycji mogła wynosić: 30% – dla przedsięwzięć związanych z wodociągami, 50% – dla kanalizacji, dróg gminnych i powiatowych, maksymalna wielkość dofinansowania jednego projektu wynosiła 500 tys. zł.

Wpłynęło 219 wniosków, dofinansowano 68 projektów w tym 34 inwestycje drogowe (zmodernizowano 71,5 km dróg gminnych i powiatowych), 20 kanalizacyjnych (wykonano 78 km sieci oraz około 2870 przyłączy, wybudowano jedną oczyszczalnię) i 14 wodociągowych (wykonano 81 km sieci oraz około 1640 przyłączy).

W wyniku zrealizowanej infrastruktury beneficjenci pomocy utworzyli około 2000 miejsc pracy.

Tabela 152. Realizacja komponentów Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich w Małopolsce na koniec 2004 roku

PAOW - Bank Światowy	Wartość przyznana dla Małopolski		Środki własne beneficjentów w tys. zł	Wartość zrealizowana na dzień 31-12-2004		
	środki Banku Światowego w tys. euro	środki Budżetu Państwa w tys. zł		środki Banku Światowego w tys. zł	środki Budżetu Państwa w tys. zł	środki własne beneficjentów w tys. zł
Komponent A	2 110	2 710	0	9 555	2 710	0
Komponent B1	1491	6 903	0	6 630	6 903	0
Komponent B2	5 202	0	31 870	13 036	0	18 502
Komponent C	3 938	0	30 769	15 716	0	30 769
SUMA	12 741	9 613	62 639	44 937	9 613	49 271

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) jest jednym z siedmiu programów operacyjnych, które służą do realizacji Narodowego Planu Rozwoju/Podstaw Wsparcia Wspólnoty na lata 2004-2006 (NPR/PWW). Program ten rozwija cele NPR określając priorytety, kierunki i wysokość środków przeznaczonych na realizację polityki regionalnej państwa, które będą uruchamiane z udziałem funduszy strukturalnych w pierwszym okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Celem strategicznym ZPORR jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską.

Osiągnięcie celu ZPORR odbywa się poprzez realizację poszczególnych priorytetów i działań.

Priorytet 1. i 2. oraz realizowane w ich ramach działania mają charakter horyzontalny i są ustalone dla całego kraju. Wyjątkiem jest działanie 1.6. Rozwój transportu miejskiego w aglomeracjach, które jest realizowane na terenie aglomeracji powyżej 500 tys. mieszkańców oraz poddziałania 1.1.2. Infrastruktura transportu publicznego, które realizowane jest na terenie miast liczących ponad 50.000 mieszkańców i obszarach funkcjonalnie z nimi powiązanych.

Działania realizowane w ramach Priorytetu 3. Rozwój lokalny adresowane są do ograniczonych przestrzennie obszarów wiejskich, obszarów podlegających restrukturyzacji oraz zdegradowanych miast i dzielnic miast, a także do terenów poprzemysłowych i powojkowych.

Priorytet 4 jako pomoc techniczna służyć ma wsparciu procesu przygotowywania i wdrażania programu operacyjnego.

Tabela 153. **Alokacje środków dla Województwa Małopolskiego w ramach ZPORR 2004-2006**

Zestawienie priorytetów i działań ZPORR		Alokacja środków dla Województwa Małopolskiego (w euro na lata 2004-2006)
Priorytet / działanie	Nazwa	
Priorytet 1.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów	110 693 697
Działanie 1.1.	Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	50 916 754
Poddziałanie 1.1.1.	Infrastruktura drogowa	38 187 566
Poddziałanie 1.1.2.	Infrastruktura transportu publicznego	12 729 189
Działanie 1.2.	Infrastruktura ochrony środowiska	12 965 000
Działanie 1.3.	Regionalna infrastruktura społeczna	22 139 151
Poddziałanie 1.3.1.	Regionalna infrastruktura edukacyjna	13 283 491
Poddziałanie 1.3.2.	Regionalna infrastruktura ochrony zdrowia	8 855 660
Działanie 1.4.	Rozwój turystyki i kultury	16 653 264
Działanie 1.5.	Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	8 019 528
Działanie 1.6.	Rozwój transportu publicznego w aglomeracjach	0
Priorytet 2.	Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach	28 547 184
Działanie 2.1.	Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie	7 230 000
Działanie 2.2.	Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne	8 160 000
Działanie 2.3.	Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa	2 000 000
Działanie 2.4.	Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi	4 897 045
Działanie 2.5.	Promocja przedsiębiorczości	3 062 551
Działanie 2.6.	Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	3 197 588
Priorytet 3.	Rozwój lokalny	46 019 342
Działanie 3.1.	Obszary wiejskie	23 960 849
Działanie 3.2.	Obszary podlegające restrukturyzacji	6 295 198
Działanie 3.3.	Zdegradowane obszary miejskie, po-przemysłowe i powojaskowe	4 748 000
Działanie 3.4.	Mikroprzedsiębiorstwa	3 916 795
Działanie 3.5.	Lokalna infrastruktura społeczna	7 098 500
Poddziałanie 3.5.1.	Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa	3 549 250
Poddziałanie 3.5.2.	Lokalna ochrony zdrowia	3 549 250
Łącznie Priorytety 1, 2, 3		185 260 223
Priorytet 4	Pomoc techniczna	
Działanie 4.1.	Wsparcie procesu wdrażania ZPORR - wydatki limitowane	1 569 080
Działanie 4.2.	Wsparcie procesu wdrażania ZPORR - wydatki nielimitowane	508 368,9
Działanie 4.3.	Działania informacyjne i promocyjne	371 437,8
Łącznie Priorytet 4		2 448 887

Źródło: opracowanie własne UMWM.

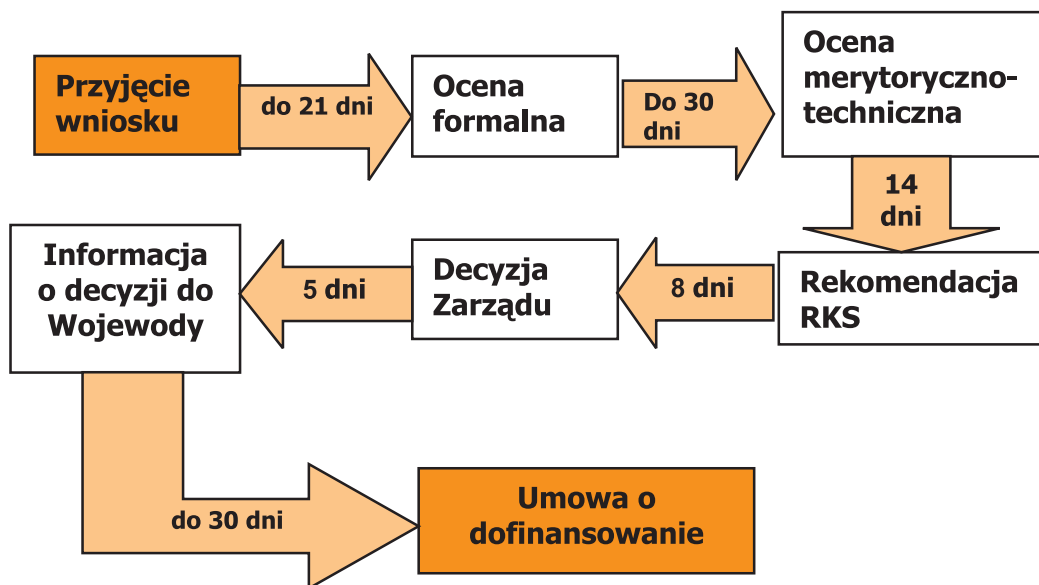
W dniu 16 kwietnia 2004 roku Komitet Monitorujący ZPORR przyjął Zintegrowany Program Operacyjny rozwoju Regionalnego – Uzupelnienie Programu, natomiast w dniu 17 maja 2004 roku Marszałek Województwa podpisał Porozumienie o podziale kompetencji w procesie wdrażania ZPORR zawarte pomiędzy Ministrem Gospodarki i Pracy, Samorządem Województwa Małopolskiego oraz Wojewodą Małopolskim.

W następstwie tych działań możliwe stało się ogłoszenie pierwszego naboru wniosków o współfinansowanie projektów w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego co nastąpiło w dniu 20 maja 2004 roku. Nabór objął priorytety 1 i 3 z wyjątkiem części działań (3.4, z dziedziny ochrony powietrza, odnawialnych źródeł energii oraz turystyki).

Procedura selekcji wniosków objęła pięć etapów:

1. Ocena formalna dokonywana przez pracowników jednostki wyboru projektów w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego.
2. Ocena merytoryczno-techniczna – dokonywana przez panele ekspertów.
3. Rekomendacja dla Zarządu Województwa dokonywana przez Regionalny Komitet Sterujący.
4. Wybór i zatwierdzenie wniosków przez Zarząd Województwa.
5. Podpisanie umów z beneficjentami przez Wojewodę.

Rysunek 20. Proces oceny wniosków - I nabór ZPORR

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Pierwszy nabór wniosków w ramach ZPORR 2004-2006 został zakończony 14 czerwca 2004 roku. W ramach naboru złożono w Urzędzie Marszałkowskim 311 wniosków o dofinansowanie. Zarząd Województwa zatwierdził do realizacji 63 projekty o łącznej wartości 540,86 mln zł i ogólnej kwocie dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego 402,04 mln zł co stanowi 53,6% alokacji na lata 2004-2006 w ramach priorytetów 1 i 3 z wyłączeniem Działania 1.6 Rozwój infrastruktury transportu publicznego w aglomeracjach oraz 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa.

Tabela 154. Zbiorcze zestawienie projektów przyjętych do realizacji w ramach ZPORR wg działań i poddziałań*

Działanie /poddziałanie	Liczba wniosków	Łączna wartość projektów	Wnioskowana kwota dofinansowania
1.1.1. Infrastruktura drogowa	15	202 668 176,72	151 957 268,00
1.1.2. Infrastruktura transportu publicznego	1	25 076 800,00	18 556 800,00
1.2. Infrastruktura ochrony środowiska	6	69 641 668,22	51 588 930, 09
1.3.1. Regionalna infrastruktura edukacyjna	6	82 593 266,84	61 944 875,13
1.3.2. Regionalna infrastruktura ochrony zdrowia	9	38 559 216,82	28 201 221,28
1.4. Rozwój turystyki i kultury	2	55 115 793,98	41 336 845,75
1.5. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	2	8 190 960,00	6 088 510,35
3.1. Obszary wiejskie	12	37 823 229,52	26 775 084,13
3.2. Obszary podlegające restrukturyzacji	1	2 120 070,00	1 303 321,50
3.3. Rewitalizacja bszarów miejskich, przemysłowych i powojсковych	1	8 621 900,00	6 446 425,00
3.5.1. Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa	2	4 324 166,37	3 243 124,78
3.5.2. Lokalna infrastruktura ochrony zdrowia	6	6 124 875,63	4 593 656,27
Ogółem	63	540 860 124,10	402 056 062,28

* Szczegółowe informacje zawiera Raport z pierwszego naboru wniosków w ramach ZPORR 2004-2006 wydany przez Departament Polityki Regionalnej i Funduszy Strukturalnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Koniec 2004 roku to moment, w którym trwa drugi nabór wniosków o współfinansowanie przedsięwzięć ze środków ZPORR ogłoszony w dniu 1 grudnia. Nabór obejmuje poddziałania 1.3.2. Regionalna infrastruktura ochrony zdrowia oraz 3.5.2. Lokalna infrastruktura ochrony zdrowia.

Priorytet II ZPORR

Trzy z sześciu działań priorytetu II ZPORR wdrażane są przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie. Zadaniem WUP jest ogłaszanie konkursów na projekty, które służyć będą rozwiązywaniu problemów zatrudnieniowych mieszkańców Małopolski oraz ich rozwojowi zawodowemu.

Działanie 2.1. Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie.

W ramach działania Wojewódzki Urząd Pracy dokonał naboru 127 wniosków w odpowiedzi na konkurs z dnia 21 października 2004 roku. Instytucje funkcjonujące głównie w dziedzinie edukacji zawnioskowały o sfinansowanie projektów na kwotę przekraczającą 76 mln zł.

Konkursy w ramach dwóch pozostałych działań: Działanie 2.3. Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa oraz Działanie 2.4. Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi mają zostać ogłoszone w I połowie 2005 roku podobnie jak drugi konkurs w ramach działania 2.1.

Działanie 2.2. Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne – wsparcie rozwoju edukacyjnego młodzieży wiejskiej oraz rozwoju edukacyjnego studentów jest wdrażane przez Departament Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. Termin pierwszego naboru wniosków upłynął 15 października 2004 roku. Do Instytucji wdrażającej wpłynęło 28 wniosków, z których wszystkie zostały ocenione pozytywnie i zaakceptowane przez Zarząd Województwa Małopolskiego. W grudniu 2004 roku dokonano pierwszych wypłat środków w wysokości 940 tys. zł.

Tabela 155. **Uczniowie i studenci objęci pomocą w ramach działania 2.2. ZPORR w roku szkolnym 2004/2005**

	Uczniowie	Studenci
Całkowita liczba podań	9083	5450
Liczba przyznanych stypendiów	6764	704

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Łączna kwota środków przeznaczonych na wdrażanie programów stypendialnych dla uczniów i studentów w Małopolsce na lata 2004 – 2006 wynosi 56,61 mln zł.

Wdrażanie *Działania 2.5. Promocja przedsiębiorczości oraz 3.4. Mikroprzedsiębiorstwa* zostało powierzone Departamentowi Gospodarki i Infrastruktury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. W dniu 24 grudnia 2004 ogłoszono konkurs w ramach obydwu działań, którego zamknięcie zostało wyznaczone na 13 stycznia 2005 roku. Natomiast w zakresie *Działanie 2.6. Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy* wdrażanym również przez Departament Gospodarki i Infrastruktury UMWM ogłoszony został konkurs, którego termin upłynął 10 listopada 2004 roku. Złożono 16 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę aż 10,86 mln. zł. Zaznaczyć należy, że kwota alokacji w roku 2004 wynosi 4,77 mln zł.

Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego i Rozwój Obszarów Wiejskich 2004-2006 (SPO-ROL)

Samorząd Województwa odpowiedzialny jest za wdrażanie trzech działań w ramach SPO-ROL, których wdrażanie rozpocznie się najprawdopodobniej w I kwartale 2005 roku. Są to:

Działanie 2.2. Scalenia gruntów rolnych.

Alokacja dla Małopolski w ramach niniejszego działania wynosi 1,17 mln. euro. Środki zostaną przeznaczone na dofinansowanie dokumentacji geodezyjno-prawnej oraz zagospodarowania poscaleniowego.

Działanie 2.3. Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego.

Na działanie mające na celu podniesienie standardu życia i pracy na wsi, podniesienie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej oraz rozwój tożsamości wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Dla Województwa Małopolskiego przypada 7,68 mln euro.

Działanie 2.5. Gospodarowanie zasobami wodnymi wsi.

Przedsięwzięcia wspierane w ramach działania 2.5. dotyczyć będą budowy lub modernizacji urządzeń wodnych. Alokacja środków dla Małopolski wynosi 9,63 mln euro.

Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 (SPO-RZL)

Zgodnie z zapisami dokumentów programowych Wojewódzki Urząd Pracy pełni rolę Instytucji Wdrażającej dla następujących działań SPO-RZL:

Działanie 1.2. Perspektywy dla młodzieży

Schemat A – subsydiowanie zatrudnienia, staże, szkolenia, przekwalifikowania i inne;

Schemat B – informacja i promocja związana z aktywizacją zawodową;

Działanie 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia

Schemat A – subsydiowanie zatrudnienia, staże, szkolenia, przekwalifikowania i inne;

Schemat B – promocja inicjatyw lokalnych oraz samoorganizacji i samopomocy, aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.

W roku 2004 miały miejsce przygotowania do wdrażania obydwu działań, w wyniku czego przeprowadzono akcję informacyjno – promocyjną oraz rozpoczęto wdrażanie działania 1.2. – schemat A oraz działania 1.3. – schemat A.

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie wspólnie z Grodzkim oraz Powiatowymi Urzędami Pracy w Małopolsce prowadziły projekt „Szybszy i pewniejszy start” w ramach Działania 1.2. – schemat A, którego celem jest zwiększenie szans ludzi młodych na zatrudnienie. Od 1 czerwca 2004 roku w projekcie uczestniczyło 7 150 osób, które skorzystały z kilku form wsparcia. Na realizację projektu zaplanowano 16,85 mln zł w tym 11,24 mln zł z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wdrażany na podobnej zasadzie projekt „Powrót do pracy” – Działanie 1.3. – schemat A ma natomiast na celu zwiększenie szans na uzyskanie zatrudnienia długotrwale bezrobotnych osób w wieku powyżej 25 lat. Od 1 czerwca 2004 roku w projekcie, na którego realizację zaplanowano 8,35 mln zł, w tym 5,2 mln zł z Europejskiego Funduszu Społecznego, uczestniczyło 3 871.

Fundusz Spójności

Fundusz Spójności utworzony został na mocy postanowień Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską jako instrument polityki spójności społecznej i gospodarczej. Współfinansuje projekty w dziedzinie środowiska naturalnego oraz sieci transeuropejskich w zakresie infrastruktury transportu. Unia Europejska przeznaczyła dla Polski na lata 2004-2006 środki w wysokości 3 465,1 – 4 001,8 mln euro z czego alokacja w roku 2004 wynosi 1 194,6 – 1 379,6 mln euro.

W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej przestała być ona beneficjentem pomocy w ramach funduszu ISPA, a projekty zatwierdzone do finansowania będą kontynuowane w kolejnych latach jako projekty Funduszu Spójności.

Dla obydwu sektorów wspieranych z omawianego funduszu Instytucją Zarządzającą jest Ministerstwo Gospodarki i Pracy natomiast weryfikacji wniosków dokonuje w pierwszej kolejności Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie, następnie NFOŚiGW, a ostatecznego zatwierdzenia listy wniosków Komitet Sterujący będący organem pomocniczym Ministra Środowiska. Podkreślić należy, że Komitet Sterujący przy podejmowaniu decyzji bierze pod uwagę opinie marszałków województw.

Inicjatywa Wspólnotowa INTERREG

Celem Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG, finansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jest wspieranie współpracy przygranicznej, międzynarodowej i międzyregionalnej zarówno na wewnętrznych jak i wewnętrznych granicach UE. W ramach INTERREG wydzielone zostały trzy komponenty A, B oraz C.

Programy w ramach IW INTERREG III A polegają na współpracy przygranicznej władz publicznych sąsiadujących ze sobą obszarów w celu rozwijania przygranicznych ośrodków gospodarczych i społecznych. W Województwie Małopolskim w ramach komponentu A jest realizowany Program Polska – Słowacja, dla którego ogłoszenie naboru wniosków planowane jest w marcu 2005 roku.

Całkowity budżet Programu IW INTERREG III A na lata 2004-2006 wynosi 26,7 mln euro w tym 20 mln euro wkładu Wspólnoty.

1. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU

Powstanie, rozwój i przetrwanie małego i średniego przedsiębiorstwa prywatnego w decydującym stopniu zależy od otoczenia, w którym ono funkcjonuje. Otoczenie to niesie wiele zagrożeń, ale występują w nim również instytucje, które działają na rzecz jego stabilizacji i rozwoju. Jedną z najistotniejszych przeszkód rozwoju małego biznesu w Polsce jest brak zasobów finansowych oraz brak wykwalifikowanych kadr, które potrafiłyby sprawnie zarządzać przedsiębiorstwem. Dużej części małych firm nie stać na samodzielne ponoszenie kosztów związanych ze zbieraniem informacji o innowacjach, technologii i o rynkach. Małe firmy mają również duże trudności w dostępie do funduszy kredytowych, gdyż dla banku stanowią ryzyko. Dlatego tak ważną rolę zaczęły odgrywać instytucje służące zarówno pomocą kapitałową, jak i personelem usługowym, doradczym i szkoleniowym.

W województwie małopolskim działa szereg instytucji otoczenia biznesu wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacji.

Do najważniejszych agencji i fundacji obejmujących swoim działaniem całe województwo należą: Małopolska Agencja Rozwoju Regionu Regionalnego S.A. (MARR), Małopolska Agencja Energii i Środowiska (MAEŚ), Fundacja „Partnerstwo dla Środowiska”, Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji (MISTIA – małopolska filia Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnych). Charakter ponadlokalny ma także Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Agencja Rozwoju Spółdzielczości.

W 2003 roku w wyniku konsultacji ze środowiskiem gospodarczym i przedstawicielami samorządów terytorialnych, powołano do życia Komisję Wspólną Samorządów Terytorialnych i Gospodarczych Małopolski (KWSTiGM). Celem Komisji jest wymiana informacji i uzgadnianie opinii, które będą wykorzystywane w procesach decyzyjnych ważnych dla polityki gospodarczej województwa. W skład Komisji wchodzi 16 przedstawicieli, po 8 osób ze strony samorządów gospodarczych (zgłoszeni przez najważniejsze izby gospodarcze w regionie) oraz ze strony władz terytorialnych tj. wójtów, burmistrzów, starostów i władz województwa.

Agencje i fundacje rozwoju regionalnego i lokalnego

Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (MARR S.A.) powstała w 1993 roku. Głównym akcjonariuszem Spółki jest Województwo Małopolskie, pozostałymi akcjonariuszami są: WFOŚiGW, gminy, przedsiębiorstwa regionalne oraz organizacje samorządu gospodarczego. Na dzień 31 grudnia 2004 roku kapitał zakładowy Spółki wynosił 76,63 mln złotych.

Działalność MARR S.A. koncentruje się na następujących zagadnieniach:

- dotacje unijne (konsultacje, programy krajowe, regionalne),
- oferta finansowa (pożyczki, poręczenia),
- inwestycje (obsługa inwestora oraz zarządzanie własnym majątkiem),
- rynek pracy i edukacja (szkolenia, konsultacje, programy),
- promocja i współpraca międzynarodowa (wydawnictwa, projekty, konferencje, spotkania),
- oferta dla samorządów (szkolenia, doradztwo, projekty).

Głównymi odbiorcami oferty MARR S.A. są przede wszystkim mikro, mali i średni przedsiębiorcy, inwestorzy, absolwenci, młodzież bezrobotna oraz samorząd lokalny.

W 2004 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, MARR S.A. jako Regionalna Instytucja Finansująca zaangażowana była w realizację programów dotacji dla przedsiębiorstw – przyjęto i poddano ocenie ok. 3 tys. wniosków o przyznanie dotacji, a same konsultacje zajęły blisko 460 godzin. Agencja kontynuowała również swoją działalność szkoleniową, w ramach której przeszkolono 600 osób.

Rozpoczęto także przygotowania do uruchomienia w firmie kolejnych, dwóch nowych funduszy pożyczkowych, tym razem w ramach Zintegrowanego Programu Łagodzenia Skutków Restrukturyzacji Górnictwa, Hutnictwa i Wielkiej Syntezy Chemicznej w Małopolsce.

W 2004 roku Agencja rozszerzyła obszar swojej działalności o inicjatywy mające na celu redukcję bezrobocia i rozwój rynku pracy. Poprzez rozpoczęcie realizacji projektu Punktu Doradztwa Zawodowego (będzie kontynuowany w 2005 roku), grupa bezrobotnej młodzieży (80 osób) skorzystała z oferty doradztwa i szkoleń, a 16 osobom znaleziono pracę.

W tym roku także Regionalne Centrum Obsługi Inwestora, działające w MARR, stało się oficjalnym partnerem Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych w Małopolsce, co wzmocniło znacznie współpracę między instytucjami w zakresie promocji małopolskiej oferty inwestycyjnej.

W ramach wspierania inicjatyw lokalnych, MARR S.A. zaangażowała się finansowo i merytorycznie w utworzenie Myślenickiej Agencji Rozwoju Gospodarczego Sp. z o.o. oraz objęła akcje w Tarnowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.

MARR S.A. podjęła także działania na rzecz promocji produktów lokalnych i rozwoju rolnictwa ekologicznego. Przeprowadzono m.in. seminarium nt. rejestracji produktów w UE oraz rozpoczęto realizację międzynarodowego projektu promocji turystyki i produktów lokalnych.

Podobnie jak w roku ubiegłym, MARR S.A. zorganizowała przyjazdowe misje gospodarcze. Tym razem doszło do spotkań przedsiębiorców małopolskich z firmami z Niemiec i Belgii.

Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (TARR S.A.)

Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. jest Spółką, która realizuje przedsięwzięcia stymulujące rozwój społeczny i gospodarczy regionu poprzez szeroko rozumianą pomoc przedsiębiorcom w prowadzeniu działalności gospodarczej, udzielanie pożyczek na preferencyjnych warunkach, poręczenie kredytów a także pozyskiwanie środków krajowych i zagranicznych na realizację regionalnych przedsięwzięć gospodarczych. W TARR S.A. od 2001 roku działa Fundusz Poręczeń Kredytowych. W 2004 roku zawarto umowy na utworzenie trzech kolejnych funduszy tj. Funduszu Pożyczkowego, Funduszu Pożyczkowo-Restrukturyzacyjnego oraz Funduszu Poręczeniowego dla Wspólnot Mieszkaniowych.

Od roku 2004 w ramach TARR S.A. działa Centrum Funduszy Pomocowych (CFP), które jest wyspecjalizowaną komórką, oferującą pomoc dla podmiotów gospodarczych i osób rozpoczynających działalność gospodarczą w zakresie pozyskiwania funduszy europejskich.

W strukturach TARR S.A. funkcjonuje Inkubator Przedsiębiorczości mający na celu ułatwienie dostępu do usług doradczych i informacji związanych z założeniem i prowadzeniem działalności gospodarczej. Inkubator dysponuje pomieszczeniami biurowymi dla 10 inkubowanych firm oraz 1 pomieszczeniem usługowym.

Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. prowadzi doskonalenie i doszkolenie zawodowe kadr dla gospodarki rynkowej. Działalność szkoleniowa prowadzona jest od 1992 roku przez Wszechnicę Edukacyjną TARR S.A. będącą niepubliczną szkołą kształcenia ustawicznego.

W roku 2004 Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. podpisała umowę na realizację projektu Inter Get Up w ramach inicjatywy INTERREG III C. Jako partner tego projektu TARR S.A. powołała Centrum Doradztwa Biznesowego a także uruchomiła portal „Okno dla Przedsiębiorczych”.

Agencja jest ponadto organizatorem Krajowego Kongresu Ekologicznego EKO-MED. oraz plenerowej imprezy: Tarnowska Parada Konna.

Małopolska Agencja Energii i Środowiska (MAEŚ)

MAEŚ istnieje na rynku pięć lat. Spółka zajmuje się działalnością w sferze użyteczności publicznej na rzecz poszanowania energii i ochrony środowiska. Jest pierwszą w Polsce agencją ds. zarządzania energią utworzoną w ramach programu Unii Europejskiej SAVE II.

Głównym przedmiotem działalności Spółki jest: świadczenie usług w zakresie przygotowywania planów i polityk energetycznych, świadczenie audytów przemysłowych i budowlanych oraz promocja budownictwa energooszczędnego i odnawialnych źródeł energii.

W roku 2004 MAEŚ rozpoczęła współpracę z konsultantami w zakresie przygotowania studiów wykonalności do Funduszu Spójności.

Zakres usług MAEŚ został rozszerzony o nowe konkurencyjne produkty: opracowania i analizy energetyczne w zakresie termomodernizacji, opracowania i analizy ochrony środowiska, usługi w zakresie przygotowywania i obsługi projektów ochrony środowiska finansowanych z funduszy strukturalnych.

Organizacjami promującymi i wspierającymi działania na rzecz rozwoju przy wykorzystaniu majątku przekazanego przez założycieli są **fundacje**. Ich działania są ograniczone programowo i terytorialnie, a skierowane najczęściej do przedsiębiorców, organizacji i jednostek samorządu terytorialnego.

Do fundacji związanych z rozwojem gospodarczym należą: MISTIA- FRDL, Fundacja „Partnerstwo dla Środowiska”, Fundacja „Progress & Business”, Fundacja Promocji Gospodarczej Regionu Krakowskiego i o zasięgu lokalnym: Fundacja Rozwoju Regionu Rabka czy Fundacja Rozwoju Regionu Jeziora Czorszyńskiego.

Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji (MISTIA) w Krakowie

MISTA powstał 1 stycznia 1991 roku, na mocy porozumienia Wojewody Krakowskiego i Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej. Celem Instytutu jest wspomaganie rozwoju głównych sektorów państwa obywatelskiego a także krzewienie idei oraz metod ich partnerskiej współpracy w układach lokalnych i regionalnych. Cel ten realizujemy głównie poprzez stwarzanie możliwości doskonalenia metod zarządzania w administracji publicznej, organizacjach pozarządowych, a także małych przedsiębiorstwach oraz pomagając osobom chcącym rozpocząć działalność gospodarczą.

Instytut jest akredytowanym wykonawcą usług w projektach Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – „Wstęp do jakości”, „Przygotowanie do działania na rynku europejskim”, „Program Rozwoju Przedsiębiorstw” oraz „Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych”. Przy Instytucie działa Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli MISTIA, wpisana w marcu 2003 roku przez Małopolskie Kuratorium Oświaty do rejestru.

W 2004 roku powołano Centrum Analiz Samorządowych MISTIA, w ramach którego realizowana jest działalność badawcza. Zrealizowano projekt mający na celu zbadanie powiązań pomiędzy aktywnością społeczną i gospodarczą gmin w Małopolsce oraz ich wpływ na jakość życia mieszkańców.

Instytut w 2004 roku zorganizował konkursy: „Mądra Gmina”, „Junior Biznesu”, „Wzorcowy Urząd w Małopolsce”.

Fundacja Partnerstwo dla Środowiska (FPS) powstała w 1996 roku i objęła swoim zasięgiem całą Polskę. W realizowanych przez Fundację programach uczestniczy ok. 300 małych i średnich firm, 200 organizacji pozarządowych oraz 50 samorządów. Dzięki programowi „Czysty Biznes”, do którego przystąpiło ponad 110 firm małopolskich, oraz promocji wdrażania zarządzania środowiskiem wg norm ISO 18000, FPS pokazuje w praktyce korzyści, jakie niesie ze sobą zaangażowanie małych i średnich firm w działania na rzecz rozwoju gospodarczego aktywizacji społecznej oraz poprawy środowiska.

Fundacja „Progress and Business” powstała w 1991 roku z inicjatywy krakowskiego środowiska akademickiego i Duńskiego Instytutu Technologicznego.

Przyczynia się do wdrażania i upowszechniania nowych rozwiązań i pomysłów technicznych, ekonomicznych i prawno- organizacyjnych w gospodarce polskiej.

W strukturze Fundacji działa Centrum Transferu Technologii, które realizuje szeroką gamę usług doradczych i wdrożeniowych oraz regularnie organizuje szkolenia i konferencje na temat transferu technologii.

Fundacja Promocji Gospodarczej Regionu Krakowskiego została założona w 1992 r. Zakres działania Fundacji obejmuje promocję gospodarczą regionu poprzez rozwój gospodarki rynkowej, idei zarządzania i planowania strategicznego oraz wspieranie przedsiębiorczości. Do głównych form jej działania należą szkolenia, w tym szkolenia w celu podniesienia oraz zmiany kwalifikacji, i doradztwo dla samorządu terytorialnego, jak również nowych oraz restrukturyzowanych firm.

W ramach Fundacji funkcjonuje inkubator przedsiębiorczości, zlokalizowany w dzielnicy Krakowa-Nowej Hucie, mający charakter produkcyjno- usługowo- handlowy, jak również ośrodek wspierania

przedsiębiorczości, prowadzący działalność programowo-szkoleniową. Ponadto Fundacja udziela pożyczek z funduszu rozwoju przedsiębiorczości w ramach projektu TOR#10 Ministerstwa Gospodarki i Pracy i Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju.

Fundacja Rozwoju Regionu Rabka powstała w 1998 roku z przekształcenia terenowej struktury Polsko-Szwajcarskiego Programu Regionalnego, jaką był Komitet Regionalny. FRRR posiada akredytację do KSU w zakresie usług: finansowych, informacyjnych i doradczych. Zrzesza 23 Fundatorów.

Fundacja swoją działalność adresuje do MŚP, organizacji pozarządowych, młodzieży (fundusze stypendialne), prowadzi Punkt Konsultacyjno Doradczy dla MSP (Rabka- Zdrój, Nowy Sącz) – dla osób prowadzących lub rozpoczynających działalność gospodarczą.

Izby i stowarzyszenia gospodarcze

Organizacje samorządu gospodarczego mają na celu wspieranie i reprezentacje interesów firm wobec organów władzy. Przynależność do samorządu gospodarczego jest dobrowolna, co powoduje, że obejmują tylko niewielką część działających przedsiębiorstw. Najwięcej członków należy do Małopolskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości (wraz z oddziałami zrzesza łącznie około 9 tys. drobnych rzemieślników) oraz do Krakowskiej Kongregacji Kupieckiej – ponad 2 tysiące małych firm. Pozostałe izby gospodarcze w regionie zrzeszają na ogół od 100-150 przedsiębiorstw, z wyjątkiem IPH w Krakowie i Jurajskiej Izby Gospodarczej, gdzie ilość członków waha się w przedziale od 250-320.

Izby o charakterze regionalnym i lokalnym:

- Izba Przemysłowo-Handlowa (IPH) w Krakowie (wraz z ośrodkiem Euro-Info Centre) i IPH w Tarnowie,
- Krakowska Kongregacja Kupiecka (oddziały w 12 miastach regionu, m.in. w Krakowie, Nowym Sączu, Tarnowie),
- Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości: w Krakowie, w Nowym Sączu, Tarnowie,
- Izby Gospodarcze: Sądecka, Tatrzańska, Nowotarska, Jurajska, Dorzecza Raby.

Izby o charakterze branżowym:

- Krakowska Izba Turystyki i Nowosądecka Izba Turystyki,
- Krakowska Izba Budowlana i Małopolska Izba Budowlanych,
- Związek Lustracyjny Spółdzielni Pracy Oddział w Krakowie (zrzesza spółdzielnie różnego rodzaju),
- Odlewnicza Izba Gospodarcza w Krakowie

Izba Przemysłowo-Handlowa (IPH) w Krakowie

W 2004 roku IPH w Krakowie zrzeszała 250 członków, z czego 150 firm (60%) stanowili przedstawiciele sektora MSP. Do głównych priorytetów Izby w 2004 roku zalicza się: działania na rzecz kreowania rozwoju gospodarczego regionu, rozwój przedsiębiorczości, współpracę międzynarodową, doradztwo, informację gospodarczą, szkolenia, promocję firm i gospodarki województwa w kraju i za granicą poprzez targi, misje handlowe, wydawnictwo „Wiadomości Gospodarcze”.

IPH w Krakowie prowadzi działalność szkoleniową oraz świadczy usługi informacyjne na najwyższym poziomie, co potwierdza Certyfikat Systemu Jakości ISO 9001:2001 oraz certyfikat jakości zgodny ze Standaryzacją Ośrodków Krajowego Systemu Usług dla MSP. Od 1994 r. w strukturach IPH w Krakowie działa Ośrodek Euro Info Centre, który świadczy usługi na rzecz przedsiębiorców m.in.: doradztwo z zakresu prowadzenia działalności na Jednolitym Rynku Unii Europejskiej, pomoc w znalezieniu partnerów biznesowych, rejestracja w bazie danych, udostępnianie aktów prawnych i publikacji Komisji Europejskiej, organizacja i rekrutacja firm na misje gospodarcze i targi kooperacyjne, seminaria i konferencje dla przedsiębiorców, itp.

Od 1 maja 2003 r. działa przy IPH w Krakowie Punkt Konsultacyjny świadczący bezpłatne usługi informacyjne dla przedsiębiorców z sektora MSP.

IPH jest organizatorem konkursu „Krakowski Dukat”, a od 2000 roku wspólnie z UMWM organizuje również konkurs Małopolska Nagroda Jakości.

W 2004 roku IPH łącznie zorganizowała i przeprowadziła 13 szkoleń i seminariów. Działaniami edukacyjnymi objęto w sumie 628 uczestników (przedsiębiorców i bezrobotnych) z Małopolski.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Tarnowie powstała z Tarnowskiego Towarzystwa Przemysłowego i w obecnej formie działa od 1992 roku jako samorząd gospodarczy. Swoim zasięgiem obejmuje powiat tarnowski, bocheński, brzeski oraz dąbrowski.

Do głównych celów organizacji należy: reprezentacja firm członkowskich, promocja gospodarki regionu, pomoc i działalność doradcza.

TARR S.A. jest organizatorem ważnego wydarzenia gospodarczego regionu tarnowskiego, jakim są Targi Budownictwa i Materiałów Budowlanych „EXPO-BUD”.

Krakowska Kongregacja Kupiecka zrzesza w swych 10 oddziałach głównie drobnych kupców z branży spożywczej, gastronomicznej, handlu przemysłowego (ogółem jest około 1000 podmiotów zrzeszonych). Najlepszych handlowców promuje poprzez konkurs „Hermes”, a branżę gastronomiczną dzięki dorocznemu konkursowi „Wielka Kolekcja Kulinarna”. Wspólnie z Urzędem Miasta Krakowa Kongregacja utworzyła Centrum Informacji Turystyczno-Gospodarczej, udostępniające informacje na temat rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej oraz pomocy udzielanej przez instytucje wspierające MSP. Przekaznikiem wiadomości jest wydawany miesięcznik „Kupiec Polski”.

Kongregacja Kupiecka Zrzeszenie Handlu i Usług została powołana w 1945 roku a swoim zasięgiem obejmuje dawne województwo nowosądeckie. Zrzesza 105 podmiotów a swoje działania adresuje do podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie handlu, gastronomii i usług rzemieślniczych. Jedną z ważniejszych form jej działalności jest organizacja szkoleń.

Małopolska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości

Organizacje skupione w Izbie (24 cechy i 9 spółdzielni i jedno zrzeszenie) zrzeszają około 10 tysięcy członków, w zdecydowanej większości są to małe zakłady rzemieślnicze.

Izba koncentruje swoje działania na problematyce kształcenia zawodowego i poradnictwa dotyczącego warunków prowadzenia działalności, zagadnień prawa podatkowego, bhp, itp. Izba przeprowadza egzaminy na tytuł czeladnika i mistrza w 50 różnych zawodach oraz wydaje świadectwa czeladnicze i mistrzowskie.

W ramach Izby działa Polsko-Niemieckie Centrum Szkolenia. Izba stale współpracuje z Wojewódzkim Urzędem Pracy oraz Powiatowymi Urzędami Pracy organizując szkolenia i kursy dla bezrobotnych w ramach prowadzonego przez siebie Polsko-Niemieckiego Centrum Szkolenia.

Izba jest organizatorem dorocznego konkursu „Małopolski Rzemieślnik Roku” promującego najlepsze firmy regionalne. Ponadto co roku organizuje wspólnie z Krakowską Kongregacją Kupiecką bale charytatywne (w roku 2004 odbył się po raz trzeci), których nadrzędnym celem jest zebranie środków dla osób potrzebujących (Dom Dziecka, Dom Pomocy Społecznej), a także integracja środowiska rzemieślników i przedsiębiorców zrzeszonych w Izbie z właścicielami firm – członków Kongregacji.

Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Nowym Sączu

Izba powstała w 1985 roku i objęła swoim zasięgiem powiat gorlicki, nowosądecki, Nowy Sącz, limanowski, nowotarski oraz tatrzański, zrzeszając cechy i spółdzielnie rzemieślnicze.

W ramach swojej działalności Izba organizuje szkolenia i przeprowadza egzaminy na tytuł: zawodowy czeladnika i mistrza.

Izba Rzemieśnicza oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Tarnowie została powołana w 1985 roku i zrzesza 6 Cechów. Swoim zasięgiem obejmuje teren dawnego woj. tarnowskiego, woj. małopolskie oraz podkarpackie

W Izbie Rzemieśniczej jest zrzeszonych ponad 3000 rzemieślników –pracodawców. Izba przeprowadza szkolenia BHP, opiniuje projekty ustaw związanych z rozwojem MSP, współpracuje z samorządem na rzecz rozwoju MSP, przeprowadza egzaminy kwalifikacyjne na tytuł czeladnika i mistrza wraz z kursami, organizuje Święta Rzemiosła.

Jurajska Izba Gospodarcza

Została założona w 2001 roku. Zrzesza 320 przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie Małopolski. Do podstawowych działań Jurajskiej Izby Gospodarczej zalicza się działalność szkoleniową, doradczą, pomoc prawną dla MŚP, organizowanie konferencji programowych, promocję przedsiębiorstw, publikacje o charakterze informacyjnym (wydawany jest miesięcznik „Jura” zawierający porady prawne, prezentacje gmin, zrzeszonych przedsiębiorstw oraz kalendarium wydarzeń izby).

Jurajska Izba Gospodarcza zorganizowała w roku 2004 rajd samochodowy dla przedsiębiorców, dwie imprezy charytatywne dla dzieci, oraz I Jurajski Wyścig W Kolarstwie Górskim, Święto Chleba i Festiwal Produktów Regionalnych. Wspólnie z krakowską Policją zorganizowała imprezę „Bezpieczny Kraków”.

Izba Gospodarcza Dorzecza Raby

Założona została w styczniu 2003 roku. Obecnie zrzesza ok. 180 podmiotów z terenu powiatów myślenickiego, krakowskiego i wielickiego, w tym około 80 z gminy Dobczyce, zatrudniających w sumie blisko 4 tys. osób.

Izba Gospodarcza zajmuje się reprezentacją interesów przedsiębiorców, promocją inicjatyw gospodarczych, współtworzeniem i realizacją regionalnej polityki gospodarczej.

Nowotarska Izba Gospodarcza

Założona została w 1999 roku, ma charakter regionalny, posiada dwa oddziały: w Ochojnicach Dolnej i Czorsztynie. Zrzesza ponad 130 firm. Izba prowadzi działalność szkoleniowo-doradczą. Od 2003 roku Izba rozpoczęła wydawanie „Kwartalnika Przedsiębiorcy”.

Izba zajmuje się udzielaniem pomocy firmom zrzeszonym i innym w ubieganiu się o dotacje z UE z pozytywnymi efektami. Od zeszłego roku Izba współpracuje z Euroregionem Tatry i partnerami ze Słowacji w zakresie pozyskiwania grantów w UE.

Inne instytucje otoczenia biznesu

Na terenie województwa małopolskiego, od roku 2002, pojawiło się w kilka nowych ośrodków, które pomagają małym i średnim przedsiębiorcom rozwinąć działalność. Należą do nich: Lokalne Centrum Biznesu w Proszowicach oraz inkubatory przedsiębiorczości (w Czchowie, Powiecie Dąbrowskim, Nowym Sączu i Tarnowie) realizowane z udziałem środków finansowych z Kontraktu Wojewódzkiego dla Województwa Małopolskiego, które dołączyły do działających już od kilku lat inkubatorów w Krakowie przy Fundacji Promocji Gospodarczej Regionu Krakowskiego, w Trzebini przy Agencji Rozwoju Ziemi Chrzanowskiej i w Gorlicach przy Ośrodku Wspierania Przedsiębiorczości.

Wśród instytucji wspierających przedsiębiorczość w Województwie Małopolskim należy wymienić:

Centrum Transferu Technologii Politechnika Krakowska jest równocześnie Ośrodkiem Przekazu Innowacji IRC South Poland, jak również Regionalnym Punktem Kontaktowym VII Programu Ramowego Unii Europejskiej. Do realizowanych przez Centrum projektów zalicza się m.in: POLFOOD (inicjatywa europejska skierowana do branży spożywczej), Global Education in Manufacturing, projekt IMS

efektywnie wspiera przeprowadzanie projektów o charakterze badawczo-rozwojowym, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony Praw Własności Intelektualnej.

„Krakowski Park Technologiczny” Sp. z o.o

Specjalna Strefa Ekonomiczna - Krakowski Park Technologiczny powołana została w końcu 1997 roku. Działa od stycznia 1998, a status specjalnej strefy ekonomicznej posiada do grudnia 2017 roku. Tereny Strefy przeznaczone są na przedsięwzięcia inwestycyjne, tzw. greenfield investment. Obecnie łączna powierzchnia Strefy wynosi ponad 125 hektarów.

Krakowski Park Technologiczny charakteryzuje się jednym z najwyższych wskaźników nakładów inwestycyjnych na 1 ha (9,8 przy średniej 5,6) i zdecydowanie najwyższym wskaźnikiem liczb miejsc pracy na 1 h. (32 przy średniej 21,7).

W skład Specjalnej Strefy Ekonomicznej - Krakowskiego Parku Technologicznego wchodzi cztery oddzielne podstrefy:

1. Park Technologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego (Pychowice).
2. Park Technologiczny Politechniki Krakowskiej (Czyżyny).
3. Park Przemysłowy Huty im. T. Sendzimira (Branice).
4. Park Technologiczny Tarnowski Klaster Przemysłowy (Tarnów-Chyszów).

Do strategicznych celów Krakowskiego Parku Technologicznego należy:

- wspieranie restrukturyzacji przemysłu Małopolski,
- inspirowanie powstawania innowacyjnych przedsiębiorstw technologicznych,
- usprawnianie transferu technologii,
- komercjalizacja rezultatów badań naukowych krakowskich wyższych uczelni i instytucji badawczych,
- inicjowanie współpracy między przemysłem i środowiskiem akademickim.

Tarnowski Klaster Przemysłowy „Plastikowa Dolina” S.A

Powstał w 1999 roku a jego celem jest tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju gospodarczego regionu oraz miejsc pracy, w szczególności poprzez wdrożenie i realizację projektu klastra przemysłowego jako skupiska przedsiębiorstw z branży chemicznej, ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa tworzyw sztucznych. Cel ten jest realizowany poprzez tworzenie w regionie parków przemysłowych, parków technologicznych, stref inwestycyjnych i aktywności gospodarczej oraz innych form, optymalizujących wykorzystanie terenów pod zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej.

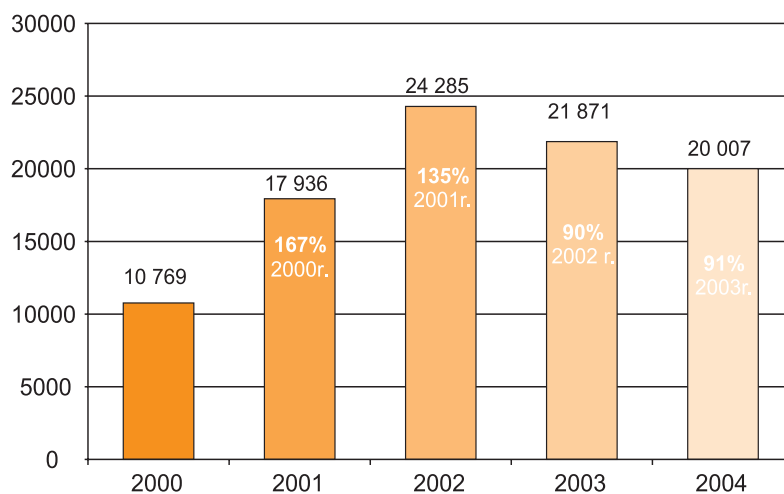
Do ważniejszych działań w 2004 należy utworzenie Tarnowskiego Regionalnego Parku Przemysłowego, obejmującego obszar 70 ha terenów przemysłowych (brownfield i greenfield) i skuteczne aplikowanie o dofinansowanie na opracowanie studium wykonalności parku z Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004-2006, rozszerzenie terenu tarnowskiej podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie o kolejne 19,5 ha, jak również prace w ramach: Rady Gospodarczej Regionu Tarnowskiego oraz Komitetu Sterującego projektem pn. „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego”.

2. WOJEWÓDZKA INFORMACJA I PORADNICTWO ZAWODOWE

Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy działające od roku 2000 w Krakowie, Nowym Sączu i Tarnowie, świadczą mieszkańcom województwa publiczne usługi w zakresie poradnictwa zawodowego i planowania karier zawodowych. Głównymi adresatami tych usług są: młodzież wchodząca na rynek pracy, osoby dorosłe poszukujące pracy, osoby zamierzające doskonalić się zawodowo lub przygotować do zmian zachodzących na rynku pracy i pełnienia nowej roli zawodowej, osoby zagrożone utratą pracy lub będące w okresie wypowiedzenia w wyniku restrukturyzacji zatrudnienia. Klientami Centrów są także pracodawcy – zainteresowani pomocą w umiejętnym doborze pracowników.

W ciągu roku 2004 usługami z zakresu informacji zawodowej i poradnictwa zawodowego objęto łącznie 20 007 osób. Łącznie w okresie czterech lat działalności Centrów z usług przez nie oferowanych skorzystało 94 868 mieszkańców województwa.

Wykres 103. Klienci w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej województwa małopolskiego w latach 2000-2004

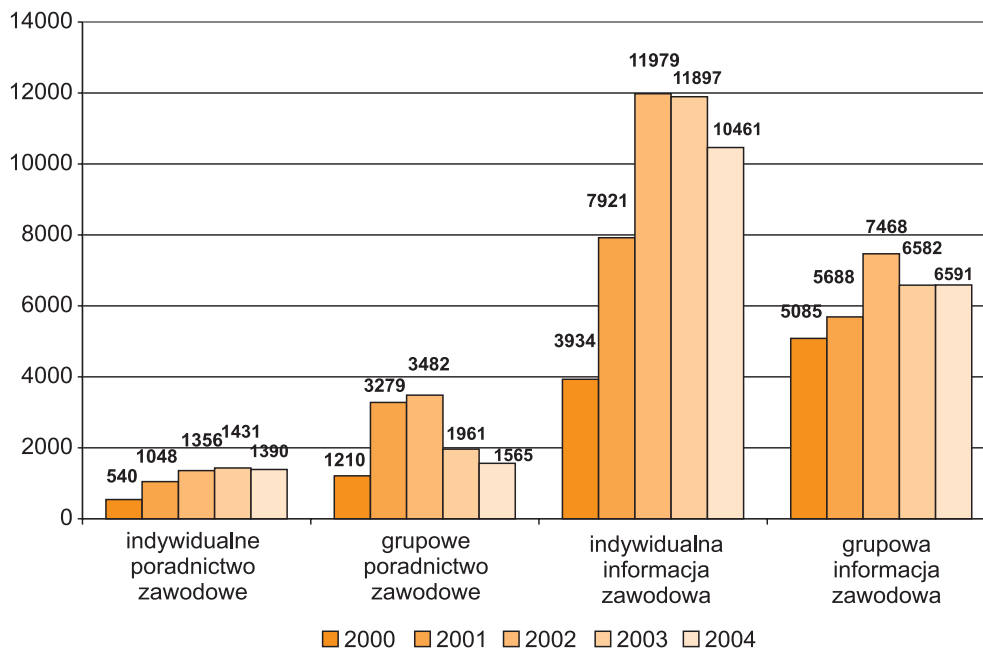

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Usługi Centrów oferowano w czterech zasadniczych formach tj. :

- indywidualnego poradnictwa zawodowego, z którego skorzystało 1390 osób,
- grupowego poradnictwa zawodowego (warsztaty przygotowujące do poruszania się po rynku pracy i kształtujące określone umiejętności) z udziałem 1565 osób,
- indywidualnej informacji zawodowej dostarczającej wiedzy nt. rynku pracy, bezrobocia, popytu na kwalifikacje i umiejętności zawodowe, możliwości uzyskiwania kwalifikacji w systemie szkolnym i pozaszkolnym, źródeł poszukiwania zatrudnienia, charakterystyki zawodów, którą zainteresowanych było 10 461 osób,
- grupowej informacji zawodowej (czyli spotkania na temat sytuacji na rynku pracy i możliwych form pomocy) z udziałem 6 591 osób.

Wykres 104. Klienci w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w województwie małopolskim w latach 2000-2004 wg poszczególnych form poradnictwa zawodowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W roku 2004 działalność Centrów IIPKZ rozszerzona o usługi związane z bezpośrednim organizowaniem konkursów o granty na tworzenie Gminnych Centrów Informacji oraz na rozwój Akademickich Biur Karier. Centra sprawują także nadzór nad prawidłowym wydatkowaniem środków finansowych otrzymanych w ramach grantu. W roku 2004 w efekcie konkursów zorganizowanych zostało w województwie małopolskim 15 Gminnych Centrów Informacji, a 6 Akademickich Biur Karier otrzymało środki na rozwój działalności.

Poradnictwo zawodowe świadczone w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej jest wspierane usługami internetowego pośrednictwa pracy prowadzonego w Salach INTERpracaNET Wojewódzkiego Urzędu Pracy. W ciągu roku 2004 klientami Sal w Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu było 6 730 mieszkańców województwa.

3. KONKURSY PROMOCYJNE

Samorząd województwa małopolskiego współdziała z środowiskami gospodarczymi w zakresie współorganizowania konkursów, które służą promocji gospodarczej przedsiębiorstw i instytucji z terenu województwa małopolskiego, jak również promocji przedsiębiorczości i postaw pro-biznesowych wśród młodzieży.

Wyrazem zaangażowania Województwa Małopolskiego w promocję małopolskich przedsiębiorstw, jest objęcie przez Marszałka Województwa patronatu nad konkursami, konferencjami, targami – łącznie 240.

Pod patronatem Marszałka Województwa Małopolskiego w roku 2004 odbyły się między innymi takie konkursy jak: Małopolska Nagroda Jakości, Najwyższa Jakość Małopolska, Krakowski Dukat, Junior Biznesu, „Najlepsze Przedsięwzięcie Roku – Lider Małopolski 2004”.

Małopolska Nagroda Jakości (MNJ)

Małopolska Nagroda Jakości – ustanowiona w roku 1998 na wzór Polskiej Nagrody Jakości jest jednym z najwcześniej powołanych regionalnych konkursów jakości w kraju.

Uczestnictwo w Małopolskiej Nagrodzie Jakości - jest etapem obowiązkowym do udziału w konkursie ogólnopolskim, a w dalszej kolejności w konkursie europejskim.

Konkurs organizowany jest przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego wspólnie z Izbą Przemysłowo-Handlową w Krakowie.

W Konkursie mogą brać udział przedsiębiorstwa a także instytucje publiczne, edukacyjne i organizacje prowadzące działalność non profit, mające siedzibę na terenie województwa, posiadające lub będące w fazie wdrażania systemu zarządzania jakością (ISO serii 9000, 14000) lub TQM.

W roku VII Edycji Konkursu Małopolska Nagroda Jakości 2004/2005 Kapituła Małopolskiej Nagrody Jakości postanowiła przyznać nagrody w kategorii organizacji produkcyjnych i usługowych.

1. Status Laureata VII Edycji Konkursu Małopolska Nagroda Jakości 2004/2005 w kategorii Organizacji Produkcyjnych, Statuetkę Małopolskiej Nike oraz dyplom otrzymało Przedsiębiorstwo Przemysłowo-Handlowe Unimil Sp. z o.o. w Dobczycach.
2. Wyróżnienie w kategorii Organizacji Produkcyjnych, medal i dyplom przyznano: Destylerni „POLMOS” w Krakowie S.A.
3. Wyróżnienie w kategorii Organizacji Produkcyjnych, medal i dyplom otrzymała: Fabryka Maszyn Budowlanych i Lokomotyw Bumar-Fablok S.A. w Chrzanowie.
4. Wyróżnienie w kategorii Organizacji Produkcyjnych, medal i dyplom przyznano firmie: Słag Recycling Sp. z o.o.” w Krakowie S.A.
5. Status Laureata VII Edycji Konkursu Małopolska Nagroda Jakości 2004/2005 w kategorii Organizacji Usługowych, Statuetkę Małopolskiej Nike oraz dyplom przyznano firmie: Małopolska Grupa Geodezyjno-Projektowa S.A. w Tarnowie
6. Wyróżnienie w kategorii Organizacji Usługowych, medal i dyplom Kapituła MNJ otrzymało: Specjalistyczne Centrum Diagnostyczno-Zabiegowe MEDICINA Sp. z o. o. w Krakowie.

Najwyższa Jakość Małopolska (NJM)

Mając na uwadze potrzebę ukazywania zarówno w kraju jak i za granicą, tego, co Małopolsce najlepsze, stworzono Konkurs „Najwyższa Jakość Małopolska”. Konkurs adresowany jest do firm, które dostarczają na rynek towary najwyższej jakości oraz wprowadzają nowe systemy kierowania jakością

Organizatorem VIII Edycji Konkursu jest sześć Izb działających w Województwie Małopolskim: Izba Przemysłowo-Handlowa w Krakowie, Sądecka Izba Gospodarcza w Nowym Sączu, Tatrzańska Izba Gospodarcza w Zakopanem, Nowotarska Izba Gospodarcza, Jurajska Izba Gospodarcza w Zabierzowie oraz jako Koordynator Wiodący Izba Przemysłowo-Handlowa w Tarnowie.

Znak „Najwyższa Jakość Małopolska” przyznawany jest w kategorii produktów spożywczych, przemysłowych, usług i handlu oraz w kategorii „Menedżer – Propagator Najwyższej Jakości” dla zarządzającego firmą.

LAUREACI VIII EDYCJI „NJM”

1. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w Krakowie.
2. Okno PCV AktivPlus Przedsiębiorstwo Produkcyjne „OKNOPLUS” Sp. z o.o. Kraków.
3. Woda Małopolanka Przesiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe THIER Świątyniki Górne.
4. Powidło śliwkowe węgierkowe POLAN Polsko-Francuska Sp.z o.o. Joint Venture Żabno.
5. Mleczko „DIX” GOLD DROP Sp. z o.o. Limanowa.
6. Usługi hotelarsko- gastronomiczne Hotel Cristal Park w Tarnowie.
7. Karty i karnety okolicznościowe i świąteczne, zaproszenia ślubne i komunijne Delta-Graphix Zakład Pracy Chronionej w Tarnowie.
8. Szynka wiejska Zakład Przetwórstwa Mięsnego ROL-PEK Leszek Roleski Zgłobice.

WYRÓŻNIENIA:

1. Sernik tradycyjny Piekarnia- Cukiernia „Dom Chleba” Dobczyce.
2. Kielbasa zbylitowska Zakład Przetwórstwa Mięsnego ROL-PEK Zgłobice.

ZŁOTY ZNAK NJM-z tytułem Menadżer-Propagator Najwyższej Jakości

1. JAN ZAŁUBSKI ZET TRANSPORT Sp.J. Łososina Dolna.
2. WACŁAW FIGIEL Przedsiębiorstwo Produkcyjne „OKNOPLUS” Sp. z o.o. Kraków.
3. JÓZEF ŁUCZYK Przedsiębiorstwo Produkcji Nasiennej „CENTRALA NASIENNA” Tarnów.

DIAMENT do ZNAKU NJM

1. „BIPROZAT” - TARNÓW Sp. z o.o. Biuro Projektów Zakładów Azotowych Tarnów.
2. „OKNOPLUS” Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Produkcyjne Kraków.
3. Piekarnia „Ziarno” Jan Winiarski Sp. Jawna Tarnów.

Krakowski Dukat

Krakowski Dukat to nagroda przyznawana od 1991 roku z inicjatywy gazety „Czas Krakowski”. Od 1998 roku jedynym fundatorem nagrody stała się Izba Przemysłowo-Handlowa w Krakowie.

Nagroda Krakowski Dukat ma charakter promocyjny, przyznawana jest nie przedsiębiorstwu lecz osobie, która je założyła lub nim zarządza. Nagroda wyróżnia i honoruje osoby za osiągnięte wyniki ekonomiczne, za inwencję, za umiejętność dzielenia się sukcesami z otoczeniem, w którym dana osoba prowadzi swą działalność.

„Krakowski Dukat” jest organizowany na przełomie roku tj. od września do czerwca roku następnego w trzech kategoriach – Krakowski Dukat dla: właściciela firmy, dla menedżera firmy, dla kreatora przedsiębiorczości.

Krakowskim Duktem zostali uhonorowani:

W kategorii Samorządowy Kreator Przedsiębiorczości, na wniosek Marszałka Województwa Małopolskiego Janusza Sepioła, za wielostronność, wielotorowość podejmowanych działań gwarantujących zrównoważony rozwój gminy oraz osobiste zaangażowanie, aktywne działanie na rzecz rozwoju i aktywizacji lokalnych środowisk nagrodę otrzymali:

1. Zofia Oszacka – Wójt Gminy Lanckorona.
2. Roman Olejarz – Burmistrz Kęt.

W kategorii Właściciel Firmy, za znaczące osiągnięcia w rozwoju własnej firmy oraz działalność społeczną nagrodę otrzymali:

1. Andrzej Matyja – Specjalistyczne Centrum Diagnostyczno Zabiegowe MEDICINA Sp. z o.o. Kraków,
2. Krystyna Trala – Hurtownia KRYSTYNA, Chrzanów.
3. Eugeniusz Szepielak – INSTALBUD - Szepielak, Tarnów.
4. Jan Załubski – ZET TRANSPORT, Żbikowice.
5. Jan Ziółko – INPLAST Instalacje z Tworzyw Sztucznych sj, Kraków.

W kategorii Menedżer Firmy, za dynamiczny rozwój zarządzanych przez nich firm, dostosowanie do nowych wyzwań i wymagań rynku nagrodę otrzymali:

1. Janusz Filipiak – Prezes Zarządu COMARCH S.A.
2. Jacek Olczak – Prezes Zarządu PHILIP MORRIS POLSKA S.A.
3. Lesław Paciorek – Prezes Zarządu Leier Tarnów S.A.

Małopolski Rzemieślnik Roku

Celem konkursu jest promocja rzemiosła poprzez nagradzanie wyróżniających się zakładów rzemieślniczych działających na terenie województwa małopolskiego. Konkurs realizowany jest w oparciu o Małopolskie Porozumienie Izb Rzemieślniczych. O tytuł „Małopolskiego Rzemieślnika Roku” mogą ubiegać się rzemieślnicy, którzy oprócz spełnienia obligatoryjnych wymogów, wyróżniają się wysokim standardem wykonywanej produkcji i świadczonych usług oraz realizowaniem działań orientowanych na ich odbiorcę. Premiowana jest aktywność w życiu gospodarczym, współpraca z organizacjami branżowymi, dbałość o podnoszenie kwalifikacji zawodowych własnych i zatrudnionych pracowników.

Nagrody dla Małopolskiego Rzemieślnika Roku w edycji 2004 roku przyznano w następujących kategoriach:

1. W Kategorii Usługi: Pani Małgorzata Strug – Zgrzywa – Zakład Fryzjerski w Krakowie ul. Halszki i Pan Edward Kluza „Optyka” w Tarnowie, ul. Krakowska.
2. W Kategorii Produkcja: Jan Plata, Firma Produkcyjno-Handlowo-Usługowa „Kryształ” w Podegrodziu / k. Nowego Sącza.

Najlepsze Przedsiębiorstwo Roku – Lider Małopolski 2004

Konkurs organizowany jest przez Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski.

Konkurs promuje najlepsze inwestycje o wymiarze społecznym i gospodarczym Małopolski, które pełnią rolę „lokomotywu” w naszym regionie.

W tegorocznej edycji konkursu nagrodzeni zostali: WFOŚiGW w Krakowie, GDDKiA, ZDW w Krakowie, Małopolskie Centrum Kultury „Sokół” w Nowym Sączu, Zespół Szkół w Szczekocinach oraz firmy: Browar Okocim, Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach, Alumetal Kęty, TRI Poland z Wolbromia, Grupa Valeo oraz Grupa Can-Pack. W poprzednich edycjach laury przypadły m.in.: Kampusowi 600-lecia Odnowienia UJ, Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach, Polskiej Akademii Umiejętności, Bankowi BPH, Dworom Oświęcim S.A, Grupie Maspex Wadowice i firmie ComArch S.A.

Ranking Gazele Biznesu

Ranking Gazele Biznesu organizowany jest przez „Puls Biznesu” od 2000 roku. Celem rankingu jest promowanie firm, których działalność charakteryzuje się najbardziej dynamicznym rozwojem wśród małych i średnich firm w kraju, jak również uczciwością i przejrzystością swojej aktywności.

W roku 2004 na pierwszym miejscu w Małopolsce znalazła się firma Fideltronik Imel z Suchej Beskidzkiej. Na drugim – krakowski – Apollo – firma zajmująca się sprzedażą sprzętu komputerowego.

Targi w województwie małopolskim

Do największych instytucji targowo-wystawienniczych w województwie małopolskim zaliczamy: Centrum Targowe Chemobudowa Kraków S.A i Targi w Krakowie Sp. z o.o.

Tabela 156. Instytucje targowo-wystawiennicze w Małopolsce

	Chemobudowa Kraków S.A	Targi w Krakowie Sp. z o.o.
Rok otwarcia	1993	1996
Zajmowana powierzchnia (w m ²)	8000 (w halach) 14600(na terenie otwartym)	7000
Przynależność do Polskiej Korporacji Targowej	TAK	TAK

Źródło: „Targi w Polsce 2004”

Centrum Targowe Chemobudowa jest znanym w całej Polsce miejscem współpracy pomiędzy firmami krajowymi i zagranicznymi w wymianie myśli technicznej, oraz nawiązywaniu kontaktów handlowych i produkcyjnych. Szeroki program poszczególnych targów obejmuje liczne konferencje naukowe, sympozja i praktyczne pokazy realizowane przy współpracy z wyższymi uczelniami i instytutami naukowymi. Organizowane przez Centrum targi posiadają przywilej ochrony własności nowych wyrobów od momentu zaprezentowania ich na targach. Od początku powstania Centrum Targowego działała Wystawa Budownictwa, na której aktualnie prezentuje się 162 wystawców (w tym biura projektowe, producenci, handlowcy). Do najpopularniejszych targów zaliczamy: XXVI Krakowskie Targi Budownictwa, V Krakowskie Targi Nieruchomości, IX Targi Motoryzacyjne, Targi Żeglarskie, II Targi Medycyny Naturalnej Zdrowia i Urody, I Targi Mody Ślubnej, XII Targi Ogrodnicze oraz X Targi Mebli i Wyposażenia Wnętrz.

Targi w Krakowie Sp. z o.o odpowiada za organizację branżowych imprez targowych, w których bierze udział ponad 1 500 wystawców i 65 000 zwiedzających. Targi w Krakowie Sp. z o.o zajmujące się organizacją kongresów, konferencji i sympozjów tworząc forum wymiany myśli naukowej poprzez kontakty fachowców danej branży. W zakresie działalności Targów w Krakowie jest także organizowanie imprez wyjazdowych m.in. dla polskich wystawców uczestniczących w targach poza granicami naszego kraju. Do wiodących imprez odbywających się w ramach Targów w Krakowie zaliczyć można: XII Targi Stomatologiczne „KRAKDENT”, Wiosenne Targi Motoryzacyjne „MOTO”, VIII Targi Książki, XII Targi Wyposażenia Hotelu i Gastronomii „HORECA”.

Targi Budownictwa, Materiałów Budowlanych i Wyposażenia Wnętrz organizowane są również w Wadowicach, Olkuszu, Nowym Targu, Nowym Sączu oraz w Gorlicach.

VI. Współpraca międzynarodowa, integracja europejska i promowanie województwa

1. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Umowy międzyregionalne

W roku 2004 Województwo Małopolskie podpisało kolejne umowy o współpracy: z Regionem Centrum we Francji, Obwodem Lwowskim na Ukrainie oraz deklarację o współpracy z Prowincją Jiangsu w Chinach. Ponadto ze względu na wygaśnięcie umowy z Hrabstwem Kopenhagi i Hrabstwem Fionii w Danii oraz Regionem Rhone-Alpes we Francji ponownie podpisano umowy o współpracy z tymi regionami, tym razem na czas nieokreślony. Obecnie Województwo Małopolskie prowadzi na podstawie umów i porozumień współpracę dwustronną z 14 regionami.

Najważniejsze projekty zrealizowane w roku 2004r.

Edukacja: Zrealizowano 13 projektów, z których najważniejsze to: Rozpoczęcie w dwóch Krakowskich liceach, wspólnie z Hrabstwem Kopenhagi realizacji dwuletniego programu pilotażowego Netstudier polegającego na wprowadzeniu platformy internetowej jako narzędzia do prowadzenia zajęć i projektów dla nauczycieli i uczniów; kontynuacja dwóch projektów realizowanych wspólnie z Regionem Toskanii: Europejska Sieć Regionalnych Centrów Edukacyjnych (NICE) oraz Interpersonalne wartości w edukacji na rzecz aktywności obywatelskiej (ACTIVE); Wizyta studyjna rektorów małopolskich szkół zawodowych z Tarnowa, Nowego Sącza i Nowego Targu oraz kolegów językowych z Zakopanego i Suchej Beskidzkiej w Turyngii, Polsko-niemieckie Forum Młodzieży dla Turyngii w Weimarze, podczas którego spotkali się nauczyciele, działacze młodzieżowi oraz młodzież z Polski i z Niemiec, a które dotyczyło organizacji międzynarodowych, spotkań młodzieży i finansowania wyjazdów młodzieży; Seminarium Przyszłości, które w tym roku odbyło się pod hasłem „Turyngia – Małopolska. Edukacja historyczna”; Edukacja poprzez sport – Oberhof Mistrzostwa Świata w Biathlonie, w którym uczestniczyła młodzież z Małopolski i za naszym pośrednictwem także z Preszowa i Żyliny, kibicowała ona biegowi kobiet oraz wzięła udział w międzynarodowym spotkaniu młodzieży.

Kultura: Zrealizowano 7 projektów m.in.: Wystawa turyngskiej sztuki ludowej w Tarnowie Kultura ludowa/folklor turyński ostatnich 200 lat; Workshop – Obszary twórcze: malarstwo, grafika, fotografia, rzeźba, małopolscy artyści wzięli udział w plenerze malarskim w Kaltennordheim pt. „Serce, Środek, Śmierć, Życie”, pod którym kryje się idea: Małopolska sercem Polski, Turyngia środkiem Niemiec, plener zakończony został wystawą prac w Erfurcie, a jego kontynuacją będzie wystawa prac uczestników pleneru w Berlinie w 2005; Wystawa w Krakowie „Polacy i Niemcy przeciwko komunistycznej dyktaturze” przy współpracy IPN-Ettersberg Stiftung, Fundacja KAS i UMWM; Prezentacja Województwa Małopolskiego w ramach Sezonu polskiego we Francji Regionie Rhoe-Alpes, w tym: wystawa szopek krakowskich oraz koncert muzyki kameralnej; koncert Filharmonii Krakowskiej w Preszowie.

Turystyka: Zorganizowano 6 projektów m.in. staże w Walonii z zakresu promocji: „Tworzenie i promocja produktów turystycznych” oraz „Współpraca w dziedzinie promocji turystyki” jak również wizyta i szkolenie z zakresu agroturystyki dla Małopolskich Stowarzyszeń Agroturystycznych w Sabaudii; opracowanie mapy atrakcji turystycznych Małopolski, Preszowa i Żyliny, na bazie której w ramach programu Interreg III powstanie mapa GPS.

Fundusze strukturalne: zorganizowano 6 projektów poświęconych pozyskiwaniu funduszy strukturalnych oraz dostosowaniu polskich przepisów do europejskich standardów: staże w Walonii: „Przygotowanie regionalnych planów energetycznych i programów zmierzających do sprostania wymogom Unii Europejskiej w dziedzinie zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym kraju” oraz dotyczące przygotowywania i zarządzania projektami w ramach programów europejskich, przeznaczonych dla urzędników administracji publicznej i sektora małych i średnich przedsiębiorstw; Spotkania w Krakowie z ekspertami z Turyngii dot. INTERREG IIIB, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Przygotowania Planów Rozwoju Lokalnego i doświadczeń Turyngii we wdrażaniu funduszy strukturalnych.

Gospodarka: Zrealizowano 6 projektów, które objęły m.in. Spotkanie regionów Państw Grupy Wyszehradzkiej, w którym udział wzięło 100 przedstawicieli 32 regionów, a którego następstwem będzie II Forum Regionów Wyszehradzkich i Festiwal Kultury Wyszehradzkiej w Bratysławie; spotkania przedsiębiorców z Turyngii i z Małopolski w Krakowie organizowane przez MARR i LEG oraz udział Woj. Małopolskiego w targach tematycznych Class Export w Regionie Rhone-Alpes; misja gospodarcza przedsiębiorców Samorządowego Kraju Preszowskiego do Krakowa, udział Preszowskiej Izby Handlowej we Wspólnym posiedzeniu Samorządu Terytorialnego i Gospodarczego.

Rolnictwo i ochrona środowiska: Zrealizowano 5 projektów, z których ważniejsze to: udział w seminarium nt. strategii gospodarki odpadami w Gminach i Powiatach Małopolski zorganizowanym we współpracy z Regionem Rhone-Alpes oraz Rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa w regionach górskich Małopolski i Rhone-Alpes”; Wizyta delegacji z Małopolski we Fryzji w ramach programu zarządzania gospodarką wodną SURA; udział w Salonie Pollutec w Lyonie.

Ponadto dzięki współpracy z Hrabstwem Kopenhagi jak co roku przekazany został Małopolskim szpitalom sprzęt medyczny, dodatkowo zrealizowano projekty z zakresu polityki społecznej z Regionem Toskanii i Preszowa.

W roku 2004 Województwo Małopolskie odwiedzili m.in: Dieter Althaus, Premier Landu Turyngii; Claudio Martini, Przewodniczący Regionu Toskanii; Erhard Busek, specjalny koordynator Unii Europejskiej w ramach Paktu Stabilizacyjnego dla Europy Południowo – Wschodniej, były wicekanclerz Austrii, Jozef Tarčak, Przewodniczący Samorządowego Kraju Żylińskiego, J. Besson, Wiceprzewodniczący Regionu Rhone-Alpes, Eric Dolige, Przewodniczący Rady Generalnej Departamentu Loiret

Ponadto Małopolska Gościła: 420-osobową delegację z Weimaru, 23-osobową delegację związku gminnego C-ramłt z Uppsali (odpowiednik regionalnych władz samorządowych), 25-osobową grupę policjantów z Turyngii oraz byłych parlamentarzystów Turyngskiego Landtagu, przedstawiciel Scottish Executive oraz East of England Regional Assembly.

Współpraca w ramach organizacji międzynarodowych

Zrzeszenie Regionów Europy (AER) – największa organizacja skupiająca wyłącznie samorządy regionalne z obszaru całej Europy. Podczas Zgromadzenia Generalnego w Wiedniu Marszałek Województwa został ponownie wybrany na stanowisko członka Biura Wykonawczego AER na kolejne dwa lata, i będzie brał udział w jego spotkaniach, podczas których opiniowane i akceptowane są dokumenty przygotowywane przez poszczególne Komitety Zrzeszenia. W pracach czterech komitetów AER w roku 2004 uczestniczyli, wytypowani do prac w tych komitetach, Radni Sejmiku Woj. Małopolskiego. Spotkania odbyły się w Zurychu, Egerze oraz na Majorce. Dodatkowo AER zorganizowało konferencje i spotkania robocze w Barcelonie, Florencji i Exeter. Omawiano kwestie instytucjonalne, zdrowia i spraw społecznych, rolnictwa, planowania przestrzennego, kultury, edukacji, sportu, młodzieży, turystyki, tanich linii lotniczych, mediów w kontekście przyjęcia nowej konstytucji europejskiej. Przygotowane podczas spotkań dokumenty przedstawiające stanowisko regionów w kluczowych dziedzinach polityki europejskiej przedstawiane są następnie w Parlamencie Europejskim. W maju 2004 r. posiedzenie Komitetu D odbyło się w Krakowie pod hasłem „Telewizja bez granic”.

Europejskie Stowarzyszenie Regionalne na Rzecz Społeczeństwa Informacyjnego ERIS@

Organizacja wspierająca rozwój informatyzacji w zakresie działań priorytetowych dla Unii Europejskiej tzn. edukacji, zwalczania bezrobocia, podnoszenia sprawności administracji, rozwoju obszarów wiejskich, budowania społeczeństwa informacyjnego. W roku 2004 trwały prace przygotowawcze do organizacji w Małopolsce Międzynarodowej Konferencji na rzecz Społeczeństwa Informacyjnego EISCO2005. Urząd Marszałkowski korzystając z bazy danych Eris@ poszukuje partnerów do realizacji projektów europejskich, których jest liderem. Ponadto na bieżąco przekazywane są jednostkom z terenu Woj. Małopolskiego informacje dot. dostępnych programów unijnych oraz propozycje przystępowania do realizacji projektów europejskich otrzymywane od Eris@.

2. INTEGRACJA EUROPEJSKA

Małopolski Informator Europejski.

MIE to redagowany w Departamencie Promocji i Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, miesięczny biuletyn informacyjny zawierający aktualne informacje o programach unijnych, zaproszenia do składania wniosków (*calls for proposals*) oraz ogłoszenia o poszukiwaniu partnerów do realizacji wspólnych projektów współfinansowanych ze środków Komisji Europejskiej.

W ramach działań mających na celu rozpowszechnianie informacji oraz podnoszenie poziomu wiedzy o Unii Europejskiej i możliwościach wykorzystania szans płynących z integracji, obok Małopolskiego Informatora Europejskiego, opracowane zostały materiały informacyjno-edukacyjne prezentujące możliwości pozyskania środków na realizację projektów z Programów Wspólnotowych, oraz praktyczny przewodnik dla beneficjentów – „Złote reguły udanego projektu”. Wszystkie te działania skierowane były do samorządów terytorialnych, gospodarczych, organizacji pozarządowych oraz wszystkich potencjalnych beneficjentów programów unijnych.

Ponadto zorganizowana została Konferencja informacyjna nt. Inicjatywy Wspólnotowej UE INTERREG III B i C a także, wraz z Sekretariatem Technicznym Strefy Wschodniej, Dzień Informacyjny INTERREG IIIC w Krakowie.

Przedstawicielstwo Województwa Małopolskiego w Brukseli.

Działalność Przedstawicielstwa obejmowała głównie systematyczne śledzenie wydarzeń oraz selekcjonowanie i przekazywanie informacji dotyczących bieżących wydarzeń w polityce regionalnej UE, procesu decyzyjnego UE, debat nad przyszłością polityki regionalnej oraz rozszerzeniem UE, udział w organizowanych konferencjach, seminariach itd. Do zadań Przedstawicielstwa należało również redagowanie informacji na temat konferencji, seminariów oraz spotkań organizowanych przez Komisję Europejską, Parlament oraz Komitet Regionów w odniesieniu do polityki regionalnej Unii Europejskiej oraz kreowanie indywidualnych spotkań z funkcjonariuszami Komisji Europejskiej odpowiedzialnymi za koordynację poszczególnych programów wspólnotowych. Przedstawicielstwo informowało również o zapowiedziach programów unijnych, w których mogą uczestniczyć podmioty z Województwa Małopolskiego.

W październiku 2004 roku Województwo Małopolskie wraz z 4 włoskimi regionami, Szkocją i Zachodnią Finlandią było jednym z współorganizatorów Dni Otwartych w Brukseli, których celem była debata nad przyszłością polityki spójności w kontekście nowej perspektywy finansowej UE na lata 2007-2013. Najważniejszym przesłaniem był postulat decentralizacji Funduszy Strukturalnych i zwiększenie roli regionów w tym zakresie.

3. PROMOWANIE WOJEWÓDZTWA

Tworzenie marki Regionu

W roku 2004 działania związane z promowaniem Regionu podporządkowane były celowi nadrzędnemu, jakim jest budowa małopolskiej marki. Marka to termin, symbol bądź projekt graficzny lub ich kombinacja, których celem jest identyfikowanie towarów i usług oraz odróżnienie ich od towarów lub usług oferowanych przez konkurencję. W szerszym znaczeniu, marka to wiązka wartości funkcjonalnych i emocjonalnych, która komunikuje i działa na emocje.

Definiując markę Małopolski, uznać należy, że są to wiązki wartości (materialnych i niematerialnych), mających swe źródło w tożsamości regionu, z którymi Małopolska powinna kojarzyć się w umyśle odbiorcy. Tożsamość regionu to zespół cech wyróżniających dany obszar geograficzno-kulturowy.

Mówiąc o tożsamości Małopolski mamy na myśli zestaw cech dotyczących jej kultury, dziedzictwa, przeszłości i teraźniejszości, także przyszłości. Z tożsamością wiąże się pojęcie wizerunku, tj. postrzegania regionu przez odbiorców.

Realizując zadania związane z kreowaniem małopolskiej marki w 2004 r. zastosowano dywersyfikację działań promocyjnych jak również wykorzystano zjawisko synergii w ramach działań kompleksowych realizowanych we współpracy z innymi departamentami UMWM (EK, SI), małopolskimi powiatami i gminami oraz organizacjami typu NGOS.

Do zestawu działań planowanych, określonych w uchwale budżetowej jako projekty zamknięte, w trakcie trwania roku budżetowego włączono także projekty zewnętrzne tj. realizowane przez podmioty, z którymi Województwo zakłada współpracę dla realizacji wspólnych celów promocyjnych.

Charakter podejmowanych przedsięwzięć promocyjnych uwzględniał aspekty wizerunkowe. W kreowanym przekazie wykorzystane zostały znane atuty Małopolski a działania polegały na wzmocnieniu oraz poszerzeniu zasięgu oddziaływania tego przekazu, tak w sensie geograficznym, jak i wykorzystanych narzędzi promocji.

W roku 2004 po raz pierwszy wprowadzone zostały do przygotowanej przez Województwo kampanii promocyjnej nośniki typu billboard za pomocą, których reklamowano w Katowicach, Poznaniu, Wrocławiu i Warszawie Województwo Małopolskie, jaką podstawową, krajową destynacją w zakresie sportów zimowych (kampania „Do małopolski”, 1-14 grudnia 2004, 350 billboardów).

Działaniem uzupełniającym w prowadzonej w roku 2004 akcji promocyjnej wskazującej na wartości marki małopolskiej jako podstawowej, krajowej marki przemysłu czasu wolnego była współpraca z wysoko-nakładowymi dziennikami ogólnopolskimi w zakresie insertowania druków ulotnych (karty pocztowe: „Małopolska zimą” – luty 2004 i „Małopolska latem” – czerwiec 2004) w ogólnopolskich edycjach Gazety Wyborczej.

Wydawnictwa promocyjne

Działaniom promocyjnym w 2004 roku towarzyszyła akcja wydawnicza, w ramach której przygotowane zostały od podstaw broszury „Województwo Małopolskie”, „Małopolskie ABC”, ponownie opracowany folder gospodarczo-statystyczny „Małopolska w liczbach” a dodrukowane foldery „Największe atrakcje Małopolski” i „Małopolska – niezapomniane przeżycia”.

Marketing Województwa

Działania promocyjne przygotowane i realizowane w ramach tzw. marketingu Województwa były kompatybilne z procesem budowy małopolskiej marki. Dla przykładu podać można cykl działań polegający na promocji produktu regionalnego, głównie ze sfery produktów spożywczych (np. wydawnictwo „Małopolski Smak”, pierwsza edycja festynu „Święto Chleba”, konkurs na najlepszy produkt regionalny, najlepszą potrawę i najlepszą restaurację specjalizująca się w kuchni małopolskiej.).

Promocja zagraniczna

Duże przedsięwzięcie zagraniczne zrealizowane w 2004 r. to prezentacja Małopolski podczas Sezonu Polskiego we Francji (Lyon - grudzień 2004). Prezentacja oparta została o dwa podstawowe wątki promocyjne: małopolskie tradycje (oryginalne rękodzieło artystyczne) i małopolska kultura muzyczna (koncert symfoniczny z programem opartym na muzyce inspirowanej folklorem podhalańskim).

W grudniu 2004 miała miejsce druga już wizyta korpusu dyplomatycznego w Małopolsce pierwsza – grudzień 2000). Region odwiedzili ambasadorowie z 50 państw. Wizyta została przygotowana w ramach II edycji projektu Ministerstwa Spraw Zagranicznych polegającego na organizowaniu 3-dniowych *study tours* w poszczególnych województwach dla przedstawicieli misji dyplomatycznych.

SYSTEMY TECHNICZNE

SYSTEMY TECHNICZNE

1. TRANSPORT DROGOWY

Infrastruktura drogowa

Sieć drogowa Małopolski tworzy system w pełni powiązany z układem dróg krajowych i międzynarodowych. Przez obszar województwa przebiega III Paneuropejski Korytarz Transportowy: Zgorzelec/Olszyna – Krzyżowa – Wrocław – Opole – Katowice – Kraków – Rzeszów – Przemyśl – Medyka/Korczowa, wchodzący w skład sieci TINA i tworzący przyszłą sieć drogową TEN. Sieć TINA obejmuje najważniejsze drogi, linie kolejowe, porty lotnicze, porty morskie oraz terminale transportu kombinowanego o znaczeniu międzynarodowym.

Na terenie województwa małopolskiego w skład III-ego paneuropejskiego korytarza transportowego TINA wchodzi:

- droga krajowa nr 4 (międzyregionalna) przebiegająca w kierunku zachodnio-wschodnim, relacji Granica państwa – Wrocław – Gliwice – Katowice – Chrzanów – Kraków – Tarnów – Granica Państwa,
- odcinek linii kolejowej E-30 Drezno – Wrocław – Kraków - Rzeszów – Lwów.

Tabela 157. Infrastruktura drogowa Małopolski

Lp.	Elementy sieci drogowej	Długość	
		(w km)	(w %)
1	Drogi krajowe	958,0	2,51
	w tym: autostrada	85,0*	0,22
2	Drogi wojewódzkie	1 363,1	3,58
	w tym: drogi na terenie miast	185,2	0,49
	drogi zamiejskie	1 177,9	3,09
3	Drogi powiatowe	6 397,0	16,79
4	Drogi gminne	29 386,0	77,12
5	Razem	38 104,1	100,00

* w tym 61 km stanowi autostrada płatna

Źródło: opracowanie własne UMWM

Podstawowy układ drogowy województwa stanowią drogi krajowe (międzyregionalne i regionalne) oraz wojewódzkie.

Do głównych dróg krajowych w województwie administrowanych przez Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Krakowie, tworzących zasadniczy szkielet komunikacyjny, należą:

- droga krajowa nr 7 (międzyregionalna) przebiegająca w kierunku północno-południowym, relacji Gdańsk – Warszawa – Kielce – Kraków – Chyżne – Granica Państwa,
- droga krajowa (międzyregionalna) nr 4 przebiegająca w kierunku zachodnio-wschodnim, relacji Granica państwa – Wrocław – Gliwice – Katowice – Chrzanów - Kraków – Tarnów – Granica Państwa.

Pozostałe drogi krajowe (regionalne) przecinają województwo na kierunkach wschód - zachód, północ - południe wychodząc w kierunku sąsiednich województw.

Do najważniejszych dróg wojewódzkich administrowanych przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie można zaliczyć:

- droga wojewódzka nr 964 Kasina Wielka – Dobczyce – Wieliczka – Niepołomice – Szczurowa – Biskupice Radłowskie,
- droga wojewódzka nr 969 Nowy Targ – Czorsztyn – Krościenko – Zabrzeż – Stary Sącz,
- droga wojewódzka nr 977 Tarnów – Tuchów – Gromnik – Moszczenica – Gorlice – Koniczna – granica państwa.

Sieć dróg powiatowych stanowi ważny element w systemie komunikacji wewnętrznej województwa, uzupełniając sieć dróg krajowych i wojewódzkich, łącząc miejscowości i wsie z siedzibami powiatów. 98 % dróg powiatowych posiada nawierzchnię twardą. Ich stan jest zły i utrudnia dostęp do obszarów o szczególnych walorach turystycznych oraz hamuje możliwości rozwoju gospodarczego, w tym turystyki.

Inwestycje w transporcie drogowym.

A. Modernizacja i przebudowa układu dróg krajowych.

Na modernizację i przebudowę dróg krajowych Małopolski w 2004 roku przeznaczono ogółem 401,8 mln zł, w tym na inwestycje drogowe 234,4 mln zł, inwestycje mostowe 12,3 mln zł, budowę chodników we współpracy z samorządami 1,2 mln zł oraz na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego 14,0 mln zł. Przygotowanie nowych inwestycji kosztowało 72,7 mln zł, w tym: dokumentacje i koncepcje 11,9 mln zł i wykup gruntów 60,8 mln zł. Środki finansowe przeznaczone na autostradę Kraków – Tarnów pochłonęły 55,2 mln zł.

Wybrane inwestycje realizowane na drogach krajowych w 2004 r.:

Budowa ekspresowej „Zakopianki” na odcinku Myślenice – Lubień.

Budowa drogi ekspresowej S7 pomiędzy Myślenicami a Lubniem wraz z obwodnicą Lubnia jest kolejnym etapem wielkiej modernizacji „Zakopianki”. Inwestycja została podzielona na dwa etapy: I/ od Myślenic do granicy gmin Pcim i Lubień (12,2 km) oraz II/ od granicy gmin Pcim i Lubień wraz z obwodnicą Lubnia do włączenia w stary przebieg na wysokości Witkówki (4,3 km). Koszt inwestycji wynosić będzie 417 mln zł. Zainaugurowana 2 listopada 2004 roku budowa drogi ekspresowej na odcinku Myślenice – Pcim jest finansowana przez budżet państwa oraz z pożyczki zaciągniętej przez rząd polski w Europejskim Banku Inwestycyjnym. Z Myślenic do Lubnia będą prowadziły dwie jezdnie z pasami awaryjnymi oraz poboczami, rozdzielone pasem zieleni.

Południowa autostradowa obwodnica Krakowa – Węzeł Sapiehy.

Węzeł Sapiehy, komunikuje Kraków z Katowicami (i Zakopanem), Tarnowem i Swoszowicami oraz stwarza możliwość alternatywnego w stosunku do „Zakopianki” połączenia z centrum Krakowa, a także ułatwia dojazd do osiedli mieszkaniowych położonych na południu miasta. W ramach węzła powstało pięć łącznic (Kraków – Katowice, Kraków – Tarnów, Katowice – Kraków, Tarnów – Kraków, Kraków – Swoszowice) o łącznej długości ok. 1,5 km, a także południowy dojazd ulicy Myślenickiej wraz z rondem kompaktowym. Koszt inwestycji wyniósł prawie 12 mln złotych, jednak znaczna część węzła została wykonana wcześniej w ramach budowy obwodnicy, więc wartość całej inwestycji to 25 mln złotych.

Węzeł Radzikowskiego – II etap.

Węzeł Radzikowskiego w Modlniczce k. Krakowa to bezkolizyjny węzeł na skrzyżowaniu drogi ekspresowej S-7 Gdańsk - Kraków – Rabka oraz drogi krajowej nr 79 Kraków - Chrzanów. Z uwagi na rozmiary inwestycji i związane z jej realizacją koszty, budowa węzła Radzikowskiego została podzielona na 3 etapy. W II etapie budowy węzła powstały trzy łącznice i dwie drogi zbiorcze. Inwestycja objęła

również remont nawierzchni północnej jezdni ulicy Pasternik na odcinku 1 km. Zakres budowy sięgał także w kierunku Zabierzowa; wyremontowano skrzyżowanie drogi krajowej nr 79 z drogą lokalną Modniczka – Rząska. Nośność nawierzchni na głównych relacjach odpowiada normom obowiązującym w Unii Europejskiej, czyli 115 kN/oś. Wartość inwestycji wyniosła 23,4 mln zł.

Rysunek 21. Zestawienie lokalizacji zrealizowanych inwestycji na drogach krajowych w 2004 roku

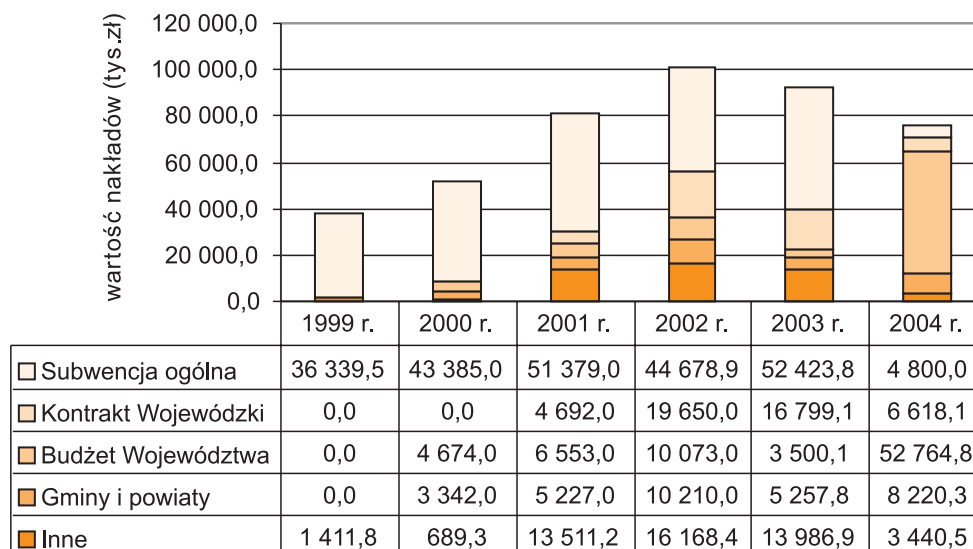

Źródło: GDDKiA Oddział Kraków

B. Modernizacja i przebudowa układu dróg wojewódzkich.

Nakłady finansowe na drogi wojewódzkie w 2004 roku wyniosły ogółem 75 843 672,00 zł, w tym największy udział, bo aż 70 % to środki z budżetu Województwa Małopolskiego.

Wykres 105. Nakłady finansowe na drogi wojewódzkie w latach 1999-2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZDW w Krakowie.

Prawie 58 % z całości nakładów finansowych przeznaczonych na drogi wojewódzkie zostało wydane na inwestycje drogowe i mostowe.

Wybrane zadania inwestycyjne w 2004 roku:

Przebudowa odcinków ciągu dróg woj. Zakopane - Chochołów - granica państwa (Phare CBC)

Całkowita wartość zadania to prawie 17,5 mln zł. Zadanie rozpoczęto w 2004 roku za kwotę ok. 7,3 mln zł, w tym: Phare 2,9 mln zł i 4,4 mln zł udział krajowy. Kontynuacja w 2005 roku.

Osiągniętym rezultatem będzie: 11,6 km zmodernizowanej nawierzchni, 2,5 km wybudowanego chodnika, 2 ronda i przebudowa dwóch mostów.

Celem strategicznym zadania jest rozwój i modernizacja systemu komunikacyjnego w obszarze przygranicznym między Polską a Słowacją. Celem bezpośrednim - poprawa warunków ruchu, skrócenie czasu przejazdu, podniesienie nośności nawierzchni i obiektów mostowych, zwiększenie płynności i bezpieczeństwa ruchu, ożywienie ruchu granicznego oraz stworzenie możliwości odprawy towarowej do 7,5 t, co jest spełnieniem wymagań strony Słowackiej.

Budowa obwodnicy: Oświęcim-Kęty, Obejście Kęt (Phare SSG), dr woj. nr 948

Całość przedsięwzięcia to 9,4 mln zł. Realizacja zadania przewidziana jest na lata 2004-2005. W ramach budowy obwodnicy Kęt zostanie wybudowany nowy odcinek drogi dł. 1,5 km i wyremontowany odcinek o długości ok. 600 m, ponadto zbudowana zostanie: ścieżka rowerowa (0,94 km), kanalizacja deszczowa, (1,41 km) i sanitarna (0,33 km), ekrany dźwiękochłonne (2 000 m²) oraz zostanie zmodernizowany chodnik na dł. 1100 m.

Cel: poprawa płynności ruchu drogowego poprzez budowę tzw. „małej obwodnicy” wraz z małym rondem, która stanie się nowym elementem drogi krajowej nr 52. Budowana obwodnica w ciągu drogi woj. nr 948 pozwoli wyeliminować przeszkody stojące na drodze rozwoju miasta i regionu, takie jak brak dostępu komunikacyjnego do obszarów inwestycyjnych jak również olbrzymi ruch tranzytowy przez centrum miasta.

Na zadaniach:

„Modernizacja drogi woj. nr 969 Nowy Targ – Stary Sącz”,

„Modernizacja drogi woj. nr 971 Krynica – Piwniczna”,

„Modernizacja drogi woj. nr 968 Lubień – Mszana Dolna – Zabrzeż”

realizowanych w 2004 roku przy współfinansowaniu z rezerwy subwencji ogólnej za kwotę 4,8 mln zł wykonano:

- remont nawierzchni o łącznej dł. 7,6 km
- budowę chodników dł. 4,5 km
- budowę kanalizacji deszczowej dł. 1,4 km

W 2004 roku w trakcie I naboru do Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego zakwalifikowanych do współfinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zostało osiem zadań:

1. Modernizacja ul. Konopnickiej w Oświęcimiu - budowa wiaduktu pod linią kolejową Oświęcim – Kraków.
2. Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 773 Sieniczno – Wesola.
3. Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 975 na odcinku Dąbrowa Tarnowska – Wojnicz.
4. Budowa pasów wolnego ruchu na przełęczy Snozka - droga wojewódzka nr 969.
5. Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 981 Zborowice – Krzyżówka wraz z budowa wiaduktu w m. Bobowa.
6. Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 780 Kraków – Chełmek.
7. Przebudowa mostu na potoku Muszynka w Muszynie w ciągu drogi wojewódzkiej nr 971.
8. Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 775 na odcinku Słomniki – Proszowice.

W 2004 roku rozpoczęto realizację trzech zadań ZPORR za kwotę 4,4 mln zł:

Modernizacja ul. Konopnickiej w Oświęcimiu – budowa wiaduktu pod linią kolejową Oświęcim – Kraków

Realizacja inwestycji pozwoli na poprawę płynności ruchu i skrócenie czasu przejazdu poprzez wyeliminowanie całkowitego wstrzymywania ruchu kołowego występującego kilkakrotnie w ciągu dnia z powodu zamknięcia przejazdu kolejowego relacji Oświęcim- Kraków. Budowa bezkolizyjnego skrzyżowania z linią kolejową zwiększy bezpieczeństwo kierujących pojazdami i poprawi dostępność komunikacyjną miasta Oświęcim.

Budowa pasów wolnego ruchu na przełęczy Snozka – droga wojewódzka nr 969

Realizacja projektu wpłynie na poprawę jakości drogi woj. nr 969 jako połączenia zwiększającego dostępność do sieci dróg regionalnych, ponadregionalnych i międzynarodowych oraz do przejść granicznych. Poprawie ulegnie bezpieczeństwo ruchu drogowego, zmniejszy się zagrożenie wypadkami i katastrofami oraz szkodliwe oddziaływanie drogi na środowisko naturalne.

Przebudowa mostu na potoku Muszynka w Muszynie w ciągu drogi wojewódzkiej nr 971

Przebudowa obiektu mostowego wraz z drogami dojazdowymi w miejscowości Muszyna umożliwi lepsze funkcjonowanie miasta i uzdrowisk, a także sprawniejszą obsługę wzmożonego ruchu pojazdów, usprawni komunikację kołową, poprawi dojazd do przejścia granicznego oraz zwiększy bezpieczeństwo wszystkich użytkowników dróg.

Realizacja pozostałych zadań rozpocznie się w 2005 roku.

Dokumentacja techniczna dla dróg krajowych i wojewódzkich

Na realizację zadania przeznaczono 2 400 000 zł. Najważniejsze wykonane opracowania to: remont odcinków nawierzchni wraz z budową chodników w ciągu drogi woj. nr 773, remont nawierzchni w ciągu drogi woj. nr 775, modernizacja drogi wojewódzkiej nr 981 Zborowice – Grybów – Krzyżówka, modernizacja drogi woj. nr 780 oraz liczne opracowania mostowe.

Ponadto dokonano wykupu gruntów przy drogach woj. nr 776 Kraków – Proszowice, i drogach woj. nr 958, 959 Zakopane – Chochołów – granica państwa.

Tabela 158. Stan techniczny dróg wojewódzkich w latach 1999-2004

Stan	dobry		Zadawalający		Nie zadawalający		Zły	
	(km)	(%)	(km).	(%)	(km)	(%)	(km)	(%)
1999	51,4	4,0	501,9	38,0	398,3	30,0	372,4	28,0
2000	88,7	6,6	452,2	34,1	451,5	34,0	331,8	25,3
2001	115,9	8,4	413,9	30,4	470,4	34,6	360,4	26,5
2002	174,8	12,8	324,9	23,9	498,1	36,6	363,5	26,7
2003	263,8	19,4	495,7	36,4	×	×	601,6	44,2
2004	297,0	21,8	523,4	38,4	×	×	541,1	39,8

Źródło: ZDW w Krakowie

Poprawa Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (BRD)

Krajowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego realizuje Krajowy Program Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego GAMBIT 2000. Celem Programu w skali kraju jest trwałe ograniczenie liczby ofiar śmiertelnych wypadków drogowych i osiągnięcie zakładanego przez UE celu, zredukowania do roku 2010 liczby zabitych na drogach o połowę w stosunku do roku 2000.

Do realizacji w ramach programu GAMBIT 2000 z terenu małopolski zakwalifikowano 7 zadań. Wśród nich znalazły się trzy projekty wykonane przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie tj:

1. Uszorstnienie nawierzchni na skrzyżowaniu droga wojewódzka nr 780 m. Maniska.
2. Uspokojenie ruchu na odcinku 1 km w m. Miechów droga wojewódzka nr 783 km.
3. Uszorstnienie nawierzchni montaż barier energochłonnych droga wojewódzka nr 966 m. Zagórzany.

Na realizację powyższych zadań pozyskano środki finansowe w kwocie blisko 650 tys. zł. Sama realizacja zadań nastąpi w 2005r.

Ponadto ZDW w Krakowie na bieżąco realizuje zadania związane z poprawą BRD na drogach w oparciu o analizę bazy danych o wypadkach KW Policji w Krakowie oraz interwencje władz lokalnych i społeczności.

Wynikiem tych działań jest wyznaczanie nowych bezpiecznych przejść dla pieszych, niekonwencjonalne oznakowanie jednostek zajmujących się edukacją i rozrywką młodzieży, porządkowanie obszarów zabudowanych, opiniowanie nowych włączy do dróg wojewódzkich z uwzględnieniem zasad BRD.

Inicjatywy Samorządowe

Wzorem lat ubiegłych prowadzone były wspólne inwestycje z samorządami lokalnymi przy drogach wojewódzkich. Realizowano 71 zadań, w których wykonano m.in.: 33,32 km chodników, 9,48 km kanalizacji, 8 szt. zatok, 1,077 km nawierzchni, 1 przebudowę skrzyżowania, 1 kładkę dla pieszych, 1 przepust, 4 osadniki szlamowe.

Tabela 159. Zadania realizowane w ramach Inicjatyw Samorządowych

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004
Ilość wniosków	120	163	97	106
Ilość zadań	63	103	84	71
Koszt wniosków (w tys. zł)	18 600	26 954	43 628	43 845
Województwo (w tys. zł)	6 553	10 073	22 230	2 969
Budżet Państwa (w tys. zł)				7 314
Samorządy (w tys. zł)	5 227	10 210	21 398	10 528
Razem (w tys. zł)	11 781	20 283	43 628	20 811

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZDW w Krakowie.

Rysunek 22. Zestawienie lokalizacji zrealizowanych inwestycji na drogach wojewódzkich w 2004 roku

Źródło: ZDW w Krakowie

Legenda do mapki:

1. Budowa obwodnicy: Oświęcim-Kęty, Obejście Kęt
2. Przebudowa odcinków ciągu dróg woj. Zakopane – Chocholów – granica państwa
3. Poprawa bezpieczeństwa na odcinku drogi woj. nr 969 poprzez odnowę nawierzchni i oznakowanie
4. Modernizacja drogi woj. nr 969 Nowy Targ – Stary Sącz

5. Modernizacja drogi woj. nr 971 Krynica – Piwniczna
6. Modernizacja drogi woj. nr 968 Lubień – Mszana Dolna - Zabrzeż
7. Modernizacja ul. Konopnickiej w Oświęcimiu – budowa wiaduktu pod linią kolejową Oświęcim – Kraków
8. Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 773 Sieniczo – Wesola
9. Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 975 na odcinku Dąbrowa Tarnowska – Wojnicz
10. Budowa pasów wolnego ruchu na przełęczy Snozka – droga wojewódzka nr 969
11. Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 981 Zborowice – Krzyżówka wraz z budową wiaduktu w m. Bobowa
12. Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 780 Kraków – Chelmek
13. Przebudowa mostu na potoku Muszynka w Muszynie w ciągu drogi wojewódzkiej nr 971
14. Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 775 na odcinku Słomniki – Proszowice

2. AUTOBUSOWA KOMUNIKACJA ZBIOROWA

Urząd Marszałkowski w ramach swoich kompetencji obsługuje ok. 650 przewoźników posiadających około 1342 zezwolenia na wykonywanie przewozów regularnych i regularnych specjalnych. W imieniu Marszałka w 2004 roku wymieniono lub wydano 452 zezwolenia w tym: na przewozy regularne wydano 343 zezwolenia i na regularne specjalne wydano 54 zezwolenia. W imieniu Marszałka Urząd wydał 51 decyzji o wygaśnięciu zezwolenia, 21 decyzji o odmowie wydania lub zmiany zezwolenia. Przesłano 107 postanowień i opinii dla Marszałków innych województw w sprawach o wydanie lub zmianę zezwoleń.

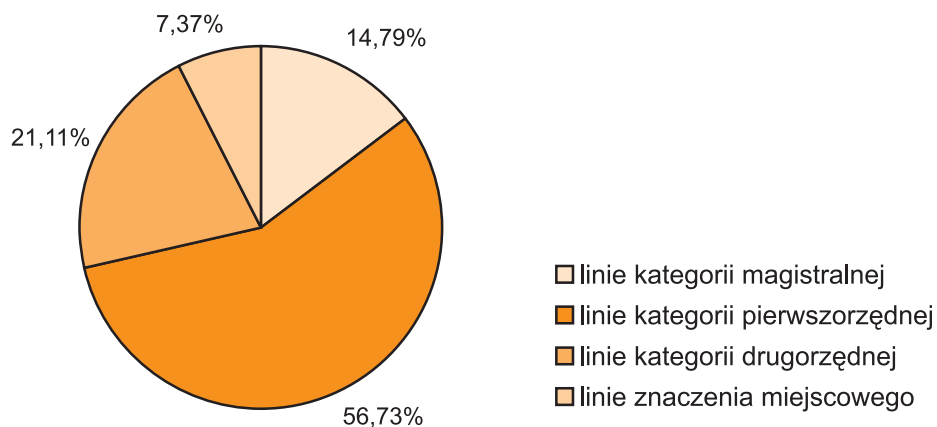
3. TRANSPORT KOLEJOWY

Ocena sytuacji

Sieć kolejowa na terenie województwa małopolskiego jest zarządzana przez PKP Polskie Linie Kolejowe, Oddział Regionalny w Krakowie.

Linie magistralne stanowią 14,79% (154,3km) ogółu linii. Największy udział mają linie kategorii pierwszorzędnej (56,73%, 591,7km) i drugorzędnej (21,11%, 220,2km). Pozostała część linii (7,37) to linie znaczenia miejscowego.

Wykres 106. Podział linii kolejowych ze względu na kategorie

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych PKP Polskie Linie Kolejowe, Oddział Regionalny w Krakowie.

W ogólnej długości linii kolejowych 43,6% stanowią linie dwu- lub więcej torowe. 87,8% linii jest zelektryfikowana.

Największe obciążenie ruchem pasażerskim występuje na liniach magistralnych:

- Kraków – Trzebinia – Katowice,
- Kraków – Tarnów,
- Kraków – Warszawa.

Elementy systemu transportu kolejowego

Obszar Małopolski przecina 1043,1 km linii oraz łącznic kolejowych. W liczbie tej nie uwzględniono bocznic kolejowych. Poza obsługą pasażerską znajdują się linie Tarnów – Szczucin oraz Trzebinia – Spytkowo – Wadowice. Poza obsługą kolejową pozostają powiaty proszowicki, myślenicki oraz dąbrowski.

Dostępność komunikacyjna wyrażona gęstością sieci kolejowej jest uznawana za wystarczającą. Część linii kolejowych obsługuje również ruch międzynarodowy. Linia Tarnów - Krynica posiada odgałęzienie do jedyne w Małopolsce przejścia granicznego w Leluchowie.

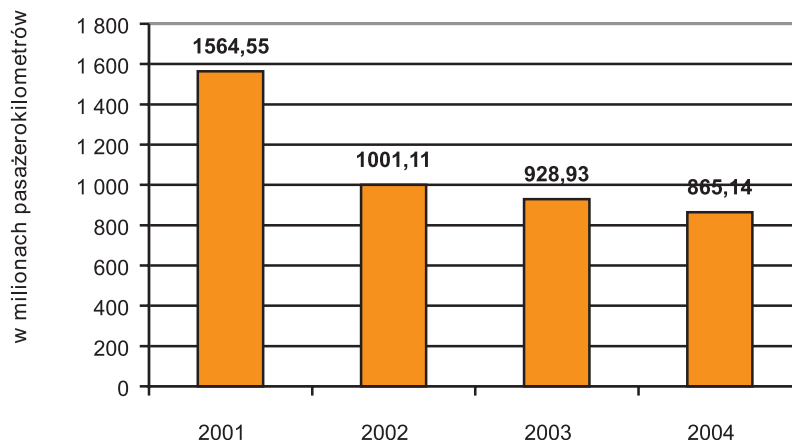
Obsługa mieszkańców i gospodarki transportem kolejowym

Linie kolejowe obsługują ok. 25% obszaru Małopolski, standard dostępności wynosi 6,5 km / 100 km² i jest nieco niższy niż standard krajowy (7,1 km / 100 km²). Obsługę kolejową powiatów północnych i centralnych można uznać za wystarczającą, natomiast powiatów południowych i południowo-wschodnich za niewystarczającą.

Regionalne przewozy pasażerskie na terenie województwa małopolskiego realizowane są przez „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o., Małopolski Zakład Przewozów Regionalnych w Krakowie. Obszar działania Zakładu pokrywa się z obszarem województwa małopolskiego.

W roku 2004 „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. wykonała na terenie województwa małopolskiego pracę przewozową w wysokości 865 134 792 pasażerokilometrów. Stanowi to spadek o 6,9 % w stosunku do roku poprzedniego i utrzymanie tendencji spadkowej na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres 107. Praca przewozowa „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o. na terenie województwa małopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o.

Tabela 160. Zestawienie rentowności regionalnych pociągów osobowych na terenie województwa małopolskiego

	Łączna ilość pociągów	Ilość pociągów w podziale według stopnia pokrycia kosztów przychodami				
		od 0% do 30%	od 31% do 50%	od 51% do 75%	od 76% do 100%	powyżej 100%
2001	387	143	147	83	14	0
2002	365	120	150	80	15	0
2003	367	87	177	76	19	8
2004	349	78	117	69	58	27

Źródło: dane „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o.

Z usług realizowanych przez Małopolski Zakład Przewozów Regionalnych w roku 2004 skorzystało 16 518 804 pasażerów. Z ogólnej liczby przewiezionych pasażerów 84,6% stanowią pasażerowie pociągów osobowych, pozostała część – pociągów pospiesznych.

Średnia odległość przewozu osób w pociągach osobowych wynosi 41,1 km, natomiast w pociągach pospiesznych – 212,4 km.

Począwszy od roku 2001 Województwo rozpoczęło realizację zadań związanych z organizowaniem i dotowaniem regionalnych, kolejowych przewozów pasażerskich. Zadanie to jest wypełniane na podstawie umów zawieranych pomiędzy Województwem Małopolskim a przewoźnikiem kolejowym.

Tabela 161. Zestawienie środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań związanych z organizowaniem i dotowaniem regionalnych, kolejowych przewozów pasażerskich

Lp.	Przeznaczenie	Podział środków			
		2001	2002	2003	2004
1.	Dotacja do przewozów pasażerskich	16 317 459 zł.	16 375 000 zł.	15 186 000 zł.	25 721 187 zł.
2.	Zakup pojazdów szynowych	1 875 570 zł.	2 523 000 zł.	3 643 000 zł.	470 613 zł.
3.	Organizacja przewozów kolejowych	562 671 zł.	-	341 000 zł.	-
RAZEM:		18 755 700 zł.	18 898 000 zł.	19 170 000 zł.	26 191 800 zł.

Źródło: opracowanie własne

4. TRANSPORT LOTNICZY

Elementy systemu transportu lotniczego

Obszar województwa małopolskiego obsługiwany jest przez Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków-Balice. Ponadto pewne funkcje rekreacyjne i sportowe spełniają lotniska w Nowym Targu, Łososinie Dolnej i Krakowie Pobodniku.

Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków – Balice położony jest 11 km na zachód od Krakowa. Obszar lotniskowy przylega do autostrady Kraków – Katowice. Lotnisko posiada również dogodne połączenie drogowe w kierunku Zakopanego i Tarnowa.

Port Lotniczy Kraków – Balice jest korzystnie usytuowany w stosunku do sieci dróg lotniczych. Wokół Portu istnieje 6 stałych dróg lotniczych.

W Balicach istnieje jedna utwardzana droga startowa na kierunku 08-26, długości 2550 m i szerokości 60 m. Istnieje również równoległy awaryjny pas startowy o nawierzchni trawiastej, długości 2400 m i szerokości 300 m, położony po północnej stronie drogi startowej. Płyta postojowa dla 17 samolotów o powierzchni 92.000 m², zlokalizowana jest naprzeciw budynku dworca ok. 300 m od progu pasa startowego.

Obsługa mieszkańców i gospodarki transportem lotniczym

W roku 2004 roku, w związku z pojawieniem się na krakowskim lotnisku przewoźników niskokosztowych (tanie linie lotnicze) wystąpił znaczny wzrost zainteresowania podróżami lotniczymi skutkując wzrostem wykonanych operacji lotniczych i ruchu pasażerskiego. Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków Balice w roku 2004 obsłużył ponad 841 tys. pasażerów, co stanowi wzrost o 42% w stosunku do roku 2003.

Tabela 162. Wykaz połączeń regularnych realizowanych z Międzynarodowego Portu Lotniczego w Krakowie Balicach

Lp.	Kierunek	Udział w ruchu (w %)
1	Warszawa	26
2	Londyn	19
3	Wiedeń	7
4	Chicago	7
5	Frankfurt	7
6	Monachium	7
7	Paryż	5
8	Rzym	4
9	Praga	2
10	Zurich	2
11	Kolonia	2
12	Kopenhaga	2
13	Dortmund	2
14	Budapeszt	2
15	New York	1,5
16	Berlin	1
17	Mediolan	1
18	Tel Aviv	1
19	Stuttgart	1
20	Amsterdam	0,5

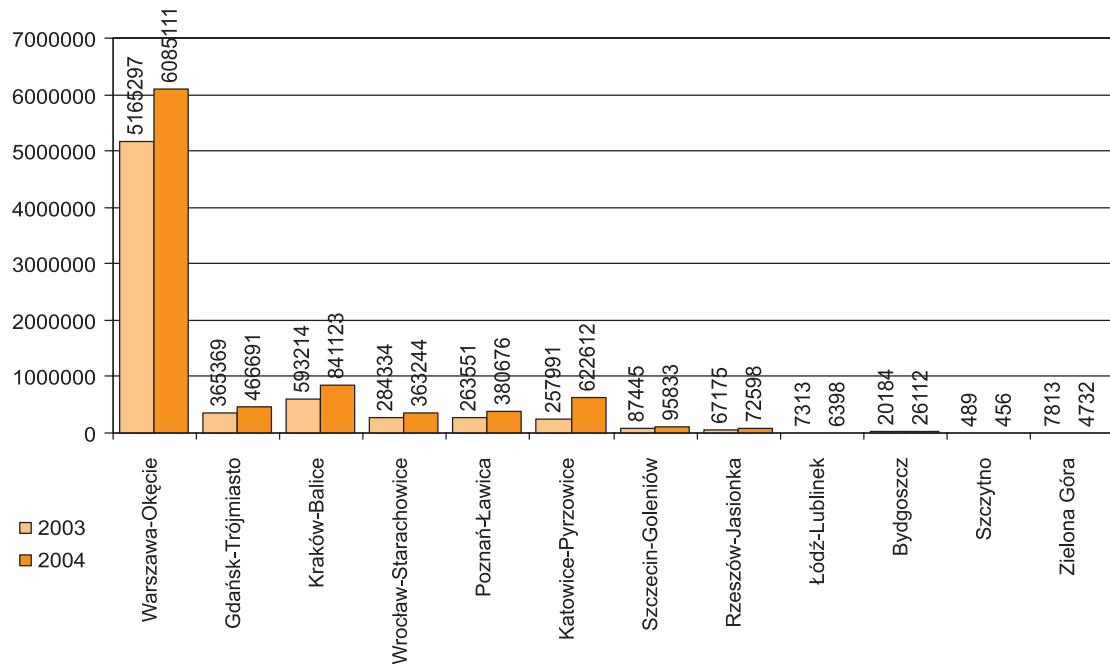
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice

W roku 2003 ruch pasażerski był realizowany przez następujących przewoźników: LOT (59% udziału w ruchu), LUFTHANSA (7%), BRITISH AIRWAYS (6%), EASYJET (6%), SKY EUROPE (5%), AUSTRIAN AIRLINES (5%), GERMANWINGS (3%), CSA (2%), SAS (2%), STYRIAN SPIRYT (2%), MALEV (2%), VOLARE (1%).

Wyniki Portu Lotniczego w Krakowie Balicach w roku 2004 kształtowały się następująco:

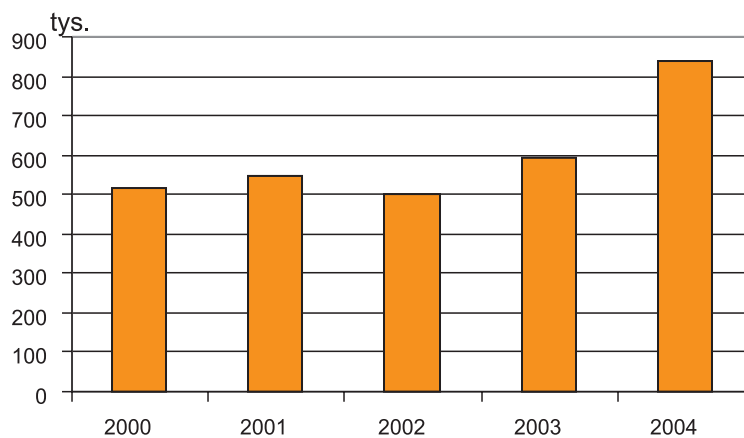
samolotów ogółem	26 171
pasażerów	841 123
cargo	1 805 Mg

Wykres 108. Wielkość przewozów pasażerskich wg portów lotniczych

Źródło: opracowanie własne UMWM na podstawie danych Urzędu Lotnictwa Cywilnego

Wykres 109. Przewozy pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Kraków-Balice

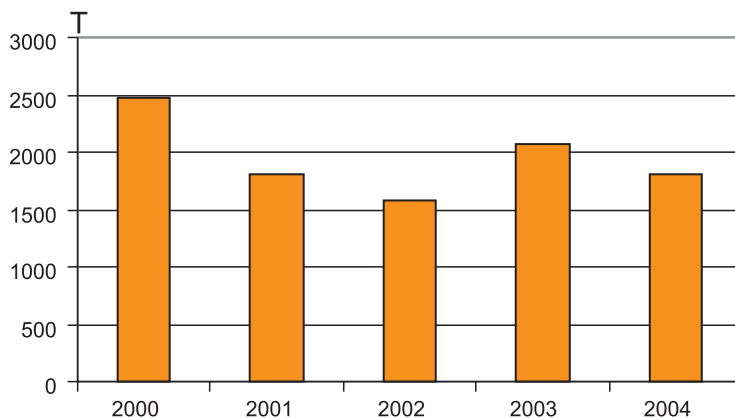
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice

Inwestycje w transporcie lotniczym

W związku ze spodziewanym wzrostem liczby pasażerów w kolejnych latach obsługiwanych przez Międzynarodowy Port Lotniczy w roku 2004 zmodernizowano międzynarodowe przejście graniczne z dostosowaniem terminala pasażerskiego do wymogów układu z Schengen.

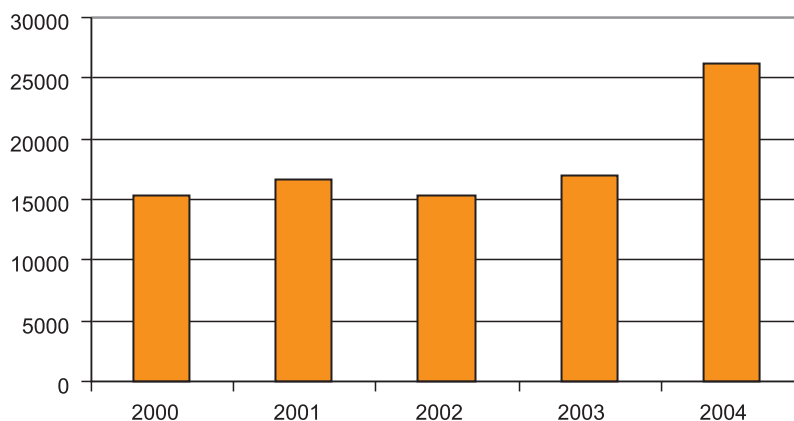

Wykres 110. **Przewozy CARGO w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Kraków-Balice**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice

Wykres 111. **Liczba operacji lotniczych w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Kraków-Balice**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice

II. Infrastruktura energetyczna

1. SYSTEM ENERGETYCZNY, GAZOWNICZY ORAZ NIEKONWENCJONALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Stan systemu energetycznego

Województwo małopolskie zaopatrywane jest w energię elektryczną przez 6 zakładów energetycznych: Zakład Energetyczny Kraków S.A., Zakład Energetyczny Tarnów S.A., Będziński Zakład Energetyczny S.A., Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A., Beskidzka Energetyka S.A. oraz Zakład Energetyczny Okręgu Radomsko-Kieleckiego ZEORK.

Na terenie województwa małopolskiego znajdują się 3 elektrownie zawodowe ciepłe o łącznej mocy zainstalowanej 1775 MW, 7 elektrowni wodnych o łącznej mocy zainstalowanej 172,6 MW oraz 5 elektrowni przemysłowych o łącznej mocy zainstalowanej około 150 MW. Funkcjonują również nie-duże elektrownie, wykorzystujące proekologiczne źródła energii odnawialnej. Ich znaczenie w systemie jest jednak jeszcze niewielkie.

Na terenie Małopolski istnieje 6 stacji elektroenergetycznych najwyższych napięć, w tym jedna o napięciu 440 kV, pozostałe o napięciu 220 kV oraz 19 linii najwyższych napięć. Sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV składa się ze 126 stacji elektroenergetycznych 110 kV/SN tzw. GPZ (Główne Punkty Zasilania), które transformują energię z wysokiego napięcia na średnie oraz z 204, głównie napowietrznych, linii 110 kV.

Najważniejsze obiekty i urządzenia systemu elektroenergetycznego w województwie małopolskim to:

- Elektrownia Skawina S.A. o mocy zainstalowanej 575 MW,
- Elektrownia Siersza S.A. o mocy zainstalowanej 740 MW (docelowo 797 MW),
- Elektrociepłownia Kraków S.A. o łącznej mocy zainstalowanej 460 MW,
- Stacja elektroenergetyczna Tarnów 400/110 kV,
- Stacja elektroenergetyczna Siersza 220/110 kV,
- Stacja elektroenergetyczna Skawina 220 /110 kV,
- Stacja elektroenergetyczna Wanda w Krakowie 220/110 kV,
- Stacja elektroenergetyczna Lubocza 220/110 kV,
- Stacja elektroenergetyczna Klikowa 220/110 kV.

W związku ze znacznym rozdrobnieniem sektora dystrybucji energii oraz coraz większą konkurencją na rynku, cztery zakłady – z Krakowa, Tarnowa, Bielska-Białej i Będzina utworzyły Grupę Południową (K-4), która jako trzeci w kolejności polski podmiot sektora dystrybucji energii przygotowuje się do prywatyzacji. Zakłady te mają razem 15% udział w finalnej sprzedaży energii elektrycznej w kraju i obsługują 12,5% wszystkich klientów polskiej energetyki.

Pierwszym sprywatyzowanym przedsiębiorstwem sektora wytwórczego elektroenergetyki w Polsce stała się w 1988 r. Elektrociepłownia Kraków S.A., której inwestor strategiczny Electricite de France wstępnie posiadał 55% akcji, a obecnie posiada 64,5% akcji. Następnie w 2002 r. Ministerstwo Skarbu Państwa sprzedało akcje Elektrowni Skawina S.A. firmie PSEG Poland Distribution B.V. należącej do amerykańskiej grupy PSEG. Inwestor nabył od Skarbu Państwa 35% akcji spółki (za kwotę 24,8 mln USD) oraz od spółki akcje serii B w wysokości 15% +1 akcja. Inwestor ten zobowiązał się do dokonania inwestycji w spółce do 2010 r. o łącznej wartości 56 mln USD.

W 2004 r. Elektrownia Skawina otrzymała od Banku Ochrony Środowiska S.A. wyróżnienie za realizację inwestycji powodujących ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Elektrownia Siersza natomiast wdrożyła i certyfikowała zintegrowany system zarządzania wg norm PN-EN ISO 9001, PN-EN ISO 14001, PN-N 18001 w zakresie produkcji energii elektrycznej i ciepłej.

Stan systemu gazowniczego

Województwo małopolskie obsługiwane jest w zakresie gazownictwa przez pięć oddziałów Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa (PGNiG S.A.) – Zakład Gazowniczy w Krakowie, Zakład Gazowniczy w Kielcach, Zakład Gazowniczy w Jaśle, Zakład Gazowniczy w Zabrze oraz Karpacki Oddział Gazowniczy w Tarnowie. Podobnie jak w przypadku energetyki, tak znaczna ilość zakładów wynika z faktu, iż działają one w ramach dawnych województw sprzed reformy administracyjnej. Rada Ministrów w dniu 13 sierpnia 2002 r. przyjęła „Program restrukturyzacji i prywatyzacji PGNiG S.A.” W wyniku tej decyzji od 1 stycznia 2003 r. funkcjonuje sześć dystrybucyjnych spółek gazowniczych, z czego dwie obsługują województwo małopolskie: Karpacka Spółka Gazownictwa sp. z o.o. oraz Górnośląska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.

Przez teren Małopolski przebiega magistralna linia gazowa, na którą składają się trzy nitki gazociągu biegnące w kierunku wschód-zachód. Na obszarach górniczych województwa zlokalizowane są podziemne magazyny gazu: Żukowice, Swarzów-1, Łętkowice, Szczepanów-1, Brzezowiec, Grądy Bocheńskie-Borek, Dąbrówka, Rysia, Grabina-Nieznanowice, Dąbrowa Tuchowska, Raciborsko-1. Na terenie województwa. W Oświęcimiu znajduje się również węzeł rozdzielczy, natomiast w gminie Skrzyszów, na gazociągu przesyłowym wysokiego ciśnienia relacji Sędziszów-Podgórska Wola zlokalizowana jest tłocznia gazu. W okolicach Bochni, Brzeska, Tarnowa oraz Gorlic znajdują się kopalnie gazu.

Energia odnawialna

W ostatnich latach widoczny jest wzrost znaczenia energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2000 r. w sprawie obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych wprowadziło kilka istotnych zmian dotyczących obowiązku zakupu energii elektrycznej z tych źródeł. Powyższe zmiany dotyczą m. in. zniesienia ograniczenia dotyczącego zainstalowanej mocy w źródłach energii oraz zastosowania obowiązkowego procentowego wolumenu zakupu, który dla 2002 r. ustalony został na poziomie 2,5% rocznej sprzedaży energii elektrycznej; dla 2003 r. na poziomie 2,65% i 2,85% dla 2004 r. Równocześnie Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej z września 2000 r. zakłada, że do końca 2010 r. 7,5% całej zużywanej energii w Polsce pochodzić będzie ze źródeł odnawialnych (w Unii Europejskiej w 2010 r. zaspokajać będzie 12% potrzeb). Obowiązek zakupu wytworzonej energii elektrycznej oraz założenia strategii wpłynęły na wzrost zainteresowania inwestorów energetyką niekonwencjonalną.

W Małopolsce do produkcji energii elektrycznej wykorzystuje się głównie jako energię odnawialną energię rzek oraz w nieznacznym stopniu energię wiatru. Na terenie województwa małopolskiego znajduje się 16 elektrowni wodnych o mocy zainstalowanej 172,715 MW oraz mocy osiągalnej 172,246 MW, a także 2 elektrownie wiatrowe o mocy zainstalowanej i osiągalnej 260 MW. Łącznie produkcja brutto energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w Małopolsce wynosi obecnie około 371 tys. MWh, co stanowi 9% krajowej produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych i plasuje województwo na 4 miejscu w kraju.

Do produkcji ciepła wykorzystuje się w Małopolsce energię pochodzącą z biomasy oraz energię geotermalną. W kraju funkcjonuje obecnie kilka zakładów geotermalnych zlokalizowanych w trzech województwach: małopolskim, łódzkim i zachodniopomorskim. Działająca na terenie województwa małopolskiego od 1994 r. instalacja geotermalna w Bańskiej Niżnej jest pierwszą tego typu instalacją w Polsce. Zaspokaja ona w 100% zapotrzebowanie na ciepło i ciepłą wodę użytkową odbiorców Bańskiej Niżnej. Rok 2001 był rokiem przełomowym dla realizacji projektu, gdyż dobiegały końca prace nad uruchomieniem magistrali ciepłowniczej z Bańskiej Niżnej do Zakopanego, łączącej ciepłownię geotermalną w Bańskiej Niżnej z kotłownią szczytową w Zakopanem. W 2002 r. roku długość sieci ciepłowniczej wynosiła 56,5 km. Na koniec 2003 roku do sieci Geotermii Podhalańskiej było podłączonych: 511 odbiorców indywidualnych, 149 odbiorców wielkoskalowych (w tym 95% hoteli w Zakopanem) oraz 28 byłych kotłowni węglowych i koksowych ogrzewających 120 bloków mieszkalnych

w Zakopanem. Dzięki temu energia uzyskiwana ze źródeł termalnych staje się podstawowym źródłem ciepła, natomiast gaz wykorzystywany jest jedynie w momentach szczytowego zapotrzebowania. Docelowo sieć ciepłownicza ma obejmować swoim zasięgiem miejscowości położone w dorzeczu Białego Dunajca: Zakopane, Nowy Targ, Bańską Niżną, Biały Dunajec, Szaflary, Poronin i Krościenko. Instalacja Bańska-Zakopane po jej rozbudowie osiągnie moc około 70 MW i stanie się jedną z największych w Europie.

Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN od kilkunastu lat prowadzi na terenie Małopolski badania geologiczne i hydrogeologiczne warunków występowania i eksploatacji wód i energii geotermalnej. Według ekspertów Instytutu podziemne wody geotermalne, jako czysty ekologicznie nośnik energii, mogą odegrać ważną rolę w wielu rejonach województwa małopolskiego. Szczególnie zasadne może być wykorzystanie energii geotermalnej na obszarach o unikalnych walorach przyrodniczych, w parkach narodowych i krajobrazowych oraz w miastach, w których zanieczyszczenie gazowo-pyłowe wskutek spalania tradycyjnych nośników energii jest szczególnie uciążliwe.

Wyniki prowadzonych przez zespół specjalistów PAN badań mogą mieć znaczący wpływ na przyspieszenie programu przemysłowego wykorzystania energii geotermalnej w Małopolsce. Strefy możliwego wykorzystania energii geotermalnej wskazano w Krakowie Bieżanowie, Krakowie Przylasku Rusieckim, Krakowie Zesławicach Łękawicy, Zawadzie, Tarnowcu koło Tarnowa, Nowych Żukowicach, w miejscowościach: Bucze-Dąbrówka, Grobla, Luszowice, Mokrzyska, Nieznanowice, Rzezawa, w Siedlcu, Załużu, Porębie Wielkiej, Dąbrowie Tarnowskiej, Borzęcinie, Szczerowej, Bochni, Ciężkowicach, Gorlicach, Bukowinie Tatrzańskiej, Chochołowie, Poroninie, Kościelisku, Kozłowie, Książu Wielkim, Kętach, Kobierzynie, Kryspinowie, Krzeszowicach, Lachowicach, Łapczycy, Suchej Beskidzkiej, Niepołomicach i wielu innych. Autorzy badań przedstawili wykaz konkretnych miejscowości, obliczając koszt pozyskania energii. Najniższy byłby w Chochołowie, Poroninie, Furmanowej i Bukowinie Tatrzańskiej. W dawnym województwie tarnowskim jest kilka miejscowości, w których koszt pozyskiwania energii oszacowano na 20 zł za GJ. W tej grupie znajduje się Łękawica, Tarnowiec, Brzesko, Radłów, Bochnia - Cikowice, Zawada.

2. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ I GAZ

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na rynku energii elektrycznej w województwie małopolskim w 2003 r. w stosunku do 2002 r. nastąpił 1,9% wzrost zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (11,1% w stosunku do 1999 r.), w tym w miastach o 1,4 %, na wsiach o 2,9% (odpowiednio 7,2% i 20,5% w stosunku do 1999 r.). W analizowanym okresie wraz ze wzrostem zużycia energii nastąpił także wzrost liczby odbiorców o 1,1% (9,4 tys.) w stosunku do roku 2002 r. (9,7% w stosunku do 1999 r., tj. o 79,1 tys.). Najwięcej odbiorców przybyło w Krakowie, powiecie tarnowskim, wadowickim i nowotarskim. Największe zużycie natomiast zarejestrowano, podobnie jak w roku poprzednim, w Krakowie oraz powiatach: krakowskim, chrzanowskim i nowotarskim.

Zużycie energii na 1 odbiorcę w Małopolsce wynosiło w 2003 r. 2145 MWh, w tym w miastach 2147 MWh a na wsiach 2140 MWh. W stosunku do roku poprzedniego oznacza to wzrost zużycia energii na 1 odbiorcę o 0,5%, będący wynikiem wzrostu zużycia w miastach (o 0,4%) i na wsiach (o 0,8%). Analizując wielkość zużycia w powiatach najwyższe zużycie energii na 1 odbiorcę występuje w powiatach: tatrzańskim, proszowickim, krakowskim i nowotarskim, najniższe natomiast w powiecie dąbrowskim i Tarnowie. Kształtowanie się rynku energii w Małopolsce obrazuje poniższa tabela oraz wykresy.

Tabela 163. **Zaopatrzenie w energię elektryczną i dynamika rozwoju systemu w województwie małopolskim**

	1999	2001	2003
Odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	818629	873853	897741
dynamika	100	106,7	109,7
– w tym: w miastach	579108	598990	611467
dynamika	100	103,4	105,6
– w tym: na wsiach	239521	274863	286274
dynamika	100	114,7	119,5
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (w tys. MWh)	1723682	1820839	1915600
dynamika	100	105,6	111,1
– w tym: w miastach	1218382	1252304	1306541
dynamika	100	102,7	107,2
– w tym: na wsiach	505300	568535	609059
dynamika	100	112,5	120,5
Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w gospodarstwach domowych (kWh)	2140*	2116	2145
– w tym: w miastach	2136	2106	2147
– w tym: na wsiach	2156*	2138	2140

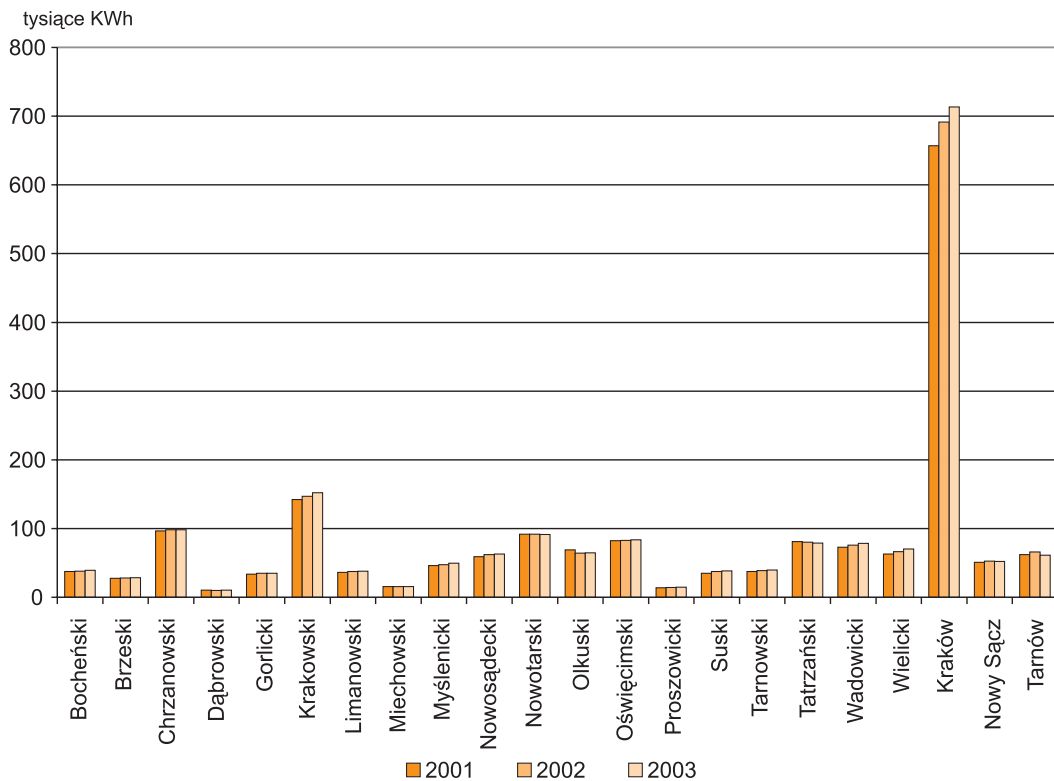
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US Kraków

*dane za 2000 rok

Ze względu na brak pełnych danych, w momencie przygotowywania raportu, analiza rynku energii elektrycznej za 2004 r. dotyczy tylko porównania danych dla gospodarstw domowych zamieszkujących obszary miejskie. W 2004 roku liczba odbiorców energii elektrycznej w miastach wzrosła o 3,9% (o prawie 24 tys.) w stosunku poprzedniego roku. Wzrostowi temu towarzyszył wzrost zużycia energii elektrycznej o 6,6%, który wyniósł 13926,4 GWh.

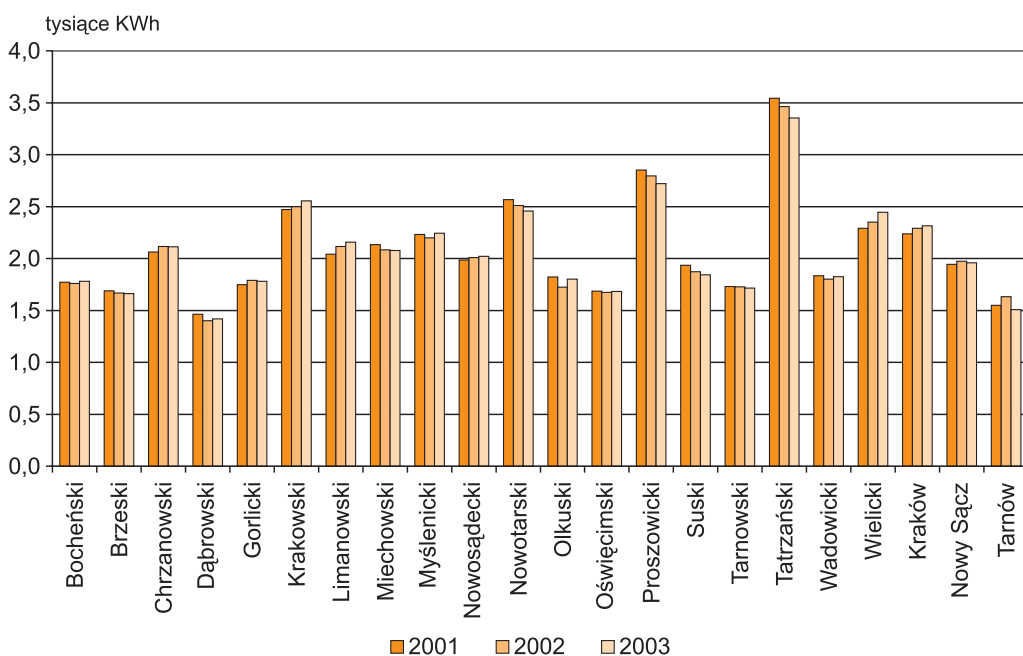
Analizując poziom zużycia energii elektrycznej przypadającej na 1 odbiorcę od kilku lat obserwuje się stały jego wzrost. Na obszarach miast w 2004 r. wyniósł on 2234 kWh, czyli o 4% więcej niż w poprzednim roku. Należy się spodziewać, że tendencja ta będzie się utrzymywać w nadchodzących latach.

Wykres 112. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych wg powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

Wykres 113. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 odbiorcę wg powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

Gazyfikacja

W województwie małopolskim łączna długość gazowej sieci rozdzielczej w 2004 r. wynosiła 21485,6 km. Od 1998 r. obserwowany był wzrost długości tej sieci, zarówno na obszarach wiejskich, jak i w miastach. W 2004 r. tendencja ta się odwróciła i nastąpił spadek długości, obserwowany szczególnie na obszarze miast województwa (o 8,8% w stosunku do 2003 r.). Na obszarach wiejskich w 2004 r. długość sieci gazowej była prawie taka sama jak w roku poprzednim. Zmiany w zakresie długości sieci przedstawia szczegółowo poniższa tabela.

Tabela 164. Długość gazowej sieci rozdzielczej w gospodarstwach domowych

	1998	2001	2003	2004
Długość sieci rozdzielczej ogółem w km	19220,9	20888,4	21979,2	21485,6
dynamika	100	108,7	116,5	111,8
– w miastach	4373,3	4786,6	5432,6	4954,0
dynamika	100	113,5	127,1	113,3
– na wsiach	14847,1	16101,8	16546,6	16531,0
dynamika	100	102,8	114,5	111,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

Spadkowi długości sieci gazowej w analizowanym roku towarzyszył niewielki wzrost liczby odbiorców gazu (o 1% w stosunku do 2003 r.). Wzrost ten dotyczył zarówno mieszkańców miast (o 0,5%) jak i obszarów wiejskich (o 2%).

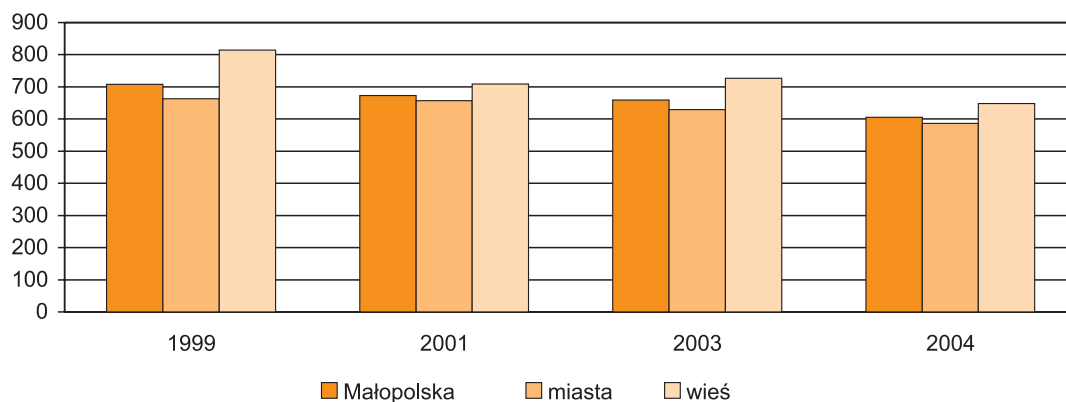
Wielkość zużycia gazu ogółem w województwie małopolskim w ciągu ostatnich kilku lat nie wykazuje żadnej trwałej tendencji. Obecny poziom zużycia jest najniższy od 1999 r. (o 8,9%) na co składa się mniejsze zużycie gazu zarówno w miastach (o 7,7%) jak i na terenach wiejskich (o 11,2%). Konsekwencją obserwowanych zmian w wielkości zużycia gazu ogółem oraz ilości odbiorców gazu w 2004 r. jest znaczny spadek zużycia gazu przypadającego na 1 odbiorcę (gospodarstwo domowe). W analizowanym roku zużycie to wyniosło 605,4 m³ czyli zmniejszyło się o 8,1% w stosunku do roku poprzedniego (o 14,5% w stosunku do 1999 r.). Podobną zmianę we wskaźniku zarejestrowano na obszarach miast, gdzie zmniejszył się on o 6,8% (11,6% w stosunku do 1999 r.) oraz na obszarach wiejskich o 2,7% (o 20,3% w stosunku do 1999 r.). Wielkości dotyczące zużycia gazu i ilości odbiorców przedstawiają poniższe tabele i wykresy.

Tabela 165. **Zaopatrzenie gospodarstw domowych w gaz ziemny**

	1999	2001	2003	2004
Odbiorcy gazu ogółem w tys.	627,1	633,7	656,4	662,8
dynamika	100,0	101,0	104,6	105,7
– w miastach	439,6	436,8	456,2	458,4
dynamika	100,0	99,3	100,4	104,3
– na wsiach	187,5	197,0	200,2	204,4
dynamika	100,0	105,1	104,6	109,0
Zużycie gazu ogółem w hm ³	440,8	427,7	432,3	401,6
dynamika	100,0	97,0	98,3	91,1
– w miastach	291,1	288,8	287,0	268,7
dynamika	100,0	99,2	98,6	92,3
– na wsiach	149,7	138,8	145,3	132,9
dynamika	100,0	92,7	97,0	88,8
Zużycie gazu na 1 odbiorcę w m ³	708,0	673,0	658,8	605,4
dynamika	100,0	95,1	93,1	85,5
– w miastach	663,0	657,0	629,2	586,2
dynamika	100,0	99,1	94,9	88,4
– na wsiach	814,0	709,3	726,4	648,4
dynamika	100,0	87,1	89,2	89,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

Wykres 114. **Zużycie gazu w gospodarstwach domowych na 1 odbiorcę w m³**

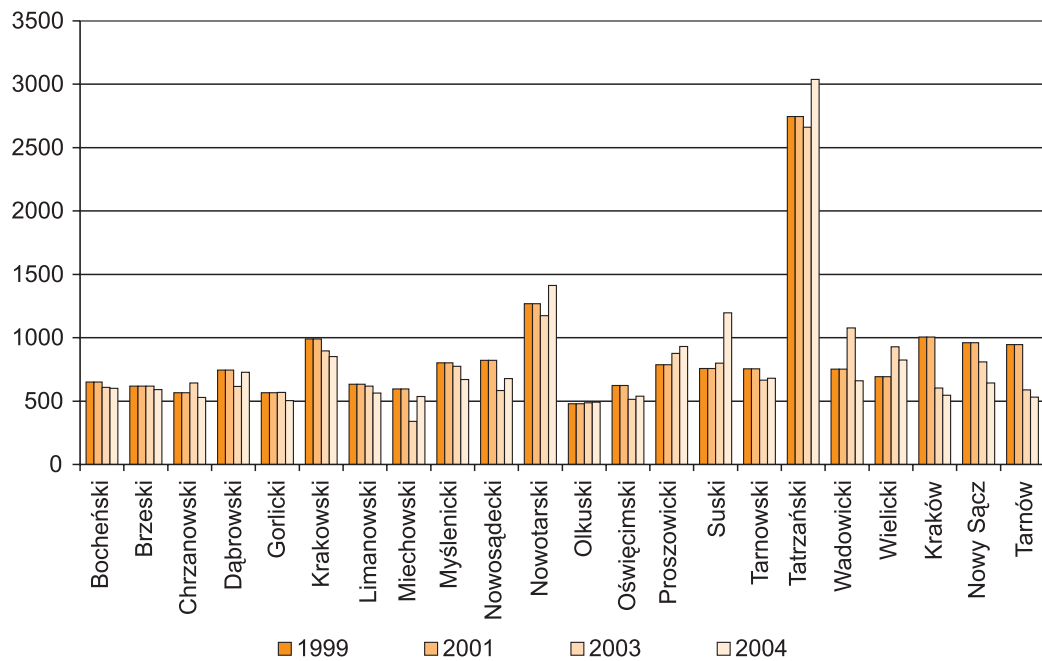

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

Tabela 166. **Zaopatrzenie gospodarstw domowych w gaz ziemny**

Powiat	1999	2001	2003	2004
Bocheński	21,7	22,1	22,7	23,2
Brzeski	17,1	17,6	17,9	18,0
Chrzanowski	30,0	28,6	29,9	30,1
Dąbrowski	8,1	8,6	7,8	9,2
Gorlicki	20,0	20,5	20,4	21,3
Krakowski	41,5	44,3	45,5	46,6
Limanowski	13,0	13,8	14,4	14,7
Miechowski	0,2	0,2	0,3	0,4
Myślenicki	14,0	15,1	15,8	16,2
Nowosądecki	21,2	22,1	21,3	22,1
Nowotarski	2,7	3,2	3,5	3,6
Olkuski	24,9	21,8	24,0	24,5
Oświęcimski	37,7	38,0	38,9	38,8
Proszowicki	0,6	1,1	1,2	1,2
Suski	0,5	0,6	0,6	0,7
Tarnowski	27,7	29,0	31,4	31,3
Tatrzański	0,4	0,5	0,6	0,6
Wadowicki	25,8	26,4	27,4	27,7
Wielicki	23,1	24,0	24,8	24,7
Kraków	238,8	242,8	245,3	247,2
Nowy Sącz	22,0	20,7	25,7	23,8
Tarnów	36,0	32,6	36,9	36,9

Źródło: dane US w Krakowie

Wykres 115. Zużycie gazu w gospodarstwach domowych na 1 odbiorcę wg powiatów w m³

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

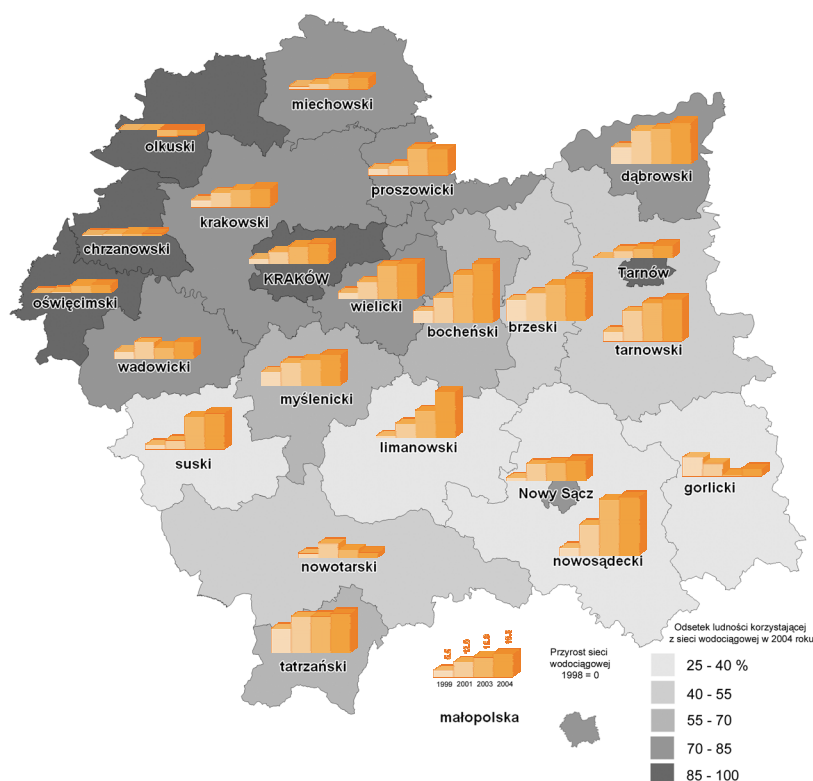
III. Infrastruktura sanitarna

1. WODOCIĄGI

Zasoby wodne Małopolski zaspokajają z nadwyżką jej potrzeby, jednak konieczne jest wyrównywanie poziomu zaopatrzenia w wodę na całym obszarze województwa przy pomocy środków technicznych. W tym celu woda pobierana jest na potrzeby obszarów ubogich w zasoby, z obszarów bogatych i przesyłana systemami wodociągów, nawet na znaczne odległości. Przykładem może być Kraków, dla którego woda pobierana jest ze zbiornika w Dobczycach i transportowana rurociągiem na odległość ok. 20 km.

Od początku lat dziewięćdziesiątych obserwuje się w województwie intensywny rozwój sieci wodociągowej (Rysunek 24). W roku 2004 zmniejszyła się jednak dynamika tego przyrostu. Według danych Urzędu Statystycznego (US) w Krakowie w 2004 r. na terenie województwa małopolskiego przybyło 386,8 km wodociągów (długość sieci wyniosła 15 528,8 km), podczas gdy rok wcześniej aż 450,7 km.

Rysunek 23. Przyrost sieci wodociągowej w latach 1999-2004 oraz odsetek ludności korzystającej z sieci w 2004 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie.

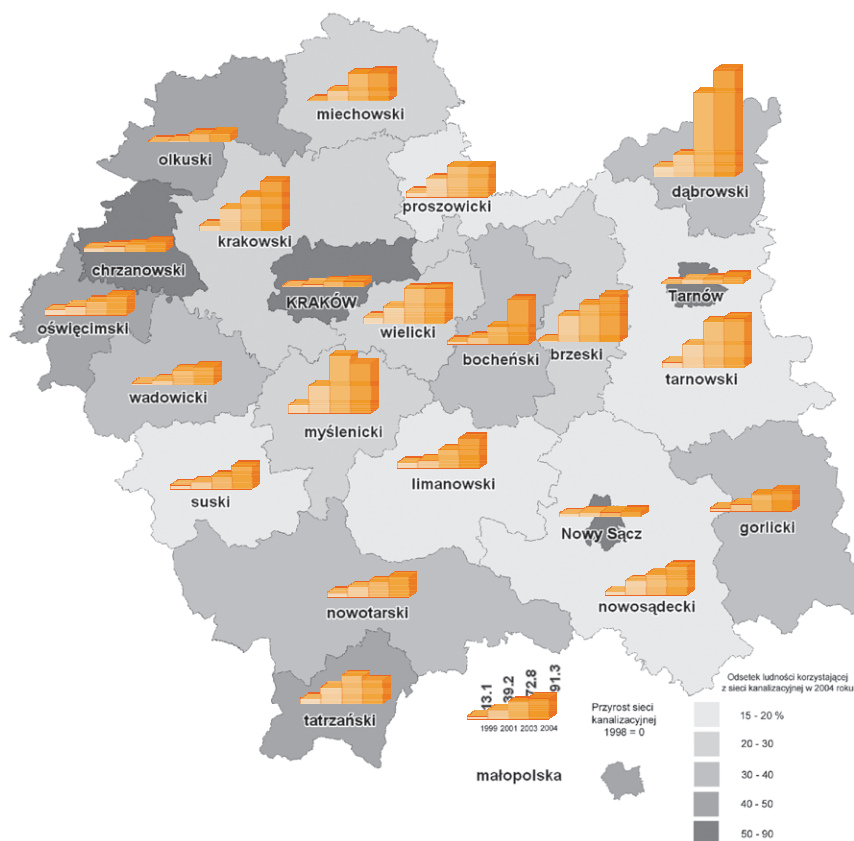
W 2004 roku z sieci wodociągowej korzystało w województwie małopolskim 71,4% ludności. Odsetek ludności na wsi korzystającej z sieci wodociągowej wynosił 52,4%, natomiast ludności w miastach 90,5%.

2. KANALIZACJE

Rozwój sieci kanalizacyjnej nie był w Małopolsce tak gwałtowny jak rozwój wodociągów. Dopiero od 2001 roku przyrost sieci kanalizacyjnej był większy od przyrostu sieci wodociągowej.

Według danych US w Krakowie w 2004 r. przybyło w Małopolsce 672,10 km sieci kanalizacyjnej (długość kanalizacji wyniosła 6 479,10 km), podczas gdy w 2003 r. przyrost ten wyniósł 633,2 km.

Rysunek 24. Przyrost sieci kanalizacyjnej w latach 1999-2004 oraz odsetek ludności korzystającej z sieci w 2004 r.

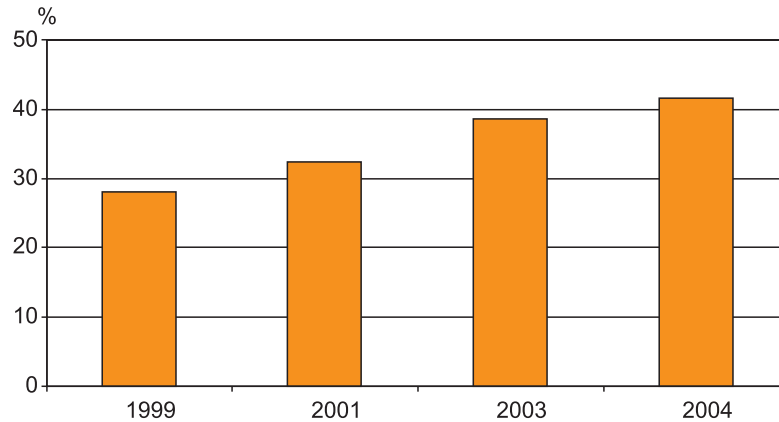
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie.

W województwie małopolskim występuje dysproporcja pomiędzy długością sieci kanalizacyjnej w miastach i na wsi, chociaż sytuacja ta ulega poprawie. W 1999 roku kanalizacje wiejskie stanowiły 33,1% ogółu długości sieci kanalizacyjnej natomiast w 2004 r. kanalizacje na wsi stanowiły już 48,9% ogółu długości sieci kanalizacyjnej województwa. W 2004 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 47,6% ludności. Odsetek ludności na wsi korzystającej z kanalizacji wynosił 13,7%, natomiast ludności w miastach 81,8% (w 2003 r. wartości te wynosiły odpowiednio: 12,2% oraz 81,0%).

Miarą nierównego przyrostu sieci kanalizacyjnej i wodociągowej jest zmieniająca się proporcja długości między nimi. Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej w 1999 roku wynoszący 28,0%, wzrósł w 2003 roku do 38,7% natomiast w 2004 r. wyniósł 41,7%.

W województwie małopolskim obserwuje się wzrost ilości oczyszczalni komunalnych. Liczba oczyszczalni wzrosła ze 171 w roku 1999 do 227 w 2004 r. Na przestrzeni ostatnich lat zwiększył się odsetek ludności obsługiwanej przez komunalne oczyszczalnie ścieków, co jest pozytywnym symptomem w zakresie ochrony wód. W 1999 r. wynosił on 45,3% natomiast w 2004 r. odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni wzrósł do 51,1% ogółu ludności.

Wykres 116. Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej

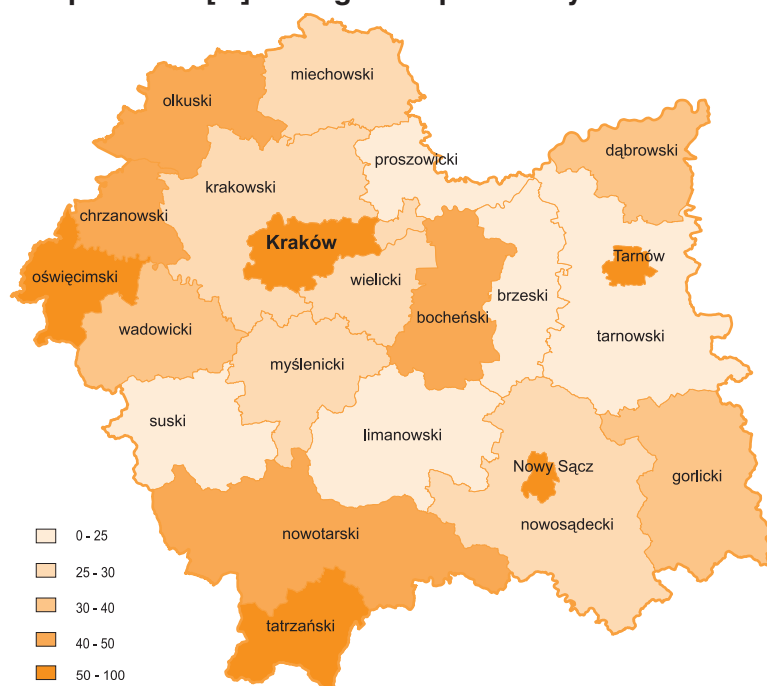
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Tabela 167. Oczyszczalnie komunalne

Wyszczególnienie	1999	2001	2003	2004
oczyszczalnie ogółem	171	203	221	227
mechaniczne	b.d.	6	5	3
chemiczne	b.d.	1	0	0
biologiczne	b.d.	171	187	189
z podwyższonym usuwaniem biogenów	b.d.	25	29	35
Ludność w województwie (w %) obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków	45,3	47,8	49,9	51,1

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie.

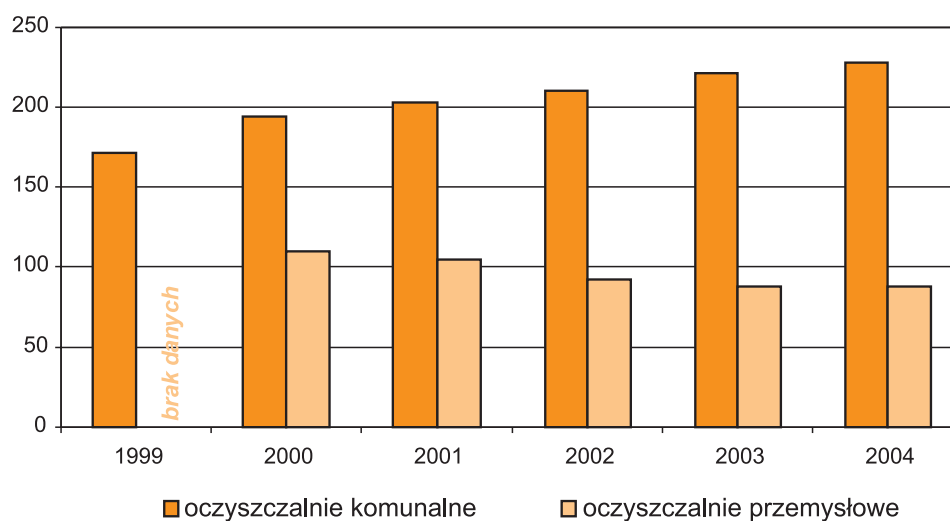
Rysunek 25. Ludność powiatów [%] obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie.

W ostatnich latach obserwuje się zmniejszenie ilości oczyszczalni przemysłowych. W 2000 r. na terenie województwa było 110 oczyszczalni przemysłowych, natomiast w 2004 r. w województwie było 88 oczyszczalni ścieków. Przyczyną tych zmian jest zmiana technologii oraz zmniejszenie produkcji.

Wykres 117. Oczyszczalnie przemysłowe i komunalne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie.

IV. Społeczeństwo informacyjne

Społeczeństwo informacyjne to nowy typ społeczeństwa, który opiera się na szybkiej i relatywnie taniej wymianie informacji oraz komunikacji między partnerami z wykorzystaniem sieci teleinformatycznych, a w szczególności globalnej sieci internet. Do swych potrzeb wykorzystuje przemysł komputerowy i informatyczny. Podstawowym warunkiem rozwoju społeczeństwa informacyjnego jest rozbudowa nowoczesnej sieci telekomunikacyjnej i informatycznej, która swoim zasięgiem obejmie wszystkich obywateli.

Województwo Małopolskie jest jednym z liderów w Polsce w dziedzinie informatyzacji i rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Pierwsze w kraju podjęło misję utworzenia regionalnego portalu internetowego, który nie tylko dostarcza regionalną informację, ale przede wszystkim integruje systemy informatyczne instytucji i urzędów administracji publicznej oraz umożliwia obywatelom komunikację z urzędami, w tym załatwianie spraw przez internet.

1. REGIONALNY PORTAL INTERNETOWY WROTA MAŁOPOLSKI

Regionalny Portal Internetowy Wrota Małopolski /www.malopolska.pl/ to realizowany od 2001 roku pionierski w Polsce projekt, którego celem jest umożliwienie obywatelom i podmiotom prawnym korzystania z usług elektronicznych oraz zasobów informacji oferowanych przez urzędy administracji publicznej regionu. W kwietniu 2004 roku nastąpiła zmiana szaty graficznej portalu, rozbudowano także zasoby serwisu i jego możliwości. Dzięki realizacji projektu w Małopolsce następuje szybki rozwój e-administracji, powstaje regionalny wspólny rynek informacji. Wrota Małopolski integrują infrastrukturę informatyczną Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, ogromnej większości małopolskich samorządów lokalnych oraz instytucji. Portal umożliwia obywatelom komunikację z urzędami, w tym załatwianie spraw przez internet.

W portalu Wrota Małopolski można wyróżnić trzy komponenty. Są to:

- Biuletyn Informacji Publicznej – część dotycząca informacji publicznej w województwie,
- Cyfrowy Urząd – część usługowo – administracyjna, umożliwiająca nadanie biegu sprawie przez Internet – zamieszczono w niej elektroniczne procedury administracyjne,
- Część informacyjna – dotycząca różnych dziedzin życia w regionie, zawiera moduły informacyjne oraz regionalne aktualności.

Rysunek 26. Strona główna Regionalnego Portalu Internetowego „Wrota Małopolski”
www.malopolska.pl

Wrota Małopolski

3.06.2004, Leszka, Tamary, Karola

Mapy topograficzne i zdjęcia lotnicze
Dział "z lotu ptaka" cieszy się znacznym zainteresowaniem. Obecnie został on wzbogacony o możliwość przeglądania map topograficznych Województwa Małopolskiego. Zapraszamy!
czytaj więcej

Aktualności

Nabór projektów do ZPORR
Marszałek Województwa Małopolskiego ogłasza nabór wniosków o dofinansowanie zadań realizowanych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Termin składania wniosków mija 14 czerwca.
czytaj więcej

Konkurs "Praesignis"
Konkurs "Harfa Gorców"
Stypendia Fundacji SAPERE AUSO
Festiwal "Echo Trombity"
8 czerwca - konferencja "Doświadczenia Informacji Publicznej"
5-6 czerwca - VI Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego

Unia Europejska:
FUNDUSZE STRUKTURALNE UNII EUROPEJSKIEJ W MAŁOPOLSCE

Małopolskie w liczbach

Ostatnio odwiedzone

- Domy wycieczkowe (Turystyka)
- Hotele (Turystyka)
- Kalendarium imprez (Turystyka)
- Szukaj pracy (Praca)
- Wydarzenia (Niepełnosprawni)

Zajrzyj do działu:

Słynni Małopolanie

Przydatne adresy www:

- Informacja młodzieżowa
- Małopolski Informator Społeczny
- Utrudnienia krótkoterminowe na drogach Małopolski
- Wojewódzki Urząd Pracy

Fascynujący świat...
pszczołarstwo w regionie

Wizytówka Małopolski
Region • Galerie • Miejsca UNESCO • Komunikacja • Małopolskie przedszkole

Edukacja
Studia w Małopolsce • Małopolskie szkoły • Przedszkola • Szkoły specjalne • Organizacje pozarządowe

Kultura
Katalog zabytków • Kalendarium wydarzeń kulturalnych • Lista galerii • Muzea i zbiory sztuki

Mapy-GIS-GPS
Cennik map • Plan Zagospodarowania Przestrzennego • GIS - zastosowania • Geo-Edukacja • Z lotu ptaka

Niepełnosprawni
Turnusy rehabilitacyjne • Przychodnie rehabilitacyjne • Akty prawa • Bez barier - salon artystyczny

Praca
Programy rynku pracy • Pomoc finansowa • Statystyki • Praca w Unii Europejskiej

Przedsiębiorczość
Oferty inwestycyjne • Instytucje prorozwojowe • Przewodnik przedsiębiorcy • Małopolski rynek

Środowisko i obszary wiejskie
Fascynujący świat pszczoły • Zasoby przyrodnicze • Ochrona środowiska w regionie

Turystyka
Największe atrakcje • Miejsca pielgrzymek • Zamki i warownie • Pieniny - sptyły Dunajcem

Zdrowie
Baza aptek • Organizacje pozarządowe • Zakłady Opieki Zdrowotnej • Medycyna pracy

Program "Informatyzacja Województwa Małopolskiego w latach 2004 - 2006"

GALERIA

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE
salon artystyczny

Z lotu ptaka

BIP Biuletyn Informacji Publicznej

Cyfrowy Urząd

Zintegrowany i łatwy dostęp do informacji publicznej...

Rozpocznij bieg procedury urzędowej przez Internet...

Statystyki
Mapa serwisu
Forum
Newsletter

BIP w Małopolsce
Cyfrowy Urząd
Aktualności
Wizytówka Małopolski
Edukacja
Kultura
Mapy-GIS-GPS
Niepełnosprawni
Praca
Przedsiębiorczość
Środowisko i obszary wiejskie
Turystyka
Zdrowie

Województwo Małopolskie

BIP w Małopolsce • Cyfrowy Urząd • Aktualności • Wizytówka Małopolski • Edukacja • Kultura • Mapy-GIS-GPS • Niepełnosprawni • Praca • Przedsiębiorczość • Środowisko i obszary wiejskie • Turystyka • Zdrowie
Forum • Newsletter • Statystyki • Mapa Wrót
Więcej o Wrotach • Kontakt z Wrotami • Pomoc

Biuletyn Informacji Publicznej

Pod jednym adresem www.malopolska.pl/bip zamieszczone są wszystkie Biuletyny Informacji Publicznej instytucji publicznych działających w Małopolsce, m.in.: 170 gmin i 18 powiatów, Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Krakowie, Archiwum Państwowego w Krakowie oraz podmiotów administracji zespolonej, Izby Skarbowej i Urzędów Skarbowych, Izby Celnej w Krakowie, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, Związków Komunalnych Gmin. Aby zapewnić odpowiednią jakość i ułatwić orientację w BIP-ach różnych instytucji zastosowano jednolity szablon stron, zgodny z ustawą o dostępie do informacji publicznej, tworząc tym samym wspólny standard informacji dla podmiotów administracji publicznej. Dodatkowo, co także jest nowością w skali kraju, administracja samorządowa i rządowa całego regionu publikuje ogłoszenia dotyczące zamówień publicznych w jednym miejscu w sieci – we Wrotach Małopolski, a zintegrowana wyszukiwarka ogłoszeń przeszukuje zamówienia publiczne we wszystkich Biuletynach Informacji Publicznej zamieszczonych w portalu. Ponadto zastosowano system prenumeraty ogłoszeń – automatyczny system przesyłania treści ogłoszeń o zamówieniach publicznych na wcześniej podane w formularzach zgłoszeniowych adresy e-mail.

Zastosowana standaryzacja struktur i funkcjonalności gwarantują odbiorcy łatwość w dotarciu do informacji z dowolnej dziedziny i do dowolnego BIP-u małopolskiej instytucji bez konieczności przeszukiwania internetu.

Cyfrowy Urząd

Funkcjonujący w ramach portalu „Wrota Małopolski” Cyfrowy Urząd wykorzystuje internet w kontaktach obywateli z urzędami w Małopolsce. Umożliwia realizację 52 spraw urzędowych przez internet przy wykorzystaniu kwalifikowanego podpisu elektronicznego oraz zintegrowanie z wewnętrznymi systemami obiegu dokumentów. Rozpoczęcie procedury załatwiania sprawy następuje poprzez wysłanie elektronicznego formularza (e-formularza) drogą internetową. Wykorzystanie internetu oznacza ograniczenie liczby wizyt w urzędzie. Ponadto każdy może sprawdzić stan sprawy, czyli fazę jej realizacji, złożyć skargę, wniosek lub zapytanie. Na początku 2004 r. na potrzeby pilotażu w 9 urzędach administracji publicznej wdrożono 27 różnorodnych procedur, a w kolejnych miesiącach następne 25. W sumie w pilotażu procedury realizowane są przez 13 podmiotów administracji publicznej: Urząd Gminy Zielonki, Urząd Gminy Raby Wyżnej, Urząd Miasta Trzebini, Urząd Gminy Zabierzowa, Starostwo Powiatowe w Dąbrowie Tarnowskiej, Starostwo Powiatowe w Myślenicach, Starostwo Powiatowe w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Małopolski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Krakowie, Izbę Celną w Krakowie, Komendę Wojewódzką Policji. Procedura „Sprawdź stan sprawy” jest realizowana przez 189 urzędy administracji publicznej w Małopolsce, w tym 168 gmin, 18 powiatów, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Małopolski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Krakowie.

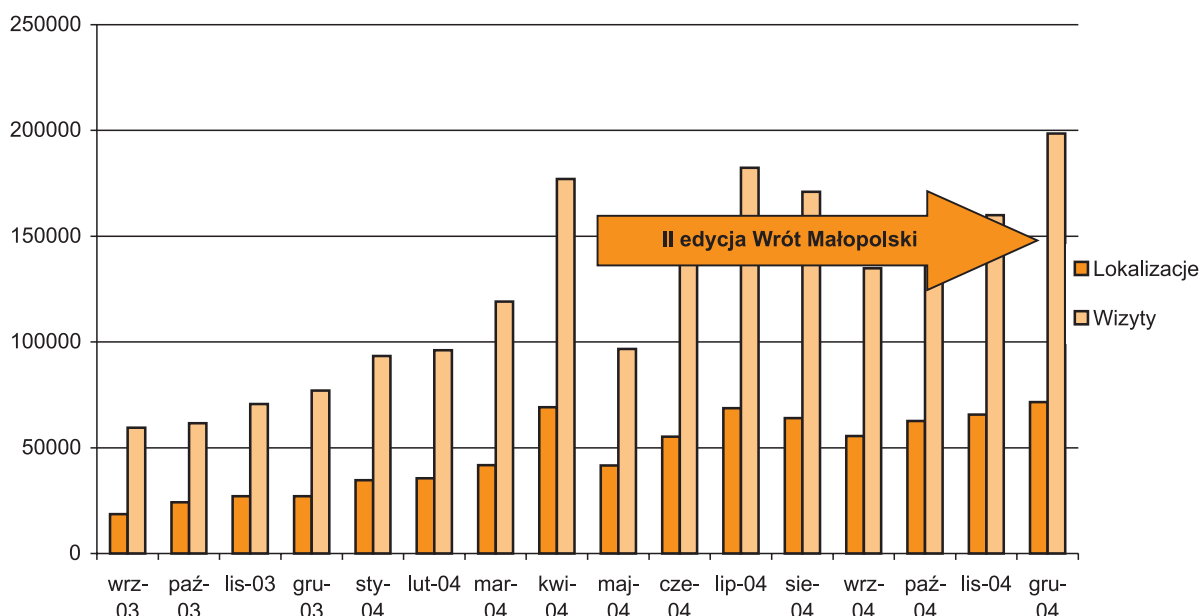
Wykonany został także mechanizm automatycznego udostępniania opracowanych procedur podmiotom administracji publicznej zainteresowanym ich wdrożeniem.

Część informacyjna

Ta część portalu Wrota Małopolski porządkuje i organizuje informacje z różnych obszarów życia regionu przy zastosowaniu nowatorskich rozwiązań technologicznych i organizacyjnych. Aktualności regionalne zgromadzone są w 10 modułach tematycznych: Edukacja, Kultura, Mapy-GIS-GPS, Niepełnosprawni, Praca, Przedsiębiorczość, Środowisko i obszary wiejskie, Turystyka, Wizytówka Małopolski, Zdrowie, 40 bazach danych oraz licznych opracowaniach i materiałach. W 2004 roku w portalu uruchomiono sklepik on-line z mapami Małopolski a także kursy e-learning: „Na szlakach Małopolski” oraz „Tatry bez tajemnic”. Ponadto udostępniono on-line w trybie dynamicznej wizualizacji zdjęcia lotnicze i mapy topograficzne Województwa Małopolskiego / www.mapy.wrotamalopolski.pl /.

Wrota Małopolski odnotowują stały wzrost miesięcznej liczby odwiedzin. Wzrosła także liczba lokalizacji, czyli unikatowych IP (protokół komunikacyjny służący do identyfikacji internauty), z których nawiązano połączenie z portalem.

Wykres 118. Liczba wizyt internautów na stronach portalu Wrota Małopolski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Krakowie

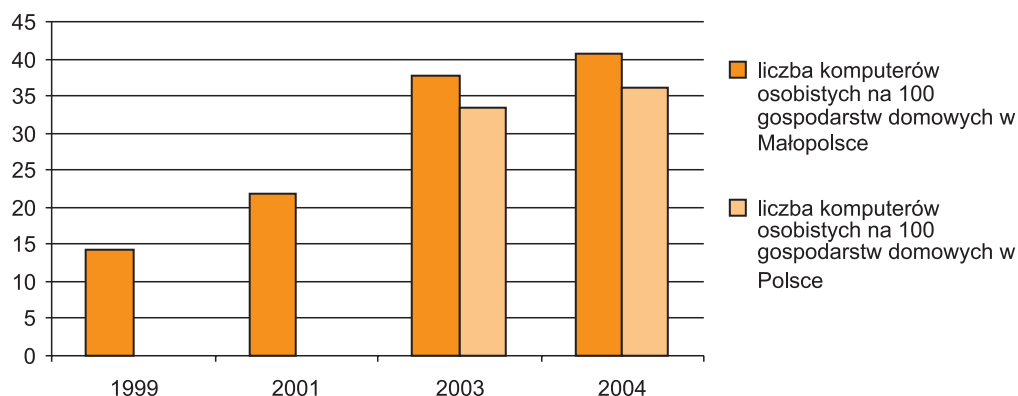
2. INFORMATYZACJA

Wdrażanie narzędzi umożliwiających rozwój społeczeństwa informacyjnego przyczynia się do podniesienia poziomu i jakości życia obywateli, minimalizacji wykluczenia cyfrowego oraz zwalczania zjawiska marginalizacji społecznej.

Komputery

W Małopolsce średnia liczba komputerów osobistych będących na wyposażeniu gospodarstwa domowego systematycznie wzrasta. W tej chwili jest to 40,7 komputerów na 100 gospodarstw domowych. Badania GUS pokazują, że liczba ta była dużo wyższa w miastach (47,5 komputerów na 100 gospodarstw domowych) niż na wsiach (28,25 komputerów na 100 gospodarstw domowych). Stopień wyposażenia w komputery był znacznie zróżnicowany i zależał m.in. od wysokości dochodów. Techniczne możliwości dostępu do internetu w domu w 2004 roku miało 26% wszystkich gospodarstw domowych. Także tutaj występuje rozdźwięk między terenami miejskimi (31%) i wiejskimi (15%).

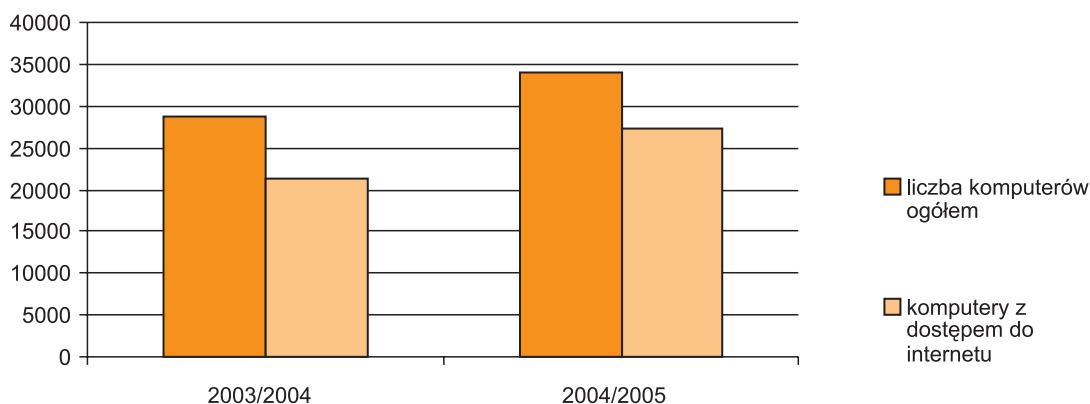
Wykres 119. Liczba komputerów osobistych w województwie małopolskim na 100 gospodarstw domowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Krakowie

Także szkoły na wszystkich szczeblach edukacji udostępniają swoim podopiecznym wyposażone w sprzęt pracownie komputerowe.

Wykres 120. Liczba komputerów w szkołach podstawowych, średnich oraz policealnych w województwie małopolskim w roku szkolnym 2003/2004 i 2004/2005

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Krakowie

W ramach akcji Ministerstwa Nauki i Informatyzacji w 2004 roku utworzono w 218 bibliotekach i domach kultury w Województwie Małopolskim punkty publicznego dostępu do internetu, wyposażone w 654 komputery, do których Województwo Małopolskie zakupiło oprogramowanie cenzurujące zasoby internetu.

Na terenie województwa działa 9 Informatycznych Centrów Edukacyjnych. Każde z nich wyposażone jest w minimum 10 stanowisk komputerowych z dostępem do internetu. Celem działania ICE jest edukacja w zakresie wykorzystania internetu, obsługi komputera oraz stworzenie bazy na potrzeby prowadzenia szkoleń z wykorzystaniem nowoczesnych instrumentów dydaktycznych.

Zauważalny jest wzrost liczby komputerów, w tym z dostępem do internetu, w małopolskich przedsiębiorstwach. Sektor prywatny pod względem ilości komputerów wielokrotnie przewyższa sektor publiczny.

Internet

Obecnie rynek usług internetowych charakteryzuje się bardzo dużą dynamiką rozwoju. Powstało wiele nowych przedsiębiorstw, w tym dużo małych, lokalnych firm bazujących na działalności gospodarczej indywidualnych osób, a także firmy zakładane przez polskie oraz zagraniczne podmioty gospodarcze.

Dostawcy internetu

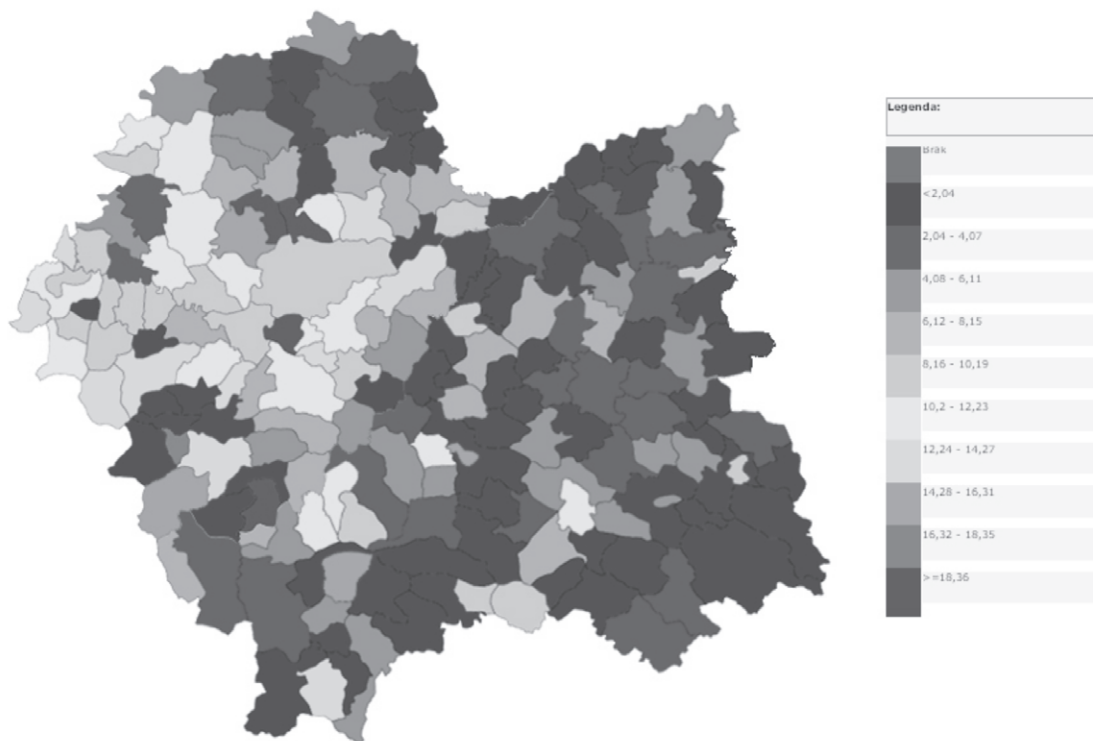
W województwie małopolskim dostawców usług Internetowych jest wielu, jednak charakter ich działalności, rozmiar, różnorodność oferty uzależniona jest od czynników administracyjno-gospodarczych terenu, na którym działają. Niekwestionowanym liderem w całym województwie, jeśli chodzi o wielkość i dostępność usług Internetowych jest Telekomunikacja Polska S.A, jednak w dużych miastach zauważalni są również inni operatorzy tacy jak: Autocom, Netia, UPC, Telenet. Pozostali działają zazwyczaj na terenach gmin i ich oferta jest uzależniona od wielu czynników takich jak dostępność szerokiego pasma, dzierżawa łączy. Często decydują się na zastosowanie technik radiowych. Ich rola jest istotna, ponieważ dopełniają swymi usługami niszę ofertową na usługi stałego dostępu do Internetu. Pojawiają się na terenach gdzie inwestycje telekomunikacyjne są wykonywane w drugiej kolejności ze względu na niskie współczynniki opłacalności budowy nowoczesnych infrastruktur sieciowych. Nie należy również zapominać o dziesiątkach małych lokalnych sieci na potrzeby kilku czy kilkunastu użytkowników. Takie sieci są trudne do lokalizacji i z reguły działają w sposób mniej formalny.

Dostęp szerokopasmowy do Internetu w Małopolsce

Rok 2004 był przełomowy dla szerokopasmowego dostępu do Internetu, szczególnie na rynku masowym. W tym okresie nastąpił prawie dwukrotny wzrost abonentów i znaczący spadek cen. Ze względu na to, że operatorzy nie chcą ujawniać informacji na temat liczby klientów, można się opierać tylko na wielkościach szacunkowych. Obecnie na terenie Województwa Małopolskiego jest aktywnych ponad 100 tys. klientów (segment masowy), z czego około połowa to klienci Neostrody TP S.A..

Liczba użytkowników Neostrody ujęta jest w statystykach od 2003 roku. W 2004 roku w Małopolsce było ich 62 477, co stanowi blisko 8% użytkowników w Polsce. Analizując dane dotyczące ilości ADSL (asymetryczna cyfrowa linia abonencka; szybkie łącze umożliwiające połączenie z Internetem) na 100 łączy linii analogowej można zauważyć, że w większości regionu nasycenie tym rozwiązaniem internetowym jest dość niskie.

Rysunek 27. Ilość ADSL na 100 łączy linii analogowej

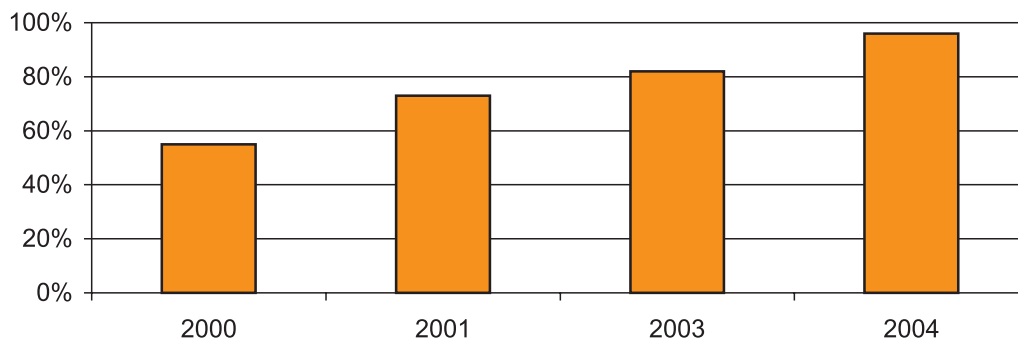

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych TP S.A.

Sieć szkieletowa w Polsce jest realizowana przez wielu dostawców. Na rynku istnieje również bardzo duża konkurencja, czego zauważalnym efektem jest ponad dziesięciokrotny spadek cen IP tranzytu i transmisji w okresie ostatnich lat. Sieć szkieletowa dochodzi praktycznie do wszystkich powiatów. Gorzej jest jednak już w niższych warstwach sieci w dostępie do gmin i lokalnych węzłów.

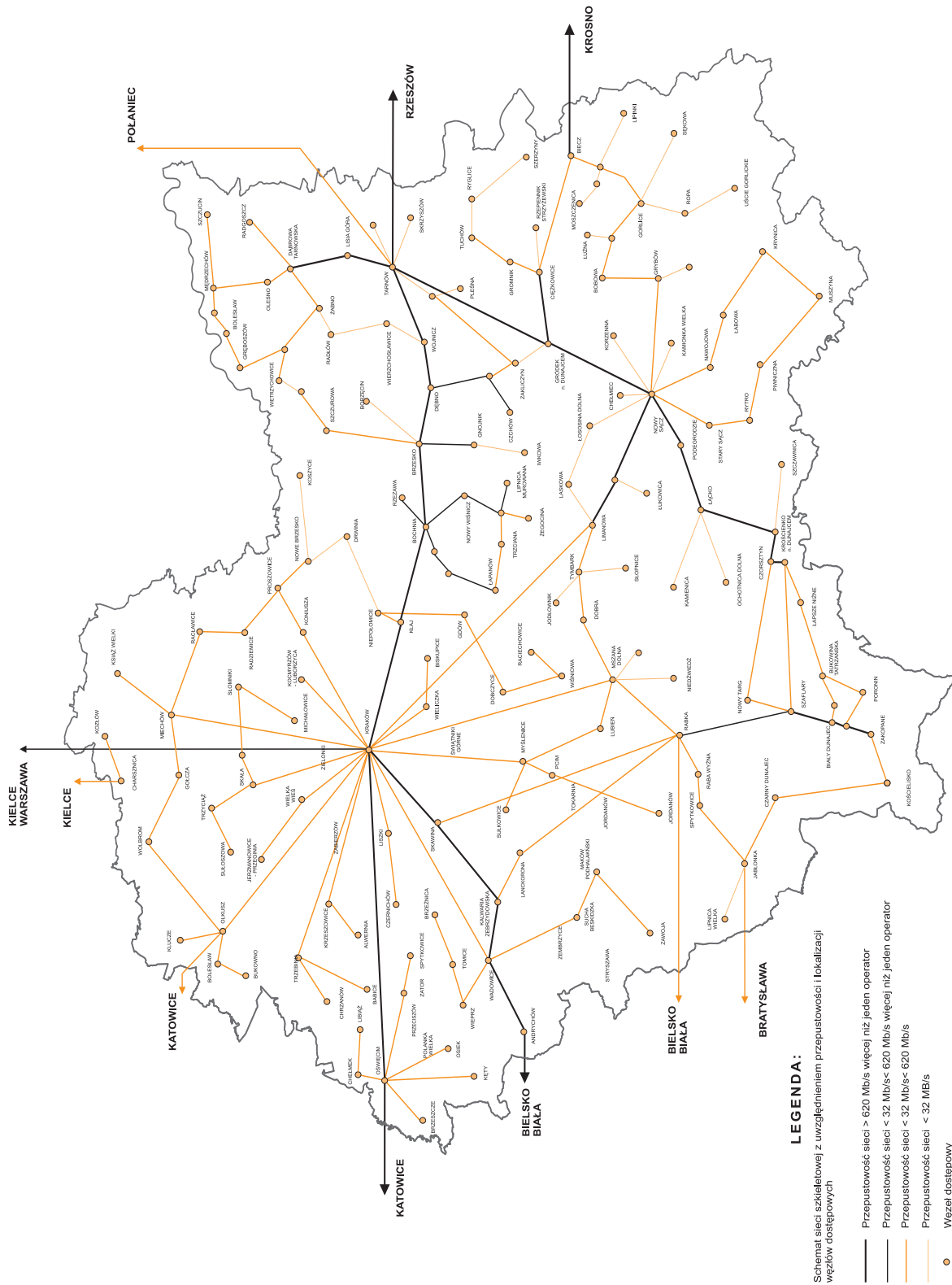
Województwo Małopolskie należy w kraju do liderów pod względem liczby gmin posiadających własne serwisy internetowe. W 2004 roku strony internetowe posiadała większość małopolskich gmin i wszystkie powiaty.

Wykres 121. Odsetek gmin w województwie małopolskim posiadających stronę internetową

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu „Informatyzacja Województwa Małopolskiego w latach 2004-2006”

Rysunek 28. Struktura światłowodowa – schemat sieci szkieletowej w Województwie Małopolskim

LEGENDA:

Schemat sieci szkieletowej z uwzględnieniem przepustowości i lokalizacji węzłów dostępowych

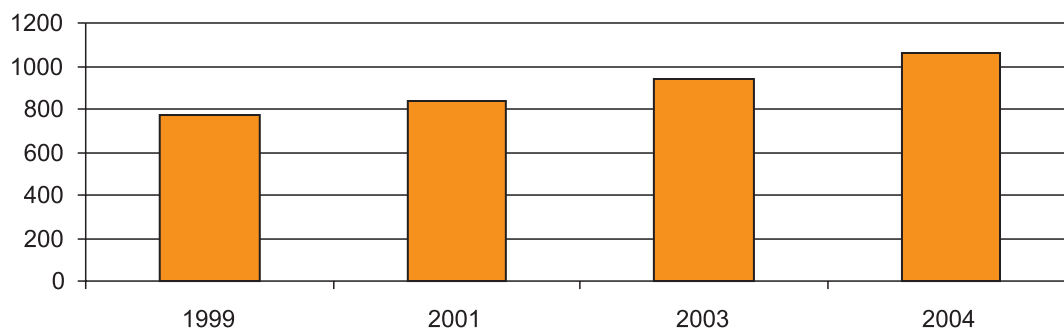
- Przepustowość sieci > 620 Mb/s więcej niż jeden operator
- Przepustowość sieci < 32 Mb/s< 620 Mb/s więcej niż jeden operator
- Przepustowość sieci < 32 Mb/s< 620 Mb/s
- Przepustowość sieci < 32 Mb/s
- Węzeł dostępowy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zrealizowanego projektu: „Mapa sieci szerokopasmowej w Województwie Małopolskim”. Prezentowany materiał stanowi zgeneralizowany, kartograficzny obraz zgromadzonego zasobu informacyjnego.

3. ŁĄCZNOŚĆ

Liczba abonentów telefonicznych w województwie małopolskim systematycznie wzrasta każdego roku. W 2004 roku w regionie było blisko 1 100 000 abonentów telefonii stacjonarnej. To stanowi 8,6% abonentów w kraju.

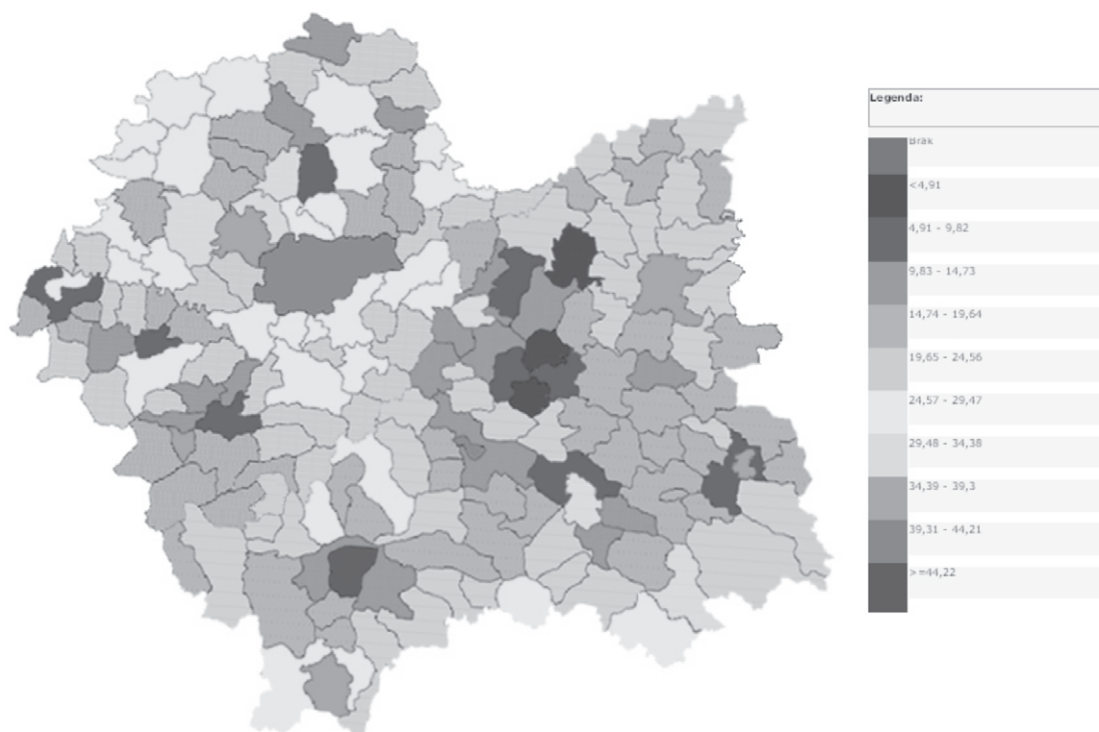
Wykres 122. Liczba telefonicznych łączy głównych w Małopolsce w tys.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Krakowie

Dostęp obywateli do usług telekomunikacyjnych badany jest przy użyciu wskaźnika gęstości łączy na 100 mieszkańców. Każdego roku odnotowywany jest coraz lepszy rezultat, wskazujący na rozwój regionu.

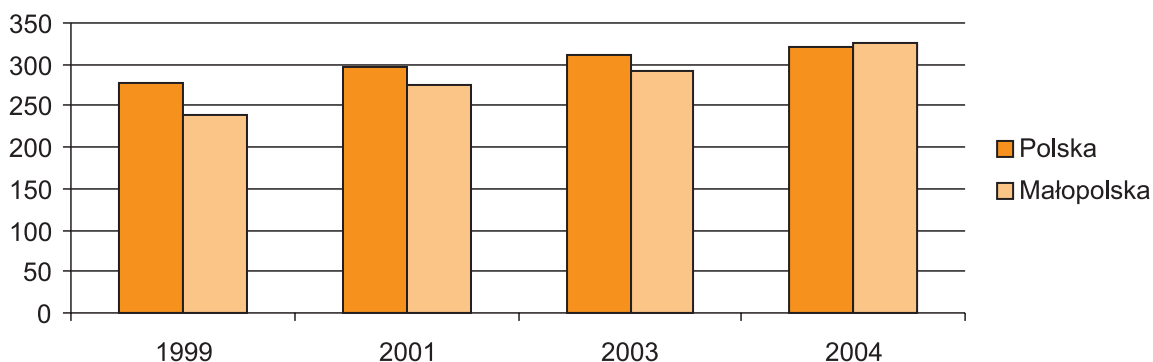
Rysunek 29. Wskaźnik gęstości łączy TP na 100 mieszkańców województwa małopolskiego w 2004 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych TP S.A.

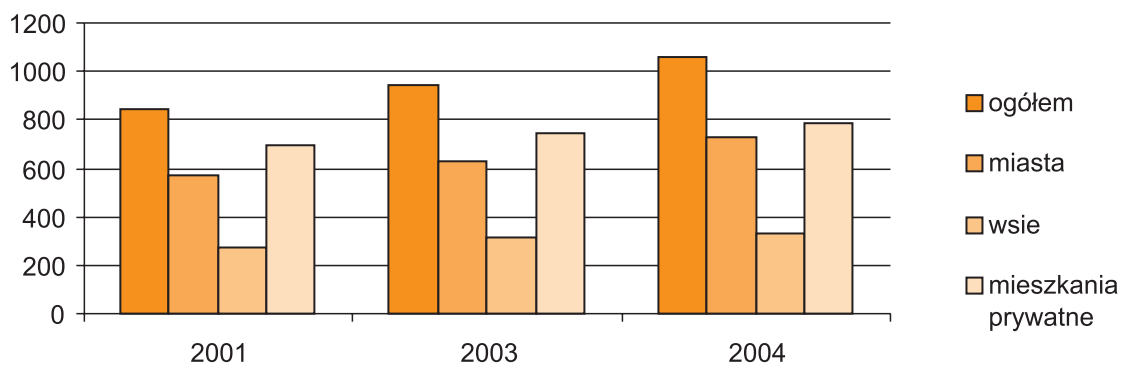
Na tle kraju Małopolska prezentuje się korzystnie. Przez wiele lat wskaźnik utrzymywał się poniżej średniej krajowej, ale stały przyrost spowodował, iż od 2003 roku średnia została przekroczone, a region przesunął się o kilka miejsc w zestawieniu.

Wykres 123. Wskaźnik gęstości abonentów na 1000 mieszkańców – w relacji Polska/Małopolska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Krakowie

Wykres 124. Liczba telefonicznych łączy głównych w Małopolsce w tys. – struktura

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Krakowie

ANEKS
ANEKS

I. Pozycja Małopolski na tle innych województw

Tabela 169. Pozycja Małopolski na tle innych województw

Wyszczególnienie	Polska	Województwa				Lokata woj. małopolskiego			
		Małopolskie	Wielkopolskie	Dolnośląskie	Pomorskie	1999	2002	2003	2004
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Powierzchnia w km ²	312685	15190	29826	19948	18293	12	12	12	12
Ludność w tys.	38 173,8	3 260,2	3 365,3	2 893,1	2 194,0	4	4	4	4
Gęstość zaludnienia na km ²	122,1	214,6	112,8	145,0	119,9	2	2	2	2
Ludność miast w %	61,5	49,7	57,3	71,0	67,5	13	13	13	13
Kobiety na 100 mężczyzn	106,7	106,1	106,1	108,2	105,5	10 ex	11 ex	9 ex	9 ex
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-0,2	1,2	0,9	-1,2	2,1	4	4	4	4 ex
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 mieszkańców	-0,2	1,0	0,7	-0,5	0,9	2	2	2	2
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym**	2,84	3,06	3,07	2,69	2,86	bd	3	-	-
Poziom wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej**									
- z wykształceniem wyższym w %**	9,9	10,1	9,3	9,9	10,9	bd	3	-	-
- z wykształceniem średnim w %**	51,6	53,0	54,9	53,2	52,6	bd	6	-	-
Pracujący na 1000 mieszkańców	325,6	310,7	360,0	304,4	300,4	bd	9	-	9
Stopa bezrobocia rejestrowanego	19,1	15,0	16,2	22,3	21,3	2	1 ex	2	1 ex
Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (stan na XII)	52,1	51,2	48,4	49,6	53,3	bd	4	-	7
Liczba bezrobotnych na 1 ofertę pracy (stan na XII)	227	191	186	171	396	5	3	2	5
Przemysł									
- produkcja sprzedana w mln. zł	639 086,3	39 587,5	72 076,4	48 019,0	36 921,6	4	4	5	5
- udział w produkcji krajowej	100	6,2	11,3	7,5	5,8	4	5	5	4
- dynamika produkcji	112,3	111,2	120,3	111,6	1116,0	4	1	13	8
- dynamika przeciętnego zatrudnienia	99,9	102,9	103,6	101,3	100,8	4	3	9	5
Budownictwo									
- produkcja sprzedana w mln zł	66 964,0	4 681,1	7 769,8	3 653,2	3 544,5	4	4	4	4
- udział w produkcji krajowej	100	7,0	11,6	5,4	5,3	4	4	4	4
- dynamika produkcji	102,5	105,1	113,9	108,3	88,8	10	7	8	5
- dynamika przeciętnego zatrudnienia	92,7	92,3	93,0	82,8	87,7	13	6	6	9
Wskaźniki cywilizacyjne									
Mieszkania oddane do użytku	108 060	10 772	10 809	6 626	8 416	2	2	2	3
w tym:									
- dynamika	66,4	46,1	84,9	62,7	60,8	5	7	2	13
- budownictwo indywidualne	64 599	6 358	7 122	3 860	4 546	2	2	1	4
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę w m ²	22,9	22,8	23,4	22,9	22,0	10	11 ex	9	9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Abonenci telefoniczni na 1000 mieszkańców	326,9	309,3	316,9	369,5	343,6	9	11	7	11
Łóżka w szpitalach na 10 tys. mieszkańców*	48,7	43,9	48,0	50,7	40,7	8	11	12	bd
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w systemie REGON	3 576 830	288 773	334 505	304 474	223 046	6	5	5	5
w tym:									
– spółki prawa handlowego	220 162	15 229	19 589	18 076	17 052	6	6	6	6
z tego									
– z udziałem kapitału zagranicznego	51 503	2 531	4 652	5 095	3 335	7	7	7	7
– Powierzchnia użytków rolnych w tys. ha	16 327,4	750,6	1 805,4	1 031,8	810,4	12	12	11	12
– Powierzchnia gruntów leśnych w tys. ha*	9 138,8	435,4	774,6	583,9	671,1	11	11	11	
– Plony zbóż podstawowych z 1 ha w dt	34,4	31,9	38,6	44,0	35,5	9	10	7	10
– Plony ziemniaków z 1 ha w dt	196	170	215	221	218	13	16	10	16
Zwierzęta gospodarskie na 100 ha użytków rolnych w sztukach									
– bydło	32,8	36,1	40,0	12,1	22,1	2	6	4 ex	7
– trzoda chlewna	104,0	65,2	222,3	42,9	129,3	13	10	10	12
Miejsca w ob. noclegowych turystyki.	584 623	65 256	38 113	47 747	87 273	3	3	3	3
Redukcja przemysłowych zanieczyszczeń gazowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w % zanieczyszczeń wytworzonych (bez CO ₂)	49,0	44,8	7,8	89,5	46,8	3	6	5	7
ścieki oczyszczone chemicznie, biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków oczyszczanych	63,8	28,2	55,0	82,5	89,4	15	16	16	16
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem	59,0	51,1	59,1	73,9	77,6	12	14	13	12 ex
Dochody budżetów gmin w mln zł*	36 046,3	3 175,0	3 571,4	3 131,31	2 029,3	4	3	3	bd
Dochody powiatów i miast na prawach powiatów w mln zł*	38 528,4	2 895,9	2 917,6	2 892,0	2 411,69	5	5	4	bd
Dochody budżetów województw w mln zł*	4 565,7	370,7	384,9	332,6	289,4	4	4	4	bd
Nakłady inwestycyjne w mln zł	110 859,8	9 235,7	12 259,1	9 068,6	5 786,5	5	5	4	bd
– na 1 mieszkańca w zł*	2 902	2 844	3 652	3 126	2 647	7	6	4	bd
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową w mln zł*	4 558,3	520,0	358,2	258,2	198,4	2	2	2	bd
Produkt Krajowy Brutto w mln zł**	781 112	57 101	70 644	61 616	44 371	5	5	5	bd
– na 1 mieszkańca**	20 431	17 659	21 072	21 193	20 346	9	10	10	bd
Wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska w mln. zł*	5 141,4	435,3	453,5	643,4	260,4	5	6	6	bd
– udział % nakładów inwestycyjnych ogółem*	4,6	4,7	3,7	7,1	4,5	10	14	9	bd

* – dane za rok 2003; ** – dane za rok 2002; *** – miejsce w 2000 r.

Źródło: opracowanie własne UMWM

II. Finansowanie inwestycji z budżetów jednostek samorządu terytorialnego – tabele

Objaśnienia:

- ZFP** – zdolność do finansowania projektów – stosunek nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem (nadwyżka operacyjna to różnica dochodów ogółem i wydatków bieżących budżetu JST)
- ZFPm** – zdolność do finansowania projektów dwa – nadwyżka operacyjna podzielona przez ilość mieszkańców JST
- PD** – poziom zadłużenia – stosunek zobowiązań na koniec roku do wykonanych dochodów
- PDR** – relatywna wielkość długu – stosunek zobowiązań na koniec roku do osiągniętej nadwyżki operacyjnej
- Dm** – dochód na mieszkańca – wielkość dochodów budżetowych podzielona przez ilość mieszkańców JST
- DW** – udział dochodów własnych – stosunek dochodów własnych do dochodów ogółem
- WB** – udział wydatków bieżących – stosunek wydatków bieżących do wydatków ogółem
- WO** – udział wydatków osobowych – stosunek wydatków na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi) do całości wydatków bieżących
- WBm** – wydatki bieżące na mieszkańca – wydatki bieżące budżetu podzielone przez liczbę mieszkańców
- WM** – udział wydatków majątkowych – stosunek wydatków majątkowych do wydatków ogółem

Tabela 170. Dochody i wydatki oraz nadwyżka operacyjna i zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego Małopolski w roku 2004

Lp	Jednostka Samorządu Terytorialnego	3	4	5	6	w tym Wydatki osobowe w zł	8	9	10
		Dochody ogółem w zł	Dochody własne w zł	Wydatki ogółem w zł	Wydatki bieżące w zł		Wydatki majątkowe w zł	Nadwyżka operacyjna w zł	Zobowiązania ogółem w zł
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	powiat bocheński	45 798 336	10 805 617	47 322 532	40 360 139	24 931 953	6 962 393	5 438 197	10 629 834
2	BOCHNIA miasto	45 871 338	31 810 723	44 327 271	37 877 214	18 756 576	6 450 057	7 994 124	12 284 386
3	BOCHNIA gmina	25 143 125	7 879 987	27 450 041	20 538 971	10 005 167	6 911 070	4 604 154	6 492 116
4	DRWINIA	8 746 446	2 800 951	11 051 870	7 922 159	4 196 118	3 129 711	824 287	3 087 000
5	LIPNICA MUROWANA	8 313 801	1 819 732	10 036 195	7 295 272	4 634 096	2 740 923	1 018 529	4 395 502
6	ŁAPANÓW	12 000 608	3 653 617	12 936 114	10 951 145	5 499 270	1 984 969	1 049 463	4 701 763
7	NOWY WIŚNICZ	17 463 306	5 087 323	19 332 913	16 373 899	9 466 041	2 959 014	1 089 407	6 516 557
8	RZEZAWA	15 526 261	4 170 000	17 060 068	12 419 438	7 424 142	4 640 630	3 106 823	8 259 986
9	TRZCIANA	8 181 896	2 340 896	7 898 729	6 944 506	4 120 397	954 223	1 237 390	300 000
10	ŻEGOCINA	9 697 780	2 320 292	10 529 005	8 160 563	5 168 444	2 368 442	1 537 217	1 453 197
11	powiat brzeski	38 562 191	9 778 683	40 116 679	34 022 154	18 931 434	6 094 525	4 540 037	12 522 486
12	BORZĘCIN	12 569 322	4 385 758	12 997 467	10 205 934	5 715 487	2 791 533	2 363 388	1 446 784
13	BRZESKO	58 144 174	36 704 103	57 883 886	44 958 802	24 680 322	12 925 084	13 185 372	13 546 163
14	CZCHÓW	17 546 442	6 182 226	20 620 942	13 300 801	7 202 731	7 320 141	4 245 641	8 577 170
15	DĘBNO	20 923 183	6 064 680	21 956 486	17 149 609	8 713 926	4 806 877	3 773 574	1 664 514
16	GNOJNIK	10 463 892	2 576 460	11 875 595	8 215 711	4 890 950	3 659 884	2 248 181	1 467 280
17	INKOWA	8 595 962	2 085 357	10 824 045	8 041 129	4 564 728	2 782 916	554 833	3 066 394
18	SZCZUROWA	14 213 546	4 607 310	15 837 940	10 899 180	5 436 492	4 938 760	3 314 366	1 337 557
19	powiat chrzanowski	50 148 041	16 765 048	48 662 783	46 276 670	29 761 499	2 386 113	3 871 371	4 700 015
20	ALWERNIA	16 226 437	8 572 476	15 925 889	15 651 105	8 700 034	274 784	575 332	1 295 967
21	BABICE	12 350 494	5 628 485	10 790 549	10 485 743	5 404 303	304 806	1 864 751	3 643 982
22	CHRZANÓW	70 051 067	46 293 242	80 155 779	69 293 623	30 286 599	10 862 156	757 444	19 309 918
23	LIBIAŻ	32 466 388	20 933 974	34 615 602	30 635 192	16 582 601	3 980 410	1 831 196	11 666 623
24	TRZEBINIA	58 726 396	43 321 988	62 656 041	55 581 152	23 264 218	7 074 889	3 145 244	1 166 133
25	powiat dąbrowski	23 315 796	4 125 569	21 988 529	21 292 407	11 906 822	696 122	2 023 389	2 508 737
26	BOLESŁAW pow.dąbrowski	4 083 220	968 616	4 267 486	3 606 521	2 177 643	660 965	476 699	349 327
27	DĄBROWA TARNOWSKA	27 053 529	9 531 867	26 274 696	21 465 159	12 464 546	4 809 537	5 588 370	1 433 322
28	GRĘBOSZÓW	5 021 473	1 117 840	4 811 744	4 501 511	2 468 248	310 233	519 962	0
29	MĘDRZECZÓW	4 655 463	995 576	4 555 492	4 349 423	2 845 487	206 069	306 040	427 500
30	OLEŚNO	10 522 629	2 287 494	9 708 878	8 247 957	5 213 579	1 460 921	2 274 672	1 690 798
31	RADGOSZCZ	11 516 776	1 916 330	14 163 963	9 373 699	5 165 072	4 790 264	2 143 077	6 691 553
32	SZCZUCIN	22 991 695	7 448 312	22 958 676	17 243 332	9 825 520	5 715 344	5 748 363	8 223 713

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
33	powiat gorlicki	57 930 274	11 240 094	55 941 601	52 297 506	33 257 357	3 644 095	5 632 768	2 594 663
34	GORLICE miasto	47 178 155	31 314 029	44 054 675	39 443 651	15 267 621	4 611 024	7 734 504	2 935 773
35	BIECZ	22 657 879	6 514 146	22 580 387	20 335 337	11 204 483	2 245 050	2 322 542	6 338 128
36	BOBOWA	15 976 788	4 162 822	17 035 797	13 282 367	7 453 936	3 753 430	2 694 421	1 096 426
37	GORLICE gmina	23 674 960	6 472 662	25 269 534	20 160 570	10 145 299	5 108 964	3 514 390	2 951 819
38	LIPINKI	10 814 947	3 752 664	10 262 758	8 390 759	4 939 580	1 871 999	2 424 188	1 937 600
39	ŁUŻNA	12 320 291	2 662 045	14 019 323	10 599 588	6 741 831	3 419 735	1 720 703	2 492 293
40	MOSZCZENICA	6 826 757	1 280 215	6 673 147	5 849 467	3 454 538	823 680	977 290	500 000
41	ROPA	8 062 694	1 418 208	8 455 637	6 653 658	4 037 463	1 801 979	1 409 036	1 151 481
42	SĘKOWA	8 070 594	2 380 966	7 594 084	7 491 630	4 181 056	102 454	578 964	899 464
43	UŚCIE GORLICKIE	13 327 829	3 679 427	13 041 991	10 720 457	5 429 494	2 321 534	2 607 372	2 784 935
44	powiat krakowski	74 789 679	26 998 673	74 657 195	71 549 007	37 208 536	3 108 188	3 240 672	1 751 908
45	CZERNICHÓW	16 732 984	5 822 518	20 810 543	15 116 535	8 223 514	5 694 008	1 616 449	7 122 274
46	IGOŁOMIA-WAWRZEŃCZYCE	9 913 037	3 189 384	9 598 018	9 300 920	5 626 175	297 098	612 117	0
47	IWANOWICE	11 053 648	3 292 181	10 671 943	9 789 480	5 736 691	882 463	1 264 168	2 990 884
48	JERZMANOWICE-PRZEGINIA	15 128 221	5 129 059	14 679 980	12 486 193	6 933 421	2 193 787	2 642 028	3 833 330
49	KOCMYRZÓW-LUBORZYCA	17 157 236	6 098 852	16 992 958	13 945 615	8 027 520	3 047 343	3 211 621	0
50	KRZESZOWICE	40 907 069	23 498 913	40 431 775	35 347 716	20 299 355	5 084 059	5 559 353	7 699 828
51	LISZKI	20 249 721	7 421 771	20 333 334	16 707 354	9 711 492	3 625 980	3 542 367	4 734 047
52	MICHAŁOWICE	10 439 798	4 294 993	11 016 536	8 779 547	4 859 179	2 236 989	1 660 251	2 114 000
53	MOGILANY	17 050 709	8 091 616	16 954 740	15 175 709	7 466 210	1 779 031	1 875 000	3 778 733
54	SKAŁA	13 218 621	5 956 909	13 470 759	11 480 499	6 472 028	1 990 260	1 738 122	1 730 020
55	SKAWINA	63 997 296	40 072 715	69 631 002	56 636 109	29 756 238	12 994 893	7 361 187	20 120 390
56	SŁOMNIKI	20 082 886	7 410 599	21 299 294	16 838 912	10 447 806	4 460 382	3 243 974	4 940 813
57	SUŁOSZOWA	9 607 330	3 604 524	12 145 058	6 201 093	3 841 685	5 943 965	3 406 237	1 979 986
58	ŚWIĄTNIKI GÓRNE	12 525 676	5 604 485	12 281 184	11 205 217	5 623 374	1 075 967	1 320 459	192 000
59	WIELKA WIEŚ	11 860 647	6 816 666	11 835 559	10 196 124	5 222 294	1 639 435	1 664 523	3 003 524
60	ZABIERZÓW	31 374 115	18 793 312	32 735 481	23 975 770	10 992 961	8 759 711	7 398 345	10 682 895
61	ZIELONKI	22 322 639	11 729 058	22 427 362	15 950 266	8 074 017	6 477 096	6 372 373	7 563 197
62	powiat limanowski	56 786 606	16 684 974	54 110 369	45 870 766	27 123 403	8 239 603	10 915 840	10 324 992
63	LIMANOWA miasto	27 894 306	16 525 937	29 116 904	24 272 506	13 441 488	4 844 398	3 621 800	4 356 737
64	MSZANA DOLNA miasto	11 665 223	5 652 793	10 677 246	10 008 667	6 046 171	668 579	1 656 556	1 088 969
65	DOBRA	14 467 828	4 044 251	16 233 040	11 908 917	7 158 912	4 324 123	2 558 911	3 612 291
66	JODŁOWNIK	13 218 113	3 484 130	15 671 346	11 277 525	6 383 344	4 393 821	1 940 588	6 057 374
67	KAMIENICA	12 739 475	3 129 841	12 465 750	9 751 118	5 733 587	2 714 632	2 988 357	2 520 875
68	LASKOWA	11 571 821	2 368 696	12 243 038	11 308 986	5 893 883	934 052	262 835	1 041 800

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
69	LIMANOWA gmina	33 378 390	8 704 417	33 851 849	25 543 225	14 541 256	8 308 624	7 835 165	5 437 372
70	ŁUKOWICA	15 107 870	2 551 239	14 899 240	12 431 259	6 744 431	2 467 981	2 676 611	307 302
71	MSZANA DOLNA gmina	26 814 573	6 094 606	31 952 431	20 479 380	11 566 125	11 473 051	6 335 193	8 247 059
72	NIEDŹWIEDŹ	12 241 525	3 019 835	15 289 107	9 655 437	5 709 891	5 633 670	2 586 088	6 410 155
73	SŁOPNICE	9 367 185	1 469 517	9 091 749	7 231 864	3 777 285	1 859 885	2 135 321	245 000
74	TYMBARK	10 025 636	3 535 949	10 174 765	8 687 037	4 408 851	1 487 728	1 338 599	1 980 413
75	powiat miechowski	33 962 690	6 053 976	32 320 844	29 870 592	16 391 622	2 450 252	4 092 098	1 827 218
76	CHARSZNICA	10 300 466	3 409 666	11 073 061	8 371 949	5 032 011	2 701 112	1 928 517	2 199 572
77	GOŁCZA	8 819 762	2 797 734	9 048 148	7 584 882	4 472 800	1 463 266	1 234 880	183 000
78	KOZŁÓW	6 325 088	1 764 624	7 541 255	5 665 312	3 650 759	1 875 943	659 776	1 200 000
79	KSIĄŻ WIELKI	7 985 565	3 112 234	7 739 317	6 450 748	4 040 075	1 288 569	1 534 817	2 731 888
80	MIECHÓW	25 434 102	12 260 099	25 976 360	23 492 780	14 118 363	2 483 580	1 941 322	6 945 321
81	RACŁAWICE	4 163 521	1 163 687	4 003 448	3 241 979	2 063 756	761 469	921 542	952 826
82	SŁABOSZÓW	4 905 213	1 528 169	4 786 071	4 269 279	2 498 428	516 792	635 934	65 750
83	powiat myślenicki	48 825 985	13 557 077	46 935 400	43 939 386	24 929 769	2 996 014	4 886 599	1 359
84	DOBCZYCE	25 504 026	15 799 492	24 333 837	20 040 317	11 476 668	4 293 520	5 463 709	7 546 907
85	LUBIEŃ	13 309 115	3 049 215	15 044 343	11 295 287	6 771 946	3 749 056	2 013 828	4 483 724
86	MYŚLENICE	59 672 141	30 276 781	58 883 520	49 784 531	30 355 857	9 098 989	9 887 610	8 321 343
87	PCIM	14 840 311	3 563 548	17 051 023	13 242 236	7 391 520	3 808 787	1 598 075	2 464 557
88	RACIECHOWICE	9 918 325	2 421 867	9 971 686	9 081 922	5 371 646	889 764	836 403	4 949 188
89	SIEPRAW	12 077 053	4 863 910	13 223 517	9 505 645	5 204 521	3 717 872	2 571 408	6 254 864
90	SULKOWICE	19 325 110	6 288 630	21 470 164	15 317 880	9 233 243	6 152 284	4 007 230	3 522 353
91	TOKARNIA	11 345 211	2 257 172	12 475 653	10 481 489	6 604 262	1 994 164	863 722	2 277 075
92	WIŚNIOWA	10 638 868	3 269 896	12 075 811	9 573 472	5 590 657	2 502 339	1 065 396	2 326 772
93	powiat nowosądecki	63 109 978	17 213 865	67 011 791	60 547 568	34 342 302	6 464 223	2 562 410	14 780 435
94	GRYBÓW miasto	9 034 489	2 511 811	9 867 777	8 425 651	4 359 688	1 442 126	608 838	3 836 488
95	CHELMIEC	37 270 271	10 699 167	38 086 910	30 548 538	18 321 984	7 538 372	6 721 733	7 893 487
96	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	16 469 130	8 435 515	16 436 529	11 618 706	6 839 199	4 817 823	4 850 424	2 080 457
97	GRYBÓW gmina	34 030 257	6 873 813	33 697 147	30 335 556	15 780 577	3 361 591	3 694 701	1 100 440
98	KAMIONKA WIELKA	13 773 361	3 370 732	15 117 029	11 449 848	6 596 184	3 667 181	2 323 513	1 980 723
99	KORZENNA	20 018 536	3 454 118	21 274 322	18 999 289	10 181 278	2 275 033	1 019 247	1 780 000
100	KRYNICA	36 366 645	23 286 746	32 389 944	25 827 284	12 193 865	6 562 660	10 539 361	4 639 843
101	ŁABOWA	8 851 914	2 183 845	9 529 036	8 546 247	4 739 510	982 789	305 667	700 000
102	ŁĄCKO	23 358 066	5 088 458	26 014 023	20 369 215	10 932 086	5 644 808	2 988 851	6 241 092
103	ŁOSOSINA DOLNA	16 003 268	5 471 041	15 899 181	12 662 376	7 622 500	3 236 805	3 340 892	7 771
104	MUSZYNA	19 827 124	10 277 724	19 587 125	14 945 474	7 240 408	4 641 651	4 881 650	6 821 105

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
105	NAWOJOWA	11 878 007	2 921 936	12 087 850	9 876 026	5 323 078	2 211 824	2 001 981	584 533
106	PIWNICZNA-ZDRÓJ	17 346 356	6 635 940	17 711 582	15 133 178	7 476 131	2 578 404	2 213 178	5 771 389
107	PODEGRODZIE	17 176 939	3 809 411	16 053 266	15 413 643	8 464 945	639 623	1 763 296	6 126 999
108	RYTRO	6 435 136	2 136 846	6 359 122	4 884 513	2 790 325	1 474 609	1 550 623	3 025 170
109	STARY SĄCZ	32 490 142	9 768 953	34 109 650	25 716 301	13 246 566	8 393 349	6 773 841	2 950 784
110	powiat nowotarski	76 580 649	16 763 182	76 847 335	58 834 510	32 796 463	18 012 825	17 746 139	1 593 507
111	NOWY TARG miasto	48 965 603	30 840 730	49 698 755	36 315 430	19 160 069	13 383 325	12 650 173	5 038 272
112	SZCZAWNICA	10 983 897	5 482 885	10 269 911	9 045 300	4 329 741	1 224 611	1 938 597	3 536 945
113	CZARNY DUNAJEC	29 517 391	6 382 457	28 603 052	24 239 964	10 864 950	4 363 088	5 277 427	3 306 387
114	CZORSZTYN	11 449 950	4 547 031	11 576 960	10 250 717	5 310 889	1 326 243	1 199 233	4 076 821
115	JABŁONKA	25 442 769	5 693 046	24 839 623	21 236 832	11 808 648	3 602 791	4 205 937	3 038 880
116	KROŚCIENKO NAD DUNAJCEM	9 170 254	2 904 434	9 356 734	7 485 642	4 099 251	1 871 092	1 684 612	2 999 418
117	LIPNICA WIELKA	10 291 551	1 904 394	11 703 863	8 423 986	5 142 499	3 279 877	1 867 565	4 092 243
118	ŁAPSZE NIŻNE	13 320 477	5 380 699	12 988 904	10 822 041	6 301 765	2 166 863	2 498 436	1 717 923
119	NOWY TARG gmina	31 165 233	6 583 526	31 326 763	25 114 066	14 508 272	6 212 697	6 051 167	231 314
120	OCHOTNICA DOLNA	12 992 093	2 336 349	13 594 605	10 087 960	5 581 848	3 506 645	2 904 133	3 787 031
121	RABA WYŻNA	18 230 095	3 864 027	18 341 216	15 505 871	8 588 520	2 835 345	2 724 224	2 183 808
122	RABKA-ZDRÓJ	24 772 962	11 301 803	25 906 178	20 591 907	10 526 831	5 314 271	4 181 055	2 901 240
123	SPYTKOWICE pow.nowotarski	6 857 838	2 640 126	6 543 335	5 309 715	3 196 432	1 233 620	1 548 123	2 875 000
124	SZAFLARY	15 015 525	4 073 256	15 354 600	12 387 512	7 079 906	2 967 088	2 628 013	718 992
125	powiat olkuski	51 666 073	13 231 868	52 845 506	50 379 603	32 249 005	2 465 903	1 286 470	5 205 858
126	BUKOWNO	18 360 522	13 707 253	21 177 251	16 965 648	9 264 249	4 211 603	1 394 874	4 418 021
127	BOLESŁAW	14 783 238	10 168 995	15 917 233	12 302 942	5 758 080	3 614 291	2 480 296	3 268 091
128	KLUCZE	22 630 565	12 675 345	22 687 314	21 683 440	11 249 544	1 003 874	947 125	0
129	OLKUSZ	67 497 648	42 510 619	67 012 163	59 907 043	32 471 135	7 105 120	7 590 605	13 899 437
130	TRZYCIAŻ	9 171 002	2 330 033	8 678 976	7 311 217	4 597 863	1 367 759	1 859 785	1 542 500
131	WOLBROM	31 357 757	15 280 710	30 535 167	28 646 041	15 369 518	1 889 126	2 711 716	6 016 191
132	powiat oświęcimski	83 773 736	23 169 271	83 572 950	75 954 093	46 793 214	7 618 857	7 819 643	4 405 000
133	OŚWIĘCIM miasto	75 099 638	52 956 433	76 813 288	66 176 872	29 524 237	10 636 416	8 922 766	12 789 031
134	BRZESZCZE	37 476 894	27 008 190	38 660 809	31 844 448	16 455 068	6 816 361	5 632 446	6 230 022
135	CHELMIEK	18 937 949	11 339 480	18 871 546	15 889 763	8 070 820	2 981 783	3 048 186	2 295 690
136	KĘTY	48 011 618	28 723 843	50 209 886	37 926 734	20 510 585	12 283 152	10 084 884	8 176 298
137	OSIEK	10 456 998	3 912 254	10 232 318	9 001 532	4 960 991	1 230 786	1 455 466	4 680 000
138	OŚWIĘCIM gmina	23 176 553	13 548 804	22 574 538	21 305 320	11 601 254	1 269 218	1 871 233	5 284 637
139	POLANKA WIELKA	6 647 846	3 308 070	6 483 104	5 145 278	2 766 592	1 337 826	1 502 568	559 000
140	PRZECISZÓW	9 386 441	3 936 869	11 129 994	7 168 945	4 062 380	3 961 049	2 217 496	2 606 049

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
141	ZATOR	13 479 382	5 890 402	13 272 781	11 489 597	6 081 676	1 783 184	1 989 785	1 226 766
142	powiat proszowicki	20 008 508	3 924 295	22 108 434	18 588 921	10 075 274	3 519 513	1 419 587	8 538 266
143	KONIUSZA	11 633 017	3 989 905	12 155 273	9 699 804	5 371 121	2 455 469	1 933 213	1 398 876
144	KOSZYCE	8 082 266	2 432 515	7 251 516	6 288 987	3 503 990	962 529	1 793 279	871 157
145	NOWE BRZESKO	7 180 826	1 972 325	7 882 906	6 228 536	3 663 862	1 654 370	952 290	4 198 441
146	PALECZNICA	5 322 878	1 716 047	6 636 733	4 329 456	2 331 329	2 307 277	993 422	1 763 059
147	PROSZOWICE	21 823 276	8 703 858	22 830 182	20 260 086	11 271 414	2 570 096	1 563 190	8 890 662
148	RADZIMICE	4 828 832	1 523 799	5 213 138	4 309 485	2 675 559	903 653	519 347	455 110
149	powiat suski	42 317 417	10 618 041	44 396 316	38 859 175	22 277 541	5 537 141	3 458 242	4 349 628
150	JORDANÓW miasto	7 419 244	4 156 888	7 335 584	7 018 512	4 028 403	317 072	400 732	2 396 071
151	SUCHA BESKIDZKA	14 689 035	9 485 458	14 805 698	10 548 105	6 005 315	4 257 593	4 140 930	2 288 364
152	BUDZÓW	11 546 382	1 971 016	11 292 932	9 450 352	5 965 013	1 842 580	2 096 030	0
153	BYSTRA-SIDZINA	9 806 925	2 154 836	9 746 892	8 597 216	4 614 283	1 149 676	1 209 709	0
154	JORDANÓW gmina	15 711 774	3 995 805	15 388 198	12 682 496	7 092 566	2 705 702	3 029 278	0
155	MAKÓW PODHAŁAŃSKI	21 795 111	8 568 286	21 841 928	18 869 778	9 294 085	2 972 150	2 925 333	1 204 227
156	STRYSZAWA	16 719 723	5 571 719	20 362 068	13 941 452	7 799 883	6 420 616	2 778 271	4 506 856
157	ZAWOJA	13 805 738	4 362 296	13 721 543	11 173 401	6 171 139	2 548 142	2 632 337	1 095 000
158	ZEMBRZYCE	8 454 331	3 083 208	8 135 361	7 025 541	3 999 888	1 109 820	1 428 790	613 332
159	powiat tarnowski	59 095 193	16 206 232	57 556 912	54 876 279	31 403 262	2 680 633	4 218 914	11 317 473
160	CIĘŻKOWICE	16 493 981	3 653 939	18 887 961	14 393 224	8 143 471	4 494 737	2 100 757	3 400 764
161	GROMNIK	12 359 698	1 902 758	13 958 730	10 804 176	6 020 837	3 154 554	1 555 522	4 337 290
162	LISIA GÓRA	20 234 266	5 532 505	21 978 160	16 179 448	9 425 588	5 798 712	4 054 818	2 245 278
163	PLEŚNA	17 268 848	4 047 983	18 493 277	14 357 853	7 963 649	4 135 424	2 910 995	5 150 809
164	RADŁÓW	13 651 554	4 350 759	13 446 970	11 925 902	6 903 079	1 521 068	1 725 652	1 214 540
165	RYGLICE	16 210 911	3 363 125	17 482 408	13 325 144	7 881 403	4 157 264	2 885 767	2 137 673
166	RZEPIENNIK STRZYŻEWSKI	9 730 925	1 807 118	9 777 186	8 674 775	5 068 900	1 102 411	1 056 150	4 810
167	SKRZYSZÓW	20 520 392	7 487 491	22 999 316	15 235 016	9 137 951	7 764 300	5 285 376	4 791 334
168	TARNÓW gmina	33 025 444	16 084 437	31 702 451	25 220 707	14 123 860	6 481 744	7 804 737	1 237 356
169	TUCHÓW	24 536 421	7 297 531	24 799 978	19 925 651	10 653 752	4 874 327	4 610 770	7 874 107
170	WIERZCHOSŁAWICE	21 963 937	13 389 769	20 877 972	11 925 181	6 379 691	8 952 791	10 038 756	3 153 595
171	WIETRZYCHOWICE	5 828 277	1 542 869	6 191 487	5 224 459	3 021 824	967 028	603 818	808 250
172	WOJNICZ	19 047 013	6 043 900	18 562 964	17 361 334	8 559 475	1 201 630	1 685 679	5 175 026
173	ZAKLICZYN	17 220 683	4 223 721	17 942 921	15 046 734	8 211 267	2 896 187	2 173 949	2 053 572
174	ŻABNO	26 124 016	9 909 479	25 814 030	20 996 369	10 938 994	4 817 661	5 127 647	4 901 049
175	SZERZYNY	11 851 057	2 748 618	12 731 760	9 629 705	5 699 479	3 102 055	2 221 352	1 742 887
176	powiat tatrzański	35 166 308	10 513 711	34 137 839	31 314 318	17 420 503	2 823 521	3 851 990	900 000

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
177	ZAKOPANE	56 759 150	43 617 127	51 018 346	44 422 923	18 265 164	6 595 423	12 336 227	8 414 924
178	BIAŁY DUNAJEC	9 801 478	2 703 778	9 182 227	8 327 161	4 470 430	855 066	1 474 317	1 053 520
179	BUKOWINA TATRZAŃSKA	18 887 524	5 629 714	18 109 495	14 647 038	8 014 429	3 462 457	4 240 486	4 170 249
180	KOŚCIELISKO	11 428 713	4 660 325	11 230 229	8 869 907	4 725 750	2 360 322	2 558 806	836 244
181	PORONIN	14 263 067	3 825 403	13 447 178	12 495 623	7 523 221	951 555	1 767 444	4 999 195
182	powiat wadowicki	68 738 632	18 034 133	67 648 172	63 014 855	37 530 631	4 633 317	5 723 777	0
183	ANDRYCHÓW	58 127 950	28 285 759	57 904 102	50 918 468	27 514 839	6 985 634	7 209 482	8 152 635
184	BRZEŃNICA	14 455 968	4 829 920	15 046 717	12 735 120	6 717 592	2 311 597	1 720 848	2 247 767
185	KALWARIA ZEBRZYDOWSKA	25 213 177	10 534 328	24 667 916	23 657 903	12 825 992	1 010 013	1 555 274	319 165
186	LANCKORONA	8 638 940	3 115 244	9 004 552	7 012 888	3 945 525	1 991 664	1 626 052	1 563 806
187	MUCHARZ	5 898 464	2 211 988	5 876 451	5 625 848	3 233 108	250 603	272 616	950 000
188	SPYTKOWICE pow.wadowicki	13 592 173	4 694 779	16 053 047	11 566 268	6 660 380	4 486 779	2 025 905	3 188 999
189	STRYSZÓW	9 780 103	3 032 280	10 769 640	8 733 628	4 718 741	2 036 012	1 046 475	1 345 000
190	TOMICE	9 690 718	3 222 324	9 138 667	8 825 699	4 967 103	312 968	865 019	3 517 588
191	WADOWICE	58 014 204	36 253 751	54 549 046	44 372 427	25 626 828	10 176 619	13 641 777	600 003
192	WIEPRZ	16 175 989	6 059 707	16 731 668	12 723 058	7 345 375	4 008 610	3 452 931	170 000
193	powiat wielicki	28 099 263	10 701 370	28 479 105	25 854 116	10 378 467	2 624 989	2 245 147	1 421 631
194	BISKUPICE	11 990 531	3 933 328	12 965 595	10 854 747	4 935 111	2 110 848	1 135 784	1 328 741
195	GDÓW	23 374 932	8 245 616	24 602 530	20 960 076	11 291 736	3 642 454	2 414 856	2 031 093
196	KŁAJ	14 496 588	6 160 070	17 506 145	13 830 437	7 782 713	3 675 708	666 151	6 498 639
197	NIEPOŁOMICE	40 643 106	22 704 918	44 360 814	36 180 888	17 134 801	8 179 926	4 462 218	23 764 496
198	WIELICZKA	61 331 622	31 066 290	65 431 159	54 972 902	27 985 739	10 458 257	6 358 720	13 167 523
199	Kraków	1 809 192 739	1 197 712 896	1 953 586 702	1 571 117 520	642 349 118	382 469 182	238 075 219	981 487 652
200	Nowy Sącz	213 269 254	90 197 223	223 994 191	202 415 542	102 458 550	21 578 649	10 853 712	19 491 891
201	Tarnów miasto	262 935 801	118 019 611	267 262 705	252 601 919	146 127 159	14 660 786	10 333 882	88 699 141

Tabela 171. Wskaźniki na podstawie danych za rok 2004

Lp	Jednostka Samorządu Terytorialnego	udział dochodów własnych		dochód na mieszkańca		Udział wydatków bieżących		Udział wynagrodzeń w bieżących		wydatki bieżące na mieszkańca		Udział majątkowych w wydatkach		udział wolnych środków w dochodach		wolne środki na mieszkańca		Poziom zadłużenia		zobowiązania do wolnych środków	
		% DW	% Dm	PLN	Dm	% WB	% WO	PLN WBm	PLN WM	% ZFP	PLN ZFPm	% PD	% PDR								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12										
1	powiat bocheński	24	464	85	62	409	15	12	55	23	2,0										
2	BOCHNIA miasto	69	1 542	85	50	1 274	15	17	269	27	1,5										
3	BOCHNIA gmina	31	1 499	75	49	1 225	25	18	275	26	1,4										
4	DRWINIA	32	1 395	72	53	1 264	28	9	132	35	3,7										
5	LIPNICA MUROWANA	22	1 508	73	64	1 323	27	12	185	53	4,3										
6	ŁAPANÓW	30	1 649	85	50	1 505	15	9	144	39	4,5										
7	NOWY WIŚNICZ	29	1 393	85	58	1 306	15	6	87	37	6,0										
8	RZEZAWA	27	1 481	73	60	1 185	27	20	296	53	2,7										
9	TRZCIANA	29	1 605	88	59	1 362	12	15	243	4	0,2										
10	ŻEGOCINA	24	1 957	78	63	1 647	22	16	310	15	0,9										
11	powiat brzeski	25	426	85	56	376	15	12	50	32	2,8										
12	BORZĘCIN	35	1 497	79	56	1 215	21	19	281	12	0,6										
13	BRZESKO	63	1 616	78	55	1 250	22	23	367	23	1,0										
14	CZCHÓW	35	1 930	65	54	1 463	35	24	467	49	2,0										
15	DĘBNO	29	1 523	78	51	1 248	22	18	275	8	0,4										
16	GNOJNIK	25	1 453	69	60	1 141	31	21	312	14	0,7										
17	IWKOWA	24	1 439	74	57	1 346	26	6	93	36	5,5										
18	SZCZUROWA	32	1 416	69	50	1 085	31	23	330	9	0,4										
19	powiat chrzanowski	33	387	95	64	357	5	8	30	9	1,2										
20	ALWERNIA	53	1 298	98	56	1 252	2	4	46	8	2,3										
21	BABICE	46	1 424	97	52	1 209	3	15	215	30	2,0										
22	CHRZANÓW	66	1 380	86	44	1 365	14	1	15	28	25,5										
23	LIBIAŻ	64	1 394	89	54	1 316	11	6	79	36	6,4										
24	TRZEBINIA	74	1 707	89	42	1 616	11	5	91	2	0,4										
25	powiat dąbrowski	18	391	97	56	357	3	9	34	11	1,2										
26	BOLESŁAW pow.dąbrowski	24	1 378	85	60	1 217	15	12	161	9	0,7										
27	DĄBROWA TARNOWSKA	35	1 320	82	58	1 047	18	21	273	5	0,3										
28	GŘEBOSZÓW	22	1 339	94	55	1 200	6	10	139	0	0,0										
29	MĘDRZECHÓW	21	1 267	95	65	1 184	5	7	83	9	1,4										
30	OLEŚNO	22	1 351	85	63	1 059	15	22	292	16	0,7										
31	RADGOSZCZ	17	1 573	66	55	1 281	34	19	293	58	3,1										
32	SZCZUCIN	32	1 679	75	57	1 259	25	25	420	36	1,4										

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
33	powiat gorlicki	19	525	93	64	474	7	10	51	4	0,5
34	GORLICE miasto	66	1 542	90	39	1 289	10	16	253	6	0,4
35	BIECZ	29	1 299	90	55	1 166	10	10	133	28	2,7
36	BOBOWA	26	1 713	78	56	1 424	22	17	289	7	0,4
37	GORLICE gmina	27	1 437	80	50	1 224	20	15	213	12	0,8
38	LIPINKI	35	1 574	82	59	1 221	18	22	353	18	0,8
39	ŁUŻNA	22	1 483	76	64	1 276	24	14	207	20	1,4
40	MOSZCZENICA	19	1 409	88	59	1 208	12	14	202	7	0,5
41	ROPA	18	1 600	79	61	1 320	21	17	280	14	0,8
42	SĘKOWA	30	1 646	99	56	1 528	1	7	118	11	1,6
43	UŚCIE GORLICKIE	28	2 040	82	51	1 641	18	20	399	21	1,1
44	powiat krakowski	36	316	96	52	302	4	4	14	2	0,5
45	CZERNICHÓW	35	1 319	73	54	1 192	27	10	127	43	4,4
46	IGOŁOMIA-WAWRZEŃCZYCE	32	1 303	97	60	1 223	3	6	80	0	0,0
47	IWANOWICE	30	1 409	92	59	1 248	8	11	161	27	2,4
48	JERZMANOWICE-PRZEGINIA	34	1 468	85	56	1 212	15	17	256	25	1,5
49	KOCMYRZÓW-LUBORZYCA	36	1 373	82	58	1 116	18	19	257	0	0,0
50	KRZESZOWICE	57	1 305	87	57	1 128	13	14	177	19	1,4
51	LISZKI	37	1 363	82	58	1 125	18	17	238	23	1,3
52	MICHAŁOWICE	41	1 470	80	55	1 236	20	16	234	20	1,3
53	MOGILANY	47	1 680	90	49	1 495	10	11	185	22	2,0
54	SKAŁA	45	1 413	85	56	1 227	15	13	186	13	1,0
55	SKAWINA	63	1 546	81	53	1 368	19	12	178	31	2,7
56	SŁOMNIKI	37	1 476	79	62	1 238	21	16	238	25	1,5
57	SUŁOSZOWA	38	1 606	51	62	1 037	49	35	569	21	0,6
58	ŚWIĄTNIKI GÓRNE	45	1 464	91	50	1 309	9	11	154	2	0,1
59	WIELKA WIEŚ	57	1 379	86	51	1 185	14	14	193	25	1,8
60	ZABIERZÓW	60	1 478	73	46	1 129	27	24	349	34	1,4
61	ZIELONKI	53	1 619	71	51	1 157	29	29	462	34	1,2
62	powiat limanowski	29	465	85	59	376	15	19	89	18	0,9
63	LIMANOWA miasto	59	1 853	83	55	1 613	17	13	241	16	1,2
64	MSZANA DOLNA miasto	48	1 557	94	60	1 336	6	14	221	9	0,7
65	DOBRA	28	1 502	73	60	1 236	27	18	266	25	1,4
66	JODŁOWNIK	26	1 615	72	57	1 377	28	15	237	46	3,1
67	KAMIENICA	25	1 756	78	59	1 344	22	23	412	20	0,8
68	LASKOWA	20	1 572	92	52	1 536	8	2	36	9	4,0
69	LIMANOWA gmina	26	1 455	75	57	1 113	25	23	341	16	0,7
70	ŁUKOWICA	17	1 645	83	54	1 354	17	18	292	2	0,1
71	MSZANA DOLNA gmina	23	1 651	64	56	1 261	36	24	390	31	1,3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
72	NIEDŹWIEDŹ	25	1 836	63	59	1 448	37	21	388	52	2,5
73	SŁOPNICE	16	1 585	80	52	1 224	20	23	361	3	0,1
74	TYMBARK	35	1 631	85	51	1 413	15	13	218	20	1,5
75	powiat miechowski	18	649	92	55	571	8	12	78	5	0,4
76	CHARSZNICA	33	1 287	76	60	1 046	24	19	241	21	1,1
77	GOŁCZA	32	1 356	84	59	1 166	16	14	190	2	0,1
78	KOZŁÓW	28	1 233	75	64	1 105	25	10	129	19	1,8
79	KSIĄŻ WIELKI	39	1 406	83	63	1 135	17	19	270	34	1,8
80	MIECHÓW	48	1 254	90	60	1 158	10	8	96	27	3,6
81	RACŁAWICE	28	1 578	81	64	1 229	19	22	349	23	1,0
82	SŁABOSZÓW	31	1 195	89	59	1 040	11	13	155	1	0,1
83	powiat myślenicki	28	427	94	57	384	6	10	43	0	0,0
84	DOBZYCE	62	1 892	82	57	1 487	18	21	405	30	1,4
85	LUBIEN	23	1 484	75	60	1 259	25	15	225	34	2,2
86	MYŚLENICE	51	1 498	85	61	1 250	15	17	248	14	0,8
87	PCIM	24	1 451	78	56	1 295	22	11	156	17	1,5
88	RACIECHOWICE	24	1 630	91	59	1 493	9	8	137	50	5,9
89	SIEPRAW	40	1 610	72	55	1 267	28	21	343	52	2,4
90	SUŁKOWICE	33	1 429	71	60	1 132	29	21	296	18	0,9
91	TOKARNIA	20	1 408	84	63	1 301	16	8	107	20	2,6
92	WIŚNIOWA	31	1 600	79	58	1 440	21	10	160	22	2,2
93	powiat nowosądecki	27	317	90	57	304	10	4	13	23	5,8
94	GRYBÓW miasto	28	1 392	85	52	1 299	15	7	94	42	6,3
95	CHELMIEC	29	1 579	80	60	1 294	20	18	285	21	1,2
96	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	51	1 876	71	59	1 323	29	29	552	13	0,4
97	GRYBÓW gmina	20	1 506	90	52	1 342	10	11	164	3	0,3
98	KAMIONKA WIELKA	24	1 544	76	58	1 284	24	17	261	14	0,9
99	KORZENNA	17	1 470	89	54	1 395	11	5	75	9	1,7
100	KRYNICA	64	1 990	80	47	1 414	20	29	577	13	0,4
101	ŁABOWA	25	1 706	90	55	1 647	10	3	59	8	2,3
102	ŁĄCKO	22	1 566	78	54	1 366	22	13	200	27	2,1
103	ŁOSOSINA DOLNA	34	1 625	80	60	1 286	20	21	339	0	0,0
104	MUSZYNA	52	1 761	76	48	1 327	24	25	434	34	1,4
105	NAWOJOWA	25	1 598	82	54	1 328	18	17	269	5	0,3
106	PIWNICZNA-ZDRÓJ	38	1 628	85	49	1 420	15	13	208	33	2,6
107	PODEGRÓDZIE	22	1 499	96	55	1 345	4	10	154	36	3,5
108	RYTRO	33	1 717	77	57	1 304	23	24	414	47	2,0
109	STARY SĄCZ	30	1 452	75	52	1 149	25	21	303	9	0,4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
110	powiat nowotarski	22	422	77	56	324	23	23	98	2	0,1
111	NOWY TARG miasto	63	1 457	73	53	1 080	27	26	376	10	0,4
112	SZCZAWNICA	50	1 457	88	48	1 200	12	18	257	32	1,8
113	CZARNY DUNAJEC	22	1 414	85	45	1 161	15	18	253	11	0,6
114	CZORSZTYN	40	1 637	89	52	1 465	11	10	171	36	3,4
115	JABŁONKA	22	1 498	85	56	1 250	15	17	248	12	0,7
116	KROŚCIENKO NAD DUNAJCEM	32	1 426	80	55	1 164	20	18	262	33	1,8
117	LIPNICA WIELKA	19	1 841	72	61	1 507	28	18	334	40	2,2
118	ŁAPSZE NIŻNE	40	1 529	83	58	1 242	17	19	287	13	0,7
119	NOWY TARG gmina	21	1 428	80	58	1 151	20	19	277	1	0,0
120	OCHOTNICA DOLNA	18	1 623	74	55	1 260	26	22	363	29	1,3
121	RABA WYŻNA	21	1 358	85	55	1 155	15	15	203	12	0,8
122	RABKA-ZDRÓJ	46	1 404	79	51	1 167	21	17	237	12	0,7
123	SPYTKOWICE pow.nowotarski	38	739	81	60	572	19	23	167	42	1,9
124	SZAFLARY	27	1 516	81	57	1 251	19	18	265	5	0,3
125	powiat olkusi	26	445	95	64	434	5	2	11	10	4,0
126	BUKOWNO	75	1 695	80	55	1 566	20	8	129	24	3,2
127	BOLESŁAW pow.wadowicki	69	1 901	77	47	1 582	23	17	319	22	1,3
128	KLUCZE	56	1 513	96	52	1 449	4	4	63	0	0,0
129	OLKUSZ	63	1 309	89	54	1 162	11	11	147	21	1,8
130	TRZYCIAŻ	25	1 262	84	63	1 006	16	20	256	17	0,8
131	WOLBROM	49	1 316	94	54	1 203	6	9	114	19	2,2
132	powiat oświęcimski	28	542	91	62	492	9	9	51	5	0,6
133	OŚWIĘCIM miasto	71	1 778	86	45	1 566	14	12	211	17	1,4
134	BRZESZCZE	72	1 700	82	52	1 444	18	15	255	17	1,1
135	CHELMIEK	60	1 458	84	51	1 224	16	16	235	12	0,8
136	KĘTY	60	1 434	76	54	1 133	24	21	301	17	0,8
137	OSIEK	37	1 350	88	55	1 162	12	14	188	45	3,2
138	OŚWIĘCIM gmina	58	1 440	94	54	1 324	6	8	116	23	2,8
139	POLANKA WIELKA	50	1 595	79	54	1 234	21	23	361	8	0,4
140	PRZECISZÓW	42	1 393	64	57	1 064	36	24	329	28	1,2
141	ZATOR	44	1 497	87	53	1 276	13	15	221	9	0,6
142	powiat proszowicki	20	453	84	54	421	16	7	32	43	6,0
143	KONIUSZA	34	1 365	80	55	1 138	20	17	227	12	0,7
144	KOSZYCE	30	1 351	87	56	1 051	13	22	300	11	0,5
145	NOWE BRZESKO	27	1 258	79	59	1 091	21	13	167	58	4,4
146	PALECNICA	32	1 454	65	54	1 182	35	19	271	33	1,8
147	PROSZOWICE	40	1 303	89	56	1 210	11	7	93	41	5,7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
148	RADZIEMICE	32	1 357	83	62	1 211	17	11	146	9	0,9
149	powiat suski	25	514	88	57	472	12	8	42	10	1,3
150	JORDANÓW miasto	56	1 443	96	57	1 365	4	5	78	32	6,0
151	SUCHA BESKIDZKA	65	1 518	71	57	1 090	29	28	428	16	0,6
152	BUDZÓW	17	1 396	84	63	1 142	16	18	253	0	0,0
153	BYSTRA-SIDZINA	22	1 532	88	54	1 343	12	12	189	0	0,0
154	JORDANÓW gmina	25	1 501	82	56	1 211	18	19	289	0	0,0
155	MAKÓW PODHALAŃSKI	39	1 357	86	49	1 174	14	13	182	6	0,4
156	STRYSZAWA	33	1 417	68	56	1 182	32	17	235	27	1,6
157	ZAWOJA	32	1 539	81	55	1 246	19	19	293	8	0,4
158	ZEMBRZYCE	36	1 509	86	57	1 254	14	17	255	7	0,4
159	powiat tarnowski	27	306	95	57	284	5	7	22	19	2,7
160	CIEŻKOWICE	22	1 461	76	57	1 275	24	13	186	21	1,6
161	GROMNIK	15	1 432	77	56	1 252	23	13	180	35	2,8
162	LISIA GÓRA	27	1 510	74	58	1 208	26	20	303	11	0,6
163	PLEŚNA	23	1 514	78	55	1 259	22	17	255	30	1,8
164	RADŁÓW	32	1 403	89	58	1 226	11	13	177	9	0,7
165	RYGLICE	21	1 413	76	59	1 162	24	18	252	13	0,7
166	RZEPIENNIK STRZYŻEWSKI	19	1 392	89	58	1 241	11	11	151	0	0,0
167	SKRZYSZÓW	36	1 603	66	60	1 190	34	26	413	23	0,9
168	TARNÓW gmina	49	1 515	80	56	1 157	20	24	358	4	0,2
169	TUCHÓW	30	1 367	80	53	1 110	20	19	257	32	1,7
170	WIERZCHOSŁAWICE	61	2 079	57	53	1 129	43	46	950	14	0,3
171	WIETRZYCHOWICE	26	1 372	84	58	1 230	16	10	142	14	1,3
172	WOJNICZ	32	1 461	94	49	1 331	6	9	129	27	3,1
173	ZAKLICZYN	25	1 411	84	55	1 233	16	13	178	12	0,9
174	ŻABNO	38	1 377	81	52	1 107	19	20	270	19	1,0
175	SZERZYNY	23	1 421	76	59	1 155	24	19	266	15	0,8
176	powiat tatrzański	30	529	92	56	471	8	11	58	3	0,2
177	ZAKOPANE	77	1 972	87	41	1 543	13	22	429	15	0,7
178	BIAŁY DUNAJEC	28	1 430	91	54	1 215	9	15	215	11	0,7
179	BUKOWINA TATRZAŃSKA	30	1 547	81	55	1 199	19	22	347	22	1,0
180	KOŚCIELISKO	41	1 426	79	53	1 107	21	22	319	7	0,3
181	PORONIN	27	1 347	93	60	1 180	7	12	167	35	2,8
182	powiat wadowicki	26	445	93	60	408	7	8	37	0	0,0
183	ANDRYCHÓW	49	1 319	88	54	1 155	12	12	164	14	1,1
184	BRZEŹNICA	33	1 448	85	53	1 276	15	12	172	16	1,3
185	KALWARIA ZEBRZYDOWSKA	42	1 323	96	54	1 241	4	6	82	1	0,2
186	LANCKORONA	36	1 495	78	56	1 214	22	19	281	18	1,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
187	MUCHARZ	38	1 552	96	57	1 480	4	5	72	16	3,5
188	SPYTKOWICE pow.wadowicki	35	3 331	72	58	2 835	28	15	497	23	1,6
189	STRYSZÓW	31	1 433	81	54	1 280	19	11	153	14	1,3
190	TOMICE	33	1 370	97	56	1 248	3	9	122	36	4,1
191	WADOWICE	62	1 564	81	58	1 196	19	24	368	1	0,0
192	WIEPRZ	37	1 409	76	58	1 108	24	21	301	1	0,0
193	powiat wielicki	38	278	91	40	255	9	8	22	5	0,6
194	BISKUPICE	33	1 450	84	45	1 313	16	9	137	11	1,2
195	GDÓW	35	1 483	85	54	1 329	15	10	153	9	0,8
196	KŁAJ	42	1 333	79	56	1 272	21	5	61	45	9,8
197	NIEPOŁOMICE	56	1 932	82	47	1 720	18	11	212	58	5,3
198	WIELICZKA	51	1 354	84	51	1 214	16	10	140	21	2,1
199	Kraków	66	2 560	80	41	2 223	20	13	337	54	4,1
200	Nowy Sącz	42	2 519	90	51	2 390	10	5	128	9	1,8
201	Tarnów miasto	45	2 215	95	58	2 128	5	4	87	34	8,6

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podstawie danych RIO

Tabela 172. Zmiany wskaźników Jednostek Samorządu Terytorialnego Małopolski w latach 2000-2004

Lp	Jednostka Samorządu Terytorialnego	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem				Dochód ogółem przypadający na 1 mieszkańca				Udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem				Udział wydatków osobowych w wydatkach bieżących				Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem				Udział natywki operacyjnej w dochodach ogółem				Nadwyżka operacyjna przypadająca na 1 mieszkańca				Poziom zadłużenia				Rel. wielkość długu		
		2000		2001		2003		2004		2000		2001		2003		2004		2000		2001		2003		2004		2000		2003		2004		2003	2004			
		%	%	%	%	PLN	PLN	PLN	PLN	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34			
1	bocheński	6	6	17	24	420	479	423	464	93	95	92	85	57	39	59	62	7	5	8	15	3	-1	9	12	14	-3	39	55	19,3	23,2	2,1	2,0			
2	BOCHNIA miasto	68	62	69	1162	1343	1388	1542	76	73	78	85	44	43	50	24	17	233	312	17	233	312	17	233	312	17	233	312	193	269	34,7	26,8	2,4	1,5		
3	BOCHNIA gmina	32	31	36	31	1026	1119	1399	1499	81	84	77	75	44	43	49	49	16	16	23	25	22	17	24	18	227	191	330	275	21,6	25,8	0,9	1,4			
4	DRWINIA	34	37	42	32	1039	1170	1441	1395	84	80	77	72	47	47	56	53	16	20	23	28	8	16	19	9	85	187	276	132	15,3	35,3	0,8	3,7			
5	LIPNICA WIJOWANA	21	22	23	22	1079	1209	1428	1508	84	90	77	73	51	51	59	64	16	10	23	27	8	10	4	12	83	126	61	185	40,5	52,9	9,6	4,3			
6	LAPANÓW	29	35	30	30	1074	1220	1405	1649	92	88	81	85	45	43	52	50	8	12	19	15	8	13	5	9	90	163	68	144	36,4	39,2	7,6	4,5			
7	NOWY WIŚNIECZ	29	28	29	29	1014	1103	1318	1393	80	84	73	85	49	49	61	58	20	16	27	15	17	15	13	6	170	163	167	87	28,1	37,3	2,2	6,0			
8	RZEZAWA	26	29	41	27	1152	1152	1712	1481	79	83	51	59	59	51	59	60	21	17	49	27	13	16	34	20	266	185	577	296	43,0	53,2	1,3	2,7			
9	TRZCIANA	24	26	23	29	1128	1307	1503	1605	88	80	84	88	51	59	59	59	12	20	16	12	13	19	14	15	148	251	218	243	5,3	3,7	0,4	0,2			
10	ŻEGOCINA	23	21	30	24	1352	1478	1857	1957	86	85	78	78	55	54	66	63	14	15	22	22	15	14	20	16	203	209	376	310	6,3	15,0	0,3	0,9			
11	brzeski	6	11	10	25	384	461	359	426	93	84	91	85	55	38	57	56	7	16	9	15	8	12	5	12	32	56	16	50	30,1	32,5	6,6	2,8			
31	BORZĘCIN	31	30	34	35	1067	1209	1339	1497	85	76	83	79	46	48	57	42	64	20	17	6	5	12	16	-2	16	-2	8	99	80	-5	30	9,7	9,4	-6,1	1,2
55	ALWERNIA	53	50	53	478	1106	1247	1298	89	84	85	98	53	49	57	52	54	6	15	2	13	8	6	4	126	92	69	46	10,9	8,0	2,0	2,3				
21	BABICE	42	45	37	46	957	1077	1179	1424	76	81	76	97	44	51	56	24	19	24	3	16	14	4	15	156	151	42	215	50,8	29,5	14,3	2,0				
22	CHRZANÓW	65	60	64	66	1120	1198	1333	1380	85	86	89	86	41	40	48	44	15	14	11	14	10	11	12	10	11	130	158	15	17,3	27,6	1,5	25,5			
23	LIBIAŻ	62	63	59	64	1076	1187	1229	1394	86	84	94	89	47	46	56	54	14	16	6	11	12	9	0	6	129	108	0	79	22,9	35,9	1477,5	6,4			
24	TRZEBNIA	69	70	71	74	1228	1550	1590	1707	91	89	92	89	41	40	45	44	9	11	8	11	11	22	11	5	136	345	172	91	0,5	2,0	0,0	0,4			
25	dąbrowski	5	5	11	18	445	499	391	391	89	88	87	97	54	37	53	56	11	12	13	3	10	12	4	9	45	60	15	34	14,4	10,8	3,5	1,2			
23	BOLESŁAW pow.dąbrowski	23	25	24	24	1033	1253	1180	1378	95	95	95	85	46	41	61	60	5	5	5	15	6	8	3	12	67	101	38	161	3,3	8,6	1,0	0,7			
27	DĄBROWA TARNOWSKA	38	35	36	35	1073	1092	1223	1320	71	75	77	82	48	41	61	58	29	25	23	18	26	22	20	21	274	235	246	273	10,9	5,3	0,5	0,3			
28	GŘEBOSZÓW	31	24	28	22	1058	1214	1293	1339	86	84	81	94	53	52	56	55	14	16	19	6	14	19	15	10	150	228	195	139	0,0	0,0	0,0	0,0			
29	MEDRZECHÓW	23	22	24	21	992	1106	1210	1267	96	99	93	95	55	51	64	65	4	1	7	5	6	4	6	4	7	58	41	75	83	11,8	9,2	1,9	1,4		
30	OLEŚNO	17	17	20	22	1002	1134	1196	1351	90	82	85	85	45	47	60	63	10	18	15	15	11	20	16	22	113	231	196	292	26,7	16,1	1,6	0,7			
31	RADGOSZCZ	21	16	29	17	1138	1155	1673	1573	75	77	63	66	49	44	58	55	25	23	37	34	23	13	33	19	267	149	548	293	33,2	58,1	1,0	3,1			
32	SZCZUŁCIN	30	29	35	32	1040	1176	1492	1679	83	90	68	75	51	45	60	57	17	10	32	25	11	2	23	25	117	29	344	420	41,4	35,8	1,8	1,4			
33	gorlicki	6	8	11	19	536	577	504	525	90	96	93	93	59	43	62	64	10	4	7	7	11	2	6	10	57	12	29	51	5,8	4,5	1,0	0,5			
34	GORLICE miasto	62	60	62	66	1142	1282	1375	1542	88	83	90	35	36	41	39	12	17	10	10	8	14	11	16	96	182	153	130	6,2	1,2	0,4	2,0				
35	BIECZ	29	29	32	29	975	1018	1187	1299	90	85	87	90	48	48	59	55	10	15	13	10	8	4	10	10	79	43	118	133	29,8	28,0	3,0	2,7			
36	BOBOWA	17	18	16	26	1106	1137	1401	1713	88	91	94	78	47	45	55	56	12	9	6	22	12	2	7	17	133	19	92	289	0,0	6,9	0,0	0,4			
37	GORLICE gmina	28	27	30	27	1027	1087	1307	1437	88	88	84	80	42	42	52	50	12	16	20	11	11	15	15	11	115	111	190	291	353	25,2	17,9	1,5	0,8		
27	LIPINKI	27	27	29	35	1219	1213	1377	1574	74	72	74	82	48	49	61	59	26	28	26	18	26	24	21	22	320	290	291	353	25,2	17,9	1,5	0,8			
39	ŁUŻNA	24	22	27	22	1075	1081	1393	1483	88	96	82	76	51	53	67	64	12	4	18	24	12	3	19	14	125	37	259	207	2,5	20,2	0,1	1,4			
40	MOSZCZENICA	27	23	29	19	1245	1122	1415	1409	64	88	77	88	49	48	61	59	36	12	23	12	29	11	20	14	170	147	161	219	20,2	8,0	7,3	0,4	0,5		
41	ROPA	31	22	20	18	1187	1126	1517	1600	96	87	80	79	48	47	55	61	4	13	20	21	15	7	14	17	181	81	213	280	11,7	14,3	0,8	0,8			
42	SEKOWA	30	33	32	30	1174	1381	1601	1646	81	89	87	99	50	43	55	56	19	11	13	1	11	9	12	7	128	122	187	118	16,8	11,1	1,4	1,6			
43	USCIE GORLICKIE	30	30	41	28	1332	1578	1985	2040	92	79	77	82	52	46	55	51	8	21	23	18	3	10	27	20	33	151	543	399	22,8	20,9	0,8	1,1			
44	krakowski	12	13	18	36	318	358	287	316	95	94	96	96	49	34	54	52	5	6	4	4	6	5	4	19	18	12	14	0,7	2,3	0,2	0,5				
38	CZERNICHOÓW	38	39	36	35	1125	1146	1285	1319	70	88	82	73	49	47	58	54	30	12	18	27	21	20	17	10	241	231	214	127	20,6	42,6	1,2	4,4			
29	IGŁOMIA-WAWRZĘCZYCE	32	30	32	30	1																														

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	
50	KRZESZOWICE	57	55	54	57	990	1094	1172	1305	85	84	81	87	50	48	58	57	15	16	19	13	13	12	10	14	132	136	123	177	21,2	18,8	2,0	1,4	
51	LISZKI	41	42	42	37	1064	1059	1363	1363	85	74	70	82	50	50	59	58	15	26	30	18	19	17	22	17	204	177	301	238	22,9	23,4	0,0	1,3	
52	MICHALOWICE	43	42	38	41	1052	1111	1304	1470	87	80	82	80	50	50	62	55	13	20	18	20	17	19	20	16	177	210	255	234	0,9	20,2	0,0	1,3	
53	MOGLĄNY	45	50	54	47	1116	1347	1715	1680	80	82	70	90	46	44	52	49	20	18	30	10	11	20	25	11	120	275	421	185	31,9	22,2	1,3	2,0	
54	SKALA	45	47	44	45	1219	1210	1385	1413	83	78	80	85	48	47	56	56	17	22	10	15	22	12	12	16	13	266	149	223	186	13,1	13,1	0,8	1,0
55	SKAWINA	58	59	61	63	1041	1271	1418	1546	84	85	84	81	47	46	55	53	16	15	16	19	14	13	13	12	146	162	187	178	24,2	31,4	1,8	2,7	
56	SŁOWNIKI	41	40	33	37	1086	1203	1372	1476	78	88	86	79	53	29	63	59	22	12	14	21	12	13	16	16	134	153	224	238	18,1	24,6	1,1	1,5	
57	SUKOSZA	30	30	32	38	1104	1111	1452	1606	75	85	74	51	54	47	58	62	25	15	26	49	20	15	28	35	272	166	404	569	8,5	20,6	0,3	0,6	
58	ŚWIĄTNIKI GÓRNE	40	46	44	45	1136	1270	1415	1464	79	82	81	91	47	40	53	50	21	18	19	9	20	17	21	11	224	214	297	154	3,3	1,5	0,2	0,1	
60	ZABIERZÓW	61	61	57	60	1143	1335	1301	1478	77	67	61	73	41	41	46	46	23	33	39	27	24	30	22	24	274	400	282	349	37,9	34,1	1,8	1,4	
62	ZIELONKI	66	56	70	53	1196	1177	1842	1619	67	69	50	71	41	41	51	51	33	31	50	29	31	25	46	29	375	296	856	462	28,6	33,9	0,6	1,2	
63	LIMANOWA miasto	53	55	57	59	1280	1389	1707	1853	91	94	83	83	49	47	58	55	9	6	17	17	8	7	16	13	108	94	268	241	8,4	15,6	0,5	1,2	
64	MISZANA DOLNA miasto	48	47	45	48	1145	1060	1355	1557	84	92	87	94	54	56	64	60	16	8	13	6	19	7	11	14	218	174	155	221	19,0	9,3	1,7	0,7	
65	DOBRA	23	23	31	28	1012	1074	1421	1502	91	88	74	73	51	54	63	60	9	12	26	27	8	13	22	18	82	137	307	266	19,0	25,0	0,9	1,4	
66	JODŁOWNIK	18	18	22	26	1037	1184	1436	1615	93	92	90	72	51	44	53	57	7	8	10	28	8	1	7	15	78	12	94	237	38,1	45,8	5,8	3,1	
67	KAMIENICA	24	27	31	25	1066	1210	1646	1756	90	83	73	78	53	51	63	59	10	17	27	22	10	18	29	23	102	221	486	412	24,2	19,8	0,8	0,8	
68	LASKOWA	19	23	36	20	1128	1314	1655	1572	89	82	76	92	49	47	57	52	11	18	24	8	9	18	23	2	98	241	365	36	4,9	9,0	0,2	4,0	
69	LIMANOWA gmina	22	26	27	26	940	1061	1312	1455	88	79	84	75	52	47	61	57	12	21	16	25	6	10	24	23	54	111	310	341	18,1	16,3	0,8	0,7	
70	ŁUKOWICA	18	18	28	17	1173	1396	1703	1845	83	87	74	83	47	40	54	54	17	13	26	17	16	16	16	27	18	187	222	462	292	2,6	2,0	0,1	0,1
71	MISZANA DOLNA gmina	22	22	29	23	1017	1081	1447	1651	77	83	73	64	53	49	63	56	23	17	27	36	18	17	25	24	182	182	364	390	18,9	30,8	0,7	1,3	
72	NIEDŹWIEDŹ	22	27	35	25	1167	1272	1714	1836	77	72	68	63	51	51	63	59	23	28	32	37	18	15	26	21	213	197	440	388	27,7	52,4	1,1	2,5	
73	SŁOPNICE	14	16	15	16	1021	1106	1351	1585	82	80	79	80	46	45	56	52	18	20	21	20	24	20	24	20	24	23	328	361	4,5	2,6	0,2	0,1	
74	TYMBARK	36	39	42	35	1214	1380	1519	1631	77	77	77	77	85	49	43	54	51	23	23	26	15	23	21	19	13	276	293	284	218	19,0	19,8	1,0	1,5
75	miechowski	7	8	12	18	649	678	572	649	95	98	97	92	52	39	53	55	5	2	3	8	5	-1	4	12	35	-7	25	78	8,5	5,4	1,9	0,4	
76	CHARSZNICA	40	30	36	33	1086	1130	1274	1287	73	75	78	76	53	52	59	60	27	25	22	24	22	23	15	19	244	255	187	241	15,5	21,4	1,1	1,1	
77	GOLCZA	33	30	32	32	1018	1089	1273	1356	94	95	90	84	53	51	62	54	6	5	10	16	6	4	14	14	57	46	175	190	1,2	2,1	0,1	0,1	
78	KOZŁOW	31	28	28	28	920	948	1134	1233	90	93	93	75	59	58	64	64	10	7	25	10	4	7	10	4	7	89	36	81	129	0,0	19,0	0,0	1,8
79	KSZĄZ WIELKI	30	43	40	39	1463	1230	1423	1406	59	90	80	83	51	46	59	63	41	10	20	17	29	13	19	423	162	268	270	36,9	34,2	2,0	1,8		
80	MIECHÓW	50	47	47	48	1035	1013	1156	1254	78	78	89	90	52	49	61	60	22	22	11	10	18	10	12	8	183	104	144	96	35,9	27,3	2,9	3,6	
81	MIĘCHÓW	38	31	36	28	1053	1083	1485	1578	79	86	71	81	53	51	64	64	21	14	29	19	25	14	24	22	264	147	360	349	29,6	22,9	1,2	1,0	
82	SŁABOSZÓW	30	33	31	31	846	852	1041	1195	98	96	94	89	53	46	61	59	2	4	6	11	3	3	3	11	13	23	28	116	155	0,0	1,3	0,0	0,1
83	miejski	8	8	13	28	385	444	377	427	96	95	93	94	58	39	57	57	4	5	7	6	4	6	6	6	10	16	27	25	43	2,1	0,0	0,3	0,0
84	DOBŹYCE	52	53	58	62	1174	1261	1555	1892	95	73	82	82	51	52	56	57	5	27	18	18	14	14	22	13	21	164	273	206	405	40,5	29,6	3,1	1,4
85	LUBIEN	22	20	18	23	984	1234	1317	1484	88	60	93	75	50	51	63	60	12	40	7	25	11	22	14	15	112	277	190	225	24,9	33,7	1,7	2,2	
86	MYSLIENICE	51	51	52	51	975	1115	1270	1498	85	88	88	85	51	52	65	61	15	12	12	15	3	12	12	17	34	138	148	248	15,3	13,9	1,3	0,8	
87	PCIM	29	27	26	24	1070	1080	1326	1451	89	72	84	78	49	50	63	56	11	28	16	22	17	12	12	18	11	183	133	235	156	9,8	16,6	0,5	1,5
88	RACIECHOWICE	33	27	33	24	1436	1431	1706	1630	71	85	80	91	48	48	57	59	29	15	20	9	12	10	14	8	176	139	239	137	52,2	49,9	3,7	5,9	
89	SIEPRAW	37	36	41	40	1050	1142	1489	1610	71	76	71	72	46	48	58	55	29	24	29	28	15	17	25	21	161	199	371	343	45,4	51,8	1,8	2,4	
90	SUKŁOWICE	34	35	34	33	1063	1194	1311	1429	82	84	82	71	53	50	62	60	18	16	18	29	19	20	20	20	201	241	268	296	9,1	18,2	0,4	0,9	
91	TOKARNIA	22	24	22	20	1038	1144	1377	1408	88	86	85	84	54	53	65	63	12	14	15	16	16	11	15	8	164	124	209	107	11,2	20,1	0,7	2,6	
92	WISNIOWA	30	35	29	31	1082	1280	1522	1600	95	87	84	79	52	52	61	58	5	13	16	21	7	11	13	10	81	144	197	160	9,2	21,9	0,7	2,2	
93	nowosądecki	11	12	19	27	249	292	286	317	90	84	88	90	51	48	59	57	10	16	12	10	8	14	6	4	19	40	17	13	18,4	23,4	3,1	5,8	
94	GRYBÓW miasto	31	32	29	28	1068	1251	1303	1392	86	85	81	85	45	46	54	52	14	15	19	15	5	15	9	7	58	182	117	94	35,3	42,5	3,9	6,3	
95	CHELMIEC	27	28	28	29	1031	1212	1433	1579	88	85	73	80	50	48	60	60	12	15	27	20	18	20	18	20	17	183	239	246	285	17,9	21,2	1,0	1,2
96	GRÓBEK NAD DUNAJCEM	28	43	55	51	1176	1929	1869	1876	85	84	59	71	44	38	58	59	15	16	41	29	11	33	35	29	125	634	646	552	15,3	12,6	0,4	0,4	
97	GRYBÓW gmina	20	24	21	20	1022	1148	1340	1506	85	89	91	90	47	45	55	52	15	11	9	10	11	12	12	11	113	136	165	164	4,9	3,2	0,4	0,3	
98	KAMIONKA WIELKA	22	33	24	24	1003	1316	1349	1544	90	83	85	76	50	47																			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34		
107	PODEGRODZIE	21	20	32	22	1016	1177	1616	1489	72	85	63	96	49	46	56	55	28	15	37	4	12	9	26	10	123	100	428	154	401	357	15	3.5		
108	RYTOR	27	18	28	33	1154	1820	1471	1717	72	63	68	77	47	41	60	57	28	37	32	23	17	36	22	24	191	660	327	414	571	470	2.6	2.0		
109	STRY SAJCZ	35	33	41	30	1018	1089	1247	1452	83	90	86	75	42	38	54	52	17	10	14	25	14	10	14	10	142	111	178	303	33	91	0.2	0.4		
110	nowotarski	7	6	40	22	375	533	472	422	89	70	64	77	55	37	56	56	11	30	36	23	11	30	36	23	42	160	168	98	1.4	2.1	0.0	0.1		
111	NOWY TARG miasto	65	62	61	63	1100	1255	1274	1457	67	76	79	73	48	48	55	53	33	24	21	27	26	28	22	26	282	345	285	376	113	103	0.5	0.4		
112	SZCZAWNICA	59	52	51	50	1250	1195	1310	1457	77	80	81	88	39	41	50	48	23	20	19	12	31	24	18	18	388	286	241	257	437	322	2.4	1.8		
113	CZARNY DUNAIEC	25	29	24	22	943	1078	1234	1414	86	78	82	85	45	43	48	45	14	22	18	15	16	19	19	18	154	203	232	253	173	112	0.9	0.6		
114	CZORSZTYN	47	41	42	40	1178	1151	1522	1637	77	98	81	89	48	45	54	52	23	2	19	11	15	6	15	6	15	10	175	73	233	171	370	35.6	2.4	3.4
115	JABLONKA	33	25	22	22	1115	1095	1277	1498	72	82	89	85	54	51	60	56	28	18	11	15	29	20	14	17	322	217	175	248	181	119	1.3	0.7		
116	KROSCIENCEK NAD DUNAJCEM	25	30	31	32	1684	1099	1382	1426	50	82	78	80	47	46	57	55	50	18	22	20	49	16	22	49	16	818	173	297	262	293	327	1.4	1.8	
117	LIPNICA WIELKA	11	24	14	19	2240	1538	1606	1841	52	80	93	72	51	51	61	61	48	20	7	28	50	22	11	18	1112	336	180	334	33.4	39.8	3.0	2.2		
118	LAPSZE NIZNE	29	37	46	40	1049	1258	1344	1529	92	86	84	83	47	46	60	58	8	14	16	17	11	18	17	19	120	223	224	287	17.8	12.9	1.1	0.7		
119	NOWY TARG gmina	27	24	21	21	1001	1108	1273	1428	82	84	82	80	46	45	57	58	18	11	18	20	17	15	16	15	16	168	162	200	277	1.1	0.7	0.1	0.0	
120	OCHOTNICA DOLNA	18	18	31	18	1067	1184	1684	1623	82	84	59	74	48	45	55	55	18	16	41	26	18	11	32	22	196	135	540	363	233	29.1	0.7	1.3		
121	RABA WYZNA	23	22	25	21	954	1060	1322	1368	84	82	74	85	50	48	57	51	16	18	26	15	16	19	21	15	156	198	280	203	11.8	12.0	0.6	0.8		
122	RABKA-ZDRÓJ	46	46	46	46	993	1132	1214	1404	96	89	94	79	48	47	56	51	4	11	6	21	9	16	7	17	85	178	91	237	6.7	11.7	0.9	0.7		
123	SPYTKOWICE pow.nowotarski	30	25	39	38	504	832	635	739	85	44	84	81	50	51	63	60	15	56	16	19	21	49	21	23	105	406	135	167	54.7	41.9	2.6	1.9		
124	SZAFARAY	26	27	24	27	969	1055	1230	1516	87	91	81	48	51	57	67	57	13	13	9	19	7	15	9	18	67	163	105	265	3.0	4.8	0.3	0.3		
125	olkuski	7	6	11	26	479	530	420	445	99	94	97	95	59	45	64	64	1	6	3	5	0	5	4	2	0	27	17	11	5.7	10.1	1.4	4.0		
126	BUKOWNO	78	72	74	75	1680	1524	1746	1695	92	96	86	80	39	41	53	55	8	4	14	20	13	5	10	8	211	72	169	129	9.7	24.1	1.0	3.2		
127	BOLESŁAW	71	67	69	69	1869	1790	1639	1900	93	94	57	77	41	35	46	47	7	6	43	23	34	19	8	17	630	336	136	319	18.6	22.1	2.2	1.3		
128	KLUCZE	58	55	57	56	1170	1306	1468	1513	99	97	89	96	45	42	54	52	1	3	11	4	4	1	8	4	45	13	119	63	0.0	0.0	0.0	0.0		
129	OLKUSZ	65	58	60	63	1146	1131	1204	1309	88	82	94	89	43	43	53	54	12	18	6	11	13	5	7	11	149	55	88	147	22.0	20.6	3.0	1.8		
130	TRZYCIĄŻ	28	32	25	25	1009	1104	1292	1262	66	75	95	84	51	48	63	63	34	25	5	16	13	17	13	20	132	193	142	256	35.3	16.8	2.7	0.8		
131	WOLBROM	50	49	47	49	1043	1086	1227	1316	84	92	91	94	45	45	52	54	16	8	9	6	9	3	1	9	91	36	8	114	23.6	19.2	35.2	2.2		
132	oswiecimski	8	8	12	28	487	538	471	542	91	90	95	91	56	43	61	62	9	10	5	9	8	7	6	9	40	38	31	51	4.8	5.3	0.7	0.6		
133	OSWIĘCIM miasto	69	67	70	71	1456	1660	1668	1778	83	82	83	86	37	39	46	45	17	18	17	14	9	18	11	12	131	297	188	211	15.8	17.0	1.4	1.4		
134	BRZESZCZE	58	57	62	72	1329	1428	1280	1700	77	91	87	82	45	44	58	52	23	9	13	18	16	13	0	15	217	185	-1	255	14.7	16.6	-133.0	1.1		
135	CHELMEK	55	49	50	60	1078	1180	1250	1458	90	88	86	84	41	41	51	51	10	12	14	16	15	14	9	16	159	170	107	235	10.8	12.1	1.3	0.8		
136	OSIEK	47	56	57	37	821	1218	1267	1434	74	80	84	76	45	44	57	54	26	20	16	24	19	17	18	21	212	206	234	301	15.4	17.0	0.8	0.8		
137	KOJBY	44	36	57	37	821	919	1937	1350	75	81	54	88	51	47	53	55	25	19	46	12	25	19	41	14	205	177	798	188	32.7	44.8	0.8	3.2		
138	OSWIĘCIM gmina	54	70	55	58	1062	1721	1271	1440	88	77	89	94	39	39	53	54	12	23	11	6	2	29	-3	8	20	497	-34	116	21.5	22.8	-8.0	2.8		
139	POLANKA WIELKA	47	45	41	50	931	1094	1331	1595	94	97	79	79	43	43	55	54	6	3	23	21	3	8	16	23	24	85	209	361	12.7	8.4	0.8	0.4		
140	PRZECISZÓW	41	44	40	42	944	1176	1318	1393	87	79	64	47	45	55	57	57	13	21	21	36	10	21	21	24	98	249	276	329	0.0	27.8	0.0	1.2		
141	ZATOR	46	39	50	44	1111	1502	1509	1497	88	80	72	87	49	41	57	53	12	20	28	13	11	23	26	15	124	343	396	221	11.9	9.1	0.5	0.6		
142	proszowicki	7	8	16	20	436	494	406	453	92	91	79	84	58	38	54	54	8	9	21	16	9	9	7	7	38	46	28	32	27.1	42.7	3.9	6.0		
143	KONIUSZA	31	31	37	34	991	1199	1516	1365	88	86	72	80	43	45	54	55	12	14	28	20	8	22	26	17	80	260	400	227	11.2	12.0	0.4	0.7		
144	KOSZYCE	30	33	28	30	953	1186	1253	1351	81	74	86	87	50	46	56	56	19	26	14	13	18	26	18	22	172	312	223	300	15.8	10.8	0.9	0.5		
145	NOWE BRZESKO	37	36	42	27	1033	1122	1500	1258	69	85	67	79	55	50	59	59	31	15	33	21	13	19	32	13	130	214	475	167	40.7	58.5	1.3	4.4		
146	PALECZYNIA	28	26	39	32	1133	1159	1430	1454	95	90	76	65	41	38	52	54	5	10	24	35	5	8	22	19	56	93	320	271	5.9	33.1	0.3	1.8		
147	PROSZOWICE	45	45	38	40	1012	1079	1170	1303	82	94	92	89																						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	
164	RADŁÓW	37	33	32	1248	1136	1363	1403	1403	77	87	87	89	46	47	59	58	23	13	13	11	20	9	14	13	249	104	194	177	82	89	0,6	0,7	
165	RYGLICE	20	21	21	1094	1258	1413			84	82	76		45	61	59			16	18	24	15	17	18	0	163	211	252	6,6	13,2	0,4	0,7		
166	RZEPHIENNIK STRZYŻEWSKI	17	26	18	19	1078	1191	1282	1392	81	92	97	89	49	41	55	58	19	8	3	11	17	13	2	11	185	156	31	151	0,3	0,0	0,1	0,0	
167	SKRZYŻÓW	33	32	34	36	1051	1139	1403	1603	83	85	71	66	50	50	63	60	17	15	29	34	24	24	26	265	271	339	413	10,9	23,3	0,4	0,9		
168	TARNÓW gmina	48	50	48	49	925	1028	1219	1515	85	79	83	80	49	47	59	56	15	21	17	20	10	15	16	24	88	156	199	358	8,2	3,7	0,5	0,2	
169	TUCHÓW	32	24	32	30	1017	1217	1294	1367	86	78	79	80	41	37	54	53	14	22	21	20	13	8	18	19	134	98	237	257	32,3	32,1	1,8	1,7	
170	WIERZCHOSŁAWICE	40	42	39	61	1163	1079	1174	2079	59	66	90	57	52	49	53	53	41	34	10	43	30	23	14	46	344	200	166	950	35,2	14,4	2,5	0,3	
171	WIETRZYCHOWICE	29	26	22	26	1081	1110	1225	1372	92	84	99	84	50	47	57	58	8	16	1	16	7	7	4	10	74	73	48	142	9,7	13,9	2,5	1,3	
172	WOUNICZ	30	31	26	32	990	1118	1287	1461	84	82	96	94	43	39	48	49	16	18	4	6	7	4	3	9	66	48	41	129	32,9	27,2	10,4	3,1	
173	ZAKLICZYN	24	25	25	25	1065	1163	1378	1411	85	90	88	84	44	41	52	55	15	10	12	16	12	11	12	13	128	124	171	178	7,0	11,9	0,6	0,9	
174	ZĄBNO	34	37	35	38	988	1111	1173	1377	74	80	87	81	43	41	52	52	26	20	13	19	16	19	10	20	159	209	116	270	26,3	18,8	2,7	1,0	
176	Łatrzański	7	10	19	30	533	600	478	529	97	94	93	92	56	36	54	56	3	6	7	8	4	6	7	11	21	39	36	58	9,4	14,7	1,3	0,8	
177	ZAKOPANE	74	72	76	77	1432	1586	1863	1972	74	85	81	87	35	33	42	41	26	15	19	13	16	17	24	22	228	265	440	429	3,8	2,6	0,5	0,2	
178	BIAŁY DUNAJEĆ	21	27	24	28	1088	1121	1267	1430	83	87	94	91	50	46	56	54	17	13	6	9	20	11	12	15	221	124	157	215	22,0	14,8	0,9	0,7	
179	BUKOWINA TATRZAŃSKA	25	26	27	30	1026	1176	1368	1547	89	85	85	81	47	46	55	55	11	15	15	19	13	15	18	22	135	177	245	347	16,9	10,7	1,4	0,7	
180	KOSJELISKO	44	44	42	41	937	1060	1155	1426	87	88	87	79	44	46	57	53	13	12	13	21	11	12	12	22	101	125	138	319	27,7	22,1	1,5	1,0	
181	PORONIN	26	30	31	27	913	1079	1244	1347	76	91	84	93	50	49	62	60	24	9	16	7	7	11	15	12	62	120	185	167	7,8	7,3	0,7	0,3	
182	wadowicki	9	9	14	26	425	489	417	445	96	94	94	93	52	37	57	60	4	6	6	7	4	6	6	8	18	30	25	37	43,0	35,0	2,9	2,8	
183	ANDRYCHÓW	54	50	47	49	982	1019	1190	1319	89	90	85	88	46	48	58	54	11	10	15	12	7	10	15	12	67	98	174	164	0,0	0,0	0,0	0,0	
184	BRZEŃNICA	36	34	30	33	1088	1134	1285	1448	83	85	93	85	46	44	52	53	17	15	7	15	12	11	7	12	134	122	86	172	12,7	14,0	0,9	1,1	
185	KALWARIA ZEBRZYDOWSKA	45	50	43	42	964	1226	1190	1323	89	91	96	96	44	41	55	54	11	9	4	4	11	10	2	6	110	122	19	82	5,8	15,5	0,9	1,3	
186	LANCOKORONA	34	29	40	36	1074	1433	1489	1495	90	87	81	78	47	38	54	56	10	13	19	22	9	11	19	19	95	151	285	281	3,1	1,3	1,9	0,2	
187	MUCHARZ	43	41	36	38	1148	1198	1448	1552	95	99	98	96	50	50	61	57	5	1	2	4	0	0	-7	1	5	-1	-84	17	72	12,3	18,1	0,6	1,0
188	SPYTKOWICE pow.wadowicki	35	33	29	35	2229	2553	2982	3331	87	76	93	72	52	48	58	58	13	24	7	28	12	13	12	15	273	332	357	497	18,2	16,1	15,3	3,5	
189	STRYSZÓW	31	30	32	31	946	1185	1316	1433	87	84	81	81	51	48	62	54	13	16	19	19	13	19	22	11	125	228	291	153	9,7	23,5	0,8	1,6	
190	TOMICZE	35	35	40	33	1006	1060	1387	1370	87	85	68	97	52	51	57	56	13	15	32	3	11	8	15	9	107	86	214	122	4,0	13,8	0,2	1,3	
191	WADOWICE	63	55	56	62	1226	1259	1271	1564	72	79	91	81	50	48	61	58	28	21	9	19	28	21	13	24	349	263	167	368	41,4	36,3	2,7	4,1	
192	WIEPRZ	36	37	34	37	1008	1163	1279	1409	93	88	81	76	53	51	59	58	7	12	19	24	5	13	18	21	54	152	236	301	3,8	1,0	0,3	0,0	
193	wielicki	9	12	16	38	256	287	230	278	91	93	95	91	50	26	42	40	9	7	5	9	9	6	6	8	24	18	13	22	0,0	1,1	0,0	0,0	
194	BISKUPICE	33	34	32	33	991	1106	1275	1450	93	91	85	84	44	43	52	45	7	9	15	16	9	15	15	9	91	165	192	137	6,4	5,1	1,1	0,6	
195	GŁÓW	38	38	35	35	1064	1147	1318	1483	84	89	92	85	48	47	55	54	16	11	8	15	16	15	8	10	171	169	107	153	2,5	11,1	0,2	1,2	
196	KLĄJ	46	48	51	42	1131	1185	1533	1333	95	84	77	79	49	49	59	56	5	16	23	21	13	6	17	5	143	77	258	61	4,6	8,7	0,6	0,8	
197	NIEPOLOMICE	62	60	63	56	1545	1624	1980	1932	77	79	71	82	47	45	51	47	23	21	29	18	18	16	21	11	285	260	415	212	32,7	44,8	1,9	9,8	
198	WIELICZKA	58	57	54	51	1111	1092	1274	1354	79	88	86	84	42	42	56	51	21	12	14	16	16	12	20	10	177	135	258	140	49,1	58,5	2,4	5,3	
199	Kraków	51	54	60	66	1874	2024	2227	2560	77	73	83	80	43	37	45	41	23	27	17	20	13	13	16	13	249	257	347	337	17,8	21,5	0,9	2,1	
200	Nowy Sącz	25	35	38	42	2213	2532	2262	2519	90	92	93	90	52	38	54	51	10	8	7	10	9	6	6	5	198	155	137	128	54,3	3,7	4,1	1,8	
201	Tarnów miasto	36	40	40	45	2018	2234	2114	2215	89	90	93	95	49	39	55	58	11	10	7	5	7	3	8	4	132	65	176	87	4,5	9,1	0,7	1,8	

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podstawie danych RIO

Tabela 173. Średnia wartość nadwyżki operacyjnej na 1 mieszkańca (2002-2004)

Gminy Małopolski	nadwyżka	Gminy Małopolski	nadwyżka	Gminy Małopolski	nadwyżka
	zł		zł		zł
1	2	1	2	1	2
Mucharz	35	Biały Dunajec	184	Podegrodzie	258
Igołomia-Wawrzeńczyce	59	Czernichów	185	Łapsze Niżne	262
Libiąż	73	Gromnik	186	Michałowice	268
Klucze	75	Czorsztyn	187	Nowe Brzesko	268
Oświęcim Gmina	75	Gorlice Gmina	189	Bukowina Tatrzańska	271
Wolbrom	77	Zakliczyn	193	Szczurowa	271
Mędrzechów	78	Charsznica	193	Bolestaw Pow.Wadowicki	273
Wojnicz	85	Szaflary	193	Mogilany	275
Kalwaria Zebrzydowska	87	Raciechowice	194	Dobczyce	275
Kozłów	90	Wieliczka	194	Stryszów	279
Wietrzychowice	93	Gręboszów	197	Liszki	280
Grybów Miasto	103	Trzyciąż	198	Limanowa Gmina	282
Proszowice	106	Gnojnik	199	Trzciana	286
Bolestaw Pow.Dąbrowski	110	Kościelisko	200	Tymbark	290
Alwernia	111	Kocmyrzów-Luborzyca	202	Lisia Góra	291
Babice	112	Kamionka Wielka	211	Bochnia Gmina	292
Brzeźnica	116	Łososina Dolna	212	Piwniczna-Zdrój	296
Rzepiennik Strzyżewski	119	Gorlice Miasto	213	Sułkowice	298
Radziemice	121	Zawoja	214	Żegocina	299
Bukowno	123	Oświęcim Miasto	216	Krościenko Nad Dunajcem	305
Gołcza	124	Skawina	216	Chelmiec	307
Iwkowa	131	Lubień	216	Budzów	308
Lipnica Murowana	136	Szczawnica	220	Mszana Dolna Gmina	311
Sękowa	141	Stryszawa	222	Niepołomice	312
Dębno	143	Ryglice	223	Siepraw	318
Krzyszowice	143	Limanowa Miasto	224	Przeciszów	327
Jodłownik	143	Pleśna	225	Łukowica	330
Jordanów Miasto	144	Bochnia Miasto	225	Myślenice	336
Chrzanów	145	Polanka Wielka	225	Lipnica Wielka	342
Słaboszów	145	Tuchów	226	Skrzyszów	347
Biecz	145	Czarny Dunajec	226	Lipinki	352
Wielka Wieś	147	Moszczenica	227	Raławice	354
Ciężkowice	147	Łużna	227	Zabierzów	366
Olkusz	148	Iwanowice	229	Nowy Targ Miasto	369
Biskupice	151	Ropa	229	Słopnice	370
Spytkowice Pow.Nowotarski	154	Borzęcin	232	Niedźwiedź	373
Łabowa	157	Jabłonka	232	Nawojowa	382
Poronin	158	Trzebinia	235	Ochotnica Dolna	384
Korzenna	158	Pałecznica	236	Czchów	387
Mszana Dolna Miasto	159	Stary Sącz	236	Zator	388
Rabka-Zdrój	159	Szczucin	237	Rzezawa	389
Maków Podhalański	159	Wieprz	237	Radgoszcz	395
Grybów Gmina	160	Kęty	242	Uście Gorlickie	404
Miechów	160	Łącko	242	Osiek	405
Kłaj	162	Drwinia	242	Sułoszowa	410
Bystra-Sidzina	162	Raba Wyżna	242	Krynica	422
Bobowa	163	Świątniki Górne	243	Kamienica	427
Nowy Wiśnicz	163	Słomniki	243	Spytkowice Pow.Wadowicki	446

1	2	1	2	1	2
Laskowa	165	Jordanów Gmina	244	Koszyce	453
Andrychów	167	Żabno	247	Zakopane	458
Chełmek	170	Książ Wielki	249	Wierzchosławice	514
Łapanów	171	Koniusza	249	Zielonki	524
Wiśniowa	173	Wadowice	249	Sucha Beskidzka	567
Tokarnia	174	Skąta	249	Rytko	603
Radłów	175	Pcim	250	Gródek Nad Dunajcem	725
Gdów	176	Nowy Targ Gmina	254	Muszyna	798
Brzeszcze	178	Dąbrowa Tarnowska	254	Średnia Dla Gmin	239
Tomice	179	Tarnów Gmina	255		
Brzesko	180	Zembrzyce	256	Kraków	298
Jerzmanowice-Przebinia	182	Dobra	258	Nowy Sącz	250
Olesno	184	Lanckorona	258	Tarnów Miasto	71

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podstawie danych RIO

Tabela 174. Średnia wartość udziału nadwyżki operacyjnej w dochodach (2002-2004)

Gminy Małopolski	%	Gminy Małopolski	%	Gminy Małopolski	%
1	2	1	2	1	2
Mucharz	2	Jerzmanowice-Przebinia	14	Piwniczna-Zdrój	18
Igołomia-Wawrzeńczyce	5	Miechów	14	Kęty	18
Libiąż	5	Andrychów	14	Trzciana	18
Klucze	5	Zakliczyn	14	Dobra	18
Oświęcim Gmina	5	Biały Dunajec	14	Łąskie Niżne	18
Wolbrom	6	Dębno	14	Tymbark	19
Wojnicz	6	Łososina Dolna	14	Raba Wyżna	19
Mędrzechów	6	Szaflary	14	Żabno	19
Kalwaria Zebrzydowska	7	Gorlice Gmina	14	Bukowina Tatrzańska	19
Wietrzychowice	7	Spytkowice Pow.Wadowicki	15	Tarnów Gmina	19
Bukowno	7	Czernichów	15	Lipnica Wielka	19
Alwernia	7	Szczucin	15	Nowy Targ Gmina	19
Kozłów	8	Olesno	15	Nowe Brzesko	20
Grybów Miasto	8	Gorlice Miasto	15	Michałowice	20
Chrzanów	8	Skawina	15	Łukowica	20
JORDANÓW Miasto	8	KAMIONKA WIELKA	15	CHELMIEC	20
Bolesław Pow.Dąbrowski	8	Bolesław Pow.Wadowicki	15	Dąbrowa Tarnowska	20
Brzeźnica	9	Wieliczka	15	Stryków	21
Proszowice	9	Gręboszów	15	Lisia Góra	21
Rzepiennik Strzyżewski	9	Ropa	15	Uście Gorlickie	21
Sękowa	9	Zawoja	15	Bochnia Gmina	21
Gołcza	9	Polanka Wielka	16	Limanowa Gmina	21
Lipnica Murowana	10	Kościelisko	16	Liszki	21
Jodłownik	10	Charsznica	16	Myślenice	21
Trzebinia	10	Brzesko	16	Mszana Dolna Gmina	21
Iwkowa	10	Bochnia Miasto	16	Siepraw	22
Radziemice	10	Lubień	16	Sułkowice	22
Ciężkowice	10	Iwanowice	16	Budzów	22

1	2	1	2	1	2
Babice	10	Żegocina	16	Niedźwiedź	22
Łabowa	10	Łącko	16	Krościenko Nad Dunajcem	22
Bobowa	10	Łużna	16	Spytkowice Pow.Nowotarski	23
Laskowa	10	Moszczenica	17	Szczurowa	23
Brzeszcze	11	Pleśna	17	Skrzyszów	24
Kłaj	11	Niepołomice	17	Zator	24
Łapanów	11	Szczawnica	17	Krynica	24
Mszana Dolna Miasto	11	Paęcznica	17	Przeciszów	24
Korzenna	11	Kocmyrzów-Luborzyca	17	Lipinki	24
Olkusz	11	Stryszawa	17	Zakopane	24
Biskupice	12	Mogilany	17	Ochotnica Dolna	24
Wiśniowa	12	Trzyciąż	17	Raclawice	24
Biecz	12	Podegrodzie	17	Nawojowa	24
Grybów Gmina	12	Dobczyce	17	Osiek	25
Bystra-Sidzina	12	Drwinia	17	Rzezawa	25
Raciechowice	12	Gnojnik	17	Radgoszcz	25
Krzyszowice	12	Ryglice	17	Zabierzów	26
Wielka Wieś	12	Zembrzyce	17	Słupnice	26
Nowy Wiśnicz	12	Jabłonka	17	Czchów	26
Rabka-Zdrój	12	Borzęcin	17	Kamienica	26
Poronin	12	Świątniki Górne	17	Nowy Targ Miasto	27
Maków Podhalański	12	Tuchów	17	Sułoszowa	28
Oświęcim Miasto	13	Jordanów Gmina	18	Koszyce	29
Czorsztyn	13	Skąta	18	Wierzchosławice	31
Chełmek	13	Słomniki	18	Rytko	32
Gdów	13	Czarny Dunajec	18	Zielonki	32
Tokarnia	13	Lanckorona	18	Sucha Beskidzka	33
Radłów	13	Koniusza	18	Gródek Nad Dunajcem	35
Limanowa Miasto	13	Wadowice	18	Muszyna	36
Słaboszów	13	Książ Wielki	18	Średnia Dla Gmin	16
Tomice	13	Stary Sącz	18		
Gromnik	13	Wieprz	18		
Jerzmanowice-Przegonia	14	Pcim	18		

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podstawie danych RIO

Tabela 175. Wartość średnia nawyżki operacyjnej gmin w powiecie w latach 2000-2004

Powiat	Wartość średnia nawyżki operacyjnej gmin w powiecie w poszczególnych latach						Wartość średnia
	rok	2000	2001	2002	2003	2004	dochodu gminy na
		2002-2004	2002-2004				
	zł	zł	zł	zł	zł	zł	zł
chrzanowski	131	165	153	88	165	135	1 353
miechowski	183	111	169	190	204	188	1 250
dąbrowski	143	136	140	231	223	198	1 215
wielicki	173	161	210	246	141	199	1 462
wadowicki	131	147	210	185	221	205	1 517
brzeski	174	199	234	227	199	220	1 420
tarnowski	165	157	219	166	280	222	1 359
olkuski	380	208	264	147	258	223	1 915
gorlicki	157	116	210	233	245	229	1 469
proszowicki	96	174	254	262	201	239	1 330
bocheński	167	199	267	252	216	245	1 491
oświęcimski	132	245	254	241	246	247	1 455
myślenicki	142	185	284	229	231	248	1 464
krakowski	185	178	236	271	238	248	1 369
nowotarski	296	221	262	230	264	252	1 340
suski	119	147	266	249	245	253	1 429
tatrzański	149	162	234	233	295	254	1 425
limanowski	148	167	226	324	284	278	1 509
nowosądecki	153	273	412	302	274	329	1 573
Tarnów miasto	132	65	-50	176	87	82	2 140
Nowy Sącz	198	155	484	137	128	220	2 427
Kraków	249	257	210	347	337	280	2 281

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podstawie danych RIO

Tabela 176. Wybrane wskaźniki powiatów Małopolski – 2004

Powiat	dochód na mieszkańca	wolne środki na mieszkańca	Powiat	Udział wydatków majątkowych w wydatkach	udział nadwyżki operacyjnej w dochodach	Powiat	Poziom zadłużenia wg. Ustawy	stosunek zobowiązań do nadwyżki operacyjnej
olkuski	444,6	11,1	olkuski	4,7	2,5	wadowicki	0,0	0,0
nowosądecki	316,9	12,9	nowosądecki	9,6	4,1	myślenicki	0,0	0,0
krakowski	315,7	13,7	krakowski	4,2	4,3	nowotarski	2,1	0,1
tarnowski	306,4	21,9	proszowicki	15,9	7,1	tatrzański	2,6	0,2
wielicki	277,5	22,2	tarnowski	4,7	7,1	miechowski	5,4	0,4
chrzanowski	386,9	29,9	chrzanowski	4,9	7,7	gorlicki	4,5	0,5
proszowicki	452,9	32,1	wielicki	9,2	8,0	krakowski	2,3	0,5
dąbrowski	390,7	33,9	suski	12,5	8,2	oświęcimski	5,3	0,6
wadowicki	445,1	37,1	wadowicki	6,8	8,3	wielicki	5,1	0,6
suski	513,5	42,0	dąbrowski	3,2	8,7	limanowski	18,2	0,9
myślenicki	427,1	42,7	oświęcimski	9,1	9,3	chrzanowski	9,4	1,2
brzeski	426,5	50,2	gorlicki	6,5	9,7	dąbrowski	10,8	1,2
oświęcimski	542,2	50,6	myślenicki	6,4	10,0	suski	10,3	1,3
gorlicki	525,0	51,0	tatrzański	8,3	11,0	bocheński	23,2	2,0
bocheński	464,3	55,1	brzeski	15,2	11,8	tarnowski	19,2	2,7
tatrzański	529,2	58,0	bocheński	14,7	11,9	brzeski	32,5	2,8
miechowski	648,8	78,2	miechowski	7,6	12,0	olkuski	10,1	4,0
limanowski	465,2	89,4	limanowski	15,2	19,2	nowosądecki	23,4	5,8
nowotarski	421,6	97,7	nowotarski	23,4	23,2	proszowicki	42,7	6,0

Źródło: opracowanie własne K. Pakoński na podstawie danych RIO

III. Przykładowe inwestycje zrealizowane w Województwie Małopolskim w 2004 roku

KULTURA

Płyta Rynku Głównego w Krakowie

Dom Kultury w Olkuszu

Lotniczy Park Kulturowy w Krakowie – modernizacja hangarów

Sala widowiskowa Małopolskiego Centrum Kultury „Sokół” w Nowym Sączu

Sala widowiskowa Mościckiej Fundacji Kultury w Tarnowie

*Dwór z Rdzawy
w Sądeckim
Parku
Etnograficznym*

*Wystawa stała
w Muzeum Archeologicznym
w Krakowie*

*Konserwacja ołtarza z kościoła
pw. Św. Zygmunta w Żelichowie*

OCHRONA ŚRODOWISKA

Instalacja do wykorzystania biogazu na składowisku odpadów komunalnych w Tarnobrzegu

Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Dobczycach

Oczyszczalnia ścieków w gminie Radgoszcz

Oczyszczalnia ścieków w Rokicinach Podhalańskich

OCHRONA ZDROWIA

Podjazd dla karetek w Szpitalu im. Józefa Dietla w Krakowie

Wojewódzki Szpital Chorób Płuc w Jaroszowcu

Krakowski Szpital Reumatologii i Rehabilitacji

POMOC SPOŁECZNA

Dom Pomocy Społecznej w Brzesku

*Dom Pomocy Społecznej
w Bobrku*

*Ośrodek Wsparcia Cogito II
w Krakowie*

EDUKACJA

*Gimnazjum Towarzystwa
Jezusowego w Nowym Sączu*

*Gimnazjum
w Bibicach*

*Gimnazjum
w Wysiółku Luborzyckim*

*Akademia Ekonomiczna
w Krakowie – Wydział Finansów*

*Krakowska Szkoła Wyższa
im. A. F. Modrzewskiego*

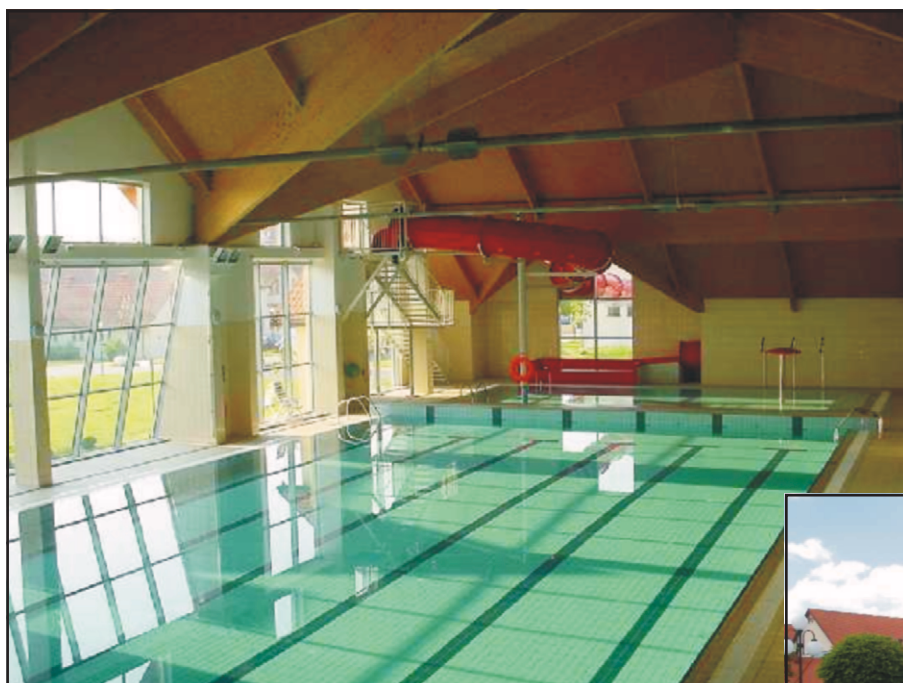

*Dom Studencki
Akademii Pedagogicznej
w Krakowie*

SPORT I REKREACJA

Ośrodek sportowo rekreacyjny w Zabierzowie

*Basen Centrum Edukacyjnego
Radosna Nowina 2000 w Piekarach*

INFRASTRUKTURA DROGOWA

*Trasa Centralna – odcinek
ul. Powstania Warszawskiego –
ul. Lubomirskiego –
ul. Wita Stwosza –
al. 29 Listopada*

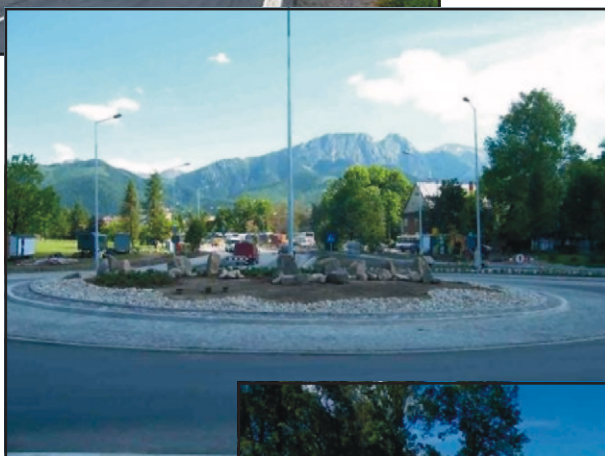
Fotografie na stronie: Wojciech Piątkowski

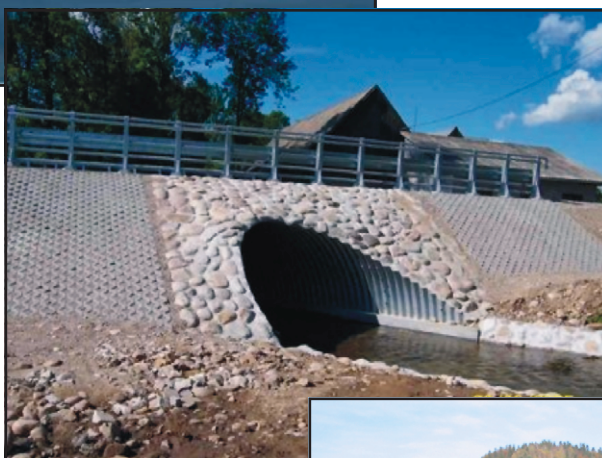
ul. Turowicza w Krakowie

*Węzeł Radzikowskiego
w Modliczce (II etap)*

*Rondo ul. Nowotarska –
Al. 3 Maja w Zakopanem*

*Obiekt mostowy
na potoku Młynówka*

*ZDW – chodnik przy drodze 971
w miejscowości Piwniczna*